

Hyvinkään kaupungin
PERUSOPETUKSEN
OPETUSSUUNNITELMA 2016
Vuosiluokat 7-9

Sisällys

15. Vuosiluokat 7–9.....	4
15.1 Vuosiluokkien 6 ja 7 välinen siirtymävaihe sekä vuosiluokkien 7–9 tehtävä	4
15.2 Laaja-alainen osaaminen vuosiluokilla 7–9	4
15.3 Hyvinkäällä	4
Vuosiluokkien 6 ja 7 välinen siirtymävaihe	4
Perusopetuksesta toiselle asteelle	5
15.4 Oppiaineet vuosiluokilla 7–9	6
15.4.1 ÄIDINKIELI JA KIRJALLISUUS	6
15.4.2 TOINEN KOTIMAINEN KIELI	44
RUOTSIN KIELI, A-OPPIMÄÄRÄ.....	44
RUOTSIN KIELI, B1-OPPIMÄÄRÄ.....	60
15.4.3 VIERAAT KIELET	76
ENGLANTI, A-OPPIMÄÄRÄ.....	76
MUU VIERAS KIELI, A-OPPIMÄÄRÄ	92
RANSKA, A-OPPIMÄÄRÄ	92
SAKSA, A-OPPIMÄÄRÄ	107
VENÄJÄ, A-OPPIMÄÄRÄ.....	122
MUU VIERAS KIELI, B2-OPPIMÄÄRÄ.....	139
ESPANJA, B2-OPPIMÄÄRÄ	139
RANSKA, B2-OPPIMÄÄRÄ	141
SAKSA, B2-OPPIMÄÄRÄ	152
VENÄJÄ, B2-OPPIMÄÄRÄ.....	162
15.4.4 MATEMATIIKKA	171
15.4.5 BIOLOGIA.....	191
15.4.6 MAANTIETO.....	209
15.4.7 FYSIIKKA.....	227
15.4.8 KEMIA	245

15.4.9 TERVEYSTIETO	263
15.4.10 USKONTO	280
EVANKELISLUTERILAINEN USKONTO	280
ORTODOKSINEN USKONTO	292
ISLAM.....	305
15.4.11 ELÄMÄNKATSOMUSTIETO	318
15.4.12 HISTORIA	329
15.4.13 YHTEISKUNTAOPPI	345
15.4.14 MUSIIKKI.....	352
VALINNAINEN MUSIIKKI	358
15.4.15 KUVATAIDE.....	368
VALINNAINEN KUVATAIDE.....	371
15.4.16 KÄSITYÖ	380
VALINNAINEN KÄSITYÖ.....	381
15.4.17 LIIKUNTA.....	389
15.4.18 KOTITALOUS	404
VALINNAINEN KOTITALOUS.....	407
15.4.19 OPPILAANOHAUS	420

15. Vuosiluokat 7–9

15.1 Vuosiluokkien 6 ja 7 välinen siirtymävaihe sekä vuosiluokkien 7–9 tehtävä

(Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet s. 280)

15.2 Laaja-alainen osaaminen vuosiluokilla 7–9

(Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet s. 281)

15.3 Hyvinkäällä

Vuosiluokkien 6 ja 7 välinen siirtymävaihe

Kuudennen luokan opettaja varmistaa, että sekä yläkouluun siirtyvä oppilas että hänen huoltajansa saa riittävästi tietoa siirtymävaiheesta ja mahdollisuuden keskustella siirtymävaiheeseen liittyvistä asioista. Opettajan tehtävänä on myös varmistaa, että oppilaan tiedot ja taidot sekä kyky ottaa vastuuta omasta opiskelustaan ovat riittävällä tasolla.

Yläkoulun edustaja kutsuu kuudennen luokan luokanopettajan ja alakoulun erityisopettajan tapaamiseen ennen tulevien seitsemänsien luokkien muodostamista. Luokkasijoittelussa pyritään ottamaan huomioon keskusteluissa esille nousseet oppilashuollolliset asiat sekä oppilaiden omat toiveet.

Kevätlukukauden aikana yläkoulun edustajat, esimerkiksi oppilaanohjaaja ja erityisopettaja, tapaavat mahdollisuuksien mukaan tulevat oppilaansa alakoulussa ja järjestävät oppilaille tutustumiskäynnin yläkouluun.

Yläkoulu järjestää huoltajille tilaisuuden, jossa annetaan siirtymävaiheeseen liittyvää tietoa ja tutustutaan yläkouluun ja sen toimintakulttuuriin. Tilaisuudessa painotetaan kodin ja koulun yhteistyön merkitystä oppilaan koulunkäynnin ja itsenäistymiskehityksen onnistumisessa.

Tiedot oppilaan poikkeavista opetusjärjestelyistä siirretään alakoulusta yläkouluun.

Mikäli oppilaalla on erityisen tuen päätös, se tarkistetaan kuudennen luokan keväällä.

Koululääkärin ja kouluterveydenhoitajan tarkastus tehdään oppilaalle ennen seitsemännelle luokalle siirtymistä.

Syksyllä järjestetään ryhmäytyspäivä kaikille uusille seitsemäsluokkalaisille moniammatillisena yhteistyönä. Ryhmäytyspäivän suunnitteluun ja toteuttamiseen voivat osallistua koulun henkilökunnan lisäksi esimerkiksi nuorisotoimi ja seurakunta. Kouluilla on myös omia, toimivia ryhmäytymiskäytänteitä, joilla siirtymävaiheesta rakennetaan oppilaalle turvallinen.

Perusopetuksesta toiselle asteelle

Oppilaan siirtymistä seuraavaan koulutusvaiheeseen tuetaan 9. luokan aikana oppilaanohjauksen ja tarvittaessa myös muiden pedagogisien ja oppilashuollollisten tukitoimien avulla. Lukuvuoden aikana varataan aikaa keskustelulle oppilaiden ja huoltajien kanssa oppilaan jatko-opintosuunnitelmista. Tavoitteena on auttaa oppilasta ymmärtämään jatko-opintojen asettamia vaatimuksia sekä tekemään realistisia valintoja omien vahvuuksiensa pohjalta.

Terveystarkastaja ja koululääkäri tekevät kahdeksaluokkalaisille ammatinvalintaan liittyvän terveystarkastuksen, josta informoidaan oppilaanohjaajaa. Kaikille oppilaille tarjotaan mahdollisuus henkilökohtaiseen keskusteluun ja pohdintaan perusopetuksen opinto-ohjaajan kanssa. Tarvittaessa oppilaan opinto-ohjaaja voi ohjata oppilaan ammatinvalintapsykologille.

Yhdeksäsluokkalaisten huoltajat kutsutaan yhteishakuun liittyvään vanhempainiltaan syyslukukaudella. Lisäksi yhdeksäsluokkalaisille järjestetään muita infotilaisuuksia sekä oppilaitosvierailuja ja tutustumiskäyntejä toisen asteen oppilaitoksiin. Opinto-ohjaaja tiedottaa huoltajille yhteishakuun liittyvistä asioista.

Perusopetuksen oppilaanohjaajat, toisen asteen opinto-ohjaajat ja nuorisotyöntekijät kokoontuvat tarpeen mukaan keskustelemaan nivelvaiheeseen liittyvistä asioista, esim. tiedonsiirrosta ja opiskelijoiden sijoittumisista oppilaitoksiin. Kesäkuussa opinto-ohjaajat järjestävät jälkiohjaustilaisuuden, jossa perusasteen oppilaanohjaajat ja toisen asteen opinto-ohjaajat antavat lähinnä ilman opiskelupaikkaa jääneille oppilaille ohjausta opiskelupaikan hakemisessa. Jälkiohjaustilaisuudessa voi olla mukana myös muita toimijoita, kuten esimerkiksi Hyvinkään nuorisotoimen edustaja.

Toisen asteen oppilaitokset kokoavat opiskelijalistat, joissa näkyy tulokoulu ja tiedottavat opiskelemaan tulevien nimet edelliselle koululle. Oppilaan siirtyessä perusopetuksesta toiselle asteelle opinto-ohjaajat huolehtivat opetuksen järjestämisen kannalta välttämättömien tietojen siirtämisestä uuteen oppilaitokseen. Opinto-ohjaaja tiedottaa huoltajille oppilaasta siirrettävistä asiakirjoista (HOJKS ja oppimissuunnitelma). Oppilaiden nivelvaihetiedot siirretään toisen asteen oppilaitoksiin tiedonsiirtoa varten järjestetyssä tilaisuudessa tai suoraan oppilaitosten välillä. Hyvinkään opiskeluhuolto muodostaa yhteisen rekisterin ja opiskeluhuollon tiedot ovat Hyvinkäällä uuden koulun käytössä.

Uuden lukuvuoden alussa vastaanottavan oppilaitoksen opinto-ohjaaja/erityisopettaja ja peruskoulun opinto-ohjaaja/erityisopettaja täydentävät tarvittaessa tiedonsiirtoa oppilaskohtaisesti.

15.4 Oppiaineet vuosiluokilla 7–9

(Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet s. 285)

15.4.1 ÄIDINKIELI JA KIRJALLISUUS

(Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet s. 287)

SUOMEN KIELI JA KIRJALLISUUS

(Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet s. 289)

SUOMI TOISENA KIELENÄ JA KIRJALLISUUS

(Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet s. 313)

7. lk. SUOMEN KIELI JA KIRJALLISUUS				
7. lk. SUOMI TOISENA KIELENÄ JA KIRJALLISUUS				
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
Vuorovaikutustilanteissa toimiminen				
T1 ohjata oppilasta laajentamaan taitoaan toimia tavoitteellisesti, motivoituneesti, eettisesti ja rakentavasti erilaisissa viestintäympäristöissä	S1 Harjoitellaan taitoa toimia erilaisissa, myös koulun ulkopuolisissa, vuorovaikutustilanteissa ja havainnoidaan omasta ja muiden viestinnästä syntyviä vaikutelmia ja merkityksiä	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Vuorovaikutus erilaisissa viestintäympäristöissä	Oppilas kohtaa erilaisia viestintäympäristöjä ja harjoittelee toimimaan niissä.
T1 rohkaista oppilasta kehittämään taitoaan toimia tavoitteellisesti, eettisesti ja vuorovaikutussuhdetta rakentaen koulun ja yhteiskunnan vuorovaikutustilanteissa	S1 Harjoitellaan erilaisia vuorovaikutustilanteita koulussa ja muualla yhteiskunnassa. Harjoitellaan argumentointia, selostamista ja referointia.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito	Vuorovaikutustaidot	Oppilas osallistuu aktiivisesti erilaisiin vuorovaikutustilanteisiin ja pyrkii kehittämään viestijänä.
T2 kannustaa oppilasta monipuolistamaan ryhmäviestintätaitojaan ja kehittämään taitojaan perustella näkemyksiään sekä kielellisiä ja viestinnällisiä valintojaan	S1 Harjoitellaan puhumisen ja kuuntelemisen taitoja erilaisissa ryhmäviestintätilanteissa esim. draaman avulla	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän	Vuorovaikutus ryhmässä	Oppilas osallistuu pari- ja ryhmätehtäviin, toimii tavoitteen mukaisesti, osaa tuoda julki oman mielipiteensä ja ottaa toisten näkemykset huomioon.

		tulevaisuuden rakentaminen		
T2 ohjata oppilasta syventämään muodollisten puhetilanteiden, opetuspuheen ja median puhuttujen tekstien ymmärtämistaitoja	S1 Opetellaan tarkkailemaan sekä omaa että muiden viestintää.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Ymmärtämistaidot vuorovaikutustilanteissa	Oppilas osaa tarkkailla sekä omaa että muiden viestintää.

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
T3 ohjata oppilasta monipuolistamaan taitojaan ilmaista itseään erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa, myös draaman keinoin	S1 Harjoitellaan valmisteltujen puheesitysten pitämistä, havainnollistamista sekä palautteen antamista ja vastaanottamista	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Kokonaisilmaisun ja esiintymisen taidot	Oppilas uskaltaa esiintyä ja ilmaista itseään erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa.
T3 kannustaa oppilasta kehittämään esiintymistaitojaan ja taitoaan ilmaista itseään erilaisissa tilanteissa tavoitteellisesti ja erilaisia ilmaisukeinoja hyödyntäen	S1 Harjoitellaan esim. valmisteltujen puheesitysten pitämistä, havainnollistamista sekä palautteen antamista ja vastaanottamista.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu	Esiintymistaidot	Oppilas osaa valmistella puheesityksen sekä antaa että vastaanottaa palautetta.
T4 kannustaa oppilasta syventämään viestijäkuvaansa niin, että hän oppii havainnoimaan omaa viestintäänsä, tunnistamaan vahvuuksiaan sekä kehittämisaalueitaan erilaisissa, myös monimediaisissa viestintäympäristöissä	S1 Tehdään havaintoja omista vuorovaikutustaidoista ja viestintätavoista Keskitytään tunnistamaan oman viestinnän vahvuuksia	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Vuorovaikutustaitojen kehittäminen	Oppilas tunnistaa oman viestintänsä vahvuuksia.
Tekstien tulkitseminen				

T5 ohjata oppilasta kehittämään tekstien ymmärtämisessä, tulkinnassa ja analysoimisessa tarvittavia strategioita ja metakognitiivisia taitoja sekä taitoa arvioida oman lukemisensa kehittämistarpeita	S2 Harjoitellaan tiivistämis- ja referointitaitoja Harjoitellaan tunnistamaan kielen kuvallisuutta Syvennetään tekstin ymmärtämisen strategioita ja pyritään monipuolistamaan ja laajentamaan omaa tekstimaailmaansa	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito	Tekstin ymmärtämisen strategiat	Oppilas tunnistaa tekstilajeja ja ymmärtää, että teksteillä on erilaisia tavoitteita ja tarkoituksiperiä.
T4 ohjata oppilasta hyödyntämään tekstilajitietoutta tekstien tulkinnassa, laajentamaan sana- ja käsitevarantoaan, käyttämään tehokkaasti lukustrategioita ja päättämään tekstin merkityksiä tekstuaalisten, sanastollisten ja kielipillisten vihjeiden perusteella	S2 Tutustutaan kauno- ja tietokirjallisuuteen. Tarkastellaan tekstejä niissä esiintyvien arvojen, ideologioiden ja vaikuttamiskeinojen kannalta. Vakiinnutetaan lukustrategioiden joustavaa käyttöä ja laajennetaan sana- ja käsitevarantoa.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito	Tekstilajitaidot tekstien tulkinnassa	Oppilas harjoittelee erilaisia lukustrategioita ja tunnistaa eri tekstilajeja.
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
T6 tarjota oppilaalle monipuolisia mahdollisuuksia valita, käyttää, tulkita ja arvioida monimuotoisia kaunokirjallisia, asia- ja mediatekstejä	S2 Tutustutaan kauno- ja tietokirjallisuuteen Tutustutaan kuvaa, ääntä ja kirjoitusta yhdistäviin teksteihin ja niiden ilmaisutapoihin	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Tekstimaailman monipuolistaminen ja monilukutaito	Oppilas lukee kirjallisuutta ja jakaa lukukokemustaan muille.
T7 ohjata oppilasta kehittämään erittelevää ja kriittistä lukutaitoa, harjaannuttaa oppilasta tekemään havaintoja teksteistä ja tulkitsemaan niitä tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen sekä vakiinnuttamaan ja laajentamaan sana- ja käsitevarantoa	S2 Eläydytään luettuun, reflektoidaan omaa ja muiden elämää luetun avulla ja jaetaan lukukokemuksia	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito	Tekstien erittely ja tulkinta	Oppilas osaa hyödyntää tekstin tarkastelussa tarkoituksenmukaisia käsitteitä.

T5 ohjata oppilasta kriittiseen tekstien tulkintaan itsenäisesti ja ryhmässä	S2 Eläydytään luettuun, analysoidaan tekstejä ja jaetaan lukukokemuksia.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito	Tekstien tulkinta	Oppilas osaa analysoida lukemaansa.
T8 kannustaa oppilasta kehittämään taitoaan arvioida erilaisista lähteistä hankkimaansa tietoa ja käyttämään sitä tarkoituksenmukaisella tavalla	S2 Syvennetään tiedonhakutaitoja ja arvioidaan tietolähteiden luotettavuutta	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys	Tiedonhankintataidot ja lähdekriittisyys	Oppilas tietää, mistä ja miten tietoa voidaan hakea. Osaa arvioida tietolähteen luotettavuutta.
T9 kannustaa oppilasta laajentamaan kiinnostusta itselle uudenlaisia fiktiivisiä kirjallisuus- ja tekstilajityyppejä kohtaan ja monipuolistamaan luku-, kuuntelu- ja katselukokemuksiaan ja niiden jakamisen keinoja sekä syventämään ymmärrystä fiktion keinoista	S2 Harjoitellaan fiktiivisten tekstien analysoimista ja tulkitsemista	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Fiktiivisten tekstien erittely ja tulkinta ja lukukokemusten jakaminen	Oppilas löytää itselleen ja tilanteeseen sopivaa luettavaa. Hallitsee keskeiset kirjallisuuden käsitteet ja osaa käyttää niitä.

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
Tekstien tuottaminen				
T10 rohkaista oppilasta ilmaisemaan ajatuksiaan kirjoittamalla ja tuottamalla monimuotoisia tekstejä sekä auttaa oppilasta tunnistamaan omia vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan tekstin tuottajana	S3 Tuotetaan ja kokeillaan erilaisia tapoja tuottaa tekstejä ja ilmaista näkemyksiään. Oppilas osaa kuvailla itseään tekstien tuottajana	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Ajatusten ilmaiseminen, tekstimaailman monipuolistuminen ja monilukutaito	Oppilas pystyy tuottamaan tarkoituksenmukaisia tekstejä. Oppilas tunnistaa omia vahvuuksiaan kirjoittajana.

T11 tarjota oppilaalle tilaisuuksia tuottaa kertovia, kuvaavia, ohjaavia ja pohtivia tekstejä, myös monimedialaisissa ympäristöissä, ja auttaa oppilasta valitsemaan kuhunkin tekstilajiin ja tilanteeseen sopivia ilmaisutapoja	S3 Tuotetaan kertovia, kuvaavia ja ohjaavia tekstejä	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Tekstilajien hallinta	Oppilas osaa tuottaa kertovia, kuvaavia ja ohjaavia tekstejä.
T12 ohjata oppilasta vahvistamaan tekstin tuottamisen prosesseja, tarjota oppilaalle tilaisuuksia tuottaa tekstiä yhdessä muiden kanssa sekä rohkaista oppilasta vahvistamaan taitoa antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä arvioida itseään tekstin tuottajana	S3 Tuotetaan tekstejä vaiheittain S3 Annetaan ja vastaanotetaan palautetta tekstin tuottamisen eri vaiheissa	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys	Tekstin tuottamisen prosessien hallinta	Oppilas tunnistaa tekstin tuottamisen vaiheita, antaa ja vastaanottaa palautetta ja pyrkii muokkaamaan tekstejään palautteen perusteella ja kehittämään tekstin tuottajana
T6 ohjata oppilasta vahvistamaan taitoa suunnitella, tuottaa ja muokata tekstejä itsenäisesti ja ryhmässä sekä hyödyntämään eri tekstilajeja omien tekstien malleina ja lähteinä	S3 Vakiinnutetaan kirjoittamisprosessin eri vaiheiden hallintaa. Harjoitellaan eri tyylilajeja sekä erilaisia tapoja ilmaista persoonaa ja aikaa johdonmukaisesti tekstissä.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito	Tekstilajitaidot tekstien tuottamisessa	Oppilas osaa tuottaa erityyppisiä tekstiä. Hän osaa myös antaa ja vastaanottaa palautetta.

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
T13 ohjata oppilasta edistämään kirjoittamisen sujuvoittamista ja vahvistamaan tieto- ja viestintäteknologian käyttötaitoa tekstien tuottamisessa, syventämään ymmärrystään kirjoittamisesta viestintänä ja vahvistamaan yleiskielen hallintaa antamalla tietoa kirjoitetun kielen konventioista	S3 Harjoitellaan tekstin rakennetta: kappalejakoja sekä virkkeiden ja lauseiden rakenteita S3 Opitaan käyttämään kirjoitettua yleiskieltä omissa teksteissä	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys	Kirjoitetun kielen konventioiden hallinta ja kirjoitustaito	Oppilas osaa kappalejaoon ja kirjoittaa yleiskielistä tekstiä.

T14 harjaannuttaa oppilasta vahvistamaan tiedon hallinnan ja käyttämisen taitoja ja monipuolistamaan lähteiden käyttöä ja viittaustapojen hallintaa omassa tekstissä sekä opastaa oppilasta toimimaan eettisesti verkossa yksityisyyttä ja tekijänoikeuksia kunnioittaen	S3 Opastetaan oppilasta toimimaan eettisesti verkossa muun muassa perehtymällä tekijänoikeuksiin ja netikettiin S3 Vahvistetaan opiskelussa tarvittavien tekstien tuottamisen taitoja, kuten tiivistämistä, muistiinpanojen tekoa ja lähteiden käyttöä	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys	Tiedon esittäminen, hallinta ja eettinen viestintä	Oppilas on tietoinen tekijänoikeuksista. Oppilas toimii vastuullisesti verkossa. Oppilas osaa laatia tiivistelmän ja tehdä muistiinpanoja. Oppilas osaa etsiä tietoa eri lähteistä.
T7 auttaa oppilasta vakiinnuttamaan kirjoitetun yleiskielen normien ja eri tekstilajeissa tarvittavan sanaston ja kieliopillisten rakenteiden hallintaa	S3 Harjoitellaan erilaisten tekstien tuottamista ja niihin liittyvää sanastoa, fraseologiaa ja kieliopillisia rakenteita.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot	Kirjoitetun kielen hallinta	Oppilas harjoittelee yleiskielen normien hallintaa.

Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

T15 ohjata oppilasta syventämään kielitietoisuuttaan ja kiinnostumaan kielen ilmiöistä, auttaa oppilasta tunnistamaan kielen rakenteita, eri rekistereitä, tyylipiirteitä ja sävyjä ja ymmärtämään kielellisten valintojen merkityksiä ja seurauksia	S4 Tehdään tekstejä eritellen havaintoja kielen rakenteista, eri rekistereille ja tyyliille tyypillisistä piirteistä ja kielellisten valintojen vaikutuksesta tekstin tyyliin ja sävyyn	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito	Kielitietoisuuden kehittyminen	Oppilas käyttää tarkoitukseen sopivaa tyyliä teksteissään
--	---	--	--------------------------------	---

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
T8 ohjata oppilasta syventämään kielitietoisuuttaan ja kiinnostumaan kielen ilmiöistä, auttaa oppilasta tunnistamaan kielen rakenteita, eri rekistereitä, tyylipiirteitä ja sävyjä ja ymmärtämään kielellisten valintojen merkityksiä ja seurauksia	S4 Harjoitellaan tekstin tulkinnassa ja erittelyssä tarvittavia käsitteitä.	L4 Monilukutaito	Kielitietoisuuden kehittyminen	Oppilas osaa sanaluokat. Oppilas pyrkii käyttämään tarkoitukseen sopivaa tyyliä teksteissään.

T16 kannustaa oppilasta avartamaan kirjallisuus- ja kulttuurinäkemystään, tutustuttaa häntä kirjallisuuden eri lajeihin sekä auttaa häntä pohtimaan kirjallisuuden ja kulttuurin merkitystä omassa elämässään, tarjota oppilaalle mahdollisuuksia luku- ja muiden kulttuurielämysten hankkimiseen ja jakamiseen	S4 Tutustutaan kirjallisuuden päälajeihin S4 Ylläpidetään lukuiloa. Kannustetaan oppilasta laajentamaan lukutottumuksiaan ja etsimään omalle ikäkaudelleen sopivaa luettavaa	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito	Kirjallisuuden tuntemuksen ja lukuharrastuksen kehittyminen	Oppilas osaa etsiä itselleen sopivaa ja uutta luettavaa. Oppilas pystyy lukemaan kokonaisteoksen.
T9 innostaa oppilasta tutustumaan kirjallisuuden lajeihin, suomalaiseen kirjallisuuteen, sen historiaan ja yhteyksiin maailmankirjallisuuteen sekä ohjata tunnistamaan tekstin suhteita toisiin teksteihin	S4 Tutustutaan kirjallisuuden päälajeihin, luetaan erityisesti nuortenkirjallisuutta. Opitaan etsimään ja löytämään itseä kiinnostavaa luettavaa.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu	Kirjallisuuden ja sen vaiheiden tuntemus	Oppilas tuntee kirjallisuuden pääajit. Oppilas pystyy lukemaan lyhyen ja helpohkon kokonaisteoksen.

Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena

T11 ohjata oppilasta vakiinnuttamaan myönteistä käsitystä itsestään viestijänä, lukijana, tekstien tuottajana sekä kielenoppijana, ohjata häntä näkemään ja vertaamaan erilaisia oppimistyyliä ja tapoja sekä oppimaan muilta	S5 Kannustetaan oppilasta käyttämään omaa äidinkieltään ja muita osaamiaan kieliä oppimisen ja oman tuottamisen tukena.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Viestijäkuvan kehittyminen ja oman kielenoppimisen reflektointi	Oppilas tunnistaa omat vahvuutensa kielenkäyttäjänä.
---	---	---	---	--

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
T12 ohjata oppilasta havainnoimaan, miten kieltä käytetään eri tiedonaloilla	S5 Harjoitellaan mm. autenttisen materiaalin avulla erilaisten tekstien lukemista ja kirjoittamista sekä kuuntelemisen ja puhumisen taitoja.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys	Eri tiedonalojen kielen havainnointi	Oppilas osaa eri oppiaineiden sanastoa ja tutustuu eri tiedonalojen kieliin.
T13 kannustaa oppilasta kehittämään tiedonhankintataitoja, oman työskentelyn suunnittelua, jäsentämistä ja arviointia itsenäisesti ja ryhmässä	S5 Vahvistetaan tieto- ja viestintäteknologian käyttötaitoja.	L1, L5, L6	Tiedonhankinta sekä oman työskentelyn suunnittelu, jäsentäminen ja arvioiminen	Oppilas vahvistaa omia taitojaan käyttäen tieto- ja viestintäteknologiaa.

8.IK. SUOMEN KIELI JA KIRJALLISUUS				
8.IK. SUOMI TOISENA KIELENÄ JA KIRJALLISUUS				
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
Vuorovaikutustilanteissa toimiminen				
T1 ohjata oppilasta laajentamaan taitoaan toimia tavoitteellisesti, motivoituneesti, eettisesti ja rakentavasti erilaisissa viestintäympäristöissä	S1 Vahvistetaan taitoa toimia erilaisissa, myös koulun ulkopuolisissa, vuorovaikutustilanteissa ja havainnoidaan omasta ja muiden viestinnästä syntyviä vaikutelmia ja merkityksiä	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Vuorovaikutus erilaisissa viestintäympäristöissä	Oppilas toimii tavoitteen mukaisesti erilaisissa viestintäympäristöissä.
T1 rohkaista oppilasta kehittämään taitoaan toimia tavoitteellisesti, eettisesti ja vuorovaikutussuhdetta rakentaen koulun ja yhteiskunnan vuorovaikutustilanteissa	S1 Vahvistetaan taitoja toimia erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Opetellaan eri tilanteissa tarvittavia fraaseja ja ilmauksia, tuttavallisuuden ja muodollisuuden ilmaisemista, modaalisuutta sekä vahvistamista ja pehmentämistä mielipiteen ilmaisussa.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito	Vuorovaikutustaidot	Oppilas ymmärtää eri vuorovaikutustilanteiden kielellisiä keinoja ja pyrkii toimimaan tavoitteiden mukaisesti erilaisissa viestintäympäristöissä.

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
T2 kannustaa oppilasta monipuolistamaan ryhmäviestintätaitojaan ja kehittämään taitojaan perustella näkemyksiään sekä kielellisiä ja viestinnällisiä valintojaan	S1 Harjoitellaan puhumisen ja kuuntelemisen taitoja ideointi-, väittely-, ja ongelmanratkaisutilanteissa	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Vuorovaikutustaidot ryhmässä	Oppilas pystyy ilmaisemaan mielipiteensä ja perustelevaan sen uskottavasti.

T2 ohjata oppilasta syventämään muodollisten puhetilanteiden, opetuspuheen ja median puhuttujen tekstien ymmärtämistaitoja	S1 Harjoitellaan kriittistä suhtautumista kuultuun sekä kuullun käyttöä oman ilmaisun mallina.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Ymmärtämistäidot vuorovaikutustilanteissa	Oppilas osaa suhtautua kriittisesti kuulemaansa.
T3 ohjata oppilasta monipuolistamaan taitojaan ilmaista itseään erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa, myös draaman keinoin	S1 Pidetään puheesityksiä ja hyödynnetään erilaisia havainnollistamiskeinoja Havainnoidaan omasta ja muiden viestinnästä syntyviä vaikutelmia ja merkityksiä. Harjoitellaan vertaisarviointia	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Kokonaisilmaisun ja esiintymisen taidot	Oppilas osaa suunnitella ja laatia puhe-esityksen ja antaa rakentavaa palautetta toisille.
T3 kannustaa oppilasta kehittämään esiintymistaitojaan ja taitoaan ilmaista itseään erilaisissa tilanteissa tavoitteellisesti ja erilaisia ilmaisukeinoja hyödyntäen	S1 Vahvistetaan kykyä käyttää puheen ja kokonaisilmaisun keinoja omassa esiintymisessä.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu	Esiintymistäidot	Oppilas uskaltaa esiintyä ja ilmaista itseään erilaisissa tilanteissa.
T4 kannustaa oppilasta syventämään viestijäkuvaansa niin, että hän oppii havainnoimaan omaa viestintäänsä, tunnistamaan vahvuuksiaan sekä kehittämisalueitaan erilaisissa, myös monimediaisissa viestintäympäristöissä	S1 Arvioidaan omia vuorovaikutustaitoja ja viestintätapoja ja pyritään kehittämään viestijänä	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Vuorovaikutustaitojen kehittäminen	Oppilas osaa hyödyntää saamaansa palautetta ja pyrkii kehittämään viestijänä.

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
Tekstien tulkitseminen				
T5 ohjata oppilasta kehittämään tekstien ymmärtämisessä, tulkinnassa ja analysoimisessa tarvittavia strategioita ja metakognitiivisia taitoja sekä taitoa arvioida oman lukemisensa kehittämistarpeita	S2 Lisätään käsitteiden käyttöä tekstien erittelyssä ja tulkinnassa S2 Syvennetään tekstin ymmärtämisen strategioita ja seurataan lukutaidon kehittymistä	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito	Tekstinymmärtämisen strategiat	Oppilas osaa käyttää tilanteeseen sopivia käsitteitä teksteistä puhuessaan.
T4 ohjata oppilasta hyödyntämään tekstilajitietoutta tekstien tulkinnassa, laajentamaan sana- ja käsitevarantoaan, käyttämään tehokkaasti lukustrategioita ja päättämään tekstin merkityksiä tekstuaalisten, sanastollisten ja kielipillisten vihjeiden perusteella	S2 Luetaan ja analysoidaan erilaisia opiskelun, yhteiskunnan ja kulttuurin kannalta merkityksellisiä tekstejä ja tarkastellaan niissä esiintyviä arvoja, ideologioita ja vaikuttamiskeinoja. Käytetään soveltuvia lukustrategioita ja laajennetaan sana- ja käsitevarantoa.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito	Tekstilajitaidot tekstien tulkinnassa	Oppilas osaa hyödyntää tietoa eri tekstilajeista ja käyttää erilaisia lukustrategioita.
T6 tarjota oppilaalle monipuolisia mahdollisuuksia valita, käyttää, tulkita ja arvioida monimuotoisia kaunokirjallisia, asia- ja mediatekstejä	S2 Tutustutaan kantaaottaviin ja pohtiviin teksteihin, niiden vaikutuskeinoihin ja keskeisiin kielellisiin piirteisiin	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Tekstimaailman monipuolistaminen ja monilukutaito	Tunnistaa kantaaottavan tekstin, sen vaikutuskeinot ja kielelliset piirteet. Osaa valita monipuolisesti itseään kiinnostavaa luettavaa.
T7 ohjata oppilasta kehittämään erittelevää ja kriittistä lukutaitoa, harjaannuttaa oppilasta tekemään havaintoja teksteistä ja tulkitsemaan niitä tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen sekä vakiinnuttamaan ja laajentamaan sana- ja käsitevarantoa	S2 Harjoitellaan kirjallisuuden analyysi- ja tulkintataitoja sekä kriittistä lukemista	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito	Tekstien erittely ja tulkinta	Oppilas osaa analysoida ja tulkita lukemaansa tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen. Oppilas suhtautuu lukemaansa kriittisesti.

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
T5 ohjata oppilasta kriittiseen tekstien tulkintaan itsenäisesti ja ryhmässä	S2 Harjoitellaan kriittistä lukemista, omien ja muiden tekstien analysointia sekä palautteen antoa ja vastaanottamista.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito	Tekstin tulkitseminen	Oppilas pyrkii suhtautumaan lukemaansa kriittisesti.
T8 kannustaa oppilasta kehittämään taitoaan arvioida erilaisista lähteistä hankkimaansa tietoa ja käyttämään sitä tarkoituksenmukaisella tavalla	S2 Tutustutaan erilaisiin tietolähteisiin ja arvioidaan niiden luotettavuutta	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys	Tiedonhankintataidot ja lähdekriittisyys	Oppilas osaa arvioida tietolähteitä kriittisesti.
T9 kannustaa oppilasta laajentamaan kiinnostusta itselle uudenlaisia fiktiivisiä kirjallisuus- ja tekstilajityyppejä kohtaan ja monipuolistamaan luku-, kuuntelu- ja katselukokemuksiaan ja niiden jakamisen keinoja sekä syventämään ymmärrystä fiktion keinoista	S2 Harjoitellaan fiktiivisten tekstien analyysi- ja tulkintataitoja	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Fiktiivisten tekstien erittely ja tulkinta ja lukukokemusten jakaminen	Oppilas pyrkii laajentamaan fiktiivistä tekstimaailmaansa.
Tekstien tuottaminen				
T10 rohkaista oppilasta ilmaisemaan ajatuksiaan kirjoittamalla ja tuottamalla monimuotoisia tekstejä sekä auttaa oppilasta tunnistamaan omia vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan tekstin tuottajana	S3 Perekhytään erilaisten vaikuttamaan pyrkivien tekstien tavoitteisiin ja arviointikriteereihin	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen	Erilaisten kielellisten vaikuttamistapojen tunnistaminen ja käyttö	Oppilas tunnistaa erilaisia kielellisiä vaikuttamistapoja.

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
T11 tarjota oppilaalle tilaisuuksia tuottaa kertovia, kuvaavia, ohjaavia ja erityisesti kantaa ottavia ja pohtivia tekstejä, myös monimediaisissa ympäristöissä, ja auttaa oppilasta valitsemaan kuhunkin tekstilajiin ja tilanteeseen sopivia ilmaisutapoja	S3 Harjoitellaan pohtivia ja kantaottavia tekstejä	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Tekstilajien hallinta	Oppilas osaa tuottaa pohtivia ja kantaottavia tekstejä.
T12 ohjata oppilasta vahvistamaan tekstin tuottamisen prosesseja, tarjota oppilaalle tilaisuuksia tuottaa tekstiä yhdessä muiden kanssa sekä rohkaista oppilasta vahvistamaan taitoa antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä arvioida itseään tekstin tuottajana	S3 Harjoitellaan tekstin kohdentamista ja kielen ja muiden ilmaisutapojen mukauttamista eri tarkoituksiin sopiviksi. Arvioidaan itseä tekstin tuottajana ja annetaan palautetta toisille	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys	Tekstin tuottamisprosessien hallinta	Oppilas osaa suunnitella, tuottaa, muokata ja viimeistellä tekstinsä. Oppilas pyytää palautetta ja pystyy hyödyntämään saamaansa palautetta tekstin laatimisen eri vaiheissa. Hän osaa antaa rakentavaa palautetta muiden teksteistä.
T6 ohjata oppilasta vahvistamaan taitoa suunnitella, tuottaa ja muokata tekstejä itsenäisesti ja ryhmässä sekä hyödyntämään eri tekstilajeja omien tekstien malleina ja lähteinä	S3 Tuotetaan erityisesti pohtivia, kantaottavia ja ohjaavia tekstejä.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito	Tekstilajitaidot tekstien tuottamisessa	Osaa osaa suunnitella, tuottaa ja muokata tekstejä
T13 ohjata oppilasta edistämään kirjoittamisen sujuvoittamista ja vahvistamaan tieto- ja viestintäteknologian käyttötaitoa tekstien tuottamisessa, syventämään ymmärrystään kirjoittamisesta viestintänä ja vahvistamaan yleiskielen hallintaa antamalla tietoa kirjoitetun kielen konventioista	S3 Tutkitaan kielen erilaisia rekisteri- ja tyylipiirteitä S3 Hahmotetaan kappaleiden, virkkeiden ja lauseiden rakenteita (lauseenjäsenet, lauseke)	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys	Kirjoitetun kielen konventioiden hallinta ja kirjoitustaito	Oppilas hallitsee tekstin rakentamisen periaatteet ja kirjoitetun yleiskielen konventiot.

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
T14 harjaannuttaa oppilasta vahvistamaan tiedon hallinnan ja käyttämisen taitoja ja monipuolistamaan lähteiden käyttöä ja viittaustapojen hallintaa omassa tekstissä sekä opastaa oppilasta toimimaan eettisesti verkossa yksityisyyttä ja tekijänoikeuksia kunnioittaen	S3 Noudatetaan tekijänoikeuksia omia tekstejä tuottaessa S3 Vahvistetaan opiskelussa tarvittavien tekstien tuottamisen taitoja, kuten referoimista, pohtivien tekstien laatimista, muistiinpanojen tekoa ja lähteiden käyttöä	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys	Tiedon esittäminen, hallinta ja eettinen viestintä	Oppilas ymmärtää tekijänoikeuksien merkityksen omissa opiskeluun liittyvissä teksteissään. Oppilas osaa etsiä tietoa ja referoida sitä. Oppilas osaa laatia lähdeluettelon.
T7 auttaa oppilasta vakiinnuttamaan kirjoitetun yleiskielen normien ja eri tekstilajeissa tarvittavan sanaston ja kielipöytäkirjojen rakenteiden hallintaa	S3 Ohjataan oppilasta käyttämään monipuolisesti tekstilajeissa tarvittavaa sanastoa, fraseologiaa ja kielipöytäkirjojen rakenteita.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot	Kirjoitetun kielen hallinta	Oppilas hallitsee kirjoitetun yleiskielen normeja
Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen				
T15 ohjata oppilasta syventämään kielitietoisuuttaan ja kiinnostumaan kielen ilmiöistä, auttaa oppilasta tunnistamaan kielen rakenteita, eri rekistereitä, tyylipiirteitä ja sävyjä ja ymmärtämään kielellisten valintojen merkityksiä ja seurauksia	S4 Harjoitellaan kielellisten valintojen vaikutusta tekstin tyyliin ja sävyyn, tuottamalla ja lukemalla esimerkiksi erilaisia vaikuttavia tekstejä	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito	Kielentuntemuksen kehittyminen	Oppilas hallitsee erilaisia kielellisiä vaikuttamiskeinoja (mm. modukset).
T8 ohjata oppilasta syventämään kielitietoisuuttaan ja kiinnostumaan kielen ilmiöistä, auttaa oppilasta tunnistamaan kielen rakenteita, eri rekistereitä, tyylipiirteitä ja sävyjä ja ymmärtämään kielellisten valintojen merkityksiä ja seurauksia	S4 Tutkitaan tekstejä ja tehdään päätelmiä kielen merkityksistä ja rakenteista (lauseenjäsennys, modaalisuus, rektio).	L4 Monilukutaito	Kielitietoisuuden kehittyminen	Oppilas osaa erilaisia kielellisiä vaikuttamiskeinoja (esim. modukset).

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
T16 kannustaa oppilasta avartamaan kirjallisuus- ja kulttuurinäkemystään, tutustuttaa häntä kirjallisuuden historiaan ja nykykirjallisuuteen, kirjallisuuden eri lajeihin sekä auttaa häntä pohtimaan kirjallisuuden ja kulttuurin merkitystä omassa elämässään, tarjota oppilaalle mahdollisuuksia luku- ja muiden kulttuurielämysten hankkimiseen ja jakamiseen	S4 Tutustutaan kaunokirjallisuuden lajityyppeihin S4 Tutustutaan kaunokirjallisuuteen yhteiskunnallisena vaikuttajana, laajennetaan tietoisuutta ympäröivästä maailmasta	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito	Kirjallisuuden tuntemuksen, kulttuuritietoisuuden ja lukuharrastuksen kehittyminen	Oppilas tuntee kaunokirjallisuuden lajityypit. Oppilas ymmärtää kaunokirjallisuuden yhteiskunnalliset vaikuttamismahdollisuudet.
T9 innostaa oppilasta tutustumaan kirjallisuuden lajeihin, suomalaiseen kirjallisuuteen, sen historiaan ja yhteyksiin maailmankirjallisuuteen sekä ohjata tunnistamaan tekstin suhteita toisiin teksteihin	S4 Tutustutaan kaunokirjallisuuden lajeihin.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu	Kirjallisuuden ja sen vaiheiden tuntemus	Oppilas tunnistaa kaunokirjallisuuden lajeja.
T17 ohjata oppilas tutustumaan Suomen kielelliseen ja kulttuuriseen monimuotoisuuteen, suomen kielen taustaan ja piirteisiin ja auttaa oppilasta pohtimaan äidinkielen merkitystä sekä tiedostumaan omasta kielellisestä ja kulttuurisesta identiteetistään sekä innostaa oppilasta aktiiviseksi kulttuuritarjonnan käyttäjäksi ja tekijäksi	S4 Tarkastellaan kulttuuria vaikuttamisen näkökulmasta; harjoitellaan monilukutaitoa S4 Tutustutaan mediakulttuuriin ja sen eri ilmenemismuotoihin, kuten elokuvaan ja puhe-kulttuuriin	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Kielen merkityksen ja aseman hahmottaminen	Oppilas kiinnostuu kulttuurista ja suhtautuu siihen myönteisesti. Oppilas ymmärtää, että myös kulttuurin avulla voi vaikuttaa.

	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
T10 auttaa oppilasta avartamaan kulttuurinäkemystään ja erittelemään koulun ja yhteiskunnan monikielisyyttä ja kulttuurista monimuotoisuutta sekä tunnistamaan kulttuurien samanlaisuuksia ja erilaisten ilmiöiden kulttuurisidonnaisuutta	S4 Tutustutaan elokuvaan, teatteriin ja mediakulttuuriin.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu	Kulttuuritietoisuuden kehittyminen	Oppilas osoittaa kiinnostusta kulttuuriin ja monikielisyyteen.
Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena				
T11 ohjata oppilasta vakiinnuttamaan myönteistä käsitystä itsestään viestijänä, lukijana, tekstien tuottajana sekä kielenoppijana, ohjata häntä näkemään ja vertaamaan erilaisia oppimistyyylejä ja tapoja sekä oppimaan muilta	S5 Syvennetään oppilaan monikielisyyden käyttöä kaiken oppimisen tukena.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Viestijäkuvan kehittyminen ja oman kielenoppimisen reflektointi	Oppilas arvioi itseään kielenoppijana.
T12 ohjata oppilasta havainnoimaan, miten kieltä käytetään eri tiedonaloilla	S5 Vertaillaan arkikieltä ja eri tiedonalojen tapoja käyttää kieltä.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys	Eri tiedonalojen kielen havainnointi	Oppilas ymmärtää eri tiedonalojen tapoja käyttää kieltä.
T13 kannustaa oppilasta kehittämään tiedonhankintataitoja, oman työskentelyn suunnittelua, jäsentämistä ja arviointia itsenäisesti ja ryhmässä	S5 Vahvistetaan tieto- ja viestintäteknologian käyttötaitoja tiedonhankinnassa, oppimisessa ja oppimisen arvioinnissa.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys	Tiedonhankinta sekä oman työskentelyn suunnittelu, jäsentäminen ja arvioiminen	Oppilas osaa hyödyntää tieto- ja viestintäteknologiaa opiskelussaan.

9. Ik. SUOMEN KIELI JA KIRJALLISUUS

9.Ik. SUOMI TOISENA KIELENÄ JA KIRJALLISUUS

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet ja sisältöalueen painopisteet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
Vuorovaikutustilanteissa toimiminen				
T1 ohjata oppilasta laajentamaan taitoaan toimia tavoitteellisesti, motivoituneesti, eettisesti ja rakentavasti erilaisissa viestintäympäristöissä	S1 Vahvistetaan taitoa toimia erilaisissa, myös koulun ulkopuolisissa, vuorovaikutustilanteissa ja havainnoidaan omasta ja muiden viestinnästä syntyviä vaikutelmia ja merkityksiä	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Vuorovaikutus erilaisissa viestintäympäristöissä	Oppilas osaa toimia tavoitteen mukaisesti erilaisissa viestintäympäristöissä ja -tilanteissa, osoittaa ymmärtävänsä muiden puheenvuoroja ja osaa tarkkailla oman viestintänsä vaikutuksia muihin.
T1 rohkaista oppilasta kehittämään taitoaan toimia tavoitteellisesti, eettisesti ja vuorovaikutussuhdetta rakentaen koulun ja yhteiskunnan vuorovaikutustilanteissa	S1 Vahvistetaan oppilaan vuorovaikutustaitoja ja havainnoidaan omasta ja muiden viestinnästä syntyviä vaikutelmia ja merkityksiä.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito	Vuorovaikutustaidot	Oppilas osaa toimia vuorovaikutustilanteissa rakentavasti.
T2 kannustaa oppilasta monipuolistamaan ryhmäviestintätaitojaan ja kehittämään taitojaan perustella näkemyksiään sekä kielellisiä ja viestinnällisiä valintojaan	S1 Harjoitellaan työelämässä tarvittavia ryhmäviestintätaitoja, kuten kokous- ja neuvottelutaitoja	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	työelämässä tarvittavien ryhmäviestintätaitojen omaksuminen	Oppilas osaa ilmaista mielipiteensä ja perustella sen uskottavasti. Oppilas ottaa toisten näkemykset huomioon ja tekee yhteistyötä heidän kanssaan vuorovaikutustilanteissa.
T2 ohjata oppilasta syventämään muodollisten puhetilanteiden, opetuspuheen ja median puhuttujen tekstien ymmärtämistaitoja	S1 Vahvistetaan oppilaan ymmärtämistaitoja ja niiden pohjalta oman puheen tuottamista esim. työelämään liittyvissä vuorovaikutustilanteissa.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Ymmärtämistaidot vuorovaikutustilanteissa	Oppilas ymmärtää muodollisia puhetilanteita, opetuspuhetta ja mediaa.

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet ja sisältöalueen painopisteet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
T3 ohjata oppilasta monipuolistamaan taitojaan ilmaista itseään erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa, myös draaman keinoin	S1 Pidetään puhe-esityksiä ja hyödynnetään erilaisia havainnollistamiskeinoja S1 Tutustutaan teatteriin taidemuotona ja teatteri-ilmaisun keinoihin esim. draaman toimintamuotojen avulla	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Kokonaisilmaisun ja esiintymisen taidot	Oppilas osaa ilmaista itseään ja käyttää tavoitteen ja tilanteen mukaisesti kokonaisilmaisun keinoja. Oppilas osaa esittää sekä spontaanin että valmistellun puhevuoron tai puheesityksen ja ottaa esittäessään huomioon yleisönsä ja käyttää joitakin havainnollistamisen keinoja.
T3 kannustaa oppilasta kehittämään esiintymistaitojaan ja taitoaan ilmaista itseään erilaisissa tilanteissa tavoitteellisesti ja erilaisia ilmaisukeinoja hyödyntäen	S1 Ohjataan oppilasta itsearviointiin ja sen pohjalta omien vuorovaikutustaitojen kehittämiseen eri tilanteissa.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu	Esiintymistaidot	Oppilas osaa valmistella itsenäisesti esityksen ja osaa esiintyä ja ilmaista itseään tilanteen mukaisesti.
T4 kannustaa oppilasta syventämään viestijäkuvaansa niin, että hän oppii havainnoimaan omaa viestintäänsä, tunnistamaan vahvuuksiaan sekä kehittämisalueitaan erilaisissa, myös monimedialaisissa viestintäympäristöissä	S1 Hyödynnetään tietoa omista vuorovaikutustaidoista ja kehitetään omaa viestintää niiden pohjalta	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Vuorovaikutustaitojen kehittäminen	Oppilas osaa arvioida omia vuorovaikutustaitojaan saamansa palautteen pohjalta ja nimetä kehittämiskohteita.
Tekstien tulkitseminen				
T5 ohjata oppilasta kehittämään tekstien ymmärtämisessä, tulkinnassa ja analysoimisessa tarvittavia strategioita ja metakognitiivisia taitoja sekä taitoa arvioida oman lukemisensa kehittämistarpeita	S2 Käytetään tekstin ymmärtämisen strategioita ja seurataan oman lukutaidon kehittymistä	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito	Tekstin ymmärtämisen strategiat	Oppilas osaa käyttää tekstinymmärtämisen strategioita itsenäisesti. Oppilas osaa arvioida omaa lukutaitoaan ja nimetä kehittämiskohteita.

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet ja sisältöalueen painopisteet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
T4 ohjata oppilasta hyödyntämään tekstilajitietoutta tekstien tulkinnassa, laajentamaan sana- ja käsitevarantoaan, käyttämään tehokkaasti lukustrategioita ja päättämään tekstin merkityksiä tekstuaalisten, sanastollisten ja kieliopillisten vihjeiden perusteella	S2 Tarkastellaan tekstejä kriittisesti, tunnistetaan tekstilajeja ja kuvaillaan tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito	Tekstilajitaidot tekstien tulkinnassa	Oppilas osaa tarkastella tekstejä kriittisesti ja tunnistaa tekstilajeja. Oppilas osaa kuvailla kertovan, kuvaavan, ohjaavan, kantaa ottavan ja pohtivan tekstin tekstilajipiirteitä tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen. Oppilas ymmärtää, että teksteillä on erilaisia tavoitteita ja tarkoitusperiä.
T6 tarjota oppilaalle monipuolisia mahdollisuuksia valita, käyttää, tulkita ja arvioida monimuotoisia kaunokirjallisia, asia- ja mediatekstejä	S2 Käytetään ja tulkitaan erityyppisiä fiktiivisiä tekstejä ja media- ja asiatekstejä	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Tekstimaailman monipuolistaminen ja monilukutaito	Oppilas osaa käyttää ja tulkita ohjatusti erityyppisiä, monimuotoisia ja myös itselleen uudenlaisia tekstejä.
T7 ohjata oppilasta kehittämään erittelevää ja kriittistä lukutaitoa, harjaannuttaa oppilasta tekemään havaintoja teksteistä ja tulkitsemaan niitä tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen sekä vakiinnuttamaan ja laajentamaan sana- ja käsitevarantoa	S2 Tarkastellaan tekstejä kriittisesti, tunnistetaan tekstilajeja ja kuvaillaan tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito	Tekstien erittely ja tulkinta	Oppilas osaa tarkastella tekstejä kriittisesti, tunnistaa tekstilajeja ja osaa kuvailla joitakin, pohtivien, kantaa ottavien ja ohjaavien tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen. Oppilas ymmärtää, että teksteillä on erilaisia tavoitteita ja tarkoitusperiä.
T5 ohjata oppilasta kriittiseen tekstien tulkintaan itsenäisesti ja ryhmässä	S2 Harjoitellaan kriittistä lukemista, tekstien analysointia ja päätelmien tekemistä luetusta. Annetaan ja vastaanotetaan palautetta.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito	Tekstien tulkitseminen	Oppilas osaa tehdä tekstistä päätelmiä ja kriittisiä kysymyksiä.

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet ja sisältöalueen painopisteet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
T8 kannustaa oppilasta kehittämään taitoaan arvioida erilaisista lähteistä hankkimaansa tietoa ja käyttämään sitä tarkoituksenmukaisella tavalla	S2 Hallitaan tiedonhaun keskeiset vaiheet, tiedetään, mistä tietoa löytyy ja millainen on luotettava tiedonlähde	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys	Tiedonhankintataidot ja lähdekriittisyys	Oppilas osaa nimetä tiedonhaun keskeiset vaiheet ja tietää, mistä ja miten tietoa voidaan hakea. Oppilas osaa arvioida tietojen käytettävyyttä ja lähteiden luotettavuutta.
T9 kannustaa oppilasta laajentamaan kiinnostusta itselle uudenlaisia fiktiivisiä kirjallisuus- ja tekstilajityyppejä kohtaan ja monipuolistamaan luku-, kuuntelu- ja katselukokemuksiaan ja niiden jakamisen keinoja sekä syventämään ymmärrystä fiktion keinoista	S2 Laajennetaan lukuharrastusta edelleen, osataan löytää itselle sopivaa luettavaa ja tulkitaan luettua kirjallisuuden käsitteiden avulla	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Fiktiivisten tekstien erittely ja tulkinta ja lukukokemusten jakaminen	Oppilas osaa tulkita fiktiivisiä tekstejä, käyttää keskeisimpiä käsitteitä puhuessaan teksteistä ja osaa liittää tekstit johonkin kontekstiin. Oppilas löytää itsenäisesti itselleen ja tilanteeseen sopivaa luettavaa, kuunneltavaa ja katseltavaa. Oppilas lukee useita kirjoja ja osaa jakaa lukukokemuksiaan.
Tekstien tuottaminen				
T10 rohkaista oppilasta ilmaisemaan ajatuksiaan kirjoittamalla ja tuottamalla monimuotoisia tekstejä sekä auttaa oppilasta tunnistamaan omia vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan tekstin tuottajana	S3 Perekhdytään erityyppisten tekstien tavoitteisiin ja arviointiin. Tunnistetaan omat vahvuudet ja kehittämiskohteet tekstin tuottajana	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Ajatusten ilmaiseminen, tekstimaailman monipuolistuminen ja monilukutaito	Oppilas tuottaa ohjatusti myös itselleen uudenlaisia tekstejä, kokeilee erilaisia tapoja ja keinoja tuottaa tekstiä ja ilmaista näkemyksiään. Oppilas osaa kuvailla itseään tekstien tuottajana.
T11 tarjota oppilaalle tilaisuuksia tuottaa kertovia, kuvaavia, ohjaavia ja erityisesti kantaa ottavia ja pohtivia tekstejä, myös monimediaisissa ympäristöissä, ja auttaa oppilasta valitsemaan kuhunkin tekstilajiin ja tilanteeseen sopivia ilmaisutapoja	S3 Harjoitellaan referointitaitoja esim. työelämätaidot, raportit, asioiminen	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Tekstilajien hallinta	Oppilas osaa ohjatusti tuottaa kertovia, kuvaavia, ohjaavia ja erityisesti pohtivia ja kantaa ottavia tekstejä ja käyttää niille tyypillisiä ilmaisutapoja.

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet ja sisältöalueen painopisteet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
T12 ohjata oppilasta vahvistamaan tekstin tuottamisen prosesseja, tarjota oppilaalle tilaisuuksia tuottaa tekstiä yhdessä muiden kanssa sekä rohkaista oppilasta vahvistamaan taitoa antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä arvioida itseään tekstin tuottajana	S3 Harjoitellaan tekstin kohdentamista ja palautteen antamista sekä kielen ja muiden ilmaisutapojen mukauttamista eri tarkoituksiin sopiviksi	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys	Tekstin tuottamisen prosessien hallinta ja omien tekstitaitojen kehittäminen	Oppilas osaa nimetä tekstien tuottamisen prosessin vaiheita ja osaa työskennellä niiden mukaisesti sekä yksin että ryhmässä. Oppilas antaa ja vastaanottaa palautetta teksteistä ja osaa arvioida omia tekstintuottamisen taitojaan ja nimetä niiden kehittämiskohteita.
T6 ohjata oppilasta vahvistamaan taitoa suunnitella, tuottaa ja muokata tekstejä itsenäisesti ja ryhmässä sekä hyödyntämään eri tekstilajeja omien tekstien malleina ja lähteinä	S3 Harjoitellaan mm. referointia ja asiointikirjoittamista (työhakemus, ansioluettelo, raportti, sähköposti). Vakiinnutetaan kirjoittamisprosessin eri vaiheiden hallintaa sekä erilaisten tietolähteiden käyttöä.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito	Tekstilajitaidot tekstien tuottamisessa	Oppilas hyödyntää tekstien kirjallisessa ja suullisessa tuottamisessa tietoa kertovan, kuvaavan, ohjaavan, kantaa ottavan ja pohtivan tekstin tekstilajipiirteistä.
T13 ohjata oppilasta edistämään kirjoittamisen sujuvoittamista ja vahvistamaan tieto- ja viestintäteknologian käyttötaitoa tekstien tuottamisessa, syventämään ymmärrystään kirjoittamisesta viestintänä ja vahvistamaan yleiskielen hallintaa antamalla tietoa kirjoitetun kielen konventioista	S3 Harjoitellaan asiatyylisiä kirjoittamista. Kirjoitetaan tekstejä sujuvasti käsin ja koneella Vahvistetaan yleiskielen ja kappaleiden, virkkeiden ja lauseiden rakenteiden hallintaa. Opiskellaan lauseenvastikkeet	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys	Kirjoitetun kielen konventioiden hallinta ja kirjoitustaito	Oppilas tuntee kirjoitettujen tekstien perusrakenteita ja kirjoitetun yleiskielen piirteitä ja osaa hyödyntää tietoa tekstejä kirjoittaessaan ja muokatessaan. Oppilas kirjoittaa sujuvasti käsin ja tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen.

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet ja sisältöalueen painopisteet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
T14 harjaannuttaa oppilasta vahvistamaan tiedon hallinnan ja käyttämisen taitoja ja monipuolistamaan lähteiden käyttöä ja viittaustapojen hallintaa omassa tekstissä sekä opastaa oppilasta toimimaan eettisesti verkossa yksityisyyttä ja tekijänoikeuksia kunnioittaen	S3 Noudatetaan tekijänoikeuksia omia tekstejä tuottaessa Vahvistetaan opiskelussa tarvittavien tekstien tuottamisen taitoja, kuten referoimista, tiivistämistä, muistiinpanojen tekoa ja lähteiden käyttöä	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjäyys	Tiedon esittäminen, hallinta ja eettinen viestintä	Oppilas osaa käyttää omassa teksteissään muualta hankittua tietoa. Oppilas osaa tehdä muistiinpanoja, tiivistää hankkimaansa tietoa ja käyttää lähteitä omassa tekstissään. Oppilas noudattaa tekijänoikeuksia ja osaa merkitä lähteet.
T7 auttaa oppilasta vakiinnuttamaan kirjoitetun yleiskielen normien ja eri tekstilajeissa tarvittavan sanaston ja kieliopillisten rakenteiden hallintaa	S3 Harjoitellaan eri tyyllilajeja ja rekistereitä sekä erilaisia tapoja ilmaista persoonaa ja aikaa johdonmukaisesti tekstissä.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot	Kirjoitetun kielen hallinta	Oppilas hallitsee oikeinkirjoituksen pääpiirteittäin.

Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

T15 ohjata oppilasta syventämään kielitietoisuuttaan ja kiinnostumaan kielen ilmiöistä, auttaa oppilasta tunnistamaan kielen rakenteita, eri rekistereitä, tyylipiirteitä ja sävyjä ja ymmärtämään kielellisten valintojen merkityksiä ja seurauksia	S4 Tuotetaan ja tarkastellaan erilaisten tekstien kielellisiä ja tyyllisiä piirteitä	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito	Kielitietoisuuden kehittyminen	Oppilas osaa kuvailla tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä, pohtia niiden merkityksiä ja kuvata eri rekisterien ja tyylien välisiä eroja.
T8 ohjata oppilasta syventämään kielitietoisuuttaan ja kiinnostumaan kielen ilmiöistä, auttaa oppilasta tunnistamaan kielen rakenteita, eri rekistereitä, tyylipiirteitä ja sävyjä ja ymmärtämään kielellisten valintojen merkityksiä ja seurauksia	S4 Tuotetaan ja tarkastellaan erilaisten tekstien kielellisiä ja tyyllisiä piirteitä. Vertaillaan suomea oppilaille tuttuihin kieliin ja tutkitaan, miten kielet vaikuttavat toisiinsa.	L4 Monilukutaito	Kielitietoisuuden kehittyminen	Oppilas osaa kuvailla tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä, pohtii niiden merkityksiä ja osaa kuvailla eri rekisterien ja tyylien välisiä eroja.

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet ja sisältöalueen painopisteet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
T16 kannustaa oppilasta avartamaan kirjallisuus- ja kulttuurinäkemystään, tutustuttaa häntä kirjallisuuden historiaan ja nykykirjallisuuteen, kirjallisuuden eri lajeihin sekä auttaa häntä pohtimaan kirjallisuuden ja kulttuurin merkitystä omassa elämässään, tarjota oppilaalle mahdollisuuksia luku- ja muiden kulttuurielämysten hankkimiseen ja jakamiseen	S4 Tutustutaan suomalaisen kirjallisuuden vaiheisiin. Käsitellään kirjallisuutta monipuolisesti esim. draaman keinoin Tutustutaan kulttuurin eri ilmenemismuotoihin, kuten kansanperinteeseen ja teatteriin	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito	Kirjallisuuden tuntemuksen, kulttuuritietoisuuden ja lukuharrastuksen kehittyminen	Oppilas tuntee ja ymmärtää kulttuurin monimuotoisuutta sekä osaa kuvata omia kulttuurikokemuksiaan. Oppilas tuntee kirjallisuuden vaiheita ja suomalaisen kulttuurin juuria. Oppilas tuntee kirjallisuuden pääajit ja on lukenut sovitut kirjat.
T9 innostaa oppilasta tutustumaan kirjallisuuden lajeihin, suomalaiseen kirjallisuuteen, sen historiaan ja yhteyksiin maailmankirjallisuuteen sekä ohjata tunnistamaan tekstin suhteita toisiin teksteihin	S4 Laajennetaan edelleen lukuharrastusta. Tutkitaan suomalaisen kirjallisuuden vaiheita ja niiden yhteyksiä maailmankirjallisuuteen.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu	Kirjallisuuden ja sen vaiheiden tuntemus	Oppilas tuntee suomalaista kirjallisuutta, osaa nimetä sen tärkeimpiä vaiheita ja sen yhteyksiä maailmankirjallisuuteen.
T17 ohjata oppilas tutustumaan Suomen kielelliseen ja kulttuuriseen monimuotoisuuteen, suomen kielen taustaan ja piirteisiin ja auttaa oppilasta pohtimaan äidinkielen merkitystä sekä tiedostamaan omasta kielellisestä ja kulttuurisesta identiteetistään sekä innostaa oppilasta aktiiviseksi kulttuuritarjonnan käyttäjäksi ja tekijäksi	S4 Tutustutaan Suomen kielitilanteeseen, kielten sukulaisuussuhteisiin, suomen sukukieliin ja suomen kielen vaihteluun ja vaiheisiin Tarkastellaan suomen kielen ominaispiirteitä ja vertaillaan suomea oppilaille tuttuihin kieliin S4 Tarjotaan mahdollisuuksia tuottaa kulttuuria itse	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Kielen merkityksen ja aseman hahmottaminen	Oppilas osaa kuvailla Suomen kielellistä ja kulttuurista monimuotoisuutta. Oppilas osaa kuvailla äidinkielen merkitystä ja suomen kielen piirteitä ja asemaa muiden kielten joukossa.

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet ja sisältöalueen painopisteet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
T10 auttaa oppilasta avartamaan kulttuurinäkemystään ja erittelemään koulun ja yhteiskunnan monikielisyyttä ja kulttuurista monimuotoisuutta sekä tunnistamaan kulttuurien samanlaisuuksia ja erilaisten ilmiöiden kulttuurisidonnaisuutta	S4 Tutustutaan kirjallisuuteen, elokuvaan, teatteriin ja mediakulttuuriin. Vertaillaan kulttuurisia kokemuksia eri puolilta maailmaa ja eri aikoina.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu	Kulttuuritietoisuuden kehittyminen	Oppilas osaa kuvailla kulttuurin monimuotoisuutta ja perustella yhteiskunnan monikielisyyden merkitystä.
Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena				
T11 ohjata oppilasta vakiinnuttamaan myönteistä käsitystä itsestään viestijänä, lukijana, tekstien tuottajana sekä kielenoppijana, ohjata häntä näkemään ja vertaamaan erilaisia oppimistyyliä ja tapoja sekä oppimaan muilta	S5 Ohjataan oppilasta asettamaan itselleen kielenoppijana realistisia oppimistavoitteita, suunnittelemaan ja arvioimaan opiskeluaan.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen	Viestijäkuvan kehittyminen ja oman kielenoppimisen reflektointi	Viestijäkuvan kehittymistä ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilas tunnistaa omat vahvuutensa ja kehittämiskohteensa kielenoppijana ja osaa asettaa itselleen oppimistavoitteita.
T12 ohjata oppilasta havainnoimaan, miten kieltä käytetään eri tiedonaloilla	S5 Harjoitellaan eri tiedonalojen tekstien ymmärtämistä ja tuottamista.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys	Eri tiedonalojen kielen havainnointi	Oppilas tunnistaa eri tiedonalojen tapoja käyttää kieltä.
13 kannustaa oppilasta kehittämään tiedonhankintataitoja, oman työskentelyn suunnittelua, jäsentämistä ja arviointia itsenäisesti ja ryhmässä	S5 Käytetään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedonhankinnassa, oppimisessa ja oman oppimisen arvioinnissa.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys	Tiedonhankinta sekä oman työskentelyn suunnittelu, jäsentäminen ja arvioiminen	Oppilas osaa etsiä tietoa monipuolisesti eri lähteistä sekä pystyy suunnittelemaan, jäsentämään ja arvioimaan työskentelyään itsenäisesti ja ryhmän jäsenenä.

Äidinkieli ja kirjallisuus

(Perusopetuksen päättöarvioinnin kriteerit s. 1)

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi äidinkielessä ja kirjallisuudessa vuosiluokilla 7–9

Vuosiluokilla 7–9 oppilaan oppimisen arviointi on monipuolista, ohjaavaa ja kannustavaa. Kannustava ja rakentava palaute tukee oppilaiden motivaation rakentumista ja kielellisten valmiuksien kehittymistä sekä auttaa oppilaita löytämään omat vahvuutensa. Oppilaille annetaan säännöllisesti tietoa oppimisen edistymisestä ja suoriutumisesta suhteessa tavoitteisiin. Arviointi nivotaan kiinteäksi osaksi oppimisprosessia. Oppimista tukevan ja erittelevän palautteen avulla oppilaita autetaan tulemaan tietoisiksi omista taidoistaan, tiedoistaan ja työskentelyprosesseistaan ja annetaan välineitä niiden kehittämiseen. Vuosiluokilla 7–9 opetuksen kaikki tavoitealueet ovat oppilaiden oppimisen arvioinnissa yhtä tärkeitä. Niiden arviointi perustuu monipuolisiin suullisiin ja kirjallisiin näyttöihin sekä opettajan havaintoihin erilaisissa oppimistilanteissa. Oppilailla tulee olla mahdollisuus osoittaa osaamistaan monipuolisesti. Itsearviointitaitoja ja vertaispalautteen antamisen ja vastaanottamisen taitoja kehitetään osana formatiivista arviointia.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona oppilaan äidinkielen ja kirjallisuuden opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päättöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut äidinkielen ja kirjallisuuden oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt äidinkielen ja kirjallisuuden tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päättöarvosana on äidinkielen ja kirjallisuuden tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan äidinkielen ja kirjallisuuden oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päättöarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy äidinkielen ja kirjallisuuden päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan.

Kriteerikuvauksissa alempien arvosanojen osaamisen kuvaukset sisältyvät ylemmän arvosanan kuvauksiin.

9. lk. SUOMEN KIELI JA KIRJALLISUUS							
Opetuksen tavoite	Sisältö- alueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
Vuorovaikutustilanteissa toimiminen							
T1 ohjata oppilasta laajentamaan taitoaan toimia tavoitteellisesti, motivoituneesti, eettisesti ja rakentavasti erilaisissa viestintäympäristöissä	S1	Oppilas laajentaa taitoaan toimia erilaisissa vuorovaikutustilanteissa.	Toiminta vuorovaikutustilanteissa	Oppilas osaa toimia itselleen tutussa ryhmässä ja arkisissa vuorovaikutustilanteissa.	Oppilas osaa toimia tavoitteellisesti ryhmissä ja tavanomaisissa vuorovaikutustilanteissa.	Oppilas osaa toimia rakentavasti erilaisissa ryhmissä ja vuorovaikutustilanteissa.	Oppilas osaa toimia rakentavasti monenlaisissa ryhmissä, myös vaativissa vuorovaikutustilanteissa.
T2 kannustaa oppilasta monipuolistamaan ryhmäviestintätaitojaan ja kehittämään taitojaan perustella näkemyksiään sekä kielellisiä ja viestinnällisiä valintojaan	S1	Oppilas monipuolistaa ryhmäviestintätaitojaan ja kehittää taitojaan perustella näkemyksiään.	Ryhmäviestinnän taidot	Oppilas osaa kuunnella muita ja osallistuu keskusteluun. Oppilas osaa ilmaista mielipiteensä ja esittää sille jonkin perustelun.	Oppilas osaa ottaa toisten näkemykset huomioon omassa viestinnässään. Oppilas osaa ilmaista mielipiteensä asiallisesti ja esittää sille yksinkertaisia perusteluja.	Oppilas osaa edistää puheenvuoroillaan keskustelua. Oppilas osaa ilmaista mielipiteensä selkeästi ja perustella sen melko monipuolisesti.	Oppilas osaa tulkita muiden puheenvuoroja ja niiden tavoitteita sekä säädellä omaa viestintäänsä tilanteen mukaan. Oppilas osaa ilmaista mielipiteensä tilanteeseen sopivalla tavalla

<p>T3 ohjata oppilasta monipuolistamaan kokonaisilmaisun taitojaan erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa, myös draaman keinoin</p>	<p>S1</p>	<p>Oppilas monipuolistaa kokonaisilmaisun taitojaan erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa.</p>	<p>Esiintymisen taidot</p>	<p>Oppilas osaa pitää lyhyen puheesityksen konkreettisesta, itselleen tutusta aiheesta.</p> <p>Oppilas osaa ilmaista itseään ymmärrettävästi.</p>	<p>Oppilas osaa pitää valmistellun yksinkertaisen puhe-esityksen</p> <p>Oppilas osaa ilmaista itseään selkeästi.</p>	<p>Oppilas osaa pitää valmistellun puheesityksen ja kohdentaa sen kuulijoilleen.</p> <p>Oppilas osaa ilmaista itseään tilanteeseen sopivalla tavalla.</p>	<p>Oppilas osaa pitää valmistellun puheesityksen vaativastakin aiheesta.</p> <p>Oppilas osaa ilmaista itseään monipuolisesti ja mukauttaa ilmaisuaan kuulijoiden ja tavoitteen mukaan.</p>
<p>T4 kannustaa oppilasta syventämään viestijäkuvaansa niin, että hän oppii havainnoimaan omaa viestintäänsä ja tunnistamaan vahvuuksiaan sekä kehittämisalueitaan erilaisissa, myös monimediaisissa viestintäympäristöissä</p>	<p>S1</p>	<p>Oppilas oppii havainnoimaan omaa viestintäänsä ja tunnistamaan vahvuuksiaan sekä kehittämisalueitaan.</p>	<p>Vuorovaikutustaitojen kehittäminen</p>	<p>Oppilas osaa nimetä jonkin viestinnällisen vahvuutensa tai kehittämiskohteen sa.</p>	<p>Oppilas osaa kuvata itseään viestijänä ja nimetä muutamia vahvuuksiaan ja kehittämiskohteita an.</p>	<p>Oppilas osaa eritellä viestintätaitojaan sekä kuvata vahvuuksiaan ja kehittämiskohteita an.</p>	<p>Oppilas osaa arvioida viestintätaitojaan ja vahvuuksiaan ja pohtia, miten voi taitojaan kehittää.</p>

Tekstien tulkitseminen							
T5 ohjata oppilasta kehittämään tekstien lukemisessa, ymmärtämisessä, tulkinassa ja analysoimisessa tarvittavia strategioita ja metakognitiivisia taitoja sekä taitoa arvioida oman lukemisensa kehittämistarpeita	S2	Oppilas oppii tekstien lukemisessa tarvittavia strategioita ja metakognitiivisia taitoja ja oppii arvioimaan lukemisensa kehittämistarpeita.	Tekstin ymmärtäminen ja omien vahvuuksien ja kehittämiskohteiden tunnistaminen	Oppilas osaa käyttää jotakin yksinkertaista tekstin ymmärtämisen strategiaa. Oppilas osaa nimetä jonkin lukemiseen liittyvän vahvuutensa tai kehittämiskohteen sa.	Oppilas osaa käyttää muutamia tekstinymmärtämisen strategioita. Oppilas osaa kuvata itseään lukijana ja nimetä muutamia vahvuuksiaan ja kehittämiskohteita.	Oppilas osaa valita tekstilajiin sopivia tekstinymmärtämisen strategioita. Oppilas osaa eritellä lukutaitoaan ja kuvata vahvuuksiaan ja kehittämiskohteita an.	Oppilas osaa käyttää lukutilanteen kannalta tarkoituksenmukaisia tekstinymmärtämisen strategioita. Oppilas osaa arvioida lukutaitojaan ja pohtia, miten voi niitä kehittää.
T6 tarjota oppilaalle monipuolisia mahdollisuuksia valita, käyttää, tulkita ja arvioida monimuotoisia kaunokirjallisia, asia- ja mediatekstejä	S2	Oppilas oppii valitsemaan, käyttämään, tulkitsemaan ja arvioidaan monimuotoisia kaunokirjallisia, asia- ja mediatekstejä.	Tekstimaailman monipuolistuminen ja monilukutaito	Oppilas osaa lukea yksinkertaisia kaunokirjallisia, asia- ja mediatekstejä eri muodoissaan.	Oppilas osaa valita, käyttää ja lukea erilaisia tekstejä mutta pitäytyy enimmäkseen itselleen tutuissa tekstilajeissa.	Oppilas osaa valita, käyttää ja tulkita eri tekstilajeja edustavia tekstejä.	Oppilas osaa valita, käyttää, tulkita ja arvioida myös itselleen uudenlaisia tekstejä.

<p>T7 ohjata oppilasta kehittämään erittelevää ja kriittistä lukutaitoa, harjaannuttaa oppilasta tekemään havaintoja teksteistä ja tulkitsemaan niitä tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen sekä vakiinnuttamaan ja laajentamaan sana- ja käsitevarantoa</p>	<p>S2</p>	<p>Oppilas oppii erittelevää ja kriittistä lukutaitoa, oppii tekemään havaintoja asia- ja mediateksteistä ja tulkitsemaan niitä tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen.</p>	<p>Asia- ja mediatekstien erittely ja tulkinta</p>	<p>Oppilas osaa poimia tekstistä keskeisiä sisältöjä apukysymysten avulla.</p> <p>Oppilas osaa nimetä muutaman yksinkertaiselle tekstilajille tyypillisen kielellisen tai tekstuaalisen piirteen.</p>	<p>Oppilas osaa erottaa tekstin pääasiat ja kuvata tekstin tavoitteita.</p> <p>Oppilas osaa kuvata tavanomaisille tekstilajeille tyypillisiä kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä.</p>	<p>Oppilas osaa eritellä tekstin tarkoitusperiä, kohderyhmiä ja merkityksiä.</p> <p>Oppilas osaa eritellä tekstilajien piirteitä ja kuvata niitä muutamien keskeisten käsitteiden avulla.</p>	<p>Oppilas osaa tulkita ja pohtia tekstin rakentamia merkityksiä ja arvioida tekstin vaikutuksia.</p> <p>Oppilas osaa analysoida tekstilajien piirteitä tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen ja arvioida tekstiä suhteessa sen tavoitteisiin ja tarkoitusperiin.</p>
<p>T8 kannustaa oppilasta kehittämään taitoaan arvioida erilaisista lähteistä hankkimaansa tietoa ja käyttämään sitä tarkoituksenmukaisella tavalla</p>	<p>S2</p>	<p>Oppilas oppii arvioimaan erilaisista lähteistä hankkimaansa tietoa ja käyttämään sitä tarkoituksenmukaisella tavalla.</p>	<p>Tiedonhankintataidot ja lähdekriittisyys</p>	<p>Oppilas osaa etsiä yksittäisiä tietoja annetuista lähteistä.</p> <p>Oppilas osaa nimetä muutaman lähteiden luotettavuuteen liittyvän piirteen.</p>	<p>Oppilas osaa käyttää tavanomaisia lähteitä ja hakea tietoa niistä.</p> <p>Oppilas osaa kuvata käyttämiensä lähteiden luotettavuutta.</p>	<p>Oppilas osaa kuvata tiedonhaun keskeiset vaiheet, etsiä erilaisia lähteitä ja hakea tietoa niistä.</p> <p>Oppilas osaa arvioida erilaisten lähteiden luotettavuutta ja käytettävyyttä.</p>	<p>Oppilas osaa toimia tiedonhaun vaiheiden mukaisesti.</p> <p>Oppilas osaa käyttää monipuolisia lähteitä ja hakea niistä tietoa tarkoituksenmukaisella tavalla. Oppilas osaa pohtia lähteiden luotettavuuteen ja tiedon käytettävyyteen liittyviä tekijöitä ja perustella omat lähdevalintansa.</p>

<p>T9 kannustaa oppilasta laajentamaan kiinnostusta itselle uudenlaisia fiktiivisiä kirjallisuus- ja tekstilajityyppejä kohtaan, monipuolistamaan luku-, kuuntelu- ja katselukokemuksiin ja niiden jakamisen keinoja sekä syventämään ymmärrystä fiktion keinoista</p>	<p>S2</p>	<p>Oppilas tutustuu itselleen uudenlaisiin fiktiivisiin teksteihin eri muodoissaan, monipuolistaa luku-, kuuntelu- ja katselukokemuksiin ja jakaa niitä sekä syventää ymmärrystään fiktion keinoista.</p>	<p>Fiktiivisten tekstien erittely ja tulkinta</p>	<p>Oppilas osaa selostaa yksinkertaisen fiktiivisen tekstin juonen ja nimetä joitakin fiktion keinoja.</p>	<p>Oppilas osaa kuvailla fiktiivisen tekstin piirteitä ja tehdä havaintoja fiktion keinoista.</p>	<p>Oppilas osaa eritellä fiktiivisiä tekstejä eri muodoissaan.</p> <p>Oppilas osaa käyttää erittelyssä muutamia keskeisiä käsitteitä sekä tunnistaa fiktion kielen ja ilmaisutapojen erityispiirteitä ja kerronnan keinoja.</p>	<p>Oppilas osaa analysoida fiktiivisiä tekstejä eri muodoissaan tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen.</p> <p>Oppilas osaa tulkita fiktiivisiä tekstejä ja pohtia fiktion monitulkintaisuutta.</p>
--	-----------	---	---	--	---	---	---

Tekstien tuottaminen							
T10 rohkaista oppilasta ilmaisemaan ajatuksiaan kirjoittamalla ja tuottamalla monimuotoisia tekstejä sekä auttaa oppilasta tunnistamaan omia vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan tekstin tuottajana	S3	Oppilas oppii ilmaisemaan ajatuksiaan kirjoittamalla ja tuottamalla monimuotoisia tekstejä sekä tunnistamaan vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan tekstin tuottajana.	Monimuotoisten tekstien tuottaminen ja tekstin tuottamisen taitojen kehittäminen	Oppilas osaa tuottaa mallien avulla yksinkertaisia tekstejä. Oppilas osaa nimetä jonkin vahvuutensa tai kehittämiskohteen sa tekstin tuottajana.	Oppilas osaa tuottaa erityyppisiä tekstejä ohjeiden mukaan. Oppilas osaa kuvata itseään tekstien tuottajana ja nimetä muutamia vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan.	Oppilas osaa tuottaa tavoitteen mukaisia tekstejä. Oppilas osaa eritellä vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan tekstin tuottajana.	Oppilas osaa tuottaa luovasti tilanteeseen ja tavoitteeseen sopivia tekstejä. Oppilas osaa arvioida vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan tekstin tuottajana ja pohtia, miten voitaitojaan kehittää.
T11 tarjota oppilaalle tilaisuuksia tuottaa kertovia, kuvaavia, ohjaavia ja erityisesti pohtivia ja kantaa ottavia tekstejä, myös monimediaisissa ympäristöissä, ja auttaa oppilasta valitsemaan kuhunkin tekstilajiin ja tilanteeseen sopivia ilmaisutapoja	S3	Oppilas oppii tuottamaan kertovia, kuvaavia, ohjaavia, pohtivia ja kantaa ottavia tekstejä, myös monimediaisissa ympäristöissä, ja oppii valitsemaan kuhunkin tekstilajiin ja tilanteeseen sopivia ilmaisutapoja.	Tekstilajien hallinta	Oppilas osaa tuottaa mallien avulla yksinkertaisia ja konkreettisia kertovia ja kuvaavia tekstejä itselleen tutuista aiheista.	Oppilas osaa tuottaa ohjaavia ja yksinkertaisia kantaa ottavia tekstejä ja käyttää mallien avulla niille tyypillisiä keinoja.	Oppilas osaa tuottaa pohtivia ja erilaisia kantaa ottavia tekstejä ja käyttää niille tyypillisiä keinoja.	Oppilas osaa tuottaa itsenäisesti erilaisia tekstejä ja käyttää monipuolisesti niille tyypillisiä keinoja.

<p>T12 ohjata oppilasta vahvistamaan tekstin tuottamisen prosesseja, tarjota oppilaalle tilaisuuksia tuottaa tekstiä yhdessä muiden kanssa sekä rohkaista oppilasta vahvistamaan taitoa antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä arvioida itseään tekstin tuottajana</p>	<p>S3</p>	<p>Oppilas vahvistaa tekstin tuottamisen prosessejaan ja tuottaa tekstiä yhdessä muiden kanssa sekä vahvistaa taitoaan antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä arvioida itseään tekstin tuottajana.</p>	<p>Tekstin tuottamisen prosessien hallinta</p>	<p>Oppilas osaa ideoida ja tuottaa tekstiä mallien tai apukysymysten avulla.</p> <p>Oppilas osaa antaa niukkaa tai yksipuolista palautetta muiden teksteistä ja ottaa vastaan palautetta.</p>	<p>Oppilas osaa suunnitella ja tuottaa tekstiä sekä yksin että ryhmässä.</p> <p>Oppilas osaa antaa palautetta ja hyödyntää saamaansa palautetta satunnaisesti tekstien tuottamisessa.</p>	<p>Oppilas osaa muokata tekstin rakenteita ja kieliasua palautteen pohjalta.</p> <p>Oppilas osaa antaa rakentavaa palautetta ja hyödyntää saamaansa palautetta tekstin tuottamisen eri vaiheissa.</p>	<p>Oppilas osaa muokata monipuolisesti ja itsenäisesti tekstin ilmaisua ja rakenteita.</p> <p>Oppilas osaa antaa tekstien muokkaamista edistävää palautetta muiden teksteistä ja soveltaa saamaansa palautetta kehittäessään tekstin tuottamisen taitojaan.</p>
--	-----------	--	--	---	---	---	---

<p>T13 ohjata oppilasta edistämään kirjoittamisen sujuvoittamista, vahvistamaan tieto- ja viestintäteknologian käyttötaitoa tekstien tuottamisessa, syventämään ymmärrystään kirjoittamisesta viestintänä sekä vahvistamaan yleiskielen hallintaa antamalla tietoa kirjoitetun kielen konventioista</p>	<p>S3</p>	<p>Oppilas sujuvoittaa ja vahvistaa tekstien tuottamisen taitoaan käsin ja tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen sekä syventää ymmärrystään kirjoittamisesta viestintänä ja vahvistaa yleiskielen hallintaansa.</p>	<p>Ymmärrettävän tekstin tuottaminen ja kirjoitetun kielen konventioiden hallinta</p>	<p>Oppilas osaa tuottaa yksinkertaisen tekstin, jonka viestistä saa selvää.</p> <p>Oppilas osaa käyttää yksinkertaisia virke- ja lauserakenteita sekä pääosin virkkeen lopetusmerkkejä ja isoa alkukirjainta virkkeen alussa ja erisnimissä.</p> <p>Oppilas osaa kirjoittaa käsin ja tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen.</p>	<p>Oppilas osaa tuottaa tekstin, jonka viesti välittyy pääosin helposti.</p> <p>Oppilas osaa jaksottaa tekstinsä ja kiinnittää huomiota virke- ja lauserakenteisiin sekä noudattaa useita kirjoitetun yleiskielen käytänteitä.</p>	<p>Oppilas osaa tuottaa tekstin, joka on helposti ymmärrettävä ja sujuva.</p> <p>Oppilas osaa jäsentää tekstinsä ja kappaleensa loogisesti ja kiinnittää huomiota sananvalintoihin sekä noudattaa pääosin kirjoitetun yleiskielen käytänteitä tekstejä tuottaessaan ja muokatessaan.</p> <p>Oppilas osaa kirjoittaa sujuvasti käsin ja tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen.</p>	<p>Oppilas osaa tuottaa eheän ja havainnollisen tekstin.</p> <p>Oppilas osaa käyttää sidosteisuuden keinoja monipuolisesti, käyttää monipuolisia lause- ja virkerakenteita, kiinnittää huomiota tekstin tyyliin sekä noudattaa kirjoitetun yleiskielen käytänteitä.</p>
---	-----------	---	---	---	--	---	---

<p>T14 harjaannuttaa oppilasta vahvistamaan tiedon hallinnan ja käyttämisen taitoja ja monipuolistamaan lähteiden käyttöä ja viittaustapojen hallintaa omassa tekstissä sekä opastaa oppilasta toimimaan eettisesti verkossa yksityisyyttä ja tekijänoikeuksia kunnioittaen.</p>	<p>S3</p>	<p>Oppilas vahvistaa tiedon hallinnan ja käyttämisen taitojaan ja monipuolistaa lähteiden käyttöä ja viittaustapojen hallintaa sekä harjaantuu toimimaan erilaisissa ympäristöissä yksityisyyttä ja tekijänoikeuksia kunnioittaen.</p>	<p>Tiedon esittäminen, hallinta sekä eettinen viestintä</p>	<p>Oppilas osaa tehdä yksinkertaisen tiivistyksen luetun, kuullun tai nähdyn pohjalta.</p> <p>Oppilas osaa käyttää lähteitä mekaanisesti ja yksinkertaisesti teksteissään.</p> <p>Oppilas noudattaa tekijänoikeuksia ja tietää, mitä yksityisyyden suojalla tarkoitetaan.</p>	<p>Oppilas osaa tehdä yksinkertaisia muistiinpanoja ja merkitä käyttämänsä lähteet mallin mukaan.</p>	<p>Oppilas osaa tehdä monipuolisia muistiinpanoja ja tiivistää hankkimaansa tietoa.</p> <p>Oppilas merkitsee lähteet asianmukaisella tavalla.</p>	<p>Oppilas osaa yhdistellä omista teksteissään useista lähteistä hankkimaansa tietoa.</p>
--	-----------	--	---	---	---	---	---

<p>Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen</p>							
<p>T15 ohjata oppilasta syventämään kielitietoisuuttaan ja kiinnostumaan kielen ilmiöistä sekä auttaa oppilasta tunnistamaan kielen rakenteita, eri rekistereitä, tyylipiirteitä ja sävyjä ja ymmärtämään kielellisten valintojen merkityksiä ja seurauksia</p>	<p>S4</p>	<p>Oppilas syventää kielitietoisuuttaan ja kiinnostuu kielen ilmiöistä, tunnistaa kielen rakenteita, eri rekistereitä, tyylipiirteitä ja sävyjä ja ymmärtää kielellisten valintojen merkityksiä ja seurauksia</p>	<p>Kielitietoisuuden kehittyminen</p>	<p>Oppilas osaa havainnoida yksinkertaisia tekstien piirteitä.</p> <p>Oppilas osaa nimetä muutamia tavanomaisia kirjoitetun ja puhutun kielen sekä arki- ja yleiskielen eroja.</p>	<p>Oppilas osaa havainnoida tekstien ja kielen piirteitä.</p> <p>Oppilas osaa kuvata kielen vaihtelua eri kielenkäyttötilanteissa.</p>	<p>Oppilas osaa eritellä eri rekisterien ja tyylien piirteitä.</p> <p>Oppilas osaa pohtia kielellisten ja tekstuaalisten valintojen merkityksiä ja vaikutuksia.</p>	<p>Oppilas osaa analysoida tekstien, rekisterien ja tyylien piirteitä.</p> <p>Oppilas osaa soveltaa tietoa kielellisten valintojen vaikutuksista omassa viestinnässään.</p>

<p>T16 kannustaa oppilasta avartamaan kirjallisuus- ja kulttuurinäkemystä, tutustuttaa häntä kirjallisuuden historiaan, nykykirjallisuuteen ja kirjallisuuden eri lajeihin, auttaa häntä pohtimaan kirjallisuuden ja kulttuurin merkitystä omassa elämässään sekä tarjota oppilaalle mahdollisuuksia luku- ja muiden kulttuurielämysten hankkimiseen ja jakamiseen</p>	<p>S4</p>	<p>Oppilas avartaa kirjallisuusnäkemystään, tutustuu kirjallisuuden historiaan ja nykykirjallisuuteen sekä kirjallisuuden eri lajeihin.</p>	<p>Kirjallisuuden tuntemus ja lukuharrastus</p>	<p>Oppilas osaa nimetä kirjallisuuden pääajit.</p> <p>Oppilas on lukenut muutamia kokonaisia kaunokirjallisia tekstejä, esimerkiksi novelleja.</p>	<p>Oppilas osaa kuvailla kirjallisuuden pääajien tyypillisiä piirteitä.</p> <p>Oppilas osaa antaa esimerkkejä pääajeihin kuuluvista teoksista.</p> <p>Oppilas on lukenut osan lukuvuosittain sovitusta teoksista.</p>	<p>Oppilas osaa kuvailla kaunokirjallisuuden monimuotoisuutta.</p> <p>Oppilas osaa nimetä kirjallisuuden vaiheita ja yhdistää muutaman teoksen ja kirjailijan niihin.</p> <p>Oppilas on lukenut lukuvuosittain sovitut teokset.</p>	<p>Oppilas osaa analysoida kaunokirjallisuuden monimuotoisuutta osana kulttuuria.</p> <p>Oppilas osaa kuvailla kirjallisuuden vaiheita sekä niiden keskeisiä tyyliinpiirteitä ja nimetä eri vaiheiden keskeisiä teoksia ja kirjailijoita.</p> <p>Oppilas tuntee monipuolisesti kirjallisuutta.</p>
--	-----------	---	---	--	---	---	--

<p>T17 ohjata oppilas tutustumaan Suomen kielelliseen ja kulttuuriseen monimuotoisuuteen, suomen kielen taustaan ja piirteisiin, auttaa oppilasta pohtimaan äidinkielen merkitystä ja tulemaan tietoiseksi omasta kielellisestä ja kulttuurisesta identiteetistään sekä innostaa oppilasta aktiiviseksi kulttuuritarjonnan käyttäjäksi ja tekijäksi</p>	<p>S4</p>	<p>Oppilas tutustuu Suomen kielelliseen ja kulttuuriseen monimuotoisuuteen, suomen kielen taustaan ja piirteisiin ja pohtii kielellisen ja kulttuurisen identiteetin merkitystä.</p>	<p>Kielen merkityksen ja aseman hahmottaminen</p>	<p>Oppilas osaa nimetä Suomessa puhuttavia kieliä ja jonkin suomen sukukielen.</p> <p>Oppilas osaa nimetä jonkin suomen kielelle tyypillisen piirteen ja kertoa oman äidinkielen merkityksestä itselleen.</p>	<p>Oppilas osaa kuvailla suomen kielen asemaa muiden kielten joukossa.</p> <p>Oppilas osaa nimetä keskeisiä suomen kielelle tyypillisiä piirteitä ja kuvailla äidinkielen merkitystä yksilölle.</p>	<p>Oppilas osaa kuvailla Suomen kielellistä ja kulttuurista monimuotoisuutta.</p> <p>Oppilas osaa eritellä suomen kielelle tyypillisiä piirteitä ja pohtia äidinkielen yhteyttä identiteetteihin.</p>	<p>Oppilas osaa pohtia kielellisen ja kulttuurisen monimuotoisuuden merkityksiä yksilölle ja yhteiskunnalle.</p> <p>Oppilas osaa eritellä suomen kielelle tyypillisiä piirteitä suhteessa muihin kieliin ja pohtia äidinkielen käsitettä ja merkityksiä identiteettien rakentumisen kannalta.</p>
---	-----------	--	---	---	---	---	---

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärä

(Perusopetuksen päättöarvioinnin kriteerit s. 58)

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
Vuorovaikutustilanteissa toimiminen							
T1 rohkaista oppilasta kehittämään taitoaan toimia tavoitteellisesti ja eettisesti sekä vuorovaikutussuhdetta rakentaen koulun ja yhteiskunnan vuorovaikutustilanteissa	S1	Oppilas kehittää taitoaan toimia tavoitteellisesti ja eettisesti sekä vuorovaikutussuhdetta rakentaen kasvokkaisissa koulun ja yhteiskunnan vuorovaikutustilanteissa	Vuorovaikutussuhteen rakentaminen	Oppilas osallistuu ennakoitaviin koulun vuorovaikutustilanteisiin aktiivisesti kuuntelemalla.	Oppilas osallistuu suullisesti ja rakentavalla tavalla koulun vuorovaikutustilanteisiin.	Oppilas edistää omalla toiminnallaan vuorovaikutuksen onnistumista.	Oppilas toimii vuorovaikutustilanteissa aloitteellisesti ja sovittaa puhettaan tilanteen mukaan.
T2 ohjata oppilasta syventämään muodollisten puhetilanteiden, opetuspuheen ja median puhuttujen tekstien ymmärtämistaitoja	S1	Oppilas syventää muodollisten puhetilanteiden, opetuspuheen ja median puhuttujen tekstien ymmärtämistaitoja.	Ymmärtämistaidot vuorovaikutustilanteissa	Oppilas ymmärtää selkeästi havainnollistettuja ja puhuttuja arkikielisiä tekstejä.	Oppilas ymmärtää puhuttuja arkikielisiä tekstejä ja selvittää niiden merkityksiä yhdessä muiden kanssa.	Oppilas ymmärtää pääkohdat opetuspuheesta ja tuttuja aiheita käsittelevistä median puhutuista teksteistä.	Oppilas erottaa olennaiset asiat opetuspuheesta ja median puhutuista teksteistä sekä arvioi kuulemaansa. Oppilas pystyy vastaanottamaan

							tietoa muodollisissa puhetilanteissa.
--	--	--	--	--	--	--	--

<p>T3 kannustaa oppilasta kehittämään esiintymistaitojaan ja taitoaan ilmaista itseään erilaisissa tilanteissa tavoitteellisesti ja erilaisia ilmaisukeinoja hyödyntäen</p>	<p>S1</p>	<p>Oppilas kehittää esiintymistaitojaan ja taitoaan ilmaista itseään erilaisissa tilanteissa tavoitteellisesti ja erilaisia ilmaisukeinoja hyödyntäen.</p>	<p>Esiintymistaidot</p>	<p>Oppilas ilmaisee itseään erilaisissa arkisissa tilanteissa tai kertoo jostakin omakohtaisesta aiheesta kielitaitonsa mahdollistamalla tavalla.</p> <p>Oppilas täydentää kielitaitonsa rajoitteita muilla ilmaisun keinoilla.</p>	<p>Oppilas valmisteleee ja pitää puheenvuoron tai puhe-esityksen itselleen läheisestä aiheesta.</p> <p>Oppilas ilmaisee itseään ymmärrettävästi.</p>	<p>Oppilas valmisteleee ja pitää selkeän esityksen aiheesta, joka vaatii tiedonhankintaa.</p> <p>Oppilas ilmaisee itseään tilanteeseen sopivalla tavalla.</p>	<p>Oppilas valmisteleee ja pitää koherentin, sisällöltään monipuolisen ja havainnollisen esityksen.</p> <p>Oppilas ilmaisee itseään tavoitteellisesti ja tar-koituksen mukaisesti.</p>
<p>Tekstien tulkitseminen</p>							
<p>T4 ohjata oppilasta hyödyntämään tekstilajitietoutta tekstien tulkinnassa, laajentamaan</p>	<p>S2</p>	<p>Oppilas hyödyntää tekstilajitietoutta puhuttujen, kirjoitettujen ja monimediaisten tekstien</p>	<p>Tekstilajitaidot puhuttujen, kirjoitettujen ja monimediaisten tekstien tulkinnassa</p>	<p>Oppilas ymmärtää, miksi tekstit eroavat toisistaan.</p>	<p>Oppilas tunnistaa tavallisimpia tekstilajeja.</p> <p>Oppilas ymmärtää tuttuja</p>	<p>Oppilas tunnistaa eri tekstilajien rakennetta ja kielellisiä piirteitä.</p>	<p>Oppilas erittelee eri tekstilajien rakennetta ja kielellisiä piirteitä</p>

<p>sana- ja käsitevarantoaan, käyttämään tehokkaasti lukustrategioita ja päättämään tekstin merkityksiä tekstuaalisten, sanastollisten ja kieliopillisten vihjeiden perusteella T5 ohjata oppilasta kriittiseen tekstien tulkintaan itsenäisesti ja ryhmässä</p>	<p>S2</p>	<p>tulkinnassa, laajentaa sana- ja käsitevarantoaan, käyttää tehokkaasti lukemisen ja ymmärtämisen strategioita ja päättelee tekstin merkityksiä tekstuaalisten, sanastollisten ja kieliopillisten vihjeiden perusteella. Oppilas harjaantuu puhuttujen, kirjoitettujen ja monimediaisten tekstien kriittiseen tulkintaan itsenäisesti ja ryhmässä.</p>	<p>Puhuttujen, kirjoitettujen ja monimediaisten tekstien tulkinta kanssa ja itsenäisesti.</p>	<p>Oppilas tunnistaa joitakin piirteitä tavallisimmista tekstilajeista.</p> <p>Oppilas ymmärtää tekstin sisältöä puutteellisesti. Oppilas lukee ja ymmärtää yksinkertaisia, kieleltään konkreettisia tekstejä tutuissa tilanteissa.</p> <p>Oppilas esittää niistä kysymyksiä ja mielipiteitä yhdessä muiden perusteltuja mielipiteitä.</p>	<p>aihepiirejä käsitteleviä tekstejä ja hahmottaa tekstin kokonaisuuden.</p> <p>Oppilas selvittää avainsanat ymmärtääkseen tekstin pääajatuksen.</p> <p>Oppilas hyödyntää tekstejä sana- ja käsitevarantonsa laajentamisessa. Oppilas lukee ja ymmärtää ikäkauden mukaisia, myös abstrakteja tekstejä.</p> <p>Oppilas tekee teksteistä päätelmiä ja esittää niiden sisällöstä</p>	<p>Oppilas laajentaa aktiivisesti sana- ja käsitevarantoaan lukemalla erilaisia tekstejä.</p> <p>Oppilas käyttää tarkoituksenmukaisia strategioita tekstien tulkinnassa.</p> <p>Oppilas käyttää tekstien tulkinnan taitoaan oppimisen resurssina.</p> <p>Oppilas arvioi tekstejä ja tekee tekstistä päätelmiä ja kriittisiä kysymyksiä. Oppilas ymmärtää, että muut tekstit vaikuttavat tekstin tulkintaan.</p>	<p>tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen.</p> <p>Oppilas kehittää sana- ja käsitevarantoaan siten, että se riittää itsenäiseen tekstien tulkintaan ja arviointiin. Oppilas arvioi tekstien vaikutuskeinoja.</p> <p>Oppilas havainnoi tekstien sellaisia merkityksiä, joita ei sanota suoraan, kuten tekstin ajatuskulkua, asenteita ja näkökulmia.</p> <p>Oppilas tulkitsee, miten muut tekstit vaikuttavat tekstin merkityksiin.</p>
--	-----------	---	---	--	---	---	--

Tekstien tuottaminen

<p>T6 ohjata oppilasta vahvistamaan taitoa suunnitella, tuottaa ja muokata tekstejä itsenäisesti ja ryhmässä sekä hyödyntämään eri tekstilajeja omien tekstien malleina ja lähteinä</p>	<p>S3</p>	<p>Oppilas suunnittelee, tuottaa ja muokkaa tekstejä. Hän käyttää kertovia, kuvaavia ja kantaaottavia tekstejä omien tekstien malleina ja lähteinä.</p>	<p>Tekstilajitaidot tekstien tuottamisessa</p>	<p>Oppilas tuottaa rakenteeltaan, kieleltään ja sisällöltään yksinkertaisia ja konkreettisia tekstejä itselleen tutuista aiheista.</p>	<p>Oppilas suunnittelee ja tuottaa tekstejä eri aihepiireistä mallien avulla itsenäisesti ja yhdessä muiden kanssa.</p> <p>Oppilas ottaa vastaan palautetta teksteistään.</p> <p>Oppilas tuottaa tekstilajiltaan tunnistettavia tekstejä, mutta tekstilajipiirteiden hyödyntäminen on rajallista.</p>	<p>Oppilas suunnittelee, tuottaa ja muokkaa tekstejä, joissa käytetään eri tekstilajien piirteitä tarkoituksenmukaisesti.</p>	<p>Oppilas tuottaa itsenäisesti tekstejä, joissa käytetään eri tekstilajien piirteitä monipuolisesti.</p> <p>Oppilas käyttää myös muita tekstejä omien tekstien lähteinä.</p>
---	-----------	---	--	--	---	---	---

<p>T7 auttaa oppilasta vakiinnuttamaan kirjoitetun yleiskielen normien ja eri tekstilajeissa tarvittavan sanaston ja kieliopillisten rakenteiden hallintaa</p>	<p>S3</p>	<p>Oppilas noudattaa kirjoittamissaan teksteissä yleiskielen normeja ja hyödyntää tekstilajille tyypillistä sanastoa ja kieliopillisia rakenteita. Hän sujuvoittaa ja vahvistaa tekstien tuottamisen taitoaan käsin ja tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen.</p>	<p>Kirjoitetun kielen hallinta</p>	<p>Oppilas kirjoittaa tekstejä tutuista aihepiireistä. Teksti voi olla epäkoherenttia, verrattain hankalasti luettavaa ja sanastoltaan hyvin rajallista.</p> <p>Oppilas osaa kirjoittaa käsin ja tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen.</p>	<p>Oppilas kirjoittaa ymmärrettäviä tekstejä kieliopillisista puutteista huolimatta. Sanasto voi olla vielä suppeaa. Kirjoitetun kielen normien noudattaminen on horjuvaa.</p>	<p>Oppilas kirjoittaa koherentteja tekstejä ja käyttää niissä tarkoituksenmukaista sanastoa ja rakenteita. Kirjoitetun kielen normien noudattaminen on melko vakiintunutta.</p> <p>Oppilas osaa kirjoittaa sujuvasti käsin ja tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen.</p>	<p>Oppilas kirjoittaa sisällöllisesti ja kielellisesti monipuolisia tekstejä. Kirjoitetun kielen normien noudattaminen on vakiintunutta.</p>
<p>Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen</p>							
<p>T8 ohjata oppilasta syventämään kielitietoisuuttaan ja kiinnostumaan kielen ilmiöistä sekä</p>	<p>S4</p>	<p>Oppilas kiinnostuu kielen ilmiöistä. Hän tunnistaa kielen rakenteita ja hyödyntää muodollista</p>	<p>Kielitietoisuuden kehittyminen</p>	<p>Oppilas tunnistaa, että kielenkäyttö vaihtelee eri tilanteissa.</p>	<p>Oppilas pohtii tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä sekä niiden</p>	<p>Oppilas havainnoi ja erittelee tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä sekä niiden</p>	<p>Oppilas tekee päätelmiä tekstien kielellisistä ja tekstuaalisista piirteistä.</p>

<p>auttaa oppilasta tunnistamaan kielen rakenteita, eri rekistereitä, tyylipiirteitä ja sävyjä ja ymmärtämään kielellisten valintojen merkityksiä ja seurauksia</p>		<p>ja epämuodollista kieltä kielenkäytön resurssina sekä kielen tyylipiirteitä ja sävyjä. Oppilas ymmärtää kielellisten valintojen merkityksiä ja seurauksia.</p>		<p>Oppilas tunnistaa kirjoitetun ja puhutun kielen eroja.</p> <p>Oppilas hahmottaa lauserajat ja tunnistaa verbin lauseen keskuksena.</p>	<p>merkityksiä yhdessä muiden kanssa.</p> <p>Oppilas tunnistaa muodollisen ja epämuodollisen kielenkäytön ja eri tyylien välisiä eroja.</p> <p>Oppilas osaa jakaa lauseen rakenneosiinsa.</p>	<p>merkityksiä tarkoituksenmukaiden käsitteiden avulla.</p> <p>Oppilas ymmärtää muodollisen ja epämuodollisen kielenkäytön ja eri tyylien vaikutuksia.</p> <p>Oppilas ymmärtää kielellisten valintojen merkityksiä ja seurauksia.</p>	<p>Oppilas hyödyntää kielenkäytössään muodollista ja epämuodollista kieltä.</p> <p>Oppilas ymmärtää kielellisten valintojen vaikutuksen merkitysten rakentumiseen tekstissä.</p>
---	--	---	--	---	---	---	--

<p>T9 innostaa oppilasta tutustumaan kirjallisuuden lajeihin, suomalaiseen kirjallisuuteen, sen historiaan ja yhteyksiin maailmankirjallisuuden sekä ohjata tunnistamaan tekstin suhteita toisiin teksteihin</p>	<p>S4</p>	<p>Oppilas lukee ja tulkitsee suomenkielistä kirjallisuutta, erityisesti suomalaista nykykirjallisuutta. Hän tutustuu suomalaisen kirjallisuuden päävaiheisiin ja niiden yhteyksiin maailmankirjallisuuteen sekä ymmärtää kirjallisuuden lajin ja muiden tekstien vaikutuksen teokseen.</p>	<p>Kirjallisuuden ja sen vaiheiden tuntemus</p>	<p>Oppilas lukee lyhyitä, helpotajuisia suomenkielisiä kaunokirjallisia tekstejä.</p> <p>Oppilas erottaa fiktiivisen tekstin muista teksteistä. Oppilas hahmottaa, että eri aikoina on kirjoitettu erilaisia tekstejä.</p> <p>Oppilas tunnistaa mallien avulla tekstien välisiä yhteyksiä.</p>	<p>Oppilas lukee suomenkielisiä kaunokirjallisia tekstejä ja keskustelee lukukokemuksestaan muiden kanssa.</p> <p>Oppilas on tutustunut joihinkin suomalaisen kirjallisuuden päävaiheita edustaviin teksteihin.</p> <p>Oppilas tuntee joitakin kirjallisuuden lajeja ja kuvailee vähintään yhtä niistä.</p> <p>Oppilas tunnistaa, mihin lajiin teksti kuuluu.</p>	<p>Oppilas lukee suomenkielisiä kirjoja ja erittelee lukukokemustaan.</p> <p>Oppilas osaa nimetä suomalaisen kirjallisuuden päävaiheita. Oppilas osaa eritellä kirjallisuuden lajien piirteitä lukemastaan tekstistä.</p>	<p>Oppilas lukee monipuolisesti suomenkielistä kirjallisuutta ja analysoi lukemaansa keskustelemalla ja kirjoittamalla.</p> <p>Oppilas tuntee suomalaisen kirjallisuuden päävaiheita ja niiden yhteyden eurooppalaiseen virtauksiin.</p>
--	-----------	---	---	--	---	---	--

<p>T10 auttaa oppilasta avartamaan kulttuurinäkemystään, erittelemään koulun ja yhteiskunnan monikielisyyttä ja kulttuurista monimuotoisuutta sekä tunnistamaan kulttuurien samankaltaisuuksia ja erilaisten ilmiöiden kulttuurisidonnaisuutta</p>	<p>S4</p>	<p>Oppilas ymmärtää kielellisesti ja kulttuurisesti monimuotoisen koulun ja yhteiskunnan merkityksen. Hän tunnistaa kulttuurisia eroja ja samankaltaisuuksia ja erilaisten ilmiöiden kulttuurisidonnaisuutta.</p>	<p>Kulttuurisen tietoisuuden kehittyminen</p>	<p>Oppilas tietää, että jokainen yhteiskunta on monikielinen ja kulttuurisesti monimuotoinen.</p> <p>Oppilas tunnistaa ja osaa kuvata kulttuurisia kytköksiä omassa elämässään.</p>	<p>Oppilas tunnistaa yksilön ja lähiympäristön monikielisyyttä ja kulttuurista monimuotoisuutta.</p> <p>Oppilas monipuolistaa kulttuurisia kokemuksiaan ja osaa kertoa niistä.</p>	<p>Oppilas erittelee yhteiskunnan monikielisyyttä ja kulttuurista monimuotoisuutta.</p> <p>Oppilas osaa eritellä kulttuurisia kokemuksiaan.</p> <p>Oppilas tekee havaintoja siitä, että kulttuuri, yksilöiden toiminta ja erilaisten ryhmien muodostuminen vaikuttavat toisiinsa.</p>	<p>Oppilas esittää näkemyksiä kielellisen ja kulttuurisen monimuotoisuuden merkityksestä itselleen ja yhteiskunnalle.</p> <p>Oppilas osallistuu aktiivisesti yhteisten kulttuuristen kokemusten luomiseen.</p>
--	-----------	---	---	---	--	---	--

Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena							
T11 ohjata oppilasta vakiinnuttamaan myönteistä käsitystä itsestään viestijänä, lukijana, tekstien tuottajana sekä kielenoppijana, näkemään ja vertaamaan erilaisia oppimistyyylejä ja tapoja sekä oppimaan muilta	S5	Oppilas vahvistaa myönteistä käsitystä itsestään kielenoppijana ja kielen käyttäjänä. Hän vertailee ja hyödyntää erilaisia oppimisen tapoja itsenäisesti ja yhdessä muiden kanssa.	Oman kielenoppimisen kehittäminen	Oppilas tekee havaintoja kielenoppimiseen ja omista oppimisen tavoistaan.	Oppilas tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan kielenoppijana ja kielen käyttäjänä sekä asettaa itselleen oppimistavoitteita.	Oppilas kehittää kielenoppimistaitojaan ja hyödyntää monipuolisesti ympäristöään kielenoppimisen resurssina.	Oppilas asettaa itselleen haasteellisia oppimistavoitteita ja edistää yhteistä oppimista.
T12 ohjata oppilasta havainnoimaan, miten kieltä käytetään eri tiedonaloilla	S5	Oppilaan kielitaito kehittyy arkikielestä kohti tiedonalojen kieltä.	Abstraktin kielen rakentuminen	Oppilas käsittelee eri tiedonalojen aiheita arkikielellä.	Oppilas ymmärtää ikätasolleen suunnattua kognitiivisesti melko vaativaa kieltä vahvan kontekstin tuen avulla.	Oppilas ymmärtää ikätasolleen suunnattua kognitiivisesti vaativaa kieltä, mutta tarvitsee kontekstin tukea.	Oppilas tuntee abstraktin kielen keinoja ja käyttää niitä tekstien tulkinassa.

<p>T13 kannustaa oppilasta kehittämään tiedonhankintataitoja sekä oman työskentelyn suunnittelua, jäsentämistä ja arviointia itsenäisesti ja ryhmässä</p>	<p>S5</p>	<p>Oppilas käyttää tarkoituksenmukaisia tiedonhankintakeinoja tekijänoikeuksia noudattaen. Hän suunnittelee, jäsentää ja arvioi omaa työskentelyään itsenäisesti ja ryhmässä.</p>	<p>Tiedonhankinta sekä oman työskentelyn suunnittelu, jäsentäminen ja arvioiminen</p>	<p>Oppilas etsii yksittäisiä tietoja annetuista lähteistä.</p> <p>Oppilas noudattaa tekijänoikeuksia ja tietää, mitä yksityisyyden suojalla tarkoitetaan.</p> <p>Oppilas suunnittelee ja arvioi työskentelyään vain vähän.</p>	<p>Oppilas etsii tietoa tutuista tai annetuista lähteistä, mutta käsittelee tietoa toistaen.</p> <p>Oppilas arvioi omaa työskentelyään.</p>	<p>Oppilas etsii tietoa eri lähteistä sekä suunnittelee, jäsentää ja arvioi työskentelyään itsenäisesti ja ryhmässä.</p> <p>Oppilas tuo oman panoksensa yhteiseen työskentelyyn.</p>	<p>Oppilas etsii ja yhdistelee monipuolisesti eri tietolähteiden tietoa vertaillen ja tiedon luotettavuutta arvioiden.</p> <p>Oppilas edistää tavoitteellisesti yhteistä työskentelyä.</p>
---	-----------	---	---	--	---	--	--

15.4.2 TOINEN KOTIMAINEN KIELI

(Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet s. 324)

RUOTSIN KIELI, A-OPPIMÄÄRÄ

(Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet s. 325)

7. lk. RUOTSIN KIELI, A-OPPIMÄÄRÄ				
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen				
T1 edistää oppilaan taitoa pohtia ruotsin kansalliskielen asemaan liittyviä ilmiöitä sekä antaa oppilaalle valmiuksia kehittää kulttuurienvälistä toimintakykyään	S1 Tutustutaan ympäröivän yhteisön monikielisyyteen ja kulttuurisuuteen kotikansainvälisyyden avulla.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu	Kieli- ja kulttuuriympäristön ja kielen merkityksen hahmottaminen	Oppilas osaa kuvailla ruotsin kielen asemaa Suomessa ja Pohjoismaissa.
T2 kannustaa oppilasta löytämään kiinnostavia ruotsinkielisiä toimintaympäristöjä	S1 Opetuksessa valitaan sellaisia sisältöjä ja toimintatapoja, jotka rohkaisevat toimimaan ruotsinkielisissä ympäristöissä Suomessa ja muualla.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Maailmankansalaise n taitojen kehittyminen ruotsin taitoa hyödyntämällä	Oppilas osaa tehdä havaintoja mahdollisuuksista oppia ruotsinkielisissä toimintaympäristöissä.
T3 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia ruotsin kielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena	S1 Laajennetaan oppilaiden ruotsin kielen rakenteiden tuntemista. Käytetään sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita ruotsin kielen opiskelussa, keskeistä on luokilla 3.–6. opiskeltujen rakenteiden kertaaminen.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito	Kielellinen päättely	Oppilas osaa tehdä havaintojensa perusteella johtopäätöksiä ruotsin kielen säännönmukaisuuksista ja soveltaa johtopäätöksiään. Oppilas tuntee ruotsin kielen keskeisiä kielitiedon käsitteitä.
Kielenopiskelutaidot				

T4 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kieliä ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen	S2 Harjoitellaan erilaisia kielenopiskelutaitoja, oppimateriaalin monipuolista käyttöä, sanastojen käyttöä, kokonaisuuksien hahmottamista, ryhmittelyä ja tiedon hakemista. Oppimista arvioidaan monin eri tavoin myös itse- ja vertaisarvioinnin keinoin. Oppimista ohjaavan ja kannustavan palautteen avulla oppilaita autetaan tulemaan tietoisiksi omista taidoistaan ja kehittämään niitä.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Tavoitteiden asettaminen, oppimisen reflektointi ja yhteistyö	Oppilas osaa asettaa omia kielenopiskelutavoitteita ja arvioida opiskelutapojaan. Oppilas osaa toimia toisia kannustaen
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
T5 tukea oppilaan itsenäisyyttä ja taitoa soveltaa luovasti kielitaitoaan	S2 Harjoitellaan kielenopiskelutaitoja. Oppilaita ohjataan aktiiviseen toimijuuteen ja vastuun ottoon omasta oppimisestaan.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen	Kielenopiskelun valmiuksien kehittyminen	Oppilas huomaa, mihin hän voi käyttää ruotsin taitoaan myös koulun ulkopuolella.
Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa				
T6 rohkaista oppilasta harjoittelemaan monenlaisia jokapäiväisiä viestintätilanteita sekä toimimaan niissä aloitteellisesti	S3 Harjoitellaan käyttämään opittua sanastoa ja rakenteita erilaisissa viestintätilanteissa. Viestintätilanteet voivat olla puhuttuja tai kirjoitettuja ja ne vaihtelevat epämuodollisesta jutustelusta tai chattailusta muodollisempiin puheisiin ja kirjeisiin Tavoitteena on, että kielenkäyttö on mahdollisimman asianmukaista, luonnollista ja oppilaille merkityksellistä. Epämuodolliset viestintätilanteet painottuvat	L4 Monilukutaito	Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Taitotaso A 1.3 Oppilas selviytyy monista rutiinomaisista viestintätilanteista tukeutuen joskus viestintäkumppaniin.

T7 ohjata oppilasta olemaan aktiivinen viestintätilanteessa sekä harjoittamaan taitoaan käyttäen ruotsinkielisiä viestinnän keinoja, vakiintuneita fraaseja ja kierto- ja täyteilmauksia.	S3 Runas viestinnällinen harjoittelu tukee oppilaiden kielitaidon kehittymistä. Harjoitellaan vakiintuneita fraaseja sekä opetellaan käyttämään kierto- ja täyteilmauksia ja muistetaan myös sanattoman viestinnän merkitys vuorovaikutuksessa. Ruotsin kieltä käytetään mahdollisimman paljon.	L4 Monilukutaito	Viestintästrategioiden käyttö	Taitotaso A 1.3 Oppilas osallistuu viestintään, mutta tarvitsee edelleen usein apukeinoja. Oppilas osaa reagoida suppein sanallisin ilmauksin, pienin elein (esim. nyökkäämällä), äännähdyksin, tai muunlaisella minimipalautteella. Oppilas joutuu pyytämään selvennystä tai toistoa hyvin usein.
---	--	------------------	-------------------------------	--

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
T8 ohjata oppilasta kiinnittämään huomiota kulttuurisesti sopivaan kielenkäyttöön viestinnässä, johon liittyy mielipiteiden esiin tuomista	S3 Havainnoidaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen. Ominaisia tilanteita ovat mm. erilaiset arkielämän rutiinitapahtumat, palvelutilannekeskustelut, haastattelut ja erilaiset sosiaaliset kohtaamiset, joita voidaan käydä kasvokkain tai kirjallisesti mm. sähköisen yhteyden kautta (esim. puhelut, sähköposti, tekstiviestit, chat, some). Pelillisyyden, musiikin ja draaman avulla oppilaat saavat mahdollisuuden kokeilla kasvavaa kielitaitoaan.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys	Viestinnän kulttuurinen sopivuus	Taitotaso A 1.3 Oppilas osaa käyttää yleisimpiä kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia monissa rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.
Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä				

T9 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tulkita erilaisia tekstejä, joista hankitaan tietoa, ja ohjata käyttämään tulkinnassa päättelytaitoa ja keskeisen sisällön ymmärtämistä	S3 Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä, kuten kertovista, tai kuvaavista teksteistä. Harjoitellaan myös tiedonhankintaa ruotsiksi. Teksti voi olla sanallinen (suullinen tai kirjallinen), kuvallinen, äänellinen, graafinen tai näiden yhdistelmä. Teksti voi olla myös video- tai audiotallenne, keskustelu tai kohtaus näytelmässä. Opetus suunnitellaan niin, että se tarjoaa haasteita myös muita nopeammin edistyville tai ruotsin kieltä entuudestaan osaaville oppilaille.	L4 Monilukutaito	Tekstien tulkintataidot	Taitotaso A2.1 Oppilas ymmärtää helppoja, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sekä selkeää puhetta sisältäviä tekstejä. Oppilas ymmärtää lyhyiden, yksinkertaisten, itseään kiinnostavien viestien ydinsisällön ja tekstin pääajatuksen tuttua sanastoa sisältävästä, ennakoitavasta tekstistä. Oppilas pystyy hyvin yksinkertaiseen päättelyyn asiayhteyden tukemana.
---	--	------------------	-------------------------	---

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
------------------------------------	---	-------------------------	--------------------	----------------

Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä

T10 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tuottaa puhetta ja kirjoitusta aihepiirejä laajentaen sekä kiinnittäen huomiota myös keskeisiin rakenteisiin ja ääntämisen perussääntöihin	S3 Tekstejä (esim. kirjoitettua, puhuttua ja videoitua) tuotetaan eri aihepiireistä. Sisältöjä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta ruotsin kielellä eri yhteisöissä, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet. Tekstejä jaetaan ja julkaistaan.	L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Tekstien tuottamistaidot	Taitotaso A1.3 Oppilas osaa rajallisen määrän lyhyitä, ulkoa opeteltuja ilmauksia, keskeistä sanastoa ja perustason lauserakenteita. Oppilas pystyy kertomaan arkisista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvaramia ja kirjoittamaan yksinkertaisia viestejä ja ääntää harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi.
---	---	---	--------------------------	---

8. lk. RUOTSIN KIELI, A-OPPIMÄÄRÄ

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen				

T1 edistää oppilaan taitoa pohtia ruotsin kansalliskielen asemaan liittyviä ilmiöitä sekä antaa oppilaille valmiuksia kehittää kulttuurienvälistä toimintakykyään	S1 Tutustutaan ympäröivän yhteisön monikielisyys- ja kulttuurisuuteen kotikansainvälisyyden avulla. Otetaan selvää myös yksilön kielellisistä oikeuksista.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu	Kieli- ja kulttuuriympäristön ja kielen merkityksen hahmottaminen	Oppilas osaa kuvailla ruotsin kielen asemaa Suomessa ja Pohjoismaissa ja pohtia kielen merkitystä yksilölle.
T2 kannustaa oppilasta löytämään kiinnostavia ruotsinkielisiä toimintaympäristöjä, jotka laajentavat oppilaan maailmankuvaa	S1 Opetuksessa valitaan sellaisia sisältöjä ja toimintatapoja, jotka rohkaisevat toimimaan ruotsinkielisissä ympäristöissä Suomessa ja muualla. Tarjotaan myös mahdollisuuksia harjoitella kansainvälistä yhteydenpitoa.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Maailmankansallaisen taitojen kehittyminen ruotsin taitoa hyödyntämällä	Oppilas osaa tehdä havaintoja mahdollisuuksista oppia ruotsinkielisissä toimintaympäristöissä.

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
T3 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia ruotsin kielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena	S1 Laajennetaan oppilaiden ruotsin kielen rakenteiden tuntemista. Käytetään sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita kielten välisessä vertailussa ja ruotsin kielen opiskelussa.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito	Kielellinen päättely	Oppilas osaa tehdä havaintojensa perusteella johtopäätöksiä ruotsin kielen säännönmukaisuuksista ja soveltaa johtopäätöksiään sekä verrata sitä, miten sama asia ilmaistaan jossakin muussa kielessä. Oppilas tuntee ruotsin kielen keskeisiä kielitiedon käsitteitä.

Kielenopiskelutaidot

T4 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kieliä ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen	S2 Vahvistetaan kielenopiskelutaitoja. Harjoitellaan oppimateriaalin monipuolista käyttöä, sanastojen käyttöä, kokonaisuusien hahmottamista, ryhmittelyä ja tiedon hakemista. Oppimista arvioidaan monin eri tavoin myös itse- ja vertaisarvioinnin keinoin. Oppimista ohjaavan ja kannustavan palautteen avulla oppilaita autetaan tulemaan tietoisiksi omista taidoistaan ja kehittämään niitä.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Tavoitteiden asettaminen, oppimisen reflektointi ja yhteistyö	Oppilas osaa asettaa omia kielenopiskelutavoitteita ja arvioida opiskelutapojaan. Oppilas osaa toimia vuorovaikutustilanteissa toisia kannustaen
--	--	--	---	--

T5 tukea oppilaan itsenäisyyttä ja taitoa soveltaa luovasti kielitaitoaan sekä kehittää elinikäisen kieltenopiskelun valmiuksia	S2 Vahvistetaan kieltenopiskelutaitoja. Oppilaita ohjataan aktiiviseen toimijuuteen ja itsenäiseen vastuun ottoon omasta oppimisestaan. Sisältöjä valittaessa yksi näkökulma on tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen	Elinikäisen kielenopiskelun valmiuksien kehittyminen	Oppilas huomaa, mihin hän voi käyttää ruotsin taitoaan myös koulun ulkopuolella.
---	---	-----------------------------------	--	--

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa				
T6 rohkaista oppilasta harjoittelemaan monenlaisia jokapäiväisiä viestintätilanteita sekä toimimaan niissä aloitteellisesti	S3 Rohkaistaan käyttämään opittua sanastoa ja rakenteita erilaisissa viestintätilanteissa. Tavoitteena on, että kielenkäyttö on mahdollisimman asianmukaista, luonnollista ja oppilaille merkityksellistä. Tilanteet voivat olla puhuttuja tai kirjoitettuja. Muodollisemmat puheet ja kirjeet painottuvat.	L4 Monilukutaito	Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Taitotaso A2.1 Oppilas pystyy vaihtamaan ajatuksia tai tietoja tutuissa ja jokapäiväisissä tilanteissa sekä toisinaan ylläpitämään viestintätilannetta.
T7 ohjata oppilasta olemaan aktiivinen viestintätilanteessa sekä harjoittamaan taitoaan käyttää ruotsinkielisiä viestinnän keinoja, vakiintuneita fraaseja ja kierto- ja täyteilmauksia.	S3 Oppilaat harjoittelevat kielitaitoaan rohkeasti. Rungas viestinnällinen harjoittelu tukee oppilaiden kielitaidon kehittymistä. Harjoitellaan edelleen vakiintuneita fraaseja sekä opetellaan aktiivisemmin käyttämään kierto- ja täyteilmauksia ja muistetaan myös sanattoman viestinnän merkitys vuorovaikutuksessa. Ruotsin kieltä käytetään aina kun se on mahdollista.	L4 Monilukutaito	Viestintästrategioiden käyttö	Taitotaso A2.1 Oppilas osallistuu enenevässä määrin viestintään turvautuen harvemmin ei-kielillisiin ilmaisuihin. Oppilas joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä melko usein ja osaa jonkin verran soveltaa viestintäkumppanin ilmaisuja omassa viestinnässään.

T8 ohjata oppilasta kiinnittämään huomiota kulttuurisesti sopivaan kielenkäyttöön viestinnässä, johon liittyy mielipiteiden ja asenteiden esiin tuomista	S3 Havainnoidaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen. Ominaisia tilanteita ovat mm. erilaiset arkielämän rutiinitapahtumat, palvelutilannekeskustelut, haastattelut ja erilaiset sosiaaliset kohtaamiset, joita voidaan käydä kasvokkain tai kirjallisesti mm. sähköisen yhteyden kautta. Pelillisyyden, musiikin ja draaman avulla oppilaat saavat mahdollisuuden kokeilla kasvavaa kielitaitoaan.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys	Viestinnän kulttuurinen sopivuus	Taitotaso A2.1 Oppilas selviytyy lyhyistä sosiaalisista tilanteista ja osaa käyttää yleisimpiä kohteliaita tervehdyksiä ja puhuttelumuotoja sekä esittää kohteliaasti esimerkiksi pyyntöjä, kutsuja, ehdotuksia ja anteeksipyyntöjä ja vastata sellaisiin.
--	---	--	----------------------------------	--

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä				
T9 tarjota oppilaalle S3 Sanastoa ja rakenteita seuraamaan hyvin ohjata käyttämään Harjoitellaan myös päättelytaitoa ja muiden aineiden ymmärtämistä varten.	L4 Monilukutaito Tekstien tulkintataidot Oppilas pystyy hankimaan tietoa, ja kuvaavista tai vaikuttavista asiapuheen tiedonhankintaa ruotsiksi tutkielmia usein ympärillään käytävän Opetuksessa käytetään pääasiat oppimisympäristöjä, tuttua viestintäkanavia ja -suunnitellaan niin, että hitaasta muita nopeammin entuudestaan osaa päätellä osaaville oppilaille.	Taitotaso A2.2 erilaisia tekstejä, teksteistä, kuten selväpiirteisen esim. pääkohtia, keskustelun aiheen, sanastoa välineitä. yleiskielisestä se edistyville tuntemattomien	mahdollisuuksia joista opetellaan kertovista, tulkinnassa tunnistaa monipuolisesti eri sisältävästä tarjoaa haasteita puheesta. Oppilas	tulkita monenlaisista summittaisesti teksteistä. keskeisen sisällön ymmärtää Opetus myös tekstistä tai tai ruotsin kieltä sanojen merkityksiä asiayhteydestä.
Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä				

<p>T10 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tuottaa puhetta ja kirjoitusta aihepiirejä laajentaen sekä kiinnittäen huomiota myös keskeisiin rakenteisiin ja ääntämisen perussääntöihin</p>	<p>S3 Tekstejä (esim. kirjeitä ja muita kirjallisia viestejä, äänitettä, videota, blogeja, esityksiä) tuotetaan eri menetelmin ja aiheista, jotka kiinnostavat oppilaita ja ovat ajankohtaisia. Sisältöjä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta ruotsin kielellä eri yhteisöissä, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet. Tekstejä jaetaan ja julkaistaan. Äänteiden lisäksi harjoitellaan sana- ja lausepainoja.</p>	<p>L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen</p>	<p>Tekstien tuottamistaidot</p>	<p>Taitotaso A1.3 Oppilas osaa rajallisen määrän lyhyitä, ulkoa opeteltuja ilmauksia, keskeistä sanastoa ja perustason lauserakenteita. Oppilas pystyy kertomaan arkisista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittamaan yksinkertaisia viestejä ja ääntää harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi.</p>
--	--	--	---------------------------------	---

Ruotsin kieli, A-oppimäärä

(Perusopetuksen päättöarvioinnin kriteerit s. 66)

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi ruotsin kielen A-oppimäärässä vuosiluokilla 7–9

Arviointi on monipuolista, ja se antaa oppilaille mahdollisuuden painottaa itselleen luontevia ilmaisumuotoja. Formatiiviseen arviointiin liittyvän oppilaan oppimista ohjaavan ja kannustavan palautteen avulla oppilaita autetaan tulemaan tietoisiksi omista taidoistaan ja kehittämään niitä. Oppilaita rohkaistaan käyttämään oppimaansa erilaisissa viestintätilanteissa. Oppimista arvioidaan monin eri tavoin myös itsearvioinnin ja vertaispalautteen keinoin. Summatiivinen arviointi perustuu siihen, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on saavuttanut paikallisessa opetussuunnitelmassa ruotsin kielen A-oppimäärälle asetetut tavoitteet.

Oppilaan kehittyvän kielitaidon arviointi perustuu Eurooppalaiseen viitekehykseen ja sen pohjalta laadittuun suomalaiseen sovellukseen Kehittyvän kielitaidon asteikko. Arvioinnissa välineenä voidaan käyttää myös esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua.

Arvioinnin tulee olla monipuolista, jotta oppilaat, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia tai joilla on muulla tavoin kielellisesti erilaiset lähtökohdat, saavat erilaisia mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona oppilaan ruotsin kielen A-oppimäärän opiskelu päättyy vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päättöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut ruotsin kielen A-oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt ruotsin kielen A-oppimäärän tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päättöarvosana on ruotsin kielen A-oppimäärän tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan ruotsin kielen A-oppimäärän oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päättöarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy ruotsin kielen A-oppimäärän päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan.

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen							
T1 edistää oppilaan taitoa pohtia ruotsin kansalliskielen asemaan liittyviä ilmiöitä sekä antaa oppilaalle valmiuksia kehittää kulttuurien välistä toimintakykyä	S1	Oppilas oppii tuntemaan ruotsin kansalliskielen asemaan liittyviä ilmiöitä. Hän oppii tuntemaan Pohjoismaiden kulttuureja ja elämänmuotoja. Oppilas oppii kehittämään kulttuurien välistä toimintakykyään.	Kansalliskielten asemaan ja pohjoismaiseen kieli- ja kulttuuriympäristöön liittyvien kysymysten huomaaminen ja kulttuurien välinen toimintakyky	Oppilas osaa nimetä Pohjoismaat ja joitakin pohjoismaisia kieliä. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä ruotsin kielen asemasta kansalliskielenä Suomessa. Oppilas osaa kertoa jotakin Pohjoismaiden kulttuureista ja elämänmuodoista.	Oppilas osaa nimetä Pohjoismaat ja niiden viralliset kielet. Oppilas osaa kertoa keskeisiä asioita ruotsin kielen asemasta kansalliskielenä. Oppilas osaa kuvailla Pohjoismaiden kulttuureja ja elämänmuotoja. Oppilas osaa nimetä vuorovaikutukseen liittyviä kulttuurisia piirteitä.	Oppilas osaa kertoa ruotsin kielestä käyttökielenä Suomessa ja Pohjoismaissa. Oppilas osaa kertoa ruotsin kielen asemasta kansalliskielenä ja joistakin siihen liittyvistä ilmiöistä. Oppilas osaa vertailla Pohjoismaiden kulttuureja ja elämänmuotoja. Oppilas osaa kertoa kulttuurisista piirteistä vuorovaikutuksessa.	Oppilas osaa kuvailla ruotsin kieltä käyttökielenä Suomessa ja Pohjoismaissa. Oppilas osaa pohtia ruotsin kielen asemaa kansalliskielenä ja siihen liittyviä ilmiöitä. Oppilas osaa vertailla ja pohtia Pohjoismaiden kulttuureja ja elämänmuotoja. Oppilas osaa vertailla ja pohtia kulttuurisia piirteitä vuorovaikutuksessa.

T2 kannustaa oppilasta löytämään kiinnostavia ruotsinkielisiä toimintaympäristöjä ja sisältöjä, jotka laajentavat oppilaan maailmankuvaa	S1	Oppilas oppii löytämään ruotsinkielisiä aineistoja ja toimintaympäristöjä, jotka laajentavat maailmankuvaa.	Maailemankansalaisen taitojen kehittyminen ruotsin taitoa hyödyntämällä joissa voi käyttää ruotsin kieltä.	Oppilas osaa antaa esimerkkejä joistakin aineistoista ja toimintaympäristöistä,	Oppilas osaa nimetä ruotsinkielisiä aineistoja ja toimintaympäristöjä, jotka edistävät hänen oppimistaan.	Oppilas osaa vertailla ruotsinkielisiä aineistoja ja toimintaympäristöjä, jotka edistävät hänen oppimistaan.	Oppilas osaa pohtia, miten hän voi hyödyntää ruotsinkielisiä aineistoja ja toimintaympäristöjä omaa oppimistaan edistääkseen.
--	----	---	--	---	---	--	---

Kielenopiskelutaidot							
T4 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kieliä ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen	S2	Oppilas oppii asettamaan tavoitteita kielten opiskelulle ja oppii refleктоimaan oppimisprosessiaan itsenäisesti ja yhdessä muiden kanssa. Hän oppii käyttämään erilaisia tapoja oppia kieliä ja löytää niistä itselleen tehokkaimmat. Oppilas oppii tapoja toimia vuorovaikutuksessa rakentavasti.	Tavoitteiden asettaminen, opiskelustrategioiden hyödyntäminen, oppimisen reflektointi ja vuorovaikutuksessa toimimisen tapojen hahmottaminen	Oppilas osaa käyttää joitakin itselle sopivia tapoja oppia ruotsin kieltä. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä tavoista toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa .	Oppilas osaa käyttää yleisimpiä itselle sopivia tapoja oppia ruotsin kieltä. Oppilas osaa kuvata joitakin tapoja toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa .	Oppilas osaa käyttää keskeisimpiä itselle sopivia tapoja oppia ruotsin kieltä. Oppilas osaa vertailla tapoja toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa .	Oppilas osaa käyttää monipuolisia itselle sopivia tapoja oppia ruotsin kieltä. Oppilas osaa vertailla ja pohtia tapoja toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa .

T5 tukea oppilaan itsenäisyyttä ja taitoa soveltaa luovasti kielitaitoaan sekä kehittää jatkuvan kielenopiskelun valmiuksia	S2	Oppilas oppii soveltamaan ja kehittämään kielitaitoaan itsenäisesti myös koulun päätyttyä. Hän oppii hyödyntämään ympäristönsä kielellisiä virikkeitä. Oppilaalle kehittyä luottamus itseensä kielen oppijana.	Jatkuvan kielenopiskelun valmiuksien kehittyminen	Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä mahdollisuuksista kehittää ruotsin kielen taitoaan.	Oppilas osaa kuvailla mahdollisuuksia kehittää ruotsin kielen taitoaan myös koulun päätyttyä.	Oppilas osaa vertailla erilaisia mahdollisuuksia kehittää ruotsin kielen taitoaan myös koulun päätyttyä.	Oppilas osaa pohtia ja vertailla erilaisia mahdollisuuksia kehittää ruotsin kielen taitoaan myös koulun päätyttyä.
Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa				Taitotaso A1.2	Taitotaso A2.1	Taitotaso A2.2	Taitotaso B1.1
T6 rohkaista oppilasta harjoittelemaan monenlaisia jokapäiväisiä viestintätilanteita sekä toimimaan niissä aloitteellisesti	S3	Oppilas oppii toimimaan aloitteellisesti vuorovaikutustilanteissa.	Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Oppilas selviytyy satunnaisesti yleisimmin toistuvista, rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen vielä enimmäkseen viestintäkumppanin.	Oppilas pystyy vaihtamaan ajatuksia tai tietoja tutuissa ja jokapäiväisissä tilanteissa sekä toisinaan ylläpitämään viestintätilannetta.	Oppilas selviää kohtalaisesti monenlaisista jokapäiväisistä viestintätilanteista. Oppilas pystyy enenevässä määrin olemaan aloitteellinen viestintätilanteessa	Oppilas pystyy viestimään, osallistumaan keskusteluihin ja ilmaisemaan mielipiteitään melko vaivattomasti monenlaisissa jokapäiväisissä viestintätilanteissa.

<p>T7 ohjata oppilasta olemaan aktiivinen viestintätilanteessa sekä syventämään taitoaan käyttää kohdekielisiä viestinnän keinoja, vakiintuneita fraaseja, kierto- ja täyteilmauksia ja muuta kompensatiota</p>	<p>S3</p>	<p>Oppilas oppii olemaan aktiivinen viestintätilanteissa. Hän oppii käyttämään viestintästrategioita.</p>	<p>Viestintästrategioiden käyttö</p>	<p>Oppilas tukeutuu viestinnässään kaikkein keskeisimpiin sanoihin ja ilmauksiin.</p> <p>Oppilas tarvitsee paljon apukeinoja.</p> <p>Oppilas osaa pyytää toistamista tai hidastamista.</p>	<p>Oppilas osallistuu enenevässä määrin viestintään turvautuen harvemmin ei-kielillisiin ilmaisiin.</p> <p>Oppilas joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä melko usein ja osaa jonkin verran soveltaa viestintäkumppanin ilmaisuja omassa viestinnässään.</p>	<p>Oppilas osallistuu enenevässä määrin viestintään käyttäen tarvittaessa vakiosanontoja pyytäessään tarkennusta avainsanoista.</p> <p>Oppilas joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä silloin tällöin ja käyttää esim. lähikäsitettä tai yleisempää käsitettä, kun ei tiedä täsmällistä (koira/eläin tai talo/mökki).</p>	<p>Oppilas pystyy jossain määrin olemaan aloitteellinen viestinnässä eri vaiheissa ja osaa varmistaa, onko viestintäkumppani ymmärtänyt viestin.</p> <p>Oppilas osaa kiertää tai korvata tuntemattoman sanan tai muotoilla viestinsä uudelleen.</p> <p>Oppilas pystyy neuvottelemaan tuntemattomien ilmauksien merkityksistä.</p>
---	-----------	---	--------------------------------------	--	--	---	---

<p>T8 ohjata oppilasta kiinnittämään huomiota kulttuurisesti sopivaan kielenkäyttöön viestinnässä, johon liittyy mielipiteiden ja asenteiden esiintuomista</p>	<p>S3</p>	<p>Oppilas oppii käyttämään kulttuurisesti sopivaa kieltä viestintätilanteissa.</p>	<p>Viestinnän kulttuurinen sopivuus</p>	<p>Oppilas osaa käyttää muutamia kaikkein yleisimpiä kielelle ominaisia kohteliaisuuden ilmauksia rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.</p>	<p>Oppilas selviytyy lyhyistä sosiaalisista tilanteista ja osaa käyttää yleisimpiä kohteliaita tervehdyksiä ja puhuttelumuotoja sekä esittää kohteliaasti esimerkiksi pyyntöjä, kutsuja, ehdotuksia ja anteeksipyyntöjä ja vastata sellaisiin.</p>	<p>Oppilas osaa käyttää kieltä yksinkertaisella tavalla kaikkein keskeisimpiin tarkoituksiin, kuten tiedonvaihtoon sekä mielipiteiden ja asenteiden asianmukaiseen ilmaisemiseen.</p> <p>Oppilas pystyy keskustelemaan kohteliaasti käyttäen tavanomaisia ilmauksia ja perustason viestintärutiineja.</p>	<p>Oppilas osoittaa tuntevansa tärkeimmät kohteliaisuussäännöt. Oppilas pystyy ottamaan vuorovaikutuksessaan huomioon joitakin tärkeimpiä kulttuurisiin käytänteisiin liittyviä näkökohtia.</p>	
<p>Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa</p>					<p>Taitotaso A1.2</p>	<p>Taitotaso A2.1</p>	<p>Taitotaso A2.2</p>	<p>Taitotaso B1.1</p>

<p>T9 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tulkita erilaisia tekstejä, myös selväpiirteisiä asiatekstejä, joista hankitaan tietoa, ja ohjata oppilasta käyttämään tulkinassa</p>	<p>S3</p>	<p>Oppilas oppii tulkitsemaan puhutuja ja kirjoitettuja tekstejä. Hän oppii tekstien ymmärtämisstrategioita.</p>	<p>Tekstien tulkintataidot</p>	<p>Oppilas ymmärtää harjoiteltua, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää muutaman sanan mittaista kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta.</p>	<p>Oppilas ymmärtää helppoja, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sekä selkeää puhetta sisältäviä tekstejä.</p> <p>Oppilas ymmärtää lyhyiden, yksinkertaisten, itseään</p>	<p>Oppilas pystyy seuraamaan hyvin summittaisesti selväpiirteisen asiapuheen pääkohtia, tunnistaa usein ympärillään käytävän keskustelun aiheen ja ymmärtää pääasiat</p>	<p>Oppilas ymmärtää pääasiat ja joitakin yksityiskohtia selkeästä ja lähes normaalitempoisesta yleiskielisestä puheesta tai yleistajuisesta kirjoitetusta tekstistä.</p>
--	-----------	--	--------------------------------	---	---	--	--

<p>päätelytaitoa ja keskeisen sisällön ymmärtämistä</p>				<p>Oppilas tunnistaa tekstistä yksittäisiä tietoja.</p>	<p>kiinnostavien viestien ydinsisällön ja tekstin pääajatuksia tuttua sanastoa sisältävästä, ennakoitavasta tekstistä.</p> <p>Oppilas pystyy hyvin yksinkertaiseen päätelyyn asiayhteyden tukemana.</p>	<p>tuttua sanastoa sisältävästä yleiskielisestä tekstistä tai hitaasta puheesta.</p> <p>Oppilas osaa päätellä tuntemattomien sanojen merkityksiä asiayhteydestä.</p>	<p>Oppilas ymmärtää yhteiseen kokemukseen tai yleistietoon perustuvaa puhetta tai kirjoitettua tekstiä.</p> <p>Oppilas löytää pääajatuksia, avainsanat ja tärkeitä yksityiskohtia myös valmistautumatta.</p>
---	--	--	--	---	---	--	--

Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä				Taitotaso A1.1	Taitotaso A1.3	Taitotaso A2.1	Taitotaso A2.2
T10 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tuottaa puhetta ja kirjoitusta aihepiirejä laajentaen ja kiinnittäen huomiota myös keskeisiin rakenteisiin ja ääntämisen perussääntöihin	S3	Oppilas oppii ilmaisemaan itse-ään suullisesti ja kirjallisesti käyttäen ruotsin kielen keskeistä sanastoa ja keskeisiä rakenteita. Hän oppii ääntämään ymmärrettävästi.	Tekstien tuottamista idot	Oppilas osaa ilmaista itseään puheessa hyvin suppeasti käyttäen harjoiteltuja sanoja ja opeteltuja vakioilmaisuja. Oppilas ääntää joitakin harjoiteltuja ilmauksia ymmärrettävästi ja osaa kirjoittaa joitakin erillisiä sanoja ja sanontoja.	Oppilas osaa rajallisen määrän lyhyitä, ulkoa opeteltuja ilmauksia, keskeistä sanastoa ja perustason lauserakenteita. Oppilas pystyy kertomaan arkisista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuväriä ja kirjoittamaan yksinkertaisia viestejä ja ääntää harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi.	Oppilas pystyy kertomaan jokapäiväisistä ja konkreettisista sekä itselleen tärkeistä asioista käyttäen yksinkertaisia lauseita ja konkreettista sanastoa. Oppilas osaa helposti ennakoitavan perussanaston ja monia keskeisimpiä rakenteita. Oppilas osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.	Oppilas osaa kuvata luettelomaisesti (ikäkautelleen tyypillisiä) jokapäiväiseen elämään liittyviä asioita käyttäen tavallista sanastoa ja joitakin idiomaattisia ilmauksia sekä perustason rakenteita ja joskus hiukan vaativampiakin. Oppilas osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.

RUOTSIN KIELI, B1-OPPIMÄÄRÄ

(Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet s. 333)

7. lk RUOTSIN KIELI, B1-OPPIMÄÄRÄ				
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen				
T1 ohjata oppilasta tutustumaan pohjoismaiseen kieliympäristöön sekä Pohjoismaita yhdistäviin arvoihin	S1 Tehdään ja raportoidaan havaintoja pohjoismaisista kielenkäyttöympäristöistä, Suomen, Ruotsin ja muiden Pohjoismaiden kulttuurin ominaispiirteistä sekä Pohjoismaita yhdistävistä tekijöistä. Keskustellaan omista kielikokemuksista esim. lomamatkan aikana tai perhepiirissä/kotona.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Pohjoismaisen kieliympäristön ja arvojen hahmottaminen	Oppilas osaa kertoa, mitä kieliä Pohjoismaissa puhutaan ja kuvailla Pohjoismaita yhdistäviä piirteitä.
T2 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia ruotsin kielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena	S1 Rohkaistaan oppilasta havainnoimaan suomenruotsin ja ruotsinruotsin eroja sekä verrataan ruotsin kieltä muihin kieliin. Oppilas osaa erottaa verbin, substantiivin ja adjektiivin ja tietää, että niitä taivutetaan eri päättein. Käytetään sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita kielten välisessä vertailussa ja ruotsin kielen opiskelussa.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito	Kielellinen päättely	Oppilas osaa tehdä havaintojensa perusteella johtopäätöksiä ruotsin kielen säännönmukaisuuksista ja verrata sitä, miten sama asia ilmaistaan jossakin muussa kielessä. Oppilas tuntee ruotsin kielen keskeisiä kielitiedon käsitteitä

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
Kieltenopiskelutaidot				

T3 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kieliä ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen	S2 Harjoitellaan asettamaan yhdessä tavoitteita ruotsin opiskelulle. Oppilasta rohkaistaan käyttämään erilaisia kielenopiskelun työtapoja kuten yksilö-, pari- ja ryhmätöitä sekä ohjataan harjoittelemaan eri tiedonhankintavälineiden käyttöä. Opetellaan antamaan ja vastaanottamaan palautetta.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen	Tavoitteiden asettaminen, oppimisen reflektointi ja yhteistyö	Oppilas osaa asettaa omia kielenopiskelutavoitteitaan ja arvioida opiskelutapojaan. Oppilas osaa toimia vuorovaikutustilanteessa toisia kannustaen.
T4 kannustaa oppilasta huomaamaan mahdollisuuksia käyttää ruotsin kieltä omassa elämässään ja ohjata oppilasta käyttämään ruotsia rohkeasti erilaisissa tilanteissa koulussa ja koulun ulkopuolella.	S2 Käytetään itsenäiseen, pitkäjänteiseen työskentelyyn ja kriittiseen tiedonhankintaan ohjaavia toimintatapoja. Rohkaistaan oppilaita monipuoliseen kielenkäyttöön erilaisissa tilanteissa vähäisenkin kielitaidon turvin.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen	Elinikäisen kielenopiskelun valmiuksien kehittyminen	Oppilas huomaa, mihin hän voi käyttää ruotsin taitoaan myös koulun ulkopuolella.
Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa				
T5 järjestää oppilaalle tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista vuorovaikutusta	S3 Harjoitellaan edelleen kommunikointitaitoja tavallisimmissa arkipäivään liittyvissä tilanteissa, joissa puhelukumppani voi auttaa. Harjoitellaan itsestä kertomista ja osataan kertoa/kuvailla lähiympäristöstä itselle tärkeitä asioita. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä.	L4 Monilukutaito	Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Taitotaso A 1.3 Oppilas selviytyy monista rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen joskus viestintäkumppaniin.
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen

T6 tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä	S3 Sisältöjä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta ruotsin kielellä eri yhteisöissä sekä tekstien ajankohtaisuus. Laajennetaan oppilaan kielitaitoa mm. seuraavien aihepiirien avulla: lähiympäristö ja siihen kuuluvat asiat: koti, perhe, ystävät ja vapaa-aika	L4 Monilukutaito	Viestintästrategioiden käyttö	Taitotaso A 1.3 Oppilas osallistuu viestintään, mutta tarvitsee edelleen usein apukeinoja. Oppilas osaa reagoida suppein sanallisin ilmauksin, pienin elein (esim. nyökkäämällä), äännähdyksin, tai muunlaisella minimipalautteella. Oppilas joutuu pyytämään selvennystä tai toistoa hyvin usein.
T7 auttaa oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten tuntemustaan	S3 Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä. Huomioidaan kohtelias kielenkäyttö ja opitaan arkipäivän kielenkäyttö asiointi- ja vuorovaikutustilanteissa	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys	Viestinnän kulttuurinen sopivuus	Taitotaso A 1.3 Oppilas osaa käyttää yleisimpiä kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia monissa rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.

Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä

T8 rohkaista oppilasta tulkitsemaan ikätasolleen sopivia ja itseään kiinnostavia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä	S3 Sisältöjä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta ruotsin kielellä eri yhteisöissä, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä. Harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.	L4 Monilukutaito	Tekstien tulkintataidot	Taitotaso A1.2 Oppilas ymmärtää harjoiteltua, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää muutaman sanan mittaista kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta. Oppilas tunnistaa tekstistä yksittäisiä tietoja.
--	---	------------------	-------------------------	--

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä				

T9 tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista erilaisista aiheista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisimpiin rakenteisiin	S3 Oppilasta tuetaan ja rohkaistaan oppimaan ja syventämään tietojaan mm. seuraavista rakenneasioista: pronominit, järjestysluvut ajanmääreet, keskeinen verbioppi sekä valituista teksteistä riippuen muita keskeisiä kielen rakenteita. Harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita kuten kaupassa asiointi, matkavarausten tekeminen tai oman perheen tai ystävien kuvailu.	L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Tekstien tuottamistaidot	Taitotaso A1.2 Oppilas pystyy kertomaan joistakin tutuista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittaa muutaman lyhyen lauseen harjoitelluista aiheista. Oppilas ääntää useimmat harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi ja hallitsee hyvin suppean perussanaston, muutaman tilannesidonnaisen ilmauksen ja peruskieliopin aineksia.
---	--	---	--------------------------	---

8. lk. RUOTSIN KIELI, B1-OPPIMÄÄRÄ

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen				
T1 ohjata oppilasta tutustumaan pohjoismaiseen kieliympäristöön sekä Pohjoismaita yhdistäviin arvoihin	S1 Oppilas syventää tietojaan ja oppii tuntemaan enemmän pohjoismaisesta kulttuurista. Oppilas kartuttaa taitojaan viestiä ruotsinkieliselle kulttuurille ominaisella tavalla. Tehdään havaintoja pohjoismaisista kielenkäyttöympäristöistä, Suomen, Ruotsin ja muiden Pohjoismaiden kulttuurin ominaispiirteistä sekä Pohjoismaita yhdistävistä tekijöistä.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Pohjoismaisen kieliympäristön ja arvojen hahmottaminen	Oppilas osaa kertoa, mitä kieliä Pohjoismaissa puhutaan ja kuvailla Pohjoismaita yhdistäviä arvoja.

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
------------------------------------	---	-------------------------	--------------------	----------------

T2 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia ruotsin kielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena	S1 Havainnoidaan suomenruotsin ja ruotsinruotsin eroja sekä verrataan ruotsin kieltä oppilaiden aiemmin opiskelemiin kieliin. Käytetään sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita kielten välisessä vertailussa ja ruotsin kielen opiskelussa.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito	Kielellinen päättely	Oppilas osaa tehdä havaintojensa perusteella johtopäätöksiä ruotsin kielen säännönmukaisuuksista ja soveltaa johtopäätöksiään sekä verrata sitä, miten sama asia ilmaistaan jossakin muussa kielessä. Oppilas tuntee ruotsin kielen keskeisiä kielitiedon käsitteitä
--	---	--	----------------------	--

Kieltenopiskelutaidot

T3 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kieliä ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen	S1 Asetetaan oppimistavoitteita ruotsin opinnoissa. Harjoitellaan kielenkäyttöä pari- ja ryhmätyössä. Mietitään kielenkäyttötilanteita yhdessä sekä arvioidaan viestinnän onnistumista yksin ja yhdessä. (esim. laaditaan lyhyt vuoropuhelu pareittain, keskustelu harjoitellaan ja esitetään muille.) Ryhmän kesken arvioidaan keskustelutilanteiden onnistumista monin eri tavoin (esim. oikeakielisyys, nonverbaalinen kommunikointi, viestin välittyminen).	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen	Tavoitteiden asettaminen, oppimisen reflektointi ja yhteistyö	Oppilas osaa asettaa omia kielenopiskelutavoitteita ja arvioida opiskelutapojaan. Oppilas osaa toimia vuorovaikutustilanteessa toisia kannustaen.
--	---	-----------------------------------	---	---

T4 kannustaa oppilasta huomaamaan mahdollisuuksia käyttää ruotsin kieltä omassa elämässään ja ohjata oppilasta käyttämään ruotsia rohkeasti erilaisissa tilanteissa koulussa ja koulun ulkopuolella.	S2 Käytetään erilaisia opiskelustrategioita, oppimateriaaleja ja oppimisympäristöjä tehokkaasti ja opiskelumotivaatiota vahvistavalla tavalla. Käytetään itsenäiseen, pitkäjänteiseen työskentelyyn ja kriittiseen tiedonhankintaan ohjaavia toimintatapoja. Harjoitetaan vuorovaikutustaitoja ja rohkaistaan oppilaita monipuoliseen kielen käytön harjoittamiseen erilaisissa tilanteissa.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Elinikäisen kielenopiskelun valmiuksien kehittyminen	Oppilas huomaa, mihin hän voi käyttää ruotsin taitoaan myös koulun ulkopuolella ja osaa pohtia, miten hän voi käyttää taitoaan koulun päätyttyä.
--	--	---	--	--

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
---	--	--------------------------------	---------------------------	-----------------------

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa				
T5 järjestää oppilaalle tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista vuorovaikutusta	S3 Sisältöjä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta ruotsin kielellä eri yhteisöissä, ajankohtaisuus, sekä oppilaiden kiinnostuksen kohteet. Harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.	L4 Monilukutaito	Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Taitotaso A1.3 Oppilas selviytyy monista rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen joskus viestintäkumppaniin.
T6 tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä	S3 Valitaan erilaisia tekstejä (mm. kuultuja, kirjoitettuja, videoituja) monenlaisista aihepiireistä, vahvistetaan jo opittua ja syvennetään sitä. Keskeisimpinä aihepiireinä: minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-aika sekä elämä Pohjoismaissa. Valitaan aihepiirejä myös yhdessä. Tekstejä valitessa huomioidaan pohjoismaisten kielten levinneisyys.	L4 Monilukutaito	Viestintästrategioiden käyttö	Taitotaso A1.3 Oppilas osallistuu viestintään, mutta tarvitsee vielä usein apukeinoja. Oppilas osaa reagoida suppein sanallisin ilmauksin, pienin elein (esim. nyökkäämällä), äännähdyksin, tai muunlaisella minimipalautteella. Joutuu pyytämään selvennystä tai toistoa hyvin usein.
T7 auttaa oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten tuntemustaan	S3 Opetellaan tunnistamaan ja kirjoittamaan asiatekstiä. Harjoitellaan kielenkäyttöä esim. matkatoimistossa, kaupassa tai tietä kysyttäessä. Kiinnitetään huomiota kohteliaisuusfraaseihin.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys	Viestinnän kulttuurinen sopivuus	Taitotaso A1.3 Oppilas osaa käyttää yleisimpiä kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia monissa rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä				

<p>T8 rohkaista oppilasta tulkitsemaan ikätasolleen sopivia ja itseään kiinnostavia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä</p>	<p>S3 Harjoitellaan etsimään pääkohdat ja ydinviesti itseä kiinnostavasta tekstistä. Opetellaan kertomaan puhutun tai kirjoitetun tekstin pääkohdat omin sanoin lyhyesti.</p>	<p>L4 Monilukutaito</p>	<p>Tekstien tulkintataidot</p>	<p>Taitotaso A1.3 Oppilas osallistuu viestintään, mutta tarvitsee vielä usein apukeinoja. Oppilas osaa reagoida suppein sanallisin ilmauksin, pienin elein (esim. nyökkäämällä), äännähdyksin, tai muunlaisella minimipalautteella. Joutuu pyytämään selvennystä tai toistoa hyvin usein.</p>
<p>T9 tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista erilaisista aiheista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisimpiin rakenteisiin</p>	<p>S3 Sisältöjä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta ruotsin kielellä eri yhteisöissä, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon. Harjoitellaan ruotsin kielelle tyypillistä rytmiä ja muita ääntämisen piirteitä sekä harjoitellaan ääntämään luontevasti. Sanastoa ja rakenteita havainnoidaan monenlaisista teksteistä. Tekstien avulla oppilas oppii esim. seuraavia rakenteita: verbien taipuminen ja aikamuotojen käyttö, erilaisten lauseiden sanajärjestys, adjektiivien vertailu sekä muita aihepiirien käsittelyssä vaadittavia kielioppitaitoja.</p>	<p>L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen</p>	<p>Tekstien tuottamistaidot</p>	<p>Taitotaso A1.2 Oppilas pystyy kertomaan joistakin tutuista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuväriä ja kirjoittaa muutaman lyhyen lauseen harjoitelluista aiheista. Oppilas ääntää useimmat harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi. Oppilas osaa hyvin suppean perussanaston, muutaman tilannesidonnaisen ilmauksen ja peruskieliopin aineksia.</p>

Ruotsin kieli, B1-oppimäärä

(Perusopetuksen päättöarviointin kriteerit s.103)

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi ruotsin kielen B1-oppimäärässä vuosiluokilla 7–9

Arviointi on monipuolista, ja se antaa oppilaille mahdollisuuden painottaa itselleen luontevia ilmaisumuotoja. Formatiiviseen arviointiin liittyvän oppilaan oppimista ohjaavan ja kannustavan palautteen avulla oppilaita autetaan tulemaan tietoisiksi omista taidoistaan ja kehittämään niitä. Oppilaita rohkaistaan käyttämään oppimaansa erilaisissa viestintätilanteissa. Oppimista arvioidaan monin eri tavoin myös itsearviointin ja vertaispalautteen keinoin. Summatiivinen arviointi perustuu siihen, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on saavuttanut paikallisessa opetussuunnitelmassa ruotsin kielen B1-oppimäärälle asetetut tavoitteet.

Oppilaan kehittyvän kielitaidon arviointi perustuu Eurooppalaiseen viitekehykseen ja sen pohjalta laadittuun suomalaiseen sovellukseen Kehittyvän kielitaidon asteikko. Arvioinnissa välineenä voidaan käyttää myös esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua.

Arvioinnin tulee olla monipuolista, jotta oppilaat, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia tai joilla on muulla tavoin kielellisesti erilaiset lähtökohdat, saavat erilaisia mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona oppilaan ruotsin kielen B1-oppimäärän opiskelu päättyy vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päättöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut ruotsin kielen B1-oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt ruotsin kielen B1-oppimäärän tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarviointin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päättöarvosana on ruotsin kielen B1-oppimäärän tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan ruotsin kielen B1-oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päättöarviointin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy ruotsin kielen B1-oppimäärän päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan.

Ruotsin kielen B1-oppimäärän kehittyvään kielitaitoon liittyvien tavoitteiden (T5–T9) arvosanassa 9 on yhdistetty kaksi taitotasoa A1.3 ja A2.1 välitasoksi A1.3/A2.1 Taitotasot löytyvät Eurooppalaisesta viitekehyksestä ja sen pohjalta laaditusta suomalaisesta sovelluksesta Kehittyvän kielitaidon asteikko.

Opetuksen tavoite	Sisältö alueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen							
T1 ohjata oppilasta tutustumaan pohjoismaiseen kieliympäristöön sekä Pohjoismaiden yhdistäviin arvoihin	S1	Oppilas oppii tuntemaan suomenruotsalaista ja pohjoismaista kieliympäristöä sekä suomen-ruotsalaisia ja pohjoismaisia kulttuureja ja elämänmuotoja. Hän oppii tuntemaan Pohjoismaita yhdistäviä arvoja.	Pohjoismaisen kieli- ja kulttuuriympäristön hahmottaminen	Oppilas osaa nimetä Pohjoismaat ja joitakin pohjoismaisia kieliä. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä suomenruotsalaisista ja pohjoismaisista kulttuureista ja elämänmuodoista.	Oppilas osaa nimetä Pohjoismaat ja niiden viralliset kielet. Oppilas tietää, että ruotsia puhutaan eri tavoin Suomessa ja Ruotsissa. Oppilas osaa kertoa suomenruotsalaisista ja pohjoismaisista kulttuureista ja elämänmuodoista.	Oppilas osaa kertoa ruotsin kielestä käyttökielenä Suomessa ja Pohjoismaissa. Oppilas osaa antaa esimerkkejä joistakin Suomessa ja Ruotsissa käytetyn ruotsin kielen erityispiirteistä. Oppilas osaa kuvailla suomenruotsalaisia ja pohjoismaisia kulttuureita ja elämänmuotoja.	Oppilas osaa kuvailla ruotsin kieltä käyttökielenä Suomessa ja Pohjoismaissa. Oppilas osaa kertoa joistakin Suomessa ja Ruotsissa käytetyn ruotsin kielen erityispiirteistä. Oppilas osaa vertailla suomenruotsalaisia ja pohjoismaisia kulttuureita ja elämänmuotoja.

<p>T2 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia ruotsin kielessä on ja miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä, sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena</p>	<p>S 1</p>	<p>Oppilas oppii löytämään ruotsin kielen säännönmukaisuuksia ja vertailemaan ruotsin kieltä muihin kieliin. Hän oppii käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena.</p>	<p>Kielellinen päättely</p>	<p>Oppilas osaa tehdä havaintoja joistakin ruotsin kielen säännönmukaisuuksista.</p>	<p>Oppilas osaa tehdä joitakin johtopäätöksiä ruotsin kielen säännönmukaisuuksia.</p> <p>Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä siitä, miten sama asia ilmaistaan ruotsin kielessä ja jossakin muussa kielessä.</p> <p>Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä ruotsin kielen kielitiedon käsitteistä ja osaa käyttää niitä kielitaitonsa kehittämiseen.</p>	<p>Oppilas osaa tehdä johtopäätöksiä ruotsin kielen säännönmukaisuuksista.</p> <p>Oppilas osaa kertoa, miten sama asia ilmaistaan ruotsissa ja jossakin muussa kielessä.</p> <p>Oppilas osaa kertoa ruotsin kielen keskeisistä kielitiedon käsitteistä ja käyttää niitä kielitaitonsa kehittämiseen.</p>	<p>Oppilas osaa tehdä johtopäätöksiä ruotsin kielen säännönmukaisuuksista ja soveltaa niitä.</p> <p>Oppilas osaa vertailla, miten sama asia ilmaistaan ruotsissa ja jossakin muussa kielessä.</p> <p>Oppilas tuntee ruotsin kielen kielitiedon käsitteitä ja osaa käyttää niitä kielitaitonsa kehittämiseen.</p>
--	----------------	--	-----------------------------	--	---	--	--

Kielenopiskelutaidot							
T3 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kieliä ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen	S2	Oppilas oppii asettamaan tavoitteita kielten opiskelulle ja refleктоimaan oppimisprosessiaan itsenäisesti ja yhdessä muiden kanssa. Hän oppii käyttämään erilaisia tapoja oppia kieliä ja löytää niistä itselleen tehokkaimmat. Oppilas oppii tapoja toimia vuorovaikutuksessa rakentavasti.	Tavoitteiden asettaminen, opiskelustrategioiden hyödyntäminen, oppimisen reflektointi ja vuorovaikutuksessa toimimisen tapojen hahmottaminen	Oppilas osaa käyttää joitakin itselle sopivia kielenoppimistapoja. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä tavoista toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa	Oppilas osaa käyttää itselle sopivia yleisimpiä kielenoppimistapoja. Oppilas osaa kuvata joitakin tapoja toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa.	Oppilas osaa käyttää itselle sopivia keskeisimpiä kielenoppimistapoja. Oppilas osaa eritellä tapoja toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa.	Oppilas osaa käyttää itselle sopivia monipuolisia tapoja oppia kohdekieltä. Oppilas osaa vertailla ja pohtia tapoja toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa.

T4 kannustaa ja ohjata oppilasta huomaamaan mahdollisuuksia käyttää ruotsin kieltä omassa elämässään sekä käyttämään ruotsia rohkeasti erilaisissa tilanteissa koulussa ja koulun ulkopuolella	S2	Oppilas oppii löytämään mahdollisuuksia käyttää ruotsin kieltä omassa elämässään. Oppilas oppii käyttämään ruotsia erilaisissa tilanteissa koulussa ja koulun ulkopuolella.	Jatkuvan kielenopiskelun valmiuksien kehittyminen	Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä mahdollisuuksista käyttää ruotsin kieltä.	Oppilas osaa kertoa mahdollisuuksista käyttää ruotsin kielen taitoa.	Oppilas osaa kertoa, mihin hän voi käyttää ruotsin kielen taitoaan myös koulun ulkopuolella ja koulun päätyttyä.	Oppilas osaa kertoa, kuinka ruotsin kielen taitoa voi hyödyntää omassa elämässä koulun ulkopuolella ja koulun päätyttyä.
--	----	---	---	---	--	--	--

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa				Taitotaso A1.1	Taitotaso A1.2	Taitotaso A1.3	Taitotaso A1.3/A2.1
T5 järjestää oppilaalle tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista vuorovaikutusta	S3	Oppilas oppii toimimaan erilaisissa vuorovaikutustilanteissa.	Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Oppilas selviytyy satunnaisesti viestintäkumppanin tukemana muutamasta, kaikkein yleisimmin toistuvasta ja rutiininomaisesta viestintätilanteesta.	Oppilas selviytyy satunnaisesti yleisimmin toistuvista, rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen vielä enimmäkseen viestintäkumppaniin.	Oppilas selviytyy monista rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen joskus viestintäkumppaniin.	Oppilas selviytyy monista rutiininomaisista viestintätilanteista. Oppilas pystyy vaihtamaan ajatuksia tai tietoja tutuissa ja jokapäiväisissä tilanteissa.

<p>T6 tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä</p>	<p>S3</p>	<p>Oppilas oppii hyödyntämään kielellisiä viestintästrategioita.</p>	<p>Viestintästrategioiden käyttö</p>	<p>Oppilas tarvitsee paljon apukeinoja (esim. eleet, piirtäminen, sanastot, netti).</p> <p>Oppilas osaa joskus arvailla tai päätellä yksittäisten sanojen merkityksiä asiayhteyden, yleistiedon tai muun kielitaitonsa perusteella.</p> <p>Oppilas osaa ilmaista, onko ymmärtänyt.</p>	<p>Oppilas tukeutuu viestinnässään kaikkein keskeisimpiin sanoihin ja ilmauksiin.</p> <p>Oppilas tarvitsee paljon apukeinoja.</p> <p>Oppilas osaa pyytää toistamista tai hidastamista.</p>	<p>Oppilas osallistuu viestintään, mutta tarvitsee vielä usein apukeinoja.</p> <p>Oppilas osaa reagoida suppein sanallisin ilmauksin, pienin elein (esim. nyökkäämällä), äännähdyksin tai muunlaisella minimipalautteella.</p> <p>Oppilas joutuu pyytämään selvennystä tai toistoa hyvin usein.</p>	<p>Oppilas osallistuu viestintään ja tarvitsee vain satunnaisesti apukeinoja.</p> <p>Oppilas osaa reagoida suppein sanallisin ilmauksin. Oppilas joutuu pyytämään selvennystä tai toistoa melko usein turvautuen harvemmin ei-kielellisiin ilmaisuihin.</p> <p>Oppilas osaa soveltaa jonkin verran viestintäkumppanin ilmaisuja omassa viestinnässään.</p>
--	-----------	--	--------------------------------------	--	--	---	--

<p>T7 auttaa oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten tuntemustaan</p>	<p>S3</p>	<p>Oppilas oppii käyttämään erilaisia kohteliaisuuden ilmauksia.</p>	<p>Viestinnän kulttuurinen sopivuus</p>	<p>Oppilas osaa käyttää muutamia kielelle ja kulttuurille tyypillisimpiä kohteliaisuuden ilmauksia (tervehtiminen, hyvästely, kiittäminen) joissakin kaikkein rutiininomaisimmissa sosiaalisissa kontakteissa.</p>	<p>Oppilas osaa käyttää muutamia kaikkein yleisimpiä kielelle ominaisia kohteliaisuuden ilmauksia rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.</p>	<p>Oppilas osaa käyttää yleisimpiä kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia monissa rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.</p>	<p>Oppilas selviytyy joistakin lyhyistä sosiaalisista tilanteista ja osaa käyttää joitakin kohteliaita tervehdyksiä ja puhuttelumuotoja sekä esittää esimerkiksi pyyntöjä, kutsuja, ehdotuksia ja anteeksipyyntöjä ja vastata sellaisiin.</p>
---	-----------	--	---	--	---	--	---

Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä				Taitotaso A1.1	Taitotaso A1.2	Taitotaso A1.3	Taitotaso A1.3/A2.1
T8 rohkaista oppilasta tulkitsemaan ikätasolleen sopivia ja itseään kiinnostavia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä	S3	Oppilas oppii tulkitsemaan puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä.	Tekstien tulkintataidot	Oppilas ymmärtää vähäisen määrän yksittäisiä puhuttuja ja kirjoitettuja sanoja ja ilmauksia. Oppilas tuntee kirjainjärjestelmän tai hyvin rajallisen määrän kirjoitusmerkkejä.	Oppilas ymmärtää harjoiteltua, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää muutaman sanan mittaista kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta. Oppilas tunnistaa tekstistä yksittäisiä tietoja.	Oppilas ymmärtää yksinkertaista, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta asiayhteyden tukemana. Oppilas pystyy löytämään tarvitsemansa yksinkertaisen tiedon lyhyestä tekstistä.	Oppilas ymmärtää helppoja, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sekä hidasta puhetta sisältäviä tekstejä. Oppilas pystyy löytämään tarvitsemansa tiedon lyhyistä, yksinkertaisista, itseään kiinnostavista viesteistä ja tekstin pääajatuksen tuttua sanastoa sisältävästä, ennakoitavasta tekstistä.
Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä				Taitotaso A1.1	Taitotaso A1.2	Taitotaso A1.3	Taitotaso A1.3/A2.1
T9 tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella	S3	Oppilas oppii ilmaisemaan itseään suullisesti ja kirjallisesti	Tekstien tuottamistaidot	Oppilas osaa ilmaista itseään puheessa hyvin supeasti	Oppilas pystyy kertomaan joistakin tutuista ja itselleen tärkeistä	Oppilas osaa rajallisen määrän lyhyitä, ulkoa opeteltuja	Oppilas pystyy kertomaan jokapäiväisistä ja konkreettisista

<p>pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista erilaisista aiheista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisimpiin rakenteisiin</p>			<p>käyttäen harjoiteltuja sanoja ja opeteltuja vakioilmaisuja.</p> <p>Oppilas ääntää joitakin harjoiteltuja ilmauksia ymmärrettävästi ja osaa kirjoittaa joitakin erillisiä sanoja ja sanontoja.</p>	<p>asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittaa muutaman lyhyen lauseen harjoitelluista aiheista.</p> <p>Oppilas ääntää useimmat harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi ja hallitsee hyvin suppean perussanaston, muutaman tilannesidonnaisen ilmauksen ja peruskieliopin aineksia.</p>	<p>ilmauksia, keskeistä sanastoa ja perustason lauserakenteita.</p> <p>Oppilas pystyy kertomaan arkisista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittamaan yksinkertaisia viestejä ja ääntää harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi.</p>	<p>sekä itselleen tärkeistä asioista käyttäen yksinkertaisia lauseita ja konkreettista sanastoa.</p> <p>Oppilas osaa keskeistä perussanastoa ja rakenteita.</p> <p>Oppilas osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissa kuin harjoitelluissa ilmauksissa.</p>
---	--	--	--	---	--	---

15.4.3 VIERAAT KIELET

(Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet s. 348)

ENGLANTI, A-OPPIMÄÄRÄ

(Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet s. 348)

7. lk. ENGLANNIN KIELI, A-OPPIMÄÄRÄT				
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen				
T1 edistää oppilaan taitoa pohtia englannin asemaa ja variantteihin liittyviä ilmiöitä ja arvoja ja antaa oppilaalle valmiuksia kehittää kulttuurien välistä toimintakykyä	S1 Tutustutaan muutamaiin maihin, joiden virallisiin kieliin englanti kuuluu. Tutustutaan näiden maiden kulttuureihin ja elämänmuotoihin nuorten jokapäiväisen elämän näkökulmasta.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu	Kielten statuksiin liittyvien kysymysten huomaaminen ja kulttuurienvälinen toimintakyky	Oppilas osaa kuvata pääpiirteittäin, missä englantia puhutaan ja mainita englannin levinneisyyden syitä. Oppilas osaa jossain määrin pohtia kielen ja kulttuurin suhdetta englannin osalta. Oppilas havaitsee, että arvot vaihtelevat riippuen yksilöllisestä kokemuksesta ja kulttuurisesta näkökulmasta.
T2 kannustaa etsimään kiinnostavia englanninkielisiä sisältöjä ja toimintaympäristöjä, jotka laajentavat käsitystä globalisoituvasta maailmasta ja siinä toimimisen mahdollisuuksista	S1 Oppimateriaalien eritasoisten tekstien lisäksi ohjataan oppilasta etsimään itseään kiinnostavia ja oppimateriaalien aihepiirejä tukevia sisältöjä eri medioista (esim. nuorten lehdet, mainokset, sarjakuvat, sosiaalinen media).	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu	Maailmankansalaisen taitojen kehittäminen englannin kieltä hyödyntämällä	Oppilas osaa tehdä havaintoja mahdollisuuksista toimia ja oppia englanninkielisissä toimintaympäristöissä.
T3 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia englannin kielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena	S1 Kerrataan ja opiskellaan rakenteita kielitiedon peruskäsitteitä käyttäen (esim. perusaikamuodot, peruslauserakenne, artikkelinkäytön perusteet, persoonapronomit, monikot, prepositiot) Verrataan rakenteita muihin oppilaiden opiskelemiin kieliin.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen	Kielellinen päättely	Oppilas osaa tehdä havaintojensa perusteella johtopäätöksiä englannin kielen säännönmukaisuuksista ja soveltaa johtopäätöksiään. Oppilas tuntee englannin kielen keskeisiä kielitiedon käsitteitä.

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
Kielenopiskelutaidot				
T4 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia englantia ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen	S2 Ohjataan oppilasta oppimateriaalin sanastojen, äänitteiden ja kielioppikoosteiden monipuoliseen käyttöön. Harjoitellaan ja sovelletaan opiskeltavia kommunikaatiotilanteita monipuolisesti (esim. pareittain, pienryhmissä, pelien ja draaman avulla). Arvioidaan oman oppimisen edistymistä.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot	Tavoitteiden asettaminen, oppimisen reflektointi ja yhteistyö	Oppilas osaa asettaa omia kielenopiskelutavoitteitaan. Oppilas osaa toimia vuorovaikutustilanteessa toisia kannustaen.
T5 tukea oppilaan itsenäisyyttä ja taitoa soveltaa luovasti kielitaitoaan	S2 Harjaannutetaan monipuolisesti kielitaitoa, tutustutaan ja tuotetaan monipuolisesti erilaisia tekstejä myös tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen	Kielenopiskelun valmiuksien kehittyminen	Oppilas huomaa, mihin hän voi käyttää kielitaitoaan myös koulun ulkopuolella.
Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa				
T6 rohkaista oppilasta osallistumaan keskusteluihin monenlaisista oppilaan ikätasolle ja elämäkokemukseen sopivista aiheista, joissa käsitellään myös mielipiteitä	S3 Harjoitellaan opiskeltavaa sanastoa pareittain ja pienryhmissä. Käydään keskusteluja käsiteltävistä aiheista erilaisissa ryhmissä. Keskeisimpinä aihepiireinä ovat minä itse, ystävät, koulu ja harrastukset. Harjoitellaan kielioppirakenteita myös suullisesti pariharjoitteilla, pelien muodossa ja digitaalisen aineiston avulla.	L4 Monilukutaito	Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Taitotaso A 2.1 Oppilas pystyy vaihtamaan ajatuksia tai tietoja tutuissa ja jokapäiväisissä tilanteissa sekä toisinaan ylläpitämään viestintätilannetta.
T7 ohjata oppilasta olemaan aktiivinen viestintätilanteessa sekä harjaannuttamaan taitoaan käyttää englanninkielisiä viestinnän keinoja ja vakiintuneita fraaseja	S3 Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen (esim. kuvat, kuuntelu, luetut tekstit, audio-/videomateriaalit, erilaiset mediat)	L4 Monilukutaito L6 Työelämätaidot ja yrittäjäyys	Viestintästrategioiden käyttö	Taitotaso A 2.1 Oppilas osallistuu enenevässä määrin viestintään turvautuen harvemmin ei- kielellisiin ilmaisuihin. Oppilas joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä melko usein ja osaa jonkin verran soveltaa viestintäkumppanin ilmaisuja omassa viestinnässään.

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
T8 auttaa oppilasta tunnistamaan kulttuurisia piirteitä ja tukea oppilaiden rakentavaa kulttuurienvälisiä viestintää	S3 Havainnoidaan ja harjoitellaan englannin kielelle tyypillisiä viestintätapoja jokapäiväisen elämän kommunikaatiotilanteissa (esim. tervehtiminen, kohteliaisuudet, matkailutilanteet)	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu	Viestinnän kulttuurinen sopivuus	Taitotaso A 2.1 Oppilas selviytyy lyhyistä sosiaalisista tilanteista. Oppilas osaa käyttää yleisimpiä kohteliaita tervehdyksiä ja puhuttelumuotoja sekä esittää kohteliaasti esimerkiksi pyyntöjä, kutsuja, ehdotuksia ja anteeksipyyntöjä ja vastata sellaisiin.
Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä				
T9 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia kuulla ja lukea monenlaisia itselleen merkityksellisiä yleiskielisiä ja yleistajuisia tekstejä erilaisista lähteistä sekä tulkita niitä käyttäen erilaisia strategioita	S3 Tutustutaan oppimateriaalin eritasoihin eri kielialuetta edustaviin luettaviin ja kuunneltaviin teksteihin. Harjoitellaan ymmärtämään ja tulkitsemaan tekstejä yksin ja yhteistyössä muiden kanssa.	L4 Monilukutaito	Tekstien tulkintataidot	Taitotaso A2.2 Oppilas pystyy seuraamaan hyvin summittaisesti selväpiirteisen asiapuheen pääkohtia, tunnistaa usein ympärillään käytävän keskustelun aiheen, ymmärtää pääasiat tuttua sanastoa sisältävästä yleiskielisestä tekstistä tai hitaasta puheesta. Oppilas osaa päätellä tuntemattomien sanojen merkityksiä asiayhteydestä.
Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä				
T10 ohjata oppilasta tuottamaan sekä puhuttua että kirjoitettua tekstiä erilaisiin tarkoituksiin yleisistä ja itselleen merkityksellisistä aiheista kiinnittäen huomioita rakenteiden monipuolisuuteen ja ohjaten hyvään ääntämiseen	S3 Kerrataan englannin kielen foneettiset merkit. Harjoitellaan tekstien suullistamista eri tavoin (esim. dramatisointi, juonikartat). Kirjoitetaan yksinkertaisia, lyhyitä viestejä ja kuvauksia yksin ja ryhmissä, myös tietotekniikkaa hyödyntäen.	L5 Tieto- ja viestintäteknologian osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys	Tekstien tuottamistaidot	Taitotaso A2.1 Oppilas pystyy kertomaan jokapäiväisistä ja konkreettisista sekä itselleen tärkeistä asioista käyttäen yksinkertaisia lauseita ja konkreettista sanastoa. Oppilas osaa helposti ennakoitavan perussanaston ja monia keskeisimpiä rakenteita. Oppilas osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.

8. Iik. ENGLANNIN KIELI, A-OPPIMÄÄRÄT

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen				
T1 edistää oppilaan taitoa pohtia englannin asemaan ja variantteihin liittyviä ilmiöitä ja arvoja, antaa oppilaalle valmiuksia kehittää kulttuurienvälistä toimintakykyä	S1 Tutustutaan muutamiin maihin, joiden virallinen kieli englanti on. Tutustutaan näiden maiden elämänmuotoon, kulttuuriin, juhliin ja perinteisiin. Tuotetaan yksin, pareittain tai ryhmissä kohdemaita esitteleviä tekstejä tai mediasisältöjä.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu	Kielten statuksiin liittyvien kysymysten huomaaminen ja kulttuurienvälinen toimintakyky	Oppilas osaa kuvata pääpiirteittäin, missä englantia puhutaan ja mainita englannin levinneisyyden syitä sekä pohtia englannin kielen asemaa. Oppilas osaa jossain määrin pohtia kielen ja kulttuurin suhdetta englannin osalta. Oppilas havaitsee, että arvot vaihtelevat riippuen yksilöllisestä kokemuksesta ja kulttuurisesta näkökulmasta.
T2 kannustaa löytämään kiinnostavia englanninkielisiä sisältöjä ja toimintaympäristöjä, jotka laajentavat käsitystä globalisoituvasta maailmasta ja siinä toimimisen mahdollisuuksista	S2 Kannustetaan oppilaita etsimään itseään kiinnostavia ja opiskeltaviin aihepiireihin liittyviä sisältöjä eri medioista (esim. blogit ja muu sosiaalinen media, haastattelut, mainokset, videot)	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu	Maailmankansalaisen taitojen kehittäminen englannin kieltä hyödyntämällä	Oppilas osaa tehdä havaintoja mahdollisuuksista toimia ja oppia englanninkielisissä toimintaympäristöissä.
T3 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia englanninkielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena	S3 Syvennetään ja vahvistetaan perusrakenteiden osaamista. Opiskellaan käyttämään vaativampia verbirakenteita (mm. kestopuodot, ehtolauseet) ja syvennetään ja laajennetaan mm. lauserakenteiden, artikkelinkäytön ja pronomien osaamista.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen	Kielellinen päättely	Oppilas osaa tehdä havaintojensa perusteella johtopäätöksiä englannin kielen säännönmukaisuuksista ja soveltaa johtopäätöksiään sekä verrata sitä, miten sama asia ilmaistaan jossakin muussa kielessä. Oppilas tuntee englannin kielen keskeisiä kielitiedon käsitteitä.

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
Kielenopiskelutaidot				

T4 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia englantia ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen	S2 Vahvistetaan edelleen kielenopiskelutaitoja harjoittelemalla oppimateriaalien sanastojen ja kumulatiivisten kielioppikoosteiden itsenäistä käyttöä, kokonaisuusien hahmottamista ja tiedon hakemista ja arviointia. Painotetaan pitkäjänteisen työn merkitystä kielenopiskelussa. Rohkaistaan oppilaita tutustumaan eri tekstilajeihin medioissa ja harjoittelemaan tiedonhakua ja sen luotettavuuden arviointia.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot	Tavoitteiden asettaminen, oppimisen reflektointi ja yhteistyö	Oppilas osaa asettaa omia kielenopiskelutavoitteitaan ja arvioida opiskelutapojaan. Oppilas osaa toimia vuorovaikutustilanteessa toisia kannustaen.
T5 kehittää oppilaan itsenäisyyttä käyttää luovasti kielitaitoaan sekä elinikäisen kieltenopiskelun valmiuksia	S2 Tuetaan edelleen oppilaan kielenopiskelutaitojen kehittymistä ja rohkaistaan oppilasta asettamaan itselleen kielenopiskelun tavoitteita. Kannustetaan oppilasta käyttämään kielitaitoaan koulun ulkopuolella.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen	Elinikäisen kielenopiskelun valmiuksien kehittyminen	Oppilas huomaa, mihin hän voi käyttää englannin taitoaan myös koulun ulkopuolella ja osaa pohtia, miten hän voi käyttää taitoaan koulun päätyttyä.
Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa				
T6 rohkaista oppilasta osallistumaan keskusteluihin monenlaisista oppilaiden ikätasolle sopivista aiheista, joissa käsitellään myös mielipiteitä	S3 Havainnoidaan ja harjoitellaan erilaisia viestintätilanteita pareittain ja ryhmissä. Keskeisinä aihepiireinä ovat mm. perheestä, harrastuksista, vapaa-ajanvietosta ja terveydestä keskusteleminen sekä matkailutilanteet. Opiskellaan oppimateriaalin sanastoa ja kielioppirakenteita myös suullisten harjoitteiden avulla (esim. dialogit, kerrontaharjoitukset, juonikartat, pelit, digitaaliset harjoitukset)	L4 Monilukutaito	Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Taitotaso A2.2 Oppilas selviää jo kohtalaisesti monenlaisista jokapäiväisistä viestintätilanteista. Oppilas pystyy enenevässä määrin olemaan aloitteellinen viestintätilanteessa.
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen

T7 tukea oppilaan aloitteellisuutta viestinnässä, kompensatiivkeinojen käytössä ja merkitysneuvottelun käymisessä	S3 Painotetaan viestintätilanteissa viestin ymmärtämistä oikeakielisyyden sijaan. Havainnoidaan ja harjoitellaan kiertoilmaisuja, selvennyksen pyytämistä ja eleiden ja ilmeiden merkitystä viestintätilanteissa (esim. sananselitystehtävät, dialogit, dramatisointi)	L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys	Viestintästrategioiden käyttö	Taitotaso A2.2 Oppilas osallistuu enenevässä määrin viestintään käyttäen tarvittaessa vakiosanontoja pyytäessään tarkennusta avainsanoista. Oppilas joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä silloin tällöin ja käyttää esim. lähikäsitettä tai yleisempää käsitettä, kun ei tiedä täsmällistä (koira/eläin tai talo/mökki)
T8 auttaa oppilasta tunnistamaan viestinnän kulttuurisia piirteitä ja tukea oppilaan rakentavaa kulttuurienvälistä viestintää	S3 Havainnoidaan ja harjoitellaan englannin kielelle tyypillisiä viestintätapoja erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Kiinnitetään huomiota kielten ja kulttuurien erilaisiin keskustelustrategioihin ja tapakulttuuriin.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu	Viestinnän kulttuurinen sopivuus	Taitotaso A2.2 Oppilas osaa käyttää kieltä yksinkertaisella tavalla kaikkein keskeisiin tarkoituksiin, kuten tiedonvaihtoon sekä mielipiteiden ja asenteiden asianmukaiseen ilmaisemiseen. Oppilas pystyy keskustelemaan kohteliaasti käyttäen tavanomaisia ilmauksia ja perustason viestintärutiineja.

Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä

T9 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia kuulla ja lukea monenlaisia itselleen merkityksellisiä yleiskielisiä tekstejä erilaisista lähteistä sekä tulkita niitä käyttäen erilaisia strategioita	S3 Tutustutaan oppimateriaalin eri tekstilajeja ja kielialuetta edustaviin, vaikeudeltaan eritasoisin kertoviin, kuvaaviin ja vaikuttaviin teksteihin ja harjoitellaan niiden tulkitsemista eri strategioita käyttäen. Harjoitellaan erilaisia kuuntelemisen taitoja monenlaisten kuuntelu- ja sanelutehtävien avulla.	L4 Monilukutaito	Tekstien tulkintataidot	Taitotaso A2.2 Oppilas pystyy seuraamaan hyvin summittaisesti selväpiirteisen asiapuheen pääkohtia, tunnistaa usein ympärillään käytävän keskustelun aiheen, ymmärtää pääasiat tuttua sanastoa sisältävästä yleiskielisestä tekstistä tai hitaasta puheesta. Oppilas osaa päätellä tuntemattomien sanojen merkityksiä asiayhteydestä.
--	--	------------------	-------------------------	--

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä				

<p>T10 ohjata oppilasta tuottamaan sekä puhuttua että kirjoitettua tekstiä erilaisiin tarkoituksiin yleisistä ja itselleen merkityksellisistä aiheista kiinnittäen huomioita rakenteiden monipuolisuuteen ja ohjaten hyvään ääntämiseen</p>	<p>S3 Havainnoidaan ja harjoitellaan englannin kielen äänneitä, sanapainoa ja intonaatioita. Harjoitellaan edelleen oppimateriaalin sanastoa suullisesti eri strategioita käyttäen. Tuotetaan lyhyitä kirjallisia tekstejä oppimateriaalien aihepiireihin liittyen. Harjoitellaan mielipiteen ilmaisua sekä kirjallisesti että suullisesti.</p>	<p>L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys</p>	<p>Tekstien tuottamistaidot</p>	<p>Taitotaso A2.2 Oppilas osaa kuvata luettelomaisesti (ikäkautelleen tyypillisistä) jokapäiväiseen elämään liittyviä asioita käyttäen tavallista sanastoa ja joitakin idiomaattisia ilmauksia sekä perustason rakenteita ja joskus hiukan vaativampiakin. Oppilas osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.</p>
---	---	---	---------------------------------	---

Vieraat kielet

Englanti, A-oppimäärä

(Perusopetuksen päättöarvioinnin kriteerit s.118)

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi englannin kielen A-oppimäärässä vuosiluokilla 7–9

Arviointi on monipuolista, ja se antaa oppilaille mahdollisuuden painottaa itselleen luontevia ilmaisumuotoja. Formatiiviseen arviointiin liittyvän oppilaan oppimista ohjaavan ja kannustavan palautteen avulla oppilaita autetaan tulemaan tietoisiksi omista taidoistaan ja kehittämään niitä. Oppilaita rohkaistaan käyttämään oppimaansa erilaisissa viestintätilanteissa. Oppimista arvioidaan monin eri tavoin myös itsearviointin ja vertaispalautteen keinoin. Summatiivinen arviointi perustuu siihen, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on saavuttanut paikallisessa opetussuunnitelmassa englannin kielen A-oppimäärälle asetetut tavoitteet.

Oppilaan kehittyvän kielitaidon arviointi perustuu Eurooppalaiseen viitekehykseen ja sen pohjalta laadittuun suomalaiseen sovellukseen Kehittyvän kielitaidon asteikko. Arvioinnissa välineenä voidaan käyttää myös esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua.

Arvioinnin tulee olla monipuolista, jotta oppilaat, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia tai joilla on muulla tavoin kielellisesti erilaiset lähtökohdat, saavat erilaisia mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona oppilaan englannin kielen A-oppimäärän opiskelu päättyy vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päättöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut englannin kielen A-oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt englannin kielen A-oppimäärän tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päättöarvosana on englannin kielen A-oppimäärän tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan englannin kielen A-oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päättöarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy englannin kielen A-oppimäärän päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan.

Englannin kielen A-oppimäärän kehittyvään kielitaitoon liittyvien tavoitteiden (T6–T10) arvosanassa 9 on yhdistetty kaksi taitotasoa B1.1 ja B1.2 välitasoksi B1.1/B1.2. Taitotasot löytyvät Eurooppalaisesta viitekehyksestä ja sen pohjalta laaditusta suomalaisesta sovelluksesta Kehittyvän kielitaidon asteikko.

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen							
T1 edistää oppilaan taitoa pohtia englannin asemaan ja variantteihin liittyviä ilmiöitä ja arvoja sekä antaa oppilaalle valmiuksia kehittää kulttuurienvälisiä toimintakykyään	S1	Oppilas oppii tuntemaan englannin kielen asemaan ja variantteihin liittyviä arvoja. Hän oppii kielialueen maiden kulttuureja ja elämänmuotoja. Oppilas oppii kehittämään kulttuurien välistä toimintakykyään.	Kielen asemaan ja variantteihin liittyvien kysymysten huomaaminen ja kulttuurien välinen toimintakyky	Oppilas osaa nimetä joitakin maita, joissa englantia puhutaan. Oppilas osaa kertoa jotakin kielialueen maiden kulttuureista ja elämänmuodoista.	Oppilas osaa kertoa, missä englantia puhutaan ja että sitä puhutaan eri tavoin. Oppilas osaa kuvailla kielialueen maiden kulttuureja ja elämänmuotoja. Oppilas osaa nimetä vuorovaikutuksen liittyviä kulttuurisia piirteitä.	Oppilas osaa kertoa englannin asemasta maailmankielenä . Oppilas osaa vertailla kielialueen maiden kulttuureja ja elämänmuotoja. Oppilas osaa kertoa kulttuurisista piirteistä vuorovaikutuksessa.	Oppilas osaa pohtia englannin asemaa maailmankielenä ja siihen liittyviä ilmiöitä. Oppilas osaa vertailla ja pohtia kielialueen maiden kulttuureja ja elämänmuotoja. Oppilas osaa vertailla ja pohtia kulttuurisia piirteitä vuorovaikutuksessa.

<p>T2 kannustaa oppilasta löytämään kiinnostavia englanninkielisiä sisältöjä ja toimintaympäristöjä, jotka laajentavat käsitystä globalisoituvasta maailmasta ja siinä toimimisen mahdollisuuksista</p>	<p>S1</p>	<p>Oppilas oppii löytämään englanninkielisiä aineistoja ja toimintaympäristöjä, jotka laajentavat käsitystä globalisoituvasta maailmasta.</p>	<p>Maailmankansalaisen taitojen kehittämisen englannin kieltä hyödyntämällä</p>	<p>Oppilas osaa antaa esimerkkejä joistakin aineistoista ja toimintaympäristöistä, joissa voi käyttää englannin kieltä.</p>	<p>Oppilas osaa nimetä englanninkielisiä aineistoja ja toimintaympäristöjä, jotka edistävät hänen oppimistaan.</p>	<p>Oppilas osaa vertailla englanninkielisiä aineistoja ja toimintaympäristöjä, jotka edistävät hänen oppimistaan</p>	<p>Oppilas osaa pohtia, miten hän voi hyödyntää englanninkielisiä aineistoja ja toimintaympäristöjä omaa oppimistaan edistääkseen.</p>
<p>T3 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia englannin kielessä on ja miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä, sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena</p>	<p>S1</p>	<p>Oppilas oppii löytämään englannin kielen säännönmukaisuuksia ja vertailemaan englannin kieltä muihin kieliin. Hän oppii käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena.</p>	<p>Kielellinen päättely</p>	<p>Oppilas osaa tehdä havaintoja joistakin englannin kielen säännönmukaisuuksista.</p>	<p>Oppilas osaa tehdä joitakin johtopäätöksiä englannin kielen säännönmukaisuuksista. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä siitä, miten sama asia ilmaistaan englannissa ja jossakin muussa kielessä. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä englannin kielen kielitiedon käsitteistä ja osaa käyttää niitä</p>	<p>Oppilas osaa tehdä johtopäätöksiä englannin kielen säännönmukaisuuksista. Oppilas osaa kertoa, miten sama asia ilmaistaan englannissa ja jossakin muussa kielessä. Oppilas osaa kertoa kohdekielen keskeisistä kielitiedon</p>	<p>Oppilas osaa tehdä johtopäätöksiä englannin kielen säännönmukaisuuksista ja soveltaa niitä. Oppilas osaa vertailla, miten sama asia ilmaistaan englannissa ja jossakin muussa kielessä. Oppilas tuntee englannin kielen keskeisiä</p>

					kielitaitonsa kehittämiseen	käsitteistä ja käyttää niitä kielitaitonsa kehittämiseen.	kielitiedon käsitteitä ja osaa käyttää niitä kielitaitonsa kehittämiseen.
--	--	--	--	--	-----------------------------	---	---

Kielenopiskelutaidot							
T4 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia englantia ja arvioidaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta rakentamaan vuorovaikutuksen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen	S2	Oppilas oppii asettamaan tavoitteita kielten opiskelulle ja reflektoidaan oppimisprosessiaan itsenäisesti ja yhdessä muiden kanssa. Oppilas oppii käyttämään erilaisia tapoja oppia kieliä ja löytää niistä itselleen tehokkaimmat. Oppilas oppii tapoja toimia vuorovaikutuksessa rakentavasti.	Tavoitteiden asettaminen, opiskelustrategioiden hyödyntäminen, oppimisen reflektointi ja vuorovaikutuksen toimimisen tapojen hahmottaminen	Oppilas osaa käyttää joitakin itselle sopivia kielenoppimistapoja. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä tavoista toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa.	Oppilas osaa käyttää yleisimpiä itselle sopivia kielenoppimistapoja. Oppilas osaa kuvata joitakin tapoja toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa.	Oppilas osaa käyttää keskeisimpiä itselle sopivia kielenoppimistapoja. Oppilas osaa vertailla tapoja toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa.	Oppilas osaa käyttää monipuolisia itselle sopivia tapoja oppia englannin kieltä. Oppilas osaa vertailla ja pohtia tapoja toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa.

T5 kehittää oppilaan itsenäisyyttä soveltaa luovasti kielitaitoaan sekä jatkuvan kieltenopiskelun valmiuksia	S2	Oppilas oppii soveltamaan ja kehittämään kielitaitoaan itsenäisesti myös koulun päätyttyä. Hän oppii hyödyntämään ympäristönsä kielellisiä virikkeitä. Oppilaalle kehittyy luottamus itseensä kielenoppijana.	Jatkuvan kieltenopiskelun valmiuksien kehittyminen	Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä mahdollisuuksista kehittää englannin kielen taitoaan.	Oppilas osaa kuvailla mahdollisuuksia kehittää englannin kielen taitoaan myös koulun päätyttyä.	Oppilas osaa vertailla erilaisia mahdollisuuksia soveltaa ja kehittää englannin kielen taitoaan myös koulun päätyttyä.	Oppilas osaa pohtia ja vertailla erilaisia mahdollisuuksia soveltaa ja kehittää englannin kielen taitoaan myös koulun päätyttyä.
--	----	---	--	---	---	--	--

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa			Taitotaso A1.3	Taitotaso A2.2	Taitotaso B1.1	Taitotaso B1.1/B1.2	
T6 rohkaista oppilasta osallistumaan keskusteluihin monenlaisista oppilaiden ikätasolle ja elämäkokemukseen sopivista aiheista, joissa käsitellään myös mielipiteitä	S3	Oppilas oppii toimimaan aktiivisesti erilaisissa vuorovaikutustilanteissa.	Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Oppilas selviytyy monista rutiinomaisista viestintätilanteista tukeutuen joskus viestintäkumppanin.	Oppilas selviää kohtalaisesti monenlaisista jokapäiväisistä viestintätilanteista ja pystyy enenevässä määrin olemaan aloitteellinen viestintätilanteissa.	Oppilas pystyy viestimään, osallistumaan keskusteluihin ja ilmaisemaan mielipiteitään melko vaivattomasti jokapäiväisissä viestintätilanteissa.	Oppilas pystyy viestimään, osallistumaan keskusteluihin ja ilmaisemaan mielipiteitään myös joissakin vaativammissa tilanteissa, kuten keskusteltaessa ajankohtaisesta tapahtumasta.

<p>T7 tukea oppilaan aloitteellisuutta viestinnässä, kompensatiokeinojen käytössä ja merkitysneuvottelun käymisessä</p>	<p>S 3</p>	<p>Oppilas oppii olemaan aloitteellinen vuorovaikutustilanteissa.</p> <p>Oppilas oppii käyttämään viestintästrategioita.</p>	<p>Viestintästrategioiden käyttö</p>	<p>Oppilas osallistuu viestintään, mutta tarvitsee edelleen usein apukeinoja.</p> <p>Oppilas osaa reagoida suppein sanallisin ilmauksin, pienin elein (esim. nyökkäämällä), äännähdyksin tai muunlaisella minimipalautteella.</p> <p>Oppilas joutuu pyytämään selvennystä tai toistoa hyvin usein.</p>	<p>Oppilas osallistuu enenevässä määrin viestintään käyttäen tarvittaessa vakiosanontoja pyytäänsään tarkennusta avainsanoista.</p> <p>Oppilas joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä silloin tällöin.</p> <p>Oppilas käyttää esim. lähikäsitettä tai yleisempää käsitettä, kun ei tiedä täsmällistä (koira/eläin tai talo/mökki).</p>	<p>Oppilas pystyy jossain määrin olemaan aloitteellinen viestinnän eri vaiheissa ja osaa varmistaa, onko viestintäkumppani ymmärtänyt viestin, sekä kiertää tai korvata tuntemattoman sanan tai muotoilla viestinsä uudelleen.</p> <p>Oppilas pystyy neuvottelemaan tuntemattomien ilmauksien merkityksistä.</p>	<p>Oppilas pystyy olemaan aloitteellinen tuttua aihetta käsittelevässä vuorovaikutustilanteissa ja osaa varmistaa, onko viestintäkumppani ymmärtänyt viestin, korjata väärinymmärryksiä sekä kiertää tai korvata tuntemattoman sanan tai muotoilla viestinsä uudelleen.</p> <p>Oppilas pystyy neuvottelemaan tuntemattomien ja melko mutkikkaidenkin ilmauksien merkityksistä.</p>
---	----------------	--	--------------------------------------	--	--	--	--

<p>T8 auttaa oppilasta tunnistamaan viestinnän kulttuurisia piirteitä ja tukea oppilaiden rakentavaa kulttuurienvälistä viestintää</p>	<p>S3</p>	<p>Oppilas oppii tunnistamaan viestinnän kulttuurisia piirteitä. Hän oppii käyttämään kieltä kulttuurien välisessä viestinnässä.</p>	<p>Viestinnän kulttuurinen sopivuus</p>	<p>Oppilas osaa käyttää yleisimpiä kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia monissa rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.</p>	<p>Oppilas osaa käyttää kieltä yksinkertaisella tavalla kaikkein keskeisiin tarkoituksiin, kuten tiedonvaihtoon sekä mielipiteiden ja asenteiden asianmukaiseen ilmaamiseen.</p> <p>Oppilas pystyy keskustelemaan kohteliaasti käyttäen tavanomaisia ilmauksia ja perustason viestintärutiineja.</p>	<p>Oppilas osoittaa tuntevansa tärkeimmät kohteliaisuussäännöt.</p> <p>Oppilas pystyy ottamaan vuorovaikutuksessaan huomioon joitakin tärkeimpiä kulttuurisiin käytänteisiin liittyviä näkökohtia.</p>	<p>Oppilas osoittaa tuntevansa tärkeimmät kohteliaisuussäännöt ja osaa kiinnittää huomiota kielenkäytön muodollisuuteen.</p> <p>Oppilas pystyy ottamaan vuorovaikutuksessaan huomioon tärkeimpiä kulttuurisia käytänteitä.</p>
--	-----------	--	---	--	--	--	--

Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä				Taitotaso A1.3	Taitotaso A2.2	Taitotaso B1.1	Taitotaso B1.1/B1.2
T9 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia kuulla ja lukea monenlaisia itselleen merkityksellisiä yleiskielisiä ja yleistajuisia tekstejä erilaisista lähteistä sekä tulkita niitä käyttäen erilaisia strategioita	S3	Oppilas oppii tulkitsemaan puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä. Hän oppii tekstien ymmärtämisstrategioita.	Tekstien tulkintataidot	Oppilas ymmärtää yksinkertaista, tuttua sanastoa ja ilmaisia sisältävää kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta asiayhteyden tukemana. Oppilas pystyy löytämään tarvitsemansa yksinkertaisen tiedon lyhyestä tekstistä.	Oppilas pystyy seuraamaan hyvin summittaisesti selväpiirteisen asiapuheen pääkohtia, tunnistaa usein ympärillään käytävän keskustelun aiheen sekä ymmärtää pääasiat tuttua sanastoa sisältävästä yleiskielisestä tekstistä tai hitaasta puheesta. Oppilas osaa päätellä tuntemattomien sanojen merkityksiä asiayhteydestä.	Oppilas ymmärtää pääasiat ja joitakin yksityiskohtia selkeästä ja lähes normaalitempoisesta yleiskielisestä puheesta tai yleistajuisesta kirjoitetusta tekstistä ja ymmärtää yhteiseen kokemukseen tai yleistietoon perustuvaa puhetta tai kirjoitettua tekstiä. Oppilas löytää pääajatukset, avainsanat ja tärkeitä yksityiskohtia myös valmistautumatta.	Oppilas ymmärtää pääasiat ja useita yksityiskohtia hieman vaativammasta normaalitempoisesta yleiskielisestä puheesta tai yleistajuisesta kirjoitetusta tekstistä. Oppilas ymmärtää yhteiseen kokemukseen tai yleistietoon perustuvaa puhetta tai kirjoitettua tekstiä. Oppilas löytää pääajatukset, avainsanat ja tärkeitä yksityiskohtia myös valmistautumatta.

Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä				Taitotaso A1.3	Taitotaso A2.2	Taitotaso B1.1	Taitotaso B1.1/B1.2
--	--	--	--	----------------	----------------	----------------	---------------------

<p>T10 ohjata oppilasta tuottamaan sekä puhuttua että kirjoitettua tekstiä erilaisiin tarkoituksiin yleisistä ja itselleen merkityksellisistä aiheista kiinnittäen huomiota rakenteiden monipuolisuuteen ja ohjaten hyvään ääntämiseen</p>	<p>S3</p>	<p>Oppilas oppii ilmaisemaan itse-ään suullisesti ja kirjallisesti käyttäen englannin kielen keskeistä sanastoa ja keskeisiä rakenteita. Hän oppii ääntämään ymmärrettävästi.</p>	<p>Tekstien tuottamistaidot</p>	<p>Oppilas osaa rajallisen määrän lyhyitä, ulkoa opeteltuja ilmauksia, keskeistä sanastoa ja perustason lauserakenteita.</p> <p>Oppilas pystyy kertomaan arkisista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittamaan yksinkertaisia viestejä sekä ääntää harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi.</p>	<p>Oppilas osaa kuvata luettelomaisesti (ikäkaudelleen tyypillisiä) jokapäiväiseen elämään liittyviä asioita käyttäen tavallista sanastoa ja joitakin idiomaattisia ilmauksia sekä perustason rakenteita ja joskus hiukan vaativampiakin.</p> <p>Oppilas osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.</p>	<p>Oppilas osaa kertoa ydinkohdat ja myös hiukan yksityiskohtia erilaisista jokapäiväiseen elämään liittyvistä itseään kiinnostavista todellisista tai kuvitteellisista aiheista käyttäen melko laajaa sanastoa ja rakennevalikoimaa sekä joitakin yleisiä fraaseja ja idiomeja. Oppilas osaa soveltaa useita ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.</p>	<p>Oppilas osaa kertoa ydinkohdat ja useita yksityiskohtia erilaisista jokapäiväiseen elämään liittyvistä itseään kiinnostavista todellisista tai kuvitteellisista aiheista käyttäen melko laajaa sanastoa ja rakennevalikoimaa sekä yleisiä fraaseja ja idiomeja. Oppilas osaa soveltaa useita ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.</p>
--	-----------	---	---------------------------------	---	--	--	--

MUU VIERAS KIELI, A-OPPIMÄÄRÄ

(Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet s. 352)

RANSKA, A-OPPIMÄÄRÄ

7. lk. RANSKA, A-OPPIMÄÄRÄ				
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen				
T1 edistää oppilaan taitoa pohtia ranskan kielen asemaan liittyviä arvoja ja ilmiöitä ja antaa oppilaalle valmiuksia kehittää kulttuurien välistä toimintakykyään	S1 Rakennetaan ymmärrystä maailman moni- ja rinnakkaiskielisydestä sekä kielellisistä oikeuksista.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu	Kielten statuksiin liittyvien kysymysten huomaaminen ja kulttuurienvälinen toimintakyky	Oppilas osaa pohtia ranskan kielen asemaan liittyviä ilmiöitä.
T2 kannustaa löytämään kiinnostavia ranskankielisiä toimintaympäristöjä	S1 Otetaan selkoa niiden maiden tai alueiden kulttuureista ja elämänmuodoista, joissa ranskan kieltä puhutaan. Pyritään luomaan kontakteja ranskankielisiin yhteistyökumppaneihin.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu	Maailmankansalaisen taitojen kehittyminen ranskan kieltä käyttämällä	Oppilas osaa tehdä havaintoja mahdollisuuksista oppia ranskankielisessä toimintaympäristöissä.
T3 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia ranskan kielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena	S1 Käytetään sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita kielten välisessä vertailussa ja ranskan kielen opiskelussa, keskeistä on luokilla 3.–6. opiskeltujen rakenteiden kertaaminen.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito	Kielellinen päättely	Oppilas osaa tehdä havaintojensa perusteella johtopäätöksiä ranskan kielen säännönmukaisuuksista ja verrata sitä, miten sama asia ilmaistaan jossakin muussa kielessä. Oppilas tuntee ranskan kielen keskeisiä kielitiedon käsitteitä.
Kielenopiskelutaidot				

T4 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kieliä ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen	S2 Vahvistetaan edelleen kielenopiskelutaitoja. Harjoitellaan oppimateriaalin monipuolista käyttöä, sanastojen käyttöä, kokonaisuuksien hahmottamista, ryhmittelyä ja tiedon hakemista.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot	Tavoitteiden asettaminen, oppimisen reflektointi ja yhteistyö	Oppilas asettaa omia kielenopiskelutavoitteitaan ja arvioi opiskelutapojaan. Oppilas osaa toimia vuorovaikutustilanteessa toisia kannustaen.
--	---	--	---	--

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
T5 tukea oppilaan itsenäisyyttä ja taitoa soveltaa luovasti kielitaitoaan	S2 Harjaannutetaan monipuolisesti kielitaitoa, tutustutaan ja tuotetaan monipuolisesti erilaisia tekstejä myös tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen	Elinikäisen kielenopiskelun valmiuksien kehittyminen	Oppilas huomaa, mihin hän voi käyttää kielitaitoaan myös koulun ulkopuolella.

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa

T6 rohkaista oppilasta harjoittelemaan monenlaisia jokapäiväisiä viestintätilanteita sekä toimimaan niissä aloitteellisesti	S3 Viestintätilanteet voivat olla puhuttuja tai kirjoitettuja ja ne vaihtelevat epämuodollisesta jutustelusta tai chattailusta muodollisempiin puheisiin ja kirjeisiin. Epämuodolliset kielenkäyttötilanteet korostuvat.	L4 Monilukutaito	Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Taitotaso A 1.3 Oppilas selviytyy monista rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen joskus viestintäkumppaniin.
T7 ohjata oppilasta olemaan aktiivinen viestintätilanteessa sekä harjaannuttamaan taitoaan käyttää ranskankielisiä viestinnän keinoja ja vakiintuneita fraaseja	S3 Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.	L4 Monilukutaito L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys	Viestintästrategioiden käyttö	Taitotaso A 1.3 Oppilas osallistuu viestintään, mutta tarvitsee edelleen usein apukeinoja. Oppilas osaa reagoida suppein sanallisin ilmauksin, pienin elein (esim. nyökkäämällä), äännähdyksin, tai muunlaisella minimipalautteella. Oppilas joutuu pyytämään selvennystä tai toistoa hyvin usein.

T8 ohjata oppilasta kiinnittämään huomiota kulttuurisesti sopivaan kielenkäyttöön viestinnässä	S3 Ominaisia tilanteita ovat mm. erilaiset arkielämän rutiinitapahtumat, palvelutilannekeskustelut, haastattelut ja erilaiset sosiaaliset kohtaamiset, joita voidaan käydä kasvokkain tai kirjallisesti mm. sähköisen yhteyden kautta (esim. puhelut, sähköposti, tekstiviestit, chat, some).	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu	Viestinnän kulttuurinen sopivuus	Taitotaso A 1.3 Oppilas osaa käyttää yleisimpiä kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia monissa rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.
--	--	---	----------------------------------	--

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
------------------------------------	---	-------------------------	--------------------	----------------

Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä

T9 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tulkita erilaisia tekstejä, joista etsitään tietoa, ja ohjata käyttämään tulkinnassa päättelytaitoa ja keskeisen sisällön ymmärtämistä	S3 Teksti voi olla sanallinen (suullinen tai kirjallinen), kuvallinen, äänellinen, graafinen tai näiden yhdistelmä. Teksti voi olla myös video- tai audiotallenne, keskustelu tai kohtaus näytelmässä.	L4 Monilukutaito	Tekstien tulkintataidot	Taitotaso A2.1 Oppilas ymmärtää helppoja, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sekä selkeää puhetta sisältäviä tekstejä. Oppilas ymmärtää lyhyiden, yksinkertaisten, itseään kiinnostavien viestien ydinsisällön ja tekstin pääajatuksen tuttua sanastoa sisältävästä, ennakoitavasta tekstistä. Oppilas pystyy hyvin yksinkertaiseen päättelyyn asiayhteyden tukemana.
--	---	------------------	-------------------------	---

Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä

T10 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tuottaa puhetta ja kirjoitusta erilaisista aihepiireistä sekä kiinnittäen huomiota myös keskeisiin rakenteisiin ja ääntämisen perussääntöihin	S3 Sisältöjä yhdessä valittaessa voidaan käsitellä lähes mitä vain. Luontevia ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset, vapaa-ajan vietto, tunteet, matkustaminen, luonto, oma kotimaa, työelämään tutustuminen, elämä kohdekielisessä ympäristössä jne.	L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys	Tekstien tuottamistaidot	Taitotaso A1.3 Oppilas osaa rajallisen määrän lyhyitä, ulkoa opeteltuja ilmauksia, keskeistä sanastoa ja perustason lauserakenteita. Oppilas pystyy kertomaan arkisista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittamaan yksinkertaisia viestejä ja ääntää harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi.
--	--	---	--------------------------	---

8. lk. RANSKA, A-OPPIMÄÄRÄ				
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laajaalainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen				
T1 edistää oppilaan taitoa pohtia ranskan kielen asemaan liittyviä arvoja ja ilmiöitä ja antaa oppilaalle valmiuksia kehittää kulttuurien välistä toimintakykyään. Oppilas oppii ranskankielisen kielialueen maiden kulttuuri- ja elämänmuotoja.	S1 Rakennetaan ymmärrystä maailman moni- ja rinnakkaiskielisyydestä sekä kielellisistä oikeuksista.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu	Kielten statuksiin liittyvien kysymysten huomaaminen ja kulttuurienvälinen toimintakyky	Oppilas osaa pohtia ranskan kielen asemaan liittyviä ilmiöitä.
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laajaalainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
T2 kannustaa löytämään kiinnostavia ranskankielisiä toimintaympäristöjä, jotka laajentavat oppilaan maailmankuvaa	S1 Otetaan selkoa niiden maiden tai alueiden kulttuureista ja elämänmuodoista, joissa ranskan kieltä puhutaan.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu	Maailmankansalaisen taitojen kehittyminen ranskan kieltä käyttämällä	Oppilas osaa tehdä havaintoja mahdollisuuksista oppia ranskankielisissä toimintaympäristöissä.
T3 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia ranskan kielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena	S1 Käytetään sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita kielten välisessä vertailussa ja kohdekielen opiskelussa. Laajennetaan oppilaan kielioppirakenteiden tuntemista. Hankitaan tarvittaessa tietoa Euroopan, Afrikan ja Amerikan ranskan eroista.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito	Kielellinen päättely	Oppilas osaa tehdä havaintojensa perusteella johtopäätöksiä ranskan kielen säännönmukaisuuksista ja soveltaa johtopäätöksiään sekä verrata sitä, miten sama asia ilmaistaan jossakin muussa kielessä. Oppilas tuntee ranskan kielen keskeisiä kielitiedon käsitteitä.
Kielenopiskelutaidot				

T4 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kieliä ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen	S2 Vahvistetaan edelleen kielenopiskelutaitoja. Harjoitellaan oppimateriaalin monipuolista käyttöä, sanastojen käyttöä, kokonaisuuksien hahmottamista, ryhmittelyä ja tiedon hakemista.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L3 Itsenäistä huolehtiminen ja arjen taidot	Tavoitteiden asettaminen, oppimisen reflektointi ja yhteistyö	Oppilas osaa asettaa omia kielenopiskelutavoitteitaan ja arvioida opiskelutapojaan. Oppilas osaa toimia vuorovaikutustilanteessa toisia kannustaen.
T5 tukea oppilaan itsenäisyyttä ja taitoa soveltaa luovasti kielitaitoaan sekä kehittää elinikäisen kielenoppimisen valmiuksiaan	S2 Vahvistetaan edelleen kielenopiskelutaitoja ja kiinnitetään huomiota jo peruskoulun jälkeiseen kielenopiskeluun ja opiskeluvaikeuksiin. Kiinnitetään huomiota myös eri tilanteisiin, joissa kielitaitoa voisi nyt ja tulevaisuudessa käyttää.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen	Elinikäisen kielenopiskelun valmiuksien kehittyminen	Oppilas huomaa, mihin hän voi käyttää kielitaitoaan myös koulun ulkopuolella ja osaa pohtia, miten hän voi käyttää taitoaan koulun päätyttyä.

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa				
T6 rohkaista oppilasta harjoittelemaan monenlaisia jokapäiväisiä viestintätilanteita sekä toimimaan niissä aloitteellisesti	S3 Sisältöjä yhdessä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta ranskan kielellä eri yhteisöissä ja maailmassa, ajankohtaisuus ja oppilaiden kiinnostuksen kohteet. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen. Tilanteet voivat olla puhuttuja tai kirjoitettuja ja ne vaihtelevat epämuodollisesta jutustelusta tai chattailusta muodollisempiin puheisiin ja kirjeisiin.	L4 Monilukutaito	Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Taitotaso A2.1 Oppilas pystyy vaihtamaan ajatuksia tai tietoja tutuissa ja jokapäiväisissä tilanteissa sekä toisinaan ylläpitämään viestintätilannetta.
T7 ohjata oppilasta olemaan aktiivinen viestintätilanteessa sekä syventämään taitoaan käyttää ranskankielisiä viestinnän keinoja ja vakiintuneita fraaseja	S3 Harjoitellaan erilaisia vuorovaikutustilanteita ja harjoitellaan monenlaisia vakiintuneita fraaseja eri tilanteissa.	L4 Monilukutaito L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys	Viestintästrategioiden käyttö	Taitotaso A2.1 Oppilas osallistuu enenevässä määrin viestintään turvautuen harvemmin ei- kielellisiin ilmaisuihin. Oppilas joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä melko usein ja osaa jonkin verran soveltaa viestintäkumppanin ilmaisuja omassa viestinnässään.

T8 ohjata oppilasta kiinnittämään huomiota kulttuurisesti sopivaan kielenkäyttöön viestinnässä, johon liittyy mielipiteiden ja asenteiden esiin tuomista	S3 Otetaan huomioon ranskankielisen kielialueen elämänmuoto. Huomioidaan erityisesti ranskalle tyypillinen kohtelias kielenkäyttö ja teitittely. Ominaisia tilanteita ovat mm. erilaiset arkielämän rutiinitapahtumat, palvelutilannekeskustelut, haastattelut ja erilaiset sosiaaliset kohtaamiset, joita voidaan käydä kasvokkain tai kirjallisesti mm. sähköisen yhteyden kautta.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu	Viestinnän kulttuurinen sopivuus	Taitotaso A2.1 Oppilas selviytyy lyhyistä sosiaalisista tilanteista ja osaa käyttää yleisimpiä kohteliaita tervehdyksiä ja puhuttelumuotoja sekä esittää kohteliaasti esimerkiksi pyyntöjä, kutsuja, ehdotuksia ja anteeksipyyntöjä ja vastata sellaisiin.
--	--	---	----------------------------------	--

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä				
T9 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tulkita erilaisia tekstejä, myös selväpiirteisiä asiategstejä, joista hankitaan tietoa, ja ohjata käyttämään tulkinnassa päättelytaitoa ja keskeisen sisällön ymmärtämistä	S3 Sisältöjä valitaan yhdessä. Näkökulmana tekstivalinnoissa pidetään nuoren toimintaa kohdekielillä eri yhteisöissä ja maailmassa sekä ajankohtaisuutta ja oppilaiden kiinnostuksen kohteita. Tekstien tulee olla monipuolisia kuten kertovia, kuvaavia tai vaikuttavia tekstejä. Teksteistä opetellaan mm. sanastoa ja erilaisia rakenteita.	L4 Monilukutaito	Tekstien tulkintataidot	Taitotaso A2.2 Oppilas pystyy seuraamaan hyvin summittaisesti selväpiirteisen asiapuheen pääkohtia, tunnistaa usein ympärillään käytävän keskustelun aiheen, ymmärtää pääasiat tuttua sanastoa sisältävästä yleiskielisestä tekstistä tai hitaasta puheesta. Oppilas osaa päätellä tuntemattomien sanojen merkityksiä asiayhteydestä.
Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä				
T10 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tuottaa puhetta ja kirjoitusta aihepiirejä laajentaen sekä kiinnittäen huomiota myös keskeisiin rakenteisiin ja ääntämisen perussääntöihin	S3 Tekstejä (esim. kirjeitä ja muita kirjallisia viestejä, äänitettä, videota, blogeja, esityksiä) tuotetaan eri menetelmin ja aiheista, jotka kiinnostavat oppilaita ja ovat ajankohtaisia. Äänteiden lisäksi harjoitellaan sanapainoja ja intonaatiota.	L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjäyys	Tekstien tuottamistaidot	Taitotaso A1.3 Oppilas osaa rajallisen määrän lyhyitä, ulkoa opeteltuja ilmauksia, keskeistä sanastoa ja perustason lauserakenteita. Oppilas pystyy kertomaan arkisista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittamaan yksinkertaisia viestejä ja ääntää harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi.

Vieras kieli, A-oppimäärä

(Perusopetuksen päättöarvioinnin kriteerit s.127)

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi vieraan kielen A-oppimäärässä vuosiluokilla 7–9

Arviointi on monipuolista, ja se antaa oppilaille mahdollisuuden painottaa itselleen luontevia ilmaisumuotoja. Formatiiviseen arviointiin liittyvän oppilaan oppimista ohjaavan ja kannustavan palautteen avulla oppilaita autetaan tulemaan tietoisiksi omista taidoistaan ja kehittämään niitä. Oppilaita rohkaistaan käyttämään oppimaansa erilaisissa viestintätilanteissa. Oppimista arvioidaan monin eri tavoin myös itsearvioinnin ja vertaispalautteen keinoin. Summatiivinen arviointi perustuu siihen, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on saavuttanut paikallisessa opetussuunnitelmassa vieraan kielen A-oppimäärälle asetetut tavoitteet.

Oppilaan kehittyvän kielitaidon arviointi perustuu Eurooppalaiseen viitekehykseen ja sen pohjalta laadittuun suomalaiseen sovellukseen Kehittyvän kielitaidon asteikko. Arvioinnissa välineenä voidaan käyttää myös esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua.

Arvioinnin tulee olla monipuolista, jotta oppilaat, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia tai joilla on muulla tavoin kielellisesti erilaiset lähtökohdat, saavat erilaisia mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona oppilaan vieraan kielen A-oppimäärän opiskelu päättyy vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päättöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut vieraan kielen A-oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt vieraan kielen A-oppimäärän tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päättöarvosana on vieraan kielen A-oppimäärän tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan vieraan kielen A-oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päättöarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy vieraan kielen A-oppimäärän päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan.

Vieraan kielen A-oppimäärän kehittyvään kielitaitoon liittyvien tavoitteiden (T6–T19) arvosanassa 9 on yhdistetty kaksi taitotasoa A2.2 ja B1.1 välitasoksi A2.2/B1.1. Taitotasot löytyvät Eurooppalaisesta viitekehyksestä ja sen pohjalta laaditusta suomalaisesta sovelluksesta Kehittyvän kielitaidon asteikko.

Opetuksen tavoite	Sisältö alueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen							
T1 edistää oppilaan taitoa pohtia opiskeltavan kielen asemaan liittyviä arvoja ja ilmiöitä sekä antaa oppilaalle valmiuksia kehittää kulttuurien välistä toimintakykyä	S1	Oppilas oppii tuntemaan kohdekielen asemaan ja variantteihin liittyviä arvoja. Hän oppii kielialueen maiden kulttuureja ja elämänmuotoja. Oppilas oppii kehittämään kulttuurien välistä toimintakykyään.	Kielen asemaan ja variantteihin liittyvien kysymysten huomaaminen ja kulttuurien välinen toimintakyky	Oppilas osaa nimetä joitakin maita, joissa kohdekieltä puhutaan. Oppilas osaa kertoa jotakin kielialueen maiden kulttuureista ja elämänmuodoista.	Oppilas osaa kertoa, missä kohdekieltä puhutaan ja että sitä puhutaan eri tavoin. Oppilas osaa kuvailla kielialueen maiden kulttuureja ja elämänmuotoja. Oppilas osaa nimetä vuorovaikutukseen liittyviä kulttuurisia piirteitä.	Oppilas osaa kertoa kohdekielen asemasta maailmassa. Oppilas osaa vertailla kielialueen maiden kulttuureja ja elämänmuotoja. Oppilas osaa kertoa kulttuurisista piirteistä vuorovaikutuksessa.	Oppilas osaa pohtia kohdekielen asemaan liittyviä ilmiöitä maailmassa. Oppilas osaa vertailla ja pohtia kielialueen maiden kulttuureja ja elämänmuotoja. Oppilas osaa vertailla ja pohtia kulttuurisia piirteitä vuorovaikutuksessa.

<p>T2 kannustaa löytämään kiinnostavia kohdekielisiä sisältöjä ja toimintaympäristöjä, jotka laajentavat oppilaan maailmankuvaa</p>	<p>S1</p>	<p>Oppilas oppii löytämään kohdekielisiä aineistoja ja toimintaympäristöjä, jotka laajentavat oppilaan maailmankuvaa.</p>	<p>Maailman kansallaisen taitojen kehittymisen kohdekieltä käyttämällä</p>	<p>Oppilas osaa antaa esimerkkejä joistakin aineistoista ja toimintaympäristöistä, joissa voi käyttää kohdekieltä.</p>	<p>Oppilas osaa nimetä kohdekielisiä aineistoja ja toimintaympäristöjä, jotka edistävät hänen oppimistaan.</p>	<p>Oppilas osaa vertailla kohdekielisiä aineistoja ja toimintaympäristöjä, jotka edistävät hänen oppimistaan.</p>	<p>Oppilas osaa pohtia, miten hän voi hyödyntää kohdekielisiä aineistoja ja toimintaympäristöjä omaa oppimistaan edistääkseen.</p>
<p>T3 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia kohdekielessä on ja miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä, sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena</p>	<p>S1</p>	<p>Oppilas oppii löytämään kohdekielen säännönmukaisuuksia ja vertailemaan kohdekieltä muihin kieliin. Hän oppii käyttämään kohdekielen kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena.</p>	<p>Kielellinen päättely</p>	<p>Oppilas osaa tehdä havaintoja joistakin kohdekielen säännönmukaisuuksista</p>	<p>Oppilas osaa tehdä joitakin johtopäätöksiä kohdekielen säännönmukaisuuksista.</p> <p>Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä siitä, miten sama asia ilmaistaan kohdekielessä ja jossakin muussa kielessä.</p> <p>Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä kohdekielen kielitiedon käsitteistä ja käyttää niitä kielitaitonsa kehittämiseen.</p>	<p>Oppilas osaa tehdä johtopäätöksiä kohdekielen säännönmukaisuuksista.</p> <p>Oppilas osaa kertoa, miten sama asia ilmaistaan kohdekielessä ja jossakin muussa kielessä. Oppilas osaa kertoa kohdekielen keskeisistä kielitiedon käsitteistä ja käyttää niitä kielitaitonsa kehittämiseen.</p>	<p>Oppilas osaa tehdä johtopäätöksiä kohdekielen säännönmukaisuuksista ja soveltaa niitä.</p> <p>Oppilas osaa vertailla, miten sama asia ilmaistaan kohdekielessä ja jossakin muussa kielessä. Oppilas tuntee kohdekielen kielitiedon käsitteitä ja osaa käyttää niitä kielitaitonsa kehittämiseen.</p>

Kielenopiskelutaidot							
T4 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kohdekieltä ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta rakentamaan vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen	S2	Oppilas oppii asettamaan tavoitteita kielten opiskelulle ja refleктоimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhdessä muiden kanssa. Hän käyttää erilaisia tapoja oppia kieliä ja löytää niistä itselleen tehokkaimmat. Oppilas oppii tapoja toimia vuorovaikutuksessa rakentavasti.	Tavoitteiden asettaminen, opiskelustrategioiden hyödyntäminen, oppimisen reflektointi ja vuorovaikutuksen toimimisen tapojen hahmottaminen	Oppilas osaa käyttää joitakin itselle sopivia kielenoppimistapoja. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä tavoista toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa.	Oppilas osaa käyttää yleisimpiä itselle sopivia kielenoppimistapoja. Oppilas osaa kuvata joitakin tapoja toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa.	Oppilas osaa käyttää keskeisimpiä itselle sopivia tapoja oppia kohdekieltä. Oppilas osaa vertailla tapoja toimia rakentavasti vuorovaikutustilanteissa.	Oppilas osaa käyttää monipuolisia itselle sopivia tapoja oppia kohdekieltä. Oppilas osaa vertailla ja pohtia tapoja toimia rakentavasti vuorovaikutustilanteissa.

T5 kehittää oppilaan itsenäisyyttä soveltaa luovasti kielitaitoaan sekä jatkuvan kielenopiskelun valmiuksia	S2	Oppilas oppii soveltamaan ja kehittämään kielitaitoaan itsenäisesti myös koulun päätyttyä. Hän oppii hyödyntämään ympäristönsä kielellisiä virikkeitä. Oppilaalle kehittyy luottamus itseensä kielenoppijana.	Jatkuvan kielenopiskelun valmiuksien kehittyminen	Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä mahdollisuuksista kehittää kohdekielen taitoaan.	Oppilas osaa kuvailla mahdollisuuksia kehittää kohdekielen taitoaan myös koulun päätyttyä.	Oppilas osaa vertailla erilaisia mahdollisuuksia soveltaa ja kehittää kohdekielen taitoaan myös koulun päätyttyä.	Oppilas osaa pohtia ja vertailla erilaisia mahdollisuuksia soveltaa ja kehittää kohdekielen taitoaan myös koulun päätyttyä.
---	----	---	---	--	--	---	---

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa				Taitotaso A1.2	Taitotaso A2.1	Taitotaso A2.2	Taitotaso A2.2/B1.1
T6 rohkaista oppilasta harjoittelemaan monenlaisia jokapäiväisiä viestintätilanteita sekä toimimaan niissä aloitteellisesti	S3	Oppilas oppii toimimaan jokapäiväisissä viestintätilanteissa aloitteellisesti.	Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Oppilas selviytyy satunnaisesti yleisimmin toistuvista, rutiinomaisista viestintätilanteista tukeutuen vielä enimmäkseen viestintäkumppanin.	Oppilas pystyy vaihtamaan ajatuksia tai tietoja tutuissa ja jokapäiväisissä tilanteissa sekä toisinaan ylläpitämään viestintätilannetta.	Oppilas selviää kohtalaisesti monenlaisista jokapäiväisistä viestintätilanteista. a. Oppilas pystyy enenevässä määrin olemaan aloitteellinen viestintätilanteissa.	Oppilas selviää melko vaivattomasti monista jokapäiväisistä viestintätilanteista. a. Oppilas pystyy olemaan aloitteellinen monenlaisissa viestintätilanteissa. a.

<p>T7 ohjata oppilasta olemaan aktiivinen viestintätilanteessa sekä syventämään taitoaan käyttää kohdekielisiä viestinnän keinoja, vakiintuneita fraaseja, kierto- ja täyteilmauksia ja muuta kompensatiota</p>	<p>S3</p>	<p>Oppilas oppii toimimaan aktiivisesti viestintätilanteessa. Hän oppii hyödyntämään viestintästrategioita.</p>	<p>Viestintästrategioiden käyttö</p>	<p>Oppilas tukeutuu viestinnässään kaikkein keskeisimpiin sanoihin ja ilmauksiin.</p> <p>Oppilas tarvitsee paljon apukeinoja.</p> <p>Oppilas osaa pyytää toistamista tai hidastamista.</p>	<p>Oppilas osallistuu enenevässä määrin viestintään turvautuen harvemmin ei-kielillisiin ilmaisiin.</p> <p>Oppilas joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä tai selvennystä melko usein ja osaa jonkin verran soveltaa viestintäkumppanin ilmaisuja omassa viestinnässään.</p>	<p>Oppilas osallistuu enenevässä määrin viestintään käyttäen tarvittaessa vakiosanontoja pyytäessään tarkennusta avainsanoista.</p> <p>Oppilas joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä silloin tällöin ja käyttää esim. lähikäsitettä tai yleisempää käsitettä, kun ei tiedä täsmällistä (koira/eläin tai talo/mökki).</p>	<p>Oppilas osallistuu enenevässä määrin viestintään, osaa pyytää tarkennusta avainsanoista ja varmistaa, onko viestintäkumppani ymmärtänyt viestin.</p> <p>Oppilas osaa satunnaisesti kiertää tai korvata tuntemattoman sanan tai muotoilla viestinsä uudelleen.</p>
---	-----------	---	--------------------------------------	--	--	---	--

<p>T8 ohjata oppilasta kiinnittämään huomiota kulttuurisesti sopivaan kielenkäyttöön viestinnässä, johon liittyy mielipiteiden ja asenteiden esiintuomista</p>	<p>S3</p>	<p>Oppilas oppii käyttämään kohdekieltä kulttuurisesti sopivalla tavalla viestinnässä.</p>	<p>Viestinnän kulttuurinen sopivuus</p>	<p>Oppilas osaa käyttää muutamia kaikkein yleisimpiä kielelle ominaisia kohteliaisuuden ilmauksia rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.</p>	<p>Oppilas selviytyy lyhyistä sosiaalisista tilanteista ja osaa käyttää yleisimpiä kohteliaita tervehdyksiä ja puhuttelumuotoja, esittää kohteliaasti esimerkiksi pyyntöjä, kutsuja, ehdotuksia ja anteeksipyyntöjä ja vastata sellaisiin.</p>	<p>Oppilas osaa käyttää kieltä yksinkertaisella tavalla kaikkein keskeisiin tarkoituksiin, kuten tiedonvaihtoon sekä mielipiteiden ja asenteiden asianmukaiseen ilmaisemiseen.</p> <p>Oppilas pystyy keskustelemaan kohteliaasti käyttäen tavanomaisia ilmauksia ja perustason viestintärutiineja.</p>	<p>Oppilas osaa käyttää kieltä erilaisiin tarkoituksiin.</p> <p>Oppilas pystyy keskustelemaan kohteliaasti käyttäen tavanomaisia ilmauksia ja perustason viestintärutiineja.</p>
<p>Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä</p>				<p>Taitotaso A1.2</p>	<p>Taitotaso A2.1</p>	<p>Taitotaso A2.2</p>	<p>Taitotaso A2.2/B1.1</p>
<p>T9 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tulkita erilaisia tekstejä, myös selväpiirteisiä asiatekstejä, joista hankitaan tietoa, ja ohjata</p>	<p>S3</p>	<p>Oppilas oppii tulkitsemaan puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä. Hän oppii tekstien ymmärtämisstrategioita.</p>	<p>Tekstien tulkintataidot</p>	<p>Oppilas ymmärtää harjoiteltua, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää muutaman sanan mittaista kirjoitettua</p>	<p>Oppilas ymmärtää helppoja, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sekä selkeää puhetta sisältäviä tekstejä.</p> <p>Oppilas ymmärtää lyhyiden, yksinkertaisten,</p>	<p>Oppilas pystyy seuraamaan hyvin summittaisesti selväpiirteisen asiapuheen pääkohtia, tunnistaa usein ympärillään käytävän keskustelun aiheen, ymmärtää pääasiat</p>	<p>Oppilas pystyy seuraamaan selväpiirteisen asiapuheen pääajatusta, tunnistaa usein ympärillään käytävän keskustelun</p>

<p>käyttämään tulkinnassa päättelytaitoa ja keskeisen sisällön ymmärtämistä</p>				<p>tekstiä ja hidasta puhetta.</p> <p>Oppilas tunnistaa tekstistä yksittäisiä tietoja.</p>	<p>itseään kiinnostavien viestien ydinsisällön ja tekstin pääajatuksen tuttua sanastoa sisältävästä, ennakoitavasta tekstistä.</p> <p>Oppilas pystyy hyvin yksinkertaiseen päättelyyn asiayhteyden tukemana.</p>	<p>tuttua sanastoa sisältävästä yleiskielisestä tekstistä tai hitaasta puheesta.</p> <p>Oppilas osaa päätellä tuntemattomien sanojen merkityksiä asiayhteydestä.</p>	<p>aiheen, ymmärtää pääasiat tuttua sanastoa sisältävästä yleiskielisestä tekstistä tai hitaasta puheesta.</p> <p>Oppilas osaa päätellä tuntemattomien sanojen merkityksiä asiayhteydestä.</p>
---	--	--	--	--	--	--	--

Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä				Taitotaso A1.1	Taitotaso A1.3	Taitotaso A2.1	Taitotaso A2.2
T10 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tuottaa puhetta ja	S3	Oppilas oppii ilmaisemaan itseään suullisesti ja kirjallisesti	Tekstien tuottamistaidot	Oppilas osaa ilmaista itseään puheessa hyvin suppeasti	Oppilas osaa rajallisen määrän lyhyitä, ulkoa opeteltuja	Oppilas pystyy kertomaan jokapäiväisistä ja konkreettisista	Oppilas osaa kuvata luettelomaisesti (ikäkautelleen tyypillisiä)

<p>kirjoitusta laajenevasta aihepiiristä kiinnittäen huomiota myös keskeisiin rakenteisiin ja ääntämisen perussääntöihin</p>	<p>käyttäen kohdekielen keskeistä sanastoa ja keskeisiä rakenteita. Hän oppii ääntämään ymmärrettävästi.</p>		<p>käyttäen harjoiteltuja sanoja ja opeteltuja vakioilmauksia.</p> <p>Oppilas ääntää joitakin harjoiteltuja ilmauksia ymmärrettävästi ja osaa kirjoittaa joitakin erillisiä sanoja ja sanontoja.</p>	<p>ilmauksia, keskeistä sanastoa ja perustason lauserakenteita.</p> <p>Oppilas pystyy kertomaan arkisista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittamaan yksinkertaisia viestejä sekä ääntää harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi.</p>	<p>sekä itselleen tärkeistä asioista käyttäen yksinkertaisia lauseita ja konkreettista sanastoa.</p> <p>Oppilas osaa helposti ennakoitavan perussanaston ja monia keskeisimpiä rakenteita.</p> <p>Oppilas osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.</p>	<p>jokapäiväiseen elämään liittyviä asioita käyttäen tavallista sanastoa ja joitakin idiomaattisia ilmauksia sekä perustason rakenteita ja joskus hiukan vaativampiakin.</p> <p>Oppilas osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.</p>
--	--	--	--	--	---	---

SAKSA, A-OPPIMÄÄRÄ

7. lk. SAKSA, A-OPPIMÄÄRÄ				
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen				
T1 edistää oppilaan taitoa pohtia saksan kielen asemaan liittyviä arvoja ja ilmiöitä ja antaa oppilaalle valmiuksia kehittää kulttuurien välistä toimintakykyään	S1 Rakennetaan ymmärrystä maailman moni- ja rinnakkaiskielisyydestä sekä kielellisistä oikeuksista.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu	Kielten statuksiin liittyvien kysymysten huomaaminen ja kulttuurienvälinen toimintakyky	Oppilas osaa pohtia saksan kielen asemaan liittyviä ilmiöitä.
T2 kannustaa löytämään kiinnostavia saksankielisiä toimintaympäristöjä	S1 Otetaan selkoa niiden maiden tai alueiden kulttuureista ja elämänmuodoista, joissa saksa puhutaan. Pyritään luomaan kontakteja saksankielisiin yhteistyökumppaneihin. Käytetään myös erilaisia tietotekniikan tuomia mahdollisuuksia ja pyritään luomaan yhteyksiä saksankielisiin maihin	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu	Maailmankansalaisen taitojen kehittyminen saksan kieltä käyttämällä	Oppilas osaa tehdä havaintoja mahdollisuuksista oppia saksankielisissä toimintaympäristöissä.
T3 ohjata oppilasta havaitsemaan millaisia säännönmukaisuuksia saksan kielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena	S1 Käytetään sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita kielen välisessä vertailussa ja kohdekielen opiskelussa. Keskeistä on luokilla 3.-6. opiskeltujen rakenteiden kertaaminen. Hankitaan tarvittaessa tietoa saksan päävarianteista.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito	Kielellinen päättely	Oppilas osaa tehdä havaintojensa perusteella johtopäätöksiä saksan kielen säännönmukaisuuksista sekä verrata sitä, miten sama asia ilmaistaan jossakin muussa kielessä. Oppilas tuntee saksan kielen keskeisiä kielitiedon käsitteitä.

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
------------------------------------	---	-------------------------	--------------------	----------------

Kielenopiskelutaidot				
T4 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kieliä ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen	S2 Vahvistetaan edelleen kielenopiskelutaitoja. Harjoitellaan oppimateriaalin monipuolista käyttöä, sanastojen käyttöä, kokonaisuuksien hahmottamista, ryhmittelyä ja tiedon hakemista.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot	Tavoitteiden asettaminen, oppimisen reflektointi ja yhteistyö	Oppilas asettaa omia kielenopiskelutavoitteitaan ja arvioi opiskelutapojaan. Oppilas osaa toimia vuorovaikutustilanteessa toisia kannustaen.
T5 tukea oppilaan itsenäisyyttä ja taitoa soveltaa luovasti kielitaitoaan	S2 Harjaannutetaan monipuolisesti kielitaitoa, tutustutaan ja tuotetaan monipuolisesti erilaisia tekstejä myös tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen	Kielenopiskelun valmiuksien kehittyminen	Oppilas huomaa, mihin hän voi käyttää kielitaitoaan myös koulun ulkopuolella.
Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa				
T6 rohkaista oppilasta harjoittelemaan monenlaisia jokapäiväisiä viestintätilanteita sekä toimimaan niissä aloitteellisesti	S3 Viestintätilanteet voivat olla puhuttuja tai kirjoitettuja ja ne vaihtelevat epämuodollisesta jutustelusta tai chattailusta muodollisempiin puheisiin ja kirjeisiin. Epämuodolliset kielenkäyttötilanteet korostuvat.	L4 Monilukutaito	Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Taitotaso A 1.3 Oppilas selviytyy monista rutiinomaisista viestintätilanteista tukeutuen joskus viestintäkumppaniin.
T7 ohjata oppilasta olemaan aktiivinen viestintätilanteessa sekä harjaannuttamaan taitoaan käyttää saksankielisiä viestinnän keinoja ja vakiintuneita fraaseja	S3 Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.	L4 Monilukutaito L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys	Viestintästrategioiden käyttö	Taitotaso A 1.3 Oppilas osallistuu viestintään, mutta tarvitsee edelleen usein apukeinoja. Oppilas osaa reagoida suppein sanallisin ilmauksin, pienin elein (esim. nyökkäämällä), äännähdyksin, tai muunlaisella minimipalautteella. Oppilas joutuu pyytämään selvennystä tai toistoa hyvin usein.
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen

T8 ohjata oppilasta kiinnittämään huomiota kulttuurisesti sopivaan kielenkäyttöön viestinnässä	S3 Ominaisia tilanteita ovat mm. erilaiset arkielämän rutiinitapahtumat, palvelutilannekeskustelut, haastattelut ja erilaiset sosiaaliset kohtaamiset, joita voidaan käydä kasvokkain tai kirjallisesti mm. sähköisen yhteyden kautta (esim. puhelut, sähköposti, tekstiviestit, chat, some).	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu	Viestinnän kulttuurinen sopivuus	Taitotaso A 1.3 Oppilas osaa käyttää yleisimpiä kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia monissa rutiinomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.
--	--	---	----------------------------------	--

Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä

T9 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tulkita erilaisia tekstejä, joista etsitään tietoa, ja ohjata käyttämään tulkinassa päättelytaitoa ja keskeisen sisällön ymmärtämistä	S3 Teksti voi olla sanallinen (suullinen tai kirjallinen), kuvallinen, äänellinen, graafinen tai näiden yhdistelmä. Teksti voi olla myös video- tai audiotallenne, keskustelu tai kohtaus näytelmässä.	L4 Monilukutaito	Tekstien tulkintataidot	Taitotaso A2.1 Oppilas ymmärtää helppoja, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sekä selkeää puhetta sisältäviä tekstejä. Oppilas ymmärtää lyhyiden, yksinkertaisten, itseään kiinnostavien viestien ydinsisällön ja tekstin pääajatuksen tuttua sanastoa sisältävästä, ennakoitavasta tekstistä. Oppilas pystyy hyvin yksinkertaiseen päättelyyn asiayhteyden tukemana.
---	---	------------------	-------------------------	---

Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä

T10 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tuottaa puhetta ja kirjoitusta erilaisista aihepiireistä sekä kiinnittäen huomiota myös keskeisiin rakenteisiin ja ääntämisen perussääntöihin	S3 Sisältöjä yhdessä valittaessa voidaan käsitellä lähes mitä vain. Luontevia ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset, vapaa-ajan vietto, tunteet, matkustaminen, luonto, oma kotimaa, työelämään tutustuminen, elämä kohdekielisessä ympäristössä jne.	L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys	Tekstien tuottamistaidot	Taitotaso A1.3 ^[1] _[SEP] Oppilas osaa rajallisen määrän lyhyitä, ulkoa opeteltuja ilmauksia, keskeistä sanastoa ja perustason lauserakenteita. Oppilas pystyy kertomaan arkisista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittamaan yksinkertaisia viestejä ja ääntää harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi.
--	--	---	--------------------------	---

8. lk. SAKSA, A-OPPIMÄÄRÄ

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laajaalainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
---	--	-------------------------------	---------------------------	-----------------------

Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

T1 edistää oppilaan taitoa pohtia saksan kielen asemaan liittyviä arvoja ja ilmiöitä ja antaa oppilaalle valmiuksia kehittää kulttuurien välistä toimintakykyään. Oppilas oppii saksan kielen variantteja ja elämänmuotoja monipuolisesti.	S1 Rakennetaan ymmärrystä maailman moni- ja rinnakkaiskielisyydestä sekä kielellisistä oikeuksista.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu	Kielten statuksiin liittyvien kysymysten huomaaminen ja kulttuurienvälinen toimintakyky	Oppilas osaa pohtia saksan kielen asemaan liittyviä ilmiöitä.
T2 kannustaa löytämään kiinnostavia saksankielisiä toimintaympäristöjä, jotka laajentavat oppilaan maailmankuvaa	S1 Otetaan selkoa niiden maiden tai alueiden kulttuureista ja elämänmuodoista, joissa saksa puhutaan (Saksa, Itävalta ja Sveitsi sekä Belgia, Liechtenstein ja Luxemburg).	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu	Maailmankansalaisen taitojen kehittyminen saksan kieltä käyttämällä	Oppilas osaa tehdä havaintoja mahdollisuuksista oppia saksankielisessä toimintaympäristöissä.
T3 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia kohdekielellä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena	S1 Käytetään sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita kielten välisessä vertailussa ja kohdekielen opiskelussa Laajennetaan oppilaan kielioppirakenteiden tuntemista. Hankitaan tarvittaessa tietoa saksan kielen päävarianteista.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito	Kielellinen päättely	Oppilas osaa tehdä havaintojensa perusteella johtopäätöksiä saksan kielen säännönmukaisuuksista ja verrata sitä, miten sama asia ilmaistaan jossakin muussa kielessä. Oppilas tuntee saksan kielen keskeisiä kielitiedon käsitteitä.
Kielenopiskelutaidot				
T4 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kieliä ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen. Harjoitellaan itsearviointin ja vertaisarviointin taitoja.	S2 Vahvistetaan edelleen kielenopiskelutaitoja. Harjoitellaan oppimateriaalin monipuolista käyttöä, sanastojen käyttöä, kokonaisuusien hahmottamista, ryhmittelyä ja tiedon hakemista.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot	Tavoitteiden asettaminen, oppimisen reflektointi ja yhteistyö	Oppilas asettaa omia kielenopiskelutavoitteitaan ja arvioi opiskelutapojaan. Oppilas osaa toimia vuorovaikutustilanteessa toisia kannustaen.

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
---	--	--------------------------------	---------------------------	-----------------------

T5 tukea oppilaan itsenäisyyttä ja taitoa soveltaa luovasti kielitaitoaan sekä kehittää elinikäisen kieltenopiskelun valmiuksiaan	S2 Vahvistetaan edelleen kieltenopiskelutaitoja. Tuetaan ja kannustetaan itseohjautuvuuteen sekä panostetaan oppilaan aktiiviseen rooliin omien tavoitteiden asettamisessa ja toteuttamisessa.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen	Elinikäisen kielenopiskelun valmiuksien kehittyminen	Oppilas huomaa, mihin hän voi käyttää kielitaitoaan myös koulun ulkopuolella ja osaa pohtia, miten hän voi käyttää taitoaan koulun päätyttyä.
Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa				
T6 rohkaista oppilasta harjoittelemaan monenlaisia jokapäiväisiä viestintätilanteita sekä toimimaan niissä aloitteellisesti	S3 Sisältöjä yhdessä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta saksan kielellä eri yhteisöissä ja maailmassa, ajankohtaisuus ja oppilaiden kiinnostuksen kohteet. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen. Tilanteet voivat olla puhuttuja tai kirjoitettuja ja ne vaihtelevat epämuodollisesta jutustelusta tai chattailusta muodollisempiin puheisiin ja kirjeisiin.	L4 Monilukutaito	Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Taitotaso A2.1 Oppilas pystyy vaihtamaan ajatuksia tai tietoja tutuissa ja jokapäiväisissä tilanteissa sekä toisinaan ylläpitämään viestintätilannetta.
T7 ohjata oppilasta olemaan aktiivinen viestintätilanteessa sekä syventämään taitoaan käyttää kohdekielisiä viestinnän keinoja, vakiintuneita fraaseja	S3 Harjoitellaan erilaisia vuorovaikutustilanteita ja harjoitellaan monenlaisia vakiintuneita fraaseja eri tilanteissa.	L4 Monilukutaito L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys	Viestintästrategioiden käyttö	Taitotaso A2.1 Oppilas osallistuu enenevässä määrin viestintään turvautuen harvemmin ei-kielillisiin ilmaisuihin. Oppilas joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä melko usein ja osaa jonkin verran soveltaa viestintäkumppanin ilmaisuja omassa viestinnässään.
T8 ohjata oppilasta kiinnittämään huomiota kulttuurisesti sopivaan kielenkäyttöön viestinnässä, johon liittyy mielipiteiden ja asenteiden esiin tuomista	S3 Otetaan huomioon saksankielisen kielialueen elämänmuoto. Huomioidaan erityisesti saksalle tyypillinen kohtelias kielenkäyttö ja teitittely. Ominaisia tilanteita ovat mm. erilaiset arkielämän rutiinitapahtumat, palvelutilannekeskustelut, haastattelut ja erilaiset sosiaaliset kohtaamiset, joita voidaan käydä kasvokkain tai kirjallisesti mm. sähköisen yhteyden kautta.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu	Viestinnän kulttuurinen sopivuus	Taitotaso A2.1 Oppilas selviytyy lyhyistä sosiaalisista tilanteista ja osaa käyttää yleisimpiä kohteliaita tervehdyksiä ja puhuttelumuotoja sekä esittää kohteliaasti esimerkiksi pyyntöjä, kutsuja, ehdotuksia ja anteeksipyyntöjä ja vastata sellaisiin.
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä				

<p>T9 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tulkita erilaisia tekstejä, myös selväpiirteisiä asiatekstejä, joista hankitaan tietoa, ja ohjata käyttämään tulkinnassa päättelytaitoa ja keskeisen sisällön ymmärtämistä</p>	<p>S3 Sisältöjä valitaan yhdessä. Näkökulmana tekstivalinnoissa pidetään nuoren toimintaa saksan kielellä eri yhteisöissä ja maailmassa sekä ajankohtaisuutta ja oppilaiden kiinnostuksen kohteita. Tekstien tulee olla monipuolisia kuten kertovia, kuvaavia tai vaikuttavia tekstejä. Teksteistä opetellaan mm. sanastoa ja erilaisia rakenteita.</p>	<p>L4 Monilukutaito</p>	<p>Tekstien tulkintataidot</p>	<p>Taitotaso A2.2 Oppilas pystyy seuraamaan hyvin summittaisesti selväpiirteisen asiapuheen pääkohtia, tunnistaa usein ympärillään käytävän keskustelun aiheen, ymmärtää pääasiat tuttua sanastoa sisältävästä yleiskielisestä tekstistä tai hitaasta puheesta. Oppilas osaa päätellä tuntemattomien sanojen merkityksiä asiayhteydestä.</p>
<p>Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä</p>				
<p>T10 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tuottaa puhetta ja kirjoitusta aihepiirejä laajentaen sekä kiinnittäen huomiota myös keskeisiin rakenteisiin ja ääntämisen perussääntöihin</p>	<p>S3 Tekstejä (esim. kirjeitä ja muita kirjallisia viestejä, äänitettä, videota, blogeja, esityksiä) tuotetaan eri menetelmin ja aiheista, jotka kiinnostavat oppilaita ja ovat ajankohtaisia. Äänteiden lisäksi harjoitellaan sanapainoja ja intonaatiota.</p>	<p>L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys</p>	<p>Tekstien tuottamistaidot</p>	<p>Taitotaso A1.3 Oppilas osaa rajallisen määrän lyhyitä, ulkoa opeteltuja ilmauksia, keskeistä sanastoa ja perustason lauserakenteita. Oppilas pystyy kertomaan arkisista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvaramia ja kirjoittamaan yksinkertaisia viestejä ja ääntää harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi.</p>

Vieras kieli, A-oppimäärä

(Perusopetuksen päättöarvioinnin kriteerit s.127)

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi vieraan kielen A-oppimäärässä vuosiluokilla 7–9

Arviointi on monipuolista, ja se antaa oppilaille mahdollisuuden painottaa itselleen luontevia ilmaisumuotoja. Formatiiviseen arviointiin liittyvän oppilaan oppimista ohjaavan ja kannustavan palautteen avulla oppilaita autetaan tulemaan tietoisiksi omista taidoistaan ja kehittämään niitä. Oppilaita rohkaistaan käyttämään oppimaansa erilaisissa viestintätilanteissa. Oppimista arvioidaan monin eri tavoin myös itsearvioinnin ja vertaispalautteen keinoin. Summatiivinen arviointi perustuu siihen, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on saavuttanut paikallisessa opetussuunnitelmassa vieraan kielen A-oppimäärälle asetetut tavoitteet.

Oppilaan kehittyvän kielitaidon arviointi perustuu Eurooppalaiseen viitekehykseen ja sen pohjalta laadittuun suomalaiseen sovellukseen Kehittyvän kielitaidon asteikko. Arvioinnissa välineenä voidaan käyttää myös esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua.

Arvioinnin tulee olla monipuolista, jotta oppilaat, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia tai joilla on muulla tavoin kielellisesti erilaiset lähtökohdat, saavat erilaisia mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona oppilaan vieraan kielen A-oppimäärän opiskelu päättyy vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päättöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut vieraan kielen A-oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt vieraan kielen A-oppimäärän tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päättöarvosana on vieraan kielen A-oppimäärän tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan vieraan kielen A-oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päättöarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy vieraan kielen A-oppimäärän päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan.

Vieraan kielen A-oppimäärän kehittyvään kielitaitoon liittyvien tavoitteiden (T6–T19) arvosanassa 9 on yhdistetty kaksi taitotasoa A2.2 ja B1.1 välitasoksi A2.2/B1.1. Taitotasot löytyvät Eurooppalaisesta viitekehyksestä ja sen pohjalta laaditusta suomalaisesta sovelluksesta Kehittyvän kielitaidon asteikko.

Opetuksen tavoite	Sisältö alueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen							
T1 edistää oppilaan taitoa pohtia opiskeltavan kielen asemaan liittyviä arvoja ja ilmiöitä sekä antaa oppilaalle valmiuksia kehittää kulttuurien välistä toimintakykyä	S1	Oppilas oppii tuntemaan kohdekielen asemaan ja variantteihin liittyviä arvoja. Hän oppii kielialueen maiden kulttuureja ja elämänmuotoja. Oppilas oppii kehittämään kulttuurien välistä toimintakykyään.	Kielen asemaan ja variantteihin liittyvien kysymysten huomaaminen ja kulttuurien välinen toimintakyky	Oppilas osaa nimetä joitakin maita, joissa kohdekieltä puhutaan. Oppilas osaa kertoa jotakin kielialueen maiden kulttuureista ja elämänmuodoista.	Oppilas osaa kertoa, missä kohdekieltä puhutaan ja että sitä puhutaan eri tavoin. Oppilas osaa kuvailla kielialueen maiden kulttuureja ja elämänmuotoja. Oppilas osaa nimetä vuorovaikutukseen liittyviä kulttuurisia piirteitä.	Oppilas osaa kertoa kohdekielen asemasta maailmassa. Oppilas osaa vertailla kielialueen maiden kulttuureja ja elämänmuotoja. Oppilas osaa kertoa kulttuurisista piirteistä vuorovaikutuksessa.	Oppilas osaa pohtia kohdekielen asemaan liittyviä ilmiöitä maailmassa. Oppilas osaa vertailla ja pohtia kielialueen maiden kulttuureja ja elämänmuotoja. Oppilas osaa vertailla ja pohtia kulttuurisia piirteitä vuorovaikutuksessa.

<p>T2 kannustaa löytämään kiinnostavia kohdekielisiä sisältöjä ja toimintaympäristöjä, jotka laajentavat oppilaan maailmankuvaa</p>	<p>S1</p>	<p>Oppilas oppii löytämään kohdekielisiä aineistoja ja toimintaympäristöjä, jotka laajentavat oppilaan maailmankuvaa.</p>	<p>Maailman kansalaisen taitojen kehittymisen kohdekieltä käyttämällä</p>	<p>Oppilas osaa antaa esimerkkejä joistakin aineistoista ja toimintaympäristöistä, joissa voi käyttää kohdekieltä.</p>	<p>Oppilas osaa nimetä kohdekielisiä aineistoja ja toimintaympäristöjä, jotka edistävät hänen oppimistaan.</p>	<p>Oppilas osaa vertailla kohdekielisiä aineistoja ja toimintaympäristöjä, jotka edistävät hänen oppimistaan.</p>	<p>Oppilas osaa pohtia, miten hän voi hyödyntää kohdekielisiä aineistoja ja toimintaympäristöjä omaa oppimistaan edistääkseen.</p>
<p>T3 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia kohdekielessä on ja miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä, sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena</p>	<p>S1</p>	<p>Oppilas oppii löytämään kohdekielen säännönmukaisuuksia ja vertailemaan kohdekieltä muihin kieliin. Hän oppii käyttämään kohdekielen kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena.</p>	<p>Kielellinen päättely</p>	<p>Oppilas osaa tehdä havaintoja joistakin kohdekielen säännönmukaisuuksista.</p>	<p>Oppilas osaa tehdä joitakin johtopäätöksiä kohdekielen säännönmukaisuuksista.</p> <p>Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä siitä, miten sama asia ilmaistaan kohdekielessä ja jossakin muussa kielessä.</p> <p>Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä kohdekielen kielitiedon käsitteistä ja käyttää niitä kielitaitonsa kehittämiseen.</p>	<p>Oppilas osaa tehdä johtopäätöksiä kohdekielen säännönmukaisuuksista.</p> <p>Oppilas osaa kertoa, miten sama asia ilmaistaan kohdekielessä ja jossakin muussa kielessä. Oppilas osaa kertoa kohdekielen keskeisistä kielitiedon käsitteistä ja käyttää niitä kielitaitonsa kehittämiseen.</p>	<p>Oppilas osaa tehdä johtopäätöksiä kohdekielen säännönmukaisuuksista ja soveltaa niitä.</p> <p>Oppilas osaa vertailla, miten sama asia ilmaistaan kohdekielessä ja jossakin muussa kielessä. Oppilas tuntee kohdekielen kielitiedon käsitteitä ja osaa käyttää niitä kielitaitonsa kehittämiseen.</p>

Kielenopiskelutaidot							
T4 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kohdekieltä ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta rakentavaan vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen	S2	Oppilas oppii asettamaan tavoitteita kielten opiskelulle ja refleктоimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhdessä muiden kanssa. Hän käyttää erilaisia tapoja oppia kieliä ja löytää niistä itselleen tehokkaimmat. Oppilas oppii tapoja toimia vuorovaikutuksessa rakentavasti.	Tavoitteiden asettaminen, opiskelustrategioiden hyödyntäminen, oppimisen reflektointi ja vuorovaikutuksessa toimimisen tapojen hahmottaminen	Oppilas osaa käyttää joitakin itselle sopivia kielenoppimistapoja. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä tavoista toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa.	Oppilas osaa käyttää yleisimpiä itselle sopivia kielenoppimistapoja. Oppilas osaa kuvata joitakin tapoja toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa.	Oppilas osaa käyttää keskeisimpiä itselle sopivia tapoja oppia kohdekieltä. Oppilas osaa vertailla tapoja toimia rakentavasti vuorovaikutustilanteissa.	Oppilas osaa käyttää monipuolisia itselle sopivia tapoja oppia kohdekieltä. Oppilas osaa vertailla ja pohtia tapoja toimia rakentavasti vuorovaikutustilanteissa.

T5 kehittää oppilaan itsenäisyyttä soveltaa luovasti kielitaitoaan sekä jatkuvan kielenopiskelun valmiuksia	S2	Oppilas oppii soveltamaan ja kehittämään kielitaitoaan itsenäisesti myös koulun päätyttyä. Hän oppii hyödyntämään ympäristönsä kielellisiä virikkeitä. Oppilaalle kehittyy luottamus itseensä kielenoppijana.	Jatkuvan kielenopiskelun valmiuksien kehittyminen	Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä mahdollisuuksista kehittää kohdekielen taitoaan.	Oppilas osaa kuvailla mahdollisuuksia kehittää kohdekielen taitoaan myös koulun päätyttyä.	Oppilas osaa vertailla erilaisia mahdollisuuksia soveltaa ja kehittää kohdekielen taitoaan myös koulun päätyttyä.	Oppilas osaa pohtia ja vertailla erilaisia mahdollisuuksia soveltaa ja kehittää kohdekielen taitoaan myös koulun päätyttyä.
---	----	---	---	--	--	---	---

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa				Taitotaso A1.2	Taitotaso A2.1	Taitotaso A2.2	Taitotaso A2.2/B1.1
T6 rohkaista oppilasta harjoittelemaan monenlaisia jokapäiväisiä viestintätilanteita sekä toimimaan niissä aloitteellisesti	S3	Oppilas oppii toimimaan jokapäiväisissä viestintätilanteissa aloitteellisesti.	Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Oppilas selviytyy satunnaisesti yleisimmin toistuvista, rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen vielä enimmäkseen viestintäkumppaniin.	Oppilas pystyy vaihtamaan ajatuksia tai tietoja tutuissa ja jokapäiväisissä tilanteissa sekä toisinaan ylläpitämään viestintätilannetta.	Oppilas selviää kohtalaisesti monenlaisista jokapäiväisistä viestintätilanteista. Oppilas pystyy enenevässä määrin olemaan aloitteellinen viestintätilanteessa.	Oppilas selviää melko vaivattomasti monista jokapäiväisistä viestintätilanteista. Oppilas pystyy olemaan aloitteellinen monenlaisissa viestintätilanteissa.

<p>T7 ohjata oppilasta olemaan aktiivinen viestintätilanteessa sekä syventämään taitoaan käyttää kohdekielisiä viestinnän keinoja, vakiintuneita fraaseja, kierto- ja täyteilmauksia ja muuta kompensatiota</p>	<p>S3</p>	<p>Oppilas oppii toimimaan aktiivisesti viestintätilanteessa. Hän oppii hyödyntämään viestintästrategioita.</p>	<p>Viestintästrategioiden käyttö</p>	<p>Oppilas tukeutuu viestinnässään kaikkein keskeisimpiin sanoihin ja ilmauksiin.</p> <p>Oppilas tarvitsee paljon apukeinoja.</p> <p>Oppilas osaa pyytää toistamista tai hidastamista.</p>	<p>Oppilas osallistuu enenevässä määrin viestintään turvautuen harvemmin ei-kielellisiin ilmaisiin.</p> <p>Oppilas joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä tai jonkin verran soveltaa viestintäkumppanin ilmaisuja omassa viestinnässään.</p>	<p>Oppilas osallistuu enenevässä määrin viestintään käyttäen tarvittaessa vakiosanontoja pyytäessään tarkennusta avainsanoista.</p> <p>Oppilas joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä silloin tällöin ja käyttää esim. lähikäsitettä tai yleisempää käsitettä, kun ei tiedä täsmällistä (koira/eläin tai talo/mökki).</p>	<p>Oppilas osallistuu enenevässä määrin viestintään, osaa pyytää tarkennusta avainsanoista ja varmistaa, onko viestintäkumppani ymmärtänyt viestin.</p> <p>Oppilas osaa satunnaisesti kiertää tai korvata tuntemattoman sanan tai muotoilla viestinsä uudelleen.</p>
---	-----------	---	--------------------------------------	--	--	---	--

T8 ohjata oppilasta kiinnittämään huomiota kulttuurisesti sopivaan kielenkäyttöön viestinnässä, johon liittyy mielipiteiden ja asenteiden esiintuomista	S3	Oppilas oppii käyttämään kohdekieltä kulttuurisesti sopivalla tavalla viestinnässä.	Viestinnän kulttuurinen sopivuus	Oppilas osaa käyttää muutamia kaikkein yleisimpiä kielelle ominaisia kohteliaisuuden ilmauksia rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.	Oppilas selviytyy lyhyistä sosiaalisista tilanteista ja osaa käyttää yleisimpiä kohteliaita tervehdyksiä ja puhuttelumuotoja, esittää kohteliaasti esimerkiksi pyyntöjä, kutsuja, ehdotuksia ja anteeksipyyntöjä ja vastata sellaisiin.	Oppilas osaa käyttää kieltä yksinkertaisella tavalla kaikkein keskeisimpiin tarkoituksiin, kuten tiedonvaihtoon sekä mielipiteiden ja asenteiden asianmukaiseen ilmaisemiseen. Oppilas pystyy keskustelemaan kohteliaasti käyttäen tavanomaisia ilmauksia ja perustason viestintärutiineja.	Oppilas osaa käyttää kieltä erilaisiin tarkoituksiin. Oppilas pystyy keskustelemaan kohteliaasti käyttäen tavanomaisia ilmauksia ja perustason viestintärutiineja.
Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä				Taitotaso A1.2	Taitotaso A2.1	Taitotaso A2.2	Taitotaso A2.2/B1.1
T9 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tulkita erilaisia tekstejä, myös selväpiirteisiä asiatekstejä, joista hankitaan tietoa, ja ohjata käyttämään tulkinnassa päättelytaitoa ja	S3	Oppilas oppii tulkitsemaan puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä. Hän oppii tekstien ymmärtämistä ratkeioita.	Tekstien tulkintataidot	Oppilas ymmärtää harjoiteltua, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää muutaman sanan mittaista kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta. Oppilas tunnistaa tekstistä yksittäisiä tietoja.	Oppilas ymmärtää helppoja, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sekä selkeää puhetta sisältäviä tekstejä. Oppilas ymmärtää lyhyiden, yksinkertaisten, itseään kiinnostavien	Oppilas pystyy seuraamaan hyvin summittaisesti selväpiirteisen asiapuheen pääkohtia, tunnistaa usein ympärillään käytävän keskustelun aiheen, ymmärtää pääasiat tuttua sanastoa sisältävästä yleiskielisestä tekstistä tai hitaasta puheesta. Oppilas osaa päätellä tuntemattomien sanojen merkityksiä asiayhteydestä.	Oppilas pystyy seuraamaan selväpiirteisen asiapuheen pääajatusta, tunnistaa usein ympärillään käytävän keskustelun aiheen, ymmärtää pääasiat tuttua sanastoa

keskeisen sisällön ymmärtämistä					viestien ydinsisällön ja tekstin pääajatukset tuttua sanastoa sisältävästä, ennakoitavasta tekstistä. Oppilas pystyy hyvin yksinkertaiseen päättelyyn asiayhteyden tukemana.		sisältävästä yleiskielisestä tekstistä tai hitaasta puheesta. Oppilas osaa päätellä tuntemattomien sanojen merkityksiä asiayhteydestä.
---------------------------------	--	--	--	--	--	--	---

Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä				Taitotaso A1.1	Taitotaso A1.3	Taitotaso A2.1	Taitotaso A2.2
T10 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tuottaa puhetta ja	S3	Oppilas oppii ilmaisemaan itseään suullisesti ja kirjallisesti	Tekstien tuottamistaidot	Oppilas osaa ilmaista itseään puheessa hyvin suppeasti	Oppilas osaa rajallisen määrän lyhyitä, ulkoa opeteltuja	Oppilas pystyy kertomaan jokapäiväisistä ja konkreettisista	Oppilas osaa kuvata luettelomaisesti (ikäkaudelleen tyypillisiä)

<p>kirjoitusta laajenevasta aihepiiristä kiinnittäen huomiota myös keskeisiin rakenteisiin ja ääntämisen perussääntöihin</p>	<p>käyttäen kohdekielen keskeistä sanastoa ja keskeisiä rakenteita. Hän oppii ääntämään ymmärrettävästi.</p>		<p>käyttäen harjoiteltuja sanoja ja opeteltuja vakioilmauksia.</p> <p>Oppilas ääntää joitakin harjoiteltuja ilmauksia ymmärrettävästi ja osaa kirjoittaa joitakin erillisiä sanoja ja sanontoja.</p>	<p>ilmauksia, keskeistä sanastoa ja perustason lauserakenteita.</p> <p>Oppilas pystyy kertomaan arkisista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuväriä ja kirjoittamaan yksinkertaisia viestejä sekä ääntää harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi.</p>	<p>sekä itselleen tärkeistä asioista käyttäen yksinkertaisia lauseita ja konkreettista sanastoa.</p> <p>Oppilas osaa helposti ennakoitavan perussanaston ja monia keskeisimpiä rakenteita.</p> <p>Oppilas osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.</p>	<p>jokapäiväiseen elämään liittyviä asioita käyttäen tavallista sanastoa ja joitakin idiomaattisia ilmauksia sekä perustason rakenteita ja joskus hiukan vaativampiakin.</p> <p>Oppilas osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.</p>
--	--	--	--	---	---	---

VENÄJÄ, A-OPPIMÄÄRÄ

7. lk. VENÄJÄ, A-OPPIMÄÄRÄ				
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen				
T1 edistää oppilaan taitoa pohtia venäjän kielen asemaan liittyviä arvoja ja ilmiöitä ja antaa oppilaalle valmiuksia kehittää kulttuurien välistä toimintakykyään	S1 Rakennetaan ymmärrystä maailman moni- ja rinnakkaiskielisyydestä sekä kielellisistä oikeuksista.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu	Kielten statuksiin liittyvien kysymysten huomaaminen ja kulttuurienvälinen toimintakyky	Oppilas osaa pohtia venäjän kielen asemaan liittyviä ilmiöitä.
T2 kannustaa löytämään kiinnostavia venäjänkielisiä toimintaympäristöjä	S1 Otetaan selkoa niiden maiden tai alueiden kulttuureista ja elämänmuodoista, joissa venäjän kieltä puhutaan. Pyritään luomaan kontakteja venäjänkielisiin yhteistyökumppaneihin.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu	Maailmankansalaiseen taitojen kehittyminen venäjän kieltä käyttämällä	Oppilas osaa tehdä havaintoja mahdollisuuksista oppia venäjänkielisissä toimintaympäristöissä.
T3 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia venäjän kielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena	S1 Käytetään sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita kielen välisessä vertailussa ja venäjän kielen opiskelussa, keskeistä on luokilla 3.–6. opiskeltujen rakenteiden kertaaminen.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito	Kielellinen päättely	Oppilas osaa tehdä havaintojensa perusteella johtopäätöksiä venäjän kielen säännönmukaisuuksista ja verrata sitä, miten sama asia ilmaistaan jossakin muussa kielessä. Oppilas tuntee venäjän kielen keskeisiä kielitiedon käsitteitä.
Kielenopiskelutaidot				

T4 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kieliä ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen	S2 Vahvistetaan edelleen kielenopiskelutaitoja. Harjoitellaan oppimateriaalin monipuolista käyttöä, sanastojen käyttöä, kokonaisuuksien hahmottamista, ryhmittelyä ja tiedon hakemista.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot	Tavoitteiden asettaminen, oppimisen reflektointi ja yhteistyö	Oppilas asettaa omia kielenopiskelutavoitteitaan ja arvioi opiskelutapojaan. Oppilas osaa toimia vuorovaikutustilanteessa toisia kannustaen.
--	--	---	---	--

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
T5 tukea oppilaan itsenäisyyttä ja taitoa soveltaa luovasti kielitaitoaan	S2 Harjaannutetaan monipuolisesti kielitaitoa, tutustutaan ja tuotetaan monipuolisesti erilaisia tekstejä myös tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen	Elinikäisen kielenopiskelun valmiuksien kehittyminen	Oppilas huomaa, mihin hän voi käyttää kielitaitoaan myös koulun ulkopuolella.

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa

T6 rohkaista oppilasta harjoittelemaan monenlaisia jokapäiväisiä viestintätilanteita sekä toimimaan niissä aloitteellisesti	S3 Viestintätilanteet voivat olla puhuttuja tai kirjoitettuja ja ne vaihtelevat epämuodollisesta jutustelusta tai chattailusta muodollisempiin puheisiin ja kirjeisiin. Epämuodolliset kielenkäyttötilanteet korostuvat.	L4 Monilukutaito	Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Taitotaso A 1.3 Oppilas selviytyy monista rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen joskus viestintäkumppaniin.
T7 ohjata oppilasta olemaan aktiivinen viestintätilanteessa sekä harjaannuttamaan taitoaan käyttää venäjänkielisiä viestinnän keinoja ja vakiintuneita fraaseja	S3 Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.	L4 Monilukutaito L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys	Viestintästrategioiden käyttö	Taitotaso A 1.3 Oppilas osallistuu viestintään, mutta tarvitsee edelleen usein apukeinoja. Oppilas osaa reagoida suppein sanallisin ilmauksin, pienin elein (esim. nyökkäämällä), äännähdyksin, tai muunlaisella minimipalautteella. Oppilas joutuu pyytämään selvennystä tai toistoa hyvin usein.

T8 ohjata oppilasta kiinnittämään huomiota kulttuurisesti sopivaan kielenkäyttöön viestinnässä	S3 Ominaisia tilanteita ovat mm. erilaiset arkielämän rutiinitapahtumat, palvelutilannekeskustelut, haastattelut ja erilaiset sosiaaliset kohtaamiset, joita voidaan käydä kasvokkain tai kirjallisesti mm. sähköisen yhteyden kautta (esim. puhelut, sähköposti, tekstiviestit, chat, some).	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu	Viestinnän kulttuurinen sopivuus	Taitotaso A 1.3 Oppilas osaa käyttää yleisimpiä kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia monissa rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä				
T9 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tulkita erilaisia tekstejä, joista etsitään tietoa, ja ohjata käyttämään tulkinnassa päättelytaitoa ja keskeisen sisällön ymmärtämistä	S3 Teksti voi olla sanallinen (suullinen tai kirjallinen), kuvallinen, äänellinen, graafinen tai näiden yhdistelmä. Teksti voi olla myös video- tai audiotallenne, keskustelu tai kohtaaminen näytelmässä.	L4 Monilukutaito	Tekstien tulkintataidot	Taitotaso A2.1 Oppilas ymmärtää helppoja, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sekä selkeää puhetta sisältäviä tekstejä. Oppilas ymmärtää lyhyiden, yksinkertaisten, itseään kiinnostavien viestien ydinsisällön ja tekstin pääajatuksen tuttua sanastoa sisältävästä, ennakoitavasta tekstistä. Oppilas pystyy hyvin yksinkertaiseen päättelyyn asiayhteyden tukemana.
Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä				

T10 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tuottaa puhetta ja kirjoitusta erilaisista aihepiireistä sekä kiinnittäen huomiota myös keskeisiin rakenteisiin ja ääntämisen perussääntöihin	S3 Sisältöjä yhdessä valittaessa voidaan käsitellä lähes mitä vain. Luontevia ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset, vapaaajan vietto, tunteet, matkustaminen, luonto, oma kotimaa, työelämään tutustuminen, elämä kohdekielisessä ympäristössä jne.	L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys	Tekstien tuottamistaidot	Taitotaso A1.3 Oppilas osaa rajallisen määrän lyhyitä, ulkoa opeteltuja ilmauksia, keskeistä sanastoa ja perustason lauserakenteita. Oppilas pystyy kertomaan arkisista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittamaan yksinkertaisia viestejä ja ääntää harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi.
--	---	--	--------------------------	---

8. lk. VENÄJÄ, A-OPPIMÄÄRÄ				
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen				
T1 edistää oppilaan taitoa pohtia venäjän kielen asemaan liittyviä arvoja ja ilmiöitä ja antaa oppilaalle valmiuksia kehittää kulttuurien välistä toimintakykyään	S1 Rakennetaan ymmärrystä maailman moni- ja rinnakkaiskielisyydestä sekä kielellisistä oikeuksista.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu	Kielten statuksiin liittyvien kysymysten huomaaminen ja kulttuurienvälinen toimintakyky	Oppilas osaa pohtia venäjän kielen asemaan liittyviä ilmiöitä.
T2 kannustaa löytämään kiinnostavia venäjänkielisiä toimintaympäristöjä, jotka laajentavat oppilaan maailmankuvaa.	S1 Tutustutaan venäläiseen kulttuuriin.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu	Maailmankansalaisten taitojen kehittyminen venäjän kieltä käyttämällä	Oppilas osaa tehdä havaintoja mahdollisuuksista oppia venäjänkielisessä toimintaympäristöissä.

T3 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia venäjän kielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena.	S1 Käytetään sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita kielten välisessä vertailussa ja kohdekielen opiskelussa. Laajennetaan oppilaan kielioppirakenteiden tuntemista. Hankitaan tarvittaessa tietoa saksan kielen päävarianteista.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito	Kielellinen päättely	Oppilas osaa tehdä havaintojensa perusteella johtopäätöksiä venäjän kielen säännönmukaisuuksista ja soveltaa johtopäätöksiään sekä verrata sitä, miten sama asia ilmaistaan jossakin muussa kielessä. Oppilas tuntee venäjän kielen keskeisiä kielitiedon käsitteitä.
---	--	--	----------------------	---

Kielenopiskelutaidot

T4 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kieliä ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen	S2 Vahvistetaan edelleen kielenopiskelutaitoja. Harjoitellaan oppimateriaalin monipuolista käyttöä, sanastojen käyttöä, kokonaisuuksien hahmottamista, ryhmittelyä ja tiedon hakemista.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot	Tavoitteiden asettaminen, oppimisen reflektointi ja yhteistyö	Oppilas osaa asettaa omia kielenopiskelutavoitteita ja arvioida opiskelutapojaan. Oppilas osaa toimia vuorovaikutustilanteissa toisia kannustaen.
--	--	--	---	---

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
T5 tukea oppilaan itsenäisyyttä ja taitoa soveltaa luovasti kielitaitoaan sekä kehittää elinikäisen kielenoppimisen valmiuksiaan	S2 Vahvistetaan edelleen kielenopiskelutaitoja ja kiinnitetään huomiota jo peruskoulun jälkeiseen kielenopiskeluun ja opiskelunvalmiuksiin. Kiinnitetään huomiota myös eri tilanteisiin, joissa kielitaitoa voisi nyt ja tulevaisuudessa käyttää.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen	Elinikäisen kielenopiskelun valmiuksien kehittyminen	Oppilas huomaa, mihin hän voi käyttää kielitaitoaan myös koulun ulkopuolella ja osaa pohtia, miten hän voi käyttää taitoaan koulun päätyttyä.
Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa				

T6 rohkaista oppilasta harjoittelemaan monenlaisia jokapäiväisiä viestintätilanteita sekä toimimaan niissä aloitteellisesti	S3 Sisältöjä yhdessä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta venäjän kielellä eri yhteisöissä ja maailmassa, ajankohtaisuus ja oppilaiden kiinnostuksen kohteet. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen. Tilanteet voivat olla puhuttuja tai kirjoitettuja ja ne vaihtelevat epämuodollisesta jutustelusta tai chattailusta muodollisempiin puheisiin ja kirjeisiin.	L4 Monilukutaito	Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Taitotaso A2.1 Oppilas pystyy vaihtamaan ajatuksia tai tietoja tutuissa ja jokapäiväisissä tilanteissa sekä toisinaan ylläpitämään viestintätilannetta.
T7 ohjata oppilasta olemaan aktiivinen viestintätilanteessa sekä syventämään taitoaan käyttäen venäjänkielisiä viestinnän keinoja ja vakiintuneita fraaseja	S3 Harjoitellaan erilaisia vuorovaikutustilanteita ja harjoitellaan monenlaisia vakiintuneita fraaseja eri tilanteissa.	L4 Monilukutaito L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys	Viestintästrategioiden käyttö	Taitotaso A2.1 Oppilas osallistuu enenevässä määrin viestintään turvautuen harvemmin ei-kielillisiin ilmaisuihin. Oppilas joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä melko usein ja osaa jonkin verran soveltaa viestintäkumppanin ilmaisuja omassa viestinnässään.
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen

T8 ohjata oppilasta kiinnittämään huomiota kulttuurisesti sopivaan kielenkäyttöön viestinnässä, johon liittyy mielipiteiden ja asenteiden esiin tuomista	S3 Otetaan huomioon venäjänkielisen kielialueen elämänmuoto. Huomioidaan erityisesti venäjälle tyypillinen kohtelias kielenkäyttö ja teitittely. Ominaisia tilanteita ovat mm. erilaiset arkielämän rutiinitapahtumat, palvelutilannekeskustelut, haastattelut ja erilaiset sosiaaliset kohtaamiset, joita voidaan käydä kasvokkain tai kirjallisesti mm. sähköisen yhteyden kautta.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu	Viestinnän kulttuurinen sopivuus	Taitotaso A2.1 Oppilas selviytyy lyhyistä sosiaalisista tilanteista ja osaa käyttää yleisimpiä kohteliaita tervehdyksiä ja puhuttelumuotoja sekä esittää kohteliaasti esimerkiksi pyyntöjä, kutsuja, ehdotuksia ja anteeksipyyntöjä ja vastata sellaisiin.
--	---	---	----------------------------------	--

Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä

T9 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tulkita erilaisia tekstejä, myös selväpiirteisiä asiatekstejä, joista hankitaan tietoa, ja ohjata käyttämään tulkinnassa päättelytaitoa ja keskeisen sisällön ymmärtämistä	S3 Sisältöjä valitaan yhdessä. Näkökulmana tekstivalinnoissa pidetään nuoren toimintaa kohdekielellä eri yhteisöissä ja maailmassa sekä ajankohtaisuutta ja oppilaiden kiinnostuksen kohteita. Tekstien tulee olla monipuolisia kuten kertovia, kuvaavia tai vaikuttavia tekstejä. Teksteistä opetellaan mm. sanastoa ja erilaisia rakenteita.	L4 Monilukutaito	Tekstien tulkintataidot	Taitotaso A2.2 Oppilas pystyy seuraamaan hyvin summittaisesti selväpiirteisen asiapuheen pääkohtia, tunnistaa usein ympärillään käytävän keskustelun aiheen, ymmärtää pääasiat tuttua sanastoa sisältävästä yleiskielisestä tekstistä tai hitaasta puheesta. Oppilas osaa päätellä tuntemattomien sanojen merkityksiä asiayhteydestä.
--	---	------------------	-------------------------	---

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä				

<p>T10 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tuottaa puhetta ja kirjoitusta aihepiirejä laajentaen sekä kiinnittäen huomiota myös keskeisiin rakenteisiin ja ääntämisen perussääntöihin</p>	<p>S3 Tekstejä (esim. kirjeitä ja muita kirjallisia viestejä, äänitettä, videota, blogeja, esityksiä) tuotetaan eri menetelmin ja aiheista, jotka kiinnostavat oppilaita ja ovat ajankohtaisia. Äänteiden lisäksi harjoitellaan sanapainoja ja intonaatiota.</p>	<p>L5 Tieto- ja viestintäteknologien osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys</p>	<p>Tekstien tuottamistaidot</p>	<p>Taitotaso A1.3 Oppilas osaa rajallisen määrän lyhyitä, ulkoa opeteltuja ilmauksia, keskeistä sanastoa ja perustason lauserakenteita. Oppilas pystyy kertomaan arkisista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuväriä ja kirjoittamaan yksinkertaisia viestejä ja ääntää harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi.</p>
--	--	--	---------------------------------	---

Vieras kieli, A-oppimäärä

(Perusopetuksen päättöarvioinnin kriteerit s.127)

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi vieraan kielen A-oppimäärässä vuosiluokilla 7–9

Arviointi on monipuolista, ja se antaa oppilaille mahdollisuuden painottaa itselleen luontevia ilmaisumuotoja. Formatiiviseen arviointiin liittyvän oppilaan oppimista ohjaavan ja kannustavan palautteen avulla oppilaita autetaan tulemaan tietoisiksi omista taidoistaan ja kehittämään niitä. Oppilaita rohkaistaan käyttämään oppimaansa erilaisissa viestintätilanteissa. Oppimista arvioidaan monin eri tavoin myös itsearvioinnin ja vertaispalautteen keinoin. Summatiivinen arviointi perustuu siihen, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on saavuttanut paikallisessa opetussuunnitelmassa vieraan kielen A-oppimäärälle asetetut tavoitteet.

Oppilaan kehittyvän kielitaidon arviointi perustuu Eurooppalaiseen viitekehykseen ja sen pohjalta laadittuun suomalaiseen sovellukseen Kehittyvän kielitaidon asteikko. Arvioinnissa välineenä voidaan käyttää myös esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua.

Arvioinnin tulee olla monipuolista, jotta oppilaat, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia tai joilla on muulla tavoin kielellisesti erilaiset lähtökohdat, saavat erilaisia mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona oppilaan vieraan kielen A-oppimäärän opiskelu päättyy vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päättöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut vieraan kielen A-oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt vieraan kielen A-oppimäärän tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päättöarvosana on vieraan kielen A-oppimäärän tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan vieraan kielen A-oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päättöarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy vieraan kielen A-oppimäärän päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan.

Vieraan kielen A-oppimäärän kehittyvään kielitaitoon liittyvien tavoitteiden (T6–T19) arvosanassa 9 on yhdistetty kaksi taitotasoa A2.2 ja B1.1 välitasoksi A2.2/B1.1. Taitotasot löytyvät Eurooppalaisesta viitekehyksestä ja sen pohjalta laaditusta suomalaisesta sovelluksesta Kehittyvän kielitaidon asteikko.

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen							
T1 edistää oppilaan taitoa pohtia opiskeltavan kielen asemaan liittyviä arvoja ja ilmiöitä sekä antaa oppilaalle valmiuksia kehittää kulttuurien välistä toimintakykyä	S1	Oppilas oppii tuntemaan kohdekielen asemaan ja variantteihin liittyviä arvoja. Hän oppii kielialueen maiden kulttuureja ja elämänmuotoja. Oppilas oppii kehittämään kulttuurien välistä toimintakykyään.	Kielen asemaan ja variantteihin liittyvien kysymysten huomaaminen ja kulttuurien välinen toimintakyky	Oppilas osaa nimetä joitakin maita, joissa kohdekieltä puhutaan. Oppilas osaa kertoa jotakin kielialueen maiden kulttuureista ja elämänmuodoista.	Oppilas osaa kertoa, missä kohdekieltä puhutaan ja että sitä puhutaan eri tavoin. Oppilas osaa kuvailla kielialueen maiden kulttuureja ja elämänmuotoja. Oppilas osaa nimetä vuorovaikutukseen liittyviä kulttuurisia piirteitä.	Oppilas osaa kertoa kohdekielen asemasta maailmassa. Oppilas osaa vertailla kielialueen maiden kulttuureja ja elämänmuotoja. Oppilas osaa kertoa kulttuurisista piirteistä vuorovaikutuksessa.	Oppilas osaa pohtia kohdekielen asemaan liittyviä ilmiöitä maailmassa. Oppilas osaa vertailla ja pohtia kielialueen maiden kulttuureja ja elämänmuotoja. Oppilas osaa vertailla ja pohtia kulttuurisia piirteitä vuorovaikutuksessa.

<p>T2 kannustaa löytämään kiinnostavia kohdekielisiä sisältöjä ja toimintaympäristöjä, jotka laajentavat oppilaan maailmankuvaa</p>	<p>S1</p>	<p>Oppilas oppii löytämään kohdekielisiä aineistoja ja toimintaympäristöjä, jotka laajentavat oppilaan maailmankuvaa.</p>	<p>Maailman kansalaisen taitojen kehittymisen kohdekieltä käyttämällä</p>	<p>Oppilas osaa antaa esimerkkejä joistakin aineistoista ja toimintaympäristöistä, joissa voi käyttää kohdekieltä.</p>	<p>Oppilas osaa nimetä kohdekielisiä aineistoja ja toimintaympäristöjä, jotka edistävät hänen oppimistaan.</p>	<p>Oppilas osaa vertailla kohdekielisiä aineistoja ja toimintaympäristöjä, jotka edistävät hänen oppimistaan.</p>	<p>Oppilas osaa pohtia, miten hän voi hyödyntää kohdekielisiä aineistoja ja toimintaympäristöjä omaa oppimistaan edistääkseen.</p>
<p>T3 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia kohdekielessä on ja miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä, sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena</p>	<p>S1</p>	<p>Oppilas oppii löytämään kohdekielen säännönmukaisuuksia ja vertailemaan kohdekieltä muihin kieliin. Hän oppii käyttämään kohdekielen kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena.</p>	<p>Kielellinen päättely</p>	<p>Oppilas osaa tehdä havaintoja joistakin kohdekielen säännönmukaisuuksista.</p>	<p>Oppilas osaa tehdä joitakin johtopäätöksiä kohdekielen säännönmukaisuuksista.</p> <p>Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä siitä, miten sama asia ilmaistaan kohdekielessä ja jossakin muussa kielessä.</p> <p>Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä kohdekielen kielitiedon käsitteistä ja käyttää niitä kielitaitonsa kehittämiseen.</p>	<p>Oppilas osaa tehdä johtopäätöksiä kohdekielen säännönmukaisuuksista.</p> <p>Oppilas osaa kertoa, miten sama asia ilmaistaan kohdekielessä ja jossakin muussa kielessä. Oppilas osaa kertoa kohdekielen keskeisistä kielitiedon käsitteistä ja käyttää niitä kielitaitonsa kehittämiseen.</p>	<p>Oppilas osaa tehdä johtopäätöksiä kohdekielen säännönmukaisuuksista ja soveltaa niitä.</p> <p>Oppilas osaa vertailla, miten sama asia ilmaistaan kohdekielessä ja jossakin muussa kielessä. Oppilas tuntee kohdekielen kielitiedon käsitteitä ja osaa käyttää niitä kielitaitonsa kehittämiseen.</p>

Kielenopiskelutaidot							
T4 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kohdekieltä ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta rakentamaan vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen	S2	Oppilas oppii asettamaan tavoitteita kielten opiskelulle ja refleктоimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhdessä muiden kanssa. Hän käyttää erilaisia tapoja oppia kieliä ja löytää niistä itselleen tehokkaimmat. Oppilas oppii tapoja toimia vuorovaikutuksessa rakentavasti.	Tavoitteiden asettaminen , opiskelustrategioiden hyödyntäminen, oppimisen reflektointi ja vuorovaikutuksessa toimimisen tapojen hahmottaminen	Oppilas osaa käyttää joitakin itselle sopivia kielenoppimistapoja. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä tavoista toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa.	Oppilas osaa käyttää yleisimpiä itselle sopivia kielenoppimistapoja. Oppilas osaa kuvata joitakin tapoja toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa.	Oppilas osaa käyttää keskeisimpiä itselle sopivia tapoja oppia kohdekieltä. Oppilas osaa vertailla tapoja toimia rakentavasti vuorovaikutustilanteissa.	Oppilas osaa käyttää monipuolisia itselle sopivia tapoja oppia kohdekieltä. Oppilas osaa vertailla ja pohtia tapoja toimia rakentavasti vuorovaikutustilanteissa.

T5 kehittää oppilaan itsenäisyyttä soveltaa luovasti kielitaitoaan sekä jatkuvan kielenopiskelun valmiuksia	S2	Oppilas oppii soveltamaan ja kehittämään kielitaitoaan itsenäisesti myös koulun päätyttyä. Hän oppii hyödyntämään ympäristönsä kielellisiä virikkeitä. Oppilaalle kehittyy luottamus itseensä kielenoppijana.	Jatkuvan kielenopiskelun valmiuksien kehittyminen	Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä mahdollisuuksista kehittää kohdekielen taitoaan.	Oppilas osaa kuvailla mahdollisuuksia kehittää kohdekielen taitoaan myös koulun päätyttyä.	Oppilas osaa vertailla erilaisia mahdollisuuksia soveltaa ja kehittää kohdekielen taitoaan myös koulun päätyttyä.	Oppilas osaa pohtia ja vertailla erilaisia mahdollisuuksia soveltaa ja kehittää kohdekielen taitoaan myös koulun päätyttyä.
Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa				Taitotaso A1.2	Taitotaso A2.1	Taitotaso A2.2	Taitotaso A2.2/B1.1
T6 rohkaista oppilasta harjoittelemaan monenlaisia jokapäiväisiä viestintätilanteita sekä toimimaan niissä aloitteellisesti	S3	Oppilas oppii toimimaan jokapäiväisissä viestintätilanteissa aloitteellisesti.	Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Oppilas selviytyy satunnaisesti yleisimmin toistuvista, rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen vielä enimmäkseen viestintäkumppaniin.	Oppilas pystyy vaihtamaan ajatuksia tai tietoja tutuissa ja jokapäiväisissä tilanteissa sekä toisinaan ylläpitämään viestintätilannetta.	Oppilas selviää kohtalaisesti monenlaisista jokapäiväisistä viestintätilanteista. Oppilas pystyy enenevässä määrin olemaan aloitteellinen viestintätilanteessa.	Oppilas selviää melko vaivattomasti monista jokapäiväisistä viestintätilanteista. Oppilas pystyy olemaan aloitteellinen monenlaisissa viestintätilanteissa.

<p>T7 ohjata oppilasta olemaan aktiivinen viestintätilanteessa sekä syventämään taitoaan käyttää kohdekielisiä viestinnän keinoja, vakiintuneita fraaseja, kierto- ja täyteilmauksia ja muuta kompensatiota</p>	<p>S3</p>	<p>Oppilas oppii toimimaan aktiivisesti viestintätilanteessa. Hän oppii hyödyntämään viestintästrategioita.</p>	<p>Viestintästrategioiden käyttö</p>	<p>Oppilas tukeutuu viestinnässään kaikkein keskeisimpiin sanoihin ja ilmauksiin.</p> <p>Oppilas tarvitsee paljon apukeinoja.</p> <p>Oppilas osaa pyytää toistamista tai hidastamista.</p>	<p>Oppilas osallistuu enenevässä määrin viestintään turvautuen harvemmin ei-kielillisiin ilmaisiin.</p> <p>Oppilas joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä melko usein ja osaa jonkin verran soveltaa viestintäkumppanin ilmaisuja omassa viestinnässään.</p>	<p>Oppilas osallistuu enenevässä määrin viestintään käyttäen tarvittaessa vakiosanontoja pyytäessään tarkennusta avainsanoista.</p> <p>Oppilas joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä silloin tällöin ja käyttää esim. lähikäsitettä tai yleisempää käsitettä, kun ei tiedä täsmällistä (koira/eläin tai talo/mökki).</p>	<p>Oppilas osallistuu enenevässä määrin viestintään, osaa pyytää tarkennusta avainsanoista ja varmistaa, onko viestintäkumppani ymmärtänyt viestin.</p> <p>Oppilas osaa satunnaisesti kiertää tai korvata tuntemattoman sanan tai muotoilla viestinsä uudelleen.</p>
---	-----------	---	--------------------------------------	--	--	---	--

T8 ohjata oppilasta kiinnittämään huomiota kulttuurisesti sopivaan kielenkäyttöön viestinnässä, johon liittyy mielipiteiden ja asenteiden esiintuomista	S3	Oppilas oppii käyttämään kohdekieltä kulttuurisesti sopivalla tavalla viestinnässä.	Viestinnän kulttuurinen sopivuus	Oppilas osaa käyttää muutamia kaikkein yleisimpiä kielelle ominaisia kohteliaisuuden ilmauksia rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.	Oppilas selviytyy lyhyistä sosiaalisista tilanteista ja osaa käyttää yleisimpiä kohteliaita tervehdyksiä ja puhuttelumuotoja, esittää kohteliaasti esimerkiksi pyyntöjä, kutsuja, ehdotuksia ja anteeksipyyntöjä ja vastata sellaisiin.	Oppilas osaa käyttää kieltä yksinkertaisella tavalla kaikkein keskeisiin tarkoituksiin, kuten tiedonvaihtoon sekä mielipiteiden ja asenteiden asianmukaiseen ilmaisemiseen. Oppilas pystyy keskustelemaan kohteliaasti käyttäen tavanomaisia ilmauksia ja perustason viestintärutiineja.	Oppilas osaa käyttää kieltä erilaisiin tarkoituksiin. Oppilas pystyy keskustelemaan kohteliaasti käyttäen tavanomaisia ilmauksia ja perustason viestintärutiineja.
Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä				Taitotaso A1.2	Taitotaso A2.1	Taitotaso A2.2	Taitotaso A2.2/B1.1
T9 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tulkita erilaisia tekstejä, myös	S3	Oppilas oppii tulkitsemaan puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä. Hän oppii tekstien	Tekstien tulkintataidot	Oppilas ymmärtää harjoiteltua, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää muutaman	Oppilas ymmärtää helppoja, tuttua sanastoa ja ilmaisuja	Oppilas pystyy seuraamaan hyvin summittaisesti selväpiirteisen asiapuheen	Oppilas pystyy seuraamaan selväpiirteisen asiapuheen pääajatusta, tunnistaa

<p>selväpiirteisiä asiatekstejä, joista hankitaan tietoa, ja ohjata käyttämään tulkinassa päättelytaitoa ja keskeisen sisällön ymmärtämistä</p>		<p>ymmärtämisstrategioita.</p>		<p>sanan mittaista kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta.</p> <p>Oppilas tunnistaa tekstistä yksittäisiä tietoja.</p>	<p>sekä selkeää puhetta sisältäviä tekstejä.</p> <p>Oppilas ymmärtää lyhyiden, yksinkertaisten, itseään kiinnostavien viestien ydinsisällön ja tekstin pääajatuksen tuttua sanastoa sisältävästä, ennakoitavasta tekstistä.</p> <p>Oppilas pystyy hyvin yksinkertaiseen päättelyyn asiayhteyden tukemana.</p>	<p>pääkohtia, tunnistaa usein ympärillään käytävän keskustelun aiheen, ymmärtää pääasiat tuttua sanastoa sisältävästä yleiskielisestä tekstistä tai hitaasta puheesta.</p> <p>Oppilas osaa päätellä tuntemattomien sanojen merkityksiä asiayhteydestä.</p>	<p>usein ympärillään käytävän keskustelun aiheen, ymmärtää pääasiat tuttua sanastoa sisältävästä yleiskielisestä tekstistä tai hitaasta puheesta.</p> <p>Oppilas osaa päätellä tuntemattomien sanojen merkityksiä asiayhteydestä.</p>
---	--	--------------------------------	--	---	---	--	---

Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä			Taitotaso A1.1	Taitotaso A1.3	Taitotaso A2.1	Taitotaso A2.2	
T10 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tuottaa puhetta ja kirjoitusta laajenevasta aihepiiristä kiinnittäen huomiota myös keskeisiin rakenteisiin ja ääntämisen perussääntöihin	S3	Oppilas oppii ilmaisemaan itseään suullisesti ja kirjallisesti käyttäen kohdekielen keskeistä sanastoa ja keskeisiä rakenteita. Hän oppii ääntämään ymmärrettävästi.	Tekstien tuottamistaidot	Oppilas osaa ilmaista itseään puheessa hyvin suppeasti käyttäen harjoiteltuja sanoja ja opeteltuja vakioilmaisuja. Oppilas ääntää joitakin harjoiteltuja ilmauksia ymmärrettävästi ja osaa kirjoittaa joitakin erillisiä sanoja ja sanontoja.	Oppilas osaa rajallisen määrän lyhyitä, ulkoa opeteltuja ilmauksia, keskeistä sanastoa ja perustason lauserakenteita. Oppilas pystyy kertomaan arkisista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittamaan yksinkertaisia viestejä sekä ääntää harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi.	Oppilas pystyy kertomaan jokapäiväisistä ja konkreettisista sekä itselleen tärkeistä asioista käyttäen yksinkertaisia lauseita ja konkreettista sanastoa. Oppilas osaa helposti ennakoitavan perussanaston ja monia keskeisimpiä rakenteita. Oppilas osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.	Oppilas osaa kuvata luettelomaisesti (ikäkautelleen tyypillisiä) jokapäiväiseen elämään liittyviä asioita käyttäen tavallista sanastoa ja joitakin idiomaattisia ilmauksia sekä perustason rakenteita ja joskus hiukan vaativampiakin. Oppilas osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.

MUU VIERAS KIELI, B2-OPPIMÄÄRÄ

(Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet s.360)

ESPANJA, B2-OPPIMÄÄRÄ

8. lk. B-ESPANJA				
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja n kielitietoisuute				
T1 auttaa oppilasta hahmottamaan espanjan kielen suhde aiemmin opiskelemiinsa kielisiin, tutustumaan espanjankieliseen maailmaan ja sen elämänmuotojen joihinkin keskeisiin piirteisiin sekä tukea oppilaan kielellisen päättelykyvyn, uteliaisuuden ja monikielisyiden kehittymistä	S1 Tutkitaan espanjan kielelle ominaisia piirteitä ja vertaillaan oppilaalle tuttuja kieliä toisiinsa. Mietitään espanjan kielen sukulaiskieliä ja hahmotetaan espanjan kielen levinneisyyttä maailmassa. Pohditaan mahdollisia espanjan kieleen ja kulttuuriin liittyviä ennako-oletuksia.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito	Espanjan kielen aseman, keskeisten erityispiirteiden ja kielialueen hahmottaminen	Oppilas tuntee espanjan kielen asemaa maailman kielten joukossa ja keskeisimpiä espanjan kielen erityispiirteitä. Oppilas osaa luonnehtia joitakin espanjalaisen kielialueen kulttuurisia ja muita ilmiöitä.
Kielenopiskelutaidot				
T2 rohkaista oppilasta näkemään espanjan kielen taito osana elinikäistä oppimista ja oman kielivarannon karttumista, ohjata oppilasta löytämään itselleen parhaiten sopivia tapoja oppia kieliä ja kannustaa häntä käyttämään vähäistäkin taitoaan myös oppituntien ulkopuolella	S2 Tutkitaan yhdessä, mikä edistää parhaiten espanjan kielen oppimista, mihin espanjan kieltä voi käyttää ja mistä löytyy kiinnostavaa espanjankielistä aineistoa (esim. netistä, lehdistä, eri oppimateriaaleista). Huomioidaan monipuolisen aineiston tärkeys opiskelussa. Asetetaan omia tavoitteita, opetellaan antamaan ja vastaanottamaan palautetta.	L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot	Tavoitteiden asettaminen, oppimisen reflektointi ja yhteistyö	Oppilas osaa arvioida omia kielenopiskelutavoitteitaan ja opiskelutapojaan . Oppilas huomaa, mihin hän voi käyttää kielitaitoaan myös koulun ulkopuolella ja osaa pohtia, miten hän voi käyttää taitoaan koulun päätyttyä.
Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksess360a				

T3 järjestää oppilaalle tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista vuorovaikutusta	S3 Tutustutaan eri tapoihin opiskella ja käyttää espanjan kieltä. Opiskellaan espanjan käyttöä lähinnä epämuodollisissa tilanteissa. Harjoitellaan espanjan kielen kuulemistä, puhumista, lukemista ja kirjoittamista yksinkertaisin ilmaisutavoin, erilaisissa arkipäiväisissä tilanteissa (keskustelu ja kuulumisten kysyminen kaverien kesken, oman perheen esittely, itsestä kertominen). Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, vapaa-aika. Rohkaistaan käyttämään vähäistäkin suullista kielitaitoa.	L4 Monilukutaito	Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Taitotaso A1.2 Oppilas selviytyy satunnaisesti yleisimmin toistuvista, rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen vielä enimmäkseen viestintäkumppaniin.
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
T4 tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä	S3 Harjoitellaan vuorovaikutusta monin tavoin (sanat, eleet, ilmeet, ympäristön osoittaminen). Tutustutaan epäröinnin äänelliseen ilmaisuun. Painotus viestin välittämisessä eikä oikeakielisyydessä (esim. kiertoilmaisut, yleiskäsitteet, selvennyksen pyytäminen/antaminen, osattujen kielten hyödyntäminen).	L4 Monilukutaito	Viestintästrategioiden käyttö	Taitotaso A1.2 Oppilas tukeutuu viestinnässään kaikkein keskeisimpiin sanoihin ja ilmauksiin. Oppilas tarvitsee paljon apukeinoja. Oppilas osaa pyytää toistamista tai hidastamista.
T5 auttaa oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten tuntemustaan	S3 Huomioidaan espanjan kielen muodollisemmat kielenkäyttötilanteet. Tutustutaan muodollisen kielenkäytön perusteisiin ja harjoitellaan käyttämään kohteliaasta kieltä helpoissa vuorovaikutustilanteissa (kuten esittely, tervehtiminen, kuulumisten kysyminen, kaupassa asiointi, ravintolavarauksen tekeminen), mahdollisuuksien mukaan otetaan huomioon espanjankielisen maailman eri kulttuurialueet.	L4 Monilukutaito L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys	Viestinnän kulttuurinen sopivuus	Taitotaso A1.2 Oppilas osaa käyttää muutamia kaikkein yleisimpiä kielelle ominaisia kohteliaisuuden ilmauksia rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.
Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä				

T6 rohkaista oppilasta tulkitsemaan taitotasolleen sopivia ja itseään kiinnostavia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä	S3 Harjoitellaan tunnistamaan erilaisia tekstityyppejä. Opetellaan tulkitsemaan espanjankielistä materiaalia. Lisäksi valitaan ajankohtaisia aiheita yhdessä. Valittaessa tekstejä ja aiheita otetaan huomioon espanjan kielen maantieteellinen levinneisyys ja asema.	L4 Monilukutaito	Tekstien tulkintataidot	Taitotaso A1.2 Oppilas ymmärtää harjoiteltua, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää muutamien sananmittaisten kirjoitettujen tekstien ja hidasta puhetta. Oppilas tunnistaa tekstistä yksittäisiä tietoja.
--	---	------------------	-------------------------	--

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä				
T7 tarjota oppilaalle tilaisuuksia harjoitella ikätasolle sopivaa puhumista ja kirjoittamista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisimpiin rakenteisiin	S3 Valitaan oppilaita kiinnostavia kielenkäytön aihepiirejä näkökulmana minä, me ja maailma. Opetellaan kirjoittamaan ja puhumaan espanjaksi monenlaisista aiheista. Havainnoidaan espanjan kielen rytmiä, intonaatiota ja muita ääntämisen piirteitä ja harjoitellaan ääntämään luontevasti. Harjoitellaan tunnistamaan espanjan kielen foneettisen tarkekirjoituksen merkkejä sekä tuottamaan tarvittavia kirjoitusmerkkejä. Opetellaan tuottamaan tarvittavia kirjoitusmerkkejä myös näppäimistön avulla. Oleellisimpia rakenteita tutkitaan ja harjoitellaan erilaisista teksteistä ja oppimateriaaleista. Rakenteiden merkitykseen kiinnitetään huomiota viestin välityksen näkökulmasta: esim. tapahtuuko jotain nyt vai ennen tai onko kyseessä yksikkö vai monikko.	L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Tekstien tuottamistaidot	Taitotaso A1.1 Oppilas osaa ilmaista itseään puheessa hyvin supeasti käyttäen harjoiteltuja sanoja ja opeteltuja vakioilmaisuja. Oppilas ääntää joitakin harjoiteltuja ilmauksia ymmärrettävästi ja osaa kirjoittaa joitakin erillisiä sanoja ja sanontoja.

RANSKA, B2-OPPIMÄÄRÄ

8. lk. B-RANSKA

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laajaalainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen				
T1 auttaa oppilasta hahmottamaan ranskan kielen suhde aiemmin opiskelemiinsa kieliin, tutustumaan ranskankieliseen maailmaan ja sen elämänmuotojen keskeisiin piirteisiin, sekä tukea oppilaan kielellisen päättelykyvyn, uteliaisuuden ja monikielisuuden kehittymistä	S1 Tutkitaan ranskan kielelle ominaisia piirteitä ja vertaillaan oppilaalle tuttuja kieliä toisiinsa. Mietitään ranskan kielen sukulaiskieliä ja hahmotetaan ranskan kielen levinneisyyttä maailmassa. Pohditaan mahdollisia ranskan kieleen ja kulttuuriin liittyviä ennako-oletuksia.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito	Ranskan kielen aseman, keskeisten erityispiirteiden ja kielialueen hahmottaminen	Oppilas tuntee ranskan kielen asemaa maailman kielten joukossa ja keskeisimpiä kielen erityispiirteitä. Oppilas osaa luonnehtia joitakin ranskankielisen kielialueen kulttuurisia ja muita ilmiöitä.
Kielenopiskelutaidot				
T2 rohkaista oppilasta näkemään ranskan kielen taito osana elinikäistä oppimista ja oman kielivarannon karttumista, ohjata oppilasta löytämään itselleen parhaiten sopivia tapoja oppia kieliä ja kannustaa häntä käyttämään vähäistäkin taitoaan myös oppituntien ulkopuolella	S2 Tutkitaan yhdessä, mikä edistää parhaiten ranskan kielen oppimista, mihin kieltä voi käyttää ja mistä löytyy kiinnostavaa ranskankielistä aineistoa. Huomioidaan monipuolisen aineiston tärkeys opiskelussa. Asetetaan omia tavoitteita, opetellaan antamaan ja vastaanottamaan palautetta.	L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot	Tavoitteiden asettaminen, oppimisen reflektointi ja yhteistyö	Oppilas osaa arvioida omia kieltenopiskelutavoitteitaan ja opiskelutapojaan. Oppilas huomaa, mihin hän voi käyttää kielitaitoaan myös koulun ulkopuolella ja osaa pohtia, miten hän voi käyttää taitoaan koulun päätyttyä.
Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa				
T3 järjestää oppilaalle tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista vuorovaikutusta	S3 Tutustutaan eri tapoihin opiskella ja käyttää ranskan kieltä. Opiskellaan kielenkäyttöä lähinnä epämuodollisissa tilanteissa. Harjoitellaan ranskan kielen kuulemistä, puhumista, lukemista ja kirjoittamista yksinkertaisin ilmaisutavoin, erilaisissa arkipäiväisissä tilanteissa. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto.	L4 Monilukutaito	Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Taitotaso A1.2 Oppilas selviytyy satunnaisesti yleisimmin toistuvista, rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen vielä enimmäkseen viestintäkumppaniin.
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laajaalainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen

T4 tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä	S3 Harjoitellaan vuorovaikutusta monin tavoin (sanat, eleet, ilmeet, ympäristön osoittaminen). Tutustutaan epäröinnin äänelliseen ilmaisuun. Painotus viestin välittymisessä eikä oikeakielisyydessä (esim. kiertoilmaisut, yleiskäsitteet, selvennyksen pyytäminen/antaminen, osattujen kielten hyödyntäminen).	L4 Monilukutaito	Viestintästrategioiden käyttö	Taitotaso A1.2 Oppilas tukeutuu viestinnässään kaikkein keskeisimpiin sanoihin ja ilmauksiin. Oppilas tarvitsee paljon apukeinoja. Oppilas osaa pyytää toistamista tai hidastamista.
T5 auttaa oppilasta tutustumaan kohteliaaseen kielenkäyttöön	S3 Huomioidaan ranskan kielen muodollisemmat kielenkäyttötilanteet. Tutustutaan muodollisen kielenkäytön perusteisiin ja harjoitellaan käyttämään muodollista kieltä helpoissa vuorovaikutustilanteissa, mahdollisuuksien mukaan otetaan huomioon ranskankielisen maailman eri kulttuurialueet.	L4 Monilukutaito L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys	Viestinnän kulttuurinen sopivuus	Taitotaso A1.2 Oppilas osaa käyttää muutamia kaikkein yleisimpiä kielelle ominaisia kohteliaisuuden ilmauksia rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.

Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä

T6 rohkaista oppilasta tulkitsemaan taitotasolleen sopivia ja itseään kiinnostavia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä	S3 Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia ja erilaisia tekstejä lähinnä epämuodollisissa tilanteissa. Tarpeen mukaan opetellaan myös muodollisempaa kielenkäyttöä. Opetellaan kuulemaan ja lukemaan ranskankielistä materiaalia. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä kohdekielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan ajankohtaisia aiheita yhdessä. Valittaessa tekstejä ja aiheita otetaan huomioon ranskan kielen maantieteellinen levinneisyys ja asema. Havainnoidaan kohdekielen rytmiä, intonaatiota ja muita ääntämisen piirteitä ja harjoitellaan ääntämään luontevasti.	L4 Monilukutaito	Tekstien tulkintataidot	Taitotaso A1.2 Oppilas ymmärtää harjoiteltua, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää muutaman sanan mittaista kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta. Oppilas tunnistaa tekstistä yksittäisiä tietoja.
--	---	---------------------	-------------------------	--

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä				

<p>T7 tarjota oppilaalle tilaisuuksia harjoitella ikätasolle sopivaa puhumista ja kirjoittamista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisimpiin rakenteisiin</p>	<p>S3 Valitaan oppilaita kiinnostavia kielenkäytön aihepiirejä näkökulmana minä, me ja maailma. Oleellisimpia rakenteita tutkitaan ja harjoitellaan erilaisista teksteistä ja oppimateriaaleista. Rakenteiden merkitykseen kiinnitetään huomiota viestin välityksen näkökulmasta: esim. tapahtuuko jotain nyt, tulevassa vai menneisyydessä tai onko kyseessä yksikkö vai monikko. Harjoitellaan tunnistamaan ranskan kielen foneettisen tarkekirjoituksen merkkejä sekä muita äidinkielestä poikkeavia kirjoitusmerkkejä ja harjoitellaan ääntämään luontevasti. Opetellaan tuottamaan tarvittavia kirjoitusmerkkejä myös näppäimistön avulla.</p>	<p>L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen</p>	<p>Tekstien tuottamistaidot</p>	<p>Taitotaso A1.1 Oppilas osaa ilmaista itseään puheessa hyvin suppeasti käyttäen harjoiteltuja sanoja ja opeteltuja vakioilmaisuja. Oppilas ääntää joitakin harjoiteltuja ilmauksia ymmärrettävästi ja osaa kirjoittaa joitakin erillisiä sanoja ja sanontoja.</p>
---	---	---	---------------------------------	--

Vieras kieli, B2-oppimäärä

(Perusopetuksen päättöarvioinnin kriteerit s.143)

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi vieraan kielen B2-oppimäärässä vuosiluokilla 7–9

Arviointi on monipuolista, ja se antaa oppilaille mahdollisuuden painottaa itselleen luontevia ilmaisumuotoja. Formatiiviseen arviointiin liittyvän oppilaan oppimista ohjaavan ja kannustavan palautteen avulla oppilaita autetaan tulemaan tietoisiksi omista taidoistaan ja kehittämään niitä. Oppilaita rohkaistaan käyttämään oppimaansa erilaisissa viestintätilanteissa. Oppimista arvioidaan monin eri tavoin myös itsearvioinnin ja vertaispalautteen keinoin. Summatiivinen arviointi perustuu siihen, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on saavuttanut paikallisessa opetussuunnitelmassa vieraan kielen B2-oppimäärälle asetetut tavoitteet.

Oppilaan kehittyvän kielitaidon arviointi perustuu Eurooppalaiseen viitekehykseen ja sen pohjalta laadittuun suomalaiseen sovellukseen Kehittyvän kielitaidon asteikko. Arvioinnissa välineenä voidaan käyttää myös esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua.

Arvioinnin tulee olla monipuolista, jotta oppilaat, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia tai joilla on muulla tavoin kielellisesti erilaiset lähtökohdat, saavat erilaisia mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona oppilaan vieraan kielen B2-oppimäärän opiskelu päättyy vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päättöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut vieraan kielen B2-oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt vieraan kielen B2-oppimäärän tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päättöarvosana on vieraan kielen B2-oppimäärän tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan vieraan kielen B2-oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päättöarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy vieraan kielen B2-oppimäärän päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan.

Vieraan kielen B2-oppimäärän kehittyvään kielitaitoon liittyvän tavoitteen seitsemän (T7) arvosanassa 7 on yhdistetty kaksi taitotasoa A1.1 ja A1.2 välitasoksi A1.1/A1.2. Taitotasot löytyvät Eurooppalaisesta viitekehyksestä ja sen pohjalta laaditusta suomalaisesta sovelluksesta Kehittyvän kielitaidon asteikko.

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen							
T1 auttaa oppilasta hahmottamaan uuden opiskeltavan kielen suhde hänen aiemmin opiskeleemiinsa kieliin ja tutustumaan kyseisen kielen kielialueeseen ja elämänmuodon joihinkin keskeisiin piirteisiin sekä tukea oppilaan kielellisen päättelykyvyn, uteliaisuuden ja monikielisyyden kehittymistä	S1	Oppilas oppii tuntemaan kohdekielen suhteen muihin kieliin. Hän oppii tuntemaan kohdekielen kielialuetta sekä kulttuureita ja elämänmuotoja. Oppilas oppii kehittämään kielellistä päättelykykyään ja monikielisyyttään.	Kohdekielen suhde muihin kieliin, kielialueen ja siihen liittyvien kulttuurien ja elämänmuotojen tunteminen, kielellinen päättely ja monikielisuus	Oppilas osaa kertoa, missä kohdekieltä puhutaan. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä kohdekielen kulttuureista ja niihin liittyvistä elämänmuodoista.	Oppilas osaa kertoa, missä kohdekieltä puhutaan sekä antaa joitakin esimerkkejä kohdekielen suhteesta muihin kieliin. Oppilas osaa kertoa kohdekielen kulttuureista ja niihin liittyvistä elämänmuodoista.	Oppilas osaa kertoa, missä kohdekieltä puhutaan, ja vertailla kohdekielen suhdetta muihin kieliin. Oppilas osaa kuvailla kohdekielen kulttuureita ja kuvailla niihin liittyviä elämänmuotoja.	Oppilas osaa vertailla ja pohtia kohdekielen suhdetta muihin kieliin. Oppilas osaa hyödyntää kohdekielen keskeisimpiä erityispiirteitä oppimisessaan. Oppilas osaa vertailla kohdekielen kulttuureita ja niihin liittyviä elämänmuotoja

Kielenopiskelutaidot							
T2 rohkaista oppilasta näkemään opiskeltavan kielen taito osana jatkuvaa oppimista ja oman kielivarannon karttumista, ohjata oppilasta löytämään itselleen ja ikäkaudelleen parhaiten sopivia tapoja oppia kieliä sekä kannustaa häntä käyttämään vähäistäkin taitoaan myös oppituntien ulkopuolella	S2	Oppilas oppii löytämään mahdollisuuksia käyttää kohdekieltä myös koulun päätyttyä. Oppilas oppii käyttämään erilaisia tapoja oppia kieliä ja löytää niistä itselleen tehokkaimmat.	Jatkuvan kielenopiskelun valmiuksien ja opiskelustrategioiden kehittyminen	Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä mahdollisuuksista käyttää kohdekieltä. Oppilas osaa käyttää joitakin itselle sopivia tapoja oppia kohdekieltä.	Oppilas osaa kertoa mahdollisuuksista käyttää kohdekielen taitoaan myös koulun päätyttyä. Oppilas osaa käyttää yleisimpiä itselle sopivia tapoja oppia kohdekieltä.	Oppilas osaa kertoa, mihin hän voi käyttää kohdekielen taitoaan myös koulun päätyttyä. Oppilas osaa käyttää keskeisimpiä itselle sopivia tapoja oppia kohdekieltä.	Oppilas osaa kertoa, kuinka kohdekielen taitoa voi hyödyntää myös koulun päätyttyä. Oppilas osaa käyttää monipuolisia itselle sopivia tapoja oppia kohdekieltä.

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa				Taitotaso A1.1	Taitotaso A1.2	Taitotaso A1.3	Taitotaso A2.1
T3 järjestää oppilaalle tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista vuorovaikutusta	S3	Oppilas oppii toimimaan erilaisissa suullisissa ja kirjallisissa vuorovaikutustilanteissa.	Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Oppilas selviytyy satunnaisesti viestintäkumppanin tukemana muutamasta, kaikkein yleisimmin toistuvasta ja rutiininomaisesta viestintätilanteesta.	Oppilas selviytyy satunnaisesti yleisimmin toistuvista, rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen vielä enimmäkseen viestintäkumppaniin.	Oppilas selviytyy monista rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen joskus viestintäkumppaniin.	Oppilas pystyy vaihtamaan ajatuksia tai tietoja tutuissa ja jokapäiväisissä tilanteissa sekä toisinaan ylläpitämään viestintätilannetta.

T4 tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä	S3	Oppilas oppii hyödyntämään kielellisiä viestintästrategioita vuorovaikutustilanteissa.	Viestintästrategioiden käyttö	Oppilas tarvitsee paljon apukeinoja (esim. eleet, piirtäminen, sanastot, internet). Oppilas osaa joskus arvailla tai päätellä yksittäisten sanojen merkityksiä asiayhteyden, yleistiedon tai muun kielitaitonsa perusteella. Oppilas osaa ilmaista, onko ymmärtänyt.	Oppilas tukeutuu viestinnässään kaikkein keskeisimpiin sanoihin ja ilmauksiin. Oppilas tarvitsee paljon apukeinoja. Oppilas osaa pyytää toistamista tai hidastamista.	Oppilas osallistuu viestintään, mutta tarvitsee edelleen usein apukeinoja. Oppilas osaa reagoida suppein sanallisin ilmauksin, pienin elein (esim. nyökkäämällä), äännähdyksin tai muunlaisella minimipalautteella. Oppilas joutuu pyytämään selvennystä tai toistoa hyvin usein.	Oppilas osallistuu enenevässä määrin viestintään turvautuen harvemmin ei-kielellisiin ilmaisuihin. Oppilas joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä melko usein ja osaa jonkin verran soveltaa viestintäkumppanin ilmaisuja omassa viestinnässään.
---	----	--	-------------------------------	---	--	--	--

T5 auttaa oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten tuntemustaan	S3	Oppilas oppii käyttämään kohdekielelle ja kielialueen kulttuurille tyypillisiä kohteliaisuuden ilmauksia.	Viestinnän kulttuurinen sopivuus	Oppilas osaa käyttää muutamia kielelle ja kulttuurille tyypillisimpiä kohteliaisuuden ilmauksia (tervehtiminen, hyvästely, kiittäminen) joissakin kaikkein rutiininomaisimissa sosiaalisissa kontakteissa.	Oppilas osaa käyttää muutamia kaikkein yleisimpiä kielelle ominaisia kohteliaisuuden ilmauksia rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.	Oppilas osaa käyttää yleisimpiä kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia monissa rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.	Oppilas selviytyy lyhyistä sosiaalisista tilanteista ja osaa käyttää yleisimpiä kohteliaita tervehdyksiä ja puhuttelumuotoja sekä esittää kohteliaasti esimerkiksi pyyntöjä, kutsuja, ehdotuksia ja vastata sellaisiin.
--	----	---	----------------------------------	--	--	---	---

Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä			Taitotaso A1.1	Taitotaso A1.2	Taitotaso A1.3	Taitotaso A2.1
T6 rohkaista oppilasta tulkitsemaan ikätasolleen sopivia ja itseään kiinnostavia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä	S3	Oppilas oppii tulkitsemaan erilaisia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä.	<p>Tekstien tulkintataidot</p> <p>Oppilas ymmärtää vähäisen määrän yksittäisiä puhuttuja ja kirjoitettuja sanoja ja ilmauksia.</p> <p>Oppilas tuntee kirjainjärjestelmän tai hyvin rajallisen määrän kirjoitusmerkkejä.</p>	<p>Oppilas ymmärtää harjoiteltua, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää muutaman sanan mittaista kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta.</p> <p>Oppilas tunnistaa tekstistä yksittäisiä tietoja.</p>	<p>Oppilas ymmärtää yksinkertaista, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta asiayhteyden tukemana.</p> <p>Oppilas pystyy löytämään tarvitsemansa yksinkertaisen tiedon lyhyestä tekstistä.</p>	<p>Oppilas ymmärtää helppoja, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sekä selkeää puhetta sisältäviä tekstejä.</p> <p>Oppilas ymmärtää lyhyiden, yksinkertaisten, itseään kiinnostavien viestien ydinsisällön ja tekstin pääajatuksen tuttua sanastoa sisältävästä, ennakoitavasta tekstistä.</p> <p>Oppilas pystyy hyvin yksinkertaiseen päättelyyn asiayhteyden tukemana.</p>

Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä	Taitotaso A1.1	Taitotaso A1.1/A1.2	Taitotaso A1.2	Taitotaso A1.3
--	----------------	---------------------	----------------	----------------

<p>T7 tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella ikätasolle sopivaa pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisimpiin rakenteisiin</p>	<p>S3</p>	<p>Oppilas oppii ilmaisemaan itseään suullisesti ja kirjallisesti käyttäen kielen keskeistä sanastoa ja keskeisiä rakenteita. Hän oppii ääntämään ymmärrettävästi.</p>	<p>Tekstien tuottamista i-dot</p>	<p>Oppilas osaa ilmaista itseään puheessa hyvin suppeasti käyttäen harjoiteltuja sanoja ja opeteltuja vakioilmaisuja.</p> <p>Oppilas ääntää joitakin harjoiteltuja ilmauksia ymmärrettävästi ja osaa kirjoittaa joitakin erillisiä sanoja ja sanontoja.</p>	<p>Oppilas pystyy kertomaan ohjatusti joistakin tutuista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa.</p> <p>Oppilas osaa kirjoittaa joitakin sanoja ja lauseita.</p> <p>Oppilas ääntää harjoiteltuja ilmauksia ymmärrettävästi.</p> <p>Oppilas osaa hyvin suppean perussanaston, muutaman tilannesidonnaisen ilmauksen ja peruskieliopin aineksia.</p>	<p>Oppilas pystyy kertomaan joistakin tutuista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittaa muutaman lyhyen lauseen harjoitelluista aiheista.</p> <p>Oppilas ääntää useimmat harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi.</p> <p>Oppilas osaa hyvin suppean perussanaston, muutaman tilannesidonnaisen ilmauksen ja peruskieliopin aineksia.</p>	<p>Oppilas osaa rajallisen määrän lyhyitä, ulkoa opeteltuja ilmauksia, keskeistä sanastoa ja perustason lauserakenteita.</p> <p>Oppilas pystyy kertomaan arkisista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittamaan yksinkertaisia viestejä ja ääntää harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi.</p>
--	-----------	--	-----------------------------------	---	--	--	---

SAKSA, B2-OPPIMÄÄRÄ

8. lk. B-SAKSA				
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen				
T1 auttaa oppilasta hahmottamaan uuden opiskeltavan kielen suhde aiemmin opiskelemiinsa kieliin, tutustumaan saksan kielialueeseen ja elämänmuodon joihinkin keskeisiin piirteisiin sekä tukea oppilaan kielellisen päättelykyvyn, uteliaisuuden ja monikielisuuden kehittymistä	S1 Tutkitaan saksan kielelle ominaisia piirteitä ja vertaillaan oppilaalle tuttuja kieliä toisiinsa. Mietitään saksan kielen sukulaiskieliä ja hahmotetaan saksan kielen levinneisyyttä maailmassa. Pohditaan mahdollisia kyseiseen kieleen ja kulttuuriin liittyviä ennakkooletuksia.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito	Saksan kielen aseman, keskeisten erityispiirteiden ja kielialueen hahmottaminen	Oppilas tuntee saksan kielen asemaa maailman kielten joukossa ja keskeisimpiä kielen erityispiirteitä. Oppilas osaa luonnehtia joitakin saksalaisen kielialueen kulttuurisia ja muita ilmiöitä.
Kielenopiskelutaidot				
T2 rohkaista oppilasta näkemään saksan kielen taito osana elinikäistä oppimista ja oman kielivarannon karttumista, ohjata oppilasta löytämään itselleen parhaiten sopivia tapoja oppia kieliä ja kannustaa häntä käyttämään vähäistäkin taitoaan myös oppituntien ulkopuolella	S2 Tutkitaan yhdessä, mikä edistää parhaiten saksan kielen oppimista, mihin kieltä voi käyttää ja mistä löytyy kiinnostavaa saksankielistä aineistoa (mm. internet, lehdet, eri oppimateriaalit ja tv-kanavat sekä yhteistyöorganisaatiot). Huomioidaan monipuolisen aineiston tärkeys opiskelussa. Asetetaan omia tavoitteita, opetellaan antamaan ja vastaanottamaan palautetta.	L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot	Tavoitteiden asettaminen, oppimisen reflektointi ja yhteistyö	Oppilas osaa arvioida omia kielenopiskelutavoitteitaan ja opiskelutapojaan. Oppilas huomaa, mihin hän voi käyttää kielitaitoaan myös koulun ulkopuolella ja osaa pohtia, miten hän voi käyttää taitoaan koulun päätyttyä.
Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa				

T3 järjestää oppilaalle tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista vuorovaikutusta	S3 Tutustutaan eri tapoihin opiskella ja käyttää saksan kieltä. Opiskellaan kielenkäyttöä lähinnä epämuodollisissa tilanteissa. Harjoitellaan saksan kielen kuulemist, puhumista, lukemista ja kirjoittamista yksinkertaisin ilmaisutavoin, erilaisissa arkipäiväisissä tilanteissa (mm. uusien ihmisten tapaaminen, kuulumisten kysyminen kaverien kesken, oman perheen esittely, itsestä kertominen, mistä pitää, mistä ei pidä). Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu ja vapaa-aika. Rohkaistaan käyttämään vähäistäkin suullista kielitaitoa.	L4 Monilukutaito	Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Taitotaso A1.2 Oppilas selviytyy satunnaisesti yleisimmin toistuvista, rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen vielä enimmäkseen viestintäkumppaniin.
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
T4 tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä	S3 Harjoitellaan vuorovaikutusta monin tavoin (sanat, eleet, ilmeet, ympäristön osoittaminen). Tutustutaan epäröinnin äänelliseen ilmaisuun. Painotus viestin välittämisessä eikä oikeakielisyydessä (esim. kiertoilmaisut, yleiskäsitteet, selvennyksen pyytäminen/antaminen, osattujen kielten hyödyntäminen)	L4 Monilukutaito	Viestintästrategioiden käyttö	Taitotaso A1.2 Oppilas tukeutuu viestinnässään kaikkein keskeisimpiin sanoihin ja ilmauksiin. Oppilas tarvitsee paljon apukeinoja. Oppilas osaa pyytää toistamista tai hidastamista.
T5 auttaa oppilasta tutustumaan kohteliaaseen kielenkäyttöön	S3 Huomioidaan saksan kielen muodollisemmat kielenkäyttötilanteet. Tutustutaan muodollisen kielenkäytön perusteisiin ja harjoitellaan käyttämään muodollista kieltä helppoissa vuorovaikutustilanteissa (kuten esittely, tervehtiminen, kuulumisten kysyminen). Kiinnitetään erityistä huomiota teitittelyyn suomi vs. saksa.	L4 Monilukutaito L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys	Viestinnän kulttuurinen sopivuus	Taitotaso A1.2 Oppilas osaa käyttää muutamia kaikkein yleisimpiä kielelle ominaisia kohteliaisuuden ilmauksia rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.
Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä				
T6 rohkaista oppilasta tulkitsemaan taitotasolleen sopivia ja itseään kiinnostavia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä	S3 Harjoitellaan tunnistamaan erilaisia tekstityyppejä. Opetellaan tulkitsemaan saksankielistä materiaalia. Lisäksi voidaan valita ajankohtaisia aiheita yhdessä. Valittaessa tekstejä ja aiheita otetaan jossain määrin huomioon saksan kielen maantieteellinen levinneisyys ja asema.	L4 Monilukutaito	Tekstien tulkintataidot	Taitotaso A1.2 Oppilas ymmärtää harjoiteltua, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää muutaman sanan mittaista kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta. Oppilas tunnistaa tekstistä yksittäisiä tietoja.
Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä				

<p>T7 tarjota oppilaalle tilaisuuksia harjoitella ikätasolle sopivaa puhumista ja kirjoittamista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisimpiin rakenteisiin</p>	<p>S3 Valitaan oppilaita kiinnostavia kielenkäytön aihepiirejä näkökulmana minä, me ja maailma. Opetellaan kirjoittamaan ja puhumaan saksaksi monenlaisista aiheista. Havainnoidaan saksan rytmiä, intonaatiota ja muita ääntämisen piirteitä ja harjoitellaan ääntämään luontevasti. Harjoitellaan tunnistamaan saksan kielen foneettisen tarkekirjoituksen merkkejä sekä tuottamaan tarvittavia kirjoitusmerkkejä myös näppäimistön avulla (ü, ß) Oleellisimpia rakenteita tutkitaan ja harjoitellaan erilaisista teksteistä ja oppimateriaaleista. Rakenteiden merkitykseen kiinnitetään huomiota viestin välityksen näkökulmasta: esim. tapahtuuko jotain nyt vai ennen tai onko kyseessä yksikkö vai monikko.</p>	<p>L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen</p>	<p>Tekstien tuottamistaidot</p>	<p>Taitotaso A1.1 Oppilas osaa ilmaista itseään puheessa hyvin suppeasti käyttäen harjoiteltuja sanoja ja opeteltuja vakioilmaisuja. Oppilas ääntää joitakin harjoiteltuja ilmauksia ymmärrettävästi ja osaa kirjoittaa joitakin erillisiä sanoja ja sanontoja.</p>
---	--	---	---------------------------------	--

Vieras kieli, B2-oppimäärä

(Perusopetuksen päättöarvioinnin kriteerit s.143)

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi vieraan kielen B2-oppimäärässä vuosiluokilla 7–9

Arviointi on monipuolista, ja se antaa oppilaille mahdollisuuden painottaa itselleen luontevia ilmaisumuotoja. Formatiiviseen arviointiin liittyvän oppilaan oppimista ohjaavan ja kannustavan palautteen avulla oppilaita autetaan tulemaan tietoisiksi omista taidoistaan ja kehittämään niitä. Oppilaita rohkaistaan käyttämään oppimaansa erilaisissa viestintätilanteissa. Oppimista arvioidaan monin eri tavoin myös itsearvioinnin ja vertaispalautteen keinoin. Summatiivinen arviointi perustuu siihen, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on saavuttanut paikallisessa opetussuunnitelmassa vieraan kielen B2-oppimäärälle asetetut tavoitteet.

Oppilaan kehittyvän kielitaidon arviointi perustuu Eurooppalaiseen viitekehykseen ja sen pohjalta laadittuun suomalaiseen sovellukseen Kehittyvän kielitaidon asteikko. Arvioinnissa välineenä voidaan käyttää myös esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua.

Arvioinnin tulee olla monipuolista, jotta oppilaat, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia tai joilla on muulla tavoin kielellisesti erilaiset lähtökohdat, saavat erilaisia mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona oppilaan vieraan kielen B2-oppimäärän opiskelu päättyy vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päättöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut vieraan kielen B2-oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt vieraan kielen B2-oppimäärän tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päättöarvosana on vieraan kielen B2-oppimäärän tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan vieraan kielen B2-oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päättöarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy vieraan kielen B2-oppimäärän päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan.

Vieraan kielen B2-oppimäärän kehittyvään kielitaitoon liittyvän tavoitteen seitsemän (T7) arvosanassa 7 on yhdistetty kaksi taitotasoa A1.1 ja A1.2 välitasoksi A1.1/A1.2. Taitotasot löytyvät Eurooppalaisesta viitekehyksestä ja sen pohjalta laaditusta suomalaisesta sovelluksesta Kehittyvän kielitaidon asteikko.

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen							
T1 auttaa oppilasta hahmottamaan uuden opiskeltavan kielen suhde hänen aiemmin opiskelempiinsa kieliin ja tutustumaan kyseisen kielen kielialueeseen ja elämänmuodon joihinkin keskeisiin piirteisiin sekä tukea oppilaan kielellisen päättelykyvyn, uteliaisuuden ja monikielisyyden kehittymistä	S1	Oppilas oppii tuntemaan kohdekielen suhteen muihin kieliin. Hän oppii tuntemaan kohdekielen kielialuetta sekä kulttuureita ja elämänmuotoja. Oppilas oppii kehittämään kielellistä päättelykykyään ja monikielisyyttään.	Kohdekielen suhde muihin kieliin, kielialueen ja siihen liittyvien kulttuurien ja elämänmuotojen tunteminen, kielellinen päättely ja monikielisuus	Oppilas osaa kertoa, missä kohdekieltä puhutaan. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä kohdekielen kulttuureista ja niihin liittyvistä elämänmuodoista.	Oppilas osaa kertoa, missä kohdekieltä puhutaan sekä antaa joitakin esimerkkejä kohdekielen suhteesta muihin kieliin. Oppilas osaa kertoa kohdekielen kulttuureista ja niihin liittyvistä elämänmuodoista.	Oppilas osaa kertoa, missä kohdekieltä puhutaan, ja vertailla kohdekielen suhdetta muihin kieliin. Oppilas osaa kuvailla kohdekielen kulttuureita ja kuvailla niihin liittyviä elämänmuotoja.	Oppilas osaa vertailla ja pohtia kohdekielen suhdetta muihin kieliin. Oppilas osaa hyödyntää kohdekielen keskeisimpiä erityispiirteitä oppimisessaan. Oppilas osaa vertailla kohdekielen kulttuureita ja niihin liittyviä elämänmuotoja

Kielenopiskelutaidot							
T2 rohkaista oppilasta näkemään opiskeltavan kielen taito osana jatkuvaa oppimista ja oman kielivarannon karttumista, ohjata oppilasta löytämään itselleen ja ikäkaudelleen parhaiten sopivia tapoja oppia kieliä sekä kannustaa häntä käyttämään vähäistäkin taitoaan myös oppituntien ulkopuolella	S2	Oppilas oppii löytämään mahdollisuuksia käyttää kohdekieltä myös koulun päätyttyä. Oppilas oppii käyttämään erilaisia tapoja oppia kieliä ja löytää niistä itselleen tehokkaimmat.	Jatkuvan kielenopiskelun valmiuksien ja opiskelustrategioiden kehittyminen	Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä mahdollisuuksista käyttää kohdekieltä. Oppilas osaa käyttää joitakin itselle sopivia tapoja oppia kohdekieltä.	Oppilas osaa kertoa mahdollisuuksista käyttää kohdekielen taitoaan myös koulun päätyttyä. Oppilas osaa käyttää yleisimpiä itselle sopivia tapoja oppia kohdekieltä.	Oppilas osaa kertoa, mihin hän voi käyttää kohdekielen taitoaan myös koulun päätyttyä. Oppilas osaa käyttää keskeisimpiä itselle sopivia tapoja oppia kohdekieltä.	Oppilas osaa kertoa, kuinka kohdekielen taitoa voi hyödyntää myös koulun päätyttyä. Oppilas osaa käyttää monipuolisia itselle sopivia tapoja oppia kohdekieltä.

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa				Taitotaso A1.1	Taitotaso A1.2	Taitotaso A1.3	Taitotaso A2.1
T3 järjestää oppilaalle tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista vuorovaikutusta	S3	Oppilas oppii toimimaan erilaisissa suullisissa ja kirjallisissa vuorovaikutustilanteissa.	Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Oppilas selviytyy satunnaisesti viestintäkumppanin tukemana muutamasta, kaikkein yleisimmin toistuvasta ja rutiininomaisesta viestintätilanteesta.	Oppilas selviytyy satunnaisesti yleisimmin toistuvista, rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen vielä enimmäkseen viestintäkumppaniin.	Oppilas selviytyy monista rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen joskus viestintäkumppaniin.	Oppilas pystyy vaihtamaan ajatuksia tai tietoja tutuissa ja jokapäiväisissä tilanteissa sekä toisinaan ylläpitämään viestintätilannetta.

T4 tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä	S3	Oppilas oppii hyödyntämään kielellisiä viestintästrategioita vuorovaikutustilanteissa.	Viestintästrategioiden käyttö	Oppilas tarvitsee paljon apukeinoja (esim. eleet, piirtäminen, sanastot, internet). Oppilas osaa joskus arvailla tai päätellä yksittäisten sanojen merkityksiä asiayhteyden, yleistiedon tai muun kielitaitonsa perusteella. Oppilas osaa ilmaista, onko ymmärtänyt.	Oppilas tukeutuu viestinnässään kaikkein keskeisimpiin sanoihin ja ilmauksiin. Oppilas tarvitsee paljon apukeinoja. Oppilas osaa pyytää toistamista tai hidastamista.	Oppilas osallistuu viestintään, mutta tarvitsee edelleen usein apukeinoja. Oppilas osaa reagoida suppein sanallisin ilmauksin, pienin elein (esim. nyökkäämällä), äännähdyksin tai muunlaisella minimipalautteella. Oppilas joutuu pyytämään selvennystä tai toistoa hyvin usein.	Oppilas osallistuu enenevässä määrin viestintään turvautuen harvemmin ei-kielellisiin ilmaisuihin. Oppilas joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä melko usein ja osaa jonkin verran soveltaa viestintäkumppanin ilmaisia omassa viestinnässään.
---	----	--	-------------------------------	---	--	--	---

T5 auttaa oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten tuntemustaan	S3	Oppilas oppii käyttämään kohdekielelle ja kielialueen kulttuurille tyypillisiä kohteliaisuuden ilmauksia.	Viestinnän kulttuurinen sopivuus	Oppilas osaa käyttää muutamia kielelle ja kulttuurille tyypillisimpiä kohteliaisuuden ilmauksia (tervehtiminen, hyvästely, kiittäminen) joissakin kaikkein rutiininomaisimissa sosiaalisissa kontakteissa.	Oppilas osaa käyttää muutamia kaikkein yleisimpiä kielelle ominaisia kohteliaisuuden ilmauksia rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.	Oppilas osaa käyttää yleisimpiä kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia monissa rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.	Oppilas selviytyy lyhyistä sosiaalisista tilanteista ja osaa käyttää yleisimpiä kohteliaita tervehdyksiä ja puhuttelumuotoja sekä esittää kohteliaasti esimerkiksi pyyntöjä, kutsuja, ehdotuksia ja vastata sellaisiin.
--	----	---	----------------------------------	--	--	---	---

Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä			Taitotaso A1.1	Taitotaso A1.2	Taitotaso A1.3	Taitotaso A2.1
T6 rohkaista oppilasta tulkitsemaan ikätasolleen sopivia ja itseään kiinnostavia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä	S3	Oppilas oppii tulkitsemaan erilaisia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä.	<p>Tekstien tulkintataidot</p> <p>Oppilas ymmärtää vähäisen määrän yksittäisiä puhuttuja ja kirjoitettuja sanoja ja ilmauksia.</p> <p>Oppilas tuntee kirjainjärjestelmän tai hyvin rajallisen määrän kirjoitusmerkkejä.</p>	<p>Oppilas ymmärtää harjoiteltua, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää muutaman sanan mittaista kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta.</p> <p>Oppilas tunnistaa tekstistä yksittäisiä tietoja.</p>	<p>Oppilas ymmärtää yksinkertaista, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta asiayhteyden tukemana.</p> <p>Oppilas pystyy löytämään tarvitsemansa yksinkertaisen tiedon lyhyestä tekstistä.</p>	<p>Oppilas ymmärtää helppoja, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sekä selkeää puhetta sisältäviä tekstejä.</p> <p>Oppilas ymmärtää lyhyiden, yksinkertaisten, itseään kiinnostavien viestien ydinsisällön ja tekstin pääajatuksen tuttua sanastoa sisältävästä, ennakoitavasta tekstistä.</p> <p>Oppilas pystyy hyvin yksinkertaiseen päättelyyn asiayhteyden tukemana.</p>

Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä	Taitotaso A1.1	Taitotaso A1.1/A1.2	Taitotaso A1.2	Taitotaso A1.3
--	----------------	---------------------	----------------	----------------

<p>T7 tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella ikätasolle sopivaa pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisimpiin rakenteisiin</p>	<p>S3</p>	<p>Oppilas oppii ilmaisemaan itseään suullisesti ja kirjallisesti käyttäen kielen keskeistä sanastoa ja keskeisiä rakenteita. Hän oppii ääntämään ymmärrettävästi.</p>	<p>Tekstien tuottamista i-dot</p>	<p>Oppilas osaa ilmaista itseään puheessa hyvin suppeasti käyttäen harjoiteltuja sanoja ja opeteltuja vakioilmaisuja.</p> <p>Oppilas ääntää joitakin harjoiteltuja ilmauksia ymmärrettävästi ja osaa kirjoittaa joitakin erillisiä sanoja ja sanontoja.</p>	<p>Oppilas pystyy kertomaan ohjatusti joistakin tutuista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa.</p> <p>Oppilas osaa kirjoittaa joitakin sanoja ja lauseita.</p> <p>Oppilas ääntää harjoiteltuja ilmauksia ymmärrettävästi.</p> <p>Oppilas osaa hyvin suppean perussanaston, muutaman tilannesidonnaisen ilmauksen ja peruskieliopin aineksia.</p>	<p>Oppilas pystyy kertomaan joistakin tutuista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittaa muutaman lyhyen lauseen harjoitelluista aiheista.</p> <p>Oppilas ääntää useimmat harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi.</p> <p>Oppilas osaa hyvin suppean perussanaston, muutaman tilannesidonnaisen ilmauksen ja peruskieliopin aineksia.</p>	<p>Oppilas osaa rajallisen määrän lyhyitä, ulkoa opeteltuja ilmauksia, keskeistä sanastoa ja perustason lauserakenteita.</p> <p>Oppilas pystyy kertomaan arkisista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittamaan yksinkertaisia viestejä ja ääntää harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi.</p>
--	-----------	--	-----------------------------------	---	--	--	---

VENÄJÄ, B2-OPPIMÄÄRÄ

8. lk. B-VENÄJÄ				
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen				
T1 auttaa oppilasta hahmottamaan venäjän kielen suhde aiemmin opiskelemiinsa kieliin, tutustumaan alueeseen, jossa käytetään venäjän kieltä ja venäläisen elämänmuodon keskeisiin piirteisiin, sekä tukea oppilaan kielellisen päättelykyvyn, uteliaisuuden ja monikielisuuden kehittymistä	S1 Tutkitaan venäjän kielelle ominaisia piirteitä ja vertaillaan oppilaalle tuttuja kieliä toisiinsa. Mietitään venäjän kielen sukulaiskieliä ja hahmotetaan venäjän ja slaavilaisten kielten levinneisyyttä maailmassa. Pohditaan mahdollisia kyseiseen kieleen ja kulttuuriin liittyviä ennakkokoletuksia.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito	Venäjän kielen aseman, keskeisten erityispiirteiden ja kielialueen hahmottaminen	Oppilas tuntee venäjän kielen asemaa maailman kielten joukossa ja keskeisimpiä kielen erityispiirteitä. Oppilas osaa luonnehtia joitakin venäjänkielisen kielialueen kulttuurisia ja muita ilmiöitä.
Kielenopiskelutaidot				
T2 rohkaista oppilasta näkemään venäjän kielen taito osana elinikäistä oppimista ja oman kielivarannon karttumista, ohjata oppilasta löytämään itselleen parhaiten sopivia tapoja oppia kieliä ja kannustaa häntä käyttämään vähäistäkin taitoaan myös oppituntien ulkopuolella	S2 Tutkitaan yhdessä, mikä edistää parhaiten venäjän kielen oppimista, mihin venäjän kieltä voi käyttää ja mistä löytyy kiinnostavaa venäjänkielistä aineistoa. Huomioidaan monipuolisen aineiston tärkeys opiskelussa. Asetetaan omia tavoitteita, opetellaan antamaan ja vastaanottamaan palautetta.	L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot	Tavoitteiden asettaminen, oppimisen reflektointi ja yhteistyö.	Oppilas osaa arvioida omia kielenopiskelutavoitteitaan ja opiskelutapojaan. Oppilas huomaa, mihin hän voi käyttää kielitaitoaan myös koulun ulkopuolella ja osaa pohtia, miten hän voi käyttää taitoaan koulun päätyttyä.
Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa				
T3 järjestää oppilaalle tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista vuorovaikutusta	S3 Tutustutaan eri tapoihin opiskella ja käyttää venäjän kieltä. Opiskellaan kielenkäyttöä lähinnä epämuodollisissa tilanteissa. Harjoitellaan venäjän kielen kuulemistä, puhumista, lukemista ja kirjoittamista yksinkertaisin ilmaisutavoin, erilaisissa arkipäiväisissä tilanteissa (keskustelu ja kuulumisten kysyminen kaverien kesken, oman perheen esittely, itsestä kertominen). Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto. Tutustutaan kyrilliseen aakkostoon	L4 Monilukutaito	Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Taitotasoa A1.2 Oppilas selviytyy satunnaisesti yleisimmin toistuvista, rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen vielä enimmäkseen viestintäkumppaniin.

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
T4 tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä	S3 Harjoitellaan vuorovaikutusta monin tavoin (sanat, eleet, ilmeet, ympäristön osoittaminen). Tutustutaan epäröinnin äänelliseen ilmaisuun. Painotus viestin välittämisessä eikä oikeakielisyydessä (esim. kiertoilmaisut, yleiskäsitteet, selvennyksen pyytäminen/ antaminen, osattujen kielten hyödyntäminen).	L4 Monilukutaito	Viestintästrategioiden käyttö	Taitotaso A1.2 Oppilas tukeutuu viestinnässään kaikkein keskeisimpiin sanoihin ja ilmauksiin. Oppilas tarvitsee paljon apukeinoja. Oppilas osaa pyytää toistamista tai hidastamista.
T5 auttaa oppilasta tutustumaan kohteliaaseen kielenkäyttöön	S3 Huomioidaan venäjän kielen muodollisemmat kielenkäyttötilanteet. Tutustutaan muodollisen kielenkäytön perusteisiin ja harjoitellaan käyttämään kohteliaista kieltä helpoissa vuorovaikutustilanteissa (kuten esittely, tervehtiminen, kuulumisten kysyminen, kaupassa asiointi, ravintolavarausten tekeminen). Mahdollisuuksien mukaan otetaan huomioon venäjänkielisen maailman eri alueet	L4 Monilukutaito L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys	Viestinnän kulttuurinen sopivuus	Taitotaso A1.2 Oppilas osaa käyttää muutamia kaikkein yleisimpiä kielelle ominaisia kohteliaisuuden ilmauksia rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.
Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä				
T6 rohkaista oppilasta tulkitsemaan taitotasolleen sopivia ja itseään kiinnostavia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä	S3 Harjoitellaan tunnistamaan erilaisia tekstityyppejä ja kielenkäyttötarkoituksia lähinnä epämuodollisissa tilanteissa. Valitaan ajankohtaisia aiheita yhdessä. Opetellaan kuulemaan ja lukemaan venäjänkielistä materiaalia. Valittaessa tekstejä ja aiheita otetaan huomioon venäjän kielen maantieteellinen levinneisyys ja asema.	L4 Monilukutaito	Tekstien tulkintataidot	Taitotaso A1.2 Oppilas ymmärtää harjoiteltua, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää muutaman sanan mittaista kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta. Oppilas tunnistaa tekstistä yksittäisiä tietoja.
Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä				
T7 tarjota oppilaalle tilaisuuksia harjoitella ikätasolle sopivaa puhumista ja kirjoittamista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisimpiin rakenteisiin	S3 Valitaan oppilaita kiinnostavia kielenkäytön aihepiirejä näkökulmana minä, me ja maailma. Opetellaan kirjoittamaan ja puhumaan venäjäksi monenlaisista aiheista. Harjoitellaan tunnistamaan ja tuottamaan kyrillisiä kirjaimia sekä käsin kirjoittamalla että koneella. Havainnoidaan venäjän kielen rytmiä, intonaatiota ja muita ääntämisen piirteitä ja harjoitellaan ääntämään luontevasti. Oleellisia rakenteita tutkitaan ja harjoitellaan erilaisista teksteistä ja oppimateriaaleista. Rakenteiden merkitykseen kiinnitetään huomiota viestin välityksen näkökulmasta: esim. tapahtuuko jotain nyt vai ennen tai onko kyseessä yksikkö vai monikko.	L5 Tieto- ja viestintäteknologien osaaminen	Tekstien tuottamistaidot	Taitotaso A1.1 Oppilas osaa ilmaista itseään puheessa hyvin suppeasti käyttäen harjoiteltuja sanoja ja opeteltuja vakioilmaisuja. Oppilas ääntää joitakin harjoiteltuja ilmauksia ymmärrettävästi ja osaa kirjoittaa joitakin erillisiä sanoja ja sanontoja.

Vieras kieli, B2-oppimäärä

(Perusopetuksen päättöarvioinnin kriteerit s.143)

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi vieraan kielen B2-oppimäärässä vuosiluokilla 7–9

Arviointi on monipuolista, ja se antaa oppilaille mahdollisuuden painottaa itselleen luontevia ilmaisumuotoja. Formatiiviseen arviointiin liittyvän oppilaan oppimista ohjaavan ja kannustavan palautteen avulla oppilaita autetaan tulemaan tietoisiksi omista taidoistaan ja kehittämään niitä. Oppilaita rohkaistaan käyttämään oppimaansa erilaisissa viestintätilanteissa. Oppimista arvioidaan monin eri tavoin myös itsearviointin ja vertaispalautteen keinoin. Summatiivinen arviointi perustuu siihen, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on saavuttanut paikallisessa opetussuunnitelmassa vieraan kielen B2-oppimäärälle asetetut tavoitteet.

Oppilaan kehittyvän kielitaidon arviointi perustuu Eurooppalaiseen viitekehykseen ja sen pohjalta laadittuun suomalaiseen sovellukseen Kehittyvän kielitaidon asteikko. Arvioinnissa välineenä voidaan käyttää myös esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua.

Arvioinnin tulee olla monipuolista, jotta oppilaat, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia tai joilla on muulla tavoin kielellisesti erilaiset lähtökohdat, saavat erilaisia mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona oppilaan vieraan kielen B2-oppimäärän opiskelu päättyy vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päättöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut vieraan kielen B2-oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt vieraan kielen B2-oppimäärän tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päättöarvosana on vieraan kielen B2-oppimäärän tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan vieraan kielen B2-oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päättöarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy vieraan kielen B2-oppimäärän päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan.

Vieraan kielen B2-oppimäärän kehittyvään kielitaitoon liittyvän tavoitteen seitsemän (T7) arvosanassa 7 on yhdistetty kaksi taitotasoa A1.1 ja A1.2 välitasoksi A1.1/A1.2. Taitotasot löytyvät Eurooppalaisesta viitekehyksestä ja sen pohjalta laaditusta suomalaisesta sovelluksesta Kehittyvän kielitaidon asteikko.

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen							
T1 auttaa oppilasta hahmottamaan uuden opiskeltavan kielen suhde hänen aiemmin opiskelempiinsa kieliin ja tutustumaan kyseisen kielen kielialueeseen ja elämänmuodon joihinkin keskeisiin piirteisiin sekä tukea oppilaan kielellisen päättelykyvyn, uteliaisuuden ja monikielisyyden kehittymistä	S1	Oppilas oppii tuntemaan kohdekielen suhteen muihin kieliin. Hän oppii tuntemaan kohdekielen kielialuetta sekä kulttuureita ja elämänmuotoja. Oppilas oppii kehittämään kielellistä päättelykykyään ja monikielisyyttään.	Kohdekielen suhde muihin kieliin, kielialueen ja siihen liittyvien kulttuurien ja elämänmuotojen tunteminen, kielellinen päättely ja monikielisuus	Oppilas osaa kertoa, missä kohdekieltä puhutaan. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä kohdekielen kulttuureista ja niihin liittyvistä elämänmuodoista.	Oppilas osaa kertoa, missä kohdekieltä puhutaan sekä antaa joitakin esimerkkejä kohdekielen suhteesta muihin kieliin. Oppilas osaa kertoa kohdekielen kulttuureista ja niihin liittyvistä elämänmuodoista.	Oppilas osaa kertoa, missä kohdekieltä puhutaan, ja vertailla kohdekielen suhdetta muihin kieliin. Oppilas osaa kuvailla kohdekielen kulttuureita ja kuvailla niihin liittyviä elämänmuotoja.	Oppilas osaa vertailla ja pohtia kohdekielen suhdetta muihin kieliin. Oppilas osaa hyödyntää kohdekielen keskeisimpiä erityispiirteitä oppimisessaan. Oppilas osaa vertailla kohdekielen kulttuureita ja niihin liittyviä elämänmuotoja

Kielenopiskelutaidot							
T2 rohkaista oppilasta näkemään opiskeltavan kielen taito osana jatkuvaa oppimista ja oman kielivarannon karttumista, ohjata oppilasta löytämään itselleen ja ikäkaudelleen parhaiten sopivia tapoja oppia kieliä sekä kannustaa häntä käyttämään vähäistäkin taitoaan myös oppituntien ulkopuolella	S2	Oppilas oppii löytämään mahdollisuuksia käyttää kohdekieltä myös koulun päätyttyä. Oppilas oppii käyttämään erilaisia tapoja oppia kieliä ja löytää niistä itselleen tehokkaimmat.	Jatkuvan kielenopiskelun valmiuksien ja opiskelustrategioiden kehittyminen	Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä mahdollisuuksista käyttää kohdekieltä. Oppilas osaa käyttää joitakin itselle sopivia tapoja oppia kohdekieltä.	Oppilas osaa kertoa mahdollisuuksista käyttää kohdekielen taitoaan myös koulun päätyttyä. Oppilas osaa käyttää yleisimpiä itselle sopivia tapoja oppia kohdekieltä.	Oppilas osaa kertoa, mihin hän voi käyttää kohdekielen taitoaan myös koulun päätyttyä. Oppilas osaa käyttää keskeisimpiä itselle sopivia tapoja oppia kohdekieltä.	Oppilas osaa kertoa, kuinka kohdekielen taitoa voi hyödyntää myös koulun päätyttyä. Oppilas osaa käyttää monipuolisia itselle sopivia tapoja oppia kohdekieltä.

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa				Taitotaso A1.1	Taitotaso A1.2	Taitotaso A1.3	Taitotaso A2.1
T3 järjestää oppilaalle tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista vuorovaikutusta	S3	Oppilas oppii toimimaan erilaisissa suullisissa ja kirjallisissa vuorovaikutustilanteissa.	Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Oppilas selviytyy satunnaisesti viestintäkumppanin tukemana muutamasta, kaikkein yleisimmin toistuvasta ja rutiininomaisesta viestintätilanteesta.	Oppilas selviytyy satunnaisesti yleisimmin toistuvista, rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen vielä enimmäkseen viestintäkumppaniin.	Oppilas selviytyy monista rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen joskus viestintäkumppaniin.	Oppilas pystyy vaihtamaan ajatuksia tai tietoja tutuissa ja jokapäiväisissä tilanteissa sekä toisinaan ylläpitämään viestintätilannetta.

T4 tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä	S3	Oppilas oppii hyödyntämään kielellisiä viestintästrategioita vuorovaikutustilanteissa.	Viestintästrategioiden käyttö	Oppilas tarvitsee paljon apukeinoja (esim. eleet, piirtäminen, sanastot, internet). Oppilas osaa joskus arvailla tai päätellä yksittäisten sanojen merkityksiä asiayhteyden, yleistiedon tai muun kielitaitonsa perusteella. Oppilas osaa ilmaista, onko ymmärtänyt.	Oppilas tukeutuu viestinnässään kaikkein keskeisimpiin sanoihin ja ilmauksiin. Oppilas tarvitsee paljon apukeinoja. Oppilas osaa pyytää toistamista tai hidastamista.	Oppilas osallistuu viestintään, mutta tarvitsee edelleen usein apukeinoja. Oppilas osaa reagoida suppein sanallisin ilmauksin, pienin elein (esim. nyökkäämällä), äännähdyksin tai muunlaisella minimipalautteella. Oppilas joutuu pyytämään selvennystä tai toistoa hyvin usein.	Oppilas osallistuu enenevässä määrin viestintään turvautuen harvemmin ei-kielellisiin ilmaisuihin. Oppilas joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä melko usein ja osaa jonkin verran soveltaa viestintäkumppanin ilmaisuja omassa viestinnässään.
---	----	--	-------------------------------	---	--	--	--

T5 auttaa oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten tuntemustaan	S3	Oppilas oppii käyttämään kohdekielelle ja kielialueen kulttuurille tyypillisiä kohteliaisuuden ilmauksia.	Viestinnän kulttuurinen sopivuus	Oppilas osaa käyttää muutamia kielelle ja kulttuurille tyypillisimpiä kohteliaisuuden ilmauksia (tervehtiminen, hyvästely, kiittäminen) joissakin kaikkein rutiininomaisimissa sosiaalisissa kontakteissa.	Oppilas osaa käyttää muutamia kaikkein yleisimpiä kielelle ominaisia kohteliaisuuden ilmauksia rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.	Oppilas osaa käyttää yleisimpiä kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia monissa rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.	Oppilas selviytyy lyhyistä sosiaalisista tilanteista ja osaa käyttää yleisimpiä kohteliaita tervehdyksiä ja puhuttelumuotoja sekä esittää kohteliaasti esimerkiksi pyyntöjä, kutsuja, ehdotuksia ja vastata sellaisiin.
--	----	---	----------------------------------	--	--	---	---

Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä			Taitotaso A1.1	Taitotaso A1.2	Taitotaso A1.3	Taitotaso A2.1
T6 rohkaista oppilasta tulkitsemaan ikätasolleen sopivia ja itseään kiinnostavia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä	S3	Oppilas oppii tulkitsemaan erilaisia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä.	<p>Tekstien tulkintataidot</p> <p>Oppilas ymmärtää vähäisen määrän yksittäisiä puhuttuja ja kirjoitettuja sanoja ja ilmauksia.</p> <p>Oppilas tuntee kirjainjärjestelmän tai hyvin rajallisen määrän kirjoitusmerkkejä.</p>	<p>Oppilas ymmärtää harjoiteltua, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää muutaman sanan mittaista kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta.</p> <p>Oppilas tunnistaa tekstistä yksittäisiä tietoja.</p>	<p>Oppilas ymmärtää yksinkertaista, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta asiayhteyden tukemana.</p> <p>Oppilas pystyy löytämään tarvitsemansa yksinkertaisen tiedon lyhyestä tekstistä.</p>	<p>Oppilas ymmärtää helppoja, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sekä selkeää puhetta sisältäviä tekstejä.</p> <p>Oppilas ymmärtää lyhyiden, yksinkertaisten, itseään kiinnostavien viestien ydinsisällön ja tekstin pääajatuksen tuttua sanastoa sisältävästä, ennakoitavasta tekstistä.</p> <p>Oppilas pystyy hyvin yksinkertaiseen päättelyyn asiayhteyden tukemana.</p>

Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä	Taitotaso A1.1	Taitotaso A1.1/A1.2	Taitotaso A1.2	Taitotaso A1.3
--	----------------	---------------------	----------------	----------------

<p>T7 tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella ikätasolle sopivaa pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisimpiin rakenteisiin</p>	<p>S3</p>	<p>Oppilas oppii ilmaisemaan itseään suullisesti ja kirjallisesti käyttäen kielen keskeistä sanastoa ja keskeisiä rakenteita. Hän oppii ääntämään ymmärrettävästi.</p>	<p>Tekstien tuottamista i-dot</p>	<p>Oppilas osaa ilmaista itseään puheessa hyvin suppeasti käyttäen harjoiteltuja sanoja ja opeteltuja vakioilmaisuja.</p> <p>Oppilas ääntää joitakin harjoiteltuja ilmauksia ymmärrettävästi ja osaa kirjoittaa joitakin erillisiä sanoja ja sanontoja.</p>	<p>Oppilas pystyy kertomaan ohjatusti joistakin tutuista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa.</p> <p>Oppilas osaa kirjoittaa joitakin sanoja ja lauseita.</p> <p>Oppilas ääntää harjoiteltuja ilmauksia ymmärrettävästi.</p> <p>Oppilas osaa hyvin suppean perussanaston, muutaman tilannesidonnaisen ilmauksen ja peruskieliopin aineksia.</p>	<p>Oppilas pystyy kertomaan joistakin tutuista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittaa muutaman lyhyen lauseen harjoitelluista aiheista.</p> <p>Oppilas ääntää useimmat harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi.</p> <p>Oppilas osaa hyvin suppean perussanaston, muutaman tilannesidonnaisen ilmauksen ja peruskieliopin aineksia.</p>	<p>Oppilas osaa rajallisen määrän lyhyitä, ulkoa opeteltuja ilmauksia, keskeistä sanastoa ja perustason lauserakenteita.</p> <p>Oppilas pystyy kertomaan arkisista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittamaan yksinkertaisia viestejä ja ääntää harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi.</p>
--	-----------	--	-----------------------------------	---	--	--	---

15.4.4 MATEMATIIKKA

(Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet s. 374)

7. lk. MATEMATIIKKA				
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
Merkitys, arvot, asenteet				
T1 vahvistaa oppilaan motivaatiota, myönteistä minäkuvaa ja itseluottamusta matematiikan oppijana	S1, S2, S3, S5	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen		Ei vaikuta arvosanan muodostamiseen. Oppilaita ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.
T2 kannustaa oppilasta ottamaan vastuuta matematiikan oppimisesta sekä yksin että yhdessä toimien	S1, S2, S3, S5	L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Vastuunottaminen opiskelusta	Oppilas haluaa ottaa vastuuta omasta oppimisestaan ja osallistuu ryhmän toimintaan.
Työskentelyn taidot				
T3 ohjata oppilasta havaitsemaan ja ymmärtämään oppimiensa asioiden välisiä yhteyksiä	Tasogeometrian riippuvuussuhteet, lausekkeet ja yhtälöt S1, S2, S3, S5	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito	Opittujen asioiden yhteydet	Oppilas havaitsee oppimiensa asioiden välisiä yhteyksiä
T4 kannustaa oppilasta harjaantumaan täsmälliseen matemaattiseen ilmaisuun suullisesti ja kirjallisesti	Matemaattisen tekstin tulkinta ja tuottaminen S1, S2, S3, S5	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Matemaattinen ilmaisu	Oppilas osaa täsmällisen matemaattisen ilmaisun perusteita kirjallisesti ja suullisesti.
T5 tukea oppilasta loogista ajattelua vaativien matemaattisten tehtävien ratkaisemisessa ja siinä tarvittavien taitojen kehittämisessä	Looginen päättely ja sanalliset tehtävät S1, S2, S3, S5	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys	Ongelmanratkaisut aito	Oppilas osaa ratkaista sanallisia tehtäviä ja loogista päättelyä vaativia tehtäviä.
T6 ohjata oppilasta arvioimaan matemaattisia ratkaisujaan sekä puntaroimaan tuloksen mielekkyyttä	Soveltavat tehtävät S1, S2, S3, S5	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L4 Monilukutaito L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys	Taito arvioida matemaattisia ratkaisuja	Oppilas osaa arvioida matemaattisen ratkaisunsa mielekkyyttä.

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
T7 rohkaista oppilasta soveltamaan matematiikkaa muissakin oppiaineissa ja näkemään yhteyksiä käytännön elämään	S1, S2, S3, S5	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Matematiikan soveltaminen	Oppilas osaa soveltaa matematiikkaa tutuissa ympäristöissä
T9 opastaa oppilasta tutustumaan tieto- ja viestintäteknologian soveltamiseen matematiikan opiskelussa.	S1, S2, S3, S5	L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Tieto- ja viestintäteknologian käyttö	Oppilas osaa ratkaista yksinkertaisia matemaattisia tehtäviä tieto- ja viestintäteknologian avulla.
Käsitteelliset ja tiedonalakohtaiset tavoitteet				
T10 ohjata oppilasta vahvistamaan päättely- ja päässälaskutaitoa ja kannustaa oppilasta käyttämään laskutaitoaan eri tilanteissa	Matemaattinen ajattelu* , Päässälaskutaito S1, S2	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L4 Monilukutaito	Päätely- ja laskutaito	Oppilas osaa käyttää päätely- ja päässälaskutaitoa eri tilanteissa.
T11 ohjata oppilasta kehittämään kykyään laskea peruslaskutoimituksia rationaaliluvuilla	Luvut ja laskutoimitukset* S2	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito	Peruslaskutoimitukset rationaaliluvuilla	Oppilas osaa sujuvasti peruslaskutoimitukset rationaaliluvuilla.
T12 tukea oppilasta laajentamaan lukukäsitteen ymmärtämistä reaalityöihin	Lukujoukot S2	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito	Lukukäsite	Oppilas tunnistaa reaalityöt ja osaa kuvailla niiden ominaisuuksia
T14 ohjata oppilasta ymmärtämään tuntemattoman käsite ja kehittämään yhtälönsuhteita yksinkertaisissa yhtälöissä	Algebra* S3	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito	Tuntemattoman käsite ja yhtälönsuhteiden perusteet	Oppilas osaa ratkaista yksinkertaisia ensimmäisen asteen yhtälöitä symbolisesti
T15 ohjata oppilasta ymmärtämään muuttujan käsite	Muuttujan käsite, lausekkeen arvon laskeminen S3	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Muuttujan käsite	Oppilas ymmärtää muuttujan käsitteen ja osaa laskea lausekkeen arvon.

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
T16 tukea oppilasta ymmärtämään geometrian käsitteitä ja niiden välisiä yhteyksiä	Tasogeometria* S5	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Geometrian käsitteiden ja niiden välisten yhteyksien hahmottaminen	Oppilas osaa nimetä ja kuvailla suoriin, kulmiin ja monikulmioihin liittyviä ominaisuuksia
T17 ohjata oppilasta ymmärtämään ja hyödyntämään ympyrään liittyviä ominaisuuksia	Tasogeometria* S5	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Ympyrän ominaisuuksien hahmottaminen	Oppilas ymmärtää kehäkulman ja keskuskulman käsitteet.
T18 kannustaa oppilasta kehittämään taitoaan laskea pinta-aloja	Tasogeometria* S5	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito	Pinta-alojen laskutaito	Oppilas osaa laskea tasokuvioiden pintaaloja. Oppilas osaa pinta-ala yksiköiden muunnoksia.
T20 ohjata oppilasta kehittämään algoritmista ajatteluaan ja tutustumaan ohjelmoinnin perusteisiin	Ohjelmoinnin perusteet S1	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys	Algoritminen ajattelu	Oppilas hallitsee algoritmisen ajattelun alkeita

Sisällöt

Matemaattinen ajattelu* (S1 Ajatteluntaidot ja menetelmät)

T1, T3-T7, T9-T10 & T20

- Matemaattinen päättely
- Taito perustella ratkaisuja
- Matemaattisen tekstin tulkinta ja tuottaminen
- Väitelauseiden totuusarvon päättely
- Ohjelmointi
- Päässälaskutaito

Luvut ja laskutoimitukset* (S2 Luvut ja laskutoimitukset)

T1-T7, T9-T12

- Peruslaskutoimitukset myös negatiivisilla luvuilla
- Murtolukujen laskutoimitukset
- Vastaluku, käänteisluku, itseisarvo
- Lukujen jaollisuus, alkuluvut
- Desimaalilukujen laskutoimituksia, pyöristäminen □ Lukujoukot

Algebra* (S3 Algebra) T1-T7,

T9, T14, T15

- Muuttujan käsite
- Lausekkeen arvon laskeminen
- Ensimmäisen asteen yhtälön ratkaisukeinoja **Tasogeometria*** (S5 Geometria)

T1-T7, T9, T16 - T18

- Peruskäsitteet: piste, jana, suora, kulma, viiva, puolisuora, monikulmiot ja niiden ominaisuuksia
- Ympyrän osat ja ympyrään liittyviä käsitteitä (keskuskulma, kehäkulma), tutustutaan Thaleen lauseeseen

- Monikulmioiden pinta-ala ja piiri
- Pituuden ja pinta-alan yksikönmuutokset
- Koordinaatisto
- Geometrasta konstruointia

8. lk. MATEMATIIKKA				
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueiden painopisteet ja tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
Merkitys, arvot, asenteet				
T1 vahvistaa oppilaan motivaatiota, myönteistä minäkuvaa ja itseluottamusta matematiikan oppijana	S1, S2, S3, S5	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen		Ei vaikuta arvosanan muodostamiseen. Oppilaita ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.
T2 kannustaa oppilasta ottamaan vastuuta matematiikan oppimisesta sekä yksin että yhdessä toimien	S1, S2, S3, S5	L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Vastuunottaminen opiskelusta	Oppilas ottaa vastuuta omasta oppimisestaan ja osallistuu ryhmän toimintaan.
Työskentelyn taidot				
T3 ohjata oppilasta havaitsemaan ja ymmärtämään oppimiensa asioiden välisiä yhteyksiä	Yhtälöt*, prosentit* , yhdenmuotoisuus ja mittakaava S2, S3, S5	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito	Opittujen asioiden yhteydet	Oppilas havaitsee ja osaa soveltaa oppimiensa asioiden välisiä yhteyksiä
T4 kannustaa oppilasta harjaantumaan täsmälliseen matemaattiseen ilmaisuun suullisesti ja kirjallisesti	Täsmällinen matemaattinen ilmaisu S1, S2, S3, S5	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Matemaattinen ilmaisu	Oppilas osaa ilmaista matemaattista ajatteluaan sekä suullisesti että kirjallisesti
T5 tukea oppilasta loogista ajattelua vaativien matemaattisten tehtävien ratkaisemisessa ja siinä tarvittavien taitojen kehittämisessä	Yhtälöt*, prosentit*, tasogeometria* S1, S2, S3, S5	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys	Ongelmanratkaisutaito	Oppilas osaa ratkaista sanallisia tehtäviä yhtälöiden avulla ja ratkaista matemaattisesti loogista päättelyä vaativia tehtäviä.

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueiden painopisteet ja tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
T6 ohjata oppilasta arvioimaan ja kehittämään matemaattisia ratkaisujaan sekä tarkastelemaan kriittisesti tuloksen mielekkyyttä	S1, S2, S3, S5	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L4 Monilukutaito L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys	Taito arvioida ja kehittää matemaattisia ratkaisuja	Oppilas osaa arvioida matemaattista ratkaisuaan ja tarkastelee kriittisesti tuloksen mielekkyyttä.
T7 rohkaista oppilasta soveltamaan matematiikkaa muissakin oppiaineissa ja ympäröivässä yhteiskunnassa	S1, S2, S3, S5	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen	Matematiikan soveltaminen	Oppilas osaa soveltaa matematiikkaa eri ympäristöissä.
T9 opastaa oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa matematiikan opiskelussa	S1, S2, S3, S5	L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Tieto- ja viestintäteknologian käyttö	Oppilas osaa käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa matematiikan opiskelussa.
Käsitteelliset ja tiedonalakohtaiset tavoitteet				
T10 ohjata oppilasta vahvistamaan päättely- ja päässälaskutaitoa ja kannustaa oppilasta käyttämään laskutaitoaan eri tilanteissa	Prosentit* , potenssit* S2	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L4 Monilukutaito	Päätely- ja laskutaito	Oppilas käyttää aktiivisesti päätely- ja päässälaskutaitoa eri tilanteissa.
T13 tukea oppilasta laajentamaan ymmärrystään prosenttilaskennan perusteista	S2	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys	Prosentin käsite ja prosenttilaskenta	Oppilas osaa kertoa prosentin käsitteen käytöstä. Oppilas osaa laskea prosenttiosuuden, prosenttiluvun osoittaman määrän kokonaisuudesta sekä muutos- ja vertailuprosentin.
T14 ohjata oppilasta kehittämään yhtälönratkaisutaitojaan	Yhtälöt* , verrannollisuus S3	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito	Yhtälönratkaisutaidot.	Oppilas osaa ratkaista ensimmäisen asteen yhtälön symbolisesti. Oppilas osaa ratkaista vaillinaisen toisen asteen yhtälön esimerkiksi päättelemällä tai symbolisesti.

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueiden painopisteet ja tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
T15 ohjata oppilasta ymmärtämään muuttujan käsite	Polynomit* S3	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Muuttujan käsite.	Oppilas ymmärtää muuttujan käsitteen ja osaa laskea polynomin arvon.
T16 tukea oppilasta ymmärtämään tasogeometrian käsitteitä ja niiden välisiä yhteyksiä	Tasogeometria* S5	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Tasogeometrian käsitteiden ja niiden välisien yhteyksien hahmottaminen.	Oppilas osaa soveltaa yhtenevyyttä ja yhdenmuotoisuutta tasogeometriassa.
T17 ohjata oppilasta ymmärtämään ja hyödyntämään suorakulmaiseen kolmioon ja ympyrään liittyviä ominaisuuksia	Tasogeometria* S5	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Suorakulmaisen kolmion ja ympyrän ominaisuuksien hahmottaminen.	Oppilas osaa käyttää Pythagoraan lausetta ja laskea ympyrän kehän ja kaaren pituuden.
T18 kannustaa oppilasta kehittämään taitoaan laskea pintaaloja.	Tasogeometria* S5	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito	Pinta-alojen laskutaito.	Oppilas osaa laskea tasokuvioiden pintaaloja. Oppilas osaa pinta-alayksiköiden muutoksia.
T20 ohjata oppilasta kehittämään edelleen algoritmista ajatteluun ja harjoittelemaan yksinkertaisten ohjelmien ohjelmointia.	S1	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys	Algoritminen ajattelu ja ohjelmointitaidot.	Osaa soveltaa algoritmisen ajattelun periaatteita.

Sisällöt

Potenssit* (S2 Luvut ja laskutoimitukset)

T1-T7, T10

- Potenssimerkintä
- Potenssilaskusääntöjä (eksponenttina kokonaisluku)
- Kymmenpotenssimuoto □ Neliöjuuri

Polynomit*(S3 Algebra)

T1-T7, T15

- Polynomin käsite
- Polynomien yhteen-, vähennys- ja kertolasku □ Lukujonot

Yhtälöt* (S1 Ajattelun taidot ja menetelmät, S3 Algebra)

T1-T7, T14, T15 & T20

- Syvennetään ensimmäisen asteen yhtälön ratkaisukeinoja
- Vaillinaisen toisen asteen yhtälön ratkaiseminen
- Ensimmäisen asteen epäyhtälöt
- Verranto
- Ongelmanratkaisu yhtälön avulla

Prosentit* (S2 Luvut ja laskutoimitukset)

T1-T7, T9, T13

- Prosentin käsite
- Prosenttiosuuden laskeminen
- p% luvusta
- Muuttunut arvo ja perusarvo
- Muutos- ja vertailuprosentti
- Prosenttiyksikkö

Tasogeometria* (S5 Geometria)

T1-T7, T9, T16-T18

- Pythagoraan lause
- Pythagoraan lauseen käänteislause
- Ympyrän pinta-ala ja sektorin pinta-ala
- Ympyrän kehän pituus ja kaaren pituus
- Yhtenevyys ja yhdenmuotoisuus, mittakaava

Matematiikka

(Perusopetuksen päättöarvioinnin kriteerit s.170)

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi matematiikassa vuosiluokilla 7–9

Monipuolisella arvioinnilla ja kannustavalla palautteella tuetaan matemaattisen ajattelun ja itseluottamuksen kehittymistä ja ylläpidetään ja vahvistetaan opiskelumotivaatiota. Palaute tukee oppilaiden myönteistä minäkuvaa matematiikan oppijana. Oppilaille annetaan säännöllisesti tietoa oppimisen edistymisestä ja suoriutumisesta suhteessa asetettuihin matematiikan tavoitteisiin. Arviointi ohjaa oppilaita kehittämään matematiikan osaamistaan ja ymmärtämistään sekä pitkäjänteisen työskentelyn taitojaan. Palaute auttaa oppilaita huomaamaan, mitä tietoja ja taitoja tulisi edelleen kehittää ja miten.

Oppilailla on aktiivinen rooli arvioinnissa. Itsearviointissa oppilaat oppivat asettamaan tavoitteita oppimiselleen ja havainnoimaan edistymistään suhteessa tavoitteisiin. Lisäksi oppilaita ohjataan kiinnittämään huomiota tapaansa työskennellä sekä tiedostamaan asennettaan matematiikan opiskelua kohtaan.

Oppilailla tulee olla mahdollisuus osoittaa osaamistaan eri tavoin. Arvioinnin kohteena ovat matemaattiset tiedot ja taidot sekä niiden soveltaminen. Lisäksi arvioinnissa kiinnitetään huomiota tekemisen tapaan ja taitoon perustella ratkaisuja sekä ratkaisujen rakenteeseen ja oikeellisuuteen. Arvioinnissa otetaan huomioon myös taito hyödyntää välineitä, mukaan lukien tieto- ja viestintäteknologiaa.

Yhdessä työskennellessä arvioidaan sekä ryhmän jäsenten että koko ryhmän toimintaa ja tuotosta. Tuotoksen arvioinnissa kiinnitetään huomiota tuotoksen matemaattiseen sisältöön ja esitystapaan. Palautteella ohjataan oppilaita ymmärtämään jokaisen ryhmän jäsenen työskentelyn ja kehittymisen merkitys. Oppilaita ohjataan tuotosten ja toiminnan arvioimiseen.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona matematiikan opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päättöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut matematiikan oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt matematiikan tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päättöarvosana on matematiikan tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan matematiikan oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päättöarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy matematiikan päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan.

Kriteerikuvauksissa alempien arvosanojen osaamisen kuvaukset sisältyvät ylemmän arvosanan kuvauksiin. Kriteereitä voidaan myös hyödyntää, kun oppilaan osaamisen näyttötilanteita suunnitellaan tai oppilaan näyttöä arvioidaan.

Oppilaan työskentelyn ohjaamisella matematiikassa tarkoitetaan esimerkiksi suullisten lisäohjeiden antamista, ohjaavien kysymysten esittämistä, välineillä havainnollistamista tai vastaavien esimerkkien antamista työskentelyn aikana.

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
Merkitys, arvot ja asenteet							
T1 vahvistaa oppilaan motivaatiota, positiivista minäkuvaa ja itseluottamusta matematiikan oppijana	S1–S6	Oppilas oppii tunnistamaan, mitkä asiat ja opiskelutavat motivoivat häntä. Oppilas pyrkii vahvistamaan positiivista minäkuvansa ja itseluottamusta matematiikan oppijana.		Ei vaikuta arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilaita ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.			
T2 kannustaa oppilasta ottamaan vastuuta matematiikan oppimisesta sekä yksin että yhdessä toimien	S1–S6	Oppilas aloittaa työskentelyn, ylläpitää sitä ja arvioi, milloin työskentely on saatu päätökseen. Hän osallistuu omatoimisesti ryhmän toimintaan.	Vastuunottaminen opiskelusta	Oppilas kykenee ohjattuna aloittamaan työskentelyn ja ylläpitämään sitä.	Oppilas työskentelee osin itsenäisesti ja saattaa työskentelyn ohjattuna loppuun. Oppilas osallistuu ryhmän toimintaan vaihtelevasti.	Oppilas ottaa vastuuta omasta oppimisestaan ja osallistuu rakentavasti ryhmän toimintaan.	Oppilas ottaa vastuuta ryhmän toiminnasta ja pyrkii kehittämään koko ryhmän osaamista.
Työskentelyn taidot							

T3 ohjata oppilasta havaitsemaan ja ymmärtämään oppimiensa asioiden välisiä yhteyksiä	S1–S6	Oppilas havaitsee ja ymmärtää oppimiensa asioiden välisiä yhteyksiä. Hän osaa kuvailla, selittää ja soveltaa ymmärtämäänsä.	Opittujen asioiden yhteydet	Oppilas havaitsee ohjattuna opittavien asioiden välisiä yhteyksiä.	Oppilas havaitsee ja kuvailee oppimiensa asioiden välisiä yhteyksiä.	Oppilas löytää ja selittää perustellen oppimiensa asioiden välisiä yhteyksiä.	Oppilas yhdistää oppimiaan asioita ja kuvailee, mistä opittujen asioiden yhteys johtuu.
T4 kannustaa oppilasta harjaantumaan täsmälliseen matemaattiseen ilmaisuun suullisesti ja kirjallisesti	S1–S6	Oppilas ilmaisee matemaattista ajatteluaan täsmällisesti eri ilmaisukeinoja käyttäen.	Matemaattinen ilmaisu	Oppilas ilmaisee ohjattuna matemaattista ajatteluaan jollakin tavalla.	Oppilas ilmaisee matemaattista ajatteluaan joko suullisesti tai kirjallisesti.	Oppilas ilmaisee matemaattista ajatteluaan sekä suullisesti että kirjallisesti.	Oppilas ilmaisee perustellen matemaattista ajatteluaan.
T5 tukea oppilasta loogista ja luovaa ajattelua vaativien matemaattisten tehtävien ratkaisemisessa ja siinä tarvittavien taitojen kehittämisessä	S1–S6	Oppilas jäsentää ongelmia, tunnistaa niistä matemaattista informaatiota ja ratkaisee niitä hyödyntäen matematiikan menetelmiä.	Ongelmanratkaisutaidot	Oppilas jäsentää ohjattuna ongelmia ja ratkaisee osia ongelmasta.	Oppilas osaa poimia annetusta ongelmasta matemaattisen informaation ja ratkaisee ohjattuna ongelmia.	Oppilas jäsentää ja ratkaisee loogista ja luovaa ajattelua vaativia ongelmia.	Oppilas tutkii, onko olemassa muita ratkaisuvaihtoehtoja.

T6 ohjata oppilasta arvioimaan ja kehittämään matemaattisia ratkaisujaan sekä tarkastelemaan kriittisesti tuloksen mielekkyyttä	S1– S6	Oppilas arvioi ja kehittää matemaattista ratkaisuaan ja tarkastelee kriittisesti tuloksen mielekkyyttä.	Taito arvioida ja kehittää matemaattisia ratkaisuja	Oppilas selittää ohjattuna tuottamansa ratkaisun ja pohtii ohjattuna tuloksen mielekkyyttä.	Oppilas selittää laatimansa ratkaisun, pohtii tuloksen mielekkyyttä ja arvioi ohjattuna ratkaisuaan.	Oppilas tarkastelee kriittisesti matemaattista ratkaisuaan ja tuloksen mielekkyyttä.	Oppilas arvioi ja tarvittaessa kehittää ratkaisuaan.
T7 rohkaista oppilasta soveltamaan matemaattikkaa muissakin oppiaineissa ja ympäröivässä yhteiskunnassa	S1– S6	Oppilas tunnistaa ja käyttää matematiikkaa eri ympäristöissä ja toisissa oppiaineissa sekä muotoilee ongelmia matematiikan kielelle.	Matematiikan soveltaminen	Oppilas tunnistaa matematiikan käyttömahdollisuudet ympärillään ja tietää ongelman matemaattisen muotoilun tarpeellisuuden.	Oppilas soveltaa matematiikkaa muotoillen ongelmia matematiikan kielelle annettuja esimerkkejä noudattaen.	Oppilas soveltaa matematiikkaa eri ympäristöissä muotoillen reaali maailman ongelmia matematiikan kielelle.	Oppilas antaa esimerkkejä, kuinka matematiikkaa sovelletaan yhteiskunnassa. Oppilas hyödyntää matematiikan taitojaan eri tilanteissa.
T8 ohjata oppilasta kehittämään tiedonhallinta- ja analysointitaitojaan sekä opastaa tiedon kriittiseen tarkasteluun	S1, S4, S6	Oppilas hankkii ja analysoi tietoa ja pohtii sen todenperäisyyttä ja merkittävyyttä.	Tiedon analysointi ja kriittinen tarkastelu	Oppilas osaa vertailla ohjattuna tietoa matemaattisella perusteella.	Oppilas käsittelee ja esittää tietoa annetun esimerkin mukaisesti.	Oppilas hankkii, käsittelee ja esittää tietoa sekä pohtii sen uskottavuutta.	Oppilas soveltaa tiedonhallinta- ja analysointitaitoja, tulkitsee tietoa sekä arvioi tiedon luotettavuutta.

T9 opastaa oppilasta soveltamaan tietoa ja viestintäteknologiaa matematiikan opiskelussa sekä ongelmien ratkaisemisessa	S1 – S6	Oppilas soveltaa tarkoituksenmukaisesti teknologiaa matematiikan opiskelussa ja ongelmia ratkaistaessa.	Tieto- ja viestintäteknologian käyttö	Oppilas tutustuu matematiikan oppimista tukevaan ohjelmistoon ja käyttää sitä ohjatusti.	Oppilas käyttää sopivaa ohjelmistoa omien tuotosten laatimiseen ja matematiikan opiskeluun.	Oppilas käyttää tietoa ja viestintäteknologiaa matemaattisten ongelmien tarkastelemiseen ja ratkaisemiseen.	Oppilas soveltaa ja yhdistää tietoa ja viestintäteknologiaa tutkivassa työskentelyssä.
Käsitteelliset ja tiedonalakohtaiset tavoitteet							
T10 ohjata oppilasta vahvistamaan päättely- ja päässälaskutaitoa sekä kannustaa oppilasta käyttämään laskutaitoaan eri tilanteissa	S1, S2	Oppilas tekee päätelmiä ja laskelmia arjen toimintojensa tueksi. Hän rohkaistuu käyttämään päässälaskutaitoaan.	Päätely- ja laskutaito	Oppilas laskee päässään lyhyitä laskutoimituksia ja löytää ohjattuna matemaattisia säännönmukaisuuksia.	Oppilas laskee päässään laskutoimituksia ja löytää matemaattisia säännönmukaisuuksia.	Oppilas käyttää aktiivisesti päättely- ja päässälaskutaitoa.	Oppilas laskee päässään monivaiheisia laskutoimituksia ja soveltaa päättelykykyään eri tilanteissa.
T11 ohjata oppilasta kehittämään kykyään laskea peruslaskutoimituksia rationaaliluvuilla	S2	Oppilas laskee peruslaskutoimituksia rationaaliluvuilla.	Peruslaskutoimitukset rationaaliluvuilla	Oppilas laskee samannimisten, positiivisten murtolukujen yhteen- ja vähennyslaskuja.	Oppilas laskee positiivisten murtolukujen yhteen- ja vähennyslaskuja. Oppilas kertoo ja jakaa murtoluvun kokonaisluvulla.	Oppilas laskee sujuvasti peruslaskutoimituksia rationaaliluvuilla.	Oppilas hyödyntää rationaalilukujen peruslaskutoimituksia ongelmanratkaisussa.

				Oppilas kertoo murtoluvun kokonaisluvulla.			
--	--	--	--	--	--	--	--

T12 tukea oppilasta laajentamaan lukukäsitteen ymmärtämistä reaalitylukuihin	S2	Oppilas ymmärtää reaalitylukujen algebrallisia, järjestyks- ja tarkkuusominaisuuksia sekä tutustuu piihin ja neliöjuureen.	Lukukäsite	Oppilas sijoittaa annetun desimaalityluvun lukusuoralle. Oppilas tunnistaa tilanteet, jolloin tarvitaan pyöristämistä.	Oppilas kuvailee, millaisia lukuja on eri lukujoukoissa ja sijoittaa niitä lukusuoralle. Oppilas pyöristää luvun annettuun tarkkuuteen.	Oppilas tunnistaa rationallyluvun ja irrationallyluvun eron. Oppilas pyöristää luvun oikeaan tarkkuuteen.	Oppilas ymmärtää tarkan arvon ja likiarvon eron sekä määrittää lukujen suuruusjärjestyksen.
T13 tukea oppilasta laajentamaan ymmärrystään prosenttilaskennasta	S2, S6	Oppilas ymmärtää prosentin ja prosenttiyksikön käsitteet ja kertoo niiden käytöstä eri tilanteissa. Hän laskee prosenttiosuuden, prosenttiluvun osoittaman määrän sekä muutos- ja vertailuprosentin.	Prosentin käsite ja prosenttilaskenta	Oppilas selittää, päätelee tai laskee prosenttiosuuden ja prosenttiluvun osoittaman määrän.	Oppilas laskee prosenttiosuuden, prosenttiluvun osoittaman määrän kokonaisuudesta sekä muutoksen suuruuden ja muutoksen prosentteina.	Oppilas osaa käyttää prosenttilaskennan eri menetelmiä. Oppilas ymmärtää prosentin ja prosenttiyksikön välisen eron.	Oppilas tekee suhteellista vertailua ja hyödyntää prosenttilaskentaa eri tilanteissa.

<p>T14 ohjata oppilasta ymmärtämään tuntemattoman käsite ja kehittämään yhtälönratkaisutaitojaan</p>	<p>S3, S4</p>	<p>Oppilas ymmärtää tuntemattoman ja lausekkeen käsitteet sekä ratkaisee ensimmäisen asteen ja vaillinaisen toisen asteen yhtälöitä päättelämällä ja symbolisesti.</p>	<p>Tuntemattoman käsite ja yhtälönratkaisutai dot</p>	<p>Oppilas yhdistää samanmuotoisia termejä. Oppilas ratkaisee ohjattuna ensimmäisen asteen yhtälöitä ja päättelee ohjattuna vaillinaisen toisen asteen yhtälön jonkin ratkaisun.</p>	<p>Oppilas sieventää lausekkeitä. Oppilas ymmärtää yhtäsuuruuden säilymisen ja ratkaisee ensimmäisen asteen yhtälön symbolisesti ja vaillinaisen toisen asteen yhtälön joko päättelämällä tai symbolisesti.</p>	<p>Oppilas ymmärtää yhtäsuuruuden käsitteen ja ratkaisee vaillinaisen toisen asteen yhtälön symbolisesti.</p>	<p>Oppilas käyttää sujuvasti tuntematonta yhtälön muodostamisessa ja hyödyntää yhtälönratkaisun taitoja ongelmanratkaisussa.</p>
<p>T15 ohjata oppilasta ymmärtämään muuttujan käsite ja tutustuttaa funktion käsitteeseen sekä ohjata oppilasta harjoittelemaan funktion kuvaajan tulkitsemista ja tuottamista</p>	<p>S3, S4</p>	<p>Oppilas laajentaa käsitystään muuttujista kahden muuttujan yhtälöihin ja piirtää ensimmäisen ja toisen asteen funktion kuvaajia. Oppilas tekee päätelmiä funktion ja sen kuvaajan välisestä yhteydestä.</p>	<p>Muuttujan ja funktion käsitteet sekä kuvaajien tulkitseminen ja tuottaminen</p>	<p>Oppilas laskee lausekkeen arvon ja lukee leikkauspisteiden koordinaatteja. Oppilas tunnistaa nousevan ja laskevan suoran yhtälöstä. Oppilas piirtää ohjattuna ensimmäisen asteen funktion kuvaajan koordinaatistoon.</p>	<p>Oppilas sijoittaa muuttujan paikalle lukuarvoja ja saatuja pisteitä koordinaatistoon . Oppilas piirtää ensimmäisen asteen funktion kuvaajan ja ratkaisee ohjattuna yhtälöparin graafisesti tai algebrallisesti.</p>	<p>Oppilas ymmärtää muuttujan ja funktion käsitteet sekä osaa piirtää funktion kuvaajia. Oppilas ratkaisee annetun yhtälöparin graafisesti ja algebrallisesti.</p>	<p>Oppilas käyttää yhtälöparia ongelmanratkaisussa ja ymmärtää yhtälönratkaisun geometrisen merkityksen. Oppilas osaa tulkita kuvaajia monipuolisesti.</p>

<p>T16 tukea oppilasta ymmärtämään geometrian käsitteitä ja niiden välisiä yhteyksiä</p>	<p>S5</p>	<p>Oppilas tuntee pisteen, suoran, kulman, janan ja puolisuoran käsitteet ja niihin liittyviä ominaisuuksia. Hän nimeää monikulmioita, tietää niiden ominaisuuksia ja laskee niiden piirejä. Oppilas ymmärtää symmetriaan ja yhdenmuotoisuuden liittyviä ominaisuuksia ja verrannollisuutta.</p>	<p>Geometrian käsitteiden ja niiden välisten yhteyksien hahmottaminen</p>	<p>Oppilas tunnistaa ja nimeää kulmia ja monikulmioita ja laskee ohjattuna niihin liittyviä laskuja.</p> <p>Oppilas piirtää suoran suhteen symmetrisiä kuvioita.</p>	<p>Oppilas piirtää pisteen suhteen symmetrisiä kuvioita.</p> <p>Oppilas löytää vastinosat yhdenmuotoisista kuvioista, käyttää verrantoa ja osaa määrittää mittakaavan.</p>	<p>Oppilas hyödyntää perustellen geometrian peruskäsitteisiin ja yhdenmuotoisuuden liittyviä ominaisuuksia.</p> <p>Oppilas käyttää verrantoa ja ymmärtää mittakaavan käsitteen.</p>	<p>Oppilas käyttää yhdenmuotoisuutta ja verrantoa ongelmanratkaisussa.</p>
--	-----------	--	---	--	--	---	--

<p>T17 ohjata oppilasta ymmärtämään ja hyödyntämään suorakulmaiseen kolmioon ja ympyrään liittyviä ominaisuuksia</p>	<p>S5</p>	<p>Oppilas ymmärtää suorakulmaisen kolmion ominaisuuksia ja hyödyntää Pythagoraan lausetta ja trigonometrisia funktioita. Oppilas tietää ympyrään liittyviä käsitteitä ja ominaisuuksia sekä osaa laskea ympyrän kehän pituuden.</p>	<p>Suorakulmaisen kolmion ja ympyrän ominaisuuksien hahmottaminen</p>	<p>Oppilas laskee hypotenuusan pituuden käyttämällä Pythagoraan lausetta.</p> <p>Oppilas osaa tutkia kolmion suorakulmaisuutta.</p> <p>Oppilas tunnistaa ympyrään liittyviä käsitteitä ja laskee ohjattuna ympyrän kehän pituuden.</p>	<p>Oppilas ratkaisee suorakulmaisen kolmion sivun pituuden Pythagoraan lauseella ja löytää kulmalle viereisen ja vastaisen kateetin ja hypotenuusan sekä tietää, miten ne liittyvät trigonometriin funktioihin.</p> <p>Oppilas laskee ympyrän kehän pituuden.</p>	<p>Oppilas ratkaisee annetusta suorakulmaisesta kolmiosta kulmien suuruudet ja sivujen pituudet.</p> <p>Oppilas ymmärtää kehäkulman ja keskuskulman käsitteet sekä laskee keskuskulmaa vastaavan kaaren pituuden.</p>	<p>Oppilas käyttää Pythagoraan lausetta ja sen käänteislausetta sekä trigonometriaa ongelmanratkaisussa.</p>
--	-----------	--	---	--	---	---	--

<p>T18 kannustaa oppilasta kehittämään taitoaan laskea pintaaloja ja tilavuuksia</p>	<p>S5</p>	<p>Oppilas tietää avaruuskappaleisiin liittyviä nimityksiä ja ominaisuuksia. Hän osaa laskea tasokuvioden pintaaloja sekä kappaleiden tilavuuksia ja vaipan pintaaloja. Hän soveltaa tietojaan käytännön tilanteisiin ja tekee pinta-alayksiköiden, tilavuusyksiköiden ja vetomittojen välillä muunnoksia.</p>	<p>Pinta-alojen ja tilavuuksien laskutaito</p>	<p>Oppilas muuntaa yleisimmin käytettyjä pinta-alan ja tilavuuden yksiköitä.</p> <p>Oppilas osaa laskea suorakulmion pinta-alan ja suorakulmisen särmiön tilavuuden.</p>	<p>Oppilas muuntaa pinta-alan ja tilavuuden yksiköitä.</p> <p>Oppilas laskee yleisimpien tasokuvioden pinta-alat ja kappaleiden tilavuudet.</p>	<p>Oppilas käyttää pinta-ala- ja tilavuusyksiköiden muunnoksia.</p> <p>Oppilas laskee yksittäisen tasokuvion pinta-alan ja kappaleen tilavuuden sekä vaipan pinta-alan.</p> <p>Oppilas laskee keskuskulmaa vastaavan sektorin pinta-alan.</p>	<p>Oppilas laskee moniosaisen tasokuvion pinta-alan, kappaleen tilavuuden ja vaipan pinta-alan sekä hyödyntää osaamistaan ongelmanratkaisussa.</p>
--	-----------	--	--	--	---	---	--

<p>T19 ohjata oppilasta määrittämään tilastollisia tunnuslukuja ja laskemaan todennäköisyyksiä</p>	<p>S6</p>	<p>Oppilas hallitsee aineistojen keräämisen, luokittelun, analysoinnin ja raportoinnin. Hän lukee ja tulkitsee diagrammeja sekä tekee ennusteita niihin perustuen. Oppilas laskee keskiarvon ja määrittää tyyppiä ja tekee niiden perusteella päätelmiä. Oppilas määrittää klassisen ja tilastollisen todennäköisyyden sekä ymmärtää niiden antamaa informaatiota.</p>	<p>Tilastolliset tunnusluvut ja todennäköisyyksilaskenta</p>	<p>Oppilas lukee tiedon pylväs-, viiva- ja ympyrädiagrammi- ja taulukosta.</p> <p>Oppilas laskee keskiarvon ja määrittää ohjattuna tyyppiä ja mediaanin.</p> <p>Oppilas päätelee ohjattuna klassisia todennäköisyyksiä</p>	<p>Oppilas osaa esittää tiedon sopivalla diagrammilla tai taulukolla.</p> <p>Oppilas laskee tavallisimpia keskilukuja, määrittää vaihteluvälin ja osaa ohjattuna kertoa tutkimustuloksista ja johtopäätöksistä.</p> <p>Oppilas laskee klassisia todennäköisyyksiä.</p>	<p>Oppilas hallitsee keskeiset tilastolliset tunnusluvut.</p> <p>Oppilas osaa toteuttaa pienen tutkimuksen, jossa hyödyntää tilastolaskentaa. Oppilas määrittää klassisia ja tilastollisia todennäköisyyksiä.</p>	<p>Oppilas havainnoi ja vertailee tutkimuksia tilastollisia tunnuslukuja hyödyntäen. Oppilas käyttää todennäköisyyksilaskentaa ongelmanratkaisussa</p>
--	-----------	--	--	--	--	---	--

<p>T20 ohjata oppilasta kehittämään algoritmista ajatteluaan sekä taitojaan soveltaa matematiikkaa ja ohjelmointia ongelmien ratkaisemiseen</p>	<p>S1</p>	<p>Oppilas ymmärtää algoritmisen ajattelun periaatteita. Hän osaa lukea, kommentoida, tulkita, testata, suunnitella ja ohjelmoida pieniä ohjelmia, joilla ratkaistaan matemaattisia ongelmia.</p>	<p>Algoritminen ajattelu ja ohjelmointitaidot</p>	<p>Oppilas tunnistaa yksinkertaisen algoritmin askeleet ja testaa ohjattuna valmiita ohjelmia.</p>	<p>Oppilas käyttää ehto- ja toistorakennetta ohjelmoinnissa sekä testaa ja tulkitsee ohjelmia.</p>	<p>Oppilas soveltaa algoritmisen ajattelun periaatteita ja ohjelmoi pieniä ohjelmia.</p>	<p>Oppilas hyödyntää ohjelmointia ongelmien ratkaisussa.</p> <p>Oppilas muokkaa ja kehittää ohjelmaa.</p>
---	-----------	---	---	--	--	--	---

Sisällöt

Funktiot* (S1 Ajattelun taidot ja menetelmät, S4 Funktiot)

T1-T9, T15 & T20

- Riippuvuuksien kuvaaminen graafisesti ja algebrallisesti
- Funktion käsite
- Suoran ja paraabelin piirtäminen
- Funktion ominaisuuksia, esimerkiksi kasvava ja vähenevä funktio
- Funktion nollakohdat
- Suoraan ja kääntäen verrannollisuus

Yhtälöparit* (S1 Ajattelun taidot ja menetelmät, S3 Algebra) **T1-T7, T14 & T20**

- Yhtälöparin graafinen ratkaiseminen
- Yhtälöparin algebrallinen ratkaiseminen

Trigonometria* (S5 Geometria)

T1-T7, T17 & T20

- Trigonometriset funktiot
- Sivun ja kulman ratkaiseminen suorakulmaisesta kolmiosta

Avaruusgeometria* (S5 Geometria) **T1-T7, T18 & T20**

- Tilavuuden yksiköt
- Lieriön, kartion ja pallon pinta-ala ja tilavuus sekä niiden sovelluksia

Tilastot ja todennäköisyyslaskenta* (S6 Tietojen käsittely ja tilastot sekä todennäköisyys) **T1-T9, T13, T19 & T20**

- Tilastollisia peruskäsitteitä: frekvenssi, suhteellinen frekvenssi, moodi, mediaani, keskiarvo, hajonta
- Diagrammien tulkinta ja piirtäminen
- Todennäköisyyslaskennan perusteet

Vuosiluokkien 7-9 aikana oppilas käyttää itse tehtyjä tai valmiita tietokoneohjelmia osana matematiikan opiskelua. Lisäksi oppilas harjoittelee ohjelmoinnin perusteita.

15.4.5 BIOLOGIA

(Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet s. 379)

Hyvinkäällä

Biologian opetuksen tehtävänä on auttaa oppilaita ymmärtämään elämää ja sen kehittymistä sekä kartuttaa oppilaan luonnontuntemusta. Johtajatuksena on liittää opettaminen ja oppiminen mahdollisimman tehokkaasti paikallisuuteen huomioiden Hyvinkään luonto ja kulttuurimaisemat. Elämyksellinen ja kokemuksellinen oppiminen virittää oppimisen iloa ja työskenteleminen luonnossa antaa oppilaalle syvämmän ja pysyvämmän oppimisen kokemuksen. Opiskelussa pyritään hyödyntämään mahdollisimman monipuolisesti myös tieto- ja viestintäteknologiaa. Oppimisen keskiössä ovat tietojen ja taitojen hyödyntäminen omassa elämässä, kestävä kehitys, ajankohtaisuus sekä luonnon monimuotoisuuden merkityksen ymmärtäminen ja valintojen merkitys.

7. lk. BIOLOGIA				
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
Biologinen tieto ja ymmärrys				
T1 ohjata oppilasta tutustumaan ekosysteemin perusrakenteeseen ja toimintaan sekä vertailemaan erilaisia ekosysteemejä ja tunnistamaan lajeja	S1, S2, S3, S4 Perustiedot vesiekosysteemistä: tutustutaan lajien ekologiaan ja niiden välisiin vuorovaikutussuhteisiin.	L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Ekosysteemin rakenteen ja toiminnan hahmottaminen	Oppilas osaa kuvailla Suomen eri ekosysteemien perusrakennetta (metsä, järvi) ja tunnistaa niitä. Oppilas tunnistaa Suomen luonnon keskeisimpiä eliölajeja.
T2 auttaa oppilasta hahmottamaan eliöiden rakenteita ja elintoimintoja sekä tutustumaan eliökunnan rakenteeseen	S1, S2, S3, S4 Mikroskoopin käytön perusteet. Vesistövierailu ja pienimuotoinen tutkimus vierailun pohjalta Kalan preparointi. Voi toteuttaa myös vaihtoehtoisesti TVT-tekniikkaa hyväksikäyttäen. Oppilas ymmärtää kalan rakenteen ja elimien toiminnan.	L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Eliökunnan rakenteen ja eliöiden rakenteen ja elintoimintojen hahmottaminen	Oppilas osaa kuvailla eliökunnan perusrakenteen ja nimetä Suomen vesistöjen keskeisten eliölajien keskeisiä rakenteita.
T3 ohjata oppilasta tutkimaan eliöiden sopeutumista eri elinympäristöihin ja tutustumaan erilaisten elinympäristöjen merkitykseen luonnon monimuotoisuudessa	S1, S3, S4 Eliöiden sopeutuminen vesielämään	L4 Monilukutaito L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen	Eliöiden sopeutumisen ja elinympäristöjen monimuotoisuuden hahmottaminen	Oppilas osaa kuvata vesistöjen keskeisten eliölajien sopeutumista eri elinympäristöihin.

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
T4 oppilas tutustuu evoluution peruseriaatteisiin	S1, S4 Evoluution peruseriaatteiden hahmottaminen	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen	Evoluution peruseriaatteiden hahmottaminen	Oppilas hahmottaa evoluution peruseriaatteet.
T6 ohjata oppilasta havainnoimaan luonnonympäristössä tapahtuvia muutoksia ja ihmisen vaikutusta ympäristöön	S6 Kohti kestävästä tulevaisuudesta: Vesi-, ja/tai suoekosysteemin muutokset lähiympäristössä (kemian)	L4 Monilukutaito L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen	Luonnonympäristössä tapahtuvien muutosten havainnointi	Oppilas osaa tehdä havaintoja ja pieniä tutkimuksia omassa lähiympäristössä. Oppilas pystyy itsenäisesti tekemään havaintoja ihmisen toiminnan vaikutuksista lähiluontoon.
Biologiset taidot				
T7 ohjata oppilasta kehittämään luonnontieteellistä ajattelutaitoa sekä syy- ja seuraussuhteiden ymmärtämistä	S1, S2, S4, S6 Vastuullinen luonnossa liikkuminen	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen	Luonnontieteellinen ajattelutaito	Oppilas osaa esittää mielekkäitä kysymyksiä luonnosta ja luonnonilmiöistä sekä osaa esittää perusteltuja luonnontieteellisiä päätelmiä.
T8 opastaa oppilasta käyttämään biologian tutkimusvälineistöä ja tieto- ja viestintäteknologiaa	S1, S2, S3, S4 Biologisen tutkimuksen vaiheet oppilaan oman toiminnan kautta tutuksi.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Biologisen tutkimusvälineistön ja teknologian käyttö	Oppilas osaa käyttää itsenäisesti ja tarkoituksenmukaisesti biologian keskeisiä tutkimusvälineitä ja tieto- ja viestintäteknologisia välineitä.
T9 ohjata oppilasta koostamaan eliökokoelma ja kasvattamaan kasveja biologisten ilmiöiden ymmärtämiseksi	S1, S2, S6 Eliökokoelman keräämisen mahdollinen aloitus *	L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen	Eliökokoelman laatiminen	Oppilas osaa itsenäisesti ja ohjeiden mukaan tehdä perinteisen tai digitaalisen kasvukokoelman.

T10 ohjata oppilasta tekemään tutkimuksia sekä koulussa että koulun ulkopuolella	S1, S2, S4 Otetaan oppilaita mukaan suunnittelemaan vesistövierailua ja retkeen liittyvää tutkimusta. Tarkkaillaan vesistövierailun aikana ympäristön tilaa ja mahdollisia ihmisen toiminnan vaikutuksia.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Biologisen tutkimuksen tekeminen	Oppilas osaa havainnoida ja tallentaa keräämiään tietoja laboratoriossa ja maastossa.
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
T11 kannustaa oppilasta miettimään, miten oppilas itse voi käyttää biologian tietoja ja taitoja omassa elämässä	S6 Suomen vesien tila	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Biologisten tietojen ja taitojen soveltaminen arjessa	Oppilas osaa soveltaa biologisia tietoja ja taitoja omassa arjessa.
Biologian asenne- ja arvotavoitteet				
T12 herättää oppilaassa kiinnostusta biologian tietojen ja taitojen käyttöön omassa elämässä	S1, S4, S6 Oppilas ymmärtää monimuotoisuuden tärkeyden	L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Luontosuhteen ja ympäristötietoisuuden merkityksen hahmottaminen	Osaa soveltaa biologian tietoja ja taitoja arkielämässään.
T13 ohjata oppilasta pohtimaan eettisesti perusteltuja valintoja	S6 Eettisten kysymysten pohdinta	L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Eettisten kysymysten pohdinta	Oppilas osaa tehdä elämässään eettisesti kestäviä valintoja.
T14 innostaa oppilasta kiinnostumaan kestävän tulevaisuuden rakentamisesta	S6 Miten itse voi vaikuttaa vesiekosysteemien suojeluun?	L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Kestävän tulevaisuuden rakentamisen tiedot ja taidot	Oppilas osaa halutessaan tehdä elämässään kestävän kehityksen periaatteiden mukaisia valintoja.

Ohjataan oppilasta koostamaan eliökoelma

- Aloitetaan ohjeistetun kasvikokoelman kerääminen, jota jatketaan 8. luokalla. Tai aloitetaan vasta 8.luokalla. Kasvikokoelma voi olla myös digimuodossa.
- Osa kasveista kerätään opettajan johdolla. Kerätään metsien yleisiä kasveja. Lajimäärä 30–40 kpl.
- Kasvikokoelman suhteen tarvitaan koordinoitua alakoulun kanssa, ettei tulisi toistoa. Yläkoululaisen kasvikokoelman tulisi olla eri tavalla painottunut kuin alakoululaisen

8. lk. BIOLOGIA

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
Biologinen tieto ja ymmärrys				
T1 ohjata oppilasta ymmärtämään ekosysteemin perusrakennetta ja toimintaa sekä vertailemaan erilaisia ekosysteemejä ja tunnistamaan lajeja	S1, S2, S3, S4, S6 Metsä- ja suoekosysteemien perusrakenne ja toiminta	L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Ekosysteemin rakenteen ja toiminnan hahmottaminen	Oppilas osaa kuvata metsäekosysteemin perusrakennetta ja toimintaa sekä tunnistaa erilaisia ekosysteemejä ja niiden ravintoverkkojen keskeisiä lajeja.

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
T2 auttaa oppilasta kuvailemaan eliöiden rakenteita ja elintoimintoja sekä ymmärtämään eliökunnan rakennetta	S1, S2, S3, S4 Biologista tutkimusta metsässä	L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Eliökunnan rakenteen ja eliöiden rakenteen ja elintoimintojen hahmottaminen	Oppilas osaa vertailla eri eliöryhmien sukulaisuutta rakenteellisten ja toiminnallisten sopeutumien pohjalta sekä osaa tunnistaa, luokitella ja vertailla eri eliöryhmiä. Osaa kuvailla keskeisten eliöiden anatomisen rakenteen.
T3 ohjata oppilasta tutkimaan eliöiden sopeutumista eri elinympäristöihin ja ymmärtämään erilaisten elinympäristöjen merkitys luonnon monimuotoisuudelle	S1, S2, S3, S4, S6 Tehdään maastoretkiä metsään ja mahdollisuuksien mukaan suolle. Tutkitaan lajien välistä vuorovaikutusta.	L4 Monilukutaito L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Eliöiden sopeutumisen ja elinympäristöjen monimuotoisuuden hahmottaminen	Oppilas osaa kuvata lajien sopeutumista eri elinympäristöihin sekä tunnistaa lähiympäristön tyypillisiä eliölajeja ja ymmärtää niiden merkityksen luonnon monimuotoisuudelle.
T6 ohjata oppilasta arvioimaan luonnonympäristössä tapahtuvia muutoksia ja ihmisen vaikutusta ympäristöön sekä ymmärtämään ekosysteemipalvelujen merkitys	S6 Tutustutaan luonnonsuojelun tavoitteisiin, keinoihin ja saavutuksiin	L4 Monilukutaito L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Luonnonympäristössä tapahtuvien muutosten havainnointi	Oppilas osaa tehdä havaintoja ja pieniä tutkimuksia omassa lähiympäristössä tapahtuvista luonnollisista ja ihmisen toiminnan aiheuttamista luonnonympäristön muutoksista.
Biologiset taidot				

T7 ohjata oppilasta käyttämään luonnontieteellistä ajattelutaitoa sekä ymmärtämään syy- ja seuraussuhteita	S1, S2, S3, S4 Tehdään maastoretkiä metsään ja mahdollisuuksien mukaan suolle.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen	Luonnontieteellinen ajattelutaito	Oppilas ymmärtää metsäekosysteemin keskeiset syy- ja seuraussuhteet.
T8 opastaa oppilasta käyttämään biologian tutkimusvälineistöä ja tieto- ja viestintäteknologiaa	S1, S3, S4 TVT-tekniikan hyödyntäminen tutkimustulosten esittämisessä.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Biologisen tutkimusvälineistön ja teknologian käyttö	Oppilas osaa työskennellä turvallisesti ja tavoitteellisesti laboratorioissa ja maastossa (metsä) sekä osaa käyttää tarkoituksenmukaisesti biologian tutkimusvälineistöä ja tieto- ja viestintäteknologiaa.
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
T9 ohjata oppilasta koostamaan eliökokeelma ja kasvattamaan kasveja biologisten ilmiöiden ymmärtämiseksi	S1, S3, S4, S6 Jatketaan 7. luokan keväällä aloitetun kasvion tekemistä. Kasvien kasvatus *	L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjäyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Eliökokeelman laatiminen ja kasvien kokeellinen kasvattaminen	Oppilas osaa koostaa ohjeiden mukaisesti perinteisen tai digitaalisen kasvikokeelman tai muun digitaalisen eliökokeelman sekä osaa toteuttaa ohjatusti kasvatuskokeen.
T10 ohjata oppilasta tekemään tutkimuksia sekä koulussa että koulun ulkopuolella	S1, S2, S3, S4 Oppilas suunnittelee ja toteuttaa maastossa tehtävän tutkimuksen	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Biologisen tutkimuksen tekeminen	Oppilas osaa suunnitella ja toteuttaa pienimuotoisen luonnontieteellisen tutkimuksen ja pystyy tekemään tulosten pohjalta johtopäätöksiä.
T11 kannustaa oppilasta soveltamaan biologian tietoja ja taitoja omassa elämässä sekä yhteiskunnallisessa keskustelussa ja päätöksenteossa	S6 Oppilas osallistuu lähiympäristön vaalimisprojektiin sen vaalimiseen ja tulosten raportointiin.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Biologisten tietojen ja taitojen soveltaminen arjessa	Oppilas osaa kuvata, miten biologisia tietoja ja taitoja voi hyödyntää omassa arjessa ja yhteiskunnassa sekä osaa perustella näkemyksiä biologisen tietämyksen pohjalta.
Biologian asenne- ja arvotavoitteet				

T12 innostaa oppilasta syventämään kiinnostusta luontoa ja sen ilmiöitä kohtaan sekä vahvistamaan luontosuhdetta ja ympäristötietoisuutta	S1, S2, S3, S4, S6 Luonnonvarojen kestävä käyttö ja luontosuhteen vahvistaminen	L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen	Luontosuhteen ja ympäristötietoisuuden merkityksen hahmottaminen	Oppilas tiedostaa pääpiirteittäin ihmisen tekojen merkityksen luonnolle.
T14 innostaa oppilasta toimimaan kestävä tulevaisuuden rakentamiseksi	S6 Miten oppilas voi itse vaikuttaa metsäekosysteemin suojeluun?	L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen	Kestävä tulevaisuuden rakentamisen tiedot ja taidot	Oppilas osaa hyödyntää biologian tietoja ja taitoja ympäristöön liittyvien vastuukysymysten arvioinnissa.

* Kasvien kasvatusta, esim. värinokkonen tai herne on helppo kasvattaa siemenestä alkaen. Voidaan tutkia myös eri ravinteisuus- ja valaistusolojen vaikutusta kasvuun.

Biologia

(Perusopetuksen päättöarvioinnin kriteerit s.182)

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi biologiassa vuosiluokilla 7–9

Biologian opetuksessa kannustava ja rakentava palaute eli formatiivinen arviointi tukee opintojen aikana oppilaiden motivaation rakentumista, tutkimustaitojen kehittymistä sekä auttaa jokaista löytämään omat vahvuutensa. Oppilaille annetaan säännöllisesti tietoa oppimisen edistymisestä ja suoriutumisesta suhteessa asetettuihin biologian tavoitteisiin. Palautteen avulla oppilaita rohkaistaan toimimaan aktiivisesti ja vastuullisesti omassa lähiympäristössä ja soveltamaan käytännössä oppimaansa biologista tietoa. Biologian summatiivisessa arvioinnissa oppilailla tulee olla mahdollisuus osoittaa osaamistaan monipuolisesti. Arviointi kohdistuu sekä oppilaan tiedolliseen osaamiseen että biologisiin taitoihin erilaisissa oppimistilanteissa ja -ympäristöissä. Opettaja seuraa oppilaan taitoa tehdä havaintoja, kerätä, käsitellä, tulkita, arvioida ja esittää erilaisia aineistoja. Lisäksi arvioidaan oppilaan taitoa käyttää biologialle ominaista välineistöä, tieto- ja viestintäteknologiaa sekä taitoa toteuttaa pienimuotoisia kokeita ja tutkimuksia koulussa ja sen ulkopuolella. Arvioinnin ja palautteen tehtävänä on osaltaan kehittää jokaisen oppilaan työskentelytaitoja.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona biologian opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päättöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut biologian oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt biologian tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päättöarvosana on biologian tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan biologian oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päättöarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy biologian päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan.

Biologiassa oppilaan osaaminen kehittyy yleensä eri tavoitealueilla oppimäärän päättövaiheeseen saakka. Oppilaan työskentelyn ohjaamisella biologiassa tarkoitetaan esimerkiksi suullisten lisäohjeiden antamista, ohjaavien kysymysten esittämistä, välineillä havainnollistamista tai vastaavien esimerkkien antamista työskentelyn aikana. Biologiassa kussakin kriteerikuvauksessa ilmaistaan myös alemman arvosanan osaaminen.

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
Biologinen tieto ja ymmärrys							
T1 ohjata oppilasta ymmärtämään ekosysteemin perusrakennetta ja toimintaa, vertailemaan erilaisia ekosysteemejä ja tunnistamaan lajeja	S1–S4, S6	Oppilas syventää tietojaan ekosysteemin perusrakenteesta ja toiminnasta. Hän oppii vertailemaan erilaisia ekosysteemejä. Oppilas oppii tunnistamaan lajeja.	Ekosysteemin rakenteen ja toiminnan tuntemus	Oppilas osaa luokitella metsäekosysteemin osia elollisiin ja elottomiin. Oppilas rakentaa yksinkertaisen ravintoketjun esimerkkilajeista. Oppilas tunnistaa ja nimeää joitakin lajeja.	Oppilas osaa luokitella ja nimetä metsäekosysteemin osia ja kertoa niiden toiminnasta. Oppilas tunnistaa ja nimeää erilaisia ekosysteemejä. Oppilas tunnistaa ja nimeää lajeja.	Oppilas osaa kuvailla ja kertoa metsäekosysteemin perusrakenteen ja toiminnan. Oppilas tunnistaa, nimeää ja vertailee erilaisia ekosysteemejä. Oppilas tunnistaa ja nimeää lajeja eri ekosysteemeistä.	Oppilas osaa selittää ja perustella metsäekosysteemin perusrakenteen ja toiminnan. Oppilas vertailee eri ekosysteemejä ja selittää niiden syntyyn vaikuttavia tekijöitä. Oppilas tunnistaa ja nimeää monipuolisesti lajeja eri ekosysteemeistä.

<p>T2 auttaa oppilasta kuvailemaan eliöiden rakenteita ja elintoimintoja sekä ymmärtämään eliökunnan rakennetta</p>	<p>S1–S5</p>	<p>Oppilas oppii kuvailemaan eliöiden rakenteita ja elintoimintoja. Hän oppii luokittelemaan eliöitä eri eliökuntiin ja antamaan esimerkkejä kullekin kunnalle tyypillisistä piirteistä.</p>	<p>Eliökunnan ja eliöiden rakenteiden ja elintoimintojen tuntemus</p>	<p>Oppilas osaa nimetä eliökunnat sekä eri eliöryhmille yhteisiä perusrakenteita ja toimintoja.</p>	<p>Oppilas osaa nimetä eliökunnat. Oppilas nimeää ja vertailee eliöiden perusrakenteita ja kuvailee elintoimintoja.</p>	<p>Oppilas osaa nimeätä eliökunnat ja kuvailla eliökunnan luokittelun periaatteita esimerkkilajien avulla.</p> <p>Oppilas nimeää ja vertailee eliöiden perusrakenteita sekä kertoo eliöiden elintoiminnoista ja niiden tehtävistä.</p>	<p>Oppilas osaa nimetä eliökunnat ja perustella eliökunnan luokittelun periaatteita.</p> <p>Oppilas tunnistaa, luokittelee ja vertailee keskeisimpiä eliöryhmiä.</p> <p>Oppilas nimeää ja vertailee eliöiden rakenteita sekä selittää eliöiden elintoimintoja ja niiden tehtäviä.</p>
---	--------------	--	---	---	---	--	---

<p>T3 ohjata oppilasta tutkimaan eliöiden sopeutumista eri elinympäristöihin ja ymmärtämään erilaisten elinympäristöjen merkitys luonnon monimuotoisuudelle</p>	<p>S1–S4, S6</p>	<p>Oppilas oppii tarkastelemaan eliöiden sopeutumista eri elinympäristöihin ja ymmärtämään, miten se näkyy esimerkiksi erilaisina rakenteina. Oppilas oppii, että erilaiset elinympäristöt lisäävät luonnon monimuotoisuutta.</p>	<p>Eliöiden sopeutumisen ja elinympäristöjen monimuotoisuuden hahmottaminen</p>	<p>Oppilas osaa tunnistaa erilaisissa elinympäristöissä elävien eliöiden ominaisuuksia. Oppilas antaa joitakin esimerkkejä erilaisissa elinympäristöissä elävistä eliöistä.</p>	<p>Oppilas osaa kuvailla, miten lajit sopeutuvat eri elinympäristöihin. Oppilas kertoo, mitä monimuotoisuus tarkoittaa.</p>	<p>Oppilas osaa kertoa ja antaa esimerkkejä lajien esiintymisestä ja lajien sopeutumisesta eri elinympäristöihin. Oppilas kertoo esimerkkejä elinympäristöjen merkityksestä luonnon monimuotoisuudelle. Oppilas kertoo, miksi monimuotoisuus on tärkeää.</p>	<p>Oppilas osaa selittää eliöiden sopeutumista eri elinympäristöihin ja kertoo sopeutumiseen liittyviä syy-seuraussuhteita. Oppilas perustelee elinympäristöjen merkityksen luonnon monimuotoisuudelle. Oppilas perustelee, miksi monimuotoisuus on tärkeää.</p>
---	------------------	---	---	--	--	--	--

<p>T4 ohjata oppilasta ymmärtämään perinnöllisyyden ja evoluution peruseriaatteita</p>	<p>S1, S4, S5</p>	<p>Oppilas oppii perinnöllisyyden ja evoluution peruseriaatteet.</p>	<p>Perinnöllisyyden ja evoluution peruseriaatteiden hahmottaminen</p>	<p>Oppilas osaa kertoa, että yksilön ominaisuuksiin vaikuttavat sekä perimä että ympäristö.</p> <p>Oppilas kertoo, että eliöt ovat kehittyneet evoluution tuloksena.</p>	<p>Oppilas osaa antaa esimerkkejä perimän ja ympäristön vaikutuksista yksilön ominaisuuksiin.</p> <p>Oppilas tietää, mitä bioteknologia tarkoittaa.</p> <p>Oppilas kuvailee, miten elämä ja monimuotoisuus ovat kehittyneet evoluution kautta.</p>	<p>Oppilas osaa antaa esimerkkejä perimän ja ympäristön vaikutuksista yksilön ominaisuuksiin.</p> <p>Oppilas antaa käytännön esimerkkejä, mihin bioteknologiaa hyödynnetään.</p> <p>Oppilas kuvailee, miten elämä ja monimuotoisuus ovat kehittyneet evoluution kautta. Oppilas selittää perinnöllisyyden ja evoluution yhteyden.</p>	<p>Oppilas osaa selittää perimän ja ympäristön yhteisvaikutuksen yksilön ominaisuuksien muodostumisessa ja soveltaa osaamistaan käytännön esimerkkeihin.</p> <p>Oppilas kertoo esimerkkejä siitä, mihin bioteknologiaa hyödynnetään, sekä bioteknologian mahdollisuuksista ja haasteista.</p> <p>Oppilas kuvailee, miten elämä ja monimuotoisuus ovat kehittyneet evoluution kautta, ja antaa esimerkkejä evoluutiosta jatkuvana prosessina.</p> <p>Oppilas selittää perinnöllisyyden ja evoluution yhteyden esimerkkien avulla.</p>
--	-------------------	--	---	--	--	---	--

<p>T5 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisen kehitystä ja elimistön perustoimintoja</p>	<p>S5</p>	<p>Oppilas oppii ihmisen yksilönkehityksen ja kasvun vaiheet.</p> <p>Oppilas oppii elimistön perustoiminnot.</p>	<p>Ihmiselimistön rakenteen ja toiminnan hahmottaminen</p>	<p>Oppilas osaa nimetä ihmisen keskeisimpiä elimiä ja elimistöjä.</p> <p>Oppilas kuvailee keskeisimpien elimistöjen tehtäviä.</p>	<p>Oppilas osaa nimetä ihmisen keskeisimpiä elimiä ja elimistöjä.</p> <p>Oppilas kuvailee keskeisiä elintoimintoja.</p> <p>Oppilas kuvailee ihmisen kasvun ja kehittymisen keskeisiä vaiheita.</p>	<p>Oppilas osaa nimetä ihmisen elimiä ja elimistöjä.</p> <p>Oppilas kuvailee keskeisiä elintoimintoja ja säätelyjärjestelmiä.</p> <p>Oppilas kertoo ihmisen kasvun ja kehittymisen keskeisiä vaiheita.</p>	<p>Oppilas osaa nimetä ja kuvailla ihmisen elimiä ja elimistöjä.</p> <p>Oppilas kuvailee keskeisiä elintoimintoja ja säätelyjärjestelmiä ja selittää, kuinka ne muodostavat toiminnallisia kokonaisuuksia.</p> <p>Oppilas selittää perustellen ihmisen kasvun ja kehittymisen keskeisiä vaiheita.</p>
---	-----------	--	--	---	--	--	---

<p>T6 ohjata oppilasta arvioimaan luonnonympäristössä tapahtuvia muutoksia ja ihmisen vaikutusta ympäristöön sekä ymmärtämään ekosysteemipalveluiden merkitys</p>	<p>5 6</p>	<p>Oppilas oppii ihmisen toiminnan vaikutuksista ympäristössä tapahtuviin muutoksiin.</p> <p>Oppilas ymmärtää biologian merkityksen kestävän tulevaisuuden rakentamisessa.</p> <p>Oppilas ymmärtää biotalouden ja ekosysteemipalveluiden merkityksen.</p>	<p>Ihmisen ja luonnon vuorovaikutuksen hahmottaminen sekä kestävän tulevaisuuden ymmärtäminen</p>	<p>Oppilas osaa antaa esimerkkejä ihmisen toiminnan vaikutuksista ympäristöön.</p> <p>Oppilas luettelee kestävän kehityksen osa-alueet.</p>	<p>Oppilas osaa kuvailla ja antaa esimerkkejä ihmisen toiminnan vaikutuksista ympäristöön.</p> <p>Oppilas kuvailee kestävän kehityksen osa-alueet ja antaa joitakin esimerkkejä kestävän tulevaisuuden rakentamiseksi biologian näkökulmasta.</p> <p>Oppilas antaa esimerkkejä biotaloudesta ja ekosysteemipalveluista.</p>	<p>Oppilas osaa kertoa ja antaa esimerkkejä ihmisen toiminnan vaikutuksista ympäristöön.</p> <p>Oppilas kuvailee kestävän kehityksen osa-alueet ja antaa esimerkkejä kestävän tulevaisuuden rakentamiseksi biologian näkökulmasta.</p> <p>Oppilas kertoo biotaloudesta ja ekosysteemipalveluista.</p>	<p>Oppilas osaa perustella, miten ihmisen toiminta vaikuttaa ympäristöön ja tarkastelee muutosten seurauksia.</p> <p>Oppilas selittää syy-seuraussuhteita kestävän tulevaisuuden rakentamisessa ja perustelee näkemyksensä biologisen tiedon pohjalta. Oppilas arvioi biotalouden ja ekosysteemipalveluiden merkitystä kestävän tulevaisuuden näkökulmasta.</p>
---	----------------	---	---	---	---	---	---

Biologiset taidot							
T7 ohjata oppilasta kehittämään luonnon-tieteellistä ajattelutaitoa sekä syy- ja seuraussuhteiden ymmärtämistä	S1–S6	Oppilas oppii biologiaan liittyviä syy- ja seuraussuhteita.	Luonnontieteellinen ajattelutaito	Oppilas osaa käyttää joitakin biologian peruskäsitteitä ja liittää niitä annettuihin biologian ilmiöihin. Oppilas kertoo oppimastaan biologisesta ilmiöstä yksinkertaisesti omin sanoin.	Oppilas osaa käyttää biologisia peruskäsitteitä. Oppilas esittää oppimansa biologisen ilmiön omin sanoin ja valitsee sopivan tavan tiedon esittämiseen. Oppilas asettaa yksinkertaisia kysymyksiä luonnosta ja luonnonilmiöistä.	Oppilas osaa käyttää biologisia käsitteitä tarkoituksenmukaisesti. Oppilas esittää oppimansa asian omin sanoin biologialle ominaisella tavalla sekä valitsee sopivan tavan tiedon esittämiseen. Oppilas esittää joitakin mielekkäitä kysymyksiä luonnosta ja luonnonilmiöistä sekä kertoo luonnontieteellisiä syy-seuraussuhteita.	Oppilas osaa käyttää biologisia käsitteitä tarkoituksenmukaisesti. Oppilas esittää oppimansa asian omin sanoin jäsennellysti biologialle ominaisella tavalla sekä valitsee sopivan tavan tiedon esittämiseen. Oppilas esittää mielekkäitä kysymyksiä luonnosta ja luonnonilmiöistä sekä selittää ja perustelee luonnontieteellisiä syy-seuraussuhteita.

<p>T8 opastaa oppilasta käyttämään biologian tutkimusvälineistöä sekä tieto- ja viestintäteknologiaa</p>	<p>S1 – S5</p>	<p>Oppilas oppii käyttämään biologista tutkimusvälineistöä . Oppilas oppii hyödyntämään tieto- ja viestintäteknologiaa ja erilaisia tietolähteitä biologian opiskelussa.</p>	<p>Biologisen tutkimusvälineistön , teknologian ja tiedon käyttö</p>	<p>Oppilas osallistuu opetukseen laboratorioissa ja maastossa. Oppilas käyttää joitakin biologian tutkimusvälineitä ohjattuna. Oppilas hakee biologista tietoa erilaisista tietolähteistä ohjatusti.</p>	<p>Oppilas osaa työskennellä turvallisesti laboratorioissa ja maastossa ohjatusti. Oppilas käyttää biologian tutkimusvälineistöä ohjeen mukaan. Oppilas hakee biologista tietoa muutamasta erilaisesta tietolähteestä.</p>	<p>Oppilas osaa työskennellä turvallisesti laboratorioissa ja maastossa. Oppilas käyttää tarkoituksenmukaisesti biologian tutkimusvälineistöä. Oppilas hakee biologista tietoa erilaisista tietolähteistä sekä valitsee joitakin luotettavia tietolähteitä.</p>	<p>Oppilas osaa työskennellä itsenäisesti ja tavoitteellisesti laboratorioissa ja maastossa. Oppilas käyttää biologian tutkimusvälineistöä ja arvioi eri biologian tutkimusvälineistön soveltuvuutta työskentelyyn. Oppilas hakee biologista tietoa erilaisista tietolähteistä sekä arvioi tietolähteiden luotettavuutta ja soveltuvuutta.</p>
--	----------------	--	--	--	--	---	--

<p>T9 ohjata oppilasta koostamaan eliökokoelma ja kasvattamaan kasveja biologisten ilmiöiden ymmärtämiseksi</p>	<p>S1–S4, S6</p>	<p>Oppilas oppii kokoamaan eliökokoelman.</p> <p>Oppilas oppii kasvattamaan kasveja biologisten ilmiöiden ymmärtämiseksi.</p>	<p>Eliökokoelman laatiminen ja kasvien kokeellisen kasvattaminen</p>	<p>Oppilas osaa koostaa ohjatusti pienen eliökokoelman.</p> <p>Oppilas osallistuu kasvien kasvatukseen.</p>	<p>Oppilas osaa koostaa ohjeiden mukaisesti pienimuotoisen perinteisen tai digitaalisen kasvikokoelman tai muun digitaalisen eliökokoelman.</p> <p>Oppilas toteuttaa ohjatusti kasvatuskokeen ja kertoo kasvatuskokeen tulokset.</p>	<p>Oppilas osaa koostaa ohjeiden mukaisesti perinteisen tai digitaalisen kasvikokoelman tai muun digitaalisen eliökokoelman.</p> <p>Oppilas toteuttaa kasvatuskokeen ja tekee siitä päätelmiä tarkasteltavaan biologiseen ilmiöön liittyen.</p>	<p>Oppilas osaa koostaa ohjeiden mukaisesti laajahkon ja huolellisesti toteutetun perinteisen tai digitaalisen kasvikokoelman tai muun digitaalisen eliökokoelman.</p> <p>Oppilas suunnittelee ja toteuttaa kasvatuskokeen, arvioi kokeen tulosten luotettavuutta sekä selittää, miten kasvatuskoe liittyy tarkasteltavaan biologiseen ilmiöön.</p>
---	------------------	---	--	---	--	---	---

<p>T10 ohjata oppilasta tekemään tutkimuksia sekä koulussa että koulun ulkopuolella</p>	<p>S1–S6</p>	<p>Oppilas oppii tekemään biologisia tutkimuksia.</p>	<p>Biologisen tutkimuksen tekeminen</p>	<p>Oppilas osallistuu biologisen tutkimuksen tekoon ja kertoo, mitä tutkimuksessa on tehty.</p>	<p>Oppilas osaa havainnoida laboratoriossa ja maastossa.</p> <p>Oppilas tekee pienimuotoisen biologisen tutkimuksen.</p>	<p>Oppilas osaa havainnoida ja tallentaa keräämiään tietoja laboratoriossa ja maastossa.</p> <p>Oppilas suunnittelee ja tekee pienimuotoisen biologisen tutkimuksen ja raportoi sen tuloksia.</p>	<p>Oppilas osaa havainnoida ja tallentaa keräämiään tietoja laboratoriossa ja maastossa.</p> <p>Oppilas suunnittelee ja toteuttaa oman tutkimuksen itsenäisesti ja raportoi sen tulokset selkeästi.</p>
---	--------------	---	---	---	--	---	---

T11 kannustaa oppilasta soveltamaan biologian tietoja ja taitoja omassa elämässä sekä yhteiskunnallisessa keskustelussa ja päätöksenteossa	S6	Oppilas oppii antamaan esimerkkejä siitä, kuinka biologisia tietoja ja taitoja voidaan hyödyntää omassa elämässä sekä yhteiskunnallisessa keskustelussa ja päätöksenteossa.	Biologisten tietojen ja taitojen soveltaminen arjessa	Oppilas osaa kertoa esimerkkejä siitä, miten omat valinnat vaikuttavat terveyteen ja ympäristöön.	Oppilas osaa kertoa biologisen tiedon pohjalta esimerkkejä siitä, miten omat valinnat vaikuttavat terveyteen ja ympäristöön.	Oppilas osaa kertoa ja antaa esimerkkejä, miten biologisia tietoja ja taitoja voi soveltaa omassa elämässä ja yhteiskunnallisessa keskustelussa.	Oppilas osaa pohtia ja perustella, miten biologisia tietoja voi soveltaa omassa elämässään sekä yhteiskunnallisessa keskustelussa ja päätöksenteossa.
Biologian asenne- ja arvotavoitteet							
T12 innostaa oppilasta syventämään kiinnostusta luontoa ja sen ilmiöitä kohtaan sekä vahvistamaan luontosuhdetta ja ympäristötietoisuutta	S1– S6	Oppilas oppii kiinnostumaan luonnosta ja sen ilmiöistä. Oppilaan luontosuhde vahvistuu.		Ei käytetä arvosanan muodostumisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.			

T13 ohjata oppilasta tekemään eettisesti perusteltuja valintoja	S6	Oppilas oppii tekemään eettisesti perusteltuja valintoja.		Ei käytetä arvosanan muodostumisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.			
T14 innostaa oppilasta vaikuttamaan ja toimimaan kestävän tulevaisuuden rakentamiseksi	S6	Oppilas innostuu vaikuttamaan ja toimimaan kestävän tulevaisuuden rakentamiseksi.		Ei käytetä arvosanan muodostumisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.			

15.4.6 MAANTIETO

(Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet s. 384)

7. lk. MAANTIETO				
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
Maantieteellinen tieto ja ymmärrys				
T1 oppilas tutustuu maapallon karttakuvaan	S1, S2, S3, S4, S5, S6 Maapallon karttakuva ja alueet: Maailman hahmottaminen	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Maapallon karttakuvan hahmottaminen ja keskeisten paikannimistön tunteminen	Oppilas osaa nimetä kartalta tärkeimmät paikat ja alueet globaalisti ja alueellisesti sekä vertailla alueita keskenään.
T2 ohjata oppilasta tutkimaan luonnonmaantieteellisiä ilmiöitä sekä vertailemaan luonnonmaisemia maapallolla	S1, S2, S3, S4, S6 Elämän perusedellytykset maapallolla: Planetaarisuus (fysiikka)	L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Luonnonmaantieteellisten ilmiöiden hahmottaminen	Oppilas osaa havainnoida ja/tai seurata ympäristössä tapahtuvia muutoksia omassa lähiympäristössään ja myös maailmanlaajuisesti ja kykenee välittämään tiedon myös muille esim. karttojen, diagrammien jne. avulla
T3 ohjata oppilasta tutkimaan ihmismaantieteellisiä ilmiöitä ja kulttuurimaisemia sekä ohjata tutustumaan erilaisiin kulttuureihin, elinkeinoihin ja ihmisten elämään maapallon eri alueilla	S1, S2, S3, S4, S5, S6 Ajankohtainen muuttuva maailma: Uutisten seuraaminen Ihmiset ja kulttuurit maapallolla	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito	Ihmismaantieteellisten ilmiöiden hahmottaminen	Oppilas osaa havainnoida ja/tai seurata ympäristössä tapahtuvia muutoksia omassa lähiympäristössään ja myös maailmanlaajuisesti ja kykenee välittämään tiedon myös muille esim. karttojen, diagrammien jne.
T4 kannustaa oppilasta pohtimaan ihmisen toiminnan ja luonnonympäristön välistä vuorovaikutusta sekä tutustumaan luonnonvarojen kestävän käytön merkitykseen	S1, S2, S3, S4, S5, S6 Ajankohtainen muuttuva maailma Elämän perusedellytykset maapallolla Kestävä elintapa ja luonnonvarojen kestävä käyttö: Ilmaston muutos	L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen	Luonnon ja ihmisen toiminnan välisen vuorovaikutuksen ymmärtäminen sekä luonnonvarojen kestävä käyttö	Oppilas osaa selittää mitä on luonnonvarojen kestävä käyttö, ymmärtää sen merkityksen ja kykenee tekemään kestävä käytön kannalta järkeviä kulutusvalintoja.

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
Maantieteelliset taidot				
T5 ohjata oppilasta kehittämään maantieteellistä ajattelutaitoa	S1, S2, S3, S4, S5, S6 Elämän perusedellytykset maapallolla Ihmiset ja kulttuurit maapallolla	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen	Maantieteellinen ajattelutaito	Oppilas osaa esittää järkeviä maantieteeseen liittyviä kysymyksiä sekä erottaa luonnon- ja ihmismaantieteen toisistaan.
T6 ohjata oppilasta kehittämään tilatajua sekä symboleiden, mittasuhteiden, suuntien ja etäisyyksien ymmärrystä	S1, S2, S3, S4, S5, S6 Maapallon karttakuva ja alueet: Kartan käyttö	L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Tilatajun kehittyminen	
T7 ohjata oppilasta harjaannuttamaan arkielämän geomediataitoja sekä lukemaan, tulkitsemaan ja tutkimaan karttoja ja muita malleja maantieteellisistä ilmiöistä	S1, S2, S3, S4, S5, S6 Maapallon karttakuva ja alueet: Erilaiset karttatyytit ja diagrammit	L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys	Geomediataidot	Oppilas hallitsee arkielämän keskeiset geomediataidot ja kykenee tulkitsemaan ja tutkimaan karttoja. Esimerkkejä geomediasta opetuskäytössä ovat mm. satelliittipaikanuksen käyttö, Google Mapsin, Google Earthin, digitaalisten karttapalveluiden sekä paikkatieto-ohjelmistojen hyödyntäminen.
T8 oppilas harjoittelee käyttämään maantieteellisiä tutkimustaitoja	S1, S2, S3, S4, S5, S6 Ihmiset ja kulttuurit maapallolla: Elämä, asuminen ja elinkeinot eri puolilla maapalloa	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen	Tutkimustaidot	Oppilas osaa havainnoida ja/tai seurata ympäristössä tapahtuvia muutoksia omassa lähiympäristössään ja myös maailmanlaajuisesti ja kykenee välittämään tiedon myös muille esim. karttojen, diagrammien jne. avulla.
T9 harjaannuttaa oppilasta havainnoimaan ympäristöä ja siinä tapahtuvia muutoksia sekä aktivoida oppilasta seuraamaan ajankohtaisia tapahtumia maailmassa	S1, S2, S3, S4, S5, S6 Ajankohtainen muuttuva maailma: Uutisseuranta Muuttuvat maisemat ja elinympäristöt	L4 Monilukutaito	Ympäristölukutaito ja ympäristön muutosten arviointi	Oppilas osaa havainnoida ja selittää luonnonympäristön ja ihmistoiminnan vuorovaikutusta. Oppilas seuraa ajankohtaisia maailman tapahtumia.

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
T10 tukea oppilasta kehittämään vuorovaikutus- ja ryhmätyötaitoja sekä esittämään maantieteellistä tietoa	S1, S2, S3, S4, S5, S6 Muuttuvat maisemat ja elinympäristöt: Eri alueiden luonnon- ja kulttuurimaisemat Ihmiset ja kulttuurit maapallolla Kestävä elintapa ja luonnonvarojen kestävä käyttö	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu	Ryhmässä työskentelyn ja argumentoinnin taidot	Oppilas pystyy keskustelemaan ja perustelevaan maantieteeseen liittyviä mielipiteitä ja näkemyksiä. Oppilas pystyy rakentamaan työskentelyyn ryhmässä.
Maantiedon asenne- ja arvotavoitteet				
T12 tukea oppilasta kasvamaan aktiiviseksi, vastuulliseksi toimijaksi ja ohjata oppilasta tutustumaan kestäväan elämäntapaan	S1, S2, S3, S4, S5, S6 Ihmiset ja kulttuurit maapallolla Kestävä elintapa ja luonnonvarojen käyttö: Ympäristön muutosten seuraaminen ja oppilaan oman toiminnan vaikutusten ymmärtäminen	L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestäväan tulevaisuuden rakentaminen	Kestäväan kehityksen edistäminen	Oppilas osaa selittää mitä on luonnonvarojen kestävä käyttö, ymmärtää sen merkityksen ja kykenee tekemään kestäväan käytön kannalta järkeviä kulutusvalintoja.
T13 ohjata oppilasta tutustumaan alueelliseen identiteettiin sekä luonnon, ihmistoiminnan ja kulttuurien moninaisuuteen sekä pohtimaan ihmisoikeuksia kaikkialla maailmassa	S1, S2, S3, S4, S5, S6 Ihmiset ja kulttuuri maapallolla: Ihmisoikeudet ja eri kulttuurien arvostaminen	L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestäväan tulevaisuuden rakentaminen	Alueellisen identiteetin sekä luonnon, ihmistoiminnan ja kulttuurien moninaisuuden tunnistaminen	Oppilas tutustuu Hyvinkään luontoon ja maantieteeseen ja pystyy kuvailemaan kotiseudun tunnusomaisia piirteitä (luonto, luonnonhistoria, väestö jne.).

8. lk. MAANTIETO

Opiskelussa keskitytään tutustumaan ja tutkimaan monipuolisesti Eurooppaa.

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
Maantieteellinen tieto ja ymmärrys				
T1 hahmottaa Euroopan karttakuvaa	S1, S2, S3, S4, S5, S6 Maapallon karttakuva ja alueet: Euroopan karttakuva	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Maapallon karttakuvan hahmottaminen ja keskeisen paikannimistön tunteminen	Oppilas osaa nimetä kartalta Euroopan tärkeimmät paikat ja alueet sekä vertailla alueita keskenään.
T2 ohjata oppilasta tutkimaan luonnonmaantieteellisiä ilmiöitä sekä vertailemaan luonnonmaisemia maapallolla	S1, S2, S3, S4, S6 Elämän perusedellytykset maapallolla: ilmasto- ja kasvillisuusvyöhykkeet Muuttuvat maisemat ja elinympäristöt: Euroopan luonnonmaisemat	L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Luonnonmaantieteellisten ilmiöiden hahmottaminen	Oppilas osaa selittää esimerkkien avulla Maan planetaarisuuden, vuorokauden - ja vuodenaikojen vaihtelun sekä hahmottaa maapallon kehät ja vyöhykkeisyyden. Oppilas osaa tunnistaa ja kuvailla luonnonmaisemia Euroopassa sekä osaa tuoda esille joitakin niiden syntyyn vaikuttaneita tekijöitä.
T3 ohjata oppilasta tutkimaan ihmismaantieteellisiä ilmiöitä ja kulttuurimaisemia sekä hahmottamaan erilaisia kulttuureita, elinkeinoja ja ihmisten elämää maapallon eri alueilla	S1, S2, S3, S4, S5, S6 Ajankohtainen muuttuva maailma Elämän perusedellytykset maapallolla Muuttuvat maisemat ja elinympäristöt Ihmiset ja kulttuurit maapallolla: ihmisen elämä, asuminen ja elinkeinot Euroopassa	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito	Ihmismaantieteellisten ilmiöiden hahmottaminen	Oppilas osaa kuvata ihmisten elämän ja kulttuurien piirteiden sekä kulttuurimaisemien vaihtelua Euroopassa.
T4 kannustaa oppilasta pohtimaan ihmisen toiminnan ja luonnonympäristön välistä vuorovaikutusta sekä hahmottamaan luonnonvarojen kestävän käytön merkityksen	S1, S2, S3, S4, S5, S6 Ajankohtainen muuttuva maailma: ajankohtaisten uutisten seuraaminen Muuttuvat maisemat ja elinympäristöt Ihmiset ja kulttuurit maapallolla: ympäristön vaikutus elinkeinoihin Kestävä elintapa ja luonnonvarojen kestävä käyttö: elinkeinojen vaikutus ympäristöön	L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen	Luonnon ja ihmisen toiminnan välisen vuorovaikutuksen ymmärtäminen sekä luonnonvarojen kestävä käyttö	Oppilas osaa kuvata, miten luonnonympäristö vaikuttaa ihmisten elämään ja elinkeinoihin sekä millaisia vaikutuksia ihmisen toiminnalla on luonnonympäristön tilaan Euroopassa. Oppilas osaa kertoa miksi luonnonvarojen kestävä käyttö on tärkeää.

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
Maantieteelliset taidot				
T5 ohjata oppilasta kehittämään maantieteellistä ajattelutaitoa sekä kykyä pohtia maantieteellisiä kysymyksiä	S1, S2, S3, S4, S5, S6 Ajankohtainen muuttuva maailma Elämän perusedellytykset maapallolla: syy- ja seuraussuhteiden ymmärtäminen Muuttuvat maisemat ja elinympäristöt Ihmiset ja kulttuurit maapallolla	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen	Maantieteellinen ajattelutaito	Oppilas osaa esittää järkeviä Euroopan maantieteeseen liittyviä kysymyksiä sekä erottaa luonnon- ja ihmismaantieteen toisistaan.
T6 ohjata oppilasta kehittämään tilatajua sekä symboleiden, mittasuhteiden, suuntien ja etäisyyksien ymmärrystä	S1, S2, S3, S4, S5, S6 Maapallon karttakuva ja alueet	L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Tilatajun kehittyminen	Oppilas osaa mitata sekä jana- että suhdelukummittakaavan avulla etäisyyksiä kartalla, suunnata kartan todellisuuden mukaisesti.
T7 ohjata oppilasta harjaanuttamaan arkielämän geomeediataitoja sekä lukemaan, tulkitsemaan ja laatimaan karttoja ja muita malleja maantieteellisistä ilmiöistä	S1, S2, S3, S4, S5, S6 Maapallon karttakuva ja alueet Ajankohtainen muuttuva maailma : uutisten sijoittaminen kartalle	L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys	Geomeediataidot	Oppilas hallitsee arkielämän keskeiset geomeediataidot ja kykenee tulkitsemaan ja tutkimaan Euroopan karttoja. Esimerkkejä geomeidiasta opetuskäytössä ovat mm. satelliittipaikanuksen käyttö, Google Mapsin, Google Earthin, digitaalisten karttapalveluiden sekä paikkatieto-ohjelmistojen hyödyntäminen.
T8 ohjata oppilasta käyttämään maantieteellisiä tutkimustaitoja	S1, S2, S3, S4, S5, S6 Ajankohtainen muuttuva maailma Elämän perusedellytykset maapallolla Muuttuvat maisemat ja elinympäristöt: tutkitaan esimerkkien avulla Euroopan eri alueiden luonnon- ja kulttuurimaisemia Ihmiset ja kulttuurit maapallolla	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen	Tutkimustaidot	Oppilas osaa tutkia ja ymmärtää erilaisia ympäristöjä ja kulttuureita ja kykenee välittämään tietoa eteenpäin ja esittää tuotoksiaan käyttäen apuna tieto- ja viestintäteknikka sekä erilaisia geomedian keinoja.

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
T9 harjaannuttaa oppilasta havainnoimaan ympäristöä ja siinä tapahtuvia muutoksia sekä aktivoida oppilasta seuraamaan ajankohtaisia tapahtumia koko maailmassa	S1, S2, S3, S4, S5, S6 Ajankohtainen muuttuva maailma : uutisseuranta	L4 Monilukutaito	Ympäristölukutaito ja ympäristön muutosten arvioiminen	Oppilas osaa havainnoida ja selittää luonnonympäristön ja ihmistoiminnan vuorovaikutusta. Oppilas seuraa ajankohtaisia Euroopan tapahtumia.
T10 tukea oppilasta kehittämään vuorovaikutus- ja ryhmätyötaitoja sekä esittämään selkeästi maantieteellistä tietoa	S1, S2, S3, S4, S5, S6 Ihmiset ja kulttuurit maapallolla: kulttuurit ja ihmisoikeudet Euroopassa Kestävä elintapa ja luonnonvarojen kestävä käyttö	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu	Ryhmässä työskentelyn ja argumentoinnin taidot	Oppilas osaa toimia ryhmän jäsenenä ja arvioida omaa toimintaansa ryhmässä. Oppilas osaa esittää mielipiteitä maantieteellisistä asioista.
Maantiedon asenne- ja arvotavoitteet				
T12 tukea oppilasta kasvamaan aktiiviseksi, vastuulliseksi toimijaksi ja ohjata oppilasta ymmärtämään kestävän elämäntavan merkityksen	S1, S2, S3, S4, S5, S6 Kestävä elintapa ja luonnonvarojen kestävä käyttö: ympäristönmuutoksiin perehtyminen	L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen	Kestävän kehityksen edistäminen	Oppilas osaa kertoa, miten toimitaan vastuullisesti koulussa ja koulun ulkopuolella. Oppilas osaa ottaa kantaa kestävän kehityksen kysymyksiin.
T13 ohjata oppilasta ymmärtämään alueellista identiteettiään sekä luonnon, ihmistoiminnan ja kulttuurien moninaisuutta sekä ymmärtämään ihmisoikeuksia kaikkialla maailmassa	S1, S2, S3, S4, S5, S6 Ihmiset ja kulttuurit maapallolla, eurooppalaisuus ja ihmisoikeudet	L3 Itsestä huolehtiminen L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen	Alueellisen identiteetin sekä luonnon, ihmistoiminnan ja kulttuurien moninaisuuden tunnistaminen	Oppilas osaa tarkastella yhteiskunnan ilmiöitä ihmisoikeuksien näkökulmasta.

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen

Maantieto

(Perusopetuksen päättöarvioinnin kriteerit s.193)

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi maantiedossa vuosiluokilla 7–9

Maantiedon opetuksessa kannustava ja rakentava palaute eli formatiivinen arviointi tukee opintojen aikana oppilaiden motivaation rakentumista, tutkimustaitojen kehittymistä sekä auttaa oppilaita löytämään omat vahvuutensa. Oppilaille annetaan säännöllisesti tietoa oppimisen edistymisestä ja suoriutumisesta suhteessa asetettuihin maantiedon tavoitteisiin. Palautteen avulla oppilaita rohkaistaan toimimaan aktiivisesti ja vastuullisesti omassa lähiympäristössä ja soveltamaan käytännössä oppimaansa tietoa. Maantiedon summatiivisessa arvioinnissa oppilailla tulee olla mahdollisuus osoittaa osaamistaan monipuolisesti. Arviointi kohdistuu sekä oppilaiden tiedolliseen osaamiseen että maantiedon taitoihin, kuten geometriataitoihin ja tiedon kriittiseen arviointitaitoon. Lisäksi arvioidaan taitoa käyttää maantiedolle ominaista välineistöä sekä tieto- ja viestintäteknologiaa. Arvioinnin ja palautteen tehtävänä on osaltaan kehittää jokaisen oppilaan työskentelytaitoja.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona maantiedon opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päättöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut maantiedon oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt maantiedon tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päättöarvosana on maantiedon tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan maantiedon oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päättöarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy maantiedon päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan.

Maantiedossa oppilaan osaaminen kehittyy yleensä eri tavoitealueilla oppimäärän päättövaiheeseen saakka. Oppilaan työskentelyn ohjaamisella maantiedossa tarkoitetaan esimerkiksi suullisten lisäohjeiden antamista, ohjaavien kysymysten esittämistä, välineillä havainnollistamista tai vastaavien esimerkkien antamista työskentelyn aikana. Kriteerikuvauksissa alempien arvosanojen osaamisen kuvaukset sisältyvät ylempien arvosanojen kuvauksiin.

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
-------------------	---------------	--	------------------	--------------------------------	--------------------------------	--------------------------------	--------------------------------

Maantieteellinen tieto ja ymmärrys							
T1 tukea oppilaan jäsenyteen karttakuvan rakentumista maapallosta	S1–S6	Oppilas oppii hahmottamaan maapallon karttakuvan ja sen peruspiirteet. Hän oppii keskeisten kohteiden sijainnin ja nimistön.	Maapallon karttakuvan hahmottaminen ja keskeisen paikannimistön tunteminen	Oppilas osaa kertoa maanosan ja valtion eron. Oppilas nimeää kartalta valtameret ja maanosat.	Oppilas osaa nimetä joitakin kaupunkeja ja keskeisimpiä kohteita Suomesta sekä valtioita Euroopasta ja muualta maailmasta sekä tietää nimeämiensä kohteiden ja valtioiden sijainnin.	Oppilas osaa maapallon karttakuvan peruspiirteet, kuten vuoristoja, niemimaita, salmia ja merialueita, sekä tietää keskeisten kohteiden sijainnin ja nimistön.	Oppilas osaa käyttää karttakuvan peruspiirteitä tarkoituksenmukaisesti, kuten soveltaa kohteiden sijaintia ja nimistöä maantieteellisten ilmiöiden kuvailussa ja selittämisessä.

<p>T2 ohjata oppilasta tutkimaan luonnonmaantieteellisiä ilmiöitä ja vertailemaan luonnonmaisemia Suomessa ja muualla maapallolla</p>	<p>S1–S4, S6</p>	<p>Oppilas oppii luonnonmaantieteellisten ilmiöiden vaikutuksia. Hän oppii tunnistamaan ja kuvailemaan luonnonmaisemia Suomessa ja muualla maapallolla.</p>	<p>Luonnonmaantieteellisten ilmiöiden tuntemus</p>	<p>Oppilas osaa antaa esimerkkejä maapallon muodon ja liikkeen aiheuttamista ilmiöistä.</p> <p>Oppilas nimeää erilaisia luonnonmaisemia.</p>	<p>Oppilas osaa kertoa maapallon muodon ja liikkeen aiheuttamista ilmiöistä esimerkkien avulla.</p> <p>Oppilas nimeää lämpövyöhykkeet. Oppilas nimeää ja antaa esimerkkejä joistakin ilmasto- ja kasvillisuusalueista.</p> <p>Oppilas tunnistaa ja kuvailee luonnonmaisemia Suomessa ja maapallolla.</p>	<p>Oppilas osaa selittää maapallon muodon ja liikkeen aiheuttamia ilmiöitä esimerkkien avulla.</p> <p>Oppilas nimeää ja sijoittaa kartalle keskeisimmät maapallon ilmasto- ja kasvillisuusalueet ja kertoo joitakin niiden syntyyn vaikuttavia tekijöitä.</p> <p>Oppilas antaa esimerkkejä luonnonmaisemien syntyyn vaikuttaneista tekijöistä Suomessa ja maapallolla.</p>	<p>Oppilas ymmärtää Maan planetaarisuuden sekä osaa selittää maapallon muodon ja liikkeen aiheuttamia ilmiöitä ja kertoa miten ne vaikuttavat ihmisen toimintaan.</p> <p>Oppilas osaa vertailla maapallon keskeisimpiä ilmasto- ja kasvillisuusalueita ja selittää niiden syntyyn vaikuttavia tekijöitä.</p> <p>Oppilas selittää luonnonmaisemien syntyyn vaikuttaneita tekijöitä Suomessa ja maapallolla.</p>
---	------------------	---	--	--	--	--	--

<p>T3 ohjata oppilasta tutkimaan ihmismaantieteellisiä ilmiöitä ja kulttuurimaisemia sekä ymmärtämään erilaisia kulttuureja, elinkeinoja ja ihmisten elämää Suomessa ja maapallon eri alueilla</p>	<p>S1 – S6</p>	<p>Oppilas oppii ihmismaantieteellisten ilmiöiden vaikutuksia. Hän oppii kulttuurien piirteiden ja kulttuurimaisemien vaihtelua Suomessa ja maapallon eri alueilla.</p>	<p>Ihmismaantieteellisten ilmiöiden tuntemus</p>	<p>Oppilas osaa nimetä joitakin ihmismaantieteellisiä ilmiöitä, kuten väestö, elinkeinot, liikennemuodot ja matkailu Suomessa ja muualla maailmassa.</p>	<p>Oppilas osaa nimetä ja antaa esimerkkejä ihmismaantieteellisistä ilmiöistä Suomessa ja muualla maailmassa.</p> <p>Oppilas nimeää joitakin tekijöitä, jotka vaikuttavat kulttuurien piirteisiin.</p> <p>Oppilas kuvailee erilaisia kulttuurimaisemia.</p>	<p>Oppilas osaa kertoa ihmismaantieteellisistä ilmiöistä Suomessa ja muualla maailmassa.</p> <p>Oppilas kertoo, millaiset tekijät vaikuttavat kulttuurien piirteisiin eri alueilla. Oppilas vertailee kulttuurimaisemia eri alueilla.</p>	<p>Oppilas osaa selittää erilaisista ihmismaantieteellisistä ilmiöistä Suomessa ja muualla maailmassa ja perustella syntyyn vaikuttaneita tekijöitä.</p> <p>Oppilas kuvailee kulttuurien piirteiden vaihtelua Suomessa ja muualla maailmassa.</p> <p>Oppilas selittää, mitkä tekijät vaikuttavat kulttuurimaisemien syntyyn Suomessa ja muualla maailmassa.</p>
--	----------------	---	--	--	---	---	---

<p>T4 kannustaa oppilasta pohtimaan ihmisen toiminnan ja luonnonympäristön välistä vuorovaikutusta sekä ymmärtämään luonnonvarojen kestävän käytön merkitys</p>	<p>S1–S6</p>	<p>Oppilas oppii ihmisen toiminnan ja luonnonympäristön välistä vuorovaikutusta.</p> <p>Oppilas ymmärtää luonnonvarojen kestävän käytön merkityksen.</p>	<p>Luonnon ja ihmisen toiminnan välisen vuorovaikutuksen ymmärtäminen sekä luonnonvarojen kestävä käyttö</p>	<p>Oppilas osaa tunnistaa, miten luonnonympäristö vaikuttaa ihmisen toimintaan, kuten elinkeinoihin.</p> <p>Oppilas nimeää erilaisia luonnonvaroja.</p>	<p>Oppilas osaa kuvailla, miten luonnonympäristö vaikuttaa ihmisen toimintaan.</p> <p>Oppilas luokittelee luonnonvaroja niiden kestävyuden näkökulmasta.</p>	<p>Oppilas osaa kertoa, miten luonnonympäristö vaikuttaa ihmisen toimintaan Suomessa ja eri puolilla maapalloa.</p> <p>Oppilas kertoo, miksi luonnonvarojen kestävä käyttö on tärkeää.</p>	<p>Oppilas osaa selittää, miten luonnonympäristö vaikuttaa ihmisen toimintaan ja nimeää alueellisia esimerkkejä niistä.</p> <p>Oppilas perustelee, miten ihmisen toiminta aiheuttaa erilaisia ympäristöongelmia. Oppilas osaa selittää luonnonvarojen kestävän käytön ja ympäristöongelmien suhteita ja perustella luonnonvarojen kestävän käytön merkityksen.</p>
---	--------------	--	--	---	--	--	--

Maantieteelliset taidot

<p>T5 ohjata oppilasta kehittämään maantieteellistä ajattelutaitoa sekä kykyä esittää maantieteellisiä kysymyksiä</p>	<p>S1–S6</p>	<p>Oppilas oppii maantieteellisiä ajattelutaitoja.</p> <p>Oppilas oppii esittämään maantieteellisiä kysymyksiä.</p>	<p>Maantieteellinen ajattelutaito</p>	<p>Oppilas osaa kertoa keskeisten maantieteen peruskäsitteiden merkityksen.</p> <p>Oppilas kuvailee aluetta kartoista tai kuvista.</p>	<p>Oppilas osaa määrittellä maantieteellisiä peruskäsitteitä.</p> <p>Oppilas tunnistaa eri aluetasoja, kuten oma lähiympäristö, kunta, Suomi, Eurooppa ja koko maailma.</p> <p>Oppilas kuvailee aluetta kartoista tai kuvista.</p> <p>Oppilas muodostaa tarkasteltavaan aihepiiriin liittyviä yksinkertaisia maantieteellisiä kysymyksiä.</p>	<p>Oppilas osaa kuvailla ilmiöitä käyttäen maantieteen peruskäsitteitä.</p> <p>Oppilas kuvailee alueiden välisiä eroja joillakin aluetasoilla.</p> <p>Oppilas esittää maantieteellisiä kysymyksiä ja pohtii vastauksia niihin.</p>	<p>Oppilas osaa selittää ilmiöitä käyttämällä tarkoituksenmukaisesti maantieteellisiä käsitteitä.</p> <p>Oppilas vertailee maantieteellisiä ilmiöitä eri aluetasoilla ja selittää syitä alueiden välisiin eroihin.</p> <p>Oppilas esittää perusteltuja maantieteellisiä kysymyksiä ja vastauksia niihin.</p>
---	--------------	---	---------------------------------------	--	---	--	--

<p>T6 ohjata oppilasta kehittämään tilatajua sekä symboleiden, mittasuhteiden, suuntien ja etäisyyksien ymmärrystä</p>	<p>S1–S6</p>	<p>Oppilas oppii soveltamaan karttataitoja käytännössä.</p> <p>Oppilas oppii käyttämään kartan symboleja ja mittasuhteita sekä ottamaan suuntia ja mittaamaan etäisyyksiä.</p>	<p>Tilatajan kehittyminen</p>	<p>Oppilas osaa ilmansuunnat.</p> <p>Oppilas tunnistaa ja nimeää joitakin karttamerkkejä.</p>	<p>Oppilas osaa ilmaista kohteen sijainnin ilmansuuntien avulla.</p> <p>Oppilas tunnistaa ja nimeää karttamerkkejä.</p> <p>Oppilas mittaa janamittakaavan avulla etäisyyksiä.</p>	<p>Oppilas osaa suunnata maastokartan todellisuuden mukaisesti ja liikkua maastossa kartan avulla.</p> <p>Oppilas mittaa suhdelukmittakaavan avulla etäisyyksiä kartalla.</p>	<p>Oppilas osaa käyttää tarkoituksenmukaisesti eri karttatyyppisiä sekä ilma- ja satelliittikuvia.</p>
<p>T7 ohjata oppilasta harjaanuttamaan arkielämän geomediataitoja sekä lukemaan, tulkitsemaan ja laatimaan karttoja ja muita malleja maantieteellisistä ilmiöistä</p>	<p>S1–S6</p>	<p>Oppilas oppii geomediataitoja. Oppilas oppii lukemaan, tulkitsemaan ja laatimaan karttoja ja muita malleja maantieteellisistä ilmiöistä</p>	<p>Geomediataidot</p>	<p>Oppilas osaa tunnistaa yksinkertaisia asioita kartoilta, diagrammeista ja kuvista.</p>	<p>Oppilas osaa tulkita kuvia, diagrammeja, karttoja sekä karttapalveluja maantieteellisistä ilmiöistä.</p> <p>Oppilas laatii yksinkertaisia karttoja ja diagrammeja.</p>	<p>Oppilas osaa tulkita kuvia, diagrammeja, karttoja, karttapalveluja sekä muuta geomediamaanantieteellisistä ilmiöistä.</p> <p>Oppilas laatii karttoja, diagrammeja sekä muita maantieteellisiä malleja.</p>	<p>Oppilas osaa tehdä johtopäätöksiä laatimistaan kartoista, diagrammeista, muusta geomediamaanantieteellisistä ilmiöistä sekä muista maantieteellisistä malleista.</p>

T8 ohjata oppilasta kehittämään maantieteellisiä tutkimustaitoja	S1–S6	Oppilas oppii maantieteellisiä tutkimustaitoja.	Maantieteelliset tutkimustaidot	Oppilas osallistuu pienimuotoisen tutkimuksen toteutukseen ja osaa kertoa, mitä tutkimuksessa on tehty.	Oppilas osaa toteuttaa pienimuotoisen maantieteellisen tutkimuksen. Oppilas osaa valita sopivan tavan tutkimustulosten esittämiseen.	Oppilas osaa toteuttaa maantieteellisen tutkimuksen. Oppilas havainnollistaa tutkimustuloksia geomedian avulla sekä esittää tutkimustuloksia maantieteelle ominaisella tavalla.	Oppilas osaa toteuttaa rakenteeltaan selkeän maantieteellisen tutkimuksen. Oppilas havainnollistaa ja esittää tuloksiaan monipuolisesti geomedian avulla ja liittää tutkimustulokset osaksi maantieteellisiä ilmiöitä.
--	-------	---	---------------------------------	---	---	--	---

<p>T9 harjaannuttaa oppilasta havainnoimaan ympäristöä ja siinä tapahtuvia muutoksia sekä aktivoida oppilasta seuraamaan ajankohtaisia tapahtumia omassa lähiympäristössä, Suomessa ja koko maailmassa</p>	<p>S1– S6</p>	<p>Oppilas oppii havainnoimaan ympäristöä ja siinä tapahtuvia muutoksia erityisesti ilmastonmuutosta ja luonnon monimuotoisuuden heikkenemistä.</p> <p>Oppilas oppii seuraamaan ajankohtaisia tapahtumia omassa lähiympäristössä, Suomessa ja koko maailmassa.</p>	<p>Ympäristölukutaito ja ympäristön muutosten arvioiminen</p>	<p>Oppilas osallistuu kenttätutkimuksiin ohjatusti.</p> <p>Oppilas osaa tunnistaa ympäristön muutoksia.</p>	<p>Oppilas osallistuu kenttätutkimuksiin itsenäisesti ohjeen mukaan.</p> <p>Oppilas osaa havainnoida ympäristön muutoksia, kuten ilmastonmuutosta ja luonnon monimuotoisuuden heikkenemistä Suomessa ja muualla maailmassa, ja antaa esimerkkejä näistä.</p> <p>Oppilas seuraa maantieteellisiin ilmiöihin liittyviä ajankohtaisia tapahtumia</p>	<p>Oppilas osallistuu kenttätutkimuksiin ja kytkee havaintoja opettajan ohjaamana käsiteltävään ilmiöön.</p> <p>Oppilas osaa kertoa ympäristön muutoksista ja nimeää syitä keskeisimpiin ympäristön muutoksiin.</p> <p>Oppilas seuraa maantieteellisiin ilmiöihin liittyviä ajankohtaisia tapahtumia ja selittää joidenkin tapahtumien taustoja.</p>	<p>Oppilas osallistuu kenttätutkimuksiin ja kytkee havaintoja käsiteltävään ilmiöön.</p> <p>Oppilas osaa selittää syitä ympäristön muutosten taustalla.</p> <p>Oppilas arvioi kriittisesti seuraamiensa maantieteellisten tapahtumien vaikutuksia omassa lähiympäristössä, Suomessa tai koko maailmassa.</p>
--	-------------------	--	---	---	---	--	--

<p>T10 tukea oppilasta kehittämään vuorovaikutus- ja ryhmätyötaitoja sekä argumentoimaan ja esittämään selkeästi maantieteellistä tietoa</p>	<p>S1–S6</p>	<p>Oppilas oppii vuorovaikutus- ja ryhmätyötaitoja ja refleктоimaan omaa toimintaansa ryhmän jäsenenä. Hän oppii argumentoimaan ja esittämään maantieteellistä tietoa selkeästi.</p>	<p>Ryhmässä työskentelyn, maantieteellisen tiedon esittämisen ja argumentoinnin taidot</p>	<p>Oppilas osaa toimia ohjatusti osana ryhmää. Oppilas erottaa toisistaan maantieteellisen tiedon ja mielipiteen.</p>	<p>Oppilas osaa toimia ryhmän jäsenenä. Oppilas esittää maantieteellistä tietoa omin sanoin. Oppilas kuuntelee toisten näkemyksiä ja esittää omia näkemyksiään maantieteellisistä asioista.</p>	<p>Oppilas osaa toimia rakentavasti ryhmän jäsenenä. Oppilas esittää maantieteellistä tietoa oppiaineelle ominaisella tavalla. Oppilas esittää perusteluja omille näkemyksilleen maantieteellisistä asioista.</p>	<p>Oppilas osaa toimia kannustavana ryhmän jäsenenä. Oppilas perustelee esittämäänsä maantieteellistä tietoa. Oppilas perustelee maantieteellisen tiedon pohjalta johdonmukaisesti omia näkemyksiään maantieteellisistä asioista.</p>
--	--------------	--	--	---	---	---	---

<p>T11 ohjata oppilasta vaalimaan luontoa, rakennettua ympäristöä ja niiden monimuotoisuutta sekä vahvistaa oppilaan osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja</p>	<p>S1– S6</p>	<p>Oppilas oppii osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja eri aluetasoilla.</p>	<p>Osallistumis- ja vaikuttamistaitojen soveltaminen eri aluetasoilla.</p>	<p>Oppilas osallistuu ohjatusti lähiympäristön vaalimiseen, kuten viihtyisyyden tai turvallisuuden parantamiseen tai ympäristön monimuotoisuuden säilyttämiseen.</p>	<p>Oppilas osallistuu lähiympäristön vaalimiseen. Oppilas antaa esimerkkejä tavoista osallistua ja vaikuttaa lähiympäristöön, globaaleihin ilmiöihin ja alueellisiin kehityskysymyksiin.</p>	<p>Oppilas osaa ohjatusti suunnitella ja osallistuu lähiympäristön vaalimiseen. Oppilas selittää, miten voi osallistua ja vaikuttaa lähiympäristöön, globaaleihin ilmiöihin ja alueellisiin kehityskysymyksiin.</p>	<p>Oppilas osaa suunnitella keinoja lähiympäristön vaalimiseen ja toteuttaa niistä jonkin. Oppilas vertailee ja arvioi eri osallistumisen ja vaikuttamisen tapoja lähiympäristöön, globaaleihin ilmiöihin ja alueellisiin kehityskysymyksiin.</p>
<p>Maantiedon asenne- ja arvotavoitteet</p>							

<p>T12 tukea oppilasta kasvamaan kasvamaan aktiiviseksi, vastuullisesti toimivaksi ja kestävään elämäntapaan sitoutuneeksi kansalaiseksi</p>	<p>S1– S6</p>	<p>Oppilas oppii kasvamaan aktiiviseksi, vastuullisesti toimivaksi ja kestävään elämäntapaan sitoutuneeksi kansalaiseksi.</p>		<p>Ei käytetä arvosanan muodostumisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.</p>			
<p>T13 ohjata oppilasta arvostamaan alueellista identiteettiään sekä luonnon, ihmistoiminnan ja kulttuurien moninaisuutta ja kunnioittamaan ihmisoikeuksia kaikkialla maailmassa</p>	<p>S1– S6</p>	<p>Oppilas oppii arvostamaan alueellista identiteettiään sekä luonnon, ihmistoiminnan ja kulttuurien moninaisuutta ja kunnioittamaan ihmisoikeuksia kaikkialla maailmassa.</p>		<p>Ei käytetä arvosanan muodostumisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.</p>			

15.4.7 FYSIIKKA

(Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet s. 389)

7. lk. FYSIIKKA				
Hyvinkäällä Eri sisältöalueista (valo-oppi, ääni, lämpöoppi) ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia sisältöjä tarkasti ohjeistettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Lämpöopista valitaan seitsemännelle vuosiluokalle ilmiön tutkimiseen ja mittaamiseen liittyviä tutkimuksia. Kvantitatiivinen osuus lämpöopista käsitellään kahdeksannella vuosiluokalla. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimusprosessin vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyjen rakentamista, havainnointia ja mittaamista, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa mahdollisuuksien mukaan.				
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
Merkitys, arvot ja asenteet				
T1 kannustaa ja innostaa oppilasta fysiikan opiskeluun	S1–S4 Erilaisten ilmiöiden tutkimista fysiikan näkökulmasta monipuolisia työtapoja käyttäen.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen		
T2 ohjata ja kannustaa oppilasta tunnistamaan omaa fysiikan osaamistaan, asettamaan tavoitteita omalle työskentelylleen sekä työskentelemään pitkäjänteisesti	S1–S4 Työohjeiden seuraaminen ja havaintojen tekeminen sekä kirjaaminen Painotetaan turvallista laboratoriotyöskentelyä	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys	Tavoitteellinen työskentely ja oppimaan oppimisen taidot	Oppilas osaa asettaa omia tavoitteita pienten kokonaisuuksien osalta ja työskennellä niiden saavuttamiseksi. Oppilas osaa kuvata omaa osaamistaan opettajan antaman palautteen, vertaispalautteen ja itsearvioinnin perusteella.
T3 ohjata oppilasta ymmärtämään fysiikan osaamisen merkitystä omassa elämässä ja elinympäristössä	S1–S4 Laboratoriossa tehtävien tutkimusten yhdistäminen käytännön arkielämään ja luonnon ilmiöihin	L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Fysiikan merkityksen arvioiminen	Oppilas osaa kuvata esimerkkien avulla, miten fysiikan tietoja ja taitoja tarvitaan erilaisissa tilanteissa.

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
Tutkimisen taidot				
T5 kannustaa oppilasta muodostamaan kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä	S1–S4 Ohjataan oppilasta tekemään kysymyksiä suljettujen tutkimustehtävien pohjalta	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen	Kysymysten muodostaminen	Oppilas osaa muodostaa kysymyksiä tarkasteltavasta ilmiöstä.
T6 ohjata oppilasta toteuttamaan kokeellisia tutkimuksia yhteistyössä muiden kanssa sekä työskentelemään turvallisesti ja johdonmukaisesti	S1–S4 Ohjeistettujen tutkimustehtävien tekeminen	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Kokeellisen tutkimuksen toteuttaminen	Oppilas osaa työskennellä turvallisesti sekä tehdä havaintoja ja mittauksia ohjeiden tai suunnitelman mukaan. Oppilas osaa toteuttaa yhteistyössä muiden kanssa erilaisia tutkimuksia.
T7 ohjata oppilasta käsittelemään, tulkitsemaan ja esittämään omien tutkimustensa tuloksia	S1–S4 Tulosten koonti ja esittäminen taulukoissa ja graafisesti	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Tutkimusten tulosten käsittely ja esittäminen	Oppilas osaa käsitellä, tulkita ja esittää tutkimusten tuloksia.
T8 ohjata oppilasta ymmärtämään teknologisten sovellusten, esim. lämpö- ja valo-opin laitteiden, toimintaperiaatteita ja merkitystä yhteistyössä muiden kanssa.	S1–S4 Lämpö- ja aalto-opin perusilmiöiden tutkiminen kokeellisesti	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Teknologinen osaaminen	Oppilas osaa kuvata joitakin teknologisia sovelluksia ja niiden toimintaperiaatteita.
T9 opastaa oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon ja mittaustulosten hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen	S1–S4 Mahdollisuuksien mukaan tutustutaan tieto- ja viestintäteknologisiin välineisiin tai sovelluksiin	L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Tieto- ja viestintäteknikan käyttö	Oppilas osaa käyttää tieto- ja viestintäteknologisia välineitä tai sovelluksia tiedon ja mittaustulosten hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen.
Fysiikan tiedot ja niiden käyttäminen				
T10 ohjata oppilasta käyttämään fysiikan käsitteitä täsmällisesti sekä jäsentämään omia käsiterakenteitaan kohti luonnontieteellisten teorioiden mukaisia käsityksiä	S1–S4 Lämpö- ja aalto-opin perusilmiöt ja niihin liittyvät suureet	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen	Käsitteiden käyttö ja jäsentäminen	Oppilas osaa kuvata ja selittää ilmiöitä fysiikan keskeisten käsitteiden avulla. Oppilas osaa yhdistää ilmiöön siihen liittyvät ominaisuudet ja ominaisuuksia kuvaavat suureet.

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
T11 ohjata oppilasta käyttämään erilaisia malleja ilmiöiden kuvaamisessa.	S1–S4 Mallin käsite esim. valonsäde, aalto	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen	Mallien käyttäminen	Oppilas osaa käyttää yksinkertaisia malleja
T12 ohjata oppilasta käyttämään ja arvioimaan kriittisesti eri tietolähteitä sekä ilmaisemaan ja perustelemaan erilaisia näkemyksiä fysiikalle ominaisella tavalla	S1–S4 Tutustutaan valittuihin aiheeseen liittyviin uutisiin ja ajankohtaisiin sovelluksiin	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito	Argumentointitaitojen ja tietolähteiden käyttäminen	Oppilas osaa hakea tietoa erilaisista tietolähteistä ja valita joitakin luotettavia tietolähteitä. Oppilas osaa ilmaista ja perustella erilaisia näkemyksiä fysiikalle ominaisella tavalla.
T13 ohjata oppilasta hahmottamaan luonnontieteellisiä tapoja tuottaa tietoa	S1–S4 Seitsemännän luokan tiedollisista tavoitteista keskeisimmät ovat mittaamisen taidot, tulosten esittäminen taulukoiden ja kuvaajien avulla ja fysiikan keskeisten käsitteiden käyttäminen valituissa ilmiössä	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito	Luonnontieteellisen tiedon luonteen hahmottaminen	Oppilas osaa kuvata esimerkkien avulla tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa.
T15 ohjata oppilasta soveltamaan fysiikan tietojen ja taitojen monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa	S1–S4 Esim. mittaaminen ja kuvaajien soveltaminen käytännössä	L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys	Tietojen ja taitojen soveltaminen eri tilanteissa	. Oppilas osaa käyttää fysiikan tietojen ja taitojen monialaisessa oppimiskokonaisuudessa

8. lk. FYSIIKKA

Hyvinkäällä

Eri sisältöalueista (vuorovaikutus, liike ja energia sisältäen lämpöopin kvantitatiivisen tarkastelun) ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia sisältöjä tarkasti ohjeistettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimisprosessin vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyjen rakentamista, havainnointia ja mittaamista, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa mahdollisuuksien mukaan.

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
Merkitys, arvot ja asenteet				
T1 kannustaa ja innostaa oppilasta fysiikan opiskeluun	S1–S5 Erilaisten ilmiöiden tutkimista fysiikan näkökulmasta monipuolisia työtapoja käyttäen.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen		Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.
T2 ohjata ja kannustaa oppilasta tunnistamaan omaa fysiikan osaamistaan, asettamaan tavoitteita omalle työskentelylleen sekä työskentelemään pitkäjänteisesti	S1–S5 Laboratoriossa tehtävien tutkimusten yhdistäminen käytännön arkielämään ja luonnon ilmiöihin	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys	Tavoitteellinen työskentely ja oppimaan oppimisen taidot	Oppilas osaa asettaa omia tavoitteita pienten kokonaisuuksien osalta ja työskennellä niiden saavuttamiseksi. Oppilas osaa kuvata omaa osaamistaan opettajan antaman palautteen, vertaispalautteen ja itsearvioinnin perusteella.
T3 ohjata oppilasta ymmärtämään fysiikan osaamisen merkitystä omassa elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa	S1–S5 Tutustutaan koulutuspolkuihin ammatteihin, joissa tarvitaan fysiikan taitoja.	L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Fysiikan merkityksen arvioiminen	Oppilas osaa kuvata esimerkkien avulla, miten fysiikan tietoja ja taitoja tarvitaan erilaisissa tilanteissa. Oppilas osaa kuvata fysiikan osaamisen merkitystä eri ammateissa ja jatkoopinnoissa.
Tutkimisen taidot				
T5 kannustaa oppilasta muodostamaan kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä sekä kehittämään kysymyksiä edelleen tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohdiksi	S1–S5 Ohjataan oppilasta tekemään kysymyksiä suljettujen tai avoimien tutkimustehtävien pohjalta	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Kysymysten muodostaminen sekä tutkimusten ja muun toiminnan suunnittelu	Oppilas osaa muodostaa kysymyksiä tarkasteltavasta ilmiöstä. Oppilas osaa tarkentaa kysymyksiä tutkimuksen tai muun toiminnan kohteeksi esimerkiksi rajaamalla muuttujia.
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen

T6 ohjata oppilasta toteuttamaan kokeellisia tutkimuksia yhteistyössä muiden kanssa sekä työskentelemään turvallisesti ja johdonmukaisesti	S1–S5 Ohjeistettujen tai avoimien tutkimustehtävien tekeminen	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Kokeellisen tutkimuksen toteuttaminen	Oppilas osaa työskennellä turvallisesti sekä tehdä havaintoja ja mittauksia ohjeiden tai suunnitelman mukaan. Oppilas osaa toteuttaa yhteistyössä muiden kanssa erilaisia tutkimuksia.
T7 ohjata oppilasta käsittelemään, tulkitsemaan ja esittämään omien tutkimustensa tuloksia sekä arvioimaan niitä ja koko tutkimusprosessia	S1–S5 Tulosten koonti ja esittäminen taulukoissa ja graafisesti. Tulosten arviointi ja kriittinen tarkastelu	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Tutkimusten tulosten käsittely, esittäminen ja arviointi	Oppilas osaa käsitellä, tulkita ja esittää tutkimusten tuloksia. Oppilas osaa arvioida tulosten oikeellisuutta ja luotettavuutta sekä osaa kuvata tutkimusprosessin toimivuutta.
T8 ohjata oppilasta ymmärtämään teknologisten sovellusten toimintaperiaatteita ja merkitystä sekä innostaa osallistumaan yksinkertaisten teknologisten ratkaisujen ideointiin, suunnitteluun, kehittämiseen ja soveltamiseen yhteistyössä muiden kanssa	S1–S5 Vuorovaikutuksen, liikkeen ja energian käytännön sovellutukset, esim. yksinkertaiset koneet, nopeuden ja voiman mittaaminen	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Teknologinen osaaminen ja yhteistyö teknologisessa ongelmanratkaisussa	Oppilas osaa kuvata joitakin teknologisia sovelluksia ja niiden toimintaperiaatteita. Oppilas osaa työskennellä yhteistyössä teknologisen ratkaisun ideoinnissa, suunnittelussa, kehittämisessä ja soveltamisessa.
T9 opastaa oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon ja mittaustulosten hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen sekä tukea oppilaan oppimista havainnollistavien simulaatioiden avulla	S1–S5 Mahdollisuuksien mukaan tutustutaan tieto- ja viestintäteknologisiin välineisiin tai sovelluksiin	L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Tieto- ja viestintäteknologian käyttö	Oppilas osaa käyttää tieto- ja viestintäteknologisia välineitä tai sovelluksia tiedon ja mittaustulosten hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen. Oppilas osaa tehdä havaintoja ja päätelmiä simulaatiosta.

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
Fysiikan tiedot ja niiden käyttäminen				

T10 ohjata oppilasta käyttämään vuorovaikutuksen, liikkeen ja energian käsitteitä täsmällisesti sekä jäsentämään omia käsiterakenteitaan kohti luonnontieteellisten teorioiden mukaisia käsityksiä	S1–S5 Tarkasteltaviin ilmiöihin liittyvät suuret Vuorovaikutus ja liike Energian säilymisen periaate	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen	Käsitteiden käyttö ja jäsentyminen	Oppilas osaa kuvata ja selittää ilmiöitä fysiikan keskeisten käsitteiden avulla. Oppilas osaa yhdistää ilmiöön siihen liittyvät ominaisuudet ja ominaisuuksia kuvaavat suuret.
T11 ohjata oppilasta käyttämään erilaisia malleja ilmiöiden kuvaamisessa ja selittämisessä sekä ennusteiden tekemisessä	S1–S5 Tasaisen ja muuttuvan liikkeen mallit	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen	Mallien käyttäminen	Oppilas osaa käyttää yksinkertaisia malleja ja tehdä ennusteita sekä harjoittelee yksinkertaisten mallien muodostamista mittaustuloksista. Oppilas osaa kuvata mallia ja nimetä mallin rajoituksia tai puutteita.
T12 ohjata oppilasta käyttämään ja arvioimaan kriittisesti eri tietolähteitä sekä ilmaisemaan ja perustelevaan erilaisia näkemyksiä fysiikalle ominaisella tavalla	S1–S5 Tutustutaan valittuihin aiheeseen liittyviin uutisiin ja ajankohtaisiin sovelluksiin	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito	Argumentointi-aidot ja tietolähteiden käyttäminen	Oppilas osaa hakea tietoa erilaisista tietolähteistä ja valita joitakin luotettavia tietolähteitä. Oppilas osaa ilmaista ja perustella erilaisia näkemyksiä fysiikalle ominaisella tavalla.
T13 ohjata oppilasta hahmottamaan luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa	S1–S5 Yksinkertaisten suureyhtälöiden soveltaminen valituissa ilmiöissä	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito	Luonnontieteellisen tiedon luonteen hahmottaminen	Oppilas osaa kuvata fysiikkaan liittyvien esimerkkien avulla luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä. Oppilas osaa kuvata esimerkkien avulla tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa
T14 ohjata oppilasta saavuttamaan riittävät tiedolliset valmiudet jatko-opintoja varten vuorovaikutuksesta ja liikkeestä	S1–S5 Vuorovaikutus ja voima Tasaisen ja muuttuvan liikkeen malli Mekaaninen työ ja teho Liike ja energia Lämpöopin peruskäsitteet energian säilymisen kannalta	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen	Tiedollisten jatko-opintovalmiuksien saavuttaminen	Oppilas osaa käyttää vuorovaikutuksen ja liikkeen keskeisiä käsitteitä, ilmiöitä, ominaisuuksia, suureita, malleja ja lakeja tutuissa tilanteissa.

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
---	--	--------------------------------	---------------------------	-----------------------

<p>T15 ohjata oppilasta soveltamaan fysiikan tietojaan ja taitojaan monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa sekä tarjota mahdollisuuksia tutustua fysiikan soveltamiseen erilaisissa tilanteissa kuten luonnossa, elinkeinoelämässä, järjestöissä tai tiedeyhteisöissä</p>	<p>S1–S5 Mahdollisuuksien mukaan vierailun tai vierailijoiden järjestäminen</p>	<p>L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys</p>	<p>Tietojen ja taitojen soveltaminen eri tilanteissa</p>	<p>Oppilas osaa käyttää fysiikan tietojaan ja taitojaan monialaisessa oppimiskokonaisuudessa tai tilanteessa, jossa fysiikkaa sovelletaan eri ympäristöissä.</p>
--	---	--	--	--

Fysiikka

(Perusopetuksen päättöarvioinnin kriteerit s.203)

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi fysiikassa vuosiluokilla 7–9

Työskentelyn jäsentäminen pienemmiksi kokonaisuuksiksi, projekteiksi tai kokeellisiksi töiksi, joilla on omat tavoitteensa ja arviointiperusteensa, tukee monipuolista arviointia. Kokeellisen työskentelyn arviointi voi edetä hierarkisesti työskentelyn, havainnoinnin ja mittaamisen perustaidoista ohjeistettuihin tutkimustehtäviin ja lopulta avoimiin tutkimuksiin. Oppilaita ohjataan tunnistamaan omia ennakkotietojaan, -taitojaan ja -käsityksiään. Työskentelyn etenemistä ohjataan rakentavan palautteen ja kysymysten avulla. Kannustava palaute tukee erityisesti tutkimisen taitojen kehittymistä ja motivaation rakentumista. Kokonaisuuksien lopussa arvioidaan asetettujen tavoitteiden saavuttamista ja suunnataan huomiota kohti uusia kehittämishaasteita. Arviointi perustuu monimuotoisten tuotosten lisäksi työskentelyn havainnointiin. Tuotosten sisällön lisäksi arvioidaan opiskeluprosessia ja työn eri vaiheita, kuten kysymysten muodostamista, aiheen rajaamista, tiedonhakua, näkökulmien perustelemista, käsitteiden käyttöä, ilmaisun selkeyttä ja työn loppuun saattamista. Oppilaiden itsearviointitaitoja ja vertaispalautteen antamisen ja vastaanottamisen taitoja kehitetään osana formatiivista arviointia. Opettajan ja oppilaiden välisiä keskusteluja voidaan käyttää arvioinnin tukena.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona fysiikan opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päättöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut fysiikan oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt fysiikan tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päättöarvosana on fysiikan tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan fysiikan oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päättöarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy fysiikan päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan.

Oppilaan työskentelyn ohjaamisella fysiikassa tarkoitetaan esimerkiksi suullisten lisäohjeiden antamista, ohjaavien kysymysten esittämistä, välineillä havainnollistamista tai vastaavien esimerkkien antamista työskentelyn aikana. Päättöarvioinnin kriteerien kuvaukset on kirjoitettu kumulatiivisesti, eli edellisen arvosanan osaaminen sisältyy seuraavan arvosanan osaamiseen, vaikkei tätä ole joka tavoitteen kohdalla erikseen kirjoitettu näkyviin.

Hyvinkäällä

Eri sisältöalueista (sähköoppi, ydinfysiikka ja maailmankaikkeuden rakenteet) ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia sisältöjä tarkasti ohjeistettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimisprosessin vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyjen rakentamista, havainnointia ja mittaamista, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
-------------------	---------------	--	------------------	--------------------------------	--------------------------------	--------------------------------	--------------------------------

Merkitys, arvot ja asenteet

T1 kannustaa ja innostaa oppilasta fysiikan opiskeluun	S1–S6	Oppilas kokee fysiikan opiskelun mielekkääksi.		Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan fysiikan opiskelusta osana oman oppimisensa arviointia.			
--	-------	--	--	--	--	--	--

T2 ohjata ja kannustaa oppilasta tunnistamaan omaa fysiikan osaamistaan, asettamaan tavoitteita omalle työskentelylleen sekä työskentelemään pitkäjänteisesti	S1–S6	Oppilas arvioi omaa fysiikan osaamistaan, asettaa tavoitteita omalle työskentelylleen ja työskentelee pitkäjänteisesti.		Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan fysiikan opiskelusta osana oman oppimisensa arviointia.			
---	-------	---	--	--	--	--	--

T3 ohjata oppilasta ymmärtämään fysiikan osaamisen merkitystä omassa elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa	S1–S6	Oppilas ymmärtää fysiikan osaamisen merkitystä omassa elämässään, elinympäristössä ja yhteiskunnassa.	Fysiikan merkityksen ymmärtäminen	Oppilas tunnistaa joidenkin ilmiöiden liittymisen fysiikkaan sekä fysiikan osaamisen merkityksen joissakin ammateissa.	Oppilas osaa antaa esimerkkejä arkisista tilanteista, joissa tarvitaan fysiikan tietoja ja taitoja. Oppilas osaa nimetä ammatteja, joissa tarvitaan fysiikan osaamista.	Oppilas selittää esimerkkien avulla, millaisista fysiikan tiedoista ja taidoista on hyötyä omassa elinympäristössä. Oppilas osaa antaa esimerkkejä fysiikan osaamisen merkityksestä eri ammateissa ja jatko-opinnoissa.	Oppilas selittää esimerkkien avulla, millaisista fysiikan tiedoista ja taidoista on hyötyä omassa elämässä ja yhteiskunnassa. Oppilas osaa perustella fysiikan osaamisen merkitystä eri ammateissa sekä jatko-opinnoissa.
---	-------	---	-----------------------------------	--	--	--	--

T4 ohjata oppilasta käyttämään fysiikan osaamistaan kestävän tulevaisuuden rakentamisessa sekä arvioimaan omia valintojaan energiavarojen	S1–S6	Oppilas ymmärtää fysiikan merkityksen kestävän tulevaisuuden rakentamisessa ja arvioi omia valintojaan energiavarojen kestävän käytön kannalta.	Kestävän kehityksen tiedot ja taidot fysiikan kannalta	Oppilas osaa antaa esimerkkejä omista valinnoistaan, joilla on merkitystä energiavarojen kestävän käytön kannalta.	Oppilas osaa antaa esimerkkejä tilanteista, joissa fysiikkaa tarvitaan kestävän tulevaisuuden rakentamisessa. Oppilas osaa nimetä joitakin hyviä ratkaisuja energiavarojen kestävän käytön kannalta.	Oppilas osaa kuvata esimerkkien avulla, miten fysiikkaa käytetään kestävän tulevaisuuden rakentamisessa. Oppilas osaa vertailla erilaisia ratkaisuja energiavarojen kestävän käytön kannalta.	Oppilas perustelee esimerkkien avulla, miten fysiikkaa käytetään kestävän tulevaisuuden rakentamisessa. Oppilas osaa selittää kestävän tulevaisuuden rakentamiseen liittyviä syy-seuraussuhteita ja perustella erilaisia ratkaisuja energiavarojen kestävän käytön kannalta.
---	-------	---	--	--	--	---	--

Tutkimisen taidot							
T5 kannustaa oppilasta muodostamaan kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä sekä kehittämään kysymyksiä edelleen tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohdiksi	S1–S6	Oppilas muodostaa tutkimuskysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä.	Kysymysten muodostaminen sekä tutkimusten ja muun toiminnan suunnittelu	Oppilas tunnistaa ilmiöitä, joihin liittyen voidaan kehittää tutkimuskysymyksiä.	Oppilas muodostaa tarkasteltavaan aihepiiriin liittyviä yksinkertaisia kysymyksiä, joita voidaan kehittää tutkimusten lähtökohdiksi.	Oppilas muodostaa täsmennettyjä kysymyksiä tarkasteltavien ilmiöiden tutkimiseksi esimerkiksi rajaamalla muuttujia.	Oppilas muodostaa perusteltuja kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä tukeutumalla aikaisempaan tietoon ilmiöstä. Oppilas kehittää kysymyksiä tutkimusten tai muun toiminnan lähtökohdiksi.

<p>T6 ohjata oppilasta toteuttamaan kokeellisia tutkimuksia yhteistyössä muiden kanssa sekä työskentelemään turvallisesti ja johdonmukaisesti</p>	<p>S1– S6</p>	<p>Oppilas toteuttaa kokeellisia tutkimuksia yhteistyössä muiden kanssa. Oppilas työskentelee turvallisesti ja johdonmukaisesti.</p>	<p>Kokeellisen tutkimuksen toteuttaminen</p>	<p>Oppilas osallistuu kokeelliseen työskentelyyn havainnoimalla tutkimusten toteuttamista työturvallisuusnäkökohdat huomioon ottaen ja pystyy kertomaan havainnoistaan.</p>	<p>Oppilas osaa tehdä havaintoja ja mittauksia suunnitelmaa noudattaen, tarvittaessa ohjatusti.</p> <p>Oppilas työskentelee turvallisesti muiden kanssa.</p>	<p>Oppilas työskentelee turvallisesti sekä tekee havaintoja ja mittauksia ohjeiden tai suunnitelman mukaan.</p> <p>Oppilas työskentelee yhteistyössä muiden kanssa.</p>	<p>Oppilas työskentelee turvallisesti ja johdonmukaisesti, tarvittaessa itsenäisesti, sekä tekee havaintoja ja mittauksia tarkoituksenmukaisesti.</p> <p>Oppilas osaa toteuttaa yhteis-työssä erilaisia tutkimuksia ja tukee muita ryhmän jäseniä tarvittaessa.</p>
---	-------------------	--	--	---	--	---	---

<p>T7 ohjata oppilaita käsittelemään, tulkitsemaan ja esittämään omien tutkimustensa tuloksia sekä arvioimaan niitä ja koko tutkimusprosessia</p>	<p>S1– S6</p>	<p>Oppilas käsittelee ja analysoi tutkimustensa tuloksia sekä arvioi tutkimusprosessia.</p>	<p>Tutkimusten tulosten käsittely, esittäminen ja arviointi</p>	<p>Oppilas kuvailee tehtyä tutkimusta ja sen tuloksia tukeutumalla tutkimuksessa kerättyyn tietoon tai tehtyihin havaintoihin.</p>	<p>Oppilas käsittelee tutkimuksessa kerättyä tietoa, esittää tutkimusten tuloksia ohjeiden mukaisesti ja tekee yksinkertaisia johtopäätöksiä.</p> <p>Oppilas osaa antaa esimerkkejä tulosten oikeellisuuteen ja luotettavuuteen vaikuttavista tekijöistä.</p>	<p>Oppilas käsittelee ja esittää tutkimusten tuloksia sekä tekee johtopäätöksiä.</p> <p>Oppilas osaa antaa esimerkkejä tulosten oikeellisuuteen ja luotettavuuteen sekä tutkimusprosessin toimivuuteen vaikuttavista tekijöistä.</p>	<p>Oppilas käsittelee, tulkitsee ja esittää tutkimusten tuloksia fysiikalle ominaisella tavalla sekä perustelee tehtyjä johtopäätöksiä tukeutumalla tutkimuksissa saatuun aineistoon.</p> <p>Oppilas osaa arvioida sekä tuloksia että tutkimusprosessia.</p>
---	-------------------	---	---	--	---	--	--

<p>T8 ohjata oppilasta ymmärtämään teknologisten sovellusten toimintaperiaatteita ja merkitystä sekä innostaa osallistumaan yksinkertaisten teknologisten ratkaisujen ideointiin, suunnitteluun, kehittämiseen ja soveltamiseen yhteistyössä muiden kanssa</p>	<p>S1 – S6</p>	<p>Oppilas ymmärtää teknologisten sovellusten toimintaperiaatteita ja merkitystä. Hän kehittää ja soveltaa yksinkertaisia teknologisia ratkaisuja yhteistyössä muiden kanssa.</p>	<p>Teknologinen osaaminen ja yhteistyö teknologisessa ongelmanratkaisussa</p>	<p>Oppilas tunnistaa teknologisten sovellusten merkityksen omassa elämässään ja osaa nimetä niistä muutamia esimerkkejä, joissa on sovellettu fysiikkaa.</p>	<p>Oppilas osaa antaa esimerkkejä fysiikan soveltamisesta teknologiassa ja kuvailla näiden käyttöä.</p> <p>Oppilas osallistuu teknologisen ongelmanratkaisun ideointiin ja suunnitteluun.</p>	<p>Oppilas osaa kuvata fysiikkaa soveltavia teknologisia sovelluksia ja selittää niiden toimintaperiaatteita</p> <p>Oppilas työskentelee yhteistyössä muiden kanssa yksinkertaisen fysiikkaa soveltavan teknologisen ratkaisun ideoinnissa, suunnittelussa, kehittämisessä ja soveltamisessa.</p>	<p>Oppilas osaa kuvata fysiikkaa soveltavia teknologisia sovelluksia, selittää niiden toimintaperiaatteita ja perustella niiden merkitystä yhteiskunnalle.</p> <p>Oppilas toimii teknologisen ratkaisun ideoinnissa, suunnittelussa, kehittämisessä ja soveltamisessa sekä itsenäisesti että rakentavasti yhteistyössä muiden kanssa.</p>
<p>T9 opastaa oppilasta käyttämään tietojen ja viestintäteknologiaa tiedon ja mittaustulosten hankkimiseen,</p>	<p>S1 – S6</p>	<p>Oppilas käyttää tietojen ja viestintäteknologiaa sekä simulaatioita omassa oppimisessaan.</p>	<p>Tieto- ja viestintäteknologian käyttö</p>	<p>Oppilas käyttää ohjatusti tietojen ja viestintäteknologiaa tiedon hankkimiseen.</p>	<p>Oppilas käyttää tietojen ja viestintäteknologiaa tiedon hankkimiseen ja esittämiseen</p>	<p>Oppilas käyttää tietojen ja viestintäteknologisia välineitä tai sovelluksia tiedon ja mittaustulosten hankkimiseen,</p>	<p>Oppilas käyttää tietojen ja viestintäteknologisia välineitä tai sovelluksia omatoimisesti tiedon ja</p>

käsittämiseen ja esittämiseen sekä tukea oppilaan oppimista havainnollistavien simulaatioiden avulla				Oppilas tutustuu johonkin oppimista tukevaan simulaatioon.	ohjeiden mukaisesti. Oppilas osaa tehdä havaintoja simulaatiosta.	käsittämiseen ja esittämiseen. Oppilas osaa tehdä havaintoja ja johtopäätöksiä simulaatiosta.	mittaustulosten hankkimiseen, käsittämiseen ja esittämiseen. Oppilas osaa tehdä havaintoja ja johtopäätöksiä simulaatiosta. Oppilas osaa tehdä yleistyksiä simulaation avulla.
--	--	--	--	--	--	--	--

Fysiikan tiedot ja niiden käyttäminen							
T10 ohjata oppilasta käyttämään fysiikan käsitteitä täsmällisesti sekä jäsentämään omia käsiterakenteitaan kohti luonnontieteellisten teorioiden mukaisia käsityksiä	S1–S6	Oppilas käyttää fysiikan käsitteitä täsmällisesti sekä hyödyntää ajattelussaan luonnontieteellisiä teorioita.	Käsitteiden käyttö ja jäsentyminen	Oppilas selittää fysiikan ilmiöitä käyttäen joitakin fysiikan käsitteitä.	Oppilas selittää fysiikan ilmiöitä käyttäen fysiikan keskeisiä käsitteitä.	Oppilas selittää fysiikan ilmiöitä käyttäen fysiikan keskeisiä käsitteitä. Oppilas osaa yhdistää toisiinsa ilmiön, siihen liittyvät ominaisuudet ja ominaisuuksia kuvaavat suureet.	Oppilas selittää fysiikan ilmiöitä käyttäen fysiikan keskeisiä käsitteitä täsmällisesti. Oppilas osaa yhdistää ilmiöihin liittyvät ominaisuudet ja ominaisuuksia kuvaavat suureet käsiterakenteeksi.

<p>T11 ohjata oppilasta käyttämään erilaisia malleja ilmiöiden kuvaamisessa ja selittämisessä sekä ennusteiden tekemisessä</p>	<p>S1–S6</p>	<p>Oppilas käyttää erilaisia malleja ilmiöiden tarkastelussa.</p>	<p>Mallien käyttäminen</p>	<p>Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä ilmiöiden kuvaamisessa käytetyistä malleista.</p>	<p>Oppilas käyttää yksinkertaisia malleja ilmiöiden kuvaamiseen ja ennusteiden tekemiseen.</p>	<p>Oppilas käyttää yksinkertaisia malleja ja tekee niiden pohjalta ennusteita sekä osaa selittää, miten malli on muodostettu mittaustuloksista.</p> <p>Oppilas osaa arvioida mallin suhdetta todellisuuteen.</p>	<p>Oppilas käyttää malleja ja tekee niiden pohjalta ennusteita sekä osaa muodostaa mittaustuloksista yksinkertaisia malleja.</p> <p>Oppilas osaa arvioida mallin suhdetta todellisuuteen sekä mallin rajoituksia tai puutteita.</p>
<p>T12 ohjata oppilasta käyttämään ja arvioimaan kriittisesti eri tietolähteitä sekä ilmaisemaan ja perustelemaan erilaisia näkemyksiä fysiikalle ominaisella tavalla</p>	<p>S1–S6</p>	<p>Oppilas käyttää ja arvioi kriittisesti eri tietolähteitä sekä ilmaisee ja perustelee erilaisia näkemyksiä fysiikalle ominaisella tavalla.</p>	<p>Argumentointitaidot ja tietolähteiden käyttäminen</p>	<p>Oppilas hakee tietoa erilaisista tietolähteistä ohjatusti.</p>	<p>Oppilas hakee tietoa erilaisista tietolähteistä.</p> <p>Oppilas osaa ilmaista erilaisia näkökulmia ja harjoittelee perustelemaan niitä fysiikalle ominaisella tavalla.</p>	<p>Oppilas hakee tietoa erilaisista tietolähteistä ja valitsee yleisesti luotettavina pidettyjä tietolähteitä. Oppilas osaa ilmaista ja perustella erilaisia näkökulmia fysiikalle ominaisella tavalla.</p>	<p>Oppilas hakee tietoa erilaisista tietolähteistä ja osaa pohtia tietolähteen luotettavuutta. Oppilas osaa ilmaista ja perustella erilaisia näkökulmia fysiikalle ominaisella tavalla sekä vertailla keskenään ristiriitaisia näkökulmia.</p>

<p>T13 ohjata oppilasta hahmottamaan luonnon-tieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa</p>	<p>S1, S4</p>	<p>Oppilas hahmottaa luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa.</p>	<p>Luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja tiedon tuottamistavan hahmottaminen</p>	<p>Oppilas tunnistaa kokeellisuuden fysiikan tapana tuottaa luonnontieteellistä tietoa.</p>	<p>Oppilas osaa antaa esimerkkejä luonnontieteellisen tiedon kehittämisestä ja tieteellisistä tavoista tuottaa tietoa.</p>	<p>Oppilas osaa kuvailla fysiikkaan liittyvien esimerkkien avulla luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä.</p> <p>Oppilas osaa kuvailla tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa.</p>	<p>Oppilas osaa selittää perustellen fysiikkaan liittyvien esimerkkien avulla luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä.</p> <p>Oppilas osaa selittää perustellen tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa.</p>
<p>T14 ohjata oppilasta saavuttamaan riittävät tiedolliset valmiudet jatko-opintoja varten vuorovaikutuksesta ja liikkeestä sekä sähköstä</p>	<p>S5, S6</p>	<p>Oppilas saavuttaa riittävät tiedolliset valmiudet jatko-opintoja varten vuorovaikutuksesta ja liikkeestä sekä sähköstä.</p>	<p>Tiedollisten jatko-opintovalmiuksien saavuttaminen vuorovaikutuksesta ja liikkeestä sekä sähköstä</p>	<p>Oppilas tunnistaa joitakin vuorovaikutuksen ja liikkeeseen sekä sähköön liittyviä käsitteitä, ilmiöitä ja suureita tutuissa tilanteissa.</p>	<p>Oppilas osaa käyttää joitakin vuorovaikutuksen ja liikkeen sekä sähköön keskeisiä käsitteitä, olioita, ilmiöitä, ominaisuuksia, suureita, malleja ja lakeja tutuissa tilanteissa.</p>	<p>Oppilas osaa käyttää vuorovaikutuksen ja liikkeen sekä sähköön keskeisiä käsitteitä, olioita, ilmiöitä, ominaisuuksia, suureita, malleja ja lakeja tutuissa tilanteissa.</p>	<p>Oppilas osaa käyttää vuorovaikutuksen ja liikkeen sekä sähköön keskeisiä käsitteitä, olioita, ilmiöitä, ominaisuuksia, suureita, malleja ja lakeja tutuissa ja soveltavissa tilanteissa.</p>

<p>T15 ohjata oppilasta soveltamaan fysiikan tietojaan ja taitojaan monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa sekä tarjota mahdollisuuksia tutustua fysiikan soveltamiseen erilaisissa tilanteissa, kuten luonnossa, elinkeinoelämässä, järjestöissä tai tiedeyhteisöissä</p>	<p>S1–S6</p>	<p>Oppilas soveltaa fysiikan tietojaan ja taitojaan eri tilanteissa.</p>		<p>Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Arvioitava osaaminen sisältyy muiden tavoitteiden osaamisen kuvauksiin.</p>			
---	--------------	--	--	---	--	--	--

15.4.8 KEMIA

(Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet s. 393)

7. lk. KEMIA				
Hyvinkäällä				
<p>Kemia on kokeellinen luonnontiede. Kokeellisuuden kautta oppilas innostuu kemian ilmiöistä ja maailmasta. Jokaisella luokkatasolla oppilaiden huomiota kiinnitetään erityisesti aineiden ja reaktioiden ympäristövaikutuksiin. Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia sisältöjä tarkasti ohjeistettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Näitä 7. vuosiluokalla ovat turvallinen työskentely laboratoriossa, aineen jaottelu, atomin rakenne ja alkuaineet, erotusmenetelmät ja kemiallisen reaktion havainnoiminen. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimisprosessin vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyjen rakentamista, havainnointia ja mittaamista, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen mahdollisuuksien mukaan tutkimusten eri vaiheissa.</p>				
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
Merkitys, arvot ja asenteet				
T1 kannustaa ja innostaa oppilasta kemian opiskeluun	S1–S6	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen		
T2 ohjata ja kannustaa oppilasta asettamaan tavoitteita omalle työskentelylleen sekä työskentelemään pitkäjänteisesti	S1–S6 Turvallinen työskentely laboratoriossa Kemian terminologia ilmiöiden kuvailussa	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys	Tavoitteellinen työskentely ja oppimaan oppimisen taidot	Oppilas osaa muodostaa kysymyksiä tarkasteltavasta ilmiöstä. Oppilas osaa tarkentaa kysymyksiä tutkimuksen tai muun toiminnan kohteeksi esimerkiksi rajaamalla muuttujia.
T4 ohjata oppilasta käyttämään kemian osaamistaan kestävän tulevaisuuden rakentamisessa	S1–S6 Kemikaalijätteiden asianmukainen käsittely Turvallinen työskentely Ohjeiden noudattamisen merkityksen turvallisuuden kannalta	L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Kestävän kehityksen tiedot ja taidot kemian kannalta	Oppilas osaa kuvata esimerkkien avulla, miten kemian osaamista tarvitaan kestävän tulevaisuuden rakentamiseksi. Oppilas osaa kuvata erilaisia valintoja luonnonvarojen kestävän käytön ja tuotteen elinkaaren kannalta.

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
---	--	--------------------------------	---------------------------	-----------------------

Tutkimisen taidot				
T5 kannustaa oppilasta muodostamaan kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä	S1–S6 Yksinkertaisen tutkimuksen suunnitteleminen annetulle kemialliselle ilmiölle	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen	Kysymysten muodostaminen sekä tutkimusten ja muun toiminnan suunnittelu	Oppilas osaa muodostaa kysymyksiä tarkasteltavasta ilmiöstä. Oppilas osaa tarkentaa kysymyksiä tutkimuksen tai muun toiminnan kohteeksi esimerkiksi rajaamalla muuttujia.
T6 ohjata oppilasta toteuttamaan kokeellisia tutkimuksia yhteistyössä muiden kanssa sekä työskentelemään turvallisesti ja johdonmukaisesti	S1–S6 Työskenteleminen turvallisesti ryhmässä annettujen ohjeiden mukaan suljetuissa tai avoimissa tutkimustehtävissä	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	-Kysymysten muodostaminen sekä tutkimusten ja muun toiminnan suunnittelu	Oppilas osaa muodostaa kysymyksiä tarkasteltavasta ilmiöstä. Oppilas osaa tarkentaa kysymyksiä tutkimuksen tai muun toiminnan kohteeksi esimerkiksi rajaamalla muuttujia.
T7 ohjata oppilasta käsittelemään, tulkitsemaan ja esittämään omien tutkimustensa tuloksia sekä arvioimaan niitä	S1–S6 kemian terminologian käyttö tutkittujen ilmiöiden kuvailussa	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Tutkimusten tulosten käsittely, esittäminen ja arviointi	Oppilas osaa käsitellä, tulkita ja esittää tutkimusten tuloksia. Oppilas osaa arvioida tulosten oikeellisuutta ja luotettavuutta sekä osaa kuvata tutkimusprosessin toimivuutta.
T8 ohjata oppilasta hahmottamaan kemian soveltamista teknologiassa	S1–S6 kemian opinpolku ja kemian alan ammatteihin ja kemianteollisuuteen tutustuminen	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Teknologinen osaaminen ja yhteistyö teknologisessa ongelmanratkaisussa	Oppilas osaa kuvata joitakin esimerkkejä kemian soveltamisesta teknologiassa. Oppilas osaa työskennellä yhteistyössä yksinkertaisen kemian soveltavan ratkaisun ideoinnissa, suunnittelussa, kehittämisessä ja soveltamisessa.
Kemian tiedot ja niiden käyttäminen				
T10 ohjata oppilasta käyttämään kemian keskeisiä käsitteitä täsmällisesti	S1–S6 kemian keskeisten käsitteiden oikeassa asiayhteydessä ja yhdistää niitä toisiinsa. Oppilas osaa kuvata ja selittää ilmiöitä kemian keskeisten käsitteiden avulla	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen	Käsitteiden käyttö ja jäsentyminen	Oppilas osaa käyttää kemian keskeisiä käsitteitä oikeassa asiayhteydessä ja yhdistää niitä toisiinsa. Oppilas osaa kuvata ja selittää ilmiöitä kemian keskeisten käsitteiden avulla.
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen

T11 ohjata oppilasta käyttämään malleja kuvaamaan ja selittämään aineen rakennetta	S1–S6 mallintamisen idean ja osaa valita ilmiöön sopivan mallin.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen	Mallien käyttäminen	Oppilas osaa kuvata aineen rakennetta ja kemiallisia ilmiöitä malleilla tai kuvauksilla.
T12 ohjata oppilasta käyttämään ja arvioimaan kriittisesti eri tietolähteitä sekä ilmaisemaan ja perustelevaan erilaisia näkemyksiä kemialle ominaisella tavalla	S1–S6	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito	Argumentointitaidot ja tietolähteiden käyttäminen	Oppilas osaa hakea tietoa erilaisista tietolähteistä ja valita joitakin luotettavia tietolähteitä. Oppilas osaa ilmaista ja perustella erilaisia näkemyksiä kemialle ominaisella tavalla.
T14 ohjata oppilasta ymmärtämään peruseriaatteita aineen ominaisuuksista, rakenteesta ja aineiden muutoksista	S5, S6 aineen ominaisuuksien, rakenteiden ja aineiden muutoksien keskeisiä käsitteitä, ilmiöitä ja malleja tutuissa tilanteissa.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen	Argumentointitaidot ja tietolähteiden käyttäminen	Oppilas osaa hakea tietoa erilaisista tietolähteistä ja valita joitakin luotettavia tietolähteitä. Oppilas osaa ilmaista ja perustella erilaisia näkemyksiä kemialle ominaisella tavalla.

8. lk. KEMIA

Hyvinkäällä

Kemia on kokeellinen luonnontiede. Kokeellisuuden kautta oppilas innostuu kemian ilmiöistä ja maailmasta. Jokaisella luokkatasolla oppilaiden huomiota kiinnitetään erityisesti kemian aineiden ja reaktioiden ympäristövaikutuksiin. Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia sisältöjä tarkasti ohjeistettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Näitä 8. vuosiluokalla ovat turvallinen työskentely laboratoriossa, alkuaineet ja atomin rakenne, jaksollinen järjestelmä, ioni- ja molekyyllisidos, hapot ja emäkset sekä orgaaninen kemia. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimisprosessin vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyjen rakentamista, havainnointia ja mittaamista, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
Merkitys, arvot ja asenteet				
T1 kannustaa ja innostaa oppilasta kemian opiskeluun	S1–S6	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen		

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen

T2 ohjata ja kannustaa oppilasta tunnistamaan omaa kemian osaamistaan, asettamaan tavoitteita omalle työskentelylleen sekä työskentelemään pitkäjänteisesti ja turvallisesti	S1–S6 Kemian ilmiöiden havainnointi, dokumentointi ja selittäminen oikeaa terminologiaa käyttäen	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys	Tavoitteellinen työskentely ja oppimaan oppimisen taidot	Oppilas osaa asettaa omia tavoitteita pienten kokonaisuuksien osalta ja työskennellä niiden saavuttamiseksi. Oppilas osaa kuvata omaa osaamistaan opettajan antaman palautteen, vertaispalautteen ja itsearvioinnin perusteella.
T3 ohjata oppilasta ymmärtämään kemian osaamisen merkitystä omassa elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa	S1–S6 Kemian tietojen ja taitojen käyttäminen erilaisissa arkielämän tilanteissa ja jatkoopinnoissa	L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Kemian merkityksen arvioiminen	Oppilas osaa kuvata esimerkkien avulla, miten kemian tietoja ja taitoja tarvitaan erilaisissa tilanteissa. Oppilas osaa kuvata kemian osaamisen merkitystä eri ammateissa ja jatkoopinnoissa.
T4 ohjata oppilasta käyttämään kemian osaamistaan kestävän tulevaisuuden rakentamisessa sekä arvioimaan omia valintojaan luonnonvarojen kestävän käytön ja tuotteen elinkaaren kannalta	S1–S6 Oppilas ymmärtää erilaisten valintojen merkityksen ympäristön kannalta	L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Kestävän kehityksen tiedot ja taidot kemian kannalta	Oppilas osaa kuvata esimerkkien avulla, miten kemian osaamista tarvitaan kestävän tulevaisuuden rakentamiseksi. Oppilas osaa kuvata erilaisia valintoja luonnonvarojen kestävän käytön ja tuotteen elinkaaren kannalta
Tutkimisen taidot				
T5 kannustaa oppilasta muodostamaan kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä sekä kehittämään kysymyksiä edelleen tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohdiksi	S1–S6 Yksinkertaisen tutkimuksen suunnitteleminen ja toteuttaminen annettulle kemialliselle ilmiölle.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Kysymysten muodostaminen sekä tutkimusten ja muun toiminnan suunnittelu	Oppilas osaa muodostaa kysymyksiä tarkasteltavasta ilmiöstä. Oppilas osaa tarkentaa kysymyksiä tutkimuksen tai muun toiminnan kohteeksi esimerkiksi rajaamalla muuttujia.
T6 ohjata oppilasta toteuttamaan kokeellisia tutkimuksia yhteistyössä muiden kanssa sekä työskentelemään turvallisesti ja johdonmukaisesti	S1–S6 Perustyöskentelytaidot, turvallinen ja johdonmukainen työskentely sekä havaintojen tekeminen ohjeiden tai suunnitelman mukaan	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Kokeellisen tutkimuksen toteuttaminen	Oppilas hallitsee perustyötaidot, osaa työskennellä turvallisesti sekä tehdä havaintoja ohjeiden tai suunnitelman mukaan. Oppilas osaa toteuttaa yhteistyössä muiden kanssa suljettuja ja avoimia tutkimuksia.
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen

T7 ohjata oppilasta käsittelemään, tulkitsemaan ja esittämään omien tutkimustensa tuloksia sekä arvioimaan niitä ja koko tutkimusprosessia	S1–S6 Tutkimuksen tuloksen käsittely, tulkita ja raportointi. Tulosten oikeellisuuden ja luotettavuuden arviointi.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Tutkimusten tulosten käsittely, esittäminen ja arviointi	Oppilas osaa käsitellä, tulkita ja esittää tutkimusten tuloksia. Oppilas osaa arvioida tulosten oikeellisuutta ja luotettavuutta sekä osaa kuvata tutkimusprosessin toimivuutta.
T8 ohjata oppilasta hahmottamaan kemian soveltamista teknologiassa	S1–S6 Esimerkkien kautta orgaanisen kemian soveltaminen teollisuudessa.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Teknologinen osaaminen	Oppilas osaa kuvata joitakin esimerkkejä kemian soveltamisesta teknologiassa.
T9 ohjata oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon ja tutkimustulosten hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen sekä tukea oppilaan oppimista havainnollistavien simulaatioiden avulla	S1–S6 Pyritään käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon hankkimiseen orgaanisen kemian sovelluksista tai orgaanisten yhdisteiden rakenteiden tutustumiseen simulaatioiden avulla.	L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Tieto- ja viestintäteknikan käyttö	Oppilas osaa käyttää tieto- ja viestintäteknologisia välineitä tai sovelluksia tiedon ja tutkimustulosten hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen. Oppilas osaa tehdä havaintoja ja päätelmiä simulaatiosta.
Kemian tiedot ja niiden käyttäminen				
T10 ohjata oppilasta käyttämään kemian käsitteitä täsmällisesti sekä jäsentämään omia käsiterakenteitaan kohti luonnontieteellisten teorioiden mukaisia käsityksiä	S1–S6 Kemian keskeisten käsitteiden käyttäminen oikeassa asiayhteydessä ja oikeanlainen yhdistäminen toisiinsa.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen	Käsitteiden käyttö ja jäsentäminen	Oppilas osaa käyttää kemian keskeisiä käsitteitä oikeassa asiayhteydessä ja yhdistää niitä toisiinsa. Oppilas osaa kuvata ja selittää ilmiöitä kemian keskeisten käsitteiden avulla.
T11 ohjata oppilasta käyttämään erilaisia malleja kuvaamaan ja selittämään aineen rakennetta ja kemiallisia ilmiöitä	S1–S6 Kemian merkikieli. Orgaanisten yhdisteiden rakenteiden kuvaaminen erilaisten mallien avulla.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen	Mallien käyttäminen	Oppilas osaa kuvata aineen rakennetta ja kemiallisia ilmiöitä malleilla tai kuvauksilla.
T12 ohjata oppilasta käyttämään ja arvioimaan kriittisesti eri tietolähteitä sekä ilmaisemaan ja perustelevaan erilaisia näkemyksiä kemialle ominaisella tavalla	S1–S6 Monipuolinen tiedonhaku ja eri tietolähteiden kriittinen arviointi.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito	Argumentointitaidot ja tietolähteiden käyttäminen	Oppilas osaa hakea tietoa erilaisista tietolähteistä ja valita joitakin luotettavia tietolähteitä.
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen

T13 ohjata oppilasta hahmottamaan luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa	S1–S6 Tiedon ja arkiuskomusten välisten eroavaisuuksien sekä kokeellisen toimintatavan merkityksen avaaminen.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito	Luonnontieteellisen tiedon luonteen hahmottaminen	Oppilas osaa hakea tietoa erilaisista tietolähteistä ja valita joitakin luotettavia tietolähteitä. Oppilas osaa ilmaista ja perustella erilaisia näkemyksiä kemialle ominaisella tavalla.
T14 ohjata oppilasta ymmärtämään peruseriäotteita aineen ominaisuuksista, rakenteesta ja aineiden muutoksista	S5, S6 Aineen ominaisuuksien, rakenteiden ja aineiden muutoksien keskeisten käsitteiden ymmärtäminen, ilmiöiden ja mallien avulla.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen	Tiedollisten jatkoopintovalmiuksien saavuttaminen	
T15 ohjata oppilasta soveltamaan kemian tietojaan ja taitojaan monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa sekä tarjota mahdollisuuksia tutustua kemian soveltamiseen erilaisissa tilanteissa kuten luonnossa, elinkeinoelämässä, järjestöissä tai tiedeyhteisöissä	S1–S6 Kemian tietojen ja taitojen käyttäminen monialaisessa oppimiskokonaisuudessa tai tilanteessa, jossa kemiaa sovelletaan eri ympäristöissä.	L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys	Tietojen ja taitojen soveltaminen eri tilanteissa	Oppilas osaa käyttää kemian tietojaan ja taitojaan monialaisessa oppimiskokonaisuudessa tai tilanteessa, jossa kemiaa sovelletaan eri ympäristöissä.

Kemia

(Perusopetuksen päättöarvioinnin kriteerit s.212)

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi kemiassa vuosiluokilla 7–9

Työskentelyn jäsentäminen pienemmiksi kokonaisuuksiksi, projekteiksi tai kokeellisiksi töiksi, joilla on omat tavoitteensa ja arviointiperusteensa, tukee monipuolista arviointia. Kokeellisen työskentelyn arviointi voi edetä hierarkisesti turvallisen työskentelyn periaatteista taitotehtäviin ja suljetuista tutkimustehtävistä aina avoimiin tutkimuksiin asti. Oppilaita ohjataan tunnistamaan omia ennakkotietojaan, -taitojaan ja -käsityksiään. Työskentelyn etenemistä ohjataan rakentavan palautteen ja kysymysten avulla. Kannustava palaute tukee erityisesti tutkimisen taitojen kehittymistä ja motivaation rakentumista. Kokonaisuuksien lopussa arvioidaan asetettujen tavoitteiden saavuttamista ja suunnataan huomiota kohti uusia kehittämishaasteita. Arviointi perustuu monimuotoisten tuotosten lisäksi työskentelyn havainnointiin. Tuotosten sisällön lisäksi arvioidaan opiskeluprosessia ja työn eri vaiheita, kuten kysymysten muodostamista, aiheen rajaamista, tiedonhakua, näkökulmien perustelemista, käsitteiden käyttöä, ilmaisun selkeyttä ja työn loppuun saattamista. Oppilaiden itsearviointitaitoja ja vertaispalautteen antamisen ja vastaanottamisen taitoja kehitetään osana formatiivista arviointia. Opettajan ja oppilaiden välisiä keskusteluja voidaan käyttää arvioinnin tukena.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona kemian opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päättöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut kemian oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt kemian tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päättöarvosana on kemian tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan kemian oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päättöarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy kemian päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan.

Oppilaan työskentelyn ohjaamisella kemiassa tarkoitetaan esimerkiksi suullisten lisäohjeiden antamista, ohjaavien kysymysten esittämistä, välineillä havainnollistamista tai vastaavien esimerkkien antamista työskentelyn aikana. Päättöarvioinnin kriteerien kuvaukset on kirjoitettu kumulatiivisesti, eli edellisen arvosanan osaaminen sisältyy seuraavan arvosanan osaamiseen, vaikkei tätä ole joka tavoitteen kohdalla erikseen kirjoitettu näkyviin.

Hyvinkäällä

Kemia on kokeellinen luonnontiede. Kokeellisuuden kautta oppilas innostuu kemian ilmiöistä ja maailmasta. Jokaisella luokkatasolla oppilaiden huomiota kiinnitetään erityisesti kemian aineiden ja reaktioiden ympäristövaikutuksiin. Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia sisältöjä tarkasti ohjeistettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Näitä 9. vuosiluokalla ovat turvallinen työskentely laboratoriossa, aineen kiertokulku (esim. malmista metalliksi ja kierrätykseen, elinkaariajattelu), metallisidos ja metallien ominaisuudet, sähkökemian, sähkökemiallinen pari ja elektrolyysi. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimisprosessin vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyjen rakentamista, havainnointia ja mittaamista, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
-------------------	---------------	--	------------------	--------------------------------	--------------------------------	--------------------------------	--------------------------------

Merkitys, arvot ja asenteet

T1 kannustaa ja innostaa oppilasta kemian opiskeluun	S1–S6	Oppilas kokee kemian opiskelun mielekkääksi.		Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan kemian opiskelusta osana oman oppimisensa arviointia.			
--	-------	--	--	--	--	--	--

<p>T2 ohjata ja kannustaa oppilasta tunnistamaan omaa kemian osaamistaan, asettamaan tavoitteita omalle työskentelyllään sekä työskentelemään pitkäjänteisesti</p>	<p>S1–S6</p>	<p>Oppilas arvioi omaa kemian osaamistaan, asettaa tavoitteita omalle työskentelyllään sekä työskentelee pitkäjänteisesti.</p>		<p>Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan kemian opiskelusta osana oman oppimisensa arviointia.</p>			
--	--------------	--	--	---	--	--	--

<p>T3 ohjata oppilasta ymmärtämään kemian osaamisen merkitystä omassa elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa</p>	<p>S1– S6</p>	<p>Oppilas ymmärtää kemian osaamisen merkitystä omassa elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa.</p>	<p>Kemian merkityksen ymmärtäminen</p>	<p>Oppilas tunnistaa joidenkin ilmiöiden liittymisen kemiaan sekä kemian osaamisen merkityksen joissakin ammateissa.</p>	<p>Oppilas osaa antaa esimerkkejä arkisista tilanteista, joissa tarvitaan kemian tietoja ja taitoja.</p> <p>Oppilas osaa nimetä ammatteja, joissa tarvitaan kemian osaamista.</p>	<p>Oppilas selittää esimerkkien avulla, millaisista kemian tiedoista ja taidoista on hyötyä omassa elinympäristössä.</p> <p>Oppilas osaa antaa esimerkkejä kemian osaamisen merkityksestä eri ammateissa ja jatko-opinnoissa.</p>	<p>Oppilas selittää esimerkkien avulla, millaisista kemian tiedoista ja taidoista on hyötyä omassa elämässä ja yhteiskunnassa.</p> <p>Oppilas osaa perustella kemian osaamisen merkitystä eri ammateissa sekä jatko-opinnoissa.</p>
--	-------------------	--	--	--	---	---	---

<p>T4 ohjata oppilasta käyttämään kemian osaamistaan kestävän tulevaisuuden rakentamisessa sekä arvioimaan omia valintojaan luonnonvarojen kestävän käytön ja tuotteen elinkaaren kannalta</p>	<p>S1– S6</p>	<p>Oppilas ymmärtää kemian merkityksen kestävän tulevaisuuden rakentamisessa sekä arvioi omia valintojaan luonnonvarojen kestävän käytön ja tuotteen elinkaaren kannalta.</p>	<p>Kestävän kehityksen tiedot ja taidot kemian kannalta</p>	<p>Oppilas osaa antaa esimerkkejä omista valinnoistaan, joilla on merkitystä luonnonvarojen kestävän käytön ja tuotteen elinkaaren kannalta.</p>	<p>Oppilas osaa antaa esimerkkejä tilanteista, joissa kemialla tarvitaan kestävän tulevaisuuden rakentamisessa.</p> <p>Oppilas osaa nimetä joitakin hyviä ratkaisuja luonnonvarojen kestävän käytön ja tuotteen elinkaaren kannalta</p>	<p>Oppilas osaa kuvata esimerkkien avulla, miten kemialla käytetään kestävän tulevaisuuden rakentamisessa.</p> <p>Oppilas osaa vertailla erilaisia ratkaisuja luonnonvarojen kestävän käytön ja tuotteen elinkaaren kannalta.</p>	<p>Oppilas perustelee esimerkkien avulla, miten kemialla käytetään kestävän tulevaisuuden rakentamisessa.</p> <p>Oppilas osaa selittää kestävän tulevaisuuden rakentamiseen liittyviä syy-seuraussuhteita ja perustella erilaisia ratkaisuja luonnonvarojen kestävän käytön ja tuotteen elinkaaren kannalta.</p>
--	-------------------	---	---	--	---	---	--

Tutkimisen taidot

<p>T5 kannustaa oppilasta muodostamaan kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä sekä kehittämään kysymyksiä edelleen tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohdiksi</p>	<p>S1– S6</p>	<p>Oppilas muodostaa tutkimuskysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä.</p>	<p>Kysymysten muodostaminen sekä tutkimusten ja muun toiminnan suunnittelu</p>	<p>Oppilas tunnistaa ilmiöitä, joita voidaan ottaa tutkimusten lähtökohdiksi.</p>	<p>Oppilas muodostaa tarkasteltavaan aihepiiriin liittyviä yksinkertaisia kysymyksiä, joita voidaan kehittää tutkimusten lähtökohdiksi.</p>	<p>Oppilas muodostaa täsmennettyjä kysymyksiä tarkasteltavien ilmiöiden tutkimiseksi esimerkiksi rajaamalla muuttujia.</p>	<p>Oppilas muodostaa perusteltuja kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä tukeutumalla aikaisempaan tietoon ilmiöstä.</p> <p>Oppilas kehittää kysymyksiä tutkimusten tai muun toiminnan lähtökohdiksi.</p>
<p>T6 ohjata oppilasta toteuttamaan kokeellisia tutkimuksia yhteistyössä muiden kanssa sekä työskentelemään johdonmukaisesti ja turvallisesti</p>	<p>S1– S6</p>	<p>Oppilas toteuttaa kokeellisia tutkimuksia yhteistyössä muiden kanssa.</p> <p>Oppilas työskentelee turvallisesti ja johdonmukaisesti.</p>	<p>Kokeellisen tutkimuksen toteuttaminen</p>	<p>Oppilas osallistuu kokeelliseen työskentelyyn havainnoimalla tutkimusten toteuttamista työturvallisuusnäkökohdat huomioon ottaen ja pystyy kertomaan havainnoistaan.</p>	<p>Oppilas osaa tehdä havaintoja ja mittauksia suunnitelmaa noudattaen, tarvittaessa ohjatusti.</p> <p>Oppilas työskentelee turvallisesti muiden kanssa.</p>	<p>Oppilas työskentelee turvallisesti sekä tekee havaintoja ja mittauksia ohjeiden tai suunnitelman mukaan.</p> <p>Oppilas työskentelee yhteistyössä muiden kanssa.</p>	<p>Oppilas työskentelee turvallisesti ja johdonmukaisesti, tarvittaessa itsenäisesti, sekä tekee havaintoja ja mittauksia tarkoituksenmukaisesti.</p> <p>Oppilas osaa toteuttaa yhteistyössä erilaisia tutkimuksia ja tukee muita ryhmän jäseniä tarvittaessa.</p>

<p>T7 ohjata oppilaita käsittelemään, tulkitsemaan ja esittämään omien tutkimustensa tuloksia sekä arvioimaan niitä ja koko tutkimusprosessia</p>	<p>S1–S6</p>	<p>Oppilas käsittelee ja analysoi tutkimustensa tuloksia sekä arvioi tutkimusprosessia.</p>	<p>Tutkimusten tulosten käsittely, esittäminen ja arviointi</p>	<p>Oppilas kuvailee tehtyä tutkimusta ja sen tuloksia tukeutumalla tutkimuksessa kerättyyn tietoon tai tehtyihin havaintoihin.</p>	<p>Oppilas käsittelee tutkimuksessa kerättyä tietoa ja esittää tutkimusten tuloksia ohjeiden mukaisesti sekä tekee yksinkertaisia johtopäätöksiä.</p> <p>Oppilas osaa antaa esimerkkejä tulosten oikeellisuuteen ja luotettavuuteen vaikuttavista tekijöistä.</p>	<p>Oppilas käsittelee ja esittää tutkimusten tuloksia sekä tekee johtopäätöksiä.</p> <p>Oppilas osaa antaa esimerkkejä tulosten oikeellisuuteen ja luotettavuuteen sekä tutkimusprosessin toimivuuteen vaikuttavista tekijöistä.</p>	<p>Oppilas käsittelee, tulkitsee ja esittää tutkimusten tuloksia kemialle ominaisella tavalla sekä perustelee tehtyjä johtopäätöksiä tukeutumalla tutkimuksissa saatuun aineistoon.</p> <p>Oppilas osaa arvioida sekä tuloksia että tutkimusprosessia.</p>
---	--------------	---	---	--	---	--	--

<p>T8 ohjata oppilasta hahmottamaan kemian soveltamista teknologiassa sekä osallistumaan kemiaa soveltavien ratkaisujen ideointiin, suunnitteluun, kehittämiseen ja soveltamiseen yhteistyössä muiden kanssa</p>	<p>S1– S6</p>	<p>Oppilas ymmärtää kemian soveltamista teknologiassa.</p> <p>Oppilas kehittää ja soveltaa yksinkertaisia teknologisia ratkaisuja yhteistyössä muiden kanssa.</p>	<p>Teknologinen osaaminen ja yhteistyö teknologisessa ongelmanratkaisussa</p>	<p>Oppilas tunnistaa teknologisten sovellusten merkityksen omassa elämässään ja osaa nimetä niistä muutamia esimerkkejä, joissa on sovellettu kemiaa.</p>	<p>Oppilas osaa antaa esimerkkejä kemian soveltamisesta teknologiassa ja kuvailla niiden käyttöä.</p> <p>Oppilas osallistuu kemiaa soveltavan ongelmanratkaisun ideointiin ja suunnitteluun.</p>	<p>Oppilas osaa kuvata kemiaa soveltavia teknologisia sovelluksia ja selittää niiden toimintaperiaatteita.</p> <p>Oppilas työskentelee yhteistyössä muiden kanssa yksinkertaisen kemiaa soveltavan ratkaisun ideoinnissa, suunnittelussa, kehittämisessä ja soveltamisessa.</p>	<p>Oppilas osaa kuvata kemiaa soveltavia teknologisia sovelluksia, selittää niiden toimintaperiaatteita sekä perustella niiden merkitystä yhteiskunnalle.</p> <p>Oppilas toimii kemiaa soveltavan ratkaisun ideoinnissa, suunnittelussa, kehittämisessä ja soveltamisessa sekä itsenäisesti että rakentavasti yhteistyössä muiden kanssa.</p>
--	-------------------	---	---	---	--	---	---

T9 ohjata oppilasta käyttämään tietojen ja viestintäteknologiaa tiedon ja tutkimustulosten hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen sekä tukea oppilaan oppimista havainnollistavien simulaatioiden avulla	S1 – S6	Oppilas käyttää tietojen ja viestintäteknologiaa sekä simulaatioita omassa oppimisessaan.	Tieto- ja viestintäteknologian käyttö	Oppilas käyttää ohjatusti tietojen ja viestintäteknologiaa tiedon hankkimiseen. Oppilas tutustuu johonkin oppimista tukevaan simulaatioon.	Oppilas käyttää tietojen ja viestintäteknologiaa tiedon hankkimiseen ja esittämiseen ohjeiden mukaisesti. Oppilas osaa tehdä havaintoja simulaatiosta.	Oppilas käyttää tietojen ja viestintäteknologiaa välineitä tai sovelluksia tiedon ja tutkimustulosten hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen. Oppilas osaa tehdä havaintoja ja johtopäätöksiä simulaatiosta.	Oppilas käyttää tietojen ja viestintäteknologiaa välineitä tai sovelluksia omatoimisesti tiedon ja tutkimustulosten hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen. Oppilas osaa tehdä havaintoja ja johtopäätöksiä simulaatiosta. Oppilas osaa tehdä yleistyksiä simulaation avulla.
---	---------	---	---------------------------------------	---	---	--	--

Kemian tiedot ja niiden käyttäminen

T10 ohjata oppilasta käyttämään kemian käsitteitä täsmällisesti sekä jäsentämään omia käsiterakenteitaan kohti luonnontieteellisten teorioiden mukaisia käsityksiä	S1 – S6	Oppilas käyttää kemian käsitteitä täsmällisesti ja hyödyntää ajattelussaan luonnontieteellisiä teorioita.	Käsitteiden käyttö ja jäsentyminen	Oppilas selittää kemian ilmiöitä käyttäen joitakin kemian käsitteitä.	Oppilas selittää kemian ilmiöitä käyttäen kemian keskeisiä käsitteitä.	Oppilas selittää kemian ilmiöitä käyttäen kemian keskeisiä käsitteitä. Oppilas osaa yhdistää toisiinsa ilmiön, siihen liittyvät ominaisuudet ja käsitteet.	Oppilas selittää kemian ilmiöitä käyttäen kemian keskeisiä käsitteitä täsmällisesti. Oppilas osaa yhdistää ilmiöihin liittyvät ominaisuudet ja käsitteet käsiterakenteeksi.
--	---------	---	------------------------------------	---	--	--	---

<p>T11 ohjata oppilasta käyttämään erilaisia malleja kuvaamaan ja selittämään aineen rakennetta ja kemiallisia ilmiöitä</p>	<p>S1–S6</p>	<p>Oppilas käyttää erilaisia malleja aineen rakenteen ja kemiallisten ilmiöiden tarkastelussa.</p>	<p>Mallien käyttäminen</p>	<p>Oppilas tunnistaa, että malleja käytetään aineen rakenteen kuvaamisessa.</p>	<p>Oppilas osaa antaa esimerkkejä, joissa aineen rakennetta ja kemiallisia ilmiöitä kuvataan malleilla.</p>	<p>Oppilas osaa kuvata aineen rakennetta ja kemiallisia ilmiöitä erilaisilla malleilla.</p> <p>Oppilas osaa arvioida mallin suhdetta todellisuuteen.</p>	<p>Oppilas osaa kuvata ja selittää aineen rakennetta ja kemiallisia ilmiöitä käyttämällä erilaisia malleja.</p> <p>Oppilas osaa arvioida mallin suhdetta todellisuuteen sekä mallin rajoituksia tai puutteita.</p>
<p>T12 ohjata oppilasta käyttämään ja arvioimaan kriittisesti eri tietolähteitä sekä ilmaisemaan ja perustelemaan erilaisia näkemyksiä kemialle ominaisella tavalla</p>	<p>S1–S6</p>	<p>Oppilas käyttää ja arvioi kriittisesti eri tietolähteitä sekä ilmaisee ja perustelee erilaisia</p>	<p>Argumentointitaidot ja tietolähteiden käyttäminen näkemyksiä kemialle ominaisella tavalla.</p>	<p>Oppilas hakee tietoa erilaisista tietolähteistä ohjatusti. Oppilas tunnistaa kemialle ominaisella tavalla perusteltuja näkemyksiä.</p>	<p>Oppilas hakee tietoa erilaisista tietolähteistä.</p> <p>Oppilas osaa ilmaista erilaisia näkökulmia ja harjoittelee perustelemaan niitä kemialle ominaisella tavalla.</p>	<p>Oppilas hakee tietoa erilaisista tietolähteistä ja valitsee yleisesti luotettavina pidettyjä tietolähteitä.</p> <p>Oppilas osaa ilmaista ja perustella erilaisia näkökulmia kemialle ominaisella tavalla.</p>	<p>Oppilas hakee tietoa erilaisista tietolähteistä ja osaa pohtia tietolähteen luotettavuutta. Oppilas osaa ilmaista ja perustella erilaisia näkökulmia kemialle ominaisella tavalla sekä vertailla keskenään ristiriitaisia näkökulmia.</p>

<p>T13 ohjata oppilasta hahmottamaan luonnon-tieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa</p>	<p>S1, S4</p>	<p>Oppilas hahmottaa luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa.</p>	<p>Luonnontieteellisen tiedon luonteen ja tiedon tuottamistavan hahmottaminen</p>	<p>Oppilas tunnistaa kokeellisuuden kemian tapana tuottaa luonnontieteellistä tietoa.</p>	<p>Oppilas osaa antaa esimerkkejä luonnontieteellisen tiedon kehittämisestä ja tieteellisistä tavoista tuottaa tietoa.</p>	<p>Oppilas osaa kuvailla kemiaan liittyvien esimerkkien avulla luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä.</p> <p>Oppilas osaa kuvailla tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa.</p>	<p>Oppilas osaa selittää perustellen kemiaan liittyvien esimerkkien avulla luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä.</p> <p>Oppilas osaa selittää perustellen tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa.</p>
<p>T14 ohjata oppilasta ymmärtämään peruseriaatteita aineen ominaisuuksista, rakenteesta ja aineiden muutoksista</p>	<p>S5, S6</p>	<p>Oppilas ymmärtää peruseriaatteita aineen ominaisuuksista, rakenteesta ja aineiden muutoksista.</p>	<p>Tiedollisten jatko-opintovalmiuksien saavuttaminen aineen ominaisuuksista, rakenteesta ja aineiden muutoksista</p>	<p>Oppilas tunnistaa joitakin aineen ominaisuuksiin, rakenteeseen ja aineiden muutoksiin liittyviä käsitteitä ja ilmiöitä tutuissa tilanteissa.</p>	<p>Oppilas osaa käyttää joitakin aineen ominaisuuksien, rakenteiden ja aineiden muutosten keskeisiä käsitteitä, ilmiöitä ja malleja tutuissa tilanteissa.</p>	<p>Oppilas osaa käyttää aineen ominaisuuksien, rakenteiden ja aineiden muutosten keskeisiä käsitteitä, ilmiöitä ja malleja tutuissa tilanteissa.</p>	<p>Oppilas osaa käyttää aineen ominaisuuksien, rakenteiden ja aineiden muutosten keskeisiä käsitteitä, ilmiöitä ja malleja tutuissa ja soveltavissa tilanteissa.</p>

<p>T15 ohjata oppilasta soveltamaan kemian tietojaan ja taitojaan monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa sekä tarjota mahdollisuuksia tutustua kemian soveltamiseen erilaisissa tilanteissa, kuten luonnossa, elinkeinoelämässä, järjestöissä tai tiedeyhteisöissä</p>	<p>S1 – S6</p>	<p>Oppilas soveltaa kemian tietojaan ja taitojaan eri tilanteissa.</p>		<p>Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Arvioitava osaaminen sisältyy muiden tavoitteiden osaamisen kuvauksiin.</p>			
---	------------------------	--	--	---	--	--	--

15.4.9 TERVEYSTIETO

(Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet s. 398)

7. lk. TERVEYSTIETO				
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
Terveyttä tukeva kasvu ja kehitys				
T1 ohjata oppilasta ymmärtämään terveyden laajaalaisuutta, terveyden edistämistä sekä elämäntapaa, kasvua ja kehitystä voimavaralähtöisesti	S1–S3 Terveyden osa-alueet, elämäntapa ja kehitys, itsehoito	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen	Terveyteen liittyvät käsitteet ja käsitteet.	Oppilas osaa kuvata terveyden osa-alueita ja niiden välistä vuorovaikutusta. Oppilas tietää elämäntapaa vaiheita ja niihin liittyviä tapahtumia. Oppilas tietää terveyden kasvun ja kehityksen merkityksen elämän voimavarana.
T4 ohjata oppilasta pohtimaan yksilöllisyyden, yhteisöllisyyden ja yhdenvertaisuuteen liittyviä kysymyksiä terveyden näkökulmasta sekä tukea oppilaan valmiuksia luoda vastuullisia ratkaisuja ihmisten välisissä vuorovaikutustilanteissa	S1–S3 Kiusaaminen	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L4 Monilukutaito L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen	Toiminta vuorovaikutustilanteissa	Oppilas ymmärtää kiusaamisen sosiaalisena suhteena ja sen vaikutuksen terveyteen. Oppilas osaa nimetä ja kuvata kiusaamiseen liittyviä ongelmia ja tuottaa niihin vastuullisia ratkaisuja.
Terveyttä tukevat ja kuluttavat tekijät sekä sairauksien ehkäisy				
T5 ohjata oppilasta syventämään ymmärrystään fyysisestä, psyykkisestä ja sosiaalisesta terveydestä ja niitä vahvistavista ja vaarantavista tekijöistä ja mekanismeista sekä tukea oppilaan valmiuksia käyttää näihin liittyviä käsitteitä asianmukaisesti	S1–S3 Sairauksien ehkäisy, itsehoito, huolenpito, turvataidot ja valmiudet, päihteet, mielekäs vapaa-aika	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L4 Monilukutaito	Terveyteen vaikuttavien tekijöiden tunnistaminen ja terveyteen liittyvien käsitteiden käyttäminen ja ymmärtäminen	Oppilas pystyy nimeämään useita terveyttä tukevia ja vaarantavia tekijöitä sekä kuvaamaan pääpiirteissään näiden välisiä yhteyksiä ja syy- ja seuraussuhteita. Oppilas osaa käyttää terveyteen ja sairauteen liittyviä käsitteitä asianmukaisesti.

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
T6 tukea oppilaan kehittymistä terveyteen ja sairauteen liittyvän tiedon hankkijana ja käyttäjänä sekä edistää valmiuksia toimia tarkoituksenmukaisesti terveyteen, turvallisuuteen ja sairauksiin liittyvissä tilanteissa	S2, S3 Terveysmarkkinointi, tiedon luotettavuus ja terveysvaikutus, itsehoito, turvataidot ja valmiudet, päihteet	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Terveyteen, turvallisuuteen ja sairauteen liittyvien tietojen ja taitojen hallinta.	Oppilas osaa hakea terveyteen liittyvää luotettavaa tietoa eri lähteistä ja käyttää sitä asianmukaisesti. Oppilas osaa esittää itsehoitoon, avun hakemiseen ja terveyttä ja turvallisuutta vaarantaviin tilanteisiin sopivia tapoja toimia.
T7 ohjata oppilasta tunnistamaan ja arvioimaan omia terveyteen ja turvallisuuteen liittyviä tottumuksiaan, valintojaan ja niiden perusteluja sekä rohkaista oppilasta pohtimaan oman terveyden kannalta merkityksellisiä voimavaroja	S1, S2 Itsehoito, turvataidot ja valmiudet, päihteet	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L4 Monilukutaito L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen		Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.
T8 ohjata oppilasta tunnistamaan ja tarkastelemaan kriittisesti terveyteen ja sairauteen liittyviä ilmiöitä, niihin liittyviä arvoja ja normeja sekä arvioimaan tiedon luotettavuutta ja merkitystä	S1–S3 Tiedon luotettavuus ja terveysvaikutus	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Terveyteen liittyvän tiedon luotettavuuden arviointi.	Oppilas osaa arvioida terveyteen liittyvän tiedon luotettavuutta usean tiedon luotettavuutta kuvaavan tekijän pohjalta.

8. lk. TERVEYSTIETO

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
------------------------------------	---	-------------------------	--------------------	----------------

Terveyttä tukeva kasvu ja kehitys

T1 ohjata oppilasta ymmärtämään terveyden laajaalaisuutta, terveyden edistämistä sekä elämäntilannetta, kasvua ja kehitystä voimavaroiltaan	Minäkuva, identiteetti, itsetuntemus, murrosikä, seksuaalinen kehitys S1–S3	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Terveyteen liittyvät käsitykset ja käsitteet.	Oppilas osaa kuvata elämäntilannetta eri vaiheita, erityisesti nuoruuden kehitystä ja esimerkkien avulla terveyden, kasvun ja kehityksen merkitystä elämän voimavarana
T2 ohjata oppilasta kehittämään valmiuksiaan tunne- ja vuorovaikutustaidoissa ja kykyä toimia erilaisissa ristiriita- ja kriisitilanteissa	Vuorovaikutustaidot, tunteiden ilmaisu ja säätely, ristiriitatilanteiden ja ongelmatilanteiden selvittäminen, stressi, kriisit, sosiaalinen kestävyys S1	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L4 Monilukutaito L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Vuorovaikutus- ja tunnetaitojen sekä käyttäytymisen säätelyn analysointi	Oppilas osaa nimetä perus- ja muita tunteita sekä antaa esimerkkejä tunteiden ja käyttäytymisen välisestä vuorovaikutuksesta ja käyttäytymisen säätelystä. Oppilas pystyy tuottamaan ratkaisuja ristiriitatilanteiden selvittämiseen sekä eritellä keinoja stressin ja kriisien käsittelyyn.
T3 ohjata oppilasta kehittämään itsetuntemustaan, omien arvojen ja asenteiden sekä kehon ja mielen viestien tunnistamista ja säätelyä käyttäytymistään, oppimistaan ja opiskeluaan tukevia tekijöitä	Minäkuva, identiteetti, itsetuntemus, seksuaalisuus S1	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L4 Monilukutaito L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys		Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
------------------------------------	---	-------------------------	--------------------	----------------

T4 ohjata oppilasta pohtimaan yksilöllisyyteen, yhteisöllisyyteen ja yhdenvertaisuuteen liittyviä kysymyksiä terveyden näkökulmasta sekä tukea oppilaan valmiuksia luoda vastuullisia ratkaisuja ihmisten välisissä vuorovaikutustilanteissa	Perhesuhteet, ihmissuhteet, mielenterveys, mielen pahoinvointi, vuorovaikutustaidot, seksuaalisuus S1, S3	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L4 Monilukutaito L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Terveydellisen kehityksen analysointi ja toiminta vuorovaikutustilanteissa	Oppilas osaa eritellä esimerkkien avulla yksilölliseen psyykkiseen ja seksuaaliseen kehitykseen liittyviä kysymyksiä terveyden näkökulmasta ja arvioida sosiaalisten suhteiden merkitystä mielen hyvinvoinnille ja terveydelle. Oppilas osaa nimetä ja kuvata yhdessä toimimiseen ja vuorovaikutukseen liittyviä eettisiä kysymyksiä ja tilanteita ja tuottaa niihin vastuullisia ratkaisuja.
--	---	---	--	---

Terveyttä tukevat ja kuluttavat tekijät sekä sairauksien ehkäisy

T5 ohjata oppilasta syventämään ymmärrystään fyysisestä, psyykkisestä ja sosiaalisesta terveydestä ja niitä vahvistavista ja vaarantavista tekijöistä ja mekanismeista sekä tukea oppilaan valmiuksia käyttää näihin liittyviä käsitteitä asianmukaisesti	Seksuaaliterveys, seksuaalisuus, psyykinen terveys, turvataidot ja valmiudet, ensiaputaidot, tapaturmat S1–S3	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L4 Monilukutaito	Terveyteen vaikuttavien tekijöiden tunnistaminen ja terveyteen liittyvien käsitteiden käyttäminen	Oppilas osaa käyttää seksuaalisuuteen ja psyykkiseen terveyteen liittyviä käsitteitä pääosin asianmukaisesti. Oppilas osaa analysoida seksuaaliterveyttä, seksuaalisuutta, psyykkistä terveyttä ja turvallisuutta tukevia että vaarantavia tekijöitä ja niiden välisiä yhteyksiä.
T 6 tukea oppilaan kehittymistä terveyteen ja sairauteen liittyvän tiedon hankkijana ja käyttäjänä sekä edistää valmiuksia toimia tarkoituksenmukaisesti terveyteen, turvallisuuteen ja sairauksiin liittyvissä tilanteissa	Seksuaaliterveys, psyykinen terveys, stressi, kriisit, sosiaalinen kestävyys, turvataidot ja valmiudet, ensiaputaidot, tapaturmat S2, S3	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Terveyteen, turvallisuuteen ja sairauteen liittyvien tietojen ja taitojen hallinta.	Oppilas osaa hakea seksuaaliterveyteen, psyykkiseen terveyteen ja sosiaaliseen terveyteen liittyvää luotettavaa tietoa erilaisista lähteistä ja käyttää sitä asianmukaisesti. Oppilas osaa ensiaputaitoja. Oppilas pystyy kuvaamaan turvallisuutta tukevia toimintamalleja.

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
---	--	--------------------------------	---------------------------	-----------------------

T7 ohjata oppilasta tunnistamaan ja arvioimaan omia terveyteen ja turvallisuuteen liittyviä tottumuksiaan, valintojaan ja niiden perusteluja sekä rohkaista oppilasta pohtimaan oman terveyden kannalta merkityksellisiä voimavaroja	Seksuaalisuus, minäkuva, identiteetti, itsetuntemus, perhe, vuorovaikutustaidot, mielen hyvinvointi, ensiapu, turvataidot ja valmiudet S1, S2	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L4 Monilukutaito L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen		Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.
T8 ohjata oppilasta tunnistamaan ja tarkastelemaan kriittisesti terveyteen ja sairauteen liittyviä ilmiöitä, niihin liittyviä arvoja ja normeja sekä arvioimaan tiedon luotettavuutta ja merkitystä	Seksuaaliterveys, mielen hyvinvointi, sosiaalinen kestävyys, mielenterveys, kriisit S1–S3	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Terveyteen ja sairauteen liittyvien ilmiöiden tarkastelu ja terveyteen liittyvän tiedon luotettavuuden arvioiminen	Oppilas osaa eritellä terveystottumusten omaksumiseen vaikuttavia tekijöitä ja osaa selittää terveystottumuksiin liittyvien ilmiöiden muodostumista. Oppilas osaa kuvata elämäntapoihin liittyviä eettisiä kysymyksiä ja esimerkkejä käyttäen arvioida elämäntapoihin liittyvien valintojen seurauksia. Oppilas osaa arvioida terveyteen liittyvän tiedon luotettavuutta usean tiedon luotettavuutta kuvaavan tekijän pohjalta.

Terveys, yhteisöt, yhteiskunta ja kulttuuri

T9 ohjata oppilasta ymmärtämään ympäristön, yhteisöjen, kulttuurin, ja tieto- ja viestintäteknologian merkitystä terveydelle ja hyvinvoinnille	Sosiaalinen kestävyys S3	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Ympäristön terveysvaikutusten hahmottaminen	Oppilas osaa kuvata elinympäristön aiheuttamia keskeisiä vaikutuksia mielen hyvinvointiin, sosiaaliseen hyvinvointiin ja seksuaalisuuteen liittyvissä asioissa. Oppilas osaa esitellä kulttuurin, median ja yhteisöjen vaikutusta em. terveyden osaluksiin
--	--------------------------	---	---	--

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
------------------------------------	---	-------------------------	--------------------	----------------

<p>T10 ohjata oppilasta luomaan perustaa opiskelu-, toiminta- ja työkyvylle ja sen ylläpitämiselle sekä kuvaamaan terveyspalvelujen asianmukaista käyttöä</p>	<p>Mielen hyvinvointi ja sosiaalinen kestävyys S1, S2</p>	<p>L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys</p>	<p>Työkyvyn edistämisen keinojen hahmottaminen</p>	<p>Oppilas osaa laatia opiskelu-, toiminta- ja työkykyä edistäviä suunnitelmia. Oppilas osaa esimerkein kuvata, miten hyödyntää yhteiskunnan terveyspalveluita.</p>
<p>T11 ohjata oppilasta ymmärtämään ja arvioimaan perheen ja omaan elämänpiiriin kuuluvien ihmisten ja yhteisöjen edustamia terveyskäsityksiä, tunnistamaan niiden merkitystä itselle sekä muodostamaan kuvaa itselle sopivista oppimisen keinoista.</p>	<p>Perhesuhteet, ihmissuhteet, vuorovaikutustaidot, sosiaalinen kestävyys S1–S3</p>	<p>L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen</p>	<p>Terveyskäsitysten arviointi sekä oppimista edistävien tekijöiden hahmottaminen</p>	<p>Oppilas osaa pohtia esimerkein sitä, miten perhe, lähiyhteisöt ja muut sosiaaliset yhteisöt vaikuttavat käsityksiin terveydestä. Oppilas osaa kuvata omaa oppimistaan tukevia tekijöitä.</p>
<p>T12 tukea oppilaan valmiuksia arvioida kriittisesti terveyteen ja sairauteen liittyvää viestintää sekä eritellä yksilön oikeuksia, vastuita ja vaikuttamiskeinoja terveyttä ja turvallisuutta koskevissa asioissa omassa oppimisympäristössä ja lähiyhteisöissä.</p>	<p>Seksuaalisuus, seksuaaliterveys, sosiaalinen kestävyys, itsetuntemus, minäkuva S3</p>	<p>L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen</p>	<p>Terveyteen liittyvän viestinnän arviointi sekä terveyteen ja turvallisuuteen vaikuttavien keinojen tunteminen</p>	<p>Oppilas osaa analysoida elämäntapojen seurauksia toisille ja eritellä esimerkein keinoja ja tapoja, miten terveyteen ja turvallisuuteen voidaan vaikuttaa lähiyhteisössä.</p>

Terveystieto

(Perusopetuksen päättöarvioinnin kriteerit s.222)

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi terveystiedossa vuosiluokilla 7–9

Terveystiedon arvioinnin kohteena on terveysosaamisen eri osa-alueiden arviointi. Arvioinnin ja palautteen tehtävänä on tukea oppimista ja kannustaa oppilaita kehittämään terveysosaamistaan sekä soveltamaan sitä arjessa. Oppilailla tulee olla mahdollisuus osoittaa osaamistaan monipuolisesti, opetuksen eri vaiheissa ja osaamisalueen ominaispiirteet huomioon ottaen. Oppimisen tukena käytetään myös itsearviointia ja vertaispalautetta. Terveystiedossa on erityisen tärkeää huolehtia siitä, että arviointi ei kohdistu oppilaan arvoihin, asenteisiin, terveyskäyttäytymiseen, sosiaalisuuteen, temperamenttiin tai muihin henkilökohtaisiin ominaisuuksiin. Eettistä pohdintaa ja itsetuntemusta koskevista tavoitteista kiinnitetään huomiota siihen, miten oppilas pohtii ja perustelee käsiteltävää aihetta terveyden näkökulmasta, tiedonalan käsitteitä ja erilaisia lähteitä käyttäen.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona terveystiedon opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päättöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut terveystiedon oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt terveystiedon tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päättöarvosana on terveystiedon tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan terveystiedon oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päättöarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy terveystiedon päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan.

Oppilaan ohjaamisella terveystiedossa tarkoitetaan esimerkiksi suullisten lisäohjeiden antamista, ohjaavien kysymysten esittämistä, välineillä havainnollistamista tai vastaavien esimerkkien antamista. Kriteerikuvauksissa alempien arvosanojen osaamisen kuvaukset sisältyvät ylempien arvosanojen kuvauksiin.

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
Terveyttä tukeva kasvu ja kehitys							
T1 ohjata oppilasta ymmärtämään terveyden laajaalaisuutta, terveyden edistämistä sekä elämäntapaa, kasvua ja kehitystä voimavaralähtöisesti	S1–S3	Oppilas oppii tarkastelemaan terveyden laajaalaisuutta, terveyden edistämistä sekä elämäntapaa, kasvua ja kehitystä voimavaralähtöisesti.	Terveyteen liittyvät käsitykset	Oppilas osaa nimetä yksittäisen terveyden osa-alueen. Oppilas osaa nimetä yksittäisen elämäntapavaiheen.	Oppilas osaa kuvata esimerkkien avulla terveyden osa-alueita ja niiden välistä yhteyttä sekä antaa esimerkin, mitä terveyden edistämiseksi tarkoitetaan. Oppilas osaa kuvata jotakin elämäntapavaihetta sekä nimetä nuoruuden kasvun ja kehityksen piirteitä.	Oppilas osaa kuvata terveyden osa-alueet ja näiden välistä yhteyttä esimerkkien avulla sekä kuvata esimerkkien avulla, mitä terveyden edistämiseksi tarkoitetaan. Oppilas osaa kuvata elämäntapavaihteita, erityisesti nuoruuden kehitystä, ja kuvata esimerkkien avulla terveyden, kasvun ja kehityksen merkitystä elämän voimavarana.	Oppilas osaa kuvata terveyden osa-alueet ja selittää niiden välisiä syy-seuraussuhteita sekä eritellä, mitä terveyden edistämiseksi tarkoitetaan. Oppilas osaa eritellä elämäntapavaihteita ja vaiheet sekä arvioida terveyden merkitystä elämän voimavarana elämäntapavaihteissa.

<p>T2 ohjata oppilasta kehittämään valmiuksiaan tunne- ja vuorovaikutustaidoissa ja kykyä toimia erilaisissa ristiriita- ja kriisitilanteissa</p>	<p>S1</p>	<p>Oppilas oppii hyödyntämään tunne- ja vuorovaikutustaitoja sekä erilaisia keinoja ristiriita- ja kriisitilanteiden käsittelyyn.</p>	<p>Vuorovaikutus- ja tunnetaitojen sekä käyttäytymisen säätelyn analysointi Oppilas osaa nimetä ristiriitatilanteita sekä stressin ja kriisien piirteitä.</p>	<p>Oppilas osaa nimetä perustunteita ja tietää, että ne vaikuttavat käyttäytymiseen.</p>	<p>Oppilas osaa nimetä perustunteet sekä antaa joitakin esimerkkejä tunteiden ja käyttäytymisen välisestä vuorovaikutuksesta. Oppilas osaa nimetä keinoja ristiriitatilanteiden selvittämiseen ja stressin ja kriisien käsittelyyn.</p>	<p>Oppilas osaa kuvata perustunteiden lisäksi muita tunteita sekä antaa esimerkkejä tunteiden ja käyttäytymisen välisestä vuorovaikutuksesta ja käyttäytymisen säätelystä. Oppilas osaa kuvata keinoja ja ratkaisuja ristiriitatilanteiden selvittämiseen sekä stressin ja kriisien käsittelyyn.</p>	<p>Oppilas osaa luokitella erilaisia tunteita, analysoida niiden taustatekijöitä sekä esitellä keinoja käyttäytymisen ja vuorovaikutuksen säätelyyn. Oppilas osaa luokitella ristiriitatilanteiden syitä ja esitellä perusteltuja keinoja ja ratkaisuja ristiriitatilanteiden selvittämiseen sekä stressin ja kriisien käsittelyyn.</p>
---	-----------	---	---	--	--	---	--

T3 ohjata oppilasta kehittämään itsetuntemustaan, omien arvojen ja asenteiden sekä kehon ja mielen viestien tunnistamista ja säätämään käyttäytymistään, oppimistaan ja opiskeluaan tukevia tekijöitä	S1	Oppilas oppii kehittämään itsetuntemustaan ja säätämään käyttäytymistään ja oppimistaan.		Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.			
---	----	--	--	--	--	--	--

T4 ohjata oppilasta pohtimaan yksilöllisyyteen, yhteisöllisyyteen ja yhdenvertaisuuteen liittyviä kysymyksiä terveyden näkökulmasta sekä tukea oppilaan valmiuksia luoda vastuullisia ratkaisuja ihmisten välisissä vuorovaikutustilanteissa	S1, S3	Oppilas oppii pohtimaan yksilöllisyyteen, yhteisöllisyyteen ja yhdenvertaisuuteen liittyviä kysymyksiä terveyden näkökulmasta sekä oppii luomaan vastuullisia ratkaisuja ihmisten välisissä vuorovaikutustilanteissa toimimiseen	Terveydellisen kehityksen analysointi ja toimintavuorovaikutustilanteissa	Oppilas osaa nimetä yksilöllisyyteen vaikuttavia tekijöitä sekä antaa yksittäisen esimerkin sosiaalisten suhteiden yhteydestä mielen hyvinvointiin ja terveyteen. Oppilas osaa nimetä yhdessä toimimiseen ja vuorovaikutukseen liittyviä eettisiä kysymyksiä ja esittää niihin ohjatusti ratkaisuja.	Oppilas osaa kuvata yksilöllisyyteen vaikuttavia tekijöitä sekä antaa esimerkkejä sosiaalisten suhteiden merkityksestä mielen hyvinvoinnille ja terveydelle. Oppilas osaa kuvata yhdessä toimimiseen ja vuorovaikutukseen liittyviä eettisiä kysymyksiä ja esittää niihin ratkaisuja.	Oppilas osaa analysoida esimerkkien avulla yksilölliseen kehitykseen liittyviä kysymyksiä terveyden näkökulmasta ja analysoida sosiaalisten suhteiden merkitystä mielen hyvinvoinnille ja terveydelle. Oppilas osaa analysoida yhdessä toimimiseen ja vuorovaikutukseen liittyviä eettisiä kysymyksiä ja esittää niihin vastuullisia ratkaisuja.	Oppilas osaa analysoida perustellen yksilölliseen kehitykseen liittyviä kysymyksiä terveyden näkökulmasta ja arvioida sosiaalisten suhteiden merkitystä mielen hyvinvoinnille ja terveydelle. Oppilas osaa arvioida yhdessä toimimiseen ja vuorovaikutukseen liittyviä eettisiä kysymyksiä sekä arvioida ja perustella niihin liittyviä ratkaisuja.
--	--------	--	---	---	--	---	--

Terveyttä tukevat ja kuluttavat tekijät ja sairauksien ehkäisy

<p>T5 ohjata oppilasta syventämään ymmärrystä fyysisestä, psyykkisestä ja sosiaalisesta terveydestä sekä niitä vahvistavista ja vaarantavista tekijöistä ja mekanismeista sekä tukea oppilaan valmiuksia käyttää näihin liittyviä käsitteitä asianmukaisesti</p>	<p>S1–S3</p>	<p>Oppilas oppii tarkastelemaan fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista terveyttä vahvistavia ja vaarantavia tekijöitä ja mekanismeja sekä oppii käyttämään niihin liittyviä käsitteitä asianmukaisesti.</p>	<p>Terveyteen vaikuttavien tekijöiden tunnistaminen ja terveyteen liittyvien käsitteiden käyttäminen</p>	<p>Oppilas osaa nimetä terveyttä tukevia ja vaarantavia tekijöitä. Oppilas osaa käyttää ohjatusti joitakin terveyteen ja sairauteen liittyviä käsitteitä.</p>	<p>Oppilas osaa kuvata terveyttä tukevia ja vaarantavia tekijöitä sekä näiden välisiä yhteyksiä pääpiirteissään. Oppilas osaa käyttää joitakin terveyteen ja sairauteen liittyviä käsitteitä asianmukaisesti.</p>	<p>Oppilas osaa analysoida terveyttä tukevia ja vaarantavia tekijöitä sekä kuvata näiden välisiä yhteyksiä. Oppilas osaa käyttää terveyteen ja sairauteen liittyviä käsitteitä pääosin asianmukaisesti.</p>	<p>Oppilas osaa analysoida ja arvioida terveyttä tukevia ja vaarantavia tekijöitä sekä selittää näiden välisiä syy-seuraussuhteita. Oppilas osaa käyttää terveyteen ja sairauteen liittyviä käsitteitä asianmukaisesti.</p>
--	--------------	--	--	--	--	--	--

<p>T6 tukea oppilaan kehittymistä terveyteen ja sairauteen liittyvän tiedon hankkijana ja käyttäjänä sekä edistää valmiuksia toimia tarkoituksenmukaisesti terveyteen, turvallisuuteen ja sairauksiin liittyvissä tilanteissa</p>	<p>S2– S3</p>	<p>Oppilas oppii hakemaan ja käyttämään terveyteen ja sairauteen liittyvää tietoa sekä oppii toimimaan tarkoituksenmukaisesti terveyteen, turvallisuuteen ja sairauksiin liittyvissä tilanteissa.</p>	<p>Terveyteen, turvallisuuteen ja sairauteen liittyvien tietojen ja taitojen hallinta</p>	<p>Oppilas osaa hakea terveyteen liittyvää tietoa ohjatusti. Oppilas osaa nimetä jonkin toimintatavan liittyen itsehoitoon, avun hakemiseen sekä terveyttä ja turvallisuutta vaarantaviin tilanteisiin.</p>	<p>Oppilas osaa hakea terveyteen liittyvää tietoa muutamista lähteistä sekä käyttää tietoa paikoitellen asianmukaisesti. Oppilas osaa nimetä toimintatapoja itsehoitoon, avun hakemiseen ja terveyttä ja turvallisuutta vaarantaviin tilanteisiin liittyen.</p>	<p>Oppilas osaa hakea terveyteen liittyvää tietoa erilaisista lähteistä ja käyttää sitä pääosin asianmukaisesti. Oppilas osaa kuvata asianmukaisia toimintatapoja itsehoidossa, avun hakemisessa ja terveyttä ja turvallisuutta vaarantavissa tilanteissa.</p>	<p>Oppilas osaa hakea terveyteen liittyvää tietoa monipuolisesti eri tietolähteistä, muodostaa hakusanoja ja rajata tiedonhakua sekä käyttää tietoa asianmukaisesti.</p> <p>Oppilas osaa arvioida erilaisia toimintatapoja itsehoidossa, avun hakemisessa ja terveyttä ja turvallisuutta vaarantavissa tilanteissa.</p>
---	-------------------	---	---	---	---	--	---

<p>T7 ohjata oppilasta tunnistamaan ja arvioimaan omia terveyteen ja turvallisuuteen liittyviä tottumuksiaan, valintojaan ja niiden perusteluja sekä rohkaista oppilasta pohtimaan oman terveyden kannalta merkityksellisiä voimavaroja</p>	<p>S1– S2</p>	<p>Oppilas oppii tunnistamaan ja arvioimaan omia terveyteen ja turvallisuuteen liittyviä tekijöitä sekä oppii pohtimaan oman terveyden kannalta merkityksellisiä voimavaroja.</p>		<p>Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.</p>			
---	-------------------	---	--	---	--	--	--

<p>T8 ohjata oppilasta tunnistamaan ja tarkastelemaan kriittisesti terveyteen ja sairauteen liittyviä ilmiöitä, niihin liittyviä arvoja ja normeja sekä arvioimaan tiedon luotettavuutta ja merkitystä</p>	<p>S1–S3</p>	<p>Oppilas oppii tunnistamaan ja tarkastelemaan kriittisesti terveyteen ja sairauteen liittyviä ilmiöitä sekä niihin liittyviä arvoja ja normeja sekä oppii arvioimaan tiedon luotettavuutta ja merkitystä.</p>	<p>Terveyteen ja sairauteen liittyvien ilmiöiden tarkastelu ja terveyteen liittyvän tiedon luotettavuuden arvioiminen</p>	<p>Oppilas osaa nimetä terveystottumusten omaksumiseen vaikuttavia tekijöitä sekä elämäntapoihin liittyviä eettisiä kysymyksiä ja antaa esimerkin elämäntapoihin liittyvien valintojen seurauksista.</p> <p>Oppilas osaa nimetä jonkin terveyteen liittyvän tiedon luotettavuutta kuvaavan tekijän.</p>	<p>Oppilas osaa kuvata terveystottumusten omaksumiseen vaikuttavia tekijöitä sekä elämäntapoihin liittyviä eettisiä kysymyksiä ja antaa esimerkkejä elämäntapoihin liittyvien valintojen seurauksista.</p> <p>Oppilas osaa arvioida ohjatusti terveyteen liittyvän tiedon luotettavuutta muutamien tiedon luotettavuutta kuvaavien tekijöiden pohjalta.</p>	<p>Oppilas osaa analysoida terveystottumusten omaksumiseen vaikuttavia tekijöitä ja selittää terveystottumuksiin liittyvien ilmiöiden muodostumista.</p> <p>Oppilas osaa kuvata elämäntapoihin liittyviä eettisiä kysymyksiä ja analysoida elämäntapoihin liittyvien valintojen seurauksia.</p> <p>Oppilas osaa arvioida terveyteen liittyvän tiedon luotettavuutta usean tiedon luotettavuutta kuvaavan tekijän pohjalta.</p>	<p>Oppilas osaa arvioida terveystottumusten omaksumiseen vaikuttavia tekijöitä ja selittää perustellen terveystottumuksiin liittyvien ilmiöiden muodostumista.</p> <p>Oppilas osaa analysoida elämäntapoihin liittyviä eettisiä kysymyksiä sekä arvioida perustellen elämäntapoihin liittyvien valintojen seurauksia.</p> <p>Oppilas osaa arvioida terveyteen liittyvän tiedon luotettavuutta ja käytettävyyttä eri näkökulmista.</p>
--	--------------	---	---	---	---	--	---

Terveys, yhteisöt, yhteiskunta ja kulttuuri

<p>T9 ohjata oppilasta ymmärtämään ympäristön, yhteisöjen, kulttuurin, ja tietojen viestintäteknologian merkitystä terveydelle ja hyvinvoinnille</p>	<p>S3</p>	<p>Oppilas oppii tarkastelemaan ympäristön, yhteisöjen, kulttuurin, ja tietojen viestintäteknologian merkitystä terveydelle ja hyvinvoinnille.</p>	<p>Ympäristön terveysvaikutusten hahmottaminen</p>	<p>Oppilas osaa nimetä elinympäristön aiheuttamia vaikutuksia terveyteen sekä yhteisöjen, kulttuurin tai tvt:n yhteyksiä terveyteen.</p>	<p>Oppilas osaa kuvata elinympäristön aiheuttamia vaikutuksia terveyteen sekä antaa esimerkkejä yhteisöjen, kulttuurin tai tvt:n yhteyksistä terveyteen.</p>	<p>Oppilas osaa analysoida elinympäristön aiheuttamia keskeisiä suoria ja epäsuoria vaikutuksia terveyteen sekä selittää yhteisöjen, kulttuurin ja tvt:n yhteyksiä terveyteen.</p>	<p>Oppilas osaa arvioida elinympäristön aiheuttamia keskeisiä suoria ja epäsuoria vaikutuksia terveyteen sekä arvioida yhteisöjen, kulttuurin ja tvt:n yhteyksiä terveyteen.</p>
<p>T10 ohjata oppilasta luomaan perustaa opiskelu-, toiminta- ja työkyvylle ja sen ylläpitämiselle sekä kuvaamaan terveyspalvelujen asianmukaista käyttöä</p>	<p>S1–S2</p>	<p>Oppilas oppii luomaan perustaa opiskelu-, toiminta- ja työkyvylle ja sen ylläpitämiselle sekä oppii kuvaamaan terveyspalvelujen asianmukaista käyttöä.</p>	<p>Työkyvyn edistämisen keinojen hahmottaminen</p>	<p>Oppilas osaa nimetä tekijöitä, jotka vaikuttavat opiskelu-, toiminta- ja työkykyyn.</p> <p>Oppilas osaa nimetä oman koulun ja kunnan terveyspalveluja.</p>	<p>Oppilas osaa kuvata tekijöitä, jotka vaikuttavat opiskelu-, toiminta- ja työkykyyn.</p> <p>Oppilas osaa kuvata oman koulun ja kunnan terveyspalveluja.</p>	<p>Oppilas osaa soveltaa tietoa tekijöistä, jotka vaikuttavat opiskelu-, toiminta- ja työkykyyn, esimerkiksi laatimalla niitä tukevan suunnitelman. Oppilas osaa kuvata yhteiskunnan erilaisia terveyspalveluja ja antaa esimerkkejä siitä, miten niitä voi hyödyntää eri tilanteissa.</p>	<p>Oppilas osaa soveltaa ja arvioida tietoa tekijöistä, jotka vaikuttavat opiskelu-, toiminta- ja työkykyyn, esimerkiksi laatimalla niitä tukevan perustellun suunnitelman.</p>

							Oppilas osaa kuvata ja arvioida yhteiskunnan erilaisia terveyspalveluja ja miten niitä voi hyödyntää asianmukaisesti eri tilanteissa.
--	--	--	--	--	--	--	---

T11 ohjata oppilasta ymmärtämään ja arvioimaan perheen ja omaan elämäntilanteeseen kuuluvien ihmisten ja yhteisöjen edustamia terveyskäsitteitä, tunnistamaan niiden merkitystä itselle sekä muodostamaan kuvaa itselle sopivista oppimisen keinoista.	S1–S3	Oppilas oppii tarkastelemaan perheen ja omaan elämäntilanteeseen kuuluvien ihmisten ja yhteisöjen edustamia terveyskäsitteitä, tunnistaa niiden merkitystä itselle sekä oppii muodostamaan kuvaa itselle sopivista oppimisen keinoista.	Terveyskäsitteiden arviointi sekä oppimista edistävien tekijöiden hahmottaminen	Oppilas osaa kuvata esimerkin avulla, miten perhe, lähiyhteisöt tai muut sosiaaliset yhteisöt vaikuttavat terveydestä. Oppilas osaa nimetä omaa oppimistaan tukevan tekijän.	Oppilas osaa kuvata esimerkkien avulla, miten perhe, lähiyhteisöt tai muut sosiaaliset yhteisöt vaikuttavat terveydestä, sekä tunnistaa niiden vaikutuksen omaan terveyskäsitteeseen. Oppilas osaa nimetä omaa oppimistaan tukevia tekijöitä.	Oppilas osaa analysoida asianmukaisten esimerkkien avulla, miten perhe, lähiyhteisöt ja muut sosiaaliset yhteisöt vaikuttavat terveydestä, sekä kuvata, mikä on niiden merkitys omille terveyskäsitteille. Oppilas osaa kuvata omaa oppimistaan tukevia tekijöitä.	Oppilas osaa arvioida, miten perhe, lähiyhteisöt ja muut sosiaaliset yhteisöt vaikuttavat terveydestä, sekä arvioida niiden merkitystä omille terveyskäsitteille. Oppilas osaa analysoida omaa oppimistaan tukevia tekijöitä.
--	-------	---	---	---	--	--	--

<p>T12 tukea oppilaan valmiuksia arvioida kriittisesti terveyteen ja sairauteen liittyvää viestintää sekä eritellä yksilön oikeuksia, vastuita ja vaikuttamiskeinoja terveyttä ja turvallisuutta koskevissa asioissa omassa oppimisympäristössä ja lähiyhteisöissä</p>	<p>S3</p>	<p>Oppilas oppii arvioimaan kriittisesti terveyteen ja sairauteen liittyvää viestintää sekä oppii tarkastelemaan yksilön oikeuksia, vastuita ja vaikuttamiskeinoja terveyttä ja turvallisuutta koskevissa asioissa omassa oppimisympäristössä ja lähiyhteisöissä.</p>	<p>Terveyteen liittyvän viestinnän arviointi sekä terveyteen ja turvallisuuden vaikuttavien keinojen tunteminen</p>	<p>Oppilas osaa nimetä yksittäisen terveysviestinnän vaikutuskeinon tai luotettavuuteen vaikuttavan tekijän.</p> <p>Oppilas osaa nimetä jonkin elämäntapojen seurauksen yhteiskunnalle tai ympäristön terveydelle tai turvallisuudelle.</p> <p>Oppilas osaa nimetä jonkin keinon, miten terveyteen ja turvallisuuteen voidaan vaikuttaa lähiyhteisössä.</p>	<p>Oppilas osaa analysoida ohjatusti terveyteen liittyvän viestinnän vaikutuskeinoja ja luotettavuutta.</p> <p>Oppilas osaa kuvata elämäntapojen seurauksia toisille ihmisille, yhteiskunnalle tai ympäristön terveydelle ja turvallisuudelle.</p> <p>Oppilas osaa kuvata keinoja, miten terveyteen ja turvallisuuden voidaan vaikuttaa lähiyhteisössä.</p>	<p>Oppilas osaa analysoida terveyteen liittyvän viestinnän vaikutuskeinoja ja luotettavuutta.</p> <p>Oppilas osaa analysoida elämäntapojen seurauksia toisille ihmisille, yhteiskunnalle ja ympäristön terveydelle ja turvallisuudelle.</p> <p>Oppilas osaa analysoida keinoja, joilla terveyteen ja turvallisuuden voidaan vaikuttaa lähiyhteisöissä.</p>	<p>Oppilas osaa arvioida terveyteen liittyvän viestinnän vaikutuskeinoja ja luotettavuutta.</p> <p>Oppilas osaa arvioida ja perustella elämäntapojen seurauksia toisille ihmisille, yhteiskunnalle ja ympäristön terveydelle ja turvallisuudelle.</p> <p>Oppilas osaa arvioida ja perustella keinoja, joilla lähiyhteisöjen ja ympäristön terveyteen ja turvallisuuden voidaan vaikuttaa.</p>
--	-----------	---	---	---	---	--	---

15.4.10 USKONTO

(Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet s. 404)

EVANKELISLUTERILAINEN USKONTO

(Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet s. 408)

7. lk. EVANKELISLUTERILAINEN USKONTO				
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet ja sisältöalueen painopisteet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
T1 ohjata oppilasta havaitsemaan uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutus sekä tunnistamaan uskontoon liittyvä monimuotoisuus	S1, S2 Uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutus eri puolilla maailmaa ja Suomessa. Uskontojen tunteminen osana kulttuurista yleissivistystä Uskonnot tieteellisen tarkastelun kohteena Uskonnot yksilön ja yhteiskunnan voimavarana Uskonnon eri ulottuvuudet	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen	Uskontojen merkityksen hahmottaminen kulttuurissa ja yhteiskunnassa	Oppilas osaa antaa esimerkkejä opiskeltavaan uskontoon liittyvästä monimuotoisuudesta. Oppilas osoittaa ymmärtävänsä, että uskonto ja kulttuuri ovat vuorovaikutuksessa keskenään. Oppilas tunnistaa uskontoihin liittyviä asioita eri kulttuureissa ja yhteiskunnissa.
T2 kts. 8. ja 9.lk				
T3 ohjata oppilasta perehtymään uskontoihin ja katsomuksiin eri puolilla maailmaa sekä uskonnottomuuteen	S2 Uskontojen vaikutus yhteiskuntaan ja kulttuuriin Suurten maailmanuskontojen syntyhistoria, lähteet, oppi ja opetukset, symbolit ja levinneisyys sekä vaikutus Luonnonuskonnot Uskonnottomuus ja katsomukset maailmassa ja Suomessa Uskontokritiikki	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys	Maailmanuskontojen ja erilaisten katsomusten tunteminen	Oppilas osoittaa hallitsevansa perustiedot suurista maailmassa vaikuttavista uskonnoista ja uskonnottomuudesta. Hän osaa kuvailla uskonnoissa ja katsomuksissa vallitsevaa moninaisuutta. 9.lk OPS 5-8
T4 ohjata oppilasta tuntemaan eri uskontojen ja katsomusten tapoja ja symboleita sekä tunnistamaan uskonnollisia aiheita mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa	S1,S2, S3 Symbolit ja vertauskuvat Riitit ja pyhän käsite esim. paikat Ajankohtaisia esimerkkejä uskontojen näkymisestä mediassa ja populaarikulttuurissa	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys	Uskonnon ja kulttuurin lukutaito	
T5 kts 9.lk				

T6 kts 8. ja 9.lk				
T7 auttaa oppilasta pohtimaan uskontojen ja katsomusten maailmanlaajuisista merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina	S1, S3		Uskontojen ja katsomusten merkityksen hahmottaminen yksilöiden elämässä ja globaalisti	Oppilas osaa kuvailla uskontojen ja katsomusten merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina
T8 rohkaista oppilasta pohtimaan ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä, ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä ja omien arvojen suhdetta niihin	S1, S2, S3 Uskontojen ja katsomusten etiikka Uskonnot rakentamassa yhteiskunta- ja maailmanrauhaa. Uskontodialogi	L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen	Eettinen ajattelu	
T10 rohkaista oppilaita kohtaamaan erilaisia ihmisiä nyt ja tulevaisuudessa jatkoopinnoissa, työelämässä ja vapaa-ajalla	S2 S3 Elämän ja ihmisarvon sekä oman ja toisen pyhän kunnioittaminen.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys		

8. lk. EVANKELISLUTERILAINEN USKONTO

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet ja sisältöalueen painopisteet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet
T1 ohjata oppilasta havaitsemaan uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutus sekä tunnistamaan uskontoon liittyvä monimuotoisuus	S1, S2 Kristinuskon monimuotoisuus: kirkkokuntia ja kristillisiä ja kristillisperäisiä yhteisöjä eri puolilla maailmaa Eurooppalaisuus ja kristinuskon kulttuuri- ja yhteiskunnalliset vaikutukset Kirkko Suomessa ja paikallisesti Kristinuskon suhde muihin uskontoihin	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen	Uskontojen merkityksen hahmottaminen kulttuurissa ja yhteiskunnassa
T2 ohjata oppilasta syventämään tietojaan opiskeltavasta uskonnosta ja sen vaikutuksista	S1 Kristinuskon synty mm. Jeesuksen ja Paavalin merkitys, leviäminen ja jakaantuminen kirkkokunniksi. Suurimmat kirkkokunnat: katolinen, ortodoksinen ja protestanttiset kirkot erityisesti luterilainen kirkko. Kirkkokuntien levinneisyys ja keskeiset opetukset sekä vaikutukset globaalisti. Kristinuskon ja luterilaisuuden vaikutukset suomalaisen yhteiskunnan arvomaailmaan. Kristittyjä yhdistävät asiat (levinneisyys, synty ja keskeiset opetukset) sekä kirkkojen välinen yhteistyö esim. ekumenia ja lähetystyö. Luterilaisuuden asema Suomessa ja paikallisesti	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu	Uskontoa koskevan tiedon hallitseminen
T3 kts.7.lk			

T4 ohjata oppilasta tuntemaan eri uskontojen ja katsomusten tapoja ja symboleita sekä tunnistamaan uskonnollisia aiheita mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa	S1, S2, S3 symbolit ja vertauskuvat riitit ja pyhät paikat Kristinuskon vaikutus: esimerkkejä vaikutuksesta politiikkaan, taiteeseen ja populaarikulttuuriin	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys	Uskonnon ja kulttuurin lukutaito
T5 kts. 9.lk			
T6 ohjata oppilasta perehtymään eettisen ajattelun keskeisiin käsitteisiin, ihmisoikeuksiin sekä opiskeltavan uskonnon ja muiden uskontojen ja katsomusten eettisiin periaatteisiin	S1, S2, S3 Kristinuskon ja katsomusten etiikka.	L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen	Etiikkaa koskeva tieto ja ihmisoikeusetiikka
T7 auttaa oppilasta pohtimaan uskontojen ja katsomusten maailmanlaajuista merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina	S1, S3 kristinuskon eettisiä opetuksia kristillisten kirkkojen eettisiä painotuksia Ajankohtainen uutisointi mediassa	L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys	Uskontojen ja katsomusten merkitys globaalisti
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet ja sisältöalueen painopisteet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet
T8 rohkaista oppilasta pohtimaan ihmisyyteen kuuluvia elämänskysymyksiä, ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä ja omien arvojen suhdetta niihin	S1, S2, S3 Kristinuskon eettisiä opetuksia Kristillisten kirkkojen eettisiä painotuksia ja niiden vaikutuksia yksilöön ja yhteiskuntaan	L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen	Eettinen ajattelu
T9 kts. 9.lk			
T10 rohkaista oppilaita kohtaamaan erilaisia ihmisiä nyt ja tulevaisuudessa jatkoopinnoissa, työelämässä ja vapaa-ajalla	S1, S2, S3 kristinuskon moninaisuus: kirkkokuntia ja kristillisiä yhteisöjä eri puolilla maailmaa.	L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys	

Uskonto

(Perusopetuksen päättöarvioinnin kriteerit s.233)

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi uskonnossa vuosiluokilla 7–9

Uskonnon oppiaineessa arviointi on monipuolista. Arviointia toteutetaan havainnoimalla oppilaan oppimista, osaamista ja työskentelyä sekä tarkastelemalla oppilaiden monimuotoisia tuotoksia. Arviointiin kuuluu sekä oppimisprosessin aikainen formatiivinen arviointi että tietojen ja taitojen summatiivinen arviointi. Formatiivisessa arvioinnissa oppilaat saavat tietoa oppimisen edistymisestä ja suoriutumisesta suhteessa asetettuihin tavoitteisiin. Oppilaille annettava palaute on ohjaavaa ja kannustavaa. Oppilaiden itsearviointia ja vertaispalautetta käytetään osana formatiivista arviointia.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona uskonnon opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päättöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut uskonnon oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt uskonnon tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päättöarvosana on uskonnon tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanan 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan uskonnon oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päättöarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Myös työskentelyn arviointi sisältyy uskonnon päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan.

Alla kuvattuja uskonnon päättöarvioinnin kriteereitä käytetään kaikissa uskonnon oppimäärissä. Kriteerikuvauksissa alempien arvosanojen osaamisen kuvaukset sisältyvät ylempään arvosanan kuvauksiin.

Päättöarvosanaa annettaessa oppilaan osaamisesta muodostetaan kokonaiskuva, joka pohjautuu kriteereiden arvosanakuvauksiin. Kriteereitä voidaan myös hyödyntää, kun oppilaan osaamisen näyttötilanteita suunnitellaan tai oppilaan näyttöä arvioidaan.

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
-------------------	---------------	--	------------------	--------------------------------	--------------------------------	--------------------------------	--------------------------------

T1 ohjata oppilasta havaitsemaan uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutus sekä tunnistamaan uskontoon liittyvä monimuotoisuus	S1, S2	Oppilas ymmärtää uskonnon ja kulttuurin monipuolista vuorovaikutusta ja uskontoon liittyvää monimuotoisuutta.	Uskontojen monimuotoisuuden sekä kulttuuristen ja yhteiskunnallisten vaikutusten hahmottaminen	Oppilas tunnistaa ohjatusti ympäristöstä erilaisia uskontoon liittyviä asioita, kuten rakennuksia ja symboleja.	Oppilas tunnistaa ympäristöstä erilaisia uskontoon liittyviä asioita. Oppilas osaa yhdistää uskontoon liittyviä käsitteitä ja ilmiöitä toisiinsa.	Oppilas osaa antaa esimerkkejä opiskeltavaan uskontoon liittyvästä monimuotoisuudesta. Oppilas osoittaa ymmärtävänsä, että uskonto ja kulttuuri ovat vuorovaikutuksessa keskenään. Oppilas tunnistaa uskontoihin liittyviä asioita eri kulttuureissa ja yhteiskunnissa.	Oppilas osaa antaa monipuolisia esimerkkejä opiskeltavan uskonnon sisäisestä monimuotoisuudesta. Oppilas osaa kuvailla uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutusta monipuolisesti. Oppilas tunnistaa ja osaa nimetä uskontoihin liittyviä asioita eri kulttuureissa ja yhteiskunnissa.
---	--------	---	--	---	--	---	---

<p>T2 ohjata oppilasta syventämään tietojaan opiskeltavasta uskonnosta ja sen vaikutuksista</p>	<p>S1</p>	<p>Oppilas syventää tietojaan opiskeltavasta uskonnosta ja sen vaikutuksista sekä harjaantuu hankkimaan lisätietoa niistä.</p>	<p>Opiskeltavaa uskontoa koskevan tiedon hallitseminen</p>	<p>Oppilas osaa antaa esimerkin opiskeltavan uskonnon opetuksista sekä esimerkin sen tärkeimmistä lähteistä.</p> <p>Oppilas osaa kertoa opiskeltavan uskonnon synnystä.</p>	<p>Oppilas osaa antaa esimerkkejä opiskeltavan uskonnon opetuksista. Oppilas osaa kertoa opiskeltavan uskonnon synnystä, lähteistä, vaikutuksista ja levinneisyydestä.</p> <p>Oppilas osaa hankkia annettujen ohjeiden mukaan lisätietoa opiskeltavasta uskonnosta.</p>	<p>Oppilas osaa kertoa opiskeltavan uskonnon perusopetuksista ja tärkeimpien lähteiden sisällöstä.</p> <p>Oppilas osaa kuvailla opiskeltavan uskonnon syntyä, levinneisyyttä ja vaikutuksia eri puolilla maailmaa.</p> <p>Oppilas osaa hankkia lisätietoa opiskeltavasta uskonnosta ja kiinnittää huomiota tiedon lähteiden luotettavuuteen.</p>	<p>Oppilas osaa analysoida opiskeltavan uskonnon perusopetuksia sekä tärkeimpien lähteiden sisältöä ja tulkintoja.</p> <p>Oppilas osaa kuvailla opiskeltavan uskonnon syntyä, kehitystä, levinneisyyttä ja vaikutuksia eri puolilla maailmaa.</p> <p>Oppilas osaa hankkia lisätietoa opiskeltavasta uskonnosta ja arvioida tiedon lähteiden luotettavuutta.</p>
---	-----------	--	--	---	---	--	---

<p>T3 ohjata oppilasta perehtymään uskontoihin ja katsomuksiin eri puolilla maailmaa sekä uskonottomuuteen</p>	<p>S2 Oppilas ymmärtää, mitä ovat maailmanuskonnot, uskonottomuus ja katsomukset ja miten ne eroavat toisistaan. Hän harjaantuu hankkimaan lisätietoa niistä.</p>	<p>Maailmanuskontojen ja erilaisten katsomusten tunteminen</p>	<p>Oppilas osaa nimetä kaksi uskontoa ja tunnistaa ohjatusti niiden keskeisiä piirteitä.</p> <p>Oppilas tunnistaa ohjatusti uskonnon ja uskonottomuuden eroja.</p>	<p>Oppilas osaa nimetä maailmanuskontoja ja kertoa niiden keskeisistä piirteistä.</p> <p>Oppilas osaa kuvailla uskonnon ja uskonottomuuden eroja.</p> <p>Oppilas osaa hankkia annettujen ohjeiden mukaan lisätietoa uskonnoista ja katsomuksista.</p>	<p>Oppilas osaa kuvailla eri maailmanuskontojen pääpiirteitä ja vertailla niitä.</p> <p>Oppilas osaa käyttää käsitteitä uskonto, uskonottomuus ja katsomus mielekkäissä yhteyksissä.</p> <p>Oppilas osaa hankkia lisätietoa uskonnoista ja katsomuksista.</p>	<p>Oppilas osaa analysoida eri maailmanuskontojen pääpiirteitä.</p> <p>Oppilas osaa kuvailla uskonnoissa ja uskonottomuudessa vallitsevaa moninaisuutta.</p> <p>Oppilas osaa hankkia lisätietoa uskonnoista ja katsomuksista ja kiinnittää huomiota tiedon lähteiden luotettavuuteen.</p>
--	---	--	--	---	---	---

<p>T4 ohjata oppilasta tuntemaan eri uskontojen ja katsomusten tapoja ja symboleita sekä tunnistamaan uskonnollisia aiheita mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa</p>	<p>S1, S2, S3</p>	<p>Oppilas tunnistaa ja ymmärtää eri uskontojen ja katsomusten tapoja sekä kehittää valmiuksiaan tunnistaa uskonnollisia symboleita ja aiheita mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa.</p>	<p>Uskonnon ja kulttuurin lukutaito</p>	<p>Oppilas tunnistaa annetuista esimerkeistä uskontoon liittyviä tapoja.</p>	<p>Oppilas osaa kertoa vähintään kolmen uskonnon keskeisistä tavoista.</p> <p>Oppilas tunnistaa annetusta materiaalista uskonnollisia symboleita ja aiheita mediassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa.</p>	<p>Oppilas osaa kuvailla ja nimetä eri uskontojen tapoja ja osaa antaa esimerkin uskonottomasta tapakulttuurista.</p> <p>Oppilas tunnistaa ja osaa antaa esimerkin uskonnollisista symboleista ja aiheista mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa sekä populaarikulttuurissa.</p>	<p>Oppilas osaa analysoida eri uskontojen tapoja ja osaa antaa esimerkkejä uskonottomasta tapakulttuurista.</p> <p>Oppilas tunnistaa ja osaa antaa esimerkkejä uskonnollisista symboleista ja aiheista mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa sekä populaarikulttuurissa.</p>
--	-------------------	--	---	--	---	--	--

<p>T5 ohjata oppilasta havaitsemaan ja arvioimaan erilaisia argumentaation tapoja sekä uskonnon ja tieteen kielen välisiä eroja</p>	<p>S1, S3</p>	<p>Oppilas oppii tunnistamaan ja arvioimaan erilaisia argumentaation tapoja sekä uskonnon ja tieteen kielen välisiä eroja. Hän kehittää valmiuksiaan kuunnella toisten näkemyksiä ja perustella omia näkemyksiään.</p>	<p>Uskonnollisen ja tieteellisen kielen erottaminen sekä ajattelun ja vuorovaikutuksen taidot</p>	<p>Oppilas erottaa selkeästi uskonnollisen ja selkeästi tieteellisen väitteen toisistaan.</p>	<p>Oppilas tunnistaa tieteelliselle ja uskonnolliselle kielelle ominaisia piirteitä.</p> <p>Oppilas osaa kuunnella toisten näkemyksiä ja esittää omia näkemyksiään.</p>	<p>Oppilas tunnistaa erilaisia argumentaation tapoja sekä uskonnon ja tieteen kielen välisiä eroja.</p> <p>Oppilas osaa kuunnella toisten näkemyksiä ja esittää perusteluja omille näkemyksilleen.</p>	<p>Oppilas osaa analysoida uskonnollisten ja tieteellisten perustelujen sekä uskonnon ja tieteen kielen eroja.</p> <p>Oppilas osaa kuunnella toisten näkemyksiä ja perustella johdonmukaisesti omia näkemyksiään.</p>
<p>T6 ohjata oppilasta perehtymään eettisen ajattelun keskeisiin käsitteisiin, ihmisoikeuksiin sekä opiskeltavan uskonnon ja muiden uskontojen ja katsomusten</p>	<p>S3</p>	<p>Oppilas oppii soveltamaan eettisen ajattelun keskeisiä käsitteitä. Hän tietää keskeiset ihmisoikeudet sekä opiskeltavan uskonnon ja muiden uskontojen ja katsomusten</p>	<p>Etiikkaa ja ihmisoikeuksia koskevan tiedon hallitseminen</p>	<p>Oppilas osaa antaa esimerkin jostakin ihmisoikeudesta.</p> <p>Oppilas osaa antaa esimerkin opiskeltavan uskonnon eettisistä periaatteista.</p>	<p>Oppilas tunnistaa annetuista esimerkkitalanteista eettisen ulottuvuuden ja osaa pohtia ohjatusti eettisiä kysymyksiä.</p> <p>Oppilas osaa antaa esimerkkejä ihmisoikeuksista ja niiden merkityksestä.</p>	<p>Oppilas osaa käyttää etiikan keskeisiä käsitteitä ja erottaa eettiset kysymykset muista kysymyksistä.</p> <p>Oppilas osaa pohtia eettisiä kysymyksiä ja ihmisoikeuksien toteutumista käytännössä.</p> <p>Oppilas osaa kuvailla opiskeltavan uskonnon</p>	<p>Oppilas osaa käyttää etiikan keskeisiä käsitteitä, pohtia eettisiä kysymyksiä ja arvioida ihmisoikeuksien toteutumista käytännössä.</p> <p>Oppilas osaa analysoida opiskeltavan</p>

eettisiin periaatteisiin		eettisiä periaatteita.			Oppilas osaa kertoa opiskeltavan uskonnon eettisistä periaatteista.	sekä jonkun muun uskonnon tai katsomuksen eettisiä periaatteita.	uskonnon eettisiä periaatteita ja vertailla niitä muiden uskontojen ja katsomusten keskeisiin eettisiin periaatteisiin.
--------------------------	--	------------------------	--	--	---	--	---

T7 auttaa oppilasta pohtimaan uskontojen ja katsomusten maailmanlaajuista merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina	S1, S3	Oppilas kehittää valmiuksiaan pohtia uskontojen ja katsomusten maailmanlaajuista merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina.	Uskontojen ja katsomusten merkityksen hahmottaminen yksilöiden elämässä ja globaalisti	Oppilas tunnistaa annetuista esimerkeistä uskonnollisia ja katsomuksellisia näkökohtia, jotka vaikuttavat ihmisten valintoihin.	Oppilas osaa antaa esimerkkejä uskontojen ja katsomusten vaikutuksesta ihmisten valintoihin ja toimintaan.	Oppilas osaa kuvailla uskontojen ja katsomusten merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina.	Oppilas osaa pohtia uskontojen ja katsomusten merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina sekä antaa tästä esimerkkejä eri puolilta maailmaa.
--	--------	--	--	---	--	---	--

<p>T8 rohkaista oppilasta pohtimaan ihmisyteen kuuluvia elämäkysymyksiä, ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä ja omien arvojen suhdetta niihin</p>	<p>S1, S2, S3</p>	<p>Oppilas oppii pohtimaan itsenäisesti ja yhdessä muiden kanssa ihmisyteen kuuluvia elämäkysymyksiä, ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä ja omien arvojen suhdetta niihin.</p>	<p>Eettisen ajattelun ja omien näkemysten ilmaisemisen taidot</p>	<p>Oppilas osaa kuvailla jotakin eettistä kysymystä ja jotakin itselleen tärkeää arvoa.</p>	<p>Oppilas tunnistaa ja osaa pohtia ohjatusti ihmisyteen kuuluvia elämäkysymyksiä ja joitakin ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä.</p> <p>Oppilas osaa kuvailla itselleen tärkeitä arvoja ja ottaa niiden pohjalta kantaa eettisiin kysymyksiin.</p>	<p>Oppilas osaa pohtia itsenäisesti ja muiden kanssa ihmisyteen kuuluvia elämäkysymyksiä ja joitakin ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä.</p> <p>Oppilas osaa kuvailla itselleen tärkeitä arvoja ja esittää perusteltuja näkemyksiä eettisistä kysymyksistä.</p>	<p>Oppilas osaa pohtia monipuolisesti ihmisyteen kuuluvia elämäkysymyksiä ja ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä itsenäisesti ja yhdessä muiden kanssa.</p> <p>Oppilas osaa analysoida omia arvojaan sekä tunnistaa erilaisten eettisten ratkaisujen taustalla vaikuttavia arvoja.</p> <p>Oppilas osaa esittää johdonmukaisia ja perusteltuja näkemyksiä eettisistä kysymyksistä.</p>
---	---------------------------	---	---	---	--	--	---

<p>T9 innostaa oppilasta tutki- maan omien valintojensa eettisiä ulottuvuuksia ja niiden vaikutusta hyvinvointiin ja kannustaa kestävään elämäntapaan</p>	<p>S2, S3</p>	<p>Oppilas harjaantuu analysoimaan eettisiä valintojaan ja niiden vaikutusta hyvinvointiin sekä kehittää valmiuksiaan toteuttaa kestävää elämäntapaa.</p>	<p>Eettisten valintojen vaikutusten hahmottaminen suhteessa hyvinvointiin ja kestävään tulevaisuuteen</p>	<p>Oppilas tunnistaa ohjatusti eettisten valintojen ja tekojen seurauksia.</p>	<p>Oppilas osaa kuvailla eettisten valintojen vaikutusta hyvinvointiin ja kestävään tulevaisuuteen.</p>	<p>Oppilas osaa analysoida eettisiä valintoja sekä niiden vaikutuksia hyvinvointiin ja kestävään tulevaisuuteen.</p>	<p>Oppilas osaa arvioida eettisiä valintoja sekä antaa esimerkkejä niiden välittömistä ja välillisistä vaikutuksista hyvinvointiin ja kestävään tulevaisuuteen.</p>
<p>T10 rohkaista oppilaita kohtaamaan erilaisia ihmisiä nyt ja tulevaisuudessa jatko-opinnoissa, työelämässä ja vapaa- ajalla</p>	<p>S1, S2, S3</p>	<p>Oppilas kehittää valmiuksiaan rakentavaan vuorovaikutukseen erilaisten ihmisten kanssa nyt ja tulevaisuudessa jatkoopinnoissa, työelämässä ja vapaa- ajalla.</p>		<p>Ei vaikuta arvosanan muodostamisessa. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan ja valmiuksiaan osana itsearviointia.</p>			

ORTODOKSINEN USKONTO

(Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet s. 408)

7. lk. ORTODOKSINEN USKONTO				
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet ja sisältöalueen painopisteet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
T1 ohjata oppilasta havaitsemaan uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutus sekä tunnistamaan uskontoon liittyvä monimuotoisuus	S1, S2 Keskeisiä sisältöjä ovat opiskeltavan uskonnon kulttuurivaikutuksiin liittyvät aiheet.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen	Uskontojen merkityksen hahmottaminen kulttuurissa ja yhteiskunnassa	
T2 ohjata oppilasta syventämään tietojään opiskeltavasta uskonnosta ja sen vaikutuksista	S1 Opetuksen sisällöiksi valitaan opiskeltavan uskonnon syntyyn, sen monimuotoisuuteen ja suhteeseen muihin uskontoihin liittyviä teemoja. Tarkastelun kohteena ovat opiskeltavan uskonnon juuret, lähteet, oppi ja opetukset sekä symbolit, levinneisyys ja vaikutus eri puolilla maailmaa ja Suomessa.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu	Uskontoa koskevan tiedon hallitseminen	
T3 ohjata oppilasta perehtymään uskontoihin ja katsomuksiin eri puolilla maailmaa sekä uskonnottomuuteen	S2 Opetuksessa käsiteltäviä sisältöjä ovat uskonnot ja uskonnottomuus maailmassa ja Suomessa.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys	Maailmanuskontojen ja erilaisten katsomusten tunteminen	Oppilas osoittaa hallitsevansa perustiedot suurista maailmassa vaikuttavista uskonnoista ja uskonnottomuudesta. Hän osaa kuvailla uskonnoissa ja katsomuksissa vallitsevaa moninaisuutta.

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet ja sisältöalueen painopisteet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
---	--	--------------------------------	---------------------------	-----------------------

TT4 ohjata oppilasta tuntemaan eri uskontojen ja katsomusten tapoja ja symboleita sekä tunnistamaan uskonnollisia aiheita mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa	S1, S2, S3 Keskeisinä aiheina ovat uskonnot yksilön ja yhteiskunnan voimavarana sekä uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutus eri puolilla maailmaa, uskontojen vaikutukset yhteiskuntiin ja kulttuuriin, uskontokritiikki sekä uskontojen näkyvyys populaarikulttuurissa. Valittavien sisältöjen tulee auttaa oppilasta ymmärtämään uskontojen käsittelyä mediassa ja sen kriittistä arviointia sekä uskontojen välistä vuorovaikutusta ja dialogia.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys	Uskonnon ja kulttuurin lukutaito	
T5 ohjata oppilasta havaitsemaan ja arvioimaan erilaisia argumentaation tapoja sekä uskonnon ja tieteen kielen välisiä eroja	S1, S3 Opetuksessa käsiteltäviä sisältöjä ovat uskontojen tunteminen osana kulttuurista yleissivistystä sekä uskonnot tieteellisen tarkastelun kohteena.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologian osaaminen L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Ajattelun ja vuorovaikutuksen taidot	Oppilas tunnistaa ja osaa antaa esimerkkejä erilaisista argumentaation tavoista sekä joistakin uskonnon ja tieteen kielen välisistä eroista.
T7 auttaa oppilasta pohtimaan uskontojen ja katsomusten maailmanlaajuisista merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina	S1, S3 Opetuksessa käsitellään ajankohtaisia ja yhteiskunnallisia eettisiä kysymyksiä kuten ekososiaalinen sivistys, osallistuminen ja vaikuttaminen yhteisöissä ja yhteiskunnassa sekä uskonnot rakentamassa yhteiskunta- ja maailmanrauhaa.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot	Uskontojen ja katsomuksien merkitys globaalisti	Oppilas osaa kuvailla ja arvioida uskontojen ja katsomusten maailmanlaajuisista merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina.
T8 rohkaista oppilasta pohtimaan ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä, ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä ja omien arvojen suhdetta niihin	S1, S2, S3 Sisällöissä tulee korostua opiskeltavan uskonnon etiikka ja muiden uskontojen ja katsomusten etiikka sekä YK:n Ihmisoikeuksien yleismaailmallinen julistus. Tarkastelun kohteena ovat myös ihmisoikeuksien loukkaukset kuten holokausti. Sisältöjen valinnassa huomioidaan uskonnon ja katsomuksellisten kysymysten merkitys ihmisenä kasvamisessa.	L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Eettinen ajattelu	

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet ja sisältöalueen painopisteet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
---	--	--------------------------------	---------------------------	-----------------------

T10 rohkaista oppilaita kohtaamaan erilaisia ihmisiä nyt ja tulevaisuudessa jatkoopinnoissa, työelämässä ja vapaa-ajalla	S2 S3 Valittavien sisältöjen tulee avata elämänskysymyksiä ja ikäkauteen sekä minäkuvaan liittyviä pohdintoja.	L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys		
--	--	---------------------------------	--	--

8. lk. ORTODOKSINEN USKONTO

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet ja sisältöalueen painopisteet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
T1 ohjata oppilasta havaitsemaan uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutus sekä tunnistamaan uskontoon liittyvä monimuotoisuus	S1, S2 Perehdytään luostarilaitokseen opin kehittäjänä ja säilyttäjänä sekä tutustutaan bysanttilaiseen aikaan kirkon hallinnollisen muotoutumisen ja kirkkotaiteen näkökulmasta. Tärkeitä sisältöjä opetuksessa ovat kirkkotaide ja kirkkomusiikki sekä kirkkovuosi kirkon opin ilmentäjinä sekä niihin liittyvä keskeinen ortodoksinen sanasto	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen	Uskontojen merkityksen hahmottaminen kulttuurissa ja yhteiskunnassa	
T2 ohjata oppilasta syventämään tietojään opiskeltavasta uskonnosta ja sen vaikutuksista	S1 Perehdytään kristinuskon saapumiseen Suomeen idästä ja lännestä. Opetuksessa keskeisiä sisältöjä ovat kristillisen kirkon synty ja kehitys ortodoksinen kirkon näkökulmasta. Perehdytään ortodoksinen kirkon toimintaan Suomessa.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu	Uskontoa koskevan tiedon hallitseminen	
TT4 ohjata oppilasta tuntemaan eri uskontojen ja katsomusten tapoja ja symboleita sekä tunnistamaan uskonnollisia aiheita mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa	S1, S2, S3. Perehdytään kristillisen kirkon leviämiseen, katoliseen ja luterilaiseen kirkkoon sekä muihin keskeisimpiin kristillisiin kirkkoihin ja yhteisöihin. Perehdytään ortodoksisiin patriarkaatteihin ja muihin ortodoksisiin tai sitä lähellä oleviin kirkkoihin. Uskontojen ja ortodoksisuuden kulttuuri- ja yhteiskunnallinen vaikutus ja näkyminen sekä Suomessa että ortodoksienemmistöisissä maissa tulee ottaa huomioon opetuksen sisältöjä valittaessa. Syvennetään ekumenian ja uskontojen välisen dialogin tuntemusta. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon ortodoksisuus kirjallisuudessa, musiikissa ja taiteessa.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys	Uskonnon ja kulttuurin lukutaito	Oppilas osaa nimetä eri uskontoperinteiden tapoja ja symboleja. Hän osaa antaa esimerkkejä uskonnollisesta aiheista mediassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa.

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet ja sisältöalueen painopisteet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
------------------------------------	---	-------------------------	--------------------	----------------

<p>T6 ohjata oppilasta perehtymään eettisen ajattelun keskeisiin käsitteisiin</p>	<p>S1, S3 Pohditaan yhteiskunnan jäsenyyteen liittyviä kysymyksiä. Nostetaan keskusteluun mediassa esiintyviä ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä osana yhteiskuntakeskustelua.</p>	<p>L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologian osaaminen L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen</p>	<p>Ajattelun ja vuorovaikutuksen taidot</p>	
---	---	--	---	--

Uskonto

(Perusopetuksen päättöarvioinnin kriteerit s.233)

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi uskonnossa vuosiluokilla 7–9

Uskonnon oppiaineessa arviointi on monipuolista. Arviointia toteutetaan havainnoimalla oppilaan oppimista, osaamista ja työskentelyä sekä tarkastelemalla oppilaiden monimuotoisia tuotoksia. Arviointiin kuuluu sekä oppimisprosessin aikainen formatiivinen arviointi että tietojen ja taitojen summatiivinen arviointi. Formatiiivisessa arvioinnissa oppilaat saavat tietoa oppimisen edistymisestä ja suoriutumisesta suhteessa asetettuihin tavoitteisiin. Oppilaille annettava palaute on ohjaavaa ja kannustavaa. Oppilaiden itsearviointia ja vertaispalautetta käytetään osana formatiivista arviointia.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona uskonnon opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päättöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut uskonnon oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt uskonnon tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päättöarvosana on uskonnon tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanan 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan uskonnon oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päättöarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Myös työskentelyn arviointi sisältyy uskonnon päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan.

Alla kuvattuja uskonnon päättöarvioinnin kriteereitä käytetään kaikissa uskonnon oppimäärissä. Kriteerikuvauksissa alempien arvosanojen osaamisen kuvaukset sisältyvät ylemmän arvosanan kuvauksiin.

Päättöarvosanaa annettaessa oppilaan osaamisesta muodostetaan kokonaiskuva, joka pohjautuu kriteereiden arvosanakuvauksiin. Kriteereitä voidaan myös hyödyntää, kun oppilaan osaamisen näyttötilanteita suunnitellaan tai oppilaan näyttöä arvioidaan.

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
-------------------	---------------	--	------------------	--------------------------------	--------------------------------	--------------------------------	--------------------------------

T1 ohjata oppilasta havaitsemaan uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutus sekä tunnistamaan uskontoon liittyvä monimuotoisuus	S1, S2	Oppilas ymmärtää uskonnon ja kulttuurin monipuolista vuorovaikutusta ja uskontoon liittyvää monimuotoisuutta.	Uskontojen monimuotoisuuden sekä kulttuuristen ja yhteiskunnallisten vaikutusten hahmottaminen	Oppilas tunnistaa ohjatusti ympäristöstä erilaisia uskontoon liittyviä asioita, kuten rakennuksia ja symboleja.	Oppilas tunnistaa ympäristöstä erilaisia uskontoon liittyviä asioita. Oppilas osaa yhdistää uskontoon liittyviä käsitteitä ja ilmiöitä toisiinsa.	Oppilas osaa antaa esimerkkejä opiskeltavaan uskontoon liittyvästä monimuotoisuudesta. Oppilas osoittaa ymmärtävänsä, että uskonto ja kulttuuri ovat vuorovaikutuksessa keskenään. Oppilas tunnistaa uskontoihin liittyviä asioita eri kulttuureissa ja yhteiskunnissa.	Oppilas osaa antaa monipuolisia esimerkkejä opiskeltavan uskonnon sisäisestä monimuotoisuudesta. Oppilas osaa kuvailla uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutusta monipuolisesti. Oppilas tunnistaa ja osaa nimetä uskontoihin liittyviä asioita eri kulttuureissa ja yhteiskunnissa.
---	--------	---	--	---	--	---	---

T2 ohjata oppilasta syventämään tietojaan opiskeltavasta uskonnosta ja sen vaikutuksista	S1	Oppilas syventää tietojaan opiskeltavasta uskonnosta ja sen vaikutuksista sekä harjaantuu hankkimaan lisätietoa niistä.	Opiskeltavaa uskontoa koskevan tiedon hallitseminen	Oppilas osaa antaa esimerkin opiskeltavan uskonnon opetuksista sekä esimerkin sen tärkeimmistä lähteistä. Oppilas osaa kertoa opiskeltavan uskonnon synnystä.	Oppilas osaa antaa esimerkkejä opiskeltavan uskonnon opetuksista. Oppilas osaa kertoa opiskeltavan uskonnon synnystä, lähteistä, vaikutuksista ja levinneisyydestä. Oppilas osaa hankkia annettujen ohjeiden mukaan lisätietoa opiskeltavasta uskonnosta.	Oppilas osaa kertoa opiskeltavan uskonnon perusopetuksista ja tärkeimpien lähteiden sisällöstä. Oppilas osaa kuvailla opiskeltavan uskonnon syntyä, levinneisyyttä ja vaikutuksia eri puolilla maailmaa. Oppilas osaa hankkia lisätietoa opiskeltavasta uskonnosta ja kiinnittää huomiota tiedon lähteiden luotettavuuteen.	Oppilas osaa analysoida opiskeltavan uskonnon perusopetuksia sekä tärkeimpien lähteiden sisältöä ja tulkintoja. Oppilas osaa kuvailla opiskeltavan uskonnon syntyä, kehitystä, levinneisyyttä ja vaikutuksia eri puolilla maailmaa. Oppilas osaa hankkia lisätietoa opiskeltavasta uskonnosta ja arvioida tiedon lähteiden luotettavuutta.
--	----	---	---	--	--	---	--

<p>T3 ohjata oppilasta perehtymään uskontoihin ja katsomuksiin eri puolilla maailmaa sekä uskonottomuuteen</p>	<p>S2 Oppilas ymmärtää, mitä ovat maailmanuskonnot, uskonottomuus ja katsomukset ja miten ne eroavat toisistaan. Hän harjaantuu hankkimaan lisätietoa niistä.</p>	<p>Maailmanuskontojen ja erilaisten katsomusten tunteminen</p>	<p>Oppilas osaa nimetä kaksi uskontoa ja tunnistaa ohjatusti niiden keskeisiä piirteitä.</p> <p>Oppilas tunnistaa ohjatusti uskonnon ja uskonottomuuden eroja.</p>	<p>Oppilas osaa nimetä maailmanuskontoja ja kertoa niiden keskeisistä piirteistä.</p> <p>Oppilas osaa kuvailla uskonnon ja uskonottomuuden eroja.</p> <p>Oppilas osaa hankkia annettujen ohjeiden mukaan lisätietoa uskonnoista ja katsomuksista.</p>	<p>Oppilas osaa kuvailla eri maailmanuskontojen pääpiirteitä ja vertailla niitä.</p> <p>Oppilas osaa käyttää käsitteitä uskonto, uskonottomuus ja katsomus mielekkäissä yhteyksissä.</p> <p>Oppilas osaa hankkia lisätietoa uskonnoista ja katsomuksista.</p>	<p>Oppilas osaa analysoida eri maailmanuskontojen pääpiirteitä.</p> <p>Oppilas osaa kuvailla uskonnoissa ja uskonottomuudessa vallitsevaa moninaisuutta.</p> <p>Oppilas osaa hankkia lisätietoa uskonnoista ja katsomuksista ja kiinnittää huomiota tiedon lähteiden luotettavuuteen.</p>
--	---	--	--	---	---	---

<p>T4 ohjata oppilasta tuntemaan eri uskontojen ja katsomusten tapoja ja symboleita sekä tunnistamaan uskonnollisia aiheita mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa</p>	<p>S1, S2, S3</p>	<p>Oppilas tunnistaa ja ymmärtää eri uskontojen ja katsomusten tapoja sekä kehittää valmiuksiaan tunnistaa uskonnollisia symboleita ja aiheita mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa.</p>	<p>Uskonnon ja kulttuurin lukutaito</p>	<p>Oppilas tunnistaa annetuista esimerkeistä uskontoon liittyviä tapoja.</p>	<p>Oppilas osaa kertoa vähintään kolmen uskonnon keskeisistä tavoista.</p> <p>Oppilas tunnistaa annetusta materiaalista uskonnollisia symboleita ja aiheita mediassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa.</p>	<p>Oppilas osaa kuvailla ja nimetä eri uskontojen tapoja ja osaa antaa esimerkin uskonottomasta tapakulttuurista.</p> <p>Oppilas tunnistaa ja osaa antaa esimerkin uskonnollisista symboleista ja aiheista mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa sekä populaarikulttuurissa.</p>	<p>Oppilas osaa analysoida eri uskontojen tapoja ja osaa antaa esimerkkejä uskonottomasta tapakulttuurista.</p> <p>Oppilas tunnistaa ja osaa antaa esimerkkejä uskonnollisista symboleista ja aiheista mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa sekä populaarikulttuurissa.</p>
--	-------------------	--	---	--	---	--	--

<p>T5 ohjata oppilasta havaitsemaan ja arvioimaan erilaisia argumentaation tapoja sekä uskonnon ja tieteen kielen välisiä eroja</p>	<p>S1, S3</p>	<p>Oppilas oppii tunnistamaan ja arvioimaan erilaisia argumentaation tapoja sekä uskonnon ja tieteen kielen välisiä eroja. Hän kehittää valmiuksiaan kuunnella toisten näkemyksiä ja perustella omia näkemyksiään.</p>	<p>Uskonnollisen ja tieteellisen kielen erottaminen sekä ajattelun ja vuorovaikutuksen taidot</p>	<p>Oppilas erottaa selkeästi uskonnollisen ja selkeästi tieteellisen väitteen toisistaan.</p>	<p>Oppilas tunnistaa tieteelliselle ja uskonnolliselle kielelle ominaisia piirteitä.</p> <p>Oppilas osaa kuunnella toisten näkemyksiä ja esittää omia näkemyksiään.</p>	<p>Oppilas tunnistaa erilaisia argumentaation tapoja sekä uskonnon ja tieteen kielen välisiä eroja.</p> <p>Oppilas osaa kuunnella toisten näkemyksiä ja esittää perusteluja omille näkemyksilleen.</p>	<p>Oppilas osaa analysoida uskonnollisten ja tieteellisten perustelujen sekä uskonnon ja tieteen kielen eroja.</p> <p>Oppilas osaa kuunnella toisten näkemyksiä ja perustella johdonmukaisesti omia näkemyksiään.</p>
<p>T6 ohjata oppilasta perehtymään eettisen ajattelun keskeisiin käsitteisiin, ihmisoikeuksiin sekä opiskeltavan uskonnon ja muiden uskontojen ja katsomusten</p>	<p>S3</p>	<p>Oppilas oppii soveltamaan eettisen ajattelun keskeisiä käsitteitä. Hän tietää keskeiset ihmisoikeudet sekä opiskeltavan uskonnon ja muiden uskontojen ja katsomusten</p>	<p>Etiikkaa ja ihmisoikeuksia koskevan tiedon hallitseminen</p>	<p>Oppilas osaa antaa esimerkin jostakin ihmisoikeudesta.</p> <p>Oppilas osaa antaa esimerkin opiskeltavan uskonnon eettisistä periaatteista.</p>	<p>Oppilas tunnistaa annetuista esimerkkitalanteista eettisen ulottuvuuden ja osaa pohtia ohjatusti eettisiä kysymyksiä.</p> <p>Oppilas osaa antaa esimerkkejä ihmisoikeuksista ja niiden merkityksestä.</p>	<p>Oppilas osaa käyttää etiikan keskeisiä käsitteitä ja erottaa eettiset kysymykset muista kysymyksistä.</p> <p>Oppilas osaa pohtia eettisiä kysymyksiä ja ihmisoikeuksien toteutumista käytännössä.</p> <p>Oppilas osaa kuvailla opiskeltavan uskonnon</p>	<p>Oppilas osaa käyttää etiikan keskeisiä käsitteitä, pohtia eettisiä kysymyksiä ja arvioida ihmisoikeuksien toteutumista käytännössä.</p> <p>Oppilas osaa analysoida opiskeltavan</p>

eettisiin periaatteisiin		eettisiä periaatteita.			Oppilas osaa kertoa opiskeltavan uskonnon eettisistä periaatteista.	sekä jonkun muun uskonnon tai katsomuksen eettisiä periaatteita.	uskonnon eettisiä periaatteita ja vertailla niitä muiden uskontojen ja katsomusten keskeisiin eettisiin periaatteisiin.
--------------------------	--	------------------------	--	--	---	--	---

T7 auttaa oppilasta pohtimaan uskontojen ja katsomusten maailmanlaajuista merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina	S1, S3	Oppilas kehittää valmiuksiaan pohtia uskontojen ja katsomusten maailmanlaajuista merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina.	Uskontojen ja katsomusten merkityksen hahmottaminen yksilöiden elämässä ja globaalisti	Oppilas tunnistaa annetuista esimerkeistä uskonnollisia ja katsomuksellisia näkökohtia, jotka vaikuttavat ihmisten valintoihin.	Oppilas osaa antaa esimerkkejä uskontojen ja katsomusten vaikutuksesta ihmisten valintoihin ja toimintaan.	Oppilas osaa kuvailla uskontojen ja katsomusten merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina.	Oppilas osaa pohtia uskontojen ja katsomusten merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina sekä antaa tästä esimerkkejä eri puolilta maailmaa.
--	--------	--	--	---	--	---	--

<p>T8 rohkaista oppilasta pohtimaan ihmisyteen kuuluvia elämäkysymyksiä, ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä ja omien arvojen suhdetta niihin</p>	<p>S1, S2, S3</p>	<p>Oppilas oppii pohtimaan itsenäisesti ja yhdessä muiden kanssa ihmisyteen kuuluvia elämäkysymyksiä, ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä ja omien arvojen suhdetta niihin.</p>	<p>Eettisen ajattelun ja omien näkemysten ilmaisemisen taidot</p>	<p>Oppilas osaa kuvailla jotakin eettistä kysymystä ja jotakin itselleen tärkeää arvoa.</p>	<p>Oppilas tunnistaa ja osaa pohtia ohjatusti ihmisyteen kuuluvia elämäkysymyksiä ja joitakin ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä.</p> <p>Oppilas osaa kuvailla itselleen tärkeitä arvoja ja ottaa niiden pohjalta kantaa eettisiin kysymyksiin.</p>	<p>Oppilas osaa pohtia itsenäisesti ja muiden kanssa ihmisyteen kuuluvia elämäkysymyksiä ja joitakin ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä.</p> <p>Oppilas osaa kuvailla itselleen tärkeitä arvoja ja esittää perusteltuja näkemyksiä eettisistä kysymyksistä.</p>	<p>Oppilas osaa pohtia monipuolisesti ihmisyteen kuuluvia elämäkysymyksiä ja ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä itsenäisesti ja yhdessä muiden kanssa.</p> <p>Oppilas osaa analysoida omia arvojaan sekä tunnistaa erilaisten eettisten ratkaisujen taustalla vaikuttavia arvoja.</p> <p>Oppilas osaa esittää johdonmukaisia ja perusteltuja näkemyksiä eettisistä kysymyksistä.</p>
---	---------------------------	---	---	---	--	--	---

<p>T9 innostaa oppilasta tutki- maan omien valintojensa eettisiä ulottuvuuksia ja niiden vaikutusta hyvinvointiin ja kannustaa kestävään elämäntapaan</p>	<p>S2, S3</p>	<p>Oppilas harjaantuu analysoimaan eettisiä valintojaan ja niiden vaikutusta hyvinvointiin sekä kehittää valmiuksiaan toteuttaa kestävää elämäntapaa.</p>	<p>Eettisten valintojen vaikutusten hahmottaminen suhteessa hyvinvointiin ja kestävään tulevaisuuteen</p>	<p>Oppilas tunnistaa ohjatusti eettisten valintojen ja tekojen seurauksia.</p>	<p>Oppilas osaa kuvailla eettisten valintojen vaikutusta hyvinvointiin ja kestävään tulevaisuuteen.</p>	<p>Oppilas osaa analysoida eettisiä valintoja sekä niiden vaikutuksia hyvinvointiin ja kestävään tulevaisuuteen.</p>	<p>Oppilas osaa arvioida eettisiä valintoja sekä antaa esimerkkejä niiden välittömistä ja välillisistä vaikutuksista hyvinvointiin ja kestävään tulevaisuuteen.</p>
<p>T10 rohkaista oppilaita kohtaamaan erilaisia ihmisiä nyt ja tulevaisuudessa jatko-opinnoissa, työelämässä ja vapaa- ajalla</p>	<p>S1, S2, S3</p>	<p>Oppilas kehittää valmiuksiaan rakentamaan vuorovaikutukseen erilaisten ihmisten kanssa nyt ja tulevaisuudessa jatkoopinnoissa, työelämässä ja vapaa- ajalla.</p>		<p>Ei vaikuta arvosanan muodostamisessa. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan ja valmiuksiaan osana itsearviointia.</p>			

ISLAM

(Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet s. 410)

7. lk. ISLAM				
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet ja sisältöalueen painopisteet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
T1 ohjata oppilasta havaitsemaan uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutus sekä tunnistamaan uskontoon liittyvä monimuotoisuus	S1, S2 Opetuksen sisältöjen valinnassa keskeistä on islam eri puolilla maailmaa niin, että painopiste on nykytilanteessa. Otetaan huomioon eri maiden kulttuurien vaikutukset islamin monimuotoisuuteen.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen	Uskontojen merkityksen hahmottaminen kulttuurissa ja yhteiskunnassa	

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet ja sisältöalueen painopisteet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
T2 ohjata oppilasta syventämään tietojaan opiskeltavasta uskonnosta ja sen vaikutuksista	S1 Perehdytään islamin pääsuuntauksiin, niiden syntyyn ja leviämiseen sekä opillisen perustan muotoutumiseen. Perehdytään islamiin Suomessa, sekä historiaan että nykypäivään. Jäsennetään omaa suhdetta islamiin, suomalaisuuteen ja muslimimaailmaan. Opetuksessa tarkastellaan islamin syntyä profeetta Muhammedin aikana ja sen jälkeisiä vaiheita. Käsitellään islamin leviämistä eri maihin sekä islamilaisen valtakunnan historian päävaiheita kuten eri kalifaatteja ja niiden tunnuspiirteitä. 7. luokalla käsitellään neljää ensimmäistä kalifia. Perehdytään yleiskuvaan Koraanin eri opetuksista. Jumalan ykseys (tawhid) käsitellään laajasti. Käsitellään suurat Ad-Duha (93), Al-Alaq (96)	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu		

T3 ohjata oppilasta perehtymään uskontoihin ja katsomuksiin eri puolilla maailmaa sekä uskonnottomuuteen	S2 Perehdytään suurten maailmanuskontojen levinneisyyteen, perusopetuksiin ja niiden vaikutukseen eri maiden kulttuureihin sekä uskonnottomuuteen elämäkatsomuksena. Tutustutaan myös luonnonuskontoihin.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys	Maailmanuskontojen ja erilaisten katsomusten tunteminen	Oppilas osoittaa hallitsevansa perustiedot suurista maailmassa vaikuttavista uskonnoista ja uskonnottomuudesta. Hän osaa kuvailla uskonnoissa ja katsomuksissa vallitsevaa moninaisuutta.
T4 ohjata oppilasta tuntemaan eri uskontojen ja katsomusten tapoja ja symboleita sekä tunnistamaan uskonnollisia aiheita mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa	S1,S2, S3 Käsitellään uskonnollisuuden ulottuvuudet ja uskonto ilmiönä. Pohditaan uskonnollisen erilaisuuden hyväksymistä sekä uskontoa osana kulttuuriidentiteettiä. Ajankohtaisia esimerkkejä uskontojen näkymisestä mediassa ja populaarikulttuurissa	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys	Uskonnon ja kulttuurin lukutaito	
T8 rohkaista oppilasta pohtimaan ihmisyyteen kuuluvia elämäkysymyksiä, ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä ja omien arvojen suhdetta niihin	S1, S2, S3 Opetuksessa keskeisiä sisältöjä ovat islamilainen moraalinen etiikka ja niiden opillinen perusta. Pohditaan omien tekojen ja valintojen eettisiä ulottuvuuksia ja niiden vaikutusta omaan ja toisten elämään.	L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen	Eettinen ajattelu	
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet ja sisältöalueen painopisteet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
T9 innostaa oppilasta tutkimaan omien valintojensa eettisiä ulottuvuuksia ja niiden vaikutusta hyvinvointiin ja kannustaa kestävään elämäntapaan	S2, S3 Käsitellään ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä kuten ympäristöä ja globaalia vastuuta.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu		
T10 rohkaista oppilaita kohtaamaan erilaisia ihmisiä nyt ja tulevaisuudessa jatkoopinnoissa, työelämässä ja vapaa-ajalla	S2 S3 Elämän ja ihmisarvon sekä oman ja toisen pyhän kunnioittaminen.	L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys		

8. lk. ISLAM

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet ja sisältöalueen painopisteet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet
---	--	--------------------------------	---------------------------

T1 ohjata oppilasta havaitsemaan uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutus sekä tunnistamaan uskuntoon liittyvä monimuotoisuus	S1, S2 Otetaan huomioon eri maiden kulttuurien vaikutukset islamin monimuotoisuuteen. tutustutaan Koraanin ja perimätiedon (hadith) kokoamisen historiaan, rakenteeseen ja eri tulkintatapoihin.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen	Uskontojen merkityksen hahmottuminen kulttuurissa ja yhteiskunnassa
T2 ohjata oppilasta syventämään tietojään opiskeltavasta uskonnosta ja sen vaikutuksista	S1 Opetuksen sisältöjen valinnassa keskeistä on islam eri puolilla maailmaa niin, että painopiste on nykytilanteessa. Opetuksessa tarkastellaan islamin syntyä profeetta Muhammedin aikana ja sen jälkeisiä vaiheita. Käsitellään islamin leviämistä eri maihin sekä islamilaisen valtakunnan historian päävaiheita kuten eri kalifaatteja ja niiden tunnuspiirteitä. 8. luokalla käsitellään umajjadi- ja abbasidikalifaatit.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu	Uskontoa koskevan tiedon hallitseminen
T4 ohjata oppilasta tuntemaan eri uskontojen ja katsomusten tapoja ja symboleita sekä tunnistamaan uskonnollisia aiheita mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa	S1, S2, S3 Tarkastellaan islamin kulttuurillista vaikutusta taiteeseen, erityisesti arkkitehtuuriin.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys	Uskonnon ja kulttuurin lukutaito
T6 ohjata oppilasta perehtymään eettisen ajattelun keskeisiin käsitteisiin, ihmisoikeuksiin sekä opiskeltavan uskonnon ja muiden uskontojen ja katsomusten eettisiin periaatteisiin	S1, S2, S3 Opetuksessa pohditaan uskonnollista suvaitsevaisuutta ja rinnakkaiseloja eri uskontojen ja kulttuurien kanssa. Pohditaan islamin yleisiä käsitteitä kuten synty, vapaus, yhteenkuuluvuus, tasaarvo. Samoin pohditaan islamin näkemystä ihmisestä ja elämästä.	L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen	Etiikkaa koskeva tieto ja ihmisoikeusetiikka
T7 auttaa oppilasta pohtimaan uskontojen ja katsomusten maailmanlaajuisesta merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina	S1, S3 Perehdytään islamin pääsuuntauksiin, niiden syntyyn ja leviämiseen sekä opillisen perustan muotoutumiseen.	L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys	Uskontojen ja katsomusten merkitys globaalisti
T8 rohkaista oppilasta pohtimaan ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä, ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä ja omien arvojen suhdetta niihin	S1,S2, S3 Pohditaan uskonnollisten velvollisuuksien vaikutusta elämän eri osa-alueisiin. Pohditaan yksilön ja yhteisön etiikkaa myös suoran Al-Hujurat (49. suura) kautta.	L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen	Eettinen ajattelu

T10 rohkaista oppilaita kohtaamaan erilaisia ihmisiä nyt ja tulevaisuudessa jatkoopinnoissa, työelämässä ja vapaaajalla	S1, S2, S3 Perehdytään uskontodialogiin ja uskontojen merkitykseen yhteiskuntarauhan rakentamisessa.	L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys	
---	---	---------------------------------	--

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
T8 rohkaista oppilasta pohtimaan ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä, ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä ja omien arvojen suhdetta niihin	S1, S2, S3 Tutustutaan uskonnollisuuteen inhimillisen elämän piirteinä. Uskontoihin liittyvä ajankohtainen tieto ja sen arviointi tulee ottaa huomioon opetuksen sisältöjä valittaessa.	L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Eettinen ajattelu	Oppilas pohtii ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä ja osaa kertoa ajankohtaisista eettisistä kysymyksistä.
T9 innostaa oppilasta tutkimaan omien valintojensa eettisiä ulottuvuuksia ja niiden vaikutusta hyvinvointiin ja kannustaa kestävään elämäntapaan	S2, S3 Opetuksessa keskeisiä sisältöjä ovat etiikan yleiset perusteet ja lähtökohdat. Perehdytään kristillisen etiikan ja muiden uskontojen eettisen ajattelun yleispiirteisiin. Tutkitaan ortodoksisen etiikan perustana olevaa ihmiskäsitystä sekä kirkon opetusta ja Raamatun kertomuksia. Syvennetään tietoa ortodoksisista kirkollisista käytänteistä hyvän elämä tukena. Pohditaan ympäristöön ja luontoon sekä globaaliin vastuuseen liittyviä kysymyksiä.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu	Eettinen ajattelu	Oppilas pohtii omien valintojensa eettisiä ulottuvuuksia ja osaa kertoa niiden vaikutuksesta omaan ja toisten ihmisten hyvinvointiin ja kestävään tulevaisuuteen.
T10 rohkaista oppilaita kohtaamaan erilaisia ihmisiä nyt ja tulevaisuudessa jatkoopinnoissa, työelämässä ja vapaaajalla	S3 Pohditaan eettisten arvojen tiedostamista, soveltamista ja merkitystä ihmisenä kasvamisessa ja omassa arjessa. Nostetaan keskusteluun mediassa esiintyviä ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä osana yhteiskuntakeskustelua.	L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys		Ei vaikuta arvosanan muodostamiseen. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

Uskonto

(Perusopetuksen päättöarvioinnin kriteerit s.233)

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi uskonnossa vuosiluokilla 7–9

Uskonnon oppiaineessa arviointi on monipuolista. Arviointia toteutetaan havainnoimalla oppilaan oppimista, osaamista ja työskentelyä sekä tarkastelemalla oppilaiden monimuotoisia tuotoksia. Arviointiin kuuluu sekä oppimisprosessin aikainen formatiivinen arviointi että tietojen ja taitojen summatiivinen arviointi. Formatiivisessa arvioinnissa oppilaat saavat tietoa oppimisen edistymisestä ja suoriutumisesta suhteessa asetettuihin tavoitteisiin. Oppilaille annettava palaute on ohjaavaa ja kannustavaa. Oppilaiden itsearviointia ja vertaispalautetta käytetään osana formatiivista arviointia.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona uskonnon opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päättöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut uskonnon oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt uskonnon tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päättöarvosana on uskonnon tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanan 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan uskonnon oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päättöarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Myös työskentelyn arviointi sisältyy uskonnon päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan.

Alla kuvattuja uskonnon päättöarvioinnin kriteereitä käytetään kaikissa uskonnon oppimäärissä. Kriteerikuvauksissa alempien arvosanojen osaamisen kuvaukset sisältyvät ylemmän arvosanan kuvauksiin.

Päättöarvosanaa annettaessa oppilaan osaamisesta muodostetaan kokonaiskuva, joka pohjautuu kriteereiden arvosanakuvauksiin. Kriteereitä voidaan myös hyödyntää, kun oppilaan osaamisen näyttötilanteita suunnitellaan tai oppilaan näyttöä arvioidaan.

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
-------------------	---------------	--	------------------	--------------------------------	--------------------------------	--------------------------------	--------------------------------

T1 ohjata oppilasta havaitsemaan uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutus sekä tunnistamaan uskontoon liittyvä monimuotoisuus	S1, S2	Oppilas ymmärtää uskonnon ja kulttuurin monipuolista vuorovaikutusta ja uskontoon liittyvää monimuotoisuutta.	Uskontojen monimuotoisuuden sekä kulttuuristen ja yhteiskunnallisten vaikutusten hahmottaminen	Oppilas tunnistaa ohjatusti ympäristöstä erilaisia uskontoon liittyviä asioita, kuten rakennuksia ja symboleja.	Oppilas tunnistaa ympäristöstä erilaisia uskontoon liittyviä asioita. Oppilas osaa yhdistää uskontoon liittyviä käsitteitä ja ilmiöitä toisiinsa.	Oppilas osaa antaa esimerkkejä opiskeltavaan uskontoon liittyvästä monimuotoisuudesta. Oppilas osoittaa ymmärtävänsä, että uskonto ja kulttuuri ovat vuorovaikutuksessa keskenään. Oppilas tunnistaa uskontoihin liittyviä asioita eri kulttuureissa ja yhteiskunnissa.	Oppilas osaa antaa monipuolisia esimerkkejä opiskeltavan uskonnon sisäisestä monimuotoisuudesta. Oppilas osaa kuvailla uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutusta monipuolisesti. Oppilas tunnistaa ja osaa nimetä uskontoihin liittyviä asioita eri kulttuureissa ja yhteiskunnissa.
---	--------	---	--	---	--	---	---

T2 ohjata oppilasta syventämään tietojaan opiskeltavasta uskonnosta ja sen vaikutuksista	S1	Oppilas syventää tietojaan opiskeltavasta uskonnosta ja sen vaikutuksista sekä harjaantuu hankkimaan lisätietoa niistä.	Opiskeltavaa uskontoa koskevan tiedon hallitseminen	Oppilas osaa antaa esimerkin opiskeltavan uskonnon opetuksista sekä esimerkin sen tärkeimmistä lähteistä. Oppilas osaa kertoa opiskeltavan uskonnon synnystä.	Oppilas osaa antaa esimerkkejä opiskeltavan uskonnon opetuksista. Oppilas osaa kertoa opiskeltavan uskonnon synnystä, lähteistä, vaikutuksista ja levinneisyydestä. Oppilas osaa hankkia annettujen ohjeiden mukaan lisätietoa opiskeltavasta uskonnosta.	Oppilas osaa kertoa opiskeltavan uskonnon perusopetuksista ja tärkeimpien lähteiden sisällöstä. Oppilas osaa kuvailla opiskeltavan uskonnon syntyä, levinneisyyttä ja vaikutuksia eri puolilla maailmaa. Oppilas osaa hankkia lisätietoa opiskeltavasta uskonnosta ja kiinnittää huomiota tiedon lähteiden luotettavuuteen.	Oppilas osaa analysoida opiskeltavan uskonnon perusopetuksia sekä tärkeimpien lähteiden sisältöä ja tulkintoja. Oppilas osaa kuvailla opiskeltavan uskonnon syntyä, kehitystä, levinneisyyttä ja vaikutuksia eri puolilla maailmaa. Oppilas osaa hankkia lisätietoa opiskeltavasta uskonnosta ja arvioida tiedon lähteiden luotettavuutta.
--	----	---	---	--	--	---	--

<p>T3 ohjata oppilasta perehtymään uskontoihin ja katsomuksiin eri puolilla maailmaa sekä uskonottomuuteen</p>	<p>S2 Oppilas ymmärtää, mitä ovat maailmanuskonnot, uskonottomuus ja katsomukset ja miten ne eroavat toisistaan. Hän harjaantuu hankkimaan lisätietoa niistä.</p>	<p>Maailmanuskontojen ja erilaisten katsomusten tunteminen</p>	<p>Oppilas osaa nimetä kaksi uskontoa ja tunnistaa ohjatusti niiden keskeisiä piirteitä.</p> <p>Oppilas tunnistaa ohjatusti uskonnon ja uskonottomuuden eroja.</p>	<p>Oppilas osaa nimetä maailmanuskontoja ja kertoa niiden keskeisistä piirteistä.</p> <p>Oppilas osaa kuvailla uskonnon ja uskonottomuuden eroja.</p> <p>Oppilas osaa hankkia annettujen ohjeiden mukaan lisätietoa uskonnoista ja katsomuksista.</p>	<p>Oppilas osaa kuvailla eri maailmanuskontojen pääpiirteitä ja vertailla niitä.</p> <p>Oppilas osaa käyttää käsitteitä uskonto, uskonottomuus ja katsomus mielekkäissä yhteyksissä.</p> <p>Oppilas osaa hankkia lisätietoa uskonnoista ja katsomuksista.</p>	<p>Oppilas osaa analysoida eri maailmanuskontojen pääpiirteitä.</p> <p>Oppilas osaa kuvailla uskonnoissa ja uskonottomuudessa vallitsevaa moninaisuutta.</p> <p>Oppilas osaa hankkia lisätietoa uskonnoista ja katsomuksista ja kiinnittää huomiota tiedon lähteiden luotettavuuteen.</p>
--	---	--	--	---	---	---

<p>T4 ohjata oppilasta tuntemaan eri uskontojen ja katsomusten tapoja ja symboleita sekä tunnistamaan uskonnollisia aiheita mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa</p>	<p>S1, S2, S3</p>	<p>Oppilas tunnistaa ja ymmärtää eri uskontojen ja katsomusten tapoja sekä kehittää valmiuksiaan tunnistaa uskonnollisia symboleita ja aiheita mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa.</p>	<p>Uskonnon ja kulttuurin lukutaito</p>	<p>Oppilas tunnistaa annetuista esimerkeistä uskontoon liittyviä tapoja.</p>	<p>Oppilas osaa kertoa vähintään kolmen uskonnon keskeisistä tavoista.</p> <p>Oppilas tunnistaa annetusta materiaalista uskonnollisia symboleita ja aiheita mediassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa.</p>	<p>Oppilas osaa kuvailla ja nimetä eri uskontojen tapoja ja osaa antaa esimerkin uskonottomasta tapakulttuurista.</p> <p>Oppilas tunnistaa ja osaa antaa esimerkin uskonnollisista symboleista ja aiheista mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa sekä populaarikulttuurissa.</p>	<p>Oppilas osaa analysoida eri uskontojen tapoja ja osaa antaa esimerkkejä uskonottomasta tapakulttuurista.</p> <p>Oppilas tunnistaa ja osaa antaa esimerkkejä uskonnollisista symboleista ja aiheista mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa sekä populaarikulttuurissa.</p>
--	-------------------	--	---	--	---	--	--

<p>T5 ohjata oppilasta havaitsemaan ja arvioimaan erilaisia argumentaation tapoja sekä uskonnon ja tieteen kielen välisiä eroja</p>	<p>S1, S3</p>	<p>Oppilas oppii tunnistamaan ja arvioimaan erilaisia argumentaation tapoja sekä uskonnon ja tieteen kielen välisiä eroja. Hän kehittää valmiuksiaan kuunnella toisten näkemyksiä ja perustella omia näkemyksiään.</p>	<p>Uskonnollisen ja tieteellisen kielen erottaminen sekä ajattelun ja vuorovaikutuksen taidot</p>	<p>Oppilas erottaa selkeästi uskonnollisen ja selkeästi tieteellisen väitteen toisistaan.</p>	<p>Oppilas tunnistaa tieteelliselle ja uskonnolliselle kielelle ominaisia piirteitä.</p> <p>Oppilas osaa kuunnella toisten näkemyksiä ja esittää omia näkemyksiään.</p>	<p>Oppilas tunnistaa erilaisia argumentaation tapoja sekä uskonnon ja tieteen kielen välisiä eroja.</p> <p>Oppilas osaa kuunnella toisten näkemyksiä ja esittää perusteluja omille näkemyksilleen.</p>	<p>Oppilas osaa analysoida uskonnollisten ja tieteellisten perustelujen sekä uskonnon ja tieteen kielen eroja.</p> <p>Oppilas osaa kuunnella toisten näkemyksiä ja perustella johdonmukaisesti omia näkemyksiään.</p>
<p>T6 ohjata oppilasta perehtymään eettisen ajattelun keskeisiin käsitteisiin, ihmisoikeuksiin sekä opiskeltavan uskonnon ja muiden uskontojen ja katsomusten</p>	<p>S3</p>	<p>Oppilas oppii soveltamaan eettisen ajattelun keskeisiä käsitteitä. Hän tietää keskeiset ihmisoikeudet sekä opiskeltavan uskonnon ja muiden uskontojen ja katsomusten</p>	<p>Etiikkaa ja ihmisoikeuksia koskevan tiedon hallitseminen</p>	<p>Oppilas osaa antaa esimerkin jostakin ihmisoikeudesta.</p> <p>Oppilas osaa antaa esimerkin opiskeltavan uskonnon eettisistä periaatteista.</p>	<p>Oppilas tunnistaa annetuista esimerkkitalanteista eettisen ulottuvuuden ja osaa pohtia ohjatusti eettisiä kysymyksiä.</p> <p>Oppilas osaa antaa esimerkkejä ihmisoikeuksista ja niiden merkityksestä.</p>	<p>Oppilas osaa käyttää etiikan keskeisiä käsitteitä ja erottaa eettiset kysymykset muista kysymyksistä.</p> <p>Oppilas osaa pohtia eettisiä kysymyksiä ja ihmisoikeuksien toteutumista käytännössä.</p> <p>Oppilas osaa kuvailla opiskeltavan uskonnon</p>	<p>Oppilas osaa käyttää etiikan keskeisiä käsitteitä, pohtia eettisiä kysymyksiä ja arvioida ihmisoikeuksien toteutumista käytännössä.</p> <p>Oppilas osaa analysoida opiskeltavan</p>

eettisiin periaatteisiin		eettisiä periaatteita.			Oppilas osaa kertoa opiskeltavan uskonnon eettisistä periaatteista.	sekä jonkun muun uskonnon tai katsomuksen eettisiä periaatteita.	uskonnon eettisiä periaatteita ja vertailla niitä muiden uskontojen ja katsomusten keskeisiin eettisiin periaatteisiin.
--------------------------	--	------------------------	--	--	---	--	---

T7 auttaa oppilasta pohtimaan uskontojen ja katsomusten maailmanlaajuista merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina	S1, S3	Oppilas kehittää valmiuksiaan pohtia uskontojen ja katsomusten maailmanlaajuista merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina.	Uskontojen ja katsomusten merkityksen hahmottaminen yksilöiden elämässä ja globaalisti	Oppilas tunnistaa annetuista esimerkeistä uskonnollisia ja katsomuksellisia näkökohtia, jotka vaikuttavat ihmisten valintoihin.	Oppilas osaa antaa esimerkkejä uskontojen ja katsomusten vaikutuksesta ihmisten valintoihin ja toimintaan.	Oppilas osaa kuvailla uskontojen ja katsomusten merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina.	Oppilas osaa pohtia uskontojen ja katsomusten merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina sekä antaa tästä esimerkkejä eri puolilta maailmaa.
--	--------	--	--	---	--	---	--

<p>T8 rohkaista oppilasta pohtimaan ihmisyteen kuuluvia elämäkysymyksiä, ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä ja omien arvojen suhdetta niihin</p>	<p>S1, S2, S3</p>	<p>Oppilas oppii pohtimaan itsenäisesti ja yhdessä muiden kanssa ihmisyteen kuuluvia elämäkysymyksiä, ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä ja omien arvojen suhdetta niihin.</p>	<p>Eettisen ajattelun ja omien näkemysten ilmaisemisen taidot</p>	<p>Oppilas osaa kuvailla jotakin eettistä kysymystä ja jotakin itselleen tärkeää arvoa.</p>	<p>Oppilas tunnistaa ja osaa pohtia ohjatusti ihmisyteen kuuluvia elämäkysymyksiä ja joitakin ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä.</p> <p>Oppilas osaa kuvailla itselleen tärkeitä arvoja ja ottaa niiden pohjalta kantaa eettisiin kysymyksiin.</p>	<p>Oppilas osaa pohtia itsenäisesti ja muiden kanssa ihmisyteen kuuluvia elämäkysymyksiä ja joitakin ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä.</p> <p>Oppilas osaa kuvailla itselleen tärkeitä arvoja ja esittää perusteltuja näkemyksiä eettisistä kysymyksistä.</p>	<p>Oppilas osaa pohtia monipuolisesti ihmisyteen kuuluvia elämäkysymyksiä ja ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä itsenäisesti ja yhdessä muiden kanssa.</p> <p>Oppilas osaa analysoida omia arvojaan sekä tunnistaa erilaisten eettisten ratkaisujen taustalla vaikuttavia arvoja.</p> <p>Oppilas osaa esittää johdonmukaisia ja perusteltuja näkemyksiä eettisistä kysymyksistä.</p>
---	---------------------------	---	---	---	--	--	---

<p>T9 innostaa oppilasta tutki- maan omien valintojensa eettisiä ulottuvuuksia ja niiden vaikutusta hyvinvointiin ja kannustaa kestävään elämäntapaan</p>	<p>S2, S3</p>	<p>Oppilas harjaantuu analysoimaan eettisiä valintojaan ja niiden vaikutusta hyvinvointiin sekä kehittää valmiuksiaan toteuttaa kestävää elämäntapaa.</p>	<p>Eettisten valintojen vaikutusten hahmottaminen suhteessa hyvinvointiin ja kestävään tulevaisuuteen</p>	<p>Oppilas tunnistaa ohjatusti eettisten valintojen ja tekojen seurauksia.</p>	<p>Oppilas osaa kuvailla eettisten valintojen vaikutusta hyvinvointiin ja kestävään tulevaisuuteen.</p>	<p>Oppilas osaa analysoida eettisiä valintoja sekä niiden vaikutuksia hyvinvointiin ja kestävään tulevaisuuteen.</p>	<p>Oppilas osaa arvioida eettisiä valintoja sekä antaa esimerkkejä niiden välittömistä ja välillisistä vaikutuksista hyvinvointiin ja kestävään tulevaisuuteen.</p>
<p>T10 rohkaista oppilaita kohtaamaan erilaisia ihmisiä nyt ja tulevaisuudessa jatko-opinnoissa, työelämässä ja vapaa- ajalla</p>	<p>S1, S2, S3</p>	<p>Oppilas kehittää valmiuksiaan rakentavaan vuorovaikutukseen erilaisten ihmisten kanssa nyt ja tulevaisuudessa jatkoopinnoissa, työelämässä ja vapaa- ajalla.</p>		<p>Ei vaikuta arvosanan muodostamisessa. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan ja valmiuksiaan osana itsearviointia.</p>			

15.4.11 ELÄMÄNKATSOMUSTIETO

(Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet s. 411)

7. Ik. ELÄMÄNKATSOMUSTIETO				
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
T1 ohjata oppilasta tunnistamaan, ymmärtämään ja käyttämään katsomuksellisia käsitteitä	S1 Perehdytään erilaisiin maailmankuvaan ja -katsomukseen liittyviin käsitteisiin ja kannustetaan oppilasta niiden avulla perustelemaan omia ajatuksiaan.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito	Käsitteiden hallinta ja soveltaminen	Oppilas ymmärtää maailmankatsomuksen, maailmankuvan ja elämänkatsomuksen käsitteet, tunnistaa niiden välisiä suhteita ja osaa käyttää niitä.
T2 ohjata oppilasta tutustumaan erilaisiin kulttuureihin ja katsomuksiin	S1 Ohjataan oppilasta tutustumaan erilaisiin kulttuureihin ja katsomuksiin	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen	Kulttuurien ja katsomusten tunteminen	Oppilas osaa kertoa Unescon maailmanperintöohjelman lähtökohdista ja nimetä joitain maailmanperintökohteita.
T3 ohjata oppilasta tuntemaan erilaisia uskonnottomia ja uskonnollisia katsomuksia, niiden keskinäistä vuorovaikutusta sekä tiedon ja tutkimuksen roolia katsomusten arvioinnissa	S1 Tutustutaan erilaisiin teistisiin ja ateistisiin katsomuksiin maailmassa, esim. suuret maailmanuskonnot, uususkonnot, sekulaari humanismi ja uskonnottomuus Eri katsomusten tieteellinen tarkastelu	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Erilaisten katsomusten tunteminen ja vertailu	Oppilas osaa nimetä keskeisten maailmankatsomusten ja kulttuurien tärkeimpiä piirteitä ja kehityskulkuja, erityisesti seemiläisen monoteismin ja sekulaarin humanismin historillisia, kulttuurisia ja yhteiskunnallisia vaiheita. Oppilas osaa kertoa, miten katsomuksia voi tarkastella tutkivasti ja tieteellisesti.
T4 ohjata oppilasta tuntemaan uskonnollisen ajattelun ja uskontokritiikin perusteita	S1, S3 Uskonnollisen ajattelun ja uskontokritiikin perusteet	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot	Uskonnollisen ajattelun ja uskontokritiikin tunteminen	Oppilas osaa selittää uskonnollisen ajattelun luonnetta ja antaa esimerkkejä

				uskontokritiikin pääpiirteistä sekä hakea informaatiota asiasta.
T5 ohjata oppilasta tuntemaan katsomusvapaus ihmisoikeutena sekä katsomusvapauden turvaamisen kansallisia ja kansainvälisiä keinoja	S1, S3 Tutustutaan katsomusvapauteen ja sen kehitykseen	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Katsomusvapauden merkityksen hahmottaminen	Oppilas osaa antaa esimerkkejä katsomusvapaudesta ihmisoikeutena, joistakin katsomusvapauden turvaamisen keinoista sekä niiden puutteista erilaisissa tilanteissa.
T6 ohjata oppilasta hahmottamaan erilaisia katsomuksellisia ratkaisuja sekä niiden taustalla olevia yksilöllisiä ja yhteisöllisiä perusteita	S1, S2, S3 Tutustutaan erilaisiin katsomuksellisiin valintoihin. Kannustetaan oppilasta elämäkatsomuksen ja identiteetin rakentamista tukeviin keskusteluihin	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito	Katsomuksellisten valintojen perusteiden tarkastelu	Oppilas osaa kuvata erilaisten ihmisten katsomuksellisten valintojen taustalla olevia yksilöllisiä ja yhteisöllisiä perusteita.
T7 kannustaa oppilasta maailman moninaisuuden ja kaikkien yhdenvertaisen kohtelun hyväksymiseen ja ymmärtämiseen	S1, S2, S3 Tarkastellaan kulttuurista moninaisuutta rikkautena, oikeutena ja eettisenä kysymyksenä.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Monikulttuurisuuden ja yhdenvertaisuuden hahmottaminen	Oppilas ymmärtää maailman monimuotoisuuden ja kaikkien yhdenvertaisen kohtelun merkityksen.

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
T8 kts. 9.lk				
T9 Innostaa oppilasta pohtimaan omien valintojensa vaikutusta kestävään tulevaisuuteen paikallisesti	S1, S2, S3 Kestävän elämäntavan periaatteet ja henkilökohtainen vaikuttaminen kestävään tulevaisuuteen omien valintojen kautta	L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Kestävän elämäntavan periaatteiden tunteminen	Oppilas osaa nimetä keskeisiä luonnon ja yhteiskunnan kestävään tulevaisuuteen liittyviä edellytyksiä ja tarkastella kestävän elämäntavan merkitystä tulevaisuudelle. Oppilas tuntee keinoja vaikuttaa paikallisesti ja globaalisti.

8. lk. ELÄMÄNKATSOMUSTIETO				
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
T1 ohjata oppilasta tunnistamaan, ymmärtämään ja käyttämään katsomuksellisia käsitteitä	S1 Perehdytään erilaisiin maailmankuvaan ja -katsomukseen liittyviin käsitteisiin ja kannustetaan oppilasta niiden avulla perustelemaan omia ajatuksiaan.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito	Käsitteiden hallinta ja soveltaminen	Oppilas ymmärtää maailmankatsomuksen, maailmankuvan ja elämäntutkimuksen käsitteet, tunnistaa niiden välisiä suhteita ja osaa käyttää niitä.
T2 Ohjata oppilasta tutustumaan Unescon maailmanperintöohjelmaan	S1 Tutustutaan Unescon suojelemaan maailman kulttuuri- ja luonnonperintöön	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen	Unescon maailmanperintöohjelman lähtökohdat ja esimerkit kohteista	Oppilas osaa hankkia tietoa erilaisista kulttuureista ja katsomuksista. Oppilas osaa kertoa Unescon maailmanperintöohjelman lähtökohdista ja nimetä joitain maailmanperintökohteita.
T3 kts. 7.lk				
T4 kts. 7.lk				
T5 ohjata oppilasta tuntemaan katsomusvapaus ihmisoikeutena sekä katsomusvapauden turvaamisen kansallisia ja kansainvälisiä keinoja	S1, S3 Syvennyttään katsomusvapauden ihmisoikeutena, sen merkitykseen ja sen kansallisiin ja kansainvälisiin turvaamisen keinoihin.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen	Katsomusvapauden merkityksen hahmottaminen	Oppilas osaa antaa esimerkkejä katsomusvapaudesta ihmisoikeutena, joistakin katsomusvapauden turvaamisen keinoista sekä niiden puutteista erilaisissa tilanteissa.
T6 ohjata oppilasta hahmottamaan erilaisia katsomuksellisia ratkaisuja sekä niiden taustalla olevia yksilöllisiä ja yhteisöllisiä perusteita	S1, S2, S3 Perehdytään erilaisiin katsomuksellisiin valintoihin. Kannustetaan oppilasta elämäntutkimuksen ja identiteetin rakentamista tukeviin keskusteluihin.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito	Katsomuksellisten valintojen perusteiden tarkastelu	Oppilas osaa kuvata erilaisten ihmisten katsomuksellisten valintojen taustalla olevia yksilöllisiä ja yhteisöllisiä perusteita.

T7 kannustaa oppilasta maailman moninaisuuden ja kaikkien yhdenvertaisen kohtelun hyväksymiseen ja ymmärtämiseen	S1, S2, S3 Tarkastellaan kulttuurista moninaisuutta rikkautena, oikeutena, ihmisoikeutena ja eettisenä kysymyksenä.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Monikulttuurisuuden ja yhdenvertaisuuden hahmottaminen	Oppilas ymmärtää maailman monimuotoisuuden ja kaikkien yhdenvertaisen kohtelun merkityksen.
T8 kts. 9lk				
T9 innostaa oppilasta pohtimaan omien valintojensa vaikutusta kestävään tulevaisuuteen paikallisesti ja globaalisti	S1, S2, S3 Pohditaan mitä on kestävä elämäntapa. Tutustutaan erilaisiin ympäristö- ja kansalaisjärjestöihin sekä tulevaisuuteen ja luontoon vaikuttavaan yhteiskunnalliseen päätöksentekoon paikallisesti/koko Suomessa	L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Kestävän elämäntavan periaatteiden tunteminen	Oppilas osaa nimetä keskeisiä luonnon ja yhteiskunnan kestävään tulevaisuuteen liittyviä edellytyksiä ja tarkastella kestävä elämäntavan merkitystä tulevaisuudelle. Oppilas tuntee keinoja vaikuttaa paikallisesti ja globaalisti.
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
T10 ohjata oppilas tuntemaan ihmisarvon, ihmisoikeuksien ja ihmisten yhdenvertaisuuden merkitys ja eettinen perusta	S2, S3 Perehdytään ihmisoikeuksiin ja ihmisten väliseen yhdenvertaisuuteen, huomioidaan ihmisoikeuksien kehitys ja ihmisoikeusloukkaukset. Tutustutaan ihmisoikeusetiikan perusteisiin.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Eettisen ajattelun taidot Ihmisoikeusetiikan tuntemus	Oppilas osaa selittää tärkeimmät ihmisoikeuksiin ja yhdenvertaisuuteen liittyvät käsitteet ja antaa esimerkkejä ihmisoikeuksien toteutumisesta historiassa.

Elämäkatsomustieto

(Perusopetuksen päättöarvioinnin kriteerit s.240)

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi elämäkatsomustiedossa vuosiluokilla 7–9

Elämäkatsomustiedon arviointi perustuu työskentelyn havainnointiin ja keskusteluihin ja argumentaatioon sekä oppilaiden monimuotoisten tuotosten tarkasteluun. Tuotosten sisällön lisäksi arvioidaan opiskeluprosessia ja työn eri vaiheita, kuten kysymysten muodostamista, perusteluiden rakentamista, aiheen rajaamista, tiedonhakua, näkökulmien perustelemista, käsitteiden käyttöä, ilmaisun selkeyttä ja työn loppuun saattamista. Oppilaiden itsearviointia ja vertaispalautetta käytetään arvioinnin tukena.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona elämäkatsomustiedon opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päättöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut elämäkatsomustiedon oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt elämäkatsomustiedon tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päättöarvosana on elämäkatsomustiedon tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet tietyn arvosanan mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy elämäkatsomustiedon päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan.

Elämäkatsomustiedon arvioinnissa painotetaan sitä, että oppiaineessa edistetään oppilaiden kykyä etsiä hyvää elämää ja korostetaan oppilaiden kykyä vaikuttaa aktiivisesti omaan ajatteluunsa ja toimintaansa. Elämäkatsomustiedossa tuetaan oppilaan itsenäisen ajattelun ja argumentaation kehitystä ja avointa pohdiskelua. Kehitys on koko yläkoulun kestävä jatkumo, mikä otetaan huomioon päättöarviointia annettaessa.

Opetuksen tavoite	Sisällöt	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
T1 ohjata oppilasta tunnistamaan, ymmärtämään ja käyttämään katsomuksellisia käsitteitä	S1	Oppilas oppii tunnistamaan, ymmärtämään ja käyttämään katsomuksellisia käsitteitä.	Käsitteiden hallinta ja soveltaminen	Oppilas tunnistaa joitakin katsomuksellisia käsitteitä (kuten elämäkatsomus, uskonto, uskonnotto muus).	Oppilas osaa kuvata maailmankatsomuksen, maailmankuvan ja elämäkatsomuksen käsitteet.	Oppilas ymmärtää maailmankatsomuksen, maailmankuvan ja elämäkatsomuksen käsitteet, tunnistaa niiden välisiä suhteita ja osaa käyttää niitä.	Oppilas tunnistaa, ymmärtää ja osaa soveltaa katsomuksellisia käsitteitä omassa katsomuksellisessa ajattelussaan ja tuotoksissaan.
T2 rakentaa oppilaan kulttuurista yleissivistystä ohjaamalla oppilasta tutustumaan erilaisiin kulttuureihin ja katsomuksiin ja perehtymään Unescon maailmanperintö ohjelmaan	S1	Oppilas rakentaa yleissivistystä erilaisista kulttuureista ja katsomuksista ja Unescon maailmanperintöohjelmasta.	Kulttuurien ja katsomusten tunteminen	Oppilas osaa nimetä vähintään yhden kulttuurin perustekijän (kuten pukeutuminen, kieli, ruoka, juhlat, elinkeino, toimeentulo, teknologia) ja yhden Unescon maailmanperintökohteen.	Oppilas osaa kuvata kahta eri kulttuuria tai katsomusta sekä tunnistaa näiden yhtäläisyyksiä ja eroja. Oppilas osaa kertoa joistain Unescon maailmanperintöohjelman piirteistä ja nimetä joitain maailmanperintökohteita.	Oppilas osaa hankkia tietoa erilaisista kulttuureista ja katsomuksista. Oppilas osaa kertoa Unescon maailmanperintöohjelman lähtökohdista ja nimetä joitain maailmanperintökohteita.	Oppilas ymmärtää kulttuurista ja katsomuksellista moninaisuutta sekä osaa suhteuttaa omaa kulttuurista ja katsomuksellista asemaansa maailman kulttuureissa ja perinnössä. Oppilas osaa kuvailla Unescon maailmanperintöohjelman lähtökohdia ja nimetä useimmat kotimaiset ja joitain ulkomaisia maailmanperintökohteita.

T3 ohjata oppilasta tuntemaan erilaisia uskonnottomia ja uskonnollisia katsomuksia, niiden keskinäistä vuorovaikutusta sekä tiedon ja tutkimuksen roolia katsomusten arvioinnissa	S1	Oppilas oppii tuntemaan erilaisia katsomuksia, niiden keskinäistä vuorovaikutusta sekä tiedon ja tutkimuksen roolia katsomusten arvioinnissa.	Erialaisten katsomusten tunteminen ja vertailu	Oppilas osaa nimetä vähintään kaksi erilaista katsomusta (kuten kristinusko, marxismi ja veganismi).	Oppilas osaa nimetä seemiläisen monoteismin ja sekulaarin humanismin keskeisiä piirteitä. Oppilas tietää, että katsomuksellisia kysymyksiä voi lähestyä tieteellisesti.	Oppilas osaa nimetä keskeisten maailmankatsomusten ja kulttuurien tärkeimpiä piirteitä ja kehityskulkuja, erityisesti seemiläisen monoteismin ja sekulaarin humanismin historiallisia, kulttuurisia ja yhteiskunnallisia vaiheita. Oppilas osaa kertoa, miten katsomuksia voi tarkastella tutkivasti ja tieteellisesti.	Oppilas ymmärtää keskeisten maailmankatsomusten ja kulttuurien tärkeimpiä piirteitä ja kehityskulkuja, erityisesti seemiläisen monoteismin ja sekulaarin humanismin historiallisia, kulttuurisia ja yhteiskunnallisia vaiheita. Oppilas osaa selittää, miten katsomuksia voi tarkastella tutkivasti ja tieteellisesti.
---	----	---	--	--	---	---	--

T4 ohjata oppilasta tutkimaan uskonnollisen ajattelun ja uskontokritiikin perusteita	S1, S3	Oppilas oppii tutkimaan ja pohtimaan uskonnollisen ajattelun ja uskontokritiikin perusteita.	Uskonnollisen ajattelun ja uskontokritiikin tunteminen	Oppilas osaa ohjatusti hankkia informaatiota uskonnoista ja uskontokritiikistä.	Oppilas tunnistaa, mitä uskonnollinen ajattelu on, ja tietää, mitä uskontokritiikki tarkoittaa, sekä osaa osittain itsenäisesti hakea informaatiota asiasta.	Oppilas osaa selittää uskonnollisen ajattelun luonnetta ja antaa esimerkkejä uskontokritiikin pääpiirteistä sekä hakea informaatiota asiasta.	Oppilas osaa eritellä uskonnollisen ajattelun luonnetta, ymmärtää uskonto-kritiikin pääpiirteitä sekä osaa itsenäisesti hakea tietoa asiasta.
--	--------	--	--	---	--	---	---

T5 ohjata oppilasta tuntemaan katsomusvapaus ihmisoikeutena sekä katsomusvapauden turvaamisen kansallisia ja kansainvälisiä keinoja	S1, S3	Oppilas oppii ymmärtämään katsomusvapauden ihmisoikeutena sekä perehtyy katsomusvapauden turvaamisen kansallisiin ja kansainvälisiin keinoihin	Katsomusvapauden merkityksen hahmottaminen	Oppilas osaa antaa esimerkin katsomusvapaudesta.	Oppilas tunnistaa katsomusvapauden ihmisoikeutena. Oppilas osaa nimetä vähintään yhden keinon, jolla katsomusvapautta turvataan.	Oppilas osaa antaa esimerkkejä katsomusvapaudesta ihmisoikeutena, joistakin katsomusvapauden turvaamisen keinoista sekä niiden puutteista erilaisissa tilanteissa.	Oppilas selittää katsomusvapauden ihmisoikeutena ja joitakin katsomusvapauden turvaamisen keinoista sekä osaa eritellä niiden puutteita erilaisissa tilanteissa.
---	--------	--	--	--	---	--	--

T6 ohjata oppilasta hahmottamaan erilaisia katsomuksellisia ratkaisuja sekä niiden taustalla olevia yksilöllisiä ja yhteisöllisiä perusteita	S1, S2, S3	Oppilas oppii hahmottamaan erilaisia katsomuksellisia ratkaisuja sekä niiden taustalla olevia yksilöllisiä ja yhteisöllisiä perusteita	Katsomuksellisten valintojen perusteiden tarkastelu	Oppilas osaa kuvata jonkin katsomuksellisen ratkaisun ja ohjatusti nimetä jonkin siihen liittyvän perusteen (kuten se, ettei ihminen käytä lentokonetta eettisistä syistä).	Oppilas osaa kuvata jonkin katsomuksellisen ratkaisun ja osaa nimetä jonkin siihen liittyvän yksilöllisen ja yhteisöllisen perusteen.	Oppilas osaa kuvata erilaisten ihmisten katsomuksellisten valintojen taustalla olevia yksilöllisiä ja yhteisöllisiä perusteita.	Oppilas osaa eritellä ja arvioida erilaisten ihmisten katsomuksellisten valintojen taustalla olevia yksilöllisiä ja yhteisöllisiä perusteita ja osaa verrata omia katsomuksellisia ratkaisujaan niihin.
--	------------	--	---	---	---	---	---

T7 kannustaa oppilasta maailman moninaisuuden ja kaikkien yhdenvertaisen kohtelun hyväksymiseen ja ymmärtämiseen	S1, S2, S3	Oppilas oppii hyväksymään ja ymmärtämään maailman moninaisuuden ja kaikkien yhdenvertaisen kohtelun.	Monikulttuurisuuden ja yhdenvertaisuuden hahmottaminen	Oppilas osaa antaa esimerkin maailman moninaisuudesta sekä kaikkien ihmisten yhdenvertaisesta kohtelusta.	Oppilas osaa kuvata maailman monimuotoisuutta ja antaa esimerkkejä ihmisten yhdenvertaisesta kohtelusta.	Oppilas ymmärtää maailman monimuotoisuuden ja kaikkien yhdenvertaisen kohtelun merkityksen.	Oppilas ymmärtää ja osaa perustella maailman monimuotoisuuden ja kaikkien yhdenvertaisen kohtelun merkityksen .
--	------------	--	--	---	--	---	---

T8 ohjata oppilasta huomaamaan eettisiä ulottuvuuksia elämästään ja ympäristöstään sekä kehittämään eettistä ajatteluaan	S2, S3	Oppilas oppii tunnistamaan eettisiä ulottuvuuksia elämästään ja ympäristöstään sekä kehittää eettistä ajatteluaan.	Eettisen ajattelun taidot	Oppilas tunnistaa joistain teoista eettisen ulottuvuuden, kuten onko teko oikein, väärin vai ei kumpaakaan.	Oppilas osaa tunnistaa eettisiä käsitteitä (kuten arvo, velvollisuus, oikeus, vapaus, vastuu, tasa-arvo ja reiluus). Oppilas osaa perustella eettisiä näkemyksiään.	Oppilas osaa käyttää eettistä käsitteistöä sekä tulkita ja soveltaa sitä. Oppilas osaa perustella eettisiä näkemyksiään johdonmukaisesti.	Oppilas osaa käyttää monipuolisesti eettisiä käsitteitä sekä tulkita ja soveltaa niitä perustellusti omassa ajattelussaan.
--	--------	--	---------------------------	---	--	--	--

<p>T9 innostaa oppilasta pohtimaan omien valintojensa vaikutusta kestävään tulevaisuuteen paikallisesti ja globaalisti</p>	<p>S1, S2, S3</p>	<p>Oppilas oppii pohtimaan ja ymmärtämään omien valintojen vaikutusta kestävään tulevaisuuteen paikallisesti ja globaalisti.</p>	<p>Kestävän elämäntavan periaatteiden tunteminen</p>	<p>Oppilas tunnistaa jonkin kestäväen tulevaisuuden edellytyksen.</p> <p>Oppilas osaa kertoa, että omat teot voivat vaikuttaa tulevaisuuteen.</p>	<p>Oppilas osaa antaa esimerkkejä kestäväen tulevaisuuden edellytyksistä.</p> <p>Oppilas ymmärtää, että omat teot voivat vaikuttaa tulevaisuuteen paikallisesti ja globaalisti (kuten kierrätyksen, kulutusvalintojen sekä harrastuneisuuden kautta).</p>	<p>Oppilas osaa nimetä keskeisiä luonnon ja yhteiskunnan kestävään tulevaisuuteen liittyviä edellytyksiä ja tarkastella kestäväen elämäntavan merkitystä tulevaisuudelle.</p> <p>Oppilas tuntee keinoja vaikuttaa paikallisesti ja globaalisti.</p>	<p>Oppilas osaa eritellä keskeisiä luonnon ja yhteiskunnan kestävään tulevaisuuteen liittyviä edellytyksiä sekä kuvailla ja arvioida keinoja vaikuttaa tulevaisuuden ongelmiin paikallisesti ja globaalisti.</p>
--	---------------------------	--	--	---	---	---	--

<p>T10 ohjata oppilas tuntemaan ihmisarvon, ihmisoikeuksien ja ihmisten yhdenvertaisuuden merkitys ja eettinen perusta</p>	<p>S2, S3</p>	<p>Oppilas oppii tuntemaan ihmisarvon, ihmisoikeuksien ja ihmisten yhdenvertaisuuden merkityksen ja perustan.</p>	<p>Ihmisoikeusetiikan tuntemus</p>	<p>Oppilas osaa kuvailla ihmisarvoon tai ihmisoikeuksiin liittyviä seikkoja.</p>	<p>Oppilas osaa nimetä joitakin ihmisoikeuksiin ja yhdenvertaisuuteen liittyviä käsitteitä ja kertoa ihmisoikeuksien merkityksestä.</p>	<p>Oppilas osaa selittää tärkeimmät ihmisoikeuksiin ja yhdenvertaisuuteen liittyvät käsitteet ja antaa esimerkkejä ihmisoikeuksien toteutumisesta historiassa.</p>	<p>Oppilas osaa selittää tärkeimmät ihmisoikeuksiin ja yhdenvertaisuuteen liittyvät käsitteet ja antaa esimerkkejä ihmisoikeuksien toteutumisesta historiassa sekä perustella ihmisoikeuksien merkitystä.</p>
--	-------------------	---	------------------------------------	--	---	--	---

15.4.12 HISTORIA

(Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet s. 415)

7. lk. HISTORIA				
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet ja sisältöalueen painopisteet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
Merkitys, arvot ja asenteet				
T1 vahvistaa oppilaan kiinnostusta historiasta tiedonalana ja identiteettiä rakentavana oppiaineena	S1 Esimerkiksi: Teollistuminen ja sen vaikutukset yhteiskunnan ja ihmisten elämään Mahdolliset tutustumiskäynnit museoissa esim. Rautatiemuseossa Paikallishistorian ja omien sukujuurten nivominen käsiteltävään aikaan Kansallisen identiteetin synty ja kehitys S1-S6	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen		Ei käytetä arvosanan muodostumisen periaatteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.
Tiedon hankkiminen menneisyydestä				
T2 aktivoida oppilasta hankkimaan historiallista tietoa sekä arvioimaan tiedonlähteiden luotettavuutta	S1-S6	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Historiatiedon hankkiminen ja lähteiden tulkinnallisuuden ymmärtäminen	Oppilas osaa etsiä tietoa erilaisista historian tiedonlähteistä ja havaitsee niiden luotettavuudessa eroja.
T3 auttaa oppilasta ymmärtämään, että historiallista tietoa voidaan tulkita eri tavoin	S1-S6	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito	Historiatiedon hankkiminen ja lähteiden tulkinnallisuuden ymmärtäminen	
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet ja sisältöalueen painopisteet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen

Historian ilmiöiden ymmärtäminen				
T4 vahvistaa oppilaan kykyä ymmärtää historiallista aikaa ja siihen liittyviä käsitteitä	S1-S6	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot	Kronologian ymmärtäminen	Oppilas käyttää menneisyyteen liittyviä keskeisiä sisällöllisiä käsitteitä ja kuvaa tarkasteltavana olevalle historialliselle ajanjaksolle ominaisia piirteitä.
T5 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisen toimintaan ja päätöksentekoon vaikuttaneita tekijöitä erilaisissa historiallisissa tilanteissa	S1-S6	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L4 Monilukutaito L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen	Historiallinen empatia	Oppilas tulkitsee ihmisten toiminnan tarkoituksena ja erittelee, miten ihmisten sosiaalinen ja yhteiskunnallinen asema tai historiallinen konteksti vaikuttavat hänen toimintaansa.
T6 auttaa oppilasta arvioimaan erilaisia syitä historiallisille tapahtumille ja ilmiöille	S1-S6	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito	Syy- ja seuraussuhteiden ymmärtäminen historiassa sekä muutoksen ja jatkuvuuden ymmärtäminen	Oppilas ymmärtää, että historiassa selittäminen perustuu toimijoiden tarkoituksena analysointiin. Oppilas ymmärtää, että historiallisilla tapahtumilla ja ilmiöillä on erilaisia syitä
T7 ohjata oppilasta analysoimaan historiallista muutosta ja jatkuvuutta	S1-S6	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito	Syy- ja seuraussuhteiden ymmärtäminen historiassa sekä muutoksen ja jatkuvuuden ymmärtäminen	Oppilas ymmärtää, että historiassa selittäminen perustuu toimijoiden tarkoituksena analysointiin. Oppilas ymmärtää, että historiallisilla tapahtumilla ja ilmiöillä on erilaisia syitä

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet ja sisältöalueen painopisteet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
Historiallisen tiedon käyttäminen				

T8 kannustaa oppilasta tulkintojen tekemiseen	S1-S2	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito		
T9 ohjata oppilasta selittämään ihmisen toiminnan tarkoituksiperiä	S1-S6	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L4 Monilukutaito L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Ihmisen toiminnan selittäminen	Oppilas esittää päätelmän, miten ihmisten taustat vaikuttavat heidän toimintansa motiiveihin.
T10 ohjata oppilasta selittämään, miksi historiallista tietoa voidaan tulkita ja käyttää eri tavoin eri tilanteissa ja arvioimaan kriittisesti tulkintojen luotettavuutta	S1-S6	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Historiallisten tulkintojen selittäminen ja niiden luotettavuuden arvioiminen	Oppilas kuvailee, miten historiatietoa käytetään johonkin tarkoitukseen ja erittelee tulkintoihin sisältyvää puolueellisuutta
T11 harjaannuttaa oppilasta käyttämään erilaisia lähteitä ja vertailemaan niitä ja muodostamaan oman perustellun tulkintansa niiden pohjalta	S1-S6	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Historian tietolähteiden käyttäminen ja historiatiedon tuottaminen	Oppilas vastaa menneisyyttä koskeviin kysymyksiin tulkitsemalla erilaisista lähteistä saamaansa informaatiota.
T12 ohjata oppilasta arvioimaan tulevaisuuden vaihtoehtoja historiatietämyksensä avulla	S1-S6	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Historiatietoisuuden hyödyntäminen	Oppilas osaa kuvailla, miten menneisyyden tulkinnoilla perustellaan tulevaisuuden valintoja.

7. lk sisällöt

- Ranskan suuri vallankumous
- Suomen valtiollinen asema 1800-l ja sisäinen kehitys (S3)
- Teollistuminen sekä 1800-luvun poliittiset aatteet (S1,S2)
- Imperialismi ja orjuus (S2, S6)
- Yhdysvaltojen synty ja kehitys 1800-l. (S2)
- Ensimmäinen maailmansota ja Venäjän vallankumoukset (S2, S4)
- Sortovuodet (S3)

8. lk. HISTORIA				
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet ja sisältöalueen painopisteet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
Merkitys, arvot ja asenteet				
T1 vahvistaa oppilaan kiinnostusta historiasta tiedonalana ja identiteettiä rakentavana oppiaineena	S1–S6	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen		
Tiedon hankkiminen menneisyydestä				
T2 aktivoida oppilasta hankkimaan historiallista tietoa sekä arvioimaan tiedonlähteiden luotettavuutta	S1-S6	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Historiatiedon hankkiminen ja lähteiden tulkinnallisuuden ymmärtäminen	Oppilas osaa etsiä tietoa erilaisista historian tiedonlähteistä ja havaitsee niiden luotettavuudessa eroja
T3 auttaa oppilasta ymmärtämään, että historiallista tietoa voidaan tulkita eri tavoin	S2, S4, S6 Erilaiset konfliktit ja sodat sekä niiden eri osapuolten antama informaatio (esim. sotapropaganda).	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito	Historiatiedon hankkiminen ja lähteiden tulkinnallisuuden ymmärtäminen	Oppilas osaa etsiä tietoa erilaisista historian tiedonlähteistä ja havaitsee niiden luotettavuudessa eroja
Historian ilmiöiden ymmärtäminen				

T4 vahvistaa oppilaan kykyä ymmärtää historiallista aikaa ja siihen liittyviä käsitteitä	S1-S6	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot	Kronologian ymmärtäminen	Oppilas käyttää menneisyyteen liittyviä keskeisiä sisällöllisiä käsitteitä ja kuvaa tarkasteltavana olevalle historialliselle ajanjaksolle ominaisia piirteitä
--	-------	--	--------------------------	--

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet ja sisältöalueen painopisteet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
T5 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisen toimintaan ja päätöksentekoon vaikuttaneita tekijöitä erilaisissa historiallisissa tilanteissa	S1-S6	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L4 Monilukutaito L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Historiallinen empatia	Oppilas tulkitsee ihmisten toiminnan tarkoituksperiä ja erittelee, miten ihmisten sosiaalinen ja yhteiskunnallinen asema tai historiallinen konteksti vaikuttavat hänen toimintaansa.
T6 auttaa oppilasta arvioimaan erilaisia syitä historiallisille tapahtumille ja ilmiöille	S1-S6	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito	Syy-seuraussuhteiden ymmärtäminen historiassa sekä muutoksen ja jatkuvuuden ymmärtäminen	Oppilas erottelee historiallisia tapahtumia tai ilmiöitä selittävät keskeiset tekijät vähemmän tärkeistä ja analysoi historiallisten tapahtumien syitä ja seurauksia (kuten välittömien ja pitkäkestoisten
T7 ohjata oppilasta analysoimaan historiallista muutosta ja jatkuvuutta	S5, S6 Pohditaan, onko olemassa historiallisia lainalaisuuksia ja voiko historian pohjalta ennustaa tulevaa.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito	Syy-seuraussuhteiden ymmärtäminen historiassa sekä muutoksen ja jatkuvuuden ymmärtäminen	Oppilas erottelee historiallisia tapahtumia tai ilmiöitä selittävät keskeiset tekijät vähemmän tärkeistä ja analysoi historiallisten tapahtumien syitä ja seurauksia (kuten välittömien ja pitkäkestoisten
Historiallisen tiedon käyttäminen				
T8 kannustaa oppilasta tulkintojen tekemiseen	S1-S6	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito		Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

T9 ohjata oppilasta selittämään ihmisen toiminnan tarkoitusperiä	S1-S6	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L4 Monilukutaito L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen	Ihmisen toiminnan selittäminen	Oppilas esittää päätelmän, miten ihmisten taustat vaikuttavat heidän toimintansa motiiveihin.
--	-------	---	--------------------------------	---

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet ja sisältöalueen painopisteet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
T10 ohjata oppilasta selittämään, miksi historiallista tietoa voidaan tulkita ja käyttää eri tavoin eri tilanteissa ja arvioimaan kriittisesti tulkintojen luotettavuutta	S1-S6	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Historiallisten tulkintojen selittäminen ja niiden luotettavuuden arvioiminen	Oppilas kuvailee, miten historiatietoa käytetään johonkin tarkoitukseen ja erittelee tulkintoihin sisältyvää puolueellisuutta
T11 harjaannuttaa oppilasta käyttämään erilaisia lähteitä, vertailemaan niitä ja muodostamaan oman perustellun tulkintansa niiden pohjalta	S1-S6	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Historian tietolähteiden käyttäminen ja historiatiedon tuottaminen	Oppilas vastaa menneisyyttä koskeviin kysymyksiin tulkitsemalla erilaisista lähteistä saamaansa informaatiota. Oppilas esittää historian tapahtumista tai ilmiöistä omia perusteltuja tulkintoja.
T12 ohjata oppilasta arvioimaan tulevaisuuden vaihtoehtoja historiatietämyksensä avulla	S1-S6	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen	Historiatietoisuuden hyödyntäminen	Oppilas osaa kuvailla, miten menneisyyden tulkinnoilla perustellaan tulevaisuuden valintoja.

8.-lk:n sisällöt

- Suomen itsenäisyyden ensimmäiset vuosikymmenet talvisotaan saakka (S3)
- Toinen maailmansota (taustat, sodan päätapahtumat ja seuraukset S2, S4)
- Suomi toisessa maailmansodassa (S4)
- Kylmä sota sekä nykyisen maailmanpolitiikan juuret (S2, S4, S6)
- Suomen kehitys toisen maailmansodan jälkeen (S5)

Historia

(Perusopetuksen päättöarvioinnin kriteerit s.246)

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi historiassa vuosiluokilla 7–9

Historian opetuksessa palautteella pyritään rohkaisemaan oppilaita omiin tulkintoihin ja näkemystensä argumentointiin. Kirjallisten tehtävien ohella arvioinnissa on otettava huomioon oppilaiden monimuotoiset työskentelyn ja osaamisen osoittamisen tavat. Sisältöjen muistamisen sijasta arvioinnissa kiinnitetään huomiota tiedon soveltamiseen ja historiallisen ajattelun hallintaan.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona historian opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päättöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut historian oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt historian tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päättöarvosana on historian tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet tietyn arvosanan mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Paremmen osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy historian päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan.

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
Merkitys, arvot ja asenteet							
T1 vahvistaa oppilaan kiinnostusta historiasta tiedonalana ja identiteettiä rakentavana oppiaineena	S1–S6	Oppilas kiinnostuu historiasta tiedonalana ja sen merkityksestä identiteetille.		Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.			
Tiedon hankkiminen menneisyydestä							
T2 aktivoida oppilasta hankkimaan historiallista tietoa sekä arvioimaan tiedonlähteiden luotettavuutta	S1–S6	Oppilas oppii hankkimaan historiallista tietoa ja arvioimaan tiedonlähteiden luotettavuutta sekä ymmärtämään,	Historiatiedon hankkiminen ja lähteiden tulkinnallisuuden ymmärtäminen	Oppilas löytää ohjatusti historian tapahtumaan tai ilmiöön liittyvää informaatiota hänelle annetusta lähteestä.	Oppilas hankkii historian tapahtumaan tai ilmiöön liittyvää tietoa erilaisista lähteistä sekä tunnistaa lähteiden luotettavuudessa ja esitetyissä	Oppilas hankkii historian tapahtumaan tai ilmiöön liittyvää tietoa erilaisista lähteistä sekä erottelee vähemmän ja enemmän luo-	Oppilas käyttää erilaisia lähteitä erottaa tutkittavaan ilmiöön liittyvät lähteet muista lähteistä. muista lähteistä. Oppilas selittää, miten samoista lähteistä

		että historiallista tietoa voi tulkita eri tavoin.		Oppilas tunnistaa opettajan ohjaamana, että samasta ilmiöstä tai lähteestä esiintyy erilaisia tulkintoja.	tulkinnoissa eroja.	tettavia lähteitä ja tulkintoja toisistaan	voi tehdä erilaisia tulkintoja, ja arvioi tulkintojen mahdollisia puutteita.
--	--	--	--	---	---------------------	--	--

T3 auttaa oppilasta ymmärtämään, että historiallista tietoa voidaan tulkita eri tavoin	S1–S6	Oppilas oppii hankkimaan historiallista tietoa ja arvioimaan tiedonlähteiden luotettavuutta sekä ymmärtämään, että historiallista tietoa voi tulkita eri tavoin.	Historiatiedon hankkiminen ja lähteiden tulkinnallisuuden ymmärtäminen	Oppilas löytää ohjatusti historian tapahtumaan tai ilmiöön liittyvää informaatiota hänelle annetusta lähteestä. Oppilas tunnistaa opettajan ohjaamana, että samasta ilmiöstä tai lähteestä esiintyy erilaisia tulkintoja.	Oppilas hankkii historian tapahtumaan tai ilmiöön liittyvää tietoa erilaisista lähteistä sekä tunnistaa lähteiden luotettavuudessa ja esitetyissä tulkinnoissa eroja.	Oppilas hankkii historian tapahtumaan tai ilmiöön liittyvää tietoa erilaisista lähteistä sekä erottelee vähemmän ja enemmän luotettavia lähteitä ja tulkintoja toisistaan	Oppilas käyttää erilaisia lähteitä ja erottaa tutkittavaan ilmiöön liittyvät lähteet muista lähteistä. Oppilas selittää, miten samoista lähteistä voi tehdä erilaisia tulkintoja, ja arvioi tulkintojen mahdollisia puutteita.
--	-------	--	--	--	---	---	--

Historian ilmiöiden ymmärtäminen							
T4 vahvistaa oppilaan kykyä ymmärtää historiallista aikaa ja siihen liittyviä käsitteitä	S1–S6	Oppilas oppii ymmärtämään historiallista aikaa ja siihen liittyviä käsitteitä.	Kronologian ymmärtäminen	Oppilas tunnistaa historian keskeisiä sisällöllisiä käsitteitä ja pystyy opettajan ohjaamana suhteuttamaan ne ajallisesti toisiinsa.	Oppilas muistaa menneisyyteen liittyviä keskeisiä sisällöllisiä käsitteitä ja antaa joitain esimerkkejä tarkasteltavana olevalle historialliselle ajanjaksolle ominaisista piirteistä.	Oppilas käyttää menneisyyteen liittyviä keskeisiä sisällöllisiä käsitteitä ja kuvaa tarkasteltavana olevalle historialliselle ajanjaksolle ominaisia piirteitä.	Oppilas jäsentää historiallisten tapahtumien, ilmiöiden ja ajanjaksojen aikajärjestyksen ja ajallisia yhteyksiä. Oppilas käyttää aikaan liittyviä käsitteitä ja erittelee historian keskeisiin ajanjaksoihin liittyviä tapahtumia, henkilöitä ja ilmiöitä.

<p>T5 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisen toimintaan ja päätöksentekoon vaikuttaneita tekijöitä erilaisissa historiallisissa tilanteissa</p>	<p>S1–S6</p>	<p>Oppilas oppii ymmärtämään ihmisen toimintaa ja päätöksentekoon vaikuttaneita tekijöitä erilaisissa historiallisissa tilanteissa.</p>	<p>Historiallinen empatia</p>	<p>Oppilas tunnistaa, että ihmisillä on ollut erilaisia motiiveja toiminnalleen.</p>	<p>Oppilas tunnistaa, miten ihmisten sosiaalinen ja yhteiskunnallinen asema vaikuttavat heidän tekojensa motiiveihin.</p>	<p>Oppilas tulkitsee ihmisten toiminnan tarkoitusperiä ja erittelee, miten ihmisten sosiaalinen ja yhteiskunnallinen asema tai historiallinen konteksti vaikuttavat hänen toimintaansa.</p>	<p>Oppilas asettautuu menneen ajan ihmisen asemaan, arvioi hänen toimintansa motiiveja sekä tarkastelee sitä, miten hänen sosiaalinen tai yhteiskunnallinen asemansa tai historiallinen konteksti vaikuttavat hänen toimintaansa.</p>
<p>T6 auttaa oppilasta arvioimaan erilaisia syitä historiallisille tapahtumille ja ilmiöille</p>	<p>S1–S6</p>	<p>Oppilas oppii arvioimaan erilaisia syitä historiallisille tapahtumille ja ilmiöille sekä analysoimaan</p>	<p>Syy-seuraussuhteiden ymmärtäminen historiassa sekä muutoksen ja jatkuvuuden ymmärtäminen</p>	<p>Oppilas tunnistaa menneisyydestä asioita, jotka ovat muuttuneet tai pysyneet muuttumattomina.</p>	<p>Oppilas tunnistaa, että historiassa selittäminen perustuu toimijoiden</p>	<p>Oppilas ymmärtää, että historiassa selittäminen perustuu toimijoiden</p>	<p>Oppilas erottelee historiallisia tapahtumia tai ilmiöitä selittävät keskeiset tekijät vähemmän tärkeistä ja analysoi historiallisten</p>

	historiallista muutosta ja jatkuvuutta.		Oppilas nimeää muutokselle tai muuttumattomuudelle jonkin yksittäisen syyn.	<p>tarkoituserien analysointiin.</p> <p>Oppilas tunnistaa syitä ja seurauksia historiallisille tapahtumille ja ilmiöille.</p> <p>Oppilas selittää yksilöllisesti ohjeistettuna, miksi joillain elämäalueilla toimittiin ennen toisin kuin nykyään.</p>	<p>tarkoituserien analysointiin.</p> <p>Oppilas ymmärtää, että historiallisilla tapahtumilla ja ilmiöillä on erilaisia syitä ja seurauksia, ja antaa niistä esimerkkejä.</p> <p>Oppilas erittelee, miksi joillain elämäalueilla toimittiin ennen toisin tai samoin kuin nykyään.</p>	<p>tapahtumien syitä ja seurauksia (kuten välittömien ja pitkäkestoisten syiden merkitystä).</p> <p>Oppilas arvioi, miksi joillain elämäalueilla toimittiin ennen samoin tai toisin kuin nykyään ja miten tapahtuman tai ilmiön seuraukset vaikuttivat eri lailla eri asemassa oleviin ihmisiin ja ihmisryhmiin.</p>
--	---	--	---	--	--	--

<p>T7 ohjata oppilasta analysoimaan historiallista muutosta ja jatkuvuutta</p>	<p>S1–S6</p>	<p>Oppilas oppii arvioimaan erilaisia syitä historiallisille tapahtumille ja ilmiöille sekä analysoimaan historiallista muutosta ja jatkuvuutta.</p>	<p>Syy-seuraussuhteiden ymmärtäminen historiassa sekä muutoksen ja jatkuvuuden ymmärtäminen</p>	<p>Oppilas tunnistaa menneisyydestä asioita, jotka ovat muuttuneet tai pysyneet muuttumattomina.</p> <p>Oppilas nimeää muutokselle tai muuttumattomuudelle jonkin yksittäisen syyn.</p>	<p>Oppilas tunnistaa, että historiassa selittäminen perustuu toimijoiden tarkoitusperien analysointiin.</p> <p>Oppilas tunnistaa syitä ja seurauksia historiallisille tapahtumille ja ilmiöille.</p> <p>Oppilas selittää yksilöllisesti ohjeistettuna, miksi joillain elämänalueilla toimittiin ennen toisin kuin nykyään.</p>	<p>Oppilas ymmärtää, että historiassa selittäminen perustuu toimijoiden tarkoitusperien analysointiin.</p> <p>Oppilas ymmärtää, että historiallisilla tapahtumilla ja ilmiöillä on erilaisia syitä ja seurauksia, ja antaa niistä esimerkkejä.</p> <p>Oppilas erittelee, miksi joillain elämänalueilla toimittiin ennen toisin tai samoin kuin nykyään.</p>	<p>Oppilas erottelee historiallisia tapahtumia tai ilmiöitä selittävät keskeiset tekijät vähemmän tärkeistä ja analysoi historiallisten tapahtumien syitä ja seurauksia (kuten välittömien ja pitkäkestoisten syiden merkitystä).</p> <p>Oppilas arvioi, miksi joillain elämänalueilla toimittiin ennen samoin tai toisin kuin nykyään ja miten tapahtuman tai ilmiön seuraukset vaikuttivat eri lailla eri asemassa oleviin ihmisiin ja ihmisryhmiin.</p>
--	--------------	--	---	---	--	---	--

Historiallisen tiedon käyttäminen							
T8 kannustaa oppilasta tulkintojen tekemiseen	S1–S6	Oppilas rohkaistuu tulkintojen tekemiseen.		Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.			

T9 ohjata oppilasta selittämään ihmisen toiminnan tarkoituksellisuutta	S1–S6	Oppilas oppii selittämään ihmisen toiminnan tarkoituksellisuutta.	Ihmisen toiminnan selittäminen	Oppilas osoittaa ohjatusti, miten ihmisen toiminnan motiivi näkyy historian tapahtumassa tai ilmiössä.	Oppilas kuvailee, miten ihmisten taustat vaikuttavat heidän toimintansa motiiveihin.	Oppilas esittää päätelmän, miten ihmisten taustat vaikuttavat heidän toimintansa motiiveihin.	Oppilas selittää ihmisen toiminnan motiiveja sekä sitä, miten ihmisten taustat ja historiallinen konteksti vaikuttavat niihin.
--	-------	---	--------------------------------	--	--	---	--

<p>T10 ohjata oppilasta selittämään, miksi historiallista tietoa voidaan tulkita ja käyttää eri tavoin eri tilanteissa ja arvioimaan kriittisesti tulkintojen luotettavuutta</p>	<p>S1– S6</p>	<p>Oppilas oppii selittämään, miksi historiallista tietoa voidaan tulkita ja käyttää eri tavoin eri tilanteissa, ja arvioimaan kriittisesti tulkintojen luotettavuutta.</p>	<p>Historiallisten tulkintojen selittäminen ja niiden luotettavuuden arvioiminen</p>	<p>Oppilas antaa ohjatusti jonkin esimerkin siitä, miten historiatietoa käytetään johonkin tarkoitukseen.</p>	<p>Oppilas kuvailee, miten historiatietoa käytetään johonkin tarkoitukseen ja antaa esimerkkejä tulkintoihin sisältyvästä puolueellisuudesta.</p>	<p>Oppilas kuvailee, miten historiatietoa käytetään johonkin tarkoitukseen ja erittelee tulkintoihin sisältyvää puolueellisuutta.</p>	<p>Oppilas selittää, miten historiatietoa käytetään johonkin tarkoitukseen ja miten lähteiden tulkitsijan tausta voi vaikuttaa tulkinnan luotettavuuteen.</p>
<p>T11 harjaannuttaa oppilasta käyttämään erilaisia lähteitä, vertailemaan niitä ja muodostamaan oman perustellun tulkintansa niiden pohjalta</p>	<p>S1– S6</p>	<p>Oppilas oppii käyttämään erilaisia lähteitä, vertailemaan niitä ja muodostamaan niiden pohjalta oman perustellun tulkintansa.</p>	<p>Historian tietolähteiden käyttäminen ja historiatiedon tuottaminen</p>	<p>Oppilas vastaa ohjatusti menneisyyttä koskeviin kysymyksiin hänelle annetun tietolähteen pohjalta. Oppilas muodostaa opettajan ohjaamana jostain lähteestä tulkinnan.</p>	<p>Oppilas esittää jonkin tulkinnan hyödyntäen käytössään olevia lähteitä.</p>	<p>Oppilas vastaa menneisyyttä koskeviin kysymyksiin tulkitsemalla erilaisista lähteistä saamaansa informaatiota. Oppilas esittää historian tapahtumista tai ilmiöistä omia perusteltuja tulkintoja.</p>	<p>Oppilas tulkitsee erilaisia historiallisen tiedon lähteitä.</p> <p>Oppilas esittää historian tapahtumista tai ilmiöistä omia perusteltuja tulkintoja osoittaen tunnistavansa tulkintoihinsa liittyvän virhetulkinnan mahdollisuuden.</p>

T12 ohjata oppilasta arvioimaan tulevaisuuden vaihtoehtoja historiatietämyksensä avulla	S1–S6	Oppilas oppii arvioimaan tulevaisuuden vaihtoehtoja historiatietämyksensä avulla.	Historiatietoisuuden hyödyntäminen	Oppilas osoittaa ohjatusti, miten historiaa käytetään nykyisyyden selittämisessä.	Oppilas kuvailee, miten historiaa käytetään nykyisyyden selittämisessä.	Oppilas kuvailee, miten historiatiedolla voidaan perustella jokin tulevaisuuden valinta.	Oppilas esittää arvion siitä, miten tulkinnat menneisyydestä vaikuttavat ihmisten tulevaisuuden odotuksiin ja valintoihin.
---	-------	---	------------------------------------	---	---	--	--

15.4.13 YHTEISKUNTAOPPI

(Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet s. 418)

Yhteiskuntaoppi

(Perusopetuksen päättöarvioinnin kriteerit s.252)

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi yhteiskuntaopissa vuosiluokilla 7–9

Oppimisen arviointi eli formatiivinen arviointi on yhteiskuntaopissa oppilaita ohjaavaa ja kannustavaa. Monipuolisella palautteella oppilaita kannustetaan toimimaan aktiivisesti omissa lähiyhteisöissään ja soveltamaan käytännön arjessa yhteiskunnallista ja taloudellista osaamistaan. Arvioinnilla tuetaan yhteiskunnallisten tietojen ja taitojen soveltamista sekä kiinnitetään huomiota siihen, miten monipuolisesti ja näkemyksiään perustellen oppilaat oppivat rakentamaan omaa käsitystään yhteiskunnasta. Summatiivisessa arvioinnissa otetaan huomioon oppilaiden monimuotoiset toiminnan ja osaamisen osoittamisen tavat.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona yhteiskuntaopin opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päättöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut yhteiskuntaopin oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt yhteiskuntaopin tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päättöarvosana on yhteiskuntaopin tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet tietyn arvosanan mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Paremmen osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy yhteiskuntaopin päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan.

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
Merkitys, arvot ja asenteet							
T1 ohjata oppilasta syventämään kiinnostustaan ympäröivään yhteiskuntaan ja vahvistaa oppilaan kiinnostusta yhteiskuntaoppiin tiedonalana	S1–S4	Oppilas oivaltaa yhteiskuntaa koskevan tiedon merkityksen yksilön ja yhteisön kannalta.		Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.			
T2 ohjata oppilasta harjaannuttamaan eettistä arviointikykyään liittyen erilaisiin inhimillisiin, yhteiskunnallisiin ja taloudellisiin kysymyksiin	S1–S4	Oppilas oppii arvioimaan omien ja yhteiskunnan muiden toimijoiden yhteiskunnallisten ja taloudellisten valintojen eettisiä merkityksiä ja seurauksia.		Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.			

Yhteiskunnassa tarvittavien tietojen ja taitojen omaksuminen sekä yhteiskunnallinen ymmärrys

<p>T3 ohjata oppilasta ymmärtämään oikeusvaltion periaatteita, ihmisoikeuksien yleismaailmallista merkitystä sekä syventämään tietojaan suomalaisen oikeusjärjestelmän toiminnasta</p>	<p>S2, S3</p>	<p>Oppilas oppii ymmärtämään ihmisoikeuksien merkityksen ja oikeusvaltion periaatteet sekä niiden kytkeytymisen suomalaiseen oikeusjärjestelmään.</p>	<p>Oikeusvaltion periaatteiden ja toiminnan sekä ihmisoikeuksien hahmottaminen</p>	<p>Oppilas tunnistaa esimerkeistä ihmisoikeuksia sekä oikeusvaltion keskeisiä toimijoita ja toimintaperiaatteita.</p>	<p>Oppilas kuvailee ihmisoikeuksia, oikeusvaltion toimijoita ja toimintaperiaatteita. Oppilas löytää ohjatusti tietoa laista ja oikeudesta.</p>	<p>Oppilas erittelee, miten ihmisoikeus- ja oikeusvaltioperiaatteet ilmenevät Suomessa ja maailmassa. Oppilas hankkii ja esittää tietoja laista ja oikeudesta asianmukaista tietolähdettä käyttäen.</p>	<p>Oppilas arvioi ihmisoikeuksien ja oikeusvaltioperiaatteen toteutumista yhteiskunnassa. Oppilas käyttää lakia ja oikeutta koskevia tietolähteitä ongelmanratkaisua vaativissa tehtävissä.</p>
<p>T4 ohjata oppilasta syventämään ja pitämään ajan tasalla yhteiskuntaa, talouden toimintaa ja yksityistä taloudenpitoa koskevia tietojaan ja taitojaan sekä arvioimaan kriittisesti median roolia ja merkitystä</p>	<p>S1 – S3</p>	<p>Oppilas oppii ymmärtämään yhteiskunnan toiminnan sekä yksityisen että julkisen taloudenpidon periaatteita. Hän oppii tarkastelemaan kriittisesti median yhteiskunnallista roolia.</p>	<p>Yhteiskuntaa, mediaa, taloutta ja taloudenpitoa koskevat tiedot ja taidot</p>	<p>Oppilas tunnistaa ohjatusti yhteiskuntaan ja talouteen liittyviä asioita. Oppilas löytää ohjatusti yhteiskuntaa ja taloutta koskevaa tietoa hänelle annetusta lähteestä sekä antaa ohjatusti esimerkin median toiminnasta tiedon välittäjänä.</p>	<p>Oppilas kuvailee esimerkkien avulla yhteiskunnan ja talouden ilmiöitä ja toimintaa. Oppilas löytää eri lähteistä tietoa yhteiskunnasta ja taloudesta ja havaitsee eroja tietolähteiden antamissa tiedoissa. Oppilas kuvailee median vaikutusta omassa elämässä ja yhteiskunnassa.</p>	<p>Oppilas hankkii tietoa yhteiskunnasta ja taloudesta eri lähteitä käyttäen sekä vertailee lähteiden tietoja keskenään. Oppilas erittelee median roolia yksilöiden elämässä ja sen toimintaa julkisen keskustelun osana.</p>	<p>Oppilas hankkii ja erittelee yhteiskuntaa ja taloutta käsittelevää tietoa eri näkökulmia huomioon ottavalla ja kriittisellä tavalla. Oppilas arvioi kriittisesti median toimintaa ja mediavaikuttamista yhteiskunnassa.</p>

Yhteiskunnallisen tiedon käyttäminen ja soveltaminen							
T5 rohkaista oppilasta kehittymään yritteliääksi ja vastuulliseksi taloudelliseksi toimijaksi, joka hahmottaa yrittäjyyttä ja työelämää, tuntee niiden tarjoamia mahdollisuuksia ja osaa suunnitella omaa tulevaisuuttaan	S1–S4	Oppilas oppii toimimaan työelämää ja yrittäjyyttä tuntevana taloudellisena toimijana.	Yrittäjyys- ja työelämätaitojen käyttäminen ja soveltaminen	Oppilas osoittaa tunnistavansa ohjatusti palkkatyön ja yrittäjyyden eroja sekä palkkatyötä ja yrittäjyyttä edustavia ammatteja.	Oppilas kuvailee palkkatyön ja yrittäjyyden piirteitä. Oppilas kertoo, mitä mahdollisuuksia palkkatyö ja yrittäjän ammatti tarjoavat yksilölle.	Oppilas erittelee palkkatyön ja yrittäjyyden asemaa yhteiskunnassa. Oppilas vertailee palkkatyön ja yrittäjyyden tarjoamia mahdollisuuksia yksilölle.	Oppilas analysoi palkkatyön ja yrittäjyyden merkitystä yhteiskunnassa. Oppilas arvioi palkkatyön ja yrittäjyyden merkityksiä yksilölle.
T6 ohjata oppilasta tarkastelemaan yhteiskunnallista toimintaa sekä eri yhteisöjä ja vähemmistöryhmiä monipuolisesti ja avarakatseisesti	S1–S3	Oppilas oppii analysoimaan yhteiskunnan eri yhteisöjä ja väestöryhmiä.	Eri yhteisöjen ja väestöryhmien monipuolinen tarkastelu	Oppilas osoittaa tunnistavansa esimerkkien avulla suomalaisessa yhteiskunnassa olevia yhteisöjä tai vähemmistöryhmiä.	Oppilas kuvailee erilaisia yhteisöjä ja vähemmistöryhmiä sekä niiden asemaa suomalaisessa yhteiskunnassa.	Oppilas erittelee erilaisten väestöryhmien asemaan vaikuttavia tekijöitä yhteiskunnassa.	Oppilas arvioi keinoja, joilla voidaan tukea väestöryhmien yhdenvertaisuutta yhteiskunnassa.

<p>T7 ohjata oppilasta ymmärtämään yhteiskunnallisen päätöksenteon periaatteita ja demokraattisia toimintatapoja paikallisella, kansallisella ja Euroopan unionin tasolla sekä globaalisti ja toimimaan aktiivisena, omaa lähiyhteisöä kehittävänä kansalaisena</p>	<p>S1–S3</p>	<p>Oppilas oppii ymmärtämään yhteiskunnallisen päätöksenteon demokraattisia toimintatapoja ja soveltamaan niitä lähiyhteisössään.</p>	<p>Yhteiskunnallisen päätöksenteon periaatteiden ja demokraattisten toimintatapojen tunteminen ja soveltaminen</p>	<p>Oppilas osoittaa tunnistavansa ohjatusti demokraattisen päätöksenteon tunnuspiirteitä.</p> <p>Oppilas osoittaa esimerkeistä, miten demokraattinen päätöksenteko ilmenee hänen lähiyhteisössään.</p>	<p>Oppilas kuvailee demokraattisen päätöksenteon tunnuspiirteitä paikallisella, kansallisella ja Euroopan unionin tasolla.</p> <p>Oppilas kuvailee, millä eri tavoin demokraattisia toimintatapoja voidaan toteuttaa hänen lähiyhteisössään.</p>	<p>Oppilas erittelee, miten eri päätöksentekotavat edistävät demokratiaa ja miten demokraattista päätöksentekoa tuetaan paikallisella, kansallisella, Euroopan unionin ja globaalilla tasolla.</p> <p>Oppilas soveltaa demokraattisia toimintatapoja omassa lähiyhteisössään.</p>	<p>Oppilas arvioi annetun aineiston pohjalta, miten demokratian päämäärät toteutuvat päätöksenteossa eri tasoilla.</p> <p>Oppilas soveltaa monipuolisesti demokraattisia toimintatapoja lähiyhteisössään ja laatii perusteltuja ehdotuksia niiden kehittämiseksi.</p>
<p>T8 ohjata oppilasta talouden perusteiden ymmärtämiseen, oman talouden hallintaan ja vastuulliseen kuluttamiseen kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti</p>	<p>S1, S4</p>	<p>Oppilas oppii ymmärtämään ja soveltamaan kestävän talouden periaatteita yksilön ja kansantalouden näkökulmasta.</p>	<p>Vastuullisen taloudellisen toiminnan ymmärtäminen ja soveltaminen</p>	<p>Oppilas osoittaa ohjatusti tuntevuansa joitakin taloudellisen toiminnan muotoja (kuten kuluttaminen, säästäminen).</p> <p>Oppilas osoittaa tunnistavansa</p>	<p>Oppilas selittää taloudellisen toiminnan eri muotojen merkitystä yksilön taloudessa.</p> <p>Oppilas kuvailee, mitä vaatimuksia kestävä tulevaisuus asettaa koti- ja</p>	<p>Oppilas erittelee taloudellisen toiminnan eri muotojen merkitystä kansantaloudessa.</p> <p>Oppilas erittelee, mitä vaatimuksia kestävä tulevaisuus asettaa koti- ja kansantaloudelle sekä</p>	<p>Oppilas perustelee kestävää tulevaisuutta edistäviä ratkaisuja ja arvioi niiden vaikutuksia koti- ja kansantalouksille.</p> <p>Oppilas arvioi annetun aineiston pohjalta yksilön taloudenpitoa</p>

				ohjatusti yksilön keinoja vaikuttaa kestävään tulevaisuuteen.	kansantaloudelle sekä yksilön taloudenpidolle.	yksilön taloudenpidolle.	koskevia suunnitelmia kestäväen talouden näkökulmasta.
--	--	--	--	---	--	--------------------------	--

T9 ohjata oppilasta laajentamaan näkemyksiään, osallistumaan yhteiskunnalliseen toimintaan ja keskusteluun sekä käyttämään mediataitojaan ja tietojaan yhteiskunnasta omien käsitystensä muodostamisessa ja kansalaisena toimimisessa	S1–S4	Oppilas oppii omaksumaan ja hyödyntämään yhteiskunnallisessa toiminnassa oleellisia tietoja ja taitoja.	Yhteiskunnallinen ajattelu, osallistumis-, media- ja vaikuttamistaitojen soveltaminen	Oppilas antaa ohjatusti esimerkkejä keinoista osallistua ja vaikuttaa yhteiskunnassa. Oppilas ottaa kantaa yhteiskunnalliseen aiheeseen.	Oppilas antaa esimerkkejä tavoista osallistua ja vaikuttaa yhteiskunnallisesti. Oppilas perustelee mielipiteitä yhteiskunnallisista aiheista.	Oppilas osallistuu yhteiskunnallispoliittisten kysymysten käsittelyyn ja vertailee erilaisia tapoja vaikuttaa. Oppilas perustelee monipuolisesti mielipiteitä yhteiskunnallisista aiheista.	Oppilas osallistuu rakentavasti yhteiskunnallispoliittisten kysymysten käsittelyyn sekä esittää arvioita niistä käytävästä keskustelusta.
---	-------	---	---	---	--	--	---

Yhteiskuntaoppi 9.lk sisällöt

Yksilö ja perhe osana moniarvoista yhteiskuntaa (S1, S3).

Perheen raha-asiat, pankkien toiminta sekä julkinen talous (S1, S4).

Hyvinvointivaltio (S1, S4).

Kuluttajan oikeudet ja velvollisuudet (S1, S4).

Talouspolitiikka (S4)

Kansalaisen vaikutusmahdollisuudet sekä poliittinen päätöksenteko (S2, S3).

Työelämä ja yritystoiminta (S1, S3, S4). Euroopan unioni ja sen toiminta (S1–S4) Globalisaatio (S1-S4).

Turvallisuuspolitiikka S1, S3, S4).

Media (S1–S4).

15.4.14 MUSIIKKI

(Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet s. 422)

7. lk. MUSIIKKI				
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
Osallisuus				
T1 kannustaa oppilasta rakentamaan toimintaan musisoivan ryhmän ja musiikillisten yhteisöjen jäsenenä	S1 Äänenkäyttöä, laulutaitoa ja käytössä olevien keho-, rytmi-, melodia- ja sointusoittimien soittotaitoja syvennetään yhteismusisoinnissa. S2 Musisoinnissa käytetään aiemmin opittuja musiikkikäsitteitä ja musiikin perusmerkintätapoja. S3 Musiikillisten taitojen ja tietojen ohella opetuksessa käsitellään oppilaiden esille tuomia aihepiirejä sekä heidän musiikkiin liittyviä kokemuksiaan ja havaintojaan. Myös kuluttamisen ja kestävän hyvinvoinnin näkökulmat ovat olennaisia musiikissa. Opetuksessa rakennetaan yhteyksiä musiikin ja muiden oppiaineiden sekä erilaisten yhteiskunnallisten ilmiöiden välille. Samalla pohditaan ja arvioidaan kriittisesti musiikin merkityksiä elämän eri tilanteissa eri aikoina ja aikakausina. Hyvinkää: <ul style="list-style-type: none"> ryhmytyminen musiikin keinoin omassa ryhmässä toimiminen ja yhteismusisointi: yhteinen tempo, toisten kuunteleminen, omasta osuudesta huolehtiminen toisten kannustaminen ja rakentavan palautteen antaminen vuorovaikutus: myönteisen yhteishengen ylläpito omassa ryhmässä sekä koulun tapahtumissa ja juhlissa tekijänoikeudet 	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Musiikillisen ryhmän jäsenenä toimiminen	Oppilas toimii itsenäisesti musisoivan ryhmän ja musiikillisen yhteisön jäsenenä huolehtien osuudestaan.

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
Musiikilliset tiedot ja taidot sekä luova tuottaminen				

<p>T2 ohjata oppilasta ylläpitämään äänenkäyttö- ja laulutaitoaan sekä kehittämään niitä edelleen musisoivan ryhmän jäsenenä</p>	<p>S1 Äänenkäyttöä ja laulutaitoa syvennetään yhteismusisoinnissa. Opetuksessa on keskeistä musiikillisten ilmaisutaitojen monipuolinen kehittäminen sekä omien ideoiden ja ratkaisujen tuottaminen.</p> <p>S2 Musisoinnissa käytetään aiemmin opittuja musiikkikäsitteitä ja musiikin perusmerkintätapoja. Taitojen kehittyessä käsitteellistä osaamista syvennetään ja sovelletaan musisoinnin eri tilanteissa. Opetuksessa huomioidaan myös tulkinnan merkitys musiikillisessa ilmaisussa.</p> <p>S4 Äänenkäyttöä ja laulutaitoa harjoitetaan yksi- ja moniäänisten yhteislaulujen tai soololaulujen, äänikokeilujen ja erilaisten ääniharjoitteiden avulla. Ohjelmiston valinnassa otetaan huomioon oppilaita innostavat teokset ja tehtävät sekä ohjelmiston käyttökelpoisuus musiikillisten taitojen oppimisessa.</p> <p>Hyvinkää:</p> <ul style="list-style-type: none"> • äänenmurroksen ja uuteen ääneen totuttelun huomioiminen • kiinnitetään huomiota terveeseen äänenmuodostukseen • osallistuminen yhteislauluun sovittaen osuutensa osaksi kokonaisuutta (sama sävellaji ja tempo) • laulun tulkinnan harjoittelu: tunteiden välittäminen ja laulun lyriikoiden esilletuominen musisoitaessa tunnilla ja/tai esityksissä • ulkoa opeteltavaa ohjelmistoa 	<p>L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu</p>	<p>Äänenkäyttö ja laulaminen musiikkiryhmän jäsenenä</p>	<p>Oppilas käyttää ääntään musiikillisen ilmaisun välineenä ja osallistuu yhteislauluun sovittaen osuutensa osaksi kokonaisuutta.</p>
--	---	--	--	---

<p>Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet</p>	<p>Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet</p>	<p>Laaja-alainen osaaminen</p>	<p>Arvioinnin kohteet</p>	<p>Hyvä osaaminen</p>
--	---	---------------------------------------	----------------------------------	------------------------------

<p>T3 kannustaa oppilasta kehittämään edelleen soitto- ja yhteismusisointitaitojaan keho-, rytmisä, melodia- ja soitinsoittimin</p>	<p>S1 Käytössä olevien keho-, rytmisä, melodia- ja soitinsoittimien soitotaitoja syvennetään yhteismusisoinnissa. S2 S4 Ohjelmistoon valitaan monipuolisesti eri kulttuurien ja aikakausien musiikkia kansanmusiikista taidemusiiikkiin ajankohtaiset musiikilliset ilmiöt huomioiden. Ohjelmiston valinnassa otetaan huomioon kulttuuriperinnön vaaliminen, oppilaita innostavat teokset ja tehtävät sekä ohjelmiston käyttökelpoisuus musiikillisten taitojen oppimisessa. Ohjelmistoon sisältyvät myös oppilaiden omat luovat tuotokset ja sävellykset. Hyvinkää:</p> <ul style="list-style-type: none"> • alakoulusta tuttujen soitinten soitotaidon vahvistaminen • mahdollisten uusien bändisoiittimien perustaitojen opettelu • oppilaita rohkaistaan kokeilemaan monipuolisesti eri soitimia • mieluisan soitin valikoituminen pitkäjänteiseen harjoitteluun • oppilaille annetaan valinnanmahdollisuuksia keskittyä omien toiveidensa mukaisesti soitinsoittimiin pienryhmissä (bändit, pienorkesterit ja/tai lauluhytyet) 	<p>L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu</p>	<p>Soittaminen musiikkiryhmän jäsenenä</p>	<p>Oppilas soittaa keho-, rytmisä, melodia- ja soitinsoittimia ja osallistuu yhteissoittoon melko sujuvasti.</p>
<p>T4 rohkaista oppilasta monipuoliseen musiikkiliikunnalliseen kokemukseen ja ilmaisuun</p>	<p>S1 Opetuksessa on keskeistä musiikillisten ilmaisutaitojen monipuolinen kehittäminen. S4 Ohjelmistoon valitaan monipuolisesti eri kulttuurien ja aikakausien musiikkia kansanmusiikista taidemusiiikkiin ajankohtaiset musiikilliset ilmiöt huomioiden. Hyvinkää:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kehorytmiikkaharjoituksia • perussykkeen hahmottaminen ja liikeilmaisun soittaminen musiikin mukaan • mahdollisuuksien mukaan integrointi liikunnan opetuksen tanssintunteihin 	<p>L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu</p>	<p>Musiikkiliikunta</p>	<p>Oppilas soittaa liikeilmaisuaan kuulemansa musiikkiin ja ilmaisee musiikkia liikkuen, myös rytmisesti perussykettä seuraten ja ilmaisten.</p>

<p>Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet</p>	<p>Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet</p>	<p>Laajaalainen osaaminen</p>	<p>Arvioinnin kohteet</p>	<p>Hyvä osaaminen</p>
--	---	--------------------------------------	----------------------------------	------------------------------

<p>T5 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia ääniympäristön ja musiikin elämykselliseen kuunteluun ja havainnointiin sekä ohjata häntä keskustelemaan havainnoistaan</p>	<p>S2 Musisoinnissa ja musiikin havainnoinnissa käytetään aiemmin opittuja musiikkikäsitteitä ja musiikin perusmerkintätapoja. Taitojen kehityksessä käsitteellistä osaamista syvennetään. S3 Musiikillisten taitojen ja tietojen ohella opetuksessa käsitellään oppilaiden esille tuomia aihepiirejä sekä heidän musiikkiin liittyviä kokemuksiaan ja havaintojaan. Opetuksessa rakennetaan yhteyksiä musiikin ja muiden oppiaineiden sekä erilaisten yhteiskunnallisten ilmiöiden välille. Samalla pohditaan ja arvioidaan kriittisesti musiikin merkityksiä elämän eri tilanteissa eri aikoina ja aikakausina. S4 Ohjelmistoon ja erityisesti kuunteluohjelmistoon valitaan monipuolisesti eri kulttuurien ja aikakausien musiikkia kansanmusiikista taidemusiikkiin ajankohtaiset musiikilliset ilmiöt huomioiden. Ohjelmiston valinnassa otetaan huomioon oppilaita innostavat teokset.</p> <p>Hyvinkää:</p> <ul style="list-style-type: none"> • musiikin perussanaston käyttäminen keskustelussa • omien mielipiteiden ilmaiseminen musiikin termistöä hyödyntäen • musiikin käyttötapojen ja ilmenemismuotojen jäsentäminen ja havainnoista kertominen 	<p>L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu</p>	<p>Ääniympäristön ja musiikin kuuntelu ja siitä keskusteleminen</p>	<p>Oppilas kuuntelee ääniympäristöä ja musiikkia ja osaa kertoa havainnoistaan.</p>
<p>T6 kannustaa oppilasta rakentamaan luovaa suhdetta musiikkiin ja ohjata heitä improvisointiin, sovittamiseen ja säveltämiseen sekä taiteidenväliseen työskentelyyn</p>	<p>S1 Opetuksessa on keskeistä musiikillisten ilmaisutaitojen monipuolinen kehittäminen sekä omien ideoiden ja ratkaisujen tuottaminen.</p> <p>S2 Opetuksessa huomioidaan tulkinnan merkitys musiikillisessa ilmaisussa.</p> <p>S3 Musiikillisten taitojen ja tietojen ohella opetuksessa käsitellään oppilaiden esille tuomia aihepiirejä sekä heidän musiikkiin liittyviä kokemuksiaan ja havaintojaan. Opetuksessa rakennetaan yhteyksiä musiikin ja muiden oppiaineiden sekä erilaisten yhteiskunnallisten ilmiöiden välille. S4 Ohjelmistoon sisältyvät oppilaiden omat luovat tuotokset ja sävellykset.</p> <p>Hyvinkää:</p> <ul style="list-style-type: none"> □ omien musiikillisten ideoiden toteuttaminen ääntä, akustisia, sähköisiä ja/tai elektronisia soittimia käyttäen 	<p>L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys</p>	<p>Musiikin luova tuottaminen</p>	<p>Oppilas käyttää musiikillisia tai muita äänellisiä elementtejä kehittäen ja toteuttaen musiikillisia ideoita yksin tai ryhmän jäsenenä.</p>

<p>Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet</p>	<p>Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet</p>	<p>Laajaalainen osaaminen</p>	<p>Arvioinnin kohteet</p>	<p>Hyvä osaaminen</p>
--	---	--------------------------------------	----------------------------------	------------------------------

<p>T7 ohjata oppilasta musiikin tallentamiseen ja tieto- ja viestintäteknologian luovaan ilmaisulliseen käyttöön sekä musiikin tekemisessä että osana monialaisia kokonaisuuksia</p>	<p>S1 Opetuksessa on keskeistä musiikillisten ilmaisutaitojen monipuolinen kehittäminen sekä omien ideoiden ja ratkaisujen tuottaminen. S2 Käsitteellistä osaamista syvennetään ja sovelletaan eri tilanteissa. S3 Musiikillisten taitojen ja tietojen ohella opetuksessa käsitellään oppilaiden esille tuomia aihepiirejä sekä heidän musiikkiin liittyviä kokemuksiaan ja havaintojaan. Myös kuluttamisen ja kestävän hyvinvoinnin näkökulmat ovat olennaisia musiikissa. Opetuksessa rakennetaan yhteyksiä musiikin ja muiden oppiaineiden sekä erilaisten yhteiskunnallisten ilmiöiden välille. S4 Ohjelmistoon sisältyvät myös oppilaiden omat luovat tuotokset ja sävellykset. Hyvinkää:</p> <ul style="list-style-type: none"> • musiikkitekologiaan, sen kehitykseen ja musiikkiohjelmistoihin tutustuminen • tavoitteena ymmärtää tv-tekniikan hyödyntäminen musiikintuotannossa esimerkiksi sekvensseri- ja notaatioohjelmistojen avulla • omien musiikillisten ideoiden tuottaminen ja/tai taltiointi tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen • monialaiset opintokokonaisuudet: musiikin yhdistäminen kuvaan ja/tai videoon 	<p>L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L5 Tieto- ja viestintäteknologian osaaminen</p>	<p>Musiikkitekniikan käyttö</p>	<p>Oppilas käyttää musiikkitekniikan tarjoamia mahdollisuuksia omassa tai ryhmän ilmaisussa.</p>
--	---	--	---------------------------------	--

Kulttuurinen ymmärrys ja monilukutaito

<p>T8 ohjata oppilasta tarkastelemaan musiikkia taiteenlajina ja ymmärtämään, miten musiikkia käytetään viestimiseen ja vaikuttamiseen eri kulttuureissa.</p>	<p>S2 Opetuksessa huomioidaan tulkinnan merkitys musiikillisessa ilmaisussa. S3 S4 Ohjelmistoon ja erityisesti kuunteluohjelmistoon valitaan monipuolisesti eri kulttuurien ja aikakausien musiikkia kansanmusiikista taidemusiikkiin ajankohtaiset musiikilliset ilmiöt huomioiden. Hyvinkää:</p> <ul style="list-style-type: none"> • monenlaisen musiikin kuunteluun opetteleminen, asioiden näkeminen useasta näkökulmasta ja erilaisten mielipiteiden arvostaminen • musiikin merkitysten tulkitseminen ja musiikilla vaikuttamisen tiedostaminen • eettisyys: arvostava suhtautuminen eri kulttuurien musiikkityyleihin 	<p>L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito</p>	<p>Kulttuurinen osaaminen</p>	<p>Oppilas jäsentää musiikin käyttötapoja ja kulttuurisia ilmenemismuotoja kertoen havainnoistaan.</p>
---	---	---	-------------------------------	--

<p>Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet</p>	<p>Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet</p>	<p>Laajaalainen osaaminen</p>	<p>Arvioinnin kohteet</p>	<p>Hyvä osaaminen</p>
--	---	--------------------------------------	----------------------------------	------------------------------

T9 rohkaista ja ohjata oppilasta käyttämään musiikin merkintätapoja, käsitteitä ja terminologiaa musiikillisessa toiminnassa	S2 Musisoinnissa ja musiikin havainnoinnissa käytetään aiemmin opittuja musiikkikäsitteitä ja musiikin perusmerkintätapoja. Taitojen kehittyessä käsitteellistä osaamista syvennetään ja sovelletaan eri tilanteissa. S3 Opetuksessa rakennetaan yhteyksiä musiikin ja muiden oppiaineiden sekä erilaisten yhteiskunnallisten ilmiöiden välille. S4 Ohjelmistoon ja erityisesti kuunteluohjelmistoon valitaan monipuolisesti eri kulttuurien ja aikakausien musiikkia kansanmusiikista taidemusiikkiin ajankohtaiset musiikilliset ilmiöt huomioiden.	L4 Monilukutaito	Musiikillisten käsitteiden ja symbolien käyttö	Oppilas käyttää musiikkikäsitteitä, musiikin merkintätapoja sekä musiikkitermejä musiikillisessa toiminnassa.
--	---	---------------------	--	---

Hyvinvointi ja turvallisuus musiikissa

T10 ohjata oppilasta tunnistamaan musiikin vaikutuksia tunteisiin	S3 Musiikillisten taitojen ja tietojen ohella opetuksessa käsitellään oppilaiden esille tuomia aihepiirejä sekä heidän musiikkiin liittyviä kokemuksiaan ja havaintojaan. Samalla pohditaan ja arvioidaan kriittisesti musiikin merkityksiä elämän eri tilanteissa. Hyvinkää: <ul style="list-style-type: none"> tiedostaminen ja erittely (analysointi) miksi jokin kappale miellyttää tai ei miellytä musiikkiin liittyvien tunteiden ja kokemusten jäsentäminen oppilas hahmottaa mitkä kappaleet ovat olennainen osa hänen omaa musiikillista historiaansa (esim. "Oman elämän soundtrack") 	L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L4 Monilukutaito	Musiikin hyvinvointivaikutusten tunnistaminen	Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.
T11 ohjata oppilasta huolehtimaan kuulostaan sekä musisointi- ja ääniympäristön turvallisuudesta	S3 Kuluttamisen ja kestäväen hyvinvoinnin näkökulmat ovat olennaisia musiikissa. Hyvinkää: <ul style="list-style-type: none"> hälyn ja melun terveysvaikutukset yhteissoitossa oman soittimen hallinta musiikin kuuntelun voimakkuus kestävä kehitys: soittimista huolehtiminen, yleinen huolellisuus, yhteisen ja oman omaisuuden arvostaminen 	L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot	Kuulosta sekä musisointi- ja ääniympäristön turvallisuudesta huolehtiminen	Oppilas käyttää laitteita ja soittimia musisoitilanteissa ottaen huomioon muun muassa äänen ja musiikin voimakkuuteen sekä muut turvalliseen toimintaan liittyvät tekijät.

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laajaalainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
------------------------------------	---------------------------------------	------------------------	--------------------	----------------

Oppimaan oppiminen musiikissa

T12 ohjata oppilasta kehittämään musiikillista osaamistaan harjoittelun avulla, asettamaan tavoitteita musiikilliselle oppimiselleen ja arvioimaan edistymistään suhteessa tavoitteisiin.	S1 S3 Musiikillisten taitojen ja tietojen ohella opetuksessa käsitellään oppilaiden esille tuomia aihepiirejä sekä heidän musiikkiin liittyviä kokemuksiaan ja havaintojaan.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen	Oppimisen taidot	Oppilas asettaa ohjattuna musisointiin, musiikkiliikuntaan tai säveltämiseen ja muuhun luovaan tuottamiseen liittyviä tavoitteita sekä arvioi edistymistään suhteessa niihin.
---	---	-----------------------------------	------------------	---

*Päätösarvioinnin kriteerit arvosanoille 5, 7 ja 9 löytyvät 9.luokan kohdalta.

VALINNAINEN MUSIIKKI

8. Ik. VALINNAINEN MUSIIKKI				
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
Osallisuus				
T1 kannustaa oppilasta rakentamaan toimintaan musisoivan ryhmän ja musiikillisten yhteisöjen jäsenenä	S1–S4	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen	Musiikillisen ryhmän jäsenenä toimiminen	Oppilas toimii musiikillisen ryhmän jäsenenä, huolehtii osuudestaan ja kannustaa toisia.
Musiikilliset tiedot ja taidot sekä luova tuottaminen				
T2 ohjata oppilasta ylläpitämään äänenkäyttö- ja laulutaitoaan sekä kehittämään niitä edelleen musisoivan ryhmän jäsenenä	S1–S4			Oppilas käyttää ääntään musiikillisen ilmaisun välineenä ja osallistuu yhteislauluun sovittaen osuutensa osaksi kokonaisuutta.
T3 kannustaa oppilasta kehittämään edelleen soitto- ja yhteismusisointitaitojaan keho-, rytmi-, melodia- ja sointusoittimin	S1–S4	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu	Soittaminen musiikkiryhmän jäsenenä	Oppilas soittaa keho-, rytmi-, melodia- ja sointusoittimia ja osallistuu yhteissoittoon melko sujuvasti.
T4 rohkaista oppilasta monipuoliseen musiikkiliikunnalliseen kokemiseen ja ilmaisuun	S1–S4	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu	Musiikkiliikunta	Oppilas osoittaa hahmottavansa musiikin perussykkeen liikkeessään ja soittaa liikeilmaisuun kuulemaansa musiikkiin.

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
T5 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia ääniympäristön ja musiikin elämykselliseen kuunteluun ja havainnointiin sekä ohjata häntä keskustelemaan havainnoistaan	S1–S4	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu	Ääniympäristön ja musiikin kuuntelu ja siitä keskusteleminen	Oppilas kuuntelee ääniympäristöä ja musiikkia ja osaa kertoa havainnoistaan.
T6 kannustaa oppilasta rakentamaan luovaa suhdetta musiikkiin ja ohjata heitä improvisointiin, sovittamiseen ja säveltämiseen sekä taiteidenväliseen työskentelyyn	S1–S4	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys	Musiikin luova tuottaminen	Oppilas osaa käyttää musiikillisia tai muita äänellisiä elementtejä kehittäessään ja toteuttaessaan uusia musiikillisia ideoita yksin tai ryhmän jäsenenä.
T7 ohjata oppilasta musiikin tallentamiseen ja tieto- ja viestintäteknologian luovaan ilmaisulliseen käyttöön sekä musiikin tekemisessä että osana monialaisia kokonaisuuksia	S1–S4	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Musiikkiteknologian käyttö	Oppilas osaa käyttää musiikkiteknologian tarjoamia mahdollisuuksia omassa tai ryhmän ilmaisussa.
Kulttuurinen ymmärrys ja monilukutaito				
T8 ohjata oppilasta tarkastelemaan musiikkia taiteenlajina ja ymmärtämään, miten musiikkia käytetään viestimiseen ja vaikuttamiseen eri kulttuureissa.	S1–S4	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito	Kulttuurinen osaaminen	Oppilas osaa jäsentää musiikin käyttötapoja ja ilmenemismuotoja ja kertoa havainnoistaan.
T9 rohkaista ja ohjata oppilasta keskustelemaan musiikista käyttäen musiikin käsitteitä ja terminologiaa	S1–S4	L4 Monilukutaito	Musiikillisten käsitteiden ja symbolien käyttö	Oppilas käyttää musiikin peruskäsitteitä ja merkintätapoja sekä termejä musiikillisessa toiminnassa.
Hyvinvointi ja turvallisuus musiikissa				
T10 ohjata oppilasta tunnistamaan musiikin vaikutuksia tunteisiin ja hyvinvointiin	S1–S4	L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L4 Monilukutaito	Musiikin hyvinvointivaikutusten tunnistaminen	Oppilaan kanssa keskustellaan musiikin vaikutuksista hyvinvointiin ja tunteisiin, mutta tavoitetta ei oteta huomioon päättöarvosanan muodostamisessa.

T11 ohjata oppilasta huolehtimaan kuulostaan sekä musisointi- ja ääniympäristön turvallisuudesta	S1–S4	L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot	Kuulosta sekä musisointi- ja ääniympäristön turvallisuudesta huolehtiminen	Oppilas käyttää laitteita ja soittimia musisointilanteissa ottaen huomioon muun muassa äänen ja musiikin voimakkuuteen sekä muut turvalliseen toimintaan liittyvät tekijät.
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
Oppimaan oppiminen musiikissa				
T12 ohjata oppilasta kehittämään musiikillista osaamistaan harjoittelun avulla, asettamaan tavoitteita musiikilliselle oppimiselleen ja arvioimaan edistymistään suhteessa tavoitteisiin.	S1–S4	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen	Oppimisen taidot	Oppilas asettaa ohjattuna musisointiin, musiikkiliikuntaan tai säveltämiseen ja muuhun luovaan tuottamiseen liittyviä tavoitteita sekä arvioi edistymistään suhteessa niihin.

Musiikki

(Perusopetuksen päättöarvioinnin kriteerit s. 258)

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi musiikissa vuosiluokilla 7–9

Musiikin opetuksessa formatiivinen arviointi tarkoittaa kannustavaa ja rakentavaa palautetta opintojen aikana. Se tukee oppilaiden motivaation rakentumista ja auttaa jokaista löytämään omat vahvuutensa. Ohjaava palaute auttaa oppilasta hahmottamaan yhä paremmin soivaa musiikillista toteutusta, musiikillista ilmaisua ja musiikin merkityksiä. Palautetta oppilas tarvitsee erityisesti, kun hän toteuttaa luovaan tuottamiseen liittyviä kokonaisuuksia. Palautteen avulla oppilaita rohkaistaan toimimaan aktiivisesti ja vastuullisesti sekä soveltamaan käytännössä oppimaansa musiikin tietoa ja taitoa. Musiikin summatiivisessa arvioinnissa oppilailla tulee olla mahdollisuus osoittaa osaamistaan monipuolisesti. Arviointi kohdistuu sekä oppilaan tiedolliseen osaamiseen että musiikillisiin taitoihin erilaisissa oppimistilanteissa ja -ympäristöissä. Musiikissa harjoittelu- ja työskentelytaitojen kehittäminen eli oppimaan oppiminen on yksi arvioitavista kriteereistä.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona musiikin opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päättöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut musiikin oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt musiikin tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päättöarvosana on musiikin tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan musiikin oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päättöarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Musiikissa oppilaan oppimisen tavoitteet on johdettu musiikin opetuksen tavoitteista. Musiikin oppimisen tavoitteet ja arvioinnin kohteet koostuvat osallisuuden taidoista, musiikillisista taidoista ja tiedoista, luovasta tuottamisesta, kulttuurisen ymmärtämisen taidoista, monilukutaidosta, hyvinvoinnin ja ääniturvallisuuden taidoista sekä oppimaan oppimisen taidoista. Kriteerikuvauksissa alempien arvosanojen osaamisen kuvaukset sisältyvät ylempien arvosanojen kuvauksiin.

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
Osallisuus							
T1 kannustaa oppilasta rakentamaan toimintaan musisoivan ryhmän ja musiikillisten yhteisöjen jäsenenä	S1–S4	Oppilas oppii toimimaan musiikillisten yhteisöjen jäsenenä.	Musiikillisen ryhmän jäsenenä toimiminen	Oppilas osallistuu musisoivan ryhmän toimintaan opettajan konkreettisen ohjeen mukaan.	Oppilas osaa toimia musisoivan ryhmän jäsenenä.	Oppilas toimii itsenäisesti musisoivan ryhmän ja musiikillisen yhteisön jäsenenä huolehtien osuudestaan.	Oppilas toimii rakentavasti musisoivan ryhmän ja musiikillisen yhteisön jäsenenä huolehtien osuudestaan sekä kannustaen ja auttaen toisia.
Musiikilliset taidot ja tiedot sekä luova tuottaminen							
T2 ohjata oppilasta ylläpitämään äänenkäyttö- ja laulutaitoaan sekä kehittämään niitä edelleen musisoivan ryhmän jäsenenä	S1–S4	Oppilas kehittää äänenkäyttö- ja laulutaitoaan edelleen musisoivan ryhmän jäsenenä.	Äänenkäyttö ja laulaminen musiikkiryhmän jäsenenä	Oppilas käyttää ääntään osana musiikillista ilmaisua.	Oppilas käyttää ääntään musiikillisen ilmaisun välineenä ja osallistuu yhteislauluun.	Oppilas käyttää ääntään musiikillisen ilmaisun välineenä ja osallistuu yhteislauluun sovittaen osuutensa osaksi kokonaisuutta.	Oppilas käyttää ääntään musiikillisen ilmaisun välineenä tehtävän ja tilanteen mukaisesti sekä ylläpitää ja kehittää äänenkäyttö- ja laulutaitoaan.

T3 kannustaa oppilasta kehittämään edelleen soitto- ja yhteismusisointitaitojaan keho-, rytmi-, melodia- ja sointusoittimin	S1 – S4	Oppilas kehittää edelleen soitto- ja yhteismusisointitaitojaan soittaen keho-, rytmi-, melodia- ja sointusoittimia.	Soittaminen musiikkiryhmän jäsenenä	Oppilas osallistuu soittamiseen konkreettisen ohjauksen alaisena.	Oppilas soittaa keho-, rytmi-, melodia- ja sointusoittimia ja osallistuu yhteissoittoon pyrkien sovittamaan osuutensa kokonaisuuteen.	Oppilas soittaa keho-, rytmi-, melodia- ja sointusoittimia ja osallistuu yhteissoittoon melko sujuvasti.	Oppilas soittaa keho-, rytmi-, melodia- ja sointusoittimia ja osallistuu yhteissoittoon sujuvasti.
T4 rohkaista oppilasta monipuoliseen musiikkiliikunnalliseen kokemiseen ja ilmaisuun	S1 – S4	Oppilas ilmaisee ja tutkii musiikkia musiikkiliikunnallisuuden keinoin.	Musiikkiliikunta	Oppilas osallistuu musiikkia ja liikettä yhdistävään toimintaan ryhmän jäsenenä.	Oppilas sovittaa liikkumistaan musiikkiin ja osallistuu ryhmän jäsenenä musiikkiliikunnalliseen ilmaisuun.	Oppilas sovittaa liikeilmaisuaan kuulemansa musiikkiin ja ilmaisee musiikkia liikkuen, myös rytmisesti perussykettä seuraten ja ilmaisten.	Oppilas käyttää koko kehon liikettä monipuolisesti ja luovasti musiikin oppimisessa sekä musiikillisessa ilmaisussa ja vuorovaikutuksessa.

T5 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia ääniympäristön ja musiikin elämykselliseen kuunteluun ja havainnointiin sekä ohjata häntä keskustelemaan havainnoistaan	S1 – S4	Oppilas kuuntelee ja havainnoi ääniympäristöä ja musiikkia elämyksellisesti sekä kykenee osallistumaan aiheeseen liittyvään keskusteluun.	Ääniympäristön ja musiikin kuuntelu ja siitä keskusteleminen	Oppilas kuuntelee ääniympäristöä ja musiikkia.	Oppilas kuuntelee ääniympäristöä ja musiikkia esittäen kuulemastaan yksittäisiä huomioita.	Oppilas kuuntelee ääniympäristöä ja musiikkia ja osaa kertoa havainnoistaan.	Oppilas kuuntelee ääniympäristöä ja musiikkia keskustellen havainnoistaan sekä perustellen näkemyksiään.
---	---------	---	--	--	--	--	--

T6 kannustaa oppilasta rakentamaan luovaa suhdetta musiikkiin ja ohjata häntä improvisointiin, sovittamiseen ja säveltämiseen sekä taiteidenväliseen työskentelyyn	S1 – S4	Oppilas rakentaa luovaa suhdetta musiikkiin improvisoiden, sovittaen ja säveltäen sekä työskentelemällä taiteidenvälisesti.	Musiikin luova tuottaminen	Oppilas osallistuu luovan tuottamisen prosessiin.	Oppilas osallistuu luovan tuottamisen prosessiin tuottaen yksittäisiä musiikillisia ideoita yksin tai ryhmän jäsenenä.	Oppilas käyttää musiikillisia tai muita äänellisiä elementtejä kehittäen ja toteuttaen musiikillisia ideoita yksin tai ryhmän jäsenenä.	Oppilas käyttää musiikillisia tai muita äänellisiä elementtejä kehittäen ja toteuttaen moninaisia sekä kekseliäitä musiikillisia ideoita yksin tai ryhmän jäsenenä.
--	---------	---	----------------------------	---	--	---	---

T7 ohjata oppilasta musiikin tallentamiseen ja tieto- ja viestintäteknologian käyttöön sekä musiikin tekemisessä että osana monialaisia kokonaisuuksia	S1 – S4	Oppilas käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa musiikin tekemisessä sekä tallentamisessa osana monialaisia kokonaisuuksia.	Musiikkitekniikan käyttö	Oppilas kokeilee joitakin musiikkitekniikan työkaluja opettajan konkreettisten ohjeiden mukaan.	Oppilas kokeilee musiikkitekniikan mahdollisuuksia musiikin tekemisessä itsenäisesti.	Oppilas käyttää musiikkitekniikan tarjoamia mahdollisuuksia omassa tai ryhmän ilmaisussa.	Oppilas käyttää monipuolisesti musiikkitekniikan tarjoamia mahdollisuuksia omassa tai ryhmän ilmaisussa.
--	---------	--	--------------------------	---	---	---	--

Kulttuurinen ymmärrys ja monilukutaito

T8 ohjata oppilasta tarkastelemaan musiikkia taiteenlajina ja ymmärtämään, miten musiikkia käytetään viestimiseen ja vaikuttamiseen eri kulttuureissa	S1– S4	Oppilas tarkastelee musiikkia taiteenlajina ja oppii ymmärtämään, miten musiikkia käytetään viestimiseen ja vaikuttamiseen eri kulttuureissa.	Kulttuurinen osaaminen	Oppilas tunnistaa joitakin tapoja käyttää musiikkia viestimiseen ja vaikuttamiseen. Oppilas tunnistaa joitakin musiikkikulttuureja.	Oppilas tunnistaa joitakin musiikin monista käyttötavoista ja kulttuurisista ilmenemismuodoista ja osaa kertoa havainnoistaan.	Oppilas jäsentää musiikin käyttötapoja ja kulttuurisia ilmenemismuotoja kertoen havainnoistaan.	Oppilas analysoi ja arvioi musiikin käyttötapoja ja kulttuurisia ilmenemismuotoja ja osaa keskustella niistä.
---	--------	---	------------------------	--	--	---	---

T9 rohkaista ja ohjata oppilasta käyttämään musiikin merkintätapoja, käsitteitä ja terminologiaa musiikillisessa toiminnassa.	S1–S4	Oppilas käyttää musiikin merkintätapoja, käsitteitä ja terminologiaa musiikillisessa toiminnassa.	Musiikillisten käsitteiden ja symbolien käyttö.	Oppilas tunnistaa joitakin musiikin käsitteitä ja symboleja.	Oppilas käyttää yksittäisiä musiikkikäsitteitä, musiikin merkintätapoja ja joitakin musiikkitermejä musiikillisessa toiminnassa.	Oppilas käyttää musiikkikäsitteitä, musiikin merkintätapoja sekä musiikkitermejä musiikillisessa toiminnassa.	Oppilas käyttää ja soveltaa sujuvasti ja tarkoituksenmukaisesti musiikkikäsitteitä, musiikin merkintätapoja ja musiikkitermejä musiikillisessa toiminnassa.
---	-------	---	---	--	--	---	---

Hyvinvointi ja turvallisuus musiikissa

T10 ohjata oppilasta tunnistamaan musiikin vaikutuksia tunteisiin ja hyvinvointiin	S1–S4	Oppilas tunnistaa musiikin vaikutuksia tunteisiin ja hyvinvointiin.		Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia			
--	-------	---	--	---	--	--	--

T11 ohjata oppilasta huolehtimaan kuulostaan sekä musisointi- ja ääniympäristön turvallisuudesta	S1–S4	Oppilas huolehtii kuulostaan ja pitää huolta musisointi- ja ääniympäristön turvallisuudesta.	Kuulosta sekä musisointi- ja ääniympäristön turvallisuudesta huolehtiminen	Oppilas noudattaa annettavia turvallisuusohjeita.	Oppilas ottaa huomioon ääniympäristön turvallisuuteen liittyvät tekijät sekä käyttää laitteita ja soittimia turvallisuusohjeiden mukaisesti.	Oppilas käyttää laitteita ja soittimia musisointitilanteissa ottaen huomioon muun muassa äänen ja musiikin voimakkuuteen sekä muut turvalliseen toimintaan liittyvät tekijät.	Oppilas huolehtii vastuullisesti musisointi- ja ääniympäristön turvallisuudesta.
--	-------	--	--	---	--	---	--

Oppimaan oppiminen musiikissa							
T12 ohjata oppilasta kehittämään musiikillista osaamistaan harjoittelun avulla, asettamaan tavoitteita musiikilliselle oppimiselleen ja arvioimaan taitojensa edistymistä suhteessa tavoitteisiin.	S1–S4	Oppilas oppii kehittämään musiikillista osaamistaan harjoittelun avulla, asettaa tavoitteita musiikilliselle oppimiselleen sekä arvioi taitojensa edistymistä suhteessa tavoitteisiin.	Oppimisen taidot	Oppilas kehittää osaamistaan opettajan tukemana jollakin musiikillisen osaamisen osaalueella annetun tavoitteen suuntaisesti.	Oppilas asettaa itselleen ohjattuna musisointiin, musiikkiliikuntaan tai säveltämiseen ja muuhun luovaan tuottamiseen liittyviä tavoitteita, toimii niiden suuntaisesti ja työskentelee niiden suuntaisesti	Oppilas asettaa ohjattuna itselleen musisointiin, musiikkiliikuntaan tai säveltämiseen ja muuhun luovaan tuottamiseen liittyviä tavoitteita, harjoittelee niiden suuntaisesti sekä arvioi edistymistään suhteessa tavoitteisiinsa.	Oppilas asettaa musisointiin, musiikkiliikuntaan tai säveltämiseen ja muuhun luovaan tuottamiseen liittyviä tavoitteita ja työskentelee niiden mukaisesti. Oppilas arvioi toimintaansa ja mukauttaa työskentelyään tavoitteidensa pohjalta.

15.4.15 KUVATAIDE

(Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet s. 426)

7. lk. KUVATAIDE				
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
Visuaalinen havaitseminen ja ajattelu Oppilaat tutustuvat paikalliseen taide- ja kulttuuritarjontaan joko paikan päällä tai internetin välityksellä. Ohjataan oppilasta etsimään luotettavaa tietoa taiteesta ja visuaalisesta kulttuurista. Kiinnitetään huomiota moniaistisiin ilmaisutapoihin taiteessa ja visuaalisessa kulttuurissa. Kannustetaan havainnoimaan taidetta ja visuaalista kulttuuria moniaistisesti. Rohkaistaan oppilasta ilmaisemaan ajatuksiaan taiteesta, visuaalisesta kulttuurista ja ympäristöstä opettajan johdolla, pareittain tai ryhmissä suullisesti tai kirjallisesti. Opetellaan kuvailemaan ja kertomaan taideteoksista ja omista töistä. Tarkastellaan minkälaisia tunteita taide voi herättää tekijänä ja kokijana. Ohjataan oppilasta tarkastelemaan omaa visuaalista viestintäänsä ja ajankohtaisia kuvallisia viestejä.				
<i>T1 kannustaa oppilasta havainnoimaan, taidetta, ympäristöä ja muuta visuaalista kulttuuria moniaistisesti ja käyttämään monipuolisesti kuvallisen tuottamisen menetelmiä</i>	Taiteen, arkkitehtuurin sekä kulttuurin ja viestinnän tarkastelu paikan päällä ja internetissä. Tarkastelun kohteena mm. omat kuvat, median kuvat sekä taideteokset. S1, S2, S3	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	<i>Taiteen, ympäristön ja muun visuaalisen kulttuurin havainnoiminen</i>	<i>Oppilas osaa käyttää erilaisia havaintovälineitä ympäristön ja sen kuvien tarkastelussa.</i>
<i>T2 rohkaista oppilasta keskustelemaan omista ja muiden havainnoista ja ajatuksista sekä perustelevaan näkemyksiään</i>	Havaintojen ja ajatusten sanallistaminen. S1, S2, S3	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys	Havaintojen ja ajatusten sanallinen pohdinta	<i>Oppilas osaa sanallistaa havaintojaan ja ajatteluaan taiteesta, ympäristöstä ja muusta visuaalisesta kulttuurista.</i>
<i>T3 innostaa oppilasta ilmaisemaan havaintojaan ja ajatuksiaan kuvallisesti erilaisia välineitä ja tiedon tuottamisen tapoja käyttäen eri ympäristöissä</i>	Havaintojen soveltaminen omassa kuvallisessa työskentelyssä (esim. elokuva, taidekuva, ympäristötaide). S1, S2, S3	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Havaintojen ja ajatusten kuvallinen ilmaiseminen	<i>Oppilas osaa ilmaista havaintojaan ja ajatuksiaan kuvallisesti erilaisia välineitä ja tiedon tuottamisen tapoja käyttäen.</i>
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen

Kuvallinen tuottaminen				
<p>Tuttujen tekniikoiden lisäksi tutustutaan mahdollisuuksien mukaan nykytaiteen toimintatapoihin (esim. installaatiot, performanssit ja ympäristötaide) ja harjoitellaan erikoistekniikoita sekä eri tekniikoiden yhdistämistä esimerkiksi: piirustus, maalaus, kuvanveisto, grafiikka, valokuvaus, elokuvaus, keramiikka, kuvankäsittely, piirto-ohjelmat, suunnitteluohjelmien käyttö. Oppilas soveltaa omassa kuvallisessa työskentelyssään mainonnan, julisteiden ja kantaottavan taiteen ilmaisutapoja sekä kuvan ja tekstin yhdistämistä. Oppilaan omat kuvakulttuurit ja oppilaslähtöisyys; esim. oppilas on mukana aiheiden ja kokeilujen suunnittelussa ja tavoitteiden asettelussa ja arvioimassa omaa oppimistaan.</p>				
<i>T4 ohjata oppilasta soveltamaan erilaisia materiaaleja, tekniikoita ja ilmaisun keinoja sekä syventämään kuvallisen tuottamisen taitojaan</i>	Esim. piirustus, maalaus, kuvanveisto, grafiikka, valokuvaus, elokuvaus, keramiikka, kuvankäsittely, piirto-ohjelmat, suunnitteluohjelmien käyttö ja ilmaisun keinot kuten installaatiot ja ympäristötaide S1, S2, S3	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys	Kuvailmaisun taitojensyventäminen	<i>Oppilas osaa käyttää tavoitteellisesti erilaisia kuvallisen tuottamisen materiaaleja, tekniikoita ja keinoja kuvailmaisussaan.</i>
<i>T5 ohjata oppilasta tutkivaan lähestymistapaan itsenäisessä ja yhteistoiminnallisessa kuvallisessa työskentelyssä</i>	Oppilaan omat kuvakulttuurit, taidekuvat ja median kuvat. S1, S2, S3	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Tutkivan lähestymistavan ja ongelmanratkaisutaitojen käyttäminen	<i>Oppilas osaa käyttää tutkivaa lähestymistapaa itsenäisesti tai ryhmässä työskennellessään.</i>
<i>T6 rohkaista oppilasta ilmaisemaan mielipiteitään sekä soveltamaan kuvallisen viestinnän ja vaikuttamisen keinoja omissa kuvissaan</i>	Oppilas soveltaa omassa kuvallisessa työskentelyssään mainonnan, julisteiden ja kantaottavan taiteen ilmaisutapoja sekä kuvan ja tekstin yhdistämistä (esim. sarjakuva). S1, S2, S3	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Kuvallisen tuottamisen avulla vaikuttaminen	<i>Oppilas pyrkii vaikuttamaan ympäristöönsä ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin kuvallisin keinoin.</i>

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
Visuaalisen kulttuurin tulkinta				
<p>Erilaisia kuvantulkinnan keinoja: teoksen muodon taso, katsojan henkilökohtainen kokemus ja kulttuurinen taso. Esimerkkejä taidehistorian ja visuaalisen kulttuurin aikakausista ja tyyli-suunnista, ilmiöistä, kehityskaarista ja yhteyksistä kulttuurin osaluksiin (muoti, kirjallisuus, musiikki, populaarikulttuuri jne.)</p>				

<i>T7 ohjata oppilasta soveltamaan kuvallisia, sanallisia ja muita kuvatulkinna menetelmiä</i>	Harjoitellaan erilaisia kuvantukintatapoja analysoiden omia ja toisten kuvataiteellisia töitä S1, S2, S3	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys	Kuvatulkinnan menetelmien soveltaminen	<i>Oppilas osaa käyttää joitakin kuvallisia, sanallisia ja muita kuvatulkinna menetelmiä.</i>
<i>T8 ohjata oppilasta tarkastelemaan taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin merkitystä yksilölle, yhteisölle ja yhteiskunnalle historian ja kulttuurin näkökulmista</i>	Taide- ja kulttuurihistorian teoksiin ja niiden merkityksiin tutustuminen. Visuaalisen alan ammatteihin tutustuminen. S1, S2, S3	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Visuaalisen kulttuurin merkityksen tarkasteleminen	<i>Oppilas osallistuu tulkinnoillaan keskusteluun taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin merkityksestä.</i>
<i>T9 innostaa oppilasta soveltamaan eri aikojen ja kulttuurien kuvailmaisun tapoja kuvallisessa tuottamisessaan</i>	Taide- ja kulttuurihistoriasta tehtyjen omien havaintojen käyttäminen omassa kuvallisessa työskentelyssä S1, S2, S3	Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys	Kulttuuristen kuvailmaisun tapojen tuntemus ja soveltaminen	<i>Oppilas osaa soveltaa joitakin kulttuurisesti erilaisia kuvailmaisun tapoja.</i>
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
Esteettinen, ekologinen ja eettinen arvottaminen				
Pohdintojen lähtökohtana esim. ympäristötaide, kierrätystaide, katutaide, ITE-taide, outsider-taide, populaarikulttuurin ilmiöt, alakulttuurin ilmiöt. Kierrätys, kestävä kehitys ja ympäristöarvot omassa työskentelyssä välinehuollosta materiaalivalintoihin.				
<i>T10 ohjata oppilasta ottamaan kantaa taiteessa, ympäristössä ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviin arvoihin</i>	Esteettiset, ekologiset ja eettiset näkökulmat ja niiden merkitys. Pohdintojen lähtökohtana esim. ympäristötaide, kierrätystaide, katutaide, ITE-taide, outsider-taide, populaarikulttuurin ilmiöt, alakulttuurin ilmiöt. S1, S2, S3	L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L4 Monilukutaito L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Kannan ottaminen visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviin arvoihin	<i>Oppilas osaa ilmaista näkemyksiään taiteessa, ympäristössä ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmenevistä arvoista.</i>
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen

<i>T11 kannustaa oppilasta ottamaan kuvailmaisussaan huomioon kulttuurinen moninaisuus ja kestävä kehitys sekä vaikuttamaan kuvien avulla</i>	Esteettiset, ekologiset ja eettiset näkökulmat omassa kuvallisessa työskentelyssä. Kierrätys, kestävä kehitys ja ympäristöarvot omassa työskentelyssä välinehuollosta materiaalivalintoihin. S1, S2, S3	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen	Omien arvojen kuvallinen ilmaiseminen	<i>Oppilas tarkastelee kuvailmaisussaan kulttuurista moninaisuutta ja kestävä kehitystä sekä tunnistaa kuvilla vaikuttamisen mahdollisuuksia.</i>
---	---	---	---------------------------------------	---

VALINNAINEN KUVATAIDE

8. lk. VALINNAINEN KUVATAIDE				
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
Visuaalinen havaitseminen ja ajattelu oma ajattelu ja tulkinnat visuaaliseksi tuotokseksi				
T1 kannustaa oppilasta havainnoimaan, taidetta, ympäristöä ja muuta visuaalista kulttuuria moniaistisesti ja käyttämään monipuolisesti kuvallisen tuottamisen menetelmiä	Erilaiset kuvantulkintavat S1–S3	Ajattelu ja oppimaan oppiminen L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Taiteen, ympäristön ja muun visuaalisen kulttuurin havainnoiminen	Oppilas osaa käyttää erilaisia havaintovälineitä ympäristön ja sen kuvien tarkastelussa.
T2 rohkaista oppilasta keskustelemaan omista ja muiden havainnoista ja ajatuksista sekä perustelemaan näkemyksiään	Havaintojen ja ajatusten sanallistaminen S1-S3	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys	Havaintojen ja ajatusten sanallistaminen	Oppilas osaa sanallistaa havaintojaan ja ajatteluaan taiteesta, ympäristöstä ja muusta visuaalisesta kulttuurista.
T3 innostaa oppilasta ilmaisemaan havaintojaan ja ajatuksiaan kuvallisesti erilaisia välineitä ja tiedon tuottamisen tapoja käyttäen eri ympäristöissä	T1-T2 soveltaminen omassa kuvallisessa työskentelyssä S1-S3	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Havaintojen ja ajatusten ilmaiseminen	Oppilas osaa ilmaista havaintojaan ja ajatuksiaan kuvallisesti erilaisia välineitä ja tiedon tuottamisen tapoja käyttäen.
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen

Kuvallinen tuottaminen <ul style="list-style-type: none"> 7. luokan sisältöjen lisäksi laajennetaan esimerkiksi kännykkäkuviin, nykytaiteen (esim. katutaiteen) tekniikoihin ja kuvankäsittelyyn. mahdollisuuksien mukaan oppilaan omien aiheiden ja materiaalivalintojen lisääminen kannustetaan aihevalintojen ajankohtaisuuteen esimerkiksi oppilaan omassa elämässä, taiteessa tai ympäröivässä maailmassa 				
T4 ohjata oppilasta soveltamaan erilaisia materiaaleja, tekniikoita ja ilmaisun keinoja sekä syventämään kuvallisen tuottamisen taitojaan	Materiaalit, tekniikat ja ilmaisun keinot S1 Omat kuvakulttuurit S2 Ympäristön kuvakulttuurit S3 Taiteen maailmat	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjäyys	Kuvallisten ilmaisukeinojen kehittäminen	Oppilas osaa käyttää erilaisia havaintovälineitä ympäristön ja sen kuvien tarkastelussa.
T5 ohjata oppilasta tutkivaan lähestymistapaan itsenäisessä ja yhteistoiminnallisessa kuvallisessa työskentelyssä	Materiaali- ja tekniikkakokeiluja S1-S3	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Kuvailmaisun taitojen kehittäminen	Oppilas osaa sanallistaa havaintojaan ja ajatteluaan taiteesta, ympäristöstä ja muusta visuaalisesta kulttuurista.
T6 rohkaista oppilasta ilmaisemaan mielipiteitään sekä soveltamaan kuvallisen viestinnän ja vaikuttamisen keinoja omissa kuvissaan	Vaikuttamisen keinot taiteessa ja visuaalisessa kulttuurissa S1-S3	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Kuvien avulla vaikuttaminen ja osallistuminen	Oppilas osaa ilmaista havaintojaan ja ajatuksiaan kuvallisesti erilaisia välineitä ja tiedon tuottamisen tapoja käyttäen.
Visuaalisen kulttuurin tulkinta kriittisen ja monipuolisesti pohtivan tarkastelun lisääminen				
T7 ohjata oppilasta soveltamaan kuvallisia, sanallisia ja muita kuvatulkinnan menetelmiä	Erilaiset kuvantulkintavat S1-S3	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjäyys	Kuvien tarkastelu	Oppilas osaa käyttää joitakin kuvallisia, sanallisia ja muita kuvatulkinnan menetelmiä.
T8 ohjata oppilasta tarkastelemaan taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin merkitystä yksilölle, yhteisölle ja yhteiskunnalle historian ja kulttuurin näkökulmista	Taide- ja kulttuurihistoria S1-S3	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L6 Työelämätaidot ja yrittäjäyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Kuvatulkinnan menetelmien käyttäminen	Oppilas osallistuu tulkinnoillaan keskusteluun taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin merkityksestä.

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
---	--	--------------------------------	---------------------------	-----------------------

T9 innostaa oppilasta soveltamaan eri aikojen ja kulttuurien kuvailmaisun tapoja kuvallisessa tuottamisessaan	T7-T8 soveltaminen omassa kuvallisessa työskentelyssä S1–S3	Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys	Kuvailmaisun työtapojen käyttäminen	Oppilas osaa soveltaa joitakin kulttuurisesti erilaisia kuvailmaisun tapoja.
Esteettinen, ekologinen ja eettinen arvottaminen esim. stereotyyppien ja vakiintuneiden kuvaamistapojen tarkastelua omassa työskentelyssä ja visuaalisessa kulttuurissa				
T9 innostaa oppilasta soveltamaan eri aikojen ja kulttuurien kuvailmaisun tapoja kuvallisessa tuottamisessaan	Esteettiset, ekologiset ja eettiset näkökulmat ja niiden merkitys S1–S3	L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L4 Monilukutaito L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Arvojen tarkasteleminen	Oppilas osaa ilmaista näkemyksiään taiteessa, ympäristössä ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmenevistä arvoista.
T11 kannustaa oppilasta ottamaan kuvailmaisussaan huomioon kulttuurinen moninaisuus ja kestävä kehitys sekä vaikuttamaan kuvien avulla	Esteettiset, ekologiset ja eettiset näkökulmat omassa kuvallisessa työskentelyssä S1-S3	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Kuvailmaisun sisältöjen ja toimintatapojen valinta	Oppilas tarkastelee kuvailmaisussaan kulttuurista moninaisuutta ja kestävä kehitystä sekä tunnistaa kuvilla vaikuttamisen mahdollisuuksia.

Kuvataide

(Perusopetuksen päättöarvioinnin kriteerit s. 264)

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi kuvataiteessa vuosiluokilla 7–9

Oppimisen ja osaamisen arviointi kuvataiteessa on luonteeltaan kannustavaa, ohjaavaa ja oppilaiden yksilöllisen edistymisen huomioivaa. Formatiivisella ja summatiivisella arvioinnilla tuetaan kuvan tuottamisen ja tulkinnan taitojen, taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin tuntemuksen, pitkäjänteisten työtapojen sekä itsearviointitaitojen kehittymistä. Oppilaita ohjataan arvioinnilla omien ajatusten ilmaisemiseen ja toisten näkemysten arvostamiseen. Oppimisen ja osaamisen arviointi kohdistuu kaikkiin opetuksen tavoitteissa määriteltyihin taideoppimisen ulottuvuuksiin. Itsearviointitaitoja ja vertaispalautteen antamisen ja vastaanottamisen taitoja kehitetään osana formatiivista arviointia.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona kuvataiteen opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päättöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut kuvataiteen oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt kuvataiteen oppimäärän tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päättöarvosana on kuvataiteen oppimäärän tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan kuvataiteen oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päättöarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy kuvataiteen oppimäärän päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan.

Kuvataiteen päättöarvioinnin kriteereissä alemman arvosanan kriteerissä kuvattu osaaminen kumuloituu ylemmän arvosanan kriteerissä edellytettyn osaamisen tasoon. Oppilaan työskentelyä arvioidaan osana oppilaan osoittamaa osaamisen tasoa suhteessa kaikkiin oppiaineen oppimäärän tavoitteisiin ja päättöarvioinnin kriteereihin. Kuvataiteessa oppilaan osaamista kehitetään kaikissa opetuksen tavoitealueissa oppimäärän päättymiseen saakka.

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
Visuaalinen havaitseminen ja ajattelu							
T1 kannustaa oppilasta havainnoimaan taidetta, ympäristöä ja muuta visuaalista kulttuuria moniaistisesti ja käyttämällä monipuolisesti kuvallisen tuottamisen menetelmiä	S1, S2, S3	Oppilas oppii havainnoimaan taidetta, ympäristöä ja muuta visuaalista kulttuuria.	Taiteen, ympäristön ja muun visuaalisen kulttuurin havainnoiminen	Oppilas tekee havaintoja yksilöllisesti ohjeistettuna.	Oppilas käyttää joitakin kuvallisen tuottamisen menetelmiä tehdessään havaintoja.	Oppilas käyttää useita kuvallisen tuottamisen menetelmiä ja eri aisteja tehdessään havaintoja.	Oppilas käyttää kuvallisen tuottamisen menetelmiä tarkoituksenmukaisesti ja monipuolisesti tehdessään havaintoja.
T2 rohkaista oppilasta keskustelemaan omista ja muiden havainnoista ja ajatuksista sekä perustelevaan näkemyksiään	S1, S2, S3	Oppilas oppii keskustelemaan havainnoista ja ajatuksista perustellen näkemyksiään.	Havaintojen ja ajatusten sanallinen pohdinta	Oppilas sanallistaa suullisesti tai kirjallisesti opettajalle jonkin havaintonsa.	Oppilas tuo joitakin havaintojaan ja ajatuksiaan yhteiseen keskusteluun.	Oppilas osallistuu oma-aloitteisesti keskusteluihin ja perustelee ajatuksiaan.	Oppilas osallistuu keskusteluihin näkemyksiään selkeästi perustellen ja muiden puheenvuoroja rakentavasti tulkiten.

T3 innostaa oppilasta ilmaisemaan havaintojaan ja ajatuksiaan kuvallisesti erilaisia välineitä ja tiedon tuottamisen tapoja käyttäen eri ympäristöissä	S1, S2, S3	Oppilas oppii ilmaisemaan havaintojaan ja ajatuksiaan käyttämällä erilaisia kuvallisen ilmaisun tapoja.	Havaintojen ja ajatusten kuvallinen ilmaiseminen	Oppilas ilmaisee konkreettisesti ohjattuna joitakin havaintojaan ja ajatuksiaan kuvallisesti.	Oppilas ilmaisee havaintojaan ja ajatuksiaan kuvallisesti. Oppilas käyttää kuvailmaisussaan myös jotakin muuta tiedon tuottamisen tapaa.	Oppilas ilmaisee havaintojaan ja ajatuksiaan kuvallisesti. Oppilas käyttää kuvailmaisussaan myös muita tiedon tuottamisen tapoja.	Oppilas syventää havaintojensa ja ajatustensa ilmaisemista kuvallisesti. Oppilas käyttää kuvailmaisussaan monipuolisesti muita tiedon tuottamisen tapoja.
Kuvallinen tuottaminen							
T4 ohjata oppilasta soveltamaan erilaisia materiaaleja, tekniikoita ja ilmaisun keinoja sekä syventämään kuvallisen tuottamisen taitojaan	S1, S2, S3	Oppilas oppii syventämään kuvailmaisun taitojaan.	Kuvailmaisun taitojen syventäminen	Oppilas kokeilee jonkin materiaalin tai tekniikan käyttöä.	Oppilas harjoittelee erilaisia kuvailmaisun keinoja ja käyttää niistä joitakin tavoitteellisesti.	Oppilas käyttää tavoitteellisesti erilaisia kuvailmaisun keinoja.	Oppilas soveltaa tavoitteellisesti ja tarkoituksenmukaisesti erilaisia kuvailmaisun keinoja.

T5 ohjata oppilasta tutkivaan lähestymistapaan itsenäisessä ja yhteistoiminnallisessa kuvallisessa työskentelyssä	S1 , S2 , S3	Oppilas oppii käyttämään tutkivaa lähestymistapaa ja kehittämään ongelmanratkaisutaitojaan.	Tutkivan lähestymistavan ja ongelmanratkaisutaitojen käyttäminen	Oppilas harjoittelee ohjatusti tutkivaa lähestymistapaa työskentelyssään.	Oppilas harjoittelee tutkivaa lähestymistapaa yksin tai ryhmässä työskennellessään.	Oppilas käyttää tutkivaa lähestymistapaa yksin tai ryhmässä työskennellessään.	Oppilas käyttää tavoitteellisesti tutkivaa lähestymistapaa yksin ja yhteistoiminnallisesti työskennellessään.
T6 rohkaista oppilasta ilmaisemaan mielipiteitään sekä soveltamaan kuvallisen viestinnän ja vaikuttamisen keinoja omissa kuvissaan	S1 , S2 , S3	Oppilas oppii ilmaisemaan mielipiteitään sekä soveltamaan kuvallisen vaikuttamisen keinoja.	Kuvallisen tuottamisen avulla vaikuttaminen	Oppilas tunnistaa ja kokeilee kuvallisen viestinnän mahdollisuuksia.	Oppilas käyttää joitakin kuvallisen viestinnän keinoja ilmaistessaan mielipiteitään.	Oppilas ilmaisee mielipiteitään itselleen merkityksellisistä asioista kuvallisen viestinnän keinoin.	Oppilas osallistuu ja vaikuttaa ympäristöön soveltamalla kuvallisen viestinnän keinoja.
Visuaalisen kulttuurin tulkinta							
T7 ohjata oppilasta soveltamaan kuvallisia, sanallisia ja muita kuvatulkinna menetelmiä	S1 , S2 , S3	Oppilas oppii käyttämään erilaisia kuvatulkinna menetelmiä.	Kuvatulkinnan menetelmien soveltaminen	Oppilas kokeilee ohjatusti jotakin kuvatulkinnan menetelmää.	Oppilas harjoittelee kuvatulkinnan menetelmiä ja käyttää niistä joitakin.	Oppilas käyttää erilaisia kuvatulkinnan menetelmiä.	Oppilas soveltaa monipuolisesti erilaisia kuvatulkinnan menetelmiä.

T8 ohjata oppilasta tarkastelemaan taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin merkitystä yksilölle, yhteisölle ja yhteiskunnalle historian ja kulttuurin näkökulmista	S1 , S2 , S3	Oppilas oppii tarkastelemaan taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin erilaisia merkityksiä	Visuaalisen kulttuurin merkityksen tarkasteleminen	Oppilas tunnistaa ja nimeää jonkin visuaalisen kulttuurin merkityksen.	Oppilas tarkastelee joitakin visuaalisen kulttuurin merkityksiä sekä tutustuu niistä käytävään keskusteluun.	Oppilas osallistuu tulkinnoillaan keskusteluun visuaalisen kulttuurin merkityksestä.	Oppilas perustelee näkemyksiään visuaalisen kulttuurin merkityksestä.
---	--------------------------	---	--	--	--	--	---

T9 innostaa oppilasta soveltamaan eri aikojen ja kulttuurien kuvailmaisun tapoja kuvallisessa tuottamisessaan	S1, S2, S3	Oppilas oppii tuntemaan ja soveltamaan kulttuurisia kuvailmaisun tapoja.	Kulttuuristen kuvailmaisun tapojen tuntemus ja soveltaminen	Oppilas kokeilee ohjatusti jotakin tiettyä kulttuurista kuvailmaisun tapaa.	Oppilas tutustuu ohjatusti kulttuurisiin kuvailmaisun tapoihin ja käyttää niitä kuvallisessa tuottamisessaan.	Oppilas kehittää kulttuuristen kuvailmaisun tapojen tuntemustaan soveltamalla niitä kuvallisessa tuottamisessaan.	Oppilas kehittää kulttuuristen kuvailmaisun tapojen tuntemustaan soveltamalla niitä kuvallisessa tuottamisessa ja perustelemalla ratkaisujaan.
---	------------------	--	---	---	---	---	--

Esteettinen, ekologinen ja eettinen arvottaminen

T10 ohjata oppilasta ottamaan kantaa taiteessa, ympäristössä ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviin arvoihin	S1, S2, S3	Oppilas oppii esittämään näkemyksiään visuaalisessa kulttuurissa ilmenevistä arvoista.	Kannan ottaminen visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviin arvoihin	Oppilas tunnistaa ja nimeää jonkin visuaalisessa kulttuurissa ilmenevän arvon.	Oppilas nimeää ja pohtii visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviä arvoja.	Oppilas ottaa kantaa visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviä arvoja koskevaan keskusteluun.	Oppilas osallistuu visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviä arvoja koskevaan keskusteluun ja perustelee näkemyksiään.
T11 kannustaa oppilasta ottamaan kuvailmaisussaan huomioon kulttuurinen moninaisuus ja kestävä kehitys sekä vaikuttamaan kuvien avulla	S1, S2, S3	Oppilas oppii tarkastelemaan kulttuurista moninaisuutta ja kestävä kehitystä sekä vaikuttamaan kuvien avulla.	Omien arvojen kuvallinen ilmaiseminen	Oppilas ottaa kuvailmaisussaan huomioon jonkin kulttuurisen moninaisuuden tai kestävä kehityksen näkökulman.	Oppilas ottaa kuvailmaisussaan huomioon erilaisia kulttuurisen moninaisuuden ja kestävä kehityksen näkökulmia.	Oppilas tarkastelee kuvailmaisussaan kulttuurista moninaisuutta ja kestävä kehitystä sekä tunnistaa kuvilla vaikuttamisen mahdollisuuksia.	Oppilas esittää näkemyksiään kulttuurisen moninaisuuden ja kestävä kehityksen kysymyksistä sekä vaikuttaa kuvien avulla.

15.4.16 KÄSITYÖ

(Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet s. 430)

7. lk. KÄSITYÖ				
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
T1 ohjata oppilasta suunnittelemaan työskentelyään sekä ideoimaan, tutkimaan ja kokeilemaan yritteliäästi	S2 Oppilas suunnittelee, työskentelee ja tuottaa käsityötuotteen tehden valintoja ja ratkaisuja oman ympäristönsä pohjalta S3, S4, S5	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot	Työskentely ja tuottaminen	Oppilas suunnittelee työskentelyään, osaa tehdä valintoja ja etsiä työhönsä omia ratkaisuja.
T2 ohjata oppilasta asettamaan käsityöhön omia oppimisen ja työskentelyn tavoitteita sekä toteuttamaan niiden perusteella kokonainen käsityöprosessi ja arvioimaan oppimistaan	S1 Oppilas asettaa itselleen toteuttamiskelpoisen tehtävänannon mukaisen tavoitteen ja toteuttaa sen S2, S3, S4, S5	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen	Kokonaisen käsityöprosessin toteuttaminen	Oppilas osaa asettaa työskentelylleen tavoitteita sekä työskentelee käsityöprosessin mukaisesti ja arvioi realistisesti oppimistaan käsityöprosessin aikana.
T3 opastaa oppilasta tutustumaan ja käyttämään monipuolisesti erilaisia työvälineitä, materiaaleja ja tarkoituksenmukaisia työtapoja sekä kehittämään innovaatioita	S1, S2 S3 Oppilas tuntee, valitsee ja käyttää erilaisia materiaaleja, välineitä ja tekniikoita tarkoituksenmukaisesti S4 S5 Oppilas valmistaa toimivia ja ekologisia tuotteita	L4 Monilukutaito L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys	Valmistaminen, tekniikat ja työstömenetelmät	Oppilas osaa valita tarkoituksenmukaisia materiaaleja sekä tekniikoita ja työstömenetelmiä ja osaa käyttää niitä valmistaessaan suunnittelemaansa tuotteita/teoksia.
T4 ohjata oppilasta käyttämään sujuvasti käsityön käsitteitä, merkkejä ja symboleja sekä vahvistamaan visuaalista, materiaalista ja teknologista ilmaisuaan	S1, S2, S3 S4 Oppilas tutustuu eri menetelmien tarjoamiin mahdollisuuksiin tuotteen suunnittelu- ja valmistusprosessissa S5	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito	Visuaalinen materiaallinen ja teknologinen ilmaisu	Oppilas käyttää käsityön keskeisiä käsitteitä ja osaa esittää ideansa selkeästi sekä toteuttaa ne suunnitelmaan perusten ottaen huomioon esteettisyyden ja toimivuuden.
T5 ohjata oppilasta havainnoimaan, ennakoimaan ja reagoimaan työtilanteisiin liittyviin riskitekijöihin ja toimimaan turvallisesti käsityöprosessissa	S6 Oppilas työskentelee turvallisesti ja osaa ennakoida työhön liittyviä riski- ja vaaratekijöitä	L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys	Turvallinen työskentely	Oppilas osaa arvioida työskentelyn vaaroja ja riskejä sekä toimia turvallisesti käsityöprosessissa.

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
------------------------------------	---------------------------------------	-------------------------	--------------------	----------------

T6 ohjata oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologian mahdollisuuksia käsityön suunnittelussa, valmistuksessa ja dokumentoinnissa, sekä yhteisöllisen tiedon tuottamisessa ja jakamisessa	S1, S2, S3 S4 Oppilas dokumentoi kokonaisen käsityöprosessin TVT:aa käyttäen S5	L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Tieto- ja viestintäteknologiset taidot Yhteisöllinen työskentely	Oppilas osaa käyttää itsenäisesti ja yhdessä toisten kanssa suunnittelussa ja valmistamisessa sekä oman tai yhteisen käsityöprosessin dokumentoinnissa tieto- ja viestintäteknologiaa.
T7 ohjata oppilasta tuntemaan käsityön, kädentaitojen ja teknologisen kehityksen merkitys omassa elämässään, yhteiskunnassa, yrittäjyydessä ja muussa työelämässä	S7 Oppilas ymmärtää kädentaitojen merkityksen yksilön ja yhteiskunnan kannalta	L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys	Kädentaitojen ja käsityön merkityksen hahmottaminen arkielämässä ja yhteiskunnassa	Oppilas osaa esimerkkien avulla kuvailla käsityön merkitystä arjessa, yhteiskunnassa ja työelämässä.
T8 ohjata oppilaita taloudelliseen ajatteluun ja kehittämään käsityöprosessiin liittyviä valintoja, jotka edistävät kestävä elämäntapaa	S8 Oppilas ymmärtää materiaalien käytön tarkoituksenmukaisuuden, taloudellisuuden ja kestävä kehityksen näkökulmasta	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen	Valintojen tekeminen ja niiden perustelut	Oppilas osaa perustella käsityön merkityksen kestävä elämäntavalle ja tehdä sen mukaisia valintoja työskentelyssään.

VALINNAINEN KÄSITYÖ

8. lk. VALINNAINEN KÄSITYÖ				
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
T1 ohjata oppilasta suunnittelemaan työskentelyään sekä ideoimaan, tutkimaan ja kokeilemaan yritteliäästi	S2 Oppilas suunnittelee, työskentelee ja tuottaa käsityötuotteen tehden valintoja ja ratkaisuja oman kiinnostuksensa pohjalta S3, S4, S5	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot	Työskentely ja tuottaminen	Oppilas suunnittelee työskentelyään, osaa tehdä valintoja ja etsiä työhönsä omia ratkaisuja
T2 ohjata oppilasta asettamaan käsityöhön omia oppimisen ja työskentelyn tavoitteita sekä toteuttamaan niiden perusteella kokonainen käsityöprosessi ja arvioimaan oppimistaan	S1 Oppilas valitsee itselleen toteuttamiskelpoisen tavoitteen ja toteuttaa sen S2, S3, S4, S5	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen	Kokonaisen käsityöprosessin toteuttaminen	Oppilas osaa asettaa työskentelylleen tavoitteita sekä työskentelee käsityöprosessin mukaisesti ja arvioi realistisesti oppimistaan käsityöprosessin aikana
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen

T3 opastaa oppilasta tutustumaan ja käyttämään monipuolisesti erilaisia työvälineitä, materiaaleja ja tarkoituksenmukaisia työtapoja sekä kehittämään innovaatioita	S1, S2 S3 Oppilas osaa yhdistää ja muokata eri materiaaleja luovasti S4 S5 Oppilas valmistaa laadukkaita, toimivia ja ekologisia tuotteita	L4 Monilukutaito L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys	Valmistaminen, tekniikat ja työstömenetelmät	Oppilas osaa valita tarkoituksenmukaisia materiaaleja sekä tekniikoita ja työstömenetelmiä ja osaa käyttää niitä valmistaessaan suunnittelemaan tuotteita/teoksia.
T4 ohjata oppilasta käyttämään sujuvasti käsityön käsitteitä, merkkejä ja symboleja sekä vahvistamaan visuaalista, materiaalista ja teknologista ilmaisuun	S1, S2, S3 S4 Oppilas osaa esittää käsityöprosessinsa tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen S5	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito	Visuaalinen materiaallinen ja teknologinen ilmaisu	Oppilas käyttää käsityön keskeisiä käsitteitä ja osaa esittää ideansa selkeästi sekä toteuttaa ne suunnitelmaan perusten ottaen huomioon esteettisyyden ja toimivuuden.
T5 ohjata oppilasta havainnoimaan, ennakoimaan ja reagoimaan työtilanteisiin liittyviin riskitekijöihin ja toimimaan turvallisesti käsityöprosessissa	S6 Oppilas työskentelee turvallisesti ja osaa ennakoida työhön liittyviä riski- ja vaaratekijöitä	L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys	Turvallinen työskentely	Oppilas osaa arvioida työskentelyn vaaroja ja riskejä sekä toimia turvallisesti käsityöprosessissa.
T6 ohjata oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologian mahdollisuuksia käsityön suunnittelussa, valmistuksessa ja dokumentoinnissa, sekä yhteisöllisen tiedon tuottamisessa ja jakamisessa	S1, S2, S3 S4 Oppilas suunnittelee ja dokumentoi kokonaisen käsityöprosessin hyödyntäen tieto- ja viestintäteknologiaa S5	L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Tieto- ja viestintäteknologiset taidot Yhteisöllinen työskentely	Oppilas osaa käyttää itsenäisesti ja yhdessä toisten kanssa suunnittelussa ja valmistamisessa sekä oman tai yhteisen käsityöprosessin dokumentoinnissa tieto- ja viestintäteknologiaa.
T7 ohjata oppilasta tuntemaan käsityön, kädentaitojen ja teknologisen kehityksen merkitys omassa elämässään, yhteiskunnassa, yrittäjyydessä ja muussa työelämässä	S7 Oppilas ymmärtää kädentaitojen merkityksen työelämän ja yrittäjyyden kannalta	L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys	Kädentaitojen ja käsityön merkityksen hahmottaminen arkielämässä ja yhteiskunnassa	Oppilas osaa esimerkkien avulla kuvailla käsityön merkitystä arjessa, yhteiskunnassa ja työelämässä.
T8 ohjata oppilaita taloudelliseen ajatteluun ja kehittämään käsityöprosessiin liittyviä valintoja, jotka edistävät kestävästä elämäntapaa	S8 Oppilas pohtii käytettäviä materiaaleja kestävästä kehityksen näkökulmasta	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen	Valintojen tekeminen ja niiden perustelut	Oppilas osaa perustella käsityön merkityksen kestäväälle elämäntavalle ja tehdä sen mukaisia valintoja työskentelyssään.

Käsityö

(Perusopetuksen päättöarvioinnin kriteerit s. 269)

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi käsityössä vuosiluokilla 7–9

Käsityön oppimisen ja osaamisen arviointi on oppilaita ohjaavaa ja kannustavaa. Oppilaat saavat monipuolista palautetta edistymisestään ja osaamisestaan. Formatiivisella arvioinnilla tuetaan laaja-alaisen käsityötaidon kehittymistä. Oppilaille annetaan erilaisia mahdollisuuksia osoittaa edistymistään ja kannustetaan omien vahvuuksien ylläpitämiseen sekä kehittymässä olevien taitojensa hallitsemiseen. Oppilaita ohjataan arvioimaan omaa oppimistaan ja heille tarjotaan erilaisia tapoja tehdä itsearviointia ja saada vertaispalautetta. Itsearviointitaitoja ja vertaispalautteen antamisen ja vastaanottamisen taitoja kehitetään osana formatiivista arviointia. Summatiivinen arviointi perustuu kokonaiseen käsityön prosessiin, sen tavoitteisiin ja kriteereihin. Eri vaiheiden dokumentointi toimii arvioinnin välineenä.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona käsityön opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päättöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut käsityön oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt käsityön oppimäärän tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päättöarvosana on käsityön oppimäärän tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan käsityön oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päättöarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy käsityön oppimäärän päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan.

Kriteerikuvauksissa käsityön alempien arvosanojen osaamisen kuvaukset sisältyvät ylempään arvosanan kuvauksiin.

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
T1 ohjata oppilasta ideoimaan, tutkimaan, kokeilemaan ja suunnittelemaan yritteliäästi työskentelyään	S1–S5	Oppilas oppii suunnittelemaan työskentelyään. Oppilas oppii toimimaan yritteliäästi ja luovasti ideoidessaan, tutkiessaan ja kokeillessaan erilaisia asioita.	Työskentely ja tuottaminen	Oppilas suunnittelee omaa työtään annetun ohjeen ja esimerkin pohjalta. Oppilas osaa tehdä tietyn työvaiheen konkreettisesti ohjattuna.	Oppilas suunnittelee työtään annettujen ohjeiden mukaan. Oppilas pyrkii työskentelemään yritteliäästi.	Oppilas suunnittelee työskentelyään ja osaa tehdä valintoja ja etsiä työhönsä omia ratkaisuja.	Oppilas suunnittelee itsenäisesti työskentelyään. Oppilas työskentelee yritteliäästi ja oma-aloitteisesti.
T2 ohjata oppilasta asettamaan käsityöhön omia oppimisen ja työskentelyn tavoitteita sekä toteuttamaan niiden perusteella kokonaisen käsityöprosessin	S1–S5	Oppilas oppii asettamaan omia oppimisen ja työskentelyn tavoitteita. Oppilas oppii toteuttamaan kokonaisen käsityöprosessin. Oppilas oppii pohtimaan	Kokonaisen käsityöprosessin toteuttaminen	Oppilas asettaa opettajan avulla konkreettisen työskentelyyn liittyvän oppimisen tavoitteen. Oppilas työskentelee vaihe kerrallaan ja pohtii käsityöprosessiaan ohjatusti.	Oppilas asettaa oppimisen ja työskentelyn tavoitteita ohjatusti. Oppilas etenee käsityöprosessissa vaihe vaiheelta ohjeiden mukaan.	Oppilas osaa asettaa oppimiselle ja työskentelylle tavoitteita, työskentelee käsityöprosessin mukaisesti ja pohtii realistisesti käsityöprosessiaan.	Oppilas asettaa itsenäisesti oppimisen ja työskentelyn tavoitteita. Oppilas etenee johdonmukaisesti ja pohtii käsityöprosessiaan

ja arvioimaan oppimistaan		työskentelyään kokonaisessa käsityöprosessissa.			Oppilas pohtii käsityöprosessiaan annettujen vaihtoehtojen pohjalta.		analyttisesti ja realistisesti.
---------------------------	--	---	--	--	--	--	---------------------------------

T3 opastaa oppilasta tutustumaan ja käyttämään monipuolisesti erilaisia työvälineitä, materiaaleja ja tarkoituksenmukaisia työtapoja sekä kehittämään innovaatioita	S1 – S5	Oppilas oppii käyttämään monipuolisesti erilaisia työvälineitä sekä oppii valitsemaan tarkoituksenmukaisia materiaaleja ja käsityön työtapoja. Oppilas on kekseliäs työskentelyssään.	Työvälineiden käyttö, valmistusmenetelmien ja käsityön työtapojen tarkoituksenmukainen käyttäminen	Oppilas osallistuu molempien käsityön työtapojen opetukseen. Oppilas käyttää erilaisia työvälineitä ja materiaaleja tarvittaessa konkreettisesti ohjattuna.	Oppilas ymmärtää erilaisten käsityön työtapojen ja materiaalien merkityksen käsityöprosessissa ja valitsee niistä ohjatusti työskentelynsä soveltuvat. Oppilas käyttää erilaisia työvälineitä ja materiaaleja annettujen ohjeiden mukaisesti.	Oppilas osaa valita tarkoituksenmukaisia materiaaleja ja valmistusmenetelmiä sekä osaa käyttää niitä kekseliäästi valmistaessaan suunnittelemaansa tuotteita tai teoksia.	Oppilas arvioi eri työvälineiden ja valmistusmenetelmien käyttö- kelpoisuutta käsityöprosessissa. Oppilas soveltaa materiaaleihin ja työtapoihin liittyvää osaamistaan kekseliäästi, kokeilevasti ja tarkoituksenmukaisesti.
---	---------------	---	--	--	--	---	---

<p>T4 ohjata oppilas käyttämään sujuvasti käsityön käsitteitä, merkkejä ja symboleja sekä vahvistamaan visuaalista, materiaalista ja teknologista ilmaisu</p>	<p>S1 – S5</p>	<p>Oppilas oppii käyttämään sujuvasti käsityön käsitteitä, merkkejä ja symboleita.</p> <p>Oppilas oppii ilmaisemaan itseään visuaalisesti erilaisia materiaaleja ja esitysteknologiaa hyödyntäen.</p>	<p>Visuaalinen, materiaallinen ja esitysteknologinen ilmaisu</p>	<p>Oppilas tunnistaa erilaisia käsityön käsitteitä, merkkejä ja symboleita.</p> <p>Oppilas ilmaisee konkreettisesti ohjattuna kuvallisesti joitain havaintojaan ja ajatuksiaan.</p>	<p>Oppilas käyttää käsityön käsitteitä, merkkejä ja symboleita ohjeen mukaan.</p> <p>Oppilas ilmaisee havaintojaan ja ajatuksiaan kuvallisesti ja jotain muuta tapaa käyttämällä.</p>	<p>Oppilas käyttää käsityön keskeisiä käsitteitä ja osaa esittää ideansa selkeästi esitysteknologiaa hyödyntäen.</p>	<p>Oppilas käyttää tarkoituksenmukaisesti käsityön käsitteitä, merkkejä ja symboleita.</p> <p>Oppilas ilmaisee ideansa monipuolisesti ja luovasti erilaisia materiaaleja ja esitysteknologiaa hyödyntäen.</p>
<p>T5 ohjata oppilasta havainnoimaan, ennakoimaan ja reagoimaan työtilanteisiin liittyviin riskitekijöihin ja toimimaan turvallisesti käsityöprosessissa</p>	<p>S6</p>	<p>Oppilas oppii havainnoimaan, arvioimaan ja ennakoimaan erilaisia riskitilanteita ja reagoi tarvittaessa niihin.</p> <p>Oppilas oppii toimimaan turvallisesti käsityöprosessissa</p>	<p>Turvallinen työskentely</p>	<p>Oppilas noudattaa käsityöprosessissa annettuja työturvallisuusohjeita konkreettisesti ohjattuna.</p>	<p>Oppilas tunnistaa käsityöprosessin keskeisiä työturvallisuuteen liittyviä riskitekijöitä ja noudattaa annettuja työturvallisuusohjeita</p>	<p>Oppilas osaa arvioida työskentelyn vaaroja ja riskejä sekä toimii turvallisesti käsityöprosessissa</p>	<p>Oppilas arvioi ja ennakoii työskentelyn vaaroja ja riskejä osana käsityöprosessia.</p> <p>Oppilas työskentelee turvallisesti ja toimillaan edistää oppimisympäristön turvallisuutta.</p>

<p>T6 ohjata oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologian mahdollisuuksia käsityön suunnittelussa, valmistuksessa ja dokumentoinnissa, sekä yhteisöllisen tiedon tuottamisessa ja jakamisessa</p>	<p>S1– S5</p>	<p>Oppilas oppii käyttämään tieto- ja viestintäteknologian mahdollisuuksia käsityön suunnittelussa, valmistuksessa ja dokumentoinnissa.</p> <p>Oppilas oppii yhteisöllistä tiedon tuottamista ja jakamista.</p>	<p>Tieto- ja viestintätekniset taidot sekä yhteisöllinen työskentely</p>	<p>Oppilas käyttää konkreettisesti ohjattuna tieto- ja viestintäteknologiaa omassa tai yhteisessä käsityöprosessissa.</p>	<p>Oppilas osaa käyttää annetun ohjeen mukaan tieto- ja viestintäteknologiaa käsityön suunnittelussa, valmistuksessa ja dokumentoinnissa yksin tai yhdessä toisten kanssa.</p>	<p>Oppilas osaa käyttää käsityöprosessin suunnittelussa, valmistamisessa ja dokumentoinnissa sekä yhteisöllisen tiedon tuottamisessa tieto- ja viestintäteknologiaa.</p>	<p>Oppilas käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa monipuolisesti käsityöprosessin eri vaiheissa sekä yhteisöllisen tiedon tuottamisessa ja jakamisessa.</p>
--	-------------------	---	--	---	--	--	---

<p>T7 ohjata oppilasta tuntemaan käsityön, kädentaitojen ja teknologisen kehityksen merkitys omassa elämässään, yhteiskunnassa, yrittäjyydessä ja muussa työelämässä</p>	<p>S7</p>	<p>Oppilas oppii tuntemaan käsityön, kädentaitojen ja teknologisen kehityksen merkityksen omassa elämässään, yhteiskunnassa, yrittäjyydessä ja muussa työelämässä.</p>	<p>Käsityön ja kädentaitojen merkityksen hahmottaminen arkielämässä ja yhteiskunnassa</p>	<p>Oppilas osallistuu opettajan ohjaamana käsityön ja kädentaitojen merkityksen pohdintaan.</p>	<p>Oppilas osaa esimerkkien avulla kuvailla käsityön merkityksen arjessa, yhteiskunnassa ja työelämässä.</p>	<p>Oppilas osaa pohtia käsityön ja kädentaitojen merkitystä omassa elämässään ja yhteiskunnassa.</p>	<p>Oppilas osaa tarkastella eri näkökulmista käsityön, kädentaitojen ja teknologisen kehityksen merkitystä omassa elämässään, yhteiskunnassa, yrittäjyydessä sekä muussa työelämässä.</p>
<p>T8 ohjata oppilaita taloudelliseen ajatteluun ja kehittämään käsityöprosessiin liittyviä valintoja, jotka edistävät kestävä elämäntapaa</p>	<p>S8</p>	<p>Oppilas oppii ajattelevaan taloudellisesti. Oppilas oppii tekemään käsityöprosessiin liittyviä valintoja, jotka edistävät kestävä elämäntapaa.</p>	<p>Perusteltujen valintojen tekeminen ja kestävä elämäntavan huomioiminen käsityöprosessissa</p>	<p>Oppilas osaa käyttää käsityömateriaaleja taloudellisesti opettajan ohjaamana.</p>	<p>Oppilas osaa osittain itsenäisesti tehdä taloudellisia valintoja työskentelyssään. Oppilas ymmärtää käsityöprosessissa tehtävien valintojen ja kestävä elämäntavan välistä yhteyttä.</p>	<p>Oppilas osaa tehdä taloudellisia valintoja työskentelyssään. Oppilas osaa arvioida käsityöprosessissa tehtävien valintojen ja kestävä elämäntavan välistä yhteyttä.</p>	<p>Oppilas tekee taloudellisia valintoja ja ymmärtää laadukkaan työn merkityksen. Oppilas osaa arvioida ja perustella käsityöprosessiin ja kestävä elämäntapaan liittyviä valintoja.</p>

15.4.17 LIIKUNTA

(Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet s. 433)

7. lk. LIIKUNTA				
Liikutaan yhdessä minäkäsitystä ja osallisuutta vahvistaen, taitoja harjoitellen, käyttäen, yhdistäen ja soveltaen. Liikunnan osaaminen kehittyy kumulatiivisesti. Painotetaan motoristen taitojen opettelua, jossa liikuntalajit ja –muodot ovat työkaluja tavoitteiden saavuttamiseksi. Teknologiaa hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan.				
Vuosiluokan tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
Fyysinen toimintakyky				
T1 kannustaa oppilasta fyysiseen aktiivisuuteen, kokeilemaan erilaisia liikuntamuotoja ja harjoittelemaan parhaansa yrittäen	S1 Harjoitellaan yksin ja yhdessä muiden kanssa tasapaino-, liikkumis- ja välineenkäsittelytaitoja. Käytetään monipuolisia harjoitteita erilaisissa ympäristöissä eri vuodenaikoina. Kannustetaan aktiiviseen osallistumiseen, joka mahdollistaa myönteiset kokemukset ja kehittymisen em. taidoissa. Tiedostetaan oman tekemisen vaikutukset itsen ja muihin.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot	Fyysinen aktiivisuus ja yrittäminen	Oppilas osallistuu liikuntatuntien toimintaan yleensä aktiivisesti kokeillen ja harjoitellen erilaisia liikuntamuotoja.
T2 ohjata oppilasta harjaannuttamaan havaintomotorisia taitojaan eli havainnoimaan itseään ja ympäristöään aistien avulla sekä tekemään liikuntatilanteisiin sopivia ratkaisuja	S1 Pyritään monipuolisia liikuntatehtäviä harjoitteleamalla taloudellisiin ja turvallisiin ratkaisuihin eri liikuntatilanteissa erilaisissa liikuntaympäristöissä.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L4 Monilukutaito	Ratkaisujen teko erilaisissa liikuntatilanteissa	Oppilas tekee havaintojen pohjalta useimmiten tarkoituksenmukaisia ratkaisuja erilaisissa liikuntatilanteissa.
T3 ohjata oppilasta harjoittelun avulla kehittämään tasapaino- ja liikkumistaitojaan, jotta oppilas osaa käyttää, yhdistää ja soveltaa niitä monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä, eri vuodenaikoina ja eri liikuntamuodoissa	S1 Harjoitellaan staattista ja dynaamista tasapainoa ja liikkumistaitoja eri liikuntatilanteissa erilaisissa liikuntaympäristöissä. Vahvistetaan liike- ja keuhonhallintaa. Tuetaan hyvän ryhdin kehittymistä ja ylläpitoa.	L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot	Motoriset perustaidot (tasapaino- ja liikkumistaidot) eri liikuntamuodoissa	Oppilas osaa käyttää tasapaino- ja liikkumistaitoja useimmissa opetuissa liikuntamuodoissa.

Vuosiluokan tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
-------------------------------	--	--------------------------------	---------------------------	-----------------------

T4 ohjata oppilasta harjoittelun avulla kehittämään välineenkäsittelytaitojaan, jotta oppilas osaa käyttää, yhdistää ja soveltaa niitä monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä, eri välineillä, eri vuodenaikoina ja eri liikuntamuodoissa	S1 Harjoitellaan monipuolisten liikuntatehtävien avulla välineenkäsittelytaitoja eri ympäristöissä tarkoituksenmukaisesti turvallisuustekijät huomioiden. Kehitetään kehon karkeamotorisia taitoja välineitä tarvittaessa soveltaen.	L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot	Motoriset perustaidot (välineenkäsittelytaidot) eri liikuntamuodoissa	Oppilas osaa käyttää Välineenkäsittelytaitoja useimmissa opetuksissa liikuntamuodoissa.
T5 kannustaa ja ohjata oppilasta arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään fyysisiä ominaisuuksiaan: voimaa, nopeutta, kestävyyttä ja liikkuvuutta	S1 Harjoitellaan fyysisten ominaisuuksien arviointia ja kehittämistä. Ohjataan omatoimiseen harjoitteluun. Kannustetaan työskentelemään pitkäjänteisesti ja sinnikkäästi.	L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot	Fyysisten kunto-ominaisuuksien arviointi, ylläpito ja kehittäminen	Oppilas osaa arvioida fyysisiä kunto-ominaisuuksiaan ja harjoittaa voimaa, nopeutta, liikkuvuutta ja kestävyyttä.
T6 vahvistaa uima- ja vesipelastustaitoja, jotta oppilas osaa sekä uida että pelastautua ja pelastaa vedestä	S1 Harjoitellaan vedessä liikkumisen taitoja eri uintitekniikoiden ja vesipelastustaitojen sekä muun vesiliikunnan avulla.	L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot	Uima- ja vesipelastustaidot	Oppilas osaa hypätä jalat edellä syvään veteen, pyrkii uimaan 200 metriä, josta 50 metriä selällään. Oppilas osaa käyttää erilaisia apuvälineitä vesipelastuksessa.
T7 ohjata oppilasta turvalliseen ja asialliseen toimintaan	S1 Ohjataan asialliseen ja vastuulliseen toimintaan toiset huomioon ottaen. Huolehditaan asianmukaisista varusteista sekä sääntöjen ja ohjeiden noudattamisesta. Siirrytään liikuntapaikoille turvallisesti liikennesääntöjä noudattaen.	L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen	Toiminnan turvallisuus liikuntatunneilla	Oppilas osaa kertoa, miten toimitaan turvallisesti ja asiallisesti. Oppilas toimii ja varustautuu useimmiten ohjeiden mukaan.

Vuosiluokan tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
Sosiaalinen toimintakyky				

T8 ohjata oppilasta työskentelemään kaikkien kanssa sekä säätelemään toimintaansa ja tunneilmaisuaan liikuntatilanteissa toiset huomioon ottaen	S2 Harjoitellaan monipuolisten liikuntatehtävien avulla toisten huomioonottamista, auttamista ja avustamista sekä vastuunottoa yhteisistä asioista. Harjoitellaan tunnistamaan tunteita ja käsittelemään niitä asianmukaisesti ja toiset huomioon ottaen.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Tunne- ja vuorovaikutustaidot sekä työskentelytaidot	Oppilas työskentelee kaikkien kanssa sekä säätelee toimintaansa ja tunneilmaisuaan niin, että pystyy työskentelemään liikuntatilanteissa.
T9 ohjata oppilasta toimimaan reilun pelin periaatteella sekä ottamaan vastuuta yhteisistä oppimistilanteista	S2 Harjoitellaan monipuolisten liikuntatehtävien avulla parhaansa yrittämistä, sääntöjen noudattamista, toisten huomioon ottamista liikuntatuntien lisäksi erilaisissa koulun edustustehtävissä ja liikuntatapahtumissa sekä koulun sisällä että ulkopuolella.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Vastuunkanto yhteisissä oppimistilanteissa	Oppilas osaa kertoa ja noudattaa reilun pelin periaatteita ja antaa muille työrauhan.
Psyykinen toimintakyky				
T10 kannustaa oppilasta ottamaan vastuuta omasta toiminnasta ja vahvistaa oppilaan itsenäisen työskentelyn taitoja	S3 Harjoitellaan oman toiminnan arviointia. Pyritään asettamaan realistisia kehitystavoitteita. Pyritään edistämään erilaisilla liikuntatehtävillä myönteisten tunteiden kokemista ja myönteistä minäkäsitystä.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot	Itsenäisen työskentelyn taidot	Oppilas osaa ottaa vastuuta omasta toiminnastaan. Oppilas osaa yleensä työskennellä itsenäisesti.
T11 huolehtia siitä, että oppilaat saavat riittävästi myönteisiä kokemuksia omasta kehosta, pätevydestä ja yhteisöllisyydestä	S3 Harjoitellaan taitotasoa vastaavilla, monipuolisilla, turvallisilla ja vaihtelevilla tehtävillä sinnikkäästi parhaansa yrittäen tavoitteisiin pääsemistä ja vastuunottamista.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen. L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu		Ei vaikuta arvosanan muodostumiseen. Oppilas oppii pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.
Vuosiluokan tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
T12 auttaa oppilasta ymmärtämään riittävän fyysisen aktiivisuuden ja liikunnallisen elämäntavan merkitys kokonaisvaltaiselle hyvinvoinnille	S3 Kannustetaan aktiiviseen liikunnalliseen elämäntapaan. Annetaan tietoa liikunnan merkityksestä terveellisemmälle elämälle. Tutustutaan harjoittelun periaatteisiin.	L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot		Ei vaikuta arvosanan muodostumiseen. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

T13 tutustuttaa oppilas yleisten liikuntamuotojen harrastamiseen liittyviin mahdollisuuksiin, tietoihin ja taitoihin, jotta hän saa edellytyksiä löytää itselleen sopivia iloa ja virkistystä tuottavia liikuntaharrastuksia	S1, S2, S3 Annetaan tietoa erilaisista liikunnan harrastusmahdollisuuksista ja –muodoista sekä liikuntatapahtumista.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot		Ei vaikuta arvosanan muodostumiseen. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.
--	---	---	--	--

Opetuksessa voidaan huomioida paikallinen lajikulttuuri kuten esimerkiksi alppilajit, golf, frisbeegolf, skeittaus, sirkus, pesäpallo, ringette ja curling.

8. lk. LIIKUNTA

Liikutaan yhdessä minäkäsitystä ja osallisuutta vahvistaen, taitoja harjoitellen, käyttäen, yhdistäen ja soveltaen. Liikunnan osaaminen kehittyy kumulatiivisesti. Painotetaan motoristen taitojen opettelua, jossa liikuntalajit ja –muodot ovat työkaluja tavoitteiden saavuttamiseksi. Teknologiaa hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan.

Vuosiluokan tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
Fyysinen toimintakyky				
T1 kannustaa oppilasta fyysiseen aktiivisuuteen, kokeilemaan erilaisia liikuntamuotoja ja harjoittelemaan parhaansa yrittäen	S1 Harjoitellaan yksin ja yhdessä muiden kanssa tasapaino-, liikkumis- ja välineenkäsittelytaitoja. Käytetään monipuolisia harjoitteita erilaisissa ympäristöissä eri vuodenaikoina. Kannustetaan aktiiviseen osallistumiseen, joka mahdollistaa myönteiset kokemukset ja kehittymisen em. taidoissa. Tiedostetaan oman tekemisen vaikutukset itseän ja muihin.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot	Fyysinen aktiivisuus ja yrittäminen	Oppilas osallistuu liikuntatuntien toimintaan yleensä aktiivisesti kokeillen ja harjoitellen erilaisia liikuntamuotoja.

Vuosiluokan tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen

T2 ohjata oppilasta harjaannuttamaan havaintomotorisia taitojaan eli havainnoimaan itseään ja ympäristöään aistien avulla sekä tekemään liikuntatilanteisiin sopivia ratkaisuja	S1 Pyritään monipuolisia liikuntatehtäviä harjoittelemalla taloudellisiin ja turvallisiin ratkaisuihin eri liikuntatilanteissa erilaisissa liikuntaympäristöissä.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L4 Monilukutaito	Ratkaisujen teko erilaisissa liikuntatilanteissa	Oppilas tekee havaintojen pohjalta useimmiten tarkoituksenmukaisia ratkaisuja eri liikuntatilanteissa.
T3 ohjata oppilasta harjoittelun avulla kehittämään tasapaino- ja liikkumistaitojaan, jotta oppilas osaa käyttää, yhdistää ja soveltaa niitä monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä, eri vuodenaikoina ja eri liikuntamuodoissa	S1 Harjoitellaan staattista ja dynaamista tasapainoa ja liikkumistaitoja eri liikuntatilanteissa erilaisissa liikuntaympäristöissä. Vahvistetaan liike- ja keuhonhallintaa. Tuetaan hyvän ryhdin kehittymistä ja ylläpitoa.	L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot	Motoriset perustaidot (tasapaino- ja liikkumistaidot) eri liikuntamuodoissa	Oppilas osaa käyttää ja yhdistää tasapaino- ja liikkumistaitoja useimmissa opetuissa liikuntamuodoissa.
T4 ohjata oppilasta harjoittelun avulla kehittämään välineenkäsittelytaitojaan, jotta oppilas osaa käyttää, yhdistää ja soveltaa niitä monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä, eri välineillä, eri vuodenaikoina ja eri liikuntamuodoissa	S1 Harjoitellaan monipuolisten liikuntatehtävien avulla välineenkäsittelytaitoja eri ympäristöissä tarkoituksenmukaisesti turvallisuustekijät huomioiden. Kehitetään kehon karkeamotorisia taitoja välineitä tarvittaessa soveltaen.	L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot	Motoriset perustaidot (välineenkäsittelytaidot) eri liikuntamuodoissa	Oppilas osaa käyttää ja yhdistää välineiden käsittelytaitoja useimmissa opetuissa liikuntamuodoissa.
T5 kannustaa ja ohjata oppilasta arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään fyysisiä ominaisuuksiaan: voimaa, nopeutta, kestävyyttä ja liikkuvuutta	S1 Harjoitellaan fyysisten ominaisuuksien arviointia ja kehittämistä. Ohjataan omatoimiseen harjoitteluun. Kannustetaan työskentelemään pitkäjänteisesti ja sinnikkäästi.	L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot	Fyysisten kunto-ominaisuuksien arviointi, ylläpito ja kehittäminen	Oppilas osaa arvioida fyysisiä kunto-ominaisuuksiaan ja harjoittaa voimaa, nopeutta, kestävyyttä ja liikkuvuutta.
T6 vahvistaa uima- ja vesipelastustaitoja, jotta oppilas osaa sekä uida että pelastautua ja pelastaa vedestä	S1 Harjoitellaan vedessä liikkumisen taitoja eri uintitekniikoiden ja vesipelastustaitojen sekä muun vesiliikunnan avulla.	L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot	Uima- ja vesipelastustaidot	Oppilas osaa hypätä jalat edellä syvään veteen, jaksaa uida 200 metriä, josta 50 metriä selällään. Oppilas osaa käyttää erilaisia apuvälineitä vesipelastuksessa. Oppilas osaa pelastautua vedestä.

Vuosiluokan tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
------------------------	---------------------------------------	-------------------------	--------------------	----------------

T7 ohjata oppilasta turvalliseen ja asialliseen toimintaan	S1 Ohjataan asialliseen ja vastuulliseen toimintaan toiset huomioon ottaen. Huolehditaan asianmukaisista varusteista sekä sääntöjen ja ohjeiden noudattamisesta. Siirrytään liikuntapaikoille turvallisesti liikennesääntöjä noudattaen.	L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Toiminnan turvallisuus liikuntatunneilla	Oppilas ymmärtää turvallisuuteen liittyviä riskitekijöitä. Oppilas toimii tunneilla turvallisesti ja varustautuu asiallisesti.
Sosiaalinen toimintakyky				
T8 ohjata oppilasta työskentelemään kaikkien kanssa sekä säätämään toimintaansa ja tunneilmaisuaan liikuntatilanteissa toiset huomioon ottaen	S2 Harjoitellaan monipuolisten liikuntatehtävien avulla toisten huomioonottamista, auttamista ja avustamista sekä vastuunottoa yhteisistä asioista. Harjoitellaan tunnistamaan tunteita ja käsittelemään niitä asianmukaisesti ja toiset huomioon ottaen	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Tunne- ja vuorovaikutustaidot sekä työskentelytaidot	Oppilas työskentelee kaikkien kanssa sekä säätää toimintaansa ja tunneilmaisuaan niin, että pystyy työskentelemään liikuntatilanteissa yhteisesti sovitulla tavalla pyrkien yleensä ottamaan toiset huomioon.
T9 ohjata oppilasta toimimaan reilun pelin periaatteella sekä ottamaan vastuuta yhteisistä oppimistilanteista	S2 Harjoitellaan monipuolisten liikuntatehtävien avulla parhaansa yrittämistä, sääntöjen noudattamista, toisten huomioon ottamista liikuntatuntien lisäksi erilaisissa koulun edustustehtävissä ja liikuntatapahtumissa sekä koulun sisällä että ulkopuolella.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Vastuunkanto yhteisissä oppimistilanteissa	Oppilas osaa kertoa ja noudattaa reilun pelin periaatteita ja antaa muille työrauhan. Oppilas osoittaa ottavansa pääsääntöisesti vastuuta yhteisistä oppimistilanteista.
Psyykinen toimintakyky				
T10 kannustaa oppilasta ottamaan vastuuta omasta toiminnasta ja vahvistaa oppilaan itsenäisen työskentelyn taitoja	S3 Harjoitellaan oman toiminnan arviointia. Pyritään asettamaan realistisia kehitystavoitteita. Pyritään edistämään erilaisilla liikuntatehtävillä myönteisten tunteiden kokemista ja	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot	Itsenäisen työskentelyn taidot	Oppilas osaa pääsääntöisesti työskennellä vastuullisesti ja itsenäisesti

	myönteistä minäkäsitystä.			
Vuosiluokan tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
T11 huolehtia siitä, että oppilaat saavat riittävästi myönteisiä kokemuksia omasta kehosta, pätevyydestä ja yhteisöllisyydestä	S3 Harjoitellaan taitotasoa vastaavilla, monipuolisilla, turvallisilla ja vaihtelevilla tehtävillä sinnikkäästi parhaansa yrittäen tavoitteisiin pääsemistä ja vastuunottamista.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu		Ei vaikuta arvosanan muodostumiseen. Oppilas oppii pohtimaan kokemuksiinsa osana itsearviointia.
T12 auttaa oppilasta ymmärtämään riittävän fyysisen aktiivisuuden ja liikunnallisen elämäntavan merkitys kokonaisvaltaiselle hyvinvoinnille	S3 Kannustetaan aktiiviseen liikunnalliseen elämäntapaan. Annetaan tietoa liikunnan merkityksestä terveellisemmälle elämälle. Tutustutaan harjoittelun periaatteisiin.	L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot		Ei vaikuta arvosanan muodostumiseen. Oppilaita ohjataan pohtimaan kokemuksiinsa osana itsearviointia.
T13 tutustuttaa oppilas yleisten liikuntamuotojen harrastamiseen liittyviin mahdollisuuksiin, tietoihin ja taitoihin, jotta hän saa edellytyksiä löytää itselleen sopivia iloa ja virkistystä tuottavia liikuntaharrastuksia	S3 Annetaan tietoa erilaisista liikunnan harrastusmahdollisuuksista ja –muodoista sekä liikuntatapauksista.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot		Ei vaikuta arvosanan muodostumiseen. Oppilaita ohjataan pohtimaan kokemuksiinsa osana itsearviointia.

Opetuksessa voidaan huomioida paikallinen lajikulttuuri kuten esimerkiksi alppilajit, golf, frisbeegolf, skeittaus, sirkus, pesäpallo, ringette ja curling.

Liikunta

(Perusopetuksen päättöarvioinnin kriteerit s. 274)

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi liikunnassa vuosiluokilla 7–9

Oppilaiden kasvamista liikuntaan ja liikunnan avulla tuetaan monipuolisella, kannustavalla ja ohjaavalla palautteella ja arvioinnilla. Ne tukevat oppilaiden myönteistä käsitystä itsestä liikkujana. Palautteessa ja arvioinnissa otetaan huomioon oppilaiden yksilölliset vahvuudet ja kehittymistarpeet ja tuetaan niitä. Liikunnan opetuksessa ja arvioinnissa tulee ottaa huomioon oppilaan terveydentila ja erityistarpeet.

Liikunnan arviointi perustuu fyysisen, sosiaalisen ja psyykkisen toimintakyvyn tavoitteisiin. Arvioinnin kohteina ovat oppiminen (tavoitteet 2–6) ja työskentely (tavoitteet 1 ja 7–10), joten fyysisten kunto-ominaisuuksien tasoa ei käytetä arvioinnin perusteena. Move!-mittausten tuloksia ei käytetä oppilaan arvioinnin perusteina. Arvioinnissa käytetään monipuolisia menetelmiä siten, että oppilailla on mahdollisuus osoittaa parasta osaamistaan. Oppilaita ohjataan itsearviointiin.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona liikunnan opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päättöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut liikunnan oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt liikunnan oppimäärän tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päättöarvosana on liikunnan oppimäärän tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan liikunnan oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päättöarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy liikunnan oppimäärän päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan.

Liikunnassa osaaminen kertyy kumuloituvasti aikaisemman osaamisen jatkoksi. Päättöarvioinnin kriteerikuvauksissa alempien arvosanojen osaamisen kuvaukset sisältyvät ylemmän arvosanan kuvauksiin.

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
-------------------	---------------	--	------------------	--------------------------------	--------------------------------	--------------------------------	--------------------------------

Fyysinen toimintakyky

T1 kannustaa oppilasta fyysiseen aktiivisuuteen, kokeilemaan erilaisia liikuntamuotoja ja harjoittelemaan parhaansa yrittäen	S1	Oppilas on fyysisesti aktiivinen, kokeilee erilaisia liikuntamuotoja ja harjoittelee aktiivisesti .	Fyysinen aktiivisuus ja yrittäminen	Oppilas osallistuu satunnaisesti ja valikoiden liikuntatuntien toimintaan.	Oppilas osallistuu liikuntatunneille ja kokeilee erilaisia liikuntamuotoja.	Oppilas osallistuu liikuntatuntien toimintaan yleensä aktiivisesti kokeillen ja harjoitellen erilaisia liikuntamuotoja.	Oppilas osallistuu aktiivisesti ja harjoittelee opetettuja liikuntamuotoja.
--	----	---	-------------------------------------	--	---	---	---

T2 ohjata oppilasta harjaannuttamaan havaintomotorisia taitojaan eli havainnoimaan itseään ja ympäristöään aistien avulla sekä tekemään liikuntatilanteisiin sopivia ratkaisuja	S1	Oppilas havainnoi itseään ja ympäristöään eri aistien avulla ja tekee tarkoituksenmukaisia ratkaisuja .	Ratkaisujen teko erilaisissa liikuntatilanteissa	Oppilas osaa kertoa joitain havaintojaan ja hyödyntää niitä opettajan auttamana omassa toiminnassaan.	Oppilas ymmärtää ja osaa kertoa tekemiään havaintoja sekä yhdistää niitä toimintaansa.	Oppilas tekee havaintojen pohjalta useimmiten tarkoituksenmukaisia ratkaisuja erilaisissa liikuntatilanteissa.	Oppilas valitsee tarkoituksenmukaisia havaintoja ratkaisun perustaksi, pystyy perustelemaan ratkaisunsa ja sopeuttaa liikkumistaan niiden mukaan.
---	----	---	--	---	--	--	---

<p>T3 ohjata oppilasta harjoittelun avulla kehittämään tasapaino- ja liikkumistaitojaan, jotta oppilas osaa käyttää, yhdistää ja soveltaa niitä monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä , eri vuodenaikoina ja eri liikuntamuodoissa</p>	<p>S 1</p>	<p>Oppilas kehittää tasapaino- ja liikkumistaitojaan erilaisissa oppimisympäristöissä .</p>	<p>Motoriset perustaidot (tasapaino- ja liikkumistaidot) eri liikuntamuodoissa</p>	<p>Oppilas osaa käyttää ja yhdistää tasapaino- ja liikkumistaitoja joissakin opetuissa liikuntamuodoissa .</p>	<p>Oppilas osaa käyttää ja yhdistää tasapaino- ja liikkumistaitoja useimmissa opetuissa liikuntamuodoissa .</p>	<p>Oppilas osaa käyttää, yhdistää ja soveltaa tasapaino- ja liikkumistaitoja useimmissa opetuissa liikuntamuodoissa.</p>	<p>Oppilas käyttää, yhdistää ja soveltaa tasapaino- ja liikkumistaitoja opetuissa liikuntamuodoissa.</p>
--	----------------	---	--	--	---	--	--

<p>T4 ohjata oppilasta harjoittelun avulla kehittämään välineenkäsittelytaitojaan, jotta oppilas osaa käyttää, yhdistää ja soveltaa niitä monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä, eri välineillä, eri vuodenaikoina ja eri liikuntamuodoissa</p>	<p>S 1</p>	<p>Oppilas kehittää välineenkäsittelytaitojaan erilaisissa oppimisympäristöissä.</p>	<p>Motoriset perustaidot (välineenkäsittelytaidot) eri liikuntamuodoissa</p>	<p>Oppilas osaa käyttää välineenkäsittelytaitoja joissakin opetuissa liikuntamuodoissa.</p>	<p>Oppilas osaa käyttää ja yhdistää välineenkäsittelytaitoja useimmissa opetuissa liikuntamuodoissa.</p>	<p>Oppilas osaa käyttää, yhdistää ja soveltaa välineenkäsittelytaitoja useimmissa opetuissa liikuntamuodoissa.</p>	<p>Oppilas käyttää, yhdistää ja soveltaa välineenkäsittelytaitoja opetuissa liikuntamuodoissa.</p>
---	----------------	--	--	---	--	--	--

<p>T5 kannustaa ja ohjata oppilasta arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään fyysisiä ominaisuuksiaan: voimaa, nopeutta, kestävyyttä ja liikkuvuutta</p>	<p>S 1</p>	<p>Oppilas arvioi, ylläpitää ja kehittää fyysisiä kunto-ominaisuuksiaan.</p>	<p>Fyysisten kuntoominaisuuksien arviointi, ylläpito ja kehittäminen</p>	<p>Oppilas osaa kertoa joitain fyysisten kunto-ominaisuuksien arviointimenetelmää ja toisen ohjauksessa harjoittaa ominaisuuksiaan.</p>	<p>Oppilas osaa kertoa ja valita erilaisten fyysisten kunto-ominaisuuksien arviointiin soveltuvia menetelmiä ja harjoittaa omatoimisesti joitain fyysisiä ominaisuuksiaan.</p>	<p>Oppilas osaa arvioida fyysisiä kunto-ominaisuuksiaan ja sen pohjalta harjoittaa voimaa, nopeutta, kestävyyttä ja liikkuvuutta.</p>	<p>Oppilas tunnistaa omia vahvuuksiaan ja heikkouksiaan ja tunnistamisen perusteella osaa ylläpitää ja kehittää fyysisiä kuntoominaisuuksiaan.</p>
---	----------------	--	--	---	--	---	--

<p>T6 vahvistaa uima- ja vesipelastustaitoja, jotta oppilas osaa sekä uida että pelastautua ja pelastaa vedestä</p>	<p>S1</p>	<p>Oppilas vahvistaa uima- ja vesipelastustaitojaan.</p>	<p>Uima- ja vesipelastustaidot</p>	<p>Oppilas osaa uida 10 m.</p>	<p>Oppilas ui 50 m käyttäen kahta uintitapaa ja sukeltaa 5 m.</p>	<p>Oppilas osaa uida*, pelastautua ja pelastaa vedestä (*Pohjoismaisen uimataidon kriteeri).</p>	<p>Oppilas osaa uida sujuvasti kahdella uintitavalla sekä pelastautua ja pelastaa vedestä eri tavoilla.</p>
---	-----------	--	------------------------------------	--------------------------------	---	--	---

T7 ohjata oppilasta turvalliseen ja asialliseen toimintaan	S1	Oppilas toimii tunneilla turvallisesti ja asiallisesti.	Toiminnan turvallisuus liikuntatunneilla	Oppilas osaa kertoa, miten toimitaan turvallisesti ja asiallisesti, sekä toimii ja varustautuu yleensä ohjeiden mukaan.	Oppilas ymmärtää turvallisuuteen liittyviä riskitekijöitä ja toimii tunnilla turvallisesti sekä varustautuu asiallisesti.	Oppilas toimii turvallisesti ja asiallisesti liikuntatunneilla.	Oppilas toimii turvallisesti ja asiallisesti sekä edistää turvallisuutta liikuntatunneilla.
Sosiaalinen toimintakyky							
T8 ohjata oppilasta työskentelemään kaikkien kanssa sekä säätämään toimintaansa ja tunneilmaisuaan liikuntatilanteissa toiset huomioon ottaen	S2	Oppilas työskentelee kaikkien kanssa ja pystyy säätämään toimintaansa ja tunneilmaisuaan liikuntatilanteissa.	Tunne- ja vuorovaikutustaidot sekä työskentelytaidot	Oppilas työskentelee valikoimiensa ihmisten kanssa sekä säätää toimintaansa ja tunneilmaisuaan niin, että pystyy toimimaan liikuntatilanteissa muiden kanssa.	Oppilas työskentelee kaikkien kanssa.	Oppilas työskentelee eri liikuntatilanteissa yhteisesti sovitulla tavalla ja toiset huomioon ottaen.	Oppilas työskentelee kaikkien kanssa ja edistää ryhmän toimintaa ja oppimista.

T9 ohjata oppilasta toimimaan reilun pelin periaatteella sekä ottamaan vastuuta yhteisistä oppimistilanteista	S2	Oppilas toimii reilun pelin periaatteiden mukaisesti ja ottaa vastuuta yhteisistä oppimistilanteista.	Vastuun kanto yhteisissä oppimistilanteissa	Oppilas osaa kertoa reilun pelin periaatteita ja kantaa satunnaisesti vastuuta yhteisistä oppimistilanteista.	Oppilas noudattaa reilun pelin periaatteita ja antaa muille työrauhan.	Oppilas noudattaa reilun pelin periaatteita ja osoittaa ottavansa vastuuta yhteisistä oppimistilanteista.	Oppilas kantaa vastuuta yhteisestä toiminnasta ja edistää sitä.
Psyykinen toimintakyky							
T10 kannustaa oppilasta ottamaan vastuuta omasta toiminnasta ja vahvistaa oppilaan itsenäisen työskentelyn taitoja	S3	Oppilas ottaa vastuuta omasta toiminnastaan ja osaa työskennellä itsenäisesti.	Itsenäisen työskentelyn taidot	Oppilas osaa kertoa, miten voi ottaa vastuuta omasta toiminnasta, ja toimii opettajan ohjaamana.	Oppilas ottaa vastuuta omasta toiminnastaan ja osaa työskennellä ajoittain itsenäisesti.	Oppilas työskentelee yleensä vastuullisesti ja itsenäisesti.	Oppilas työskentelee vastuullisesti ja itsenäisesti.
T11 huolehtia siitä, että oppilaat saavat riittävästi myönteisiä kokemuksia omasta kehosta, pätevydestä ja yhteisöllisyydestä	S3			Ei vaikuta arvosanan muodostumiseen. Oppilas oppii pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.			

T12 auttaa oppilasta ymmärtämään riittävän fyysisen aktiivisuuden ja liikunnallisen elämäntavan merkitys kokonaisvaltaiselle hyvinvoinnille	S3	Oppilas oppii ymmärtämään riittävän fyysisen aktiivisuuden ja liikunnallisen elämäntavan merkityksestä kokonaisvaltaiselle hyvinvoinnille.		Ei vaikuta arvosanan muodostumiseen . Oppilas oppii pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.			
T13 tutustuttaa oppilas yleisten liikuntamuotojen harrastamiseen liittyviin mahdollisuuksiin , tietoihin ja taitoihin, jotta hän saa edellytyksiä löytää itselleen sopivia iloa ja virkistystä tuottavia liikuntaharrastuksia	S3	Oppilas oppii löytämään itselleen sopivia iloa ja virkistystä tuottavia liikuntaharrastuksia.		Ei vaikuta arvosanan muodostumiseen . Oppilas oppii pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.			

Opetuksessa voidaan huomioida paikallinen lajikulttuuri kuten esimerkiksi alppilajit, golf, frisbeegolf, skeittaus, sirkus, pesäpallo, ringette ja curling.

15.4.18 KOTITALOUS

(Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet s. 437)

7. lk. KOTITALOUS				
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
Käytännön toimintataidot				
T1 ohjata oppilasta suunnittelemaan, organisoimaan ja arvioimaan työtä ja toimintaa.	S1, S2, S3	L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot	Tavoitteiden asettaminen, työn toteutus, ja oppimaan oppimisen taidot	Oppilas asettaa tavoitteita toiminnalleen ja työskentelee niiden saavuttamiseksi. Oppilas arvioi itse tavoitteiden saavuttamista ja omaa työskentelyään. Oppilas tunnistaa omaa osaamistaan itsearvioinnin, opettajan antaman palautteen ja vertaispalautteen perusteella.
T2 ohjata oppilasta harjoittelemaan kotitalouden hallinnassa tarvittavia kädentaitoja sekä kannustaa luovuuteen ja estetiikan huomioimiseen.	S1, S2	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot	Kädentaidot ja estetiikka	Oppilas osaa käyttää tavallisimpia työmenetelmiä ruoan valmistuksessa ja leivonnassa sekä asumiseen liittyvien perustehtävien toteuttamisessa ja ottaa huomioon esteettiset näkökulmat
T3 ohjata ja rohkaista oppilasta valitsemaan ja käyttämään hyvinvointia edistävasti ja kestävästi kulutuksen mukaisesti materiaaleja, työvälineitä, laitteita sekä tieto- ja viestintäteknologiaa.	S1, S2, S3	L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen	Kuluttajataidot sekä terveyden edistäminen ja teknologian käyttö	Oppilas valitsee ja käyttää taloudellisesti materiaaleja ja teknologiaa kotitalouden toiminnassaan sekä pohtii valintoja terveyden ja kestävyyskannalta.
T4 ohjata oppilasta suunnittelemaan ajankäyttöään ja työn etenemistä sekä ylläpitämään järjestystä oppimistehtävien aikana.	S1, S2	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys	Ajanhallinta ja järjestyksen ylläpitäminen	Oppilas osaa toimia annettujen ohjeiden mukaisesti vaihteittain ja järjestystä ylläpitäen sekä suunnitella ajankäyttöään sen mukaisesti.
T5 ohjata ja motivoida oppilasta toimimaan hygieenisesti, turvallisesti ja ergonomisesti sekä ohjata kiinnittämään oppilaan huomiota käytettävissä oleviin voimavaroihin.	S1, S2, S3	L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen	Turvallisuus ja voimavarojen kannalta kestävä toiminta	Oppilas työskentelee ohjeiden mukaan hygieenisen ja turvallisen työskentelyn periaatteita noudattaen sekä ajan, kustannusten tai energiankäytön kannalta tarkoituksenmukaisesti. Oppilas pyrkii kiinnittämään huomiota ergonomiaan.

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
Yhteistyö- ja vuorovaikutustaidot				
T6 ohjata oppilasta harjoittelemaan kuuntelua ja rakentavaa keskustelua ja argumentointia oppimistehtävien suunnittelussa ja toteuttamisessa.	S1, S2, S3	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Kuuntelu, keskustelu ja argumentointi	Oppilas pyrkii kuuntelemaan eri näkökulmia ja ilmaisemaan rakentavasti omia näkemyksiään yhteisissä suunnittelu- ja työtilanteissa.
T7 aktivoida oppilasta tunnistamaan arjen rakentumista ja kulttuurisesti monimuotoisia toimintaympäristöjä sekä kotitalouksien perinteitä.	S1, S2, S3	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot	Arjen rakentumisen ja kotitalouksien erilaisuuden hahmottaminen	Oppilas osaa kuvailla kodin arkirutiineita. Oppilas osaa antaa esimerkkejä erilaisista perherakenteista ja kotitalouksien perinteistä sekä pohtia niiden vaikutusta arjen rutiineihin.
T8 ohjata oppilasta työskentelemään yksin ja ryhmässä sekä sopimaan työtehtävien jakamisesta ja ajankäytöstä.	S1, S2	L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Voimavarojen käyttäminen ja sopimuksen tekeminen	Oppilas osaa työskennellä yksin ja pyrkii toimimaan ryhmässä rakentavasti ja työtehtävistä neuvotellen. Oppilas osaa selittää, mitä tarkoittaa tasapuolinen työnjako sekä pääsee sopimukseen ajankäytöstä ja työtehtävien jakamisesta osallistumalla päätöksentekoon.
T9 kannustaa oppilasta toimimaan hyvien tapojen mukaisesti vuorovaikutustilanteissa sekä pohtimaan oman käytöksen merkitystä ryhmän ja yhteisön toiminnassa.	S1, S2, S3	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen		Ei painoteta oppiaineen arvosanan muodostamisen perusteena, mutta käyttäytyminen heijastuu asenteen ja motivaation kautta oppiaineen tavoitteisiin. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
Tiedonhallintataidot				
T10 kannustaa oppilasta hankkimaan ja arvioimaan kotitalouteen liittyvää tietoa sekä ohjata käyttämään luotettavaa tietoa valintojen perustana.	S1, S2, S3	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito	Tietojen hankinta ja käyttö	Oppilas osaa etsiä kotitalouden sisältöalueisiin liittyviä tietoja eri tietolähteistä ja pohtia erilaisen tiedon luotettavuutta sekä osaa tulkita pakkausmerkintöjä. Oppilas tuntee ruoka- ja ravintoaineryhmät ja niiden ominaisuuksia.
T11 harjaannuttaa oppilasta lukemaan, tulkitsemaan ja arvioimaan toimintaohjeita sekä merkkejä ja symboleja, jotka käsittelevät kotitaloutta ja lähiympäristöä.	S1, S2, S3	L4 Monilukutaito	Toimintaohjeiden, merkkien ja symbolien käyttö ja jäsentyminen	Oppilas osaa tulkita ja käyttää kotitalouden toimintaohjeita ja osaa nimetä tyypillisiä kotitalouden merkkejä ja symboleja sekä tulkita niitä arjen ilmiöiden yhteydessä.
T12 ohjata oppilasta, ongelmanratkaisuun ja luovuuteen erilaisissa tilanteissa ja ympäristöissä.	S1, S2, S3	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen	Käsitteiden omaksuminen, tietojen ja taitojen soveltaminen, luova ilmaisu sekä palveluiden tunnistaminen	Oppilas pystyy käyttämään kotitalouden käsitteitä, tietojaan ja taitojaan monialaisessa oppimiskokonaisuudessa tai tilanteessa, jossa kotitalouden osaamista sovelletaan eri ympäristöissä. Oppilas osaa kuvailla erilaisia kotitalouden palveluita ja pohtia niiden merkitystä ja mahdollisuuksia arkielämässä.
T13 ohjata oppilasta kestävään elämäntapaan kiinnittämällä oppilaan huomiota ympäristö- ja kustannustietoisuuteen osana arjen valintoja.	S1, S2, S3	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen	Mittaamisen ja laskemisen sekä kierrättämisen soveltaminen omaan toimintaan ja päätöksentekoon	Oppilas osaa huolehtia kodin jätteiden peruslajittelusta. Oppilas osaa selittää mittaamisen ja laskemisen liittyvän ympäristöä säästävään kodin arjen toimintaan. Oppilas ymmärtää edellä mainittujen arjen valintojen yhteydet osana kustannus- ja ympäristötietoista toimintaa.

VALINNAINEN KOTITALOUS

8. Ik. VALINNAINEN KOTITALOUS SISÄLLÖT

Valinnaisten sisältöalueiden painopisteet Hyvinkäällä voisivat olla koulun oman valinnan mukaan seuraavat:

S1 Ruokaosaaminen ja ruokakulttuuri

Kahdeksannen luokan kotitalouden opiskelussa ruokaosaamisen ja ruokakulttuurin osa-alueella painotetaan erityisesti leivonta- ja ruoanvalmistustaitoja (säilöminen), suomalaisia perinneruokia ja -leivonnaisia ja tapakulttuuria erilaisissa ruokailutilanteissa. Kodin juhlat (esim. rippijuhlat tai valmistujaiset) kuuluvat painopistealueisiin.

S2 Asuminen ja yhdessä eläminen

Kahdeksannen luokan kotitalouden opiskelussa asumisen ja yhdessä elämisen osa-alueella painotetaan erityisesti hyviä tapoja, tasapuolista työnjakoa sekä kotitalouteen liittyvien palvelujen hyödyntämistä kustannustietoisuutta unohtamatta.

S3 Kuluttaja- ja talousosaaminen kodissa

Kahdeksannen luokan kotitalouden opiskelussa kuluttaja- ja talousosaamisen osa-alueella painotetaan muun muassa vastuullista päätöksentekoa, median ja teknologian käyttöä ja ajankohtaisen tiedon hankintaa. Opinnoissa tarkastellaan myös vertaisryhmän ja median vaikutusta omiin kulutusvalintoihin. Opinnot sisältävät asiointia erilaisten toimijoiden kanssa.

8 Ik:n valinnainen kotitalous arvioidaan kotitalouden päättöarvioinnin kriteereillä.

8. Ik. KOTITALOUS				
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
Käytännön toimintataidot				
T1 ohjata oppilasta suunnittelemaan, organisoimaan ja arvioimaan työtä ja toimintaa.	S1, S2, S3 Oppilas opettelee yhdessä pienryhmän kanssa suunnittelemaan, organisoimaan ja arvioimaan kotitaloudellista työtä ja toimintaa annetun ajan puitteissa.	L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot	Tavoitteiden asettaminen, työn toteutus, ja oppimaan oppimisen taidot	Oppilas osaa yhdessä pienryhmänsä kanssa suunnitella ja toteuttaa terveellisen, herkullisen, monipuolisen ja kauniisti tarjolle asetellun ateriakokonaisuuden.
T2 ohjata oppilasta harjoittelemaan kotitalouden hallinnassa tarvittavia kädentaitoja sekä kannustaa luovuuteen ja estetiikan huomioimiseen.	S1, S2 Oppilas harjoittelee kotitalouden hallinnassa tarvittavia kädentaitoja. Oppilas pyrkii luovuuteen ja estetiikan huomioimiseen toteuttaessaan työtään	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot	Kädentaidot ja estetiikka	Oppilas osaa valmistaa maistuvan ruoan tai leivonnaisen selkeän kirjallisen/sähköisen ohjeen mukaan. Hän ymmärtää ruoan ulkonäön ja esille laittamisen merkityksen.

T3 ohjata ja rohkaista oppilasta valitsemaan ja käyttämään hyvinvointia edistävasti ja kestävän kulutuksen mukaisesti materiaaleja, työvälineitä, laitteita sekä tieto- ja viestintäteknologiaa.	S1, S2, S3 Oppilas harjoittelee työvälineiden ja laitteiden käyttöä ja huoltoa. Hän vertailee tuotteiden ja materiaalien hintoja sekä muita ominaisuuksia. esim. käydessään kaupassa. Oppilas harjoittelee tieto- ja viestintäteknologian käyttöä mahdollisuuksien ja annettujen ohjeiden mukaan. Oppilas tähtää hyvinvointinsa edistämiseen.	L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Kuluttajataidot sekä terveyden edistäminen ja teknologian käyttö	Oppilas hallitsee välineiden ja laitteiden turvallisen ja taloudellisen käytön. Hän osaa käyttää niitä hyvinvointia edistävasti.
T4 ohjata oppilasta suunnittelemaan ajankäyttöään ja työn etenemistä sekä ylläpitämään järjestystä oppimistehtävien aikana.	S1, S2 Oppilas harjoittelee suunnittelemaan ajankäyttöään ja työn etenemistä sekä ylläpitämään järjestystä oppimistehtävien aikana.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys	Ajanhallinta ja järjestyksen ylläpitäminen	Oppilas osaa toimia itseohjautuvasti, pitää yllä järjestystä, suunnitella ajankäyttöä sekä hahmottaa opetuskerran pituuden.
T5 ohjata ja motivoida oppilasta toimimaan hygieenisesti, turvallisesti ja ergonomisesti sekä ohjata kiinnittämään oppilaan huomiota käytettävissä oleviin voimavaroihin.	S1, S2, S3 Oppilas motivoituu toimimaan hygieenisesti, turvallisesti ja ergonomisesti sekä kiinnittää huomiota käytettävissä oleviin voimavaroihin.	L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Turvallisuus ja voimavarojen kannalta kestävä toiminta	Oppilas toimii hygieenisesti, taloudellisesti, turvallisesti ja ergonomisesti.

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
Yhteistyö- ja vuorovaikutustaidot				
T6 ohjata oppilasta harjoittelemaan kuuntelua ja rakentavaa keskustelua ja argumentointia oppimistehtävien suunnittelussa ja toteuttamisessa.	S1, S2, S3 Oppilas harjoittelee perustelevaan näkemyksiään ja valintojaan sekä tekemään kompromisseja toiset huomioiden.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Kuuntelu, keskustelu ja argumentointi	Oppilas osaa perustella näkemyksiään ja valintojaan sekä osaa tehdä kompromisseja toiset huomioiden.
T7 aktivoida oppilasta tunnistamaan arjen rakentumista ja kulttuurisesti monimuotoisia toimintaympäristöjä sekä kotitalouksien perinteitä.	S1, S2, S3 Oppilas oppii ymmärtämään erilaisia tapoja hoitaa kotia ja kodin asioita erilaisissa elämäntilanteissa.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot	Arjen rakentumisen ja kotitalouksien erilaisuuden hahmottaminen	Oppilas osaa tunnistaa erilaisia tapoja hoitaa kotia ja kodin asioita erilaisissa elämäntilanteissa.

T8 ohjata oppilasta työskentelemään yksin ja ryhmässä sekä sopimaan työtehtävien jakamisesta ja ajankäytöstä.	S1, S2 Oppilas harjaantuu työskentelemään yksin ja ryhmässä sekä sopimaan työtehtävien jakamisesta ja ajankäytöstä	L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Voimavarojen käyttäminen ja sopimuksen tekeminen	Oppilas osaa työskennellä yksin ja ryhmässä sekä sopimaan työtehtävien jakamisesta ja ajankäytöstä.
T9 kannustaa oppilasta toimimaan hyvien tapojen mukaisesti vuorovaikutustilanteissa sekä pohtimaan oman käytöksen merkitystä ryhmän ja yhteisön toiminnassa.	S1, S2, S3 Oppilas harjoittelee toimimaan hyvien tapojen mukaisesti vuorovaikutustilanteissa sekä pohtimaan oman käytöksen merkitystä ryhmän ja yhteisön toiminnassa.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen		Oppilas osaa toimia hyvien tapojen mukaisesti vuorovaikutustilanteissa sekä pohtia oman käytöksen merkitystä ryhmän ja yhteisön toiminnassa.
Tiedonhallintataidot				
T6 ohjata oppilasta harjoittelemaan kuuntelua ja rakentavaa keskustelua ja argumentointia oppimistehtävien suunnittelussa ja toteuttamisessa.	S1, S2, S3 Oppilas oppii lähdekritiikkiä sekä hankkimaan ja arvioimaan kotitalouteen liittyvää tietoa.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito	Tietojen hankinta ja käyttö	Oppilas osaa hankkia ja arvioida kotitalouteen liittyvää tietoa sekä käyttää luotettavaa tietoa valintojen perustana.

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
T7 aktivoida oppilasta tunnistamaan arjen rakentumista ja kulttuurisesti monimuotoisia toimintaympäristöjä sekä kotitalouksien perinteitä.	S1, S2, S3 Oppilas harjaantuu lukemaan, tulkitsemaan ja arvioimaan tietoa, jotka käsittelevät kotitaloutta ja lähiympäristöä.	L4 Monilukutaito	Toimintaohjeiden, merkkien ja symbolien käyttö ja jäsentyminen	Oppilas osaa lukea, tulkita ja arvioida toimintaohjeita sekä merkkejä ja symboleja, jotka käsittelevät kotitaloutta ja lähiympäristöä.
T8 ohjata oppilasta työskentelemään yksin ja ryhmässä sekä sopimaan työtehtävien jakamisesta ja ajankäytöstä.	S1, S2, S3 Oppilas harjoittelee ongelmanratkaisutaitoja ja pyrkii luovuuteen.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen	Käsitteiden omaksuminen, tietojen ja taitojen soveltaminen, luova ilmaisu sekä palveluiden tunnistaminen	Oppilas osaa ratkaista ongelmia ja olla luova hyvien tapojen mukaisesti erilaisissa tilanteissa ja ympäristöissä.

T9 kannustaa oppilasta toimimaan hyvien tapojen mukaisesti vuorovaikutustilanteissa sekä pohtimaan oman käytöksen merkitystä ryhmän ja yhteisön toiminnassa.	S1, S2, S3 Oppilas harjaantuu kestävään elämäntapaan kiinnittämällä huomiotaan ympäristö- ja kustannustietoisuuteen osana arjen valintoja.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen	Mittaamisen ja laskemisen sekä kierrättämisen soveltaminen omaan toimintaan ja päätöksentekoon	Oppilas osaa mitata ja laskea oikein. Oppilas kiinnittää huomiota kestävä elämäntavan mukaisiin ja kustannustietoisiin sekä ympäristöystävällisiin valintoihin osana arkea.
--	---	---	--	---

9. Ik. VALINNAINEN KOTITALOUS SISÄLLÖT

Valinnaisten sisältöalueiden painopisteet Hyvinkäällä voisivat olla koulujen oman valinnan mukaan seuraavat:

S1 Ruokaosaaminen ja ruokakulttuuri

Yhdeksännen luokan kotitalouden opiskelussa ruokaosaamisen ja ruokakulttuurin osa-alueella painotetaan erityisesti leivonta- ja ruoanvalmistustaitoja (kansainväliset ruoat ja -leivonnaiset) sekä aterioiden suunnittelua ja toteutusta. Erilaiset ruokailutilanteet sekä ruokaan liittyvät valinnat ja tottumukset kuuluvat myös painopistealueisiin.

S2 Asuminen ja yhdessä eläminen

Yhdeksännen luokan kotitalouden opiskelussa asumisen ja yhdessä elämisen osa-alueella painotetaan erityisesti töiden jakamista, asumistaitoja sekä ympäristötietoisuutta.

S3 Kuluttaja- ja talousosaaminen kodissa

Yhdeksännen luokan kotitalouden opiskelussa kuluttaja- ja talousosaamisen osa-alueella painotetaan muun muassa vastuullista päätöksentekoa, ajankohtaisen tiedon hankintaa, sekä rahankäyttöä. Opinnoissa perehdytään myös kuluttajan vastuisiin ja oikeuksiin sekä sopimuksiin.

9 Ik:n valinnainen kotitalous arvioidaan kotitalouden päättöarvioinnin kriteereillä.

Kotitalous

(Perusopetuksen päättöarvioinnin kriteerit s. 281)

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi kotitaloudessa vuosiluokilla 7–9

Kotitaloudessa oppimisen arviointi on monimuotoista, ohjaavaa ja kannustavaa. Oppilaat saavat palautetta taidostaan toimia eri asiayhteyksissä ja toteuttaa kotitalouden tehtäviä. Ajattelua tuetaan ohjaamalla oppilaita pohtimaan tapaansa hahmottaa ja käsitellä omaa ympäristöä. Huomiota kiinnitetään myös kotitalouden käsitteiden hahmottamiseen ja sisältöjen omaksumiseen. Opetuksessa huolehditaan siitä, että jokainen oppilas ja hänen huoltajansa ovat tietoisia tavoitteista, arviointiperusteista ja päättöarvioinnin kriteereistä. Osaamista arvioidaan monipuolisilla arviointimenetelmillä. Oppilaille annetaan säännöllisesti tietoa oppimisen edistymisestä ja suoriutumisesta suhteessa asetettuihin tavoitteisiin.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona kotitalouden opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päättöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut kotitalouden oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt kotitalouden oppimäärän tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päättöarvosana on kotitalouden oppimäärän tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan kotitalouden oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päättöarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy kotitalouden oppimäärän päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan.

Kotitalouden oppimisen tavoitteet ja arvioinnin kohteet ovat käytännön toimintataitoja, yhteistyö- ja vuorovaikutustaitoja sekä tiedonhallintataitoja. Oppilaan osaaminen rakentuu ja taidot tulevat näkyväksi kotitalouden tavoitteisiin liittyvien keskeisten sisältöalueiden kautta.

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
Käytännön toimintataidot							
T1 ohjata oppilasta suunnittelemaan, organisoimaan ja arvioimaan työtä ja toimintaa	S1, S2	Oppilas oppii suunnittelemaan työn tekemisen, tekemään työtehtävän ja tarkastelemaan omaa työtään ja toimintaansa.	Työn suunnittelu ja toteuttaminen sekä oman toiminnan tarkastelu	Oppilas tunnistaa ja nimeää joitakin työprosessiin kuuluvia työtehtäviä. Oppilas tarvitsee paljon ohjausta ja apua työn suunnittelemisessa ja toteuttamisessa.	Oppilas suunnittelee, organisoii ja kuvailee omaa työtänsä ja toimintaansa työvaiheittain annettujen ohjeiden mukaisesti.	Oppilas suunnittelee ja työskentelee työvaiheittain annettuja ohjeita soveltaen sekä kuvailee omaa osaamistaan oman työskentelyn tarkastelun avulla.	Oppilas suunnittelee ja työskentelee itsenäisesti sekä perustelee omaa työskentelyään ja toimintaansa.

T2 ohjata oppilasta harjoittelemaan kotitalouden hallinnassa tarvittavia kädentaitoja sekä kannustaa luovuuteen ja estetiikan huomioimiseen	S1, S2	Oppilas oppii kotitalouden kädentaitoja ja kokeilee erilaisia työtapoja. Hän oppii ottamaan huomioon toiminnassaan luovuuden ja estetiikan.	Kädentaidot kotitalouden perustehtävien toteuttamisessa, luovuus ja estetiikka	Oppilas suoriutuu ohjatusti kädentaitoja edellyttävistä yksittäisistä työtehtävistä.	Oppilas suoriutuu annetuista kädentaitoja edellyttävistä työtehtävistä. Oppilas tietää, että työtehtäviä voi toteuttaa luovasti monella tavalla ja että estetiikalla on merkitystä.	Oppilas suoriutuu itsenäisesti ja soveltaa tavallisimpia työtapoja kädentaitoja edellyttävissä kotitalouden tehtävissä. Oppilas ottaa huomioon yksittäisiä esteettisiä näkökulmia.	Oppilas osaa käyttää luovasti ja perustellen erilaisia kädentaitoja ja työtapoja kotitalouden tehtävissä. Oppilas perustelee luovuuden ja estetiikan merkitystä ja ottaa nämä huomioon osana kokonaisuutta.
---	--------	---	--	--	--	---	--

T3 ohjata ja rohkaista oppilasta valitsemaan ja käyttämään hyvinvointia edistävasti ja kestävän kulutuksen mukaisesti materiaaleja, työvälineitä, laitteita sekä tieto- ja viestintäteknologiaa	S1, S2, S3	Oppilas oppii valitsemaan ja käyttämään raaka-aineita, materiaaleja, työvälineitä ja teknologiaa kestävää elämäntapaa edistävasti.	Valintojen tekeminen ja niiden perustelut toiminnassa	Oppilas harjoittelee valitsemaan ja käyttämään annettuja materiaaleja tai työvälineitä yksilöllisesti ohjattuna.	Oppilas valitsee ja käyttää raaka-aineita, materiaaleja, työvälineitä tai teknologiaa annettujen ohjeiden mukaisesti.	Oppilas soveltaa kestävän elämäntavan tietoja ja taitoja käyttäessään raaka-aineita, materiaaleja, työvälineitä tai teknologiaa.	Oppilas valitsee, käyttää ja perustelee kestävää elämäntapaa tukevia raaka-aineita, työvälineitä, materiaaleja tai teknologiaa.
---	------------	--	---	--	---	--	---

<p>T4 ohjata oppilasta suunnittelemaan ajankäyttöään ja työn etenemistä sekä ylläpitämään järjestystä oppimistehtävien aikana</p>	<p>S 1 , S 2</p>	<p>Oppilas oppii suunnittelemaan omaa toimintaansa suhteessa käytettävissä olevaan aikaan ja annettuun tehtävään. Hän oppii huolehtimaan työtehtävien ja työympäristön järjestyksestä oppimisympäristössään.</p>	<p>Ajanhallinta ja järjestyksen ylläpitäminen</p>	<p>Oppilas toimii aikataulussa ja ylläpitää tehtävien sekä työympäristön järjestystä ohjattuna.</p>	<p>Oppilas ylläpitää työtehtävien järjestystä annettujen ohjeiden ja aikataulun mukaan erillisissä työvaiheissa. Oppilas tarvitsee ohjausta työympäristön järjestyksen ylläpitämisessä.</p>	<p>Oppilas etenee ohjeiden mukaisesti vaiheittain ja ylläpitää työtehtävien ja työympäristön järjestystä. Oppilas suunnittelee ja ennakoii ajankäyttöään</p>	<p>Oppilas työskentelee itsenäisesti ja vastuullisesti sekä osaa perustella ajankäyttöään, työtehtävien ja työympäristön järjestyksen merkitystä ja toimintojen etenemistä osana oppimisympäristöä.</p>
---	----------------------------------	--	---	---	---	--	---

<p>T5 ohjata ja motivoida oppilasta toimimaan hygieenisesti, turvallisesti ja ergonomisesti sekä ohjata kiinnittämään oppilaan huomiota käytettävissä oleviin voimavaroihin</p>	<p>S1, S2, S3</p>	<p>Oppilas oppii toimimaan hygieenisesti, turvallisesti ja ergonomisesti kotitalouden toimintaympäristöissä ottaen huomioon käytettävissä olevat aineelliset voimavarat.</p>	<p>Turvallisuus ja voimavarojen kannalta kestävä toiminta</p>	<p>Oppilas toimii hygieenisesti ja turvallisesti ohjattuna.</p>	<p>Oppilas työskentelee hygieenisesti ja turvallisesti annettujen ohjeiden mukaisesti.</p>	<p>Oppilas työskentelee ohjeiden mukaisesti hygieenisesti, turvallisesti ja ergonomisesti tai energiankäytön kannalta tarkoituksenmukaisesti.</p>	<p>Oppilas perustelee toimintaansa turvallisuuden, hygieenisyyden, ergonomian tai energiankäytön näkökulmasta.</p>
---	---------------------------	--	---	---	--	---	--

Yhteistyö- ja vuorovaikutustaidot							
T6 ohjata oppilasta harjoittelemaan kuuntelua, rakentavaa keskustelua ja argumentointia oppimistehtävien suunnittelussa ja toteuttamisessa	S1, S2, S3	Oppilas oppii kohtaamaan, kuuntelemaan, keskustelemaan ja argumentoimaan vertaisryhmässä.	Kuuntelu, keskustelu ja argumentointi yhteisessä suunnittelussa	Oppilas osallistuu satunnaisesti tai kysymysten tukemana keskusteluun yhteisissä suunnittelu- ja työtilanteissa.	Oppilas osallistuu keskusteluun, pyrkii kuuntelemaan ja tuo esille omia näkökulmia yhteisissä suunnittelu- ja työtilanteissa.	Oppilas kuuntelee eri näkökulmia ja ilmaisee rakentavasti omia näkemyksiään yhteisissä suunnittelu- ja työtilanteissa.	Oppilas on aktiivinen keskusteluissa ja ottaa eri näkökulmat huomioon sekä perustelee omat näkemyksensä rakentavasti. Oppilas kannustaa toisia yhteisissä suunnittelu- ja työtilanteissa.

T7 aktivoida oppilasta tunnistamaan arjen rakentumista ja kulttuurisesti monimuotoisia toimintaympäristöjä sekä kotitalouksien perinteitä	S1, S2, S3	Oppilas oppii tunnistamaan, miten arki erilaisissa kotitalouksissa rakentuu ja ajallisesti järjestäytyy. Hän oppii kohtaamaan hyväksyvästi kotien kulttuurista monimuotoisuutta.	Arjen rakentumisen sekä kotitalouksien erilaisuuden hahmottaminen	Oppilas nimeää arkirutiineja sekä tunnistaa erilaisia kotikulttuureita.	Oppilas kuvailee arkirutiineja, arjen rakentumista, kotitalouksien perinteitä ja erilaisia kotikulttuureita.	Oppilas määrittelee arjen rakentumista ja kotitalouksien arkirutiineja erilaisissa kotikulttuureissa.	Oppilas perustelee kotitalouksien arjen rakentumista ja erilaisten kotikulttuurien ajankäyttöä.
---	------------	--	---	---	--	---	---

<p>T8 ohjata oppilasta työskentelemään yksin ja ryhmässä sekä sopimaan työtehtävien jakamisesta ja ajankäytöstä</p>	<p>S1, S2</p>	<p>Oppilas oppii työskentelemään itsenäisesti sekä osana ryhmää ja yhteistä työtehtävää. Hän oppii sopimaan työtehtävien jakamista.</p>	<p>Voimavarojen käyttäminen ja yhteisten sopimusten tekemisen oppiminen</p>	<p>Oppilas harjoittelee yksilöllisesti ohjattuna itsenäistä työskentelyä ja osallistuu ryhmän toimintaan satunnaisesti.</p>	<p>Oppilas harjoittelee itsenäistä työskentelyä ja vastuunottoa omasta työstään ja osallistuu ryhmän toimintaan yhdessä sovitulla tavalla.</p>	<p>Oppilas työskentelee yksin ja ryhmässä sekä pyrkii toimimaan rakentavasti ja työtehtävistä neuvotellen.</p> <p>Oppilas tietää, mitä tarkoittaa tasapuolinen työnjako sekä pääsee sopimukseen työtehtävien jakamisesta osallistumalla päätöksentekoon.</p>	<p>Oppilas toimii itsenäisesti ja tasapuolisesti sekä toimii ryhmässä yhteistyökykyisesti ja vastuullisesti.</p>
---	-------------------	---	---	---	--	--	--

T9 kannustaa oppilasta toimimaan hyvien tapojen mukaisesti vuorovaikutustilanteissa sekä pohtimaan oman käytöksen merkitystä ryhmän ja yhteisön toiminnassa	S1, S2, S3	Oppilas oppii tunnistamaan asioita, jotka liittyvät huomaavaiseen kohteluun, tapakulttuuriin ja vuorovaikutustilanteissa toimimiseen.	Toisten oppilaiden huomaavainen kohtelu ja tapakulttuuriin mukainen käytännön toiminta oppitunnin vuorovaikutustilanteissa	Oppilas tietää, että tapakulttuuri vaikuttaa vuorovaikutustilanteisiin.	Oppilas tunnistaa ja nimeää tapakulttuuriin ja toisten huomaavaiseen kohteluun liittyviä asioita.	Oppilas osaa toimia tapakulttuurina noudattaen.	Oppilas osaa perustella tapakulttuuria ja toisten ihmisten huomaavaista kohtelua sekä niihin liittyviä käytännön toimintatapoja.
Tiedonhallintataidot							

T10 kannustaa oppilasta hankkimaan ja arvioimaan kotitalouteen liittyvää tietoa sekä ohjata käyttämään luotettavaa tietoa valintojen perustana	S1, S2, S3	Oppilas oppii hakemaan ja vertailemaan tietoa sekä tunnistamaan kotitalouteen liittyviä luotettavia tietolähteitä valintojensa perustana.	Tietojen hankinta ja käyttö	Oppilas hakee kotitalouteen liittyvää tietoa annetuista lähteistä yksilöllisesti ohjattuna. Tietojen hyödyntäminen ja tulkitseminen on vähäistä.	Oppilas hakee kotitalouteen liittyvää tietoa itselleen tutuista ja annetuista lähteistä ja käyttää niitä toiminnassaan.	Oppilas tietää, mistä ja miten kotitalouteen liittyviä tietoja voidaan hakea. Oppilas arvioi tietojen käytettävyyttä ja lähteiden luotettavuutta.	Oppilas hakee kotitalouteen liittyviä tietoja eri tietolähteistä. Oppilas arvioi tiedon ja lähteiden luotettavuutta ja käytettävyyttä ja valitsee tehtävään sopivat lähteet.
--	------------	---	-----------------------------	--	---	--	---

T11 harjaannuttaa oppilasta lukemaan, tulkitsemaan ja arvioimaan toimintaohjeita sekä merkkejä ja symboleja, jotka käsittelevät kotitaloutta ja lähiympäristöä	S1, S2	Oppilas oppii lukemaan ja tulkitsemaan kotitaloutteen ja lähiympäristöön liittyviä ohjeita, merkkejä ja symboleja sekä toimimaan niiden mukaisesti.	Toimintaohjeiden, merkkien ja symbolien käyttäminen	Oppilas tunnistaa ja nimeää yksittäisiä toimintaohjeita ja merkkejä.	Oppilas tunnistaa, nimeää, luokittelee ja käyttää kotitalouden toimintaohjeita ja merkkejä annettujen ohjeiden mukaisesti.	Oppilas soveltaa toiminnassaan kotitalouden toimintaohjeita, merkkejä ja symboleita.	Oppilas perustelee kotitalouden toimintaohjeiden, merkkien ja symboleiden käyttöä eri toiminnoissa.
--	--------	---	---	--	--	--	---

T12 ohjata oppilasta, ongelmanratkaisuun ja luovuuteen erilaisissa tilanteissa ja ympäristöissä	S1, S2, S3	Oppilas oppii soveltamaan tietoja ja taitoja, tunnistamaan palveluita sekä osoittamaan luovuutta erilaisissa tilanteissa ja ympäristöissä.	Käsitteiden käyttäminen, tietojen ja taitojen soveltaminen sekä luovat ratkaisut tilanteissa, kotitalouden palveluiden tunteminen	Oppilas nimeää joitakin kotitalouden käsitteitä, tietoja ja taitoja sekä yksittäisiä palveluita.	Oppilas käyttää kotitalouden käsitteitä, tietojaan ja taitojaan sekä kuvailee yksittäisiä kotitalouden palveluita.	Oppilas käyttää erilaisissa tilanteissa kotitalouden käsitteitä, tietojaan ja taitojaan. Oppilas kuvailee erilaisia kotitalouden palveluita ja niiden käyttöä arkielämässä.	Oppilas käyttää erilaisissa tilanteissa perustellen ja luovasti kotitalouden käsitteitä, tietojaan ja taitojaan. Oppilas arvioi erilaisia kotitalouden palveluita ja perustelee niiden merkitystä ja mahdollisuuksia arkielämässä.
---	------------	--	---	--	--	--	---

<p>T13 ohjata oppilasta kestäväan elämäntapaan kiinnittämällä oppilaan huomiota ympäristö- ja kustannustietoisuuteen osana arjen valintoja</p>	<p>S1, S2, S3</p>	<p>Oppilas oppii tulkitsemaan kiertotalouteen liittyviä asioita ja toimintoja sekä ympäristöä ja taloutta kuormittavia kotitalouden toimintoja.</p>	<p>Ympäristö- ja talousteot toiminnassa ja päätöksenteossa</p>	<p>Oppilas luettelee joitakin ympäristöön ja rahankäyttöön liittyviä kotitalouden toimintoja.</p>	<p>Oppilas tietää, miten ympäristökuormaa voidaan vähentää sekä millaisia ympäristö- ja taloustekoja voidaan tehdä kotitalouksissa.</p>	<p>Oppilas tekee yksittäisiä arjen ympäristö- ja taloustekoja erilaisissa tehtävissä ja tilanteissa.</p>	<p>Oppilas tekee ympäristö- ja taloustekoja erilaisissa tehtävissä ja tilanteissa johdonmukaisesti sekä perustellen niiden merkitystä kestäväan ja vastuullisen elämäntavan ja kuluttamisen kannalta.</p>
--	-------------------	---	--	---	---	--	---

15.4.19 OPPILAANOHAUS

(Perusopetuksen opetus suunnitelman perusteet s. 442)

7. lk. OPPILAANOHAUS		
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Osallisuus ja aktiivinen toiminta		
T1 auttaa oppilasta muodostamaan kokonaiskäsitys vuosiluokkien 7-9 toimintatavoista ja opiskelu ympäristöstä, kehittää oppilaan valmiutta toimia kyseisessä ympäristössä ja erilaisissa ryhmissä sekä tukea oppilasta itsenäiseen toimintaan ja vastuun ottamiseen opiskelustaan ja tekemistään valinnoista	<ul style="list-style-type: none">koulun arki ja osallisuus kouluyhteisössäryhmytyminen ja sen merkitys	L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen
Oppimaan oppimisen taidot		
T2 kannustaa ja ohjata oppilaita kehittämään opiskelutaitojaan sekä oppimaan oppimisen taitojaan	<ul style="list-style-type: none">opiskelutekniikatoppimistyylioppimisen edellytykset	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
Elinikäinen oppiminen		
T3 luoda edellytyksiä oppilaan halulle oppia, arvioida osaamistaan, tunnistaa ja hyödyntää taitojaan ja vahvuuksiaan	<ul style="list-style-type: none">itsearviointiarvioinnin merkitys	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
Itsetuntemus		
T4 ohjata oppilasta tunnistamaan omiin valintoihinsa vaikuttavia tekijöitä	<ul style="list-style-type: none">omat vahvuudet ja kiinnostuksen kohteetitsetuntemus ja itseluottamus	L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
Tavoitteiden asettaminen		
T5 ohjata oppilaita asettamaan lyhyen aikavälin tavoitteita opiskeluun yläkoulun aikana	<ul style="list-style-type: none">omat valinnatvalinnaisaineiden valinnat	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

8. lk. OPPILAANOHAUS		
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen

Elinikäinen oppiminen		
T3 kehittää kykyään tunnistaa oppimiskohteitaan	☐ TET-kokemusten purkaminen	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
Itsetuntemus		
T4 suhteuttamaan omaa toimintaansa kykyjensä, edellytystensä ja kiinnostuksensa mukaisesti	☐ ammatinvalintestejä	L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
Työelämään suuntautuva oppiminen		
T6 auttaa oppilasta ymmärtämään työn merkitys oman elämänsä kannalta	☐ TET, vähintään kolme päivää	L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen
T7 ohjata oppilasta kehittämään taitoaan arvioida itselleen sopivia ammattialoja	☐ TET, 3–5 päivää ☐ ammattitietous	L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys
Koulutus- ja työelämätiedon hyödyntäminen omassa urasuunnittelussa		
T8 antaa oppilaille ja huoltajalle tietoa Suomen koulutusjärjestelmän pääpiirteistä	☐ Suomen koulutusjärjestelmä ☐ tutustuminen ammattialoihin ja koulutuksiin eri kouluasteilla	L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
T9 ohjata oppilasta käyttämään monikanavaisia tietopalveluja	☐ tiedonhankintataidot	L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Oppilaanohjaus

(Perusopetuksen päättöarvioinnin kriteerit s. 289)

Formatiivinen arviointi oppilaanohjauksessa vuosiluokilla 7–9

Oppilaanohjauksesta ei anneta arvosanaa kuten muista oppiaineista. Oppilaanohjauksessa arviointi on formatiivista arviointia, joka perustuu oppilaiden itsearviointiin sekä vuorovaikutteiseen, ohjaavaan ja kannustavaan palautteeseen eri ohjaustoimien yhteydessä. Oppilaat pohtivat yhdessä opettajan kanssa ja oppivat arvioimaan valmiuksiaan, osaamistaan ja taitojaan, toimintakykyään, toimijuuttaan ja voimavarojaan, ohjaus- ja tuentarpeensa määrää ja laatua sekä ryhmätyö- ja vuorovaikutustaitojaan. Oppilaita ohjataan tunnistamaan arvojen, uskomusten ja itselleen merkittävien ihmisten vaikutusta valintoihin ja päätöksiin. He harjaantuvat arvioimaan tiedonhankinta- sekä tieto- ja viestintäteknologian taitojaan koulutus- ja työelämätiedon hankkimisessa. Oppilaita kannustetaan kiinnittämään huomiota myös taitoonsa tunnistaa eri tietolähteiden luotettavuutta ja tarkoituksenmukaisuutta. Oppilaita ohjataan tiedostamaan erilaisten itsearviointimenetelmien ja -välineiden taustat sekä tunnistamaan niiden käyttömahdollisuuksia omassa urasuunnittelussaan. Opettajan tuella oppilaat oppivat löytämään tuki- ja ohjauspalveluita tarjoavat tahot koulussa ja yhteiskunnassa sekä kehittävät taitoaan hakea tarvitsemiaan palveluita.